

GEORGII ADAMI STRUVII,

J^{Cti},

EVOLUTIONES
CONTRORSIA-
RUM

in

SYNTAGMATE JURIS CIVILIS,

ab ipso

olim in Academia JENENSI adornato, com-
prehensarum,

NEC NON

RESOLUTIONES

Dubiorum & textuum obstantium

ibi allegatorum.

CUM SPECIALI SACRÆ CÆS. MAJEST.
ET ELECT. SAXONIÆ PRIVILEG.

Adjecti sunt duo INDICES, alter textuum, alter rerum.

FRANCOFURTI ET LIPSIAE,

Apud MATTHÆUM BIRCKNERUM,

Bibliopol. Jenens. & Helmstad.

JENÆ, Typis JOHANNIS NISI, M. DC. LXXV.

GEORGI ADAMI STRUVE

Jci

EVOLUTIONES

CONTRORSIA-
RUM

SYNTAGMATE JURIS CIVILIS

ab ipso

olim in Academia Jenensi adposito, com-
prehensum

Wec Nov

RESOLUTIONES

Dubiorum & textuum obscurorum

idiallegatorum.

CUM SPECIALI SACRAE MAJEST.
ET ELECT. SAXONAE PRIVILEG.

Wittenbergae
P. K. N. O. H. A. T. M. D. C. C. X. X. X.

Apud MATTHEUM BIRCKNERUM

Bibliop. Jenens. & Helmsted.

J. E. N. A. Typographus Reg. M. DC. LXXX.

MAGNIFICO. NOBILIS-
SIMO.

DN. CHRISTOPHORO PHI-
LIPPO RICHTERO.

IN. LOBEDA.

ICto. CELEBRATISSIMO.

COM. PALAT. CÆSAR.

CONSILIARIO. SAXONICO.

PROFESSORI. IN. ILLUSTR. SALANA.

MERITISSIMO.

FACULTATIS. JURIDICÆ. ORDINARIO.

GRAVISSIMO.

CURIÆ. PROVINCIALIS. SAXONICÆ.

ET. SCABINATUS. ASSESSORI.

PRIMARIO.

DN. AVO. TERGEMINIS. HONO-

RIBUS. AFFICIENDO.

D. D. D.

N E P O S

OBSEQUIOSISSIMUS.

JOHANNES. GVILIELMUS. STRUVIUS.

JENA. THUR.

SI PAGANIS.
CULTU. VITÆ. QUAMVIS. ASPERRIMIS.
IN. MORE. POSITUM. FUIT.
UT. DIES. AMICORUM. NATALES.
VOTIS. AC. MUNERIB. ULTRO. CITROQ. MISSIS. CONCELEBRARENT.
QUIDNI. CHRISTIANIS. ID. OFFICII. GENUS. CONVENIAT?
CONVENIT. UTIQUE.
EUMQVE. CHRISTIANI. TITULUM. FALSO. JACTARE. DIXERIM.
HOC. TEMERE. QVI. SUPERSEDEAT.
CUM. PROINDE.
PLURIMUM. VENERANDE. DOMINE. AVE.
NON. EGO. PAGANUS. SED. CHRISTIANUS.
TIBIQVE. INSUPER. SANGVINIS. NECESSITUDINE. SIM. CONJUN-
CTISSIMUS.
HOC. POTISSIMUM. DIE. TIBI. NATALITIO.
QVI. DIVINA. FAVENTE. GRATIA.
POST. ANNUM. A. PARTU. VIRGINEO.
MILLESIMUM. SEXCENTESIMUM. SECUNDUM.
SEXAGIES. JAM. ILLUXIT. SEPTIES.
NIHIL. QVOD. SINCERUM. CHRISTIANUM. AC. PIUM. NEPOTEM.
CONDECET.
A. ME. ALIENUM. PUTANS.
PER. CHARTACEUM. HUNCCE. ANIMI. MEI. INTERPRETEM.
OMNIA. TIBI. FAUSTA. AC. SECUNDA.
PROSPERAM. IMPRIMIS. INCOLUMITATEM. VALETUDINIS.
AC. SUBINDE. JUVENESCENTEM. AQUILÆ. SENECTAM.
MENTEMQVE. IN. SANO. CORPORE. USQUE. AD. EXTREMI. ANNOS.
CARDINIS.
SANAM. RECTEQVE. VALENTEM.
IMO. QUÆCUNQUE. HOMINI. AUT. OBTINGUNT. AUT. A. QVOPIAM.
ANIMO. CONCIPIUNTUR. BONA.
EX. IMO. CORDIS. PENETRALI. APPRECOR. ATQVE. EXOPTO.
QVOQVE. OFFICIOSÆ. MEÆ. IN. TE. VOLUNTATIS. TESTATOR.
SIT. MEMORIA.
HOC. QVICQVID. EST. MUNERIS. DECENTER. OFFERO.
TUUM. EST. AVE. PLURIMUM. VENERANDE.
A. ME. AMBITIOSO. NOMINIS. TUI. CULTORE.
SERENO. ID. VULTU. ACCIPERE.
AC. REVOLUTO. IN. ORBEM. FELICITER. ANNO.
MAJORA. DEO. VOLENTE. TIBI. DE. ME. POLLICERI.

BENEVOLO LECTORI

S. D. P.

JOHANNES WILHELMUS Struve.

Unquam animum induxit
venerandus Dn. Parens,
has , quas Tibi jam exhi-
beo , resolutiones dubio-
rum & textuum obstanti-
um in lucem edere publicam: cum
istas exactiori lima opus habere facile
concedat. Nam ipse literis eas non
consignavit; sed ex discursibus, disputa-
tionibus ac Prælectionibus tum ordina-
riis tum extraordinariis seu privatis, quas
instituit, dum Professoris munus ultra vi-
ginti annos *observatione jugi ac sedulo docen-
di labore* (quem per dictum tempus con-
tinuatum dignum comitiva censent
Impp. in l. un. C. de Professor. qui in urb. Con-

stantinopolit. doc. ex leg. meruer. comitiv.) in
 Illustri Salana obiret, Auditores calamo
 summam rei a vide exceperunt, & me-
 moriæ causa brevibus annotarunt ea,
 quæ latius luculenter & exactius ipsis fu-
 ere proposita & explanata. Cum vero
 perciperet, quod sæpius sensum minus
 rectè assecuti fuerint; & nihilominus has
 ab iis arreptas notas anxiam cura alter ab
 altero describat, ac exemplaria ita exa-
 rata variis mendis referta sint: solícite
 quoque Typographus instaret, ut lice-
 ret sibi istas resolutiones typis excudere:
 graviores autem occupationes non ad-
 miserint, ut Dn. Parens accuratam huic
 operi limam adhiberet, & singula sub
 incudem revocaret: Ideo demandavit
 fratri meo natu maximo G E O R G I O
 C H R I S T O P H O R O, Philosophiæ &
 Juris Cultori, ut saltem à mendis illas,
 quas

quas studiosi collegerant, commentationes purgaret; ac præterea supplenda quædam, quantum quidem, ob alias curas & Typographi nimiam properationem, fieri potuit, suppeditavit. Verum heu heu! morte immatura ac improvisa in ipso ætatis flore ereptus frater meus olim suavissimus, nunc desideratissimus, coeptum laborem ad finem perducere haud potuit: Injunxit igitur observandus Dn. Parens mihi tertio genito filio (*cum secundogenitus Medicina suam addiderit studium*) ut tum sua tum Præceptoris ope & auxilio adjutus, quod residuum erat, absolverem. Quamvis igitur accurata & polita harum Quæstionum pertractatio & pie defuncti fratris, & multo magis meum juvenilem captum excefferit: id tamen hac nostra effectum est opella, ut non solum tædioso describendi

bendi labore studiosa juvenus jam superfedere possit, sed etiam mendæ, quibus manuscripta scaturerunt, sint sublata. Quem laborem si Tibi, honoratissime Lector, gratum fuisse animadvertero, plura ex schediis Dn. Parentis mei colligam, ac in Tui gratiam ut edantur, Deo volente, curabo. Vale ac pro salute & incolumitate Dn. Avi ac Parentis nostri nobiscum ad Deum supplices funde preces: cujus protectioni Te commendo. Dab. Vinar. D. XXVI. Aug. A. O. R. clcIccLXIX.

I. N. 7.

EVOLUTIONES CONTROVER-
SIARUM

in

SYNTAGMATE JU-
RIS CIVILIS,

a

GEORGIO ADAMO STRUVIO,

Jcto, edito, comprehensarum:

Nec non

Resolutiones dubiorum & textuum
obstantium ibi allegatorum.

EXERCITATIONE PRIMA

THE S. I. & seqq.

Quæritur : *An leges in Republica sint necessa-
riæ ? Affirmatur.*

I.

Uod facilius sit à prudentibus Legislatori-
bus legem & regulam præscribere, quàm
ut pluribus iudicibus relinquatur pro suo
arbitrio jus dicere.

2. Legumlationes ex longi temporis

A

obser-

observationibus fiunt, ad judicia derepentè, adeoque judex facilè errare potest. Add. Programm. *huic operi annexum.*

3. Quod legislator absque affectu legem ferat de futuris, judex verò de præsentibus & jam contingentibus, facilè verò affectibus in transversum raperetur, si ipsi norma non esset præscripta. vid. latius Aristot. *in locis th. 4. adductis.*

4. Facit huc *l. 91. §. 3. d. V. O.*

Et 5. Constitutio de veteri jure enucl. §. 17. Et eleganter Baldus *in rubric. c. d. const. pecun. n. 11.* scribit, *debere nos sequi æquitatem ratione conjunctam, non imaginariam & nostri capitis.* Et *in c. 1. §. quia vidimus & c. tit. de iis qui feudum dare possunt* ait, *æquitates hominum, non habent in se pondus statuti, nisi legibus vel consuetudine præscriptæ sint & roboratæ.* Add. Tract. *de vind. privat. apb. exeg. n. 6.*

THES. V. & VI.

Quær. *An Jurisprudentia & jurisconsulti in republ. sint necessarii? Aff.*

Opus namq; est prudentiæ habitu; ut quis, eo benè instructus, ad facta singularia contingentia leges, generaliter latas, juxta æquitatem applicet: ipso monente Aristot. *4. polit. 4. l. 2. §. 5. 13. d. O. 7. Conf. Lips. lib. 2. polit. c. 11.* ubi invenitur in causidicos habitu hoc & ipsis legibus abutentes.

THES. XI.

Quær. *Ad quam speciem prudentiæ pertineat jurisprudentia?*

Pertinet ad judicariam. 1. quia decernit justum & injustum. *l. 10. §. 2. b. t.*

2. Autoritate Aristotelis. *4. Pol. c. 4.*

Obji-

Objicit D. Valentin. Riemer. p. m. *quest. illustr. jurid. dec. 1. q. 1. 1.* quod finem habeat Reip. salutem, quæ etiam est finis nomotheticæ seu legislatoriae. Resp. omnis prudentiæ finis remotus est salus Reip., inde autem non sequitur: Ergo omnis prudentia & legislatoria seu architectonica : Diversæ enim species prudentiarum distinguuntur à fine proximo. vid. *tb. 14.*

Opponitur 2. quod non tantum judices philosophia (*ita appellatur Jurisprud. l. 1. §. 1. d. J. & J.*) imbuti esse debeant, sed & ipse Princeps *l. 11. C. de his quib. ut indign. verb. princeps philosophia plenus*, imò etiam privati. *Nov. 74. c. 4. verb. philosophia est perfecta.* Resp. Nulla subest consequentia : Nam, Principem quod spectat, illum utique & legislatoria & judiciaria instructum esse prudentia decet: inde autem non sequitur: ergo hic prudentiæ habitus, de quo jam agimus, est legislatotiæ species : & aperte textus loquitur de oratione Principis, mediante quâ olim lex condebatur. vid. *b. exercit. tb. 64. vers. secundo Senatui.* Sed quid inde ad nostrum habitum inferri potest? Similiter ex alleg. *Nov. 74. c. 4.* nihil inducitur. Ibi namque agitur de prudentia Ethicâ, qua affectus amoris coërcendus est. Add. *b. Exercit. tb. 42.*

Opponitur 3. Quod in legibus fiat mentio nomotheticæ sive prudentiæ legislatoriae *l. 1. l. 12. §. 1. C. d. LL. l. ult. eodem. Nov. 14.* Resp. iterum negando consequentiam. Leges enim utique proponuntur, respectu eo, quò feruntur & conduntur, in juris Corpore, in simul vero inde colligi & per crebras actiones acquiri potest prudentia illas Leges interpretandi sive secundum eas jus red-

dendi, quod proprium JCti est, uti eleganter exponit Franciscus Duaren. pag 151. Add. Programm. *supr. alleg.*

Opp. 4. Quod JCti dicantur juris conditores. l. 23. C. d. procur. l. 25. C. de nupt. l. 1. C. d. communi servo manu-
miss. Resp. vocantur ita respectu responso-
rum, quæ vim
juris accepere autoritate majestatis. vid. *tb. 63. in f. &*
Exercit. 2. tb. 17.

Opponitur 5. Quod JCti non solum adhibeantur
ad dijudicationes litium, sed & ad consultationes pro
reip. salute, & legumlationes. Resp. habetur in *tb. 12.*

THES. XVI.

Quær. *An rectè dividatur justitia in universalem &*
particularem?

Affirmatur, quia (1.) dupliciter quis justus est, vel
quod secundum omnes leges vivat, vel quod in bonis ex-
ternis suum alteri tribuat: (2.) Confirmatur per l. 10. §. 1.
ff. & §. 3. Inst. b. t.

Opponitur, quod species una alteram non compre-
hendat: Jam verò justitia universalis comprehendit o-
mnes virtutes, comprehendet ergo particularem quoq;
justitiam, ipsi contradistinctam speciem. Resp. 1. Justi-
tia universalis comprehendit omnes virtutes præter istam
particularem justitiam sibi contradistinctam Resp. 2. ex
tb. 17. Rectè dici potest, istam comprehendere etiam ju-
stitiam particularem, cum hæc non tam re ab illâ distin-
guatur, quàm ratione seu modo considerandi.

THES. XVIII.

Quær. *An sola justitia particularis sit finis Ju-
risprudentiæ?*

Neg.

Neg. Qui enim est finis legum, is quoque est finis prudentiæ applicandi leges ad facta singularia. Finis verò legum est justitia universalis, hæ enim de omnibus feruntur virtutibus, easque jubent, & vitia prohibent. Vid. Aristot. 5. *Ethic.* 1. ubi scribit: οἱ ὃ νόμοι ἀγαρεύουσιν περὶ πάντων. ὁ νόμος καὶ τὰ τῶ ἀνδρείου ἔργα ποιεῖν, οἷον μὴ λείπειν τὸ πλῆρες, μηδὲ φεύγειν, μηδὲ ρίπτειν τὰ ὅπλα· καὶ τὰ τῶ σώφρονος, οἷον μὴ μαχεύειν, μηδὲ ὑβρίζειν καὶ τὰ τῶ πράου, οἷον μὴ τύπτειν μηδὲ κακηγορεῖν ὁμοίως ὃ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ἀρετὰς καὶ μοχθηρίας, τὰ μὲν κελεύων, τὰ δὲ ἀπαγορεύων. *Leges autem de omnibus præscribunt. Lex verò præcipit, & fortis viri munia facere, ut non deferere ordinem, non fugere, non abjicere arma: & temperantis, ut non machari, neque libidinari: & mansueti, ut non pulsare, neque conpiciari, similiter quoque in aliis virtutibus & vitiis; alia jubens, alia prohibens.*

THESES. XXIX. & seqq.

Quæri solet: *Quenam proportio seu æqualitas in pœnis infligendis observetur & secundum quam justitiam infligantur?*

Ad justitiam correctoriam eas pertinere, & observari æqualitatem Arithmeticam inde probamus 1. Quod pœnæ non distribuuntur, ut aliquid quod commune est civibus quatenus civibus, seu quod pluribus simul circa eandem rem Jus habentibus pro cujuslibet ratâ distribuendum venit, inter singulos, qui omnes inde participant, sed huic vel illi delinquenti, conveniens suo delicto, singularis irrogatur pœna: ubi vero non commune quid inter cives ut cives distribuitur, sed uni singulare

quid assignatur, ibi iustitia distributiva non habet locum. Atqui in poenis infligendis uni singulare quid assignatur. E.

II. Sicuti facta in se licita, videlicet contractus corriguntur per proportionem Arithmeticam, vid. *tb. 27.* ita & hæc facta illicita *tb. 25. & 28.*

III. Per text. Juris alleg. in *tb. 36.*

IV. Per autoritatem Aristotelis *tb. 30. alleg. Add. Piccolom. grad. 10. cap. 10.*

Dissentientes opponunt I. Quod observetur respectus personarum in puniendo per text. cit. in *tb. 32.* Resp. non in omnibus delictis hoc accidit, neque etiam in omnibus poenis, sed saltim ubi personæ qualitas inducit differentiam, ob quam in hoc subjecto seu in hac persona non esset poena delicto æqualis, sed gravior, v. c. si poena pecuniaria seu multa infligenda iniquum foret poenam æqualiter dictari pauperi & diviti, non ex eâ ratione, quod poenæ tanquam quid commune inter plures inæqualiter ac respectivè distribuuntur, sed quod pauper sufficienter puniatur pro sua qualitate & bonis, licet minorem summam solvat quàm dives, si esset ratione ejusdem delicti puniendus. Similiter quod aliquando alius fustigatione, alius relegatione puniatur, pro qualitate dignitatis, itidem inde fit, quod relegatio honoratiori personæ sufficiens & suo delicto æqualiter & arithmeticè respondens sit poena. In delictis verò atrocioribus, ubi poena mortis dictatur, ibi conditio personæ non inducit diversitatem poenarum vid. *tb. 30.* Limitanda ergo assertio opposita, sc. quod tum demum ob respectum personarum subsit proportio Geometrica, quando qualitas personæ i-

ta

ta attenditur, ut ex re communi dignum quid suâ persona præ alia accipiat; at; in pœnis non ita habetur respectus personarum, sed saltem ut hæc persona patiatur respondens in hac persona delicto, quod ipsa admisit.

Opp. II. Quod ex LL. *lib. 32. allegg.* appareat esse proportionem Geometricam, servum damanari in metallum seu fustigatione puniri, liberum verò hominem relegatione. Item divitem 100. thaleris mulctari, pauperem 10. Responsio. Distinguendo inter considerationem delictorum absolutam & comparatam. Si delictum & pœnam in hac personâ conferas cum pœna alterius personæ delinquentis, apparet aliqua proportio Geometrica, sed hæc consideratio huc non pertinet. Quæstio enim hæc est, an hoc delictum, (*v. gr. tumultus concitatus*) ab hac persona sc. Titio servo commissum, & pœna, quod sc. bestiis objiciatur, respondeant sibi invicem arithmetice an Geometricè? Ad hanc quæstionem dicimus, quod subsit simplex æqualitas, atque ita absolute hoc delictum & hæc pœna considerata est simplex æqualitas: sic v. c. inter omnes constat, in emtione venditione esse æqualitatem arithmeticam seu simplicem inter rem & pretium, quantum sc. fieri potest; si verò conferas v. c. panem, qui nummò venditur, cum pane qui grossò venit, apparet esse proportionem Geometricam, cum tamen pretium hujus panis minoris nummus sc. æqualiter respondeat pani minori. In illò ergò negotio demum proportio Geometrica est, ubi nulla alia est æqualitas, quàm respectiva, & non alia ratione dicere quis potest æqualia esse assignata, quam respectu habitò ad duo diversa, v. c. in tributis, si 1000. thaleri sint contribuendi à civibus & principi

cipi offerendi , non possum absolutè dicere eum , qui 500. possidet, sibi conveniens ex æquo contulisse, v. c. 50. nisi compares alium v. gr. qui 100. possidet, numerasse 10.

III. Oppon. *l. 8. C. de Episcop. & Cler. citat. in tb. 31. verb. multo magis pœna digni sunt.* Resp. sensus legis est. quod tantùm absit, ut dignitas excuset à pœnâ , aut minuat, ut potius, quo quis est honoratior, magis sit dignus pœnâ, sc. illâ, aliàs delicto statuta. Nullò autem verbo dicitur , quod major debeat pœna infligi honorationibus.

Oppon. IV. *cap. 12. X. de jurejur. & can. 4. quest. 6. caus. 32.* Resp. 1. delictum in se non est gravius, sed saltem exaggeratur ibi scandalum majus, quod præbet Episcopus. Deinde occurrit ibi singulatis circumstantia graviore modo vindicanda, quod sc. agat contra officium Episcopi, qui debet esse irreprehensibilis. Similiter in *oppos. can. 4.* idem est delictum , & saltem comparatè loquitur textus, quod scilicet tantum absit , ut maritus possit indignari, æqualiter puniri marem cum fœmina ob adulterium, ut potius vir gravius sit puniendus. Resp. 2. potest aliquando idem delictum esse, & tamen ob circumstantiam Legislator moveri, ut mitiorem v. gr. in fœminam statuatur pœnam.

THESES. XLII.

Quær. *An leges intendant tantùm obedientiam externam?* Neg.

Rationes hujus sententiæ & resolutiones dubiorum in hac ipsa thesi exponuntur.

THESES.

THEs. XLIX.

Quæritur : *An jus naturæ propriè competat
Brutis ?*

Negatur I. Quia Jus propriè loquendo fertur illi, qui, quid justum & injustum est, intelligit, ut ex *tb. 51.* constat.

II. Quod licitum ab illicito non possint distinguere animalia bruta, adeoque nec justè nec injustè agere. vid. *tb. 49. & 51.*

Opponitur (1.) autoritas Ulpiani in *l. 1. §. 3. b. t. Resp.* Jus naturæ ab Ulpiano latius definitur, uti scilicet denotat jussum naturæ circa actiones, quæ fieri & non fieri possunt, ab eo, qui percipit quid agit. In hac significatione Jus sive Jussus naturæ non hominibus saltem quoad actiones morales, in quibus spectatur quid justum, quidvè injustum, licitum & illicitum, competit, sed etiam brutis quoad actiones naturales, quod non solum Stoicæ Philosophiæ, sed etiam Aristotelicæ convenit. De illâ legesis Ciceronem *libr. 3. de finibus*, Senecam *Epist. 121.* Ludovicum Malquitium *Tractat. de verâ J. Ctorum Philosophia libro 1. cap. 23.* cujus hæc sunt verba : *Jus non tantum (secundum Ulpianum) est insita ratio ductusvè rationis per naturam insitus, sed etiam quod ratione consequens atque proximum est, licet ratione non fiat, aut ducatur aut administretur; Verum innatâ quadam facultate, atque vi proximè ad rationem accedit naturalis ac communis animalium impetus, quò rapiuntur ad copulam, quod porro tale est, ut rationi jurivè sit proximum, id quodammodo Jus existit; Gemina his Aristoteles lib. 3. de animalibus cap. 9. tb. 40. scribit : Animalium anima bis*

duobus constat & definita est, discernendi potentia (quæ quidem opus atque officium mentis est & sensus) & insuper etiam potentia movendi. add. text. in *tb. alleg.* Cum primis verò huc spectant ejusdem lib. 8. de *Hist. animalium* cap. 1. tradita: Sunt, inquit, in pluribus animalium ceterorum, vestigia morum humani anima, quanquam hæc apertius (propter rationem) in homine discernantur. Inest urbanitas, veritas, clementia, acerbitas, fortitudo, ignavia, metus, fidentia, ira, malitia, atque etiam prudentiæ imago est in multis. Et lib. 1. de *generat. animal. c. ult. cir. fin.* dicit: Animalis munus, non solum est generare, quod commune omnium viventium est, sed etiam cognitionis alicujus est particeps unumquodque, aliud majoris aliud minoris, aliud minime; Sensum enim habent, sensus autem cognitio quædam est, add. Hieronym. Rorarius libris duobus, quod animalia bruta ratione utantur melius homine Martinus Schockius *Diatrise de jur. Natur. tractat. d. vind. priv. aph. 2. num. 1.*

(2.) Opponitur, quod lex æterna sit summa ratio in DEO existens, quâ regantur bruta. Resp. lege æterna, quam vocant, bruta quidem reguntur: sed ita lex naturæ itidem latius appellatur, & denotat dispositionem DEI, qua huic vel illi creaturæ peculiarem indidit, quam servant, naturam. Jus autem naturæ uti nos in *tb. 52.* accipimus, non spectat ad naturalia, sed moralia, adeoque solum creaturis rationalibus jus hoc præscriptum.

Opponitur (3.) *lex 1. §. penult. de just. & jure* Responsio jam patet ex dictis ad oppositionem primam quomodo sc. hoc sit intelligendum.

Ur-

Urgent (4.) Sagacitatem quorundam animalium. Respond. est imago quædam prudentiæ, ut itidem ex Arist. dictum, & provenit ab anima sensitivâ & diuturnâ sapius consuetudine.

(5.) Opponuntur exempla, ubi etiam bruta abhorruere à delictis v. gr. adulterio, incestu &c. Resp. 1. quod exempla hujusmodi meritò in dubium vocentur vid. Arist. *de hist. animal. lib. 6. c. 22.* Resp. 2. Non potest, constare, an detestatione facti, quæ affertur, tale quid à brutis sit admissum. 3. Videntur solùm isti autores simulacra juris Naturæ Rethoricè describere, ut homines magis à delictis absterreantur. vid. Seldenus *loco in tb. 50. allegato.* Add. de formicis latè Bochart. *Hirozoic. part. poster. l. 4. c. 22.* ubi inter alia scribit: *ut ut quedam sint oratorio more in majus aucta, fatendum tamen multa esse vera, neque ulla re magis affici naturæ contemplatores, quam tot virtutum concursu in tam tenui & tam debili corpusculo.*

THE S. LVII.

Pertinet huc quæstio vulgata:

An jus nostrum ratione nitatur.

Affirmatur per allegata in *tb. 57.*

Objici solet *l. 20. de legibus* Resp. 2. Non dicitur jus non niti ratione, se solùm, quod ea non semper reddi possit, cum non constet, quid antiquos legum latores moverit ad hoc vel illud statuendum. Rectissimè in hanc rem Dominic: Soto scribit: *Juris peritus non negat, eorum quæ à jure naturali per modum conclusionum eliciuntur, posse rationem reddi: eorum autem, quæ secundo modo (sc. ut specificata determinatio communis generis) derivantur, quia seniorum consultatione per experientiam & prudentiam sta-*

tuta sunt, veluti universalium specifica determinationes, non est semper exigenda ratio, sed eorum experientia & prudentia habenda fides, ut 6. Etb. Autor est Aristoteles. Resp. 2. Pertinet lex ad jus merè positivum v. g. quod 7. testes adhibeantur ad testamentum, quod à mero arbitrio legislatoris dependet.

Obj. 2. l. 12. §. 1. qui & à quib. manumiss. Resp. 1. est casus planè singularis. Resp. 2. concernit servum, quem uti aliàs vilioris momenti apud Romanos, magis convenit aliquid duri pati, quàm ut adulteria celentur. Constat igitur & hæc dura lex sua ratione, cum primis, cum manumissio & alienatio servi non in totum impediatur, sed post 60. dies tantùm differatur, quod exiguum tempus si mulier expectare detrectaverit, non levis oritur suspicio, ipsam vereri, ne delicti sit conscius servus, vers. Postea tantum.

THESES. LXIII.

Quær. An Pomponius rectè assignaverit causam, ob quam SCtorum autoritas creverit? Aff.

v. l. 2. §. 9. d. O. J.

Objicitur quidem Pomponio, causam eam, quod Senatus consulta majorem autoritatem acceperint propter auctum populum, esse erroneam, falsam & principis politicis contrariam: Uti asserunt Bachovius, Suthold. & alii. Quò enim auctior, dicunt, factus populus Romanus, eò Respubl. magis facta est popularis, juxta Arist. 3. pol. 15. Adeoque potius decrevisse autoritatem, Senatus, putandum. Verùm Resp. licet hoc quod objicitur, sæpius fortè contingat, aliter tamen res quandoque se habere potest, ratione circumstantiarum & rectè hic considerandæ sunt mutationes, quæ in Repub. Rom. acciderunt. Cum namque

namque ortis inter patricios & plebejos litibus (*quam causam mutationis politiarum benè tradit Arist. 5. pol. 5.*) Politia sive status popularis degeneraverit aliquomodo in Democratiam: qui Democraticus Reipubl. status facilè est mutabilis, ob mutabile plebis ingenium, & multivarias dissensiones inter plebem orientes: & quod plebs rarò velit contentus institui, vel si instituantur, non facilè omnes ob operas suas privatas, quas publico præferunt, convenient. Ut idem tradit Arist. *d. l. 5. 6. pol. 4.* Ideò in Repub. Rom. facilè factum est, ut, plebe jam cum patribus reconciliatâ, ipsa pertæsa tot certaminum ac dissensionum, curam Reip. sensim abdicaret & Senatui committeret.

THESIS. LXIV.

Quær. *An verè Pomponius factionibus adscribat mutatam esse Remp. Romanam in regium statum. Aff.*

Cum etiam Tacitus id confirmet *lib. 1. Histor. pr. vid.*

hæc thesis.

Ipsa quoque recta ratio ostendit, ob ejusmodi causas facilè & optimè per unius imperium, reip. seditionibus laboranti, consuli. Iniqui igitur in Pomponium sunt censores Eberlinus *all. loco in th.* & Cypr. Regnerus *in censura bellica ad hunc §. 11. d. l. 2.* qui approbare videtur sententiam, quod Pomponius parasiti instar Imperatori suo blanditus sit, quando ait, *per partes, b. e. factiones evenisse ut necesse esset Reip. per unum consuli.*

THESIS. LXIX.

Quæritur I. *An Institutiones derogent Digestis vel Digesta Institutionibus?*

Nos dicimus ; nec Inst. Digestis nec Digesta institutionibus propriè loquendo derogare. Ea enim lex derogat alteri , quæ contraria priori , postmodum est lata. §. *fin. Inst. de jur. nat. gent. & civil.* Institutiones verò sunt quidem post Digesta confectæ , sed primò, non eà mente, ut quid contrarium Pandectis , in institutionibus statueretur ; Verum ut Isagoge ad ff. commodius percipienda. §. 3. & 4. *proœmii Instit. §. 2. instit. de just. & jure* 2. Institutiones ante sunt editæ , mense nimirum Novembri anno post Christum natum 533. §. *fin. in fine d. proœmii* ; Pandectæ verò postea promulgatæ, sc. mense Decembri ejusdem anni *const. tanta de confirmatione. Dig. §. nostra 68.* 3. Imò & Institutionibus & Digestis idem , ex quo valere debeant præstitutus est dies. §. 23. *const. de confirmatione Dig. ad Senatum & omnem populum.* Dissentit Timæus Faber *Disp. ad instituta 1. th. 6.* Bernh. Schotanus *Disp. ad instituta 1. th. 3.* Johannes Hardeus *Exercitatione Imperiali 1. quest. 8.* Georgius David Lockhammerus *questionum Justinianearum ad proœmium.* & afferunt has rationes.

1. Quod Institutiones post Dig. sint confectæ. Responsio patet ex jam allatis rationibus pro nostra sententia.

2. Quod in Institutis sæpè remissio fiat ad Dig. ut §. 2. *inst. de action. §. fin. de publ. judiciis.* Resp. nulla est consequentia, sed potius inde sequitur, quod optimè hi libri sibi respondeant & nihil invicem contrarii contineant. *d. §. 23. de confir. Dig.*

3. Dicunt, exstare exempla correctionis , ut in §. 2. *inst. de adoptionibus juncta l. 8. de in jus vocando. §. 2. inst. de*

de donationibus. junctā l. 14. de precario. §. 6. institut. quibus Mod. jus p. p. solvitur. junctā l. 3. §. 1. ff. de capite minutis in §. 34. Inst. de rerum div. junctā l. 23. §. 3. ff. de rei vind. Resp. in istis textibus partim nulla est contrarietas, ut locis convenientibus docebitur: partim verò apparent quædam in Digestis vestigia veteris juris, per constitutiones posteriorum Imperatorum correctā, in illis præcipuè locis Digestorum, ubi aliud principaliter agitur & solū obiter quid adhuc admixtum reperitur, quod jus vetus sapit, add. ipsa t. b. 69. partim denique sæpius in Digestis ampliantur, restringuntur, specialius & latius explicantur, quæ in Institutionibus, utpote primis elementis, breviter continentur.

Quær. II. An Codex deroget Digestis?

Quod negatur & explicatur in ipsa t. b. 69.

Quær. III. An Codex deroget institutionibus; an verò Inst. Codici?

Quæ quæstio ut rectius decidatur sciendum est, quod duo codices diversis temporibus à Justiniano sint editi; alter, cujus mentio fit §. 2. *proœmii institut. vid. const. de novo Codice faciendo*, & hic non amplius extat neque potuit, utpote prior, derogare institutionibus, neq; ei Institutiones derogant, quia ex illo Codice & Digestis sunt desumptæ, nec eo fine superadditæ ut quid corrigerent. Alter Codex post institutiones & Digesta est confectus & editus sc. anno 529. *vid. const. de emendatione Codicis*, & dicitur hic Codex repetitæ prælectionis, & hodie exstat. Neque verò hic quatenus ex priori Codice est desumptus

Insti-

Institutionibus derogare potest, quia sc. isto respectu contenta sunt in eo, quæ priora institutionibus fuere: Nec Institutiones huic Cod. repetito sive emendato derogare possunt, quia potius jam olim inde desumptæ. Neque etiam constitutiones, quæ posteriori codici sunt insertæ propriè loquendo institutionibus derogant, cum nihil contrarii, sed aliquando quid novi contineant. Dissentit Timæus Faber. *d. l. afferens casum*, quo & institutiones derogant Codici; nimirum confert *l. unicam C. de satisdat. cum §. 5. Inst. eodem*. Verum *d. l. unica* utique in priori codice jam extitit, adeoque ex illo titulo desumptus est *tit. inst. de satisdat.* Quomodo igitur derogatio hic potest subesse, & nihil quoque contrarii ibi occurrit, uti ad *tit. illum de satisdat.* traditur. Idem Faber, Schotanus, Lockhammerus Codicem derogare institutis statuunt, allegantes *l. ult. C. de legitimis heredibus l. fin. C. de test. ordinand.* eosque textus conferentes cum §. 3. & 4. *de legit. agnatorum successione* & §. 3. *de testam.* Verum illæ duæ leges post primum Codicem, post Digesta & Institutiones à Justiniano noviter sunt latæ & demum posteriori Codici insertæ *tb. 68. circa finem*, ideoq; aliud quid quàm quod in Instit. habetur ibi proponi, facilè admittitur.

EXERCITATIONE SECUNDA.

THES. II.

Quæritur: *An scriptura sit de essentia legis?*

Negatur I. Quia legis essentia consistit in promulgatione à Majestate subditis facta, quod etiam absque scriptu-

scriptura oretenus fieri potest. 2. Per legem *9. C. b. t.*

Opponitur 1. quod appelletur jus scriptum. Resp. scribere leges nihil aliud est hic, quam sancire leges, & appellatio inde deducta, quod scriptura sit commodissimus modus eas promulgandi.

Opp. 2. quod ipse Imperator *§. 9. 10. Inst. de jur. nat. gent.* differentiam inter jus scriptum & non scriptum in scripturâ constituat. Resp. 1. *ille §. 10.* continet solum aliquam illustrationem. Resp. 2. id modò intendit Imperator, quod illi populi, qui usu fuere jure non scripto, magis secundum consuetudinem vixerint, quàm secundum LL. promulgatas.

THES. IIX.

Quær. *An Princeps sit solutus legibus?*

Aff. quoad positivas & explicatur latè in thesibus ipsis. Alii distinguunt inter vim coactivam & directivam, ita ut dicant, Principem secundum LL. vivere, obligatum esse quoad hanc non verò quoad illam. Quæ distinctio minus videtur congrua.

Nam 1. omnis lex & vis legis est coactiva *secundum thes. 6.*

2. Neque ut dirigatur, neque ut cogatur secundum legem, princeps fert legem. Uti constat ex *tb. 8.*

Opponuntur textus, qui in fine *tb. 8.* allegantur, ibique etiam respondetur.

THES. XI.

Quær. *An Augusta sit soluta Legibus? Neg.*

l. 31. de LL.

Fruitur tamen Augusta sive uxor imperatoris &

C

Prin-

Principis per participationem etiam privilegiis Domini
sive Imperatoris.

Obst. videtur *l. 57. juncta l. 56. de legat. 2.* ubi non idem
obtinet in Augusta, quod in Principe. Resp. Princeps suc-
cedit in imperio Principi, Augusta non per successionem
in locum prioris Augustæ venit, sed quia est Principi, qui
succedit, nupta; adeoque quod Principi relictum est, de-
betur etiam successori, *l. 56.* quod autem Augustæ legatum,
extinguitur, si illa moriatur, antequam legatum fuerit de-
latum, *d. l. 57.*

THE S. XIII.

Quær. *An Leges humanæ obligent in conscientia?*
Dist. *th. 14. & 15.*

THE S. XIX.

Quær. *An consuetudo solum in statu populari intro-
duci possit?*

Negatur: quia idem est modus constituendi & ea-
dem essentia consuetudinis in statu populari, quæ in statu
Regio sive Monarchico, uti explicatur in *th. 19.*

Dissentiunt plurimi, moti per *l. 32. §. 1. de LL.* Resp.
agitur ibi de consuetudine, habito respectu ad statum po-
pularem: quamvis enim Julianus vixerit sub Hadriano
& Antonino pio Imperatoribus, scripta tamen sua ad ju-
ra vetera, quæ in statu populari obtinebant, direxit. add.
th. 6. b. Ex. 2. & verba illa: *b. l. §. 1. reb. ipsis & factis & c.* non
eum habent sensum, quod totus populus facta debeat ce-
lebrare, ex quibus inducatur consuetudo, sed quod taci-
tè admittendo quid pro jure in hoc vel illo actu, à qui-
bus

busdam celebrato, observari, absque expressa sanctione, re ipsa & facto declaret suam voluntatem populus: quod idem de Principe asseri potest, quod & is rebus ipsis & factis tacite consentiens consuetudinem admittat.

Nullius porrò momenti est ratio Cypriani Regneri, & contra principia politica, quando dicit *disput. ad Dig. 2. tit. 5.* quod populus agnoscendo superiorem magistratum juri condendæ legis vel consuetudinis, non censeatur renunciasse, quia nemo facile juri suo renunciasse censeatur. Nam contradictionem involvit populum agnoscere superiorem, & tamen sibi jus condendæ legis vel consuetudinis reservasse.

THESES. XXII.

Quær. *An consuetudo etiam deroget legi?*

Aff. 1. Quia jus posterius derogat priori, consuetudo verò est vera species juris, adeoque posterior derogat legi antecedenti.

2. Per *l. 32. §. 1. in fin. h. t.*

Valde obstat *l. 2. C. quæ sit longa consuetudo.* **Resp. 1.** Consuetudo non potest vincere rationem h. e. non debet esse irrationabilis, seu rationi adversari: Et non potest vincere legem; per quam reprobatur, sive quam, non obstante ullâ consuetudine, vult observatam Princeps. **Add. vid. c. 56. d. elect. & de pot. tit. 23.** Exempla occurrunt etiam in Recessibus Imperii, in quibus aliquando dicitur, quod consuetudo contraria non debeat derogare legi. **Resp. 2.** Sensus legis hic est: consuetudinem non habere hanc prærogativam ut rationem vel legem vincere h. e. majorem vim, quam lex habere possit, nec contraria lege infirmari queat.

Opp. 2. l. 3. §. 5. *de sepulchro violat.* Resp. quando rescriptum Principis consuetudinem non permittit, tunc omnino ista consuetudo non potest valere contra rescriptum. Conf. Recessus Imperii de anno 1529. §. *item.* **Als bisshero.**

THES. XXIV.

Quær. *An sub Augusto sit peculiaris lex regia lata?*

Ita asserit Ulpianus l. 1. *pr. b. t. d. Const. Principum* & inde Justinianus in §. 6. *Inst. de J. N. G. & C.* illius fragmentum Romæ in Lateranensium æde servari notat Antonius Augustinus *tr. de LL.*

Alii negant. 1. Quod constet ex historia Romana, Cajum Julium Cæsarem ejusque Successorem Augustum non per legem, sed per vim quodammodo ad se traxisse imperium. Resp. quod quidem initia rursus introducti status Regii violenta fuerint; verum cum ex affectatû istô Imperio inter proceres multæ magnæque ortæ fuerint controversiæ, ideò populus necesse habuerit in statum hunc, latâ lege, consentire. vid. *ips. tb. 24.*

2. Quod verba ejusmodi legis Regiæ apud Historicos non extent. Resp. verum 1. extat locus apud Dionem citatus ab Alphonso à Caranza loco in *tb. alleg. 2.* Fragmentum affert Antonius Augustinus *de LL.* ut jam monuimus. 3. Si talis lex planè nōn extitisset, haud temerè hoc asseruisset Ulpianus in *d. l.*

3. Allegatus dissentiens Michael de Luna & Arelanô novam tradit opinionem, dicens : JCtos & Imperatorem in allegatis textibus intelligere legem Regiam non

non novam , sed omnibus gentibus habentibus Reges communem. Sed hoc est contra expressum textum , qui loquitur de tali lege , per quam populus imperium transtulit in Augustum.

Novissimè legem Regiam impugnat Martin. Scho-
kius *Epistola de figmento legis Regiæ* , qui iisdem funda-
mentis latius tamen deductis, utitur, & in specie in dubi-
um vocat Fragmentum illud, cujus fecimus mentionem.

THESES. XLII.

Quæritur potissimum circa statuta : *An valeant
sine superioris confirmatione ?*

Negatur Bart. *ad l. omnes 9. n. 2. d. 7. & Jure We-*
senb. parat. d. LL. n. 3. Quia statutum nihil aliud est, quàm
lex particularis hujus vel illius loci ; Legem autem , sive
generalem sive particularem , ferre, solùm pertinet ad
eum , penes quem est τὸ κράτος sive summa potestas in
Republica. Statutum igitur necesse est valeat , vel ob
expressam superioris confirmationem vel ob tacitum su-
perioris consensum in consuetudinem ita legitimè intro-
ductam.

Dissent. post alios Jac. Mestertius *sed illustr. mater.
de statut.*

Opp. 1. *l. 9. d. 7. & 7.* Resp. apertè textus loquitur de
statu populari, in quo populus jus condit.

Opp. 2. *l. 3. C. de ædific. privat.* Resp. textus dicit,
quod circa faciem sive formam ædificiorum id statuen-
dum sit, quod ibi solet observari : Et in specie ibi agitur
de ædificiis , quæ sæpius in urbibus variant, & non tam

ad statuta pertinent, quàm ad consuetudinem, quam hâc ipsa lege, confirmat Imperator Alexander.

Opp. 3. *l. 6. pr. quod cujusq; universitatis nomine ver-*
bis : l. municipii. Resp. quod municipiis fuerit permîssum
ab ipso Imperatore, ut suis vivant legibus, uti in ipsâ *th.*
monetur. add. *l. 1. C. de emancip. liberorum.*

Opp. 4. Quod civitas in condendis statutis jure à Prin-
cipe sibi concessio, utatur, non opus ergo erit aliâ confir-
matione. Resp. Patet ex ipsâ thesi, conf. *l. ult. d. colleg. &*
corpor. l. ult. C. d. Jurisd.

THESES. XLIV.

Quær. I. *An æquitas sit præferenda stricto juri?* Aff.
per textus in *th.* allegatos.

Opp. 1. *l. 1. l. 9. in fin. l. fin. pr. & §. 1. C. de LL.* Resp. hi
textus eo pertinent, quando lex non admittit æquam in-
terpretationem in casu quodam, sed simpliciter applican-
da est, juxta *th.* 47.

Opp. 2. *l. 19. de appellat.* Resp. vigor legis non exclu-
dit prudentem, æquam & legi non contrariam interpre-
tationem *l. 11. pr. de pæn.* De ista igitur sententia loquitur
textus, quæ ex cerebrina æquitate judicis contra ipsam le-
gem lata est, vid. *l. 1. §. 2. 3. quæ sententia sine appellatione*
rescind.

Opp. 3. *l. 12. §. 11. qui & à quibus manumiss.* Resp.
Durum id dicitur 1. ratione servorum, quod libertas, quæ
aliàs maximè favorabilis, impediatur, & 2. ratione mulie-
ris Dominae, quæ prohibetur manumittere, & jure domi-
nii uti: in se tamen non est durum sive iniquum, ne scil.

eo prætextu, ac si hic vel ille servus in agro aut provincia fuisset, quæstioni vel torturæ subducatur.

Opp. 4. c. 3. *distinct. 4.* Resp. Judici non licet de legibus judicare, h. e. in examen eas vocare, impugnare: Qui verò interpretatur juxta æquitatem leges, secundum leges judicat *l. 10. 12. d. LL.*

Opp. 5. Quod ita posset judex potestate sua abuti. Resp. posset etiam abuti si strictè inhæreret verbis legis contra æquitatem: & fieret hoc per accidens.

Opp. 6. Quod præstet, legem etiam sequi iniquam, quàm committere plura arbitrio judicis. Arist. 1. *Rethor. 1.* Resp. præstat leges habere, juxta quas judicet judex & non ex arbitrio. Qui autem juxta prudentiam ex æquitate interpretatur leges, juxta leges prudenter accommodatas judicat. vid. *th. 4. Exerc. 1.*

Opp. 7. *Auth. hodiè C. de judic.* Resp. 1. Proponuntur ibi solùm diversæ formulæ jurisjurandi à judicibus præstandi, quæ tamen in effectu conveniunt. 2. Resp. Non omnino convenit ista Authentica *Nov. 8. in fin. vers. equas & Novellæ 15. c. 1.* unde hæc Auth. desumta; Nulla enim bi oppositio inter alios judices & defensores civitatis; Sed utrique debent juxta leges & quod justum & æquum ipsis visum fuerit judicare.

Quær. II. An detur æquitas scripta?

Negatur de æquitate contradistincta juri add *l. 17. de condition. & demonstr. l. 1. C. d. LL. l. 2. §. 5. de aqua & aqua pluvia. l. 52. §. ult. de pact.* uti in ipsa th. explicatur.

Opp. 1. quod Edicta Prætorum sint æqua & tamen scripta *l. 1. pr. d. minoribus. l. 1. pr. de constitut. pecun. l. 1. pr. de*

pr. de pact. Resp. Æqua dicuntur ejusmodi Edicta respectu Juris civilis, quod strictius est, & iterum hæc Edicta æquâ interpretatione opus habent. Quamprimum enim quod bonum & æquum est, sancitur, ut sit Jus, non amplius æquitas contradistincta juri, sed ipsum Jus est, in emergentibus casibus nova æquitate sive interpretatione indigens, vid. ipsa th.

Opp. 2. *l. 8. C. d. judiciis.* Resp. vetera & emendatiora exemplaria legunt: *justitiæ æquitatisque quam stricti juris &c.* non autem *justitiæ æquitatisq; scriptæ quàm scripti juris, &c.*

THES. LIV.

Quær. *An dentur casus pro amico h. e. an judex possit uni parti præ alterâ gratificari?*

Negatur, quia judex secundum jura debet decidere casus.

Opp. 1. *l. 24. §. 17. de fideicommiss. libertat.* Resp. Cum omnes servi manumitti non possunt, judex arbitratur & eligit non ex nuda gratificatione; sed secundum merita, ut sc. illi potius manumittantur & præferantur aliis, qui melius meruere, ut manumitterentur, & textus expressè vult, judicem gratiæ suspicionem evitare debere.

Opp. 2. *l. fin. prin. de religios. & sumtib. funer.* Resp. non loquitur textus de gratificatione judicis, sed de gratificatione amici.

Opp. 3. *l. 3. §. 4. ad Senatus Consult. Syllanian.* Resp. item nihil ibi habetur de judice.

Opp. 4. *l. 3. §. 9. & 10. de negot. gest. l. 3. de fideicommiss.*

miss. libert. l. 10. C. de legatis. Resp. Similiter & hi textus non loquuntur de iudice, sed de affectione privati erga alterum.

EXERCITATIONE TERTIA

THE S. III.

Regula est, quod is, qui in utero est, habeatur pro jam nato. *l. 7. de statu homin.*

Obst. *l. ult. ff. de collatione.* Resp. non opus habet is, qui in utero est, hoc auxilio quoad collationem, ut sc. pro jam nato habeatur, sed sufficit delatam interim esse successionem, & collatio non potest ante fieri, quàm constet, quem esse natum, quia etiam potest non nasci.

THE S. IV. n. 3.

Quær. *An partus monstrosus cumputandus in numerum liberorum?*

Negatur per *l. 14. de statu hominum.*

Obst. *l. 135. de V. S.* Resp. intelligenda ista lex solum quoad legem Juliam Papiam, de qua, ut ex inscriptione apparet, loquitur ibi Ulpianus; Prodest nimirum matri monstrum quod enixa est, ne incidat in poenam illius legis, quæ orbos semisse mulctabat eorum, quæ in testamentis relinquebantur. Quæ Responsio etiam firmatur ex ipsis legis verbis: *Statutis sc. legis Juliae Papiae obtemperaverunt.*

THE S. XIX.

Quær. *An liberi sequantur conditionem matris?*

Aff. *l. 5. §. 2. de stat. hom.*

D

Obst.

Obst. quod patrem sequantur per *l. 19. eod.* Resp. de statu absolutè ratione libertatis & ingenuitatis considerato agit *d. l. 5. §. 2.* Relatè liberos, ex justis nuptiis procreatos & inde venientes effectus considerat *d. l. 19.* Cum verò legitimæ nuptiæ factæ sunt inter patrem & matrem, quoad libertatis conditionem nulla est differentia, quia non nisi inter liberas personas sunt legitimæ nuptiæ. In conjunctionibus verò illegitimis partus matris conditionem sequitur, quia patrem vel planè non, vel certè non legitimum habet *l. 24. h. t.*

THES. XXII.

Quær. *An adscriptitii sint servi?*

Negatur per *textus in fin. thes. allegat.* add. Valascus de jure Emphyteus. *qu. 37. n. 3.* Paulus Christinæus *lib. 5. decis. Belgicarum decis. 78.*

Oppon. *l. 21 C. de agric. & cens.* Resp. nulla est differentia inter servum & adscriptitium quoad id, quod domino subjecti sint & operas præstent. *l. 2. verb. penè est ut quâdam dediti servitute & c. C. in quibus causis coloni censiti & c. lib. 11.* Est tamen aliqua differentia, quod sc. non absolutè sint in servili conditione. vid. *ips. tb.*

THES. XL.

Obstant textus, ex quibus apparet, filium & patrem pro diversis personis haberi; Alter in *l. 10. §. 1. de fidej.* Ad quem Resp. quod respectu extranei creditoris scil. sint diversæ personæ, pater, ut debitor principalis, filius verò ut fidejussor. vid. *l. 56. §. 1. eodem.*

Alter textus est in *l. 77. de judiciis.* Ad quem Resp. quod

quod in causis sive muneribus publicis non attendatur patria potestas *l. 78. de judiciis l. 9. de his qui sui vel al. jur. Add. ib. 38.*

THESES. XLII.

Tres causæ patriæ potestatis proponuntur, quæ etiam probantur ex textibus allegatis.

Opp. 1. Quod non tam nuptiæ, quàm nativitas ex nuptiis constituent potestatem. *l. 6. b. t. §. fin. Inst. de patr. pot.* Resp. sæpe accidit, ut vel remota causa pro proxima, vel medium pro ipsa causa accipiatur: & per nuptias intelligitur simul justa pro creatio sobolis, quæ nuptias sequitur.

Opp. 2. Quod etiam actibus intervenientibus quis fiat filius *Nov. 117. c. 2.* Resp. Instrumentum & acta probant solum esse legitimos filios.

THESES. XLIII.

Quær. I. *An matri in dubio sit credendum, filium legitimum asserenti?*

Aff. initio theses.

Quær. II. *An etiam matri contrarium asserenti credendum sit?*

Negatur, licet in ultimo vitæ articulo mater constituta fuerit. *per textus in thesi allegatos.*

Opp. 1. quod aliàs matris confessio de liberis recipiatur *l. 16. de probation. l. 2. §. 1. de excus. tut.* Resp. Hoc procedit in probanda ætate & similibus, non ubi quæritur

tur , de justâ filiatione , sive an partus sit legitimus.

Opp. 2. quod mater non præsumatur dictura falsum testimonium contra filium. *arg. l. fin. C. de curat. furios.* Resp. Hæc præsumptio non debet obesse filio ; sed favor legitimæ sobolis & præsumptio pro filio vincit istam præsumptionem, cum non facilè credendum foeminæ propriam turpitudinem alleganti, & fortè in odium mariti vel aliùs tale quid comminifcenti.

Opp. 5. quod non credatur mater immemor suæ salutis, & cum peccato velle mori *l. fin. C. ad l. Jul. repetundarum.* Resp. itidem huic præsumptioni prævalet favor & præsumptio, quam filius pro se habet.

Quær. III. *An præsumptio pro justo & legitimo partu adeò obtineat , ut licet constet de adulterio commisso, tamen præsumptio sit, justum esse filium à vero patre genitum ?*

Resp. In hoc casu dubio circumstantias bene considerabit judex, add. Gail. 2. *obs. 97.*

THESES. XLIX.

Afferitur tres esse modos legitimandi per §. *fin. Inst. de nupt. & textus alios in tb. allegatos.*

Opp. 1. *Nov. 74. c. 2. & Nov. 89. cap. 10.* Resp. Non fit Legitimatio per testamentum; verùm per institutionem, solum patris voluntas attenditur, & deinde rescriptum Principis supervenit.

Opp. 2. quod etiam fiat per nominationem filii. *Nov. 117. cap. 2.* Resp. Non fit legitimatio per nominationem filii ; sed filius nominatus præsumitur vel probatur ita filius.

Opp.

Opp. 3. *l. 6. in fin. C. de natur. liberis.* Responsio patet ex sequenti *l. 7.* per quam modus iste per adoptionem tollitur. add. *Nov. 74. c. 3. Nov. 89. c. 10. §. 2.*

THES. L.

Quær. I. *An legitimatio possit etiam fieri matrimonio contracto ultimo vite articulo?*

Aff. arg. §. *fin. Inst. de nuptiis* & *l. 11. vers. licet. C. de naturalibus liberis.* Gailius *lib. 2. obs. 142. n. 8.* Ripa *tr. de actionibus in mortis articulis c. 2.*

Opp. 1. dos non potest in extremis constitui *l. 20. de jure dotium.* Resp. 1. Nulla est consequentia, quia matrimonium etiam & legitimatio inde oriens sine dote subsistere potest. Resp. 2. Non dicitur in *l. 20.* quod dos non possit constitui in extremis, sed quod non valeat stipulatio dotis concepta specialiter in hoc tempus, cum matrimonium non amplius sit futurum.

Opp. 2. Quod hac ratione facile fraus committi possit; malitiis autem non sit indulgendum per *l. 38. de rei vind.* Resp. favor partus excludit præsumptionem fraudis, & si aliquis abusus quandoq; accadat, ipse tamen usus propterea non potest prohiberi.

Opp. 3. Quod non supersit spes accipiendæ sobolis, quæ tamen videtur requiri *in d. l. 11. vers. sufficiat. C. de nat. lib.* Resp. 1. Quamdiu quis vivit, habet spem ulterius vivendi. Resp. 2. Ratio ista de spe sobolis non est concludens, sed impellens. Neque enim illa necessario requiritur, uti enim non potest obesse liberis legitimantis spem de futuris liberis non impleri; ita illis nec oberit spem planè non adesse.

Quær. II. *An ad essentiam talis legitimatiois pertineant dotalia instrumenta?*

Negatur, quia scil. non pertinent ad essentiam matrimonii, per quod hæc legitimatio fit. Responsiones ad obstantes leges colligi possunt ex *ipsa tb. vers. ut verò*. Nimirum ideò fit mentio illorum in materia hujus legitimatiois, quod frequentius sint confecta ad probandam hanc legitimatioem.

Quæst. III. *Proponitur in vers. Quæritur a. &c.*

Decisioni illius opp. 1. quod jam sint legitimi progeniti Sempronio patri, ideò non indigent ulteriori legitimatioe. Resp. Sunt quidem legitimi filii respectu Sempronii patris, non autem respectu Titii avi.

Opp. 2. Quod videatur principium legitimatiois posse subsistere in nepotibus. Resp. sufficit principium fuisse & demonstrari posse per nepotem in filio & nihil aliud requiritur, quàm ut illorum, quorum illegitima conjunctio obest filiis, sive *hoc casu* nepotibus, jam mutetur in legitimam conjunctionem.

Quær. IV. *An liberi legitimandi consentire debeant, vel an etiam invitati possint legitimari liberi?*

Consensum requirimus, *per textus in tb. alleg.* quod etiam obtinere videtur in legitimatioe per rescriptum principis *tb. 52.*

Opp. 1. Quod legitimatio fiat lege adcoque non dependeat à consensu legitimandi. Resp. non immediate

diatè lex operatur legitimationem: sed relinquit arbitrio & voluntati hominum.

Opp. 2. Quod liberis non noceat legitimatio, sed potius ipsis & Reipublicæ profit. Resp. subjiciuntur utiq; patriæ potestati & concernit hæc res primariò privatorum jus.

Opp. 3. *l. 39. de negot. gestis.* Resp. pertinet illa regula ad ea, quæ ipso jure fiunt, ut alibi explicatur.

Opp. 4. *Nov. 74. in fin pr.* ubi proponitur, liberos, ne legitimentur, occultasse matrem; quò opus non habuissent, si ipsi possent detrectare legitimationem. Resp. dici potest cum Bachovio, ideò occultari à liberis matrem, ne illa fortè sibi nuptias persuaderi patiatur, & aliquid ex bonis relinquat marito.

Adhuc tamen obst. quod, si liberi inviti non redigantur in patriam potestatem, pater etiam in bonis maternis post mortem matris sibi non possit usumfructum arrogare, Resp. singulare est quod filios malignè & dolosè agentes.

Quær. V. *An requiratur, ut filii legitimi non exstent?*

Negatur in *sine thes. per Novell. 78. cap. 3. & Nov. 89. cap. 9.*

Obst. *auth. præterea C. de natur. liber.* Resp. 1. Non sequitur, legitimatio obtinet, quando soboles legitima alia non existit. Ergò non obtinet quando existit. Resp. 2. In fonte istius *authen. Nov. 89. cap. 9.* illa limitatio non est adjecta, & in *Nov. 18. cap. ult.* agitur in specie de filiis natis ex ancillis legitimandis. Monent quoque interpre-

tes

tes mentionem filiorum in antiquâ Julianâ & nova Holo-
andrinâ editione non fieri.

THE S. LX.

Quær. Num impubes arrogatus & ex injustâ causâ
exheredatus, aut emancipatus, quartam omni-
um bonorum patris adoptivi consequatur; an
verò solùm quartam portionis ab intestato de-
bita?

Aff. Prius per *textus in th. alleg.*

Opponitur I. Quod absurdum videatur filio adopti-
vo plus tribuere juris in bonis arrogatoris, quàm filio ex
nuptiis suscepto, qui jure Digestorum accipit solùm quar-
tam partem portionis legitimæ ab intestato loco legiti-
mæ. *L. 8. §. 8. de in offic. test.* Resp. I. Non est absurdum.
Cum enim impubes homo sui juris, rursus fiat alieni ju-
ris, & caput fortunasque suas arroganti commendat, ide-
òque meritò magis provisum illi, quàm alii, si injustè
emancipetur. vid. *Nov. 89. cap. 1. l. 5. C. de in off. test.* præ-
terea 2. Resp. aucta sunt bona arrogantis patris fructibus,
ex bonis arrogati filii perceptis: imò 3. Resp. liberos na-
turales habenti, vel speranti saltem, denegatur regulari-
ter arrogatio, præsertim impuberum. *l. 17. §. 2. 3. l. 15. pr. de adopt.*

Opp. 2. Posse contingere, ut impossibile sit quemlibet
habere quartam, nim. si quinq; arrogati fuerint. Resp. I. Hic
casus vix continget, ut quinq; injustè impuberes sint arro-
gati, & omnes quinque emancipati, aut exheredati, & 2.
Responsione non admittetur, ut tot impuberes simul ar-
rogentur.

Opp.

Opp. 3. *l. 6. de inoff. test.* ubi etiam absolute dicitur quarta, & tamen non intelligitur omnium bonorum. Resp. In aliis legibus de legitima clare exponitur, quæ sit quarta; in nostro verò casu texti aperti sunt, qui exprimunt quartam bonorum omnium.

THE S. LXVII.

Quær. I. *An dignitas Doctoralis liberet à patria potestate?*

Negatur per *textus in tb. allegatos. Opp. l. 6. C. de profess. & medicis.* Resp. 1. Loquitur textus de immunitate à muneribus. Resp. 2. Agit de certo ordine Doctorum, qui in urbe publicis constituti salariis, publice profitebantur.

Quær II. etiam hinc solet, *An Monachismus solvat patriam potestatem?*

Aff. Quia cessant tunc jura & effectus patriæ potestatis; pater enim filium, qui monasterium ingressus est, vindicare ac coërcere nequit, nec per eum acquirere, sed ea jura sunt Abbatis & monasterii.

THE S. LXIIX.

Quæritur: *An matrimonium liberet à patria potestate?*

Neg. de Filio & filia, per *textus in tb. all.* quibus add. *l. 20. ad l. Juliam de adult. l. 1. §. 1. de liberis agnoscendis l. 18. de ritu nupt. l. 7. C. de nupt.*

Opp. 1. Quod filia sit in potestate mariti adeoque non amplius in patris. Resp. patria potestas & mariti

E

simul

simul stare possunt, seu ut loquuntur, sunt compatibiles: & potest quis esse in duorum potestate diversi generis.

Opp. 2. Quod tamen aliquid detrahatur patriæ potestati per maritalem. Resp. 1. Licet minuatur, non tamen omninò solvitur. Resp. 2. Minuitur solum quoad officia, & obsequium quoad maritum, non quoad alia, quæ patrem solum concernunt.

THESES. LXXIII.

Quæri solet: *An etiam muri municipiorum sint sancti, & propterea etiam capite sit plectendus is, qui municipiorum muros hostili animo transcendit?*

Aff. per §. 10. Inst. de rerum divis. qui textus generaliter loquitur 2. per textum l. 3. §. 17. de re militar.

Obstat 1. l. fin. b. t. verbis: *Cives Romani* Resp. 1. Ibi hoc ad cives Romanos non restringitur, sed illi in exemplum afferuntur. Resp. 2. Cives Romani dicuntur qui in Orbe Romano degunt, per l. 17. d. stat. hom.

Obst. 2. Ejusdem legis verba fin. Resp. ibi itidem exemplum solum proponitur.

THESES. LXXVII.

Quær. *An rerum, quæ publicæ in specie dicuntur, usus omnibus hominibus pateat?*

Aff. per textus in th. all. Opp. quod ita nulla sit differentia inter res communes & res publicas. Resp. utiq; differentia subsistit, cum res communes etiam quoad proprietatem sint nullius; Res autem publicæ quoad proprietatem sint certi populi, vid. ipsa th. es.

THESES.

THES. LXXIX.

Quær. *An hodierno usu mare possit occupari, & an iusta sit ejus occupatio?*

Utrumque aff. & latè hoc deducitur, & ad contraria respondetur in Syntagmate Feudali c. 6. aph. 7.

THES. LXXX.

Quær. *An pecunia sit res corporalis?*

Affirmatur per l. 1. §. 1. & tit. Inst. de rebus corp. & incorp.

Opp. i. l. 1. de contrabend. emtion l. 5. de impensis in res dotal. factis. l. 46. de condition. indebit. Resp. agitur ibi de quantitate sive valore & æstimatione, quæ in jure consistit, quod autem in l. 3. vers. & nemo & c. C. de quadri: prescript. res incorporales dicantur jura incorporalia, id fit per pleonasmum.

THES. LXXXII.

Quær. *An inter res mobiles referenda molendina pneumatica & navalia? Neg.*

THES. LXXXIIX.

Controvertitur: *Quotnam sint species Juris in re?*

Nostri Sententia exponitur in th. quam non everunt ea, quæ contra Dn. Hahn. Prof. Helmstadiensem p. m. novissimè disputat Bornius in sua augurali, ad cujus rationes breviter in quibusdam corollariis respondimus. Latè hâc de re agit Glaferus in edita hac de re Dissertatione. Ut & Dn. Hahn. p. m. tract. de Jure in re noviss. edit.

THES. ULT.

Quær. *An rectè ita definiatur jus ad rem?*

Aff. Objicit Dn. Gerhardus Feltmannus in Academia Electorali Brandenburgica, quæ est Duisburgi in Clivis Professor *tract. de jur. in re & ad rem cap. 26. num. 22. & seqq.* 1. Quod hæc nostra definitio etiam aptari possit ei obligationi, per quam secundum expletricem (*quam ipse nominat*) justitiam possessor rei meæ adstrictus est §. 5. *I. d. exc.* ad eam rem mihi restituendam cum omni causâ. §. 2. *I. d. offic. jud. l. 17. §. 1. de LL. l. 5. l. 17. C. eod. arg. l. 49. §. 1. D. eod.*

Resp. Negando, cum hæc restitutio non veniat ex facto, quo quis personam obligavit suam, sed ex dominio, cujus vi à quolibet possessore rem suam dominus vindicat. Satis igitur ejusmodi obligatio latius dicta (*vid. exerc. 44. tb. 43.*) contradistinguitur huic nostræ, per verba in definitione: *ex suo facto obligatam.*

Opponit (2.) Quod non per Jus ad rem habeamus personam obligatam, sed quia obligationis vinculo homo est nexus ad rem præstandam, ideo jus ad rem eam nobis competit.

Resp. Non liquet, quid hac objectione sibi velit Autor ille: nam & hoc ipsi nos dicimus, in eo consistere hanc facultatem seu jus ad rem, quod persona obligationis vinculo quodam ob factum suum sit adstricta.

Opp. (3.) Quod ad patiendum homo non sit obligatus per jus ad rem, imò ne quidem per obligationem, quæ refertur ad justitiam vulgo commutativam dictam, cum ejus obligationis qualitas ex delicto nascitur, substantia non consistat in eo, ut sic personam faciat obnoxiam poenæ,

næ , ut cogatur eam pati in suo corpore , quia id extra ordinem agere *l. fin. de privileg. del. l. fin. de furt* sed ut ejusmodi personam, quæ deliquit, nobis obstringat ad dandum vel faciendum *l. 3. pr. de o. & a.* Resp. Facile admittimus, quod obligatio ex delictis privatis regulariter eò tendat, ut quid præstetur, & extra ordinem ad animadversionem agi: quod ipsi etiam innuimus in definitione voce: *aliquando* : Nihilominus tamen quando ita extra ordinem agitur, obligatio ad patiendum subest, ex quâ fluit ista actio. Nimirum qui delinquit, perinde ut in contractibus , voluntate & facto suo se videtur obligare pœnæ, nec non restitutioni: quia crimen non potest non esse punibile: ac qui directè vult peccare , per consequentiam & pœnam mereri vult. Unde Imperatores Severus & Antoninus cuidam rescripserunt: ipse te huic pœnæ subdidisti. *l. Imperatores 34. de Jur. fisc. Add. l. ult. C. ad L. Jul. Maj.* Eleganter hanc in rem Michaël Ephesius in *text. Arist. 5. Eth. 2.* scribit: γέγονε τρέποντινα δόσις καὶ λήψις ὅ ἐστι τὸ συναλλάσσειν, λαβὼν γὰρ χρήματα ἢ ἄλλο τι κλέψας δέδωκεν αὐτῷ ἐκείνων εὐθύνας. Est hic quodammodo datio & acceptio , in quibus consistit natura negotiorum mutuorum: nam qui res, aut aliud quid furatus est pro eo dat pœnas. Et porro notat idem: συναλλάγματα, οἱ παλαιοὶ ἐκάλουν ἑ μόνον ἃ ἐκόντες συνετίθεντο πρὸς ἀλλήλους ποιῆν, ἀλλὰ καὶ πρὸς τῶν νόμων διηγοροῦμεθα. *Synallagmata à veteribus appellantur non tantum, quæ mutuis conventionibus constant, sed & quæ legibus sunt vetita.* Conf. Andr. Rhodius, *paraphr. Ethic. Aristot. l. 5. cap. 7.* Unde etiam responderi potest dubio, quod de popularibus actionibus affert *num. 27.* Neque obstat, quod

adscribi debeat litis contestationi, dici actorem creditorem *l. 12. pr. d. V. S.* & sic non ex delicto sed ex ipsâ judicati velut obligatione jus ad rem acquiratur. *l. 3. §. 11. d. pecul.* Resp. enim: Ist hoc si verum esset competere actio ante obligationem, quod utiq; absurdum. Id verò rectè dicitur, quod per litis contestationem actio, quam potuit quivis de populo ante instituere, jam huic actori sit propria. *all. t.*

Deniq; (4.) opponit, quod accidat aliquando, ut persona citra suum factum obligetur, & nos adquiramus ad rem ejus etiam ignorantis & nil planè negligentis, uti clarè cerni, dicit, in obligatione, qua qf. ex contractu pupillus, & is cum quo incidi in rerum communione obstrictus est: ex eâ enim obligatione jus ad eorum rem habeo, quanquam personas ex suo facto obligatas mihi esse dicere non queam. *§. 2. f. de obligat. qua. qua. ex contr. §. 3. cod. l. 5. §. 1. d. o. & a. l. 25. §. 16. famil. ercis.* Resp. Ratione hujusmodi negotiorum uti contractus est genus quoddam *περὶ τὴν ἡ ἀφ' ἐνός*, ita & in jure & ad rem & obligatione circa ea singulare quid attinet, adeoque primario & principaliter definitio contractus nec nō juris ad rem ac obligationis convenit veris contractibus, indeque venientibus nexibus: at qf. contractibus per participationem aliquam & sec. posterius: quemadmodum ejusmodi generum est natura. vid Phil. Scherb. *tb. d. commun. ad un. eorumq; explicand. ratione.* Lex nimirum quoad pupillum consensum inducit & supplet defectum: in rei verò communione utiq; ex ipso facto administrationis obligatio fluit.

EXERCITATIONE QUARTA.

THES. VI.

Quæritur : *An filii ante dignitatem susceptam nati,
sint filii Senatoris ?*

Affirmatur : *per l. 5. b. t.*

Opp. 1. *l. ultima C. de decurionibus* Resp. agitur ibi de curialibus ; qui ante dignitatem habebant filios editos, & jam curiæ oblatos, aliud obtinet in filiis curiæ nondum oblatis *l. 2. §. 2. de decurionib.*

Opp. 2. *l. 11. C. de dignitat. lib. 12.* Resp. sensus legis hic est : Si senator vel alius clarissimus privatos habeat liberos, quippe natos ante dignitatem (masculos sive foeminas cum paternos honores supervenientes invidere filiis non oporteat, ideò etiam ab eo patre, qui jam est senator, vel clarissimus, ante suscepti filii participant dignitatem. Vel breviter : filii ante dignitatem suscepti sunt stricto jure privati, quippe nati ex patre tùm nondum Senatore. *d. l. 11. pr.* Ex benigna tamen interpretatione habentur pro filiis Senatoris, licèt hæc dignitas demum post nativitatem accesserit patri *d. l. 11. in fin.*

THES. VII.

Quær. *An amissio dignitatis sit capitis minutio ?*

Negatur *per l. 3. b. t. Obst. textus in tb. alleg.*

Resp. Loquuntur isti de amissione existimationis, non de amissione status.

THES.

THES. XXIII.

Quær. *An Prætori animadvertere licuerit in facinorosos?*

Neg. per text. alleg. Opp. l. 17. §. 4. de injur.

Resp. Non prætor ibi servum coërcet qui fecit injuriam, sed Dominus vel is, cui sua sponte Dominus servum verberandum tradit, dum verberari servum mavult quam dedi.

THES. XXV.

Ad textus in th. all. præsertim ad l. 19. qui & à quibus manumissi. l. 44. §. 1. de judiciis. Resp. ea quæ servus tanquam liber fecit propria autoritate, non sunt rata, & cessat ibi ratio utilitatis publicæ.

In fine obiter attingitur quæstio :

An communis error jus faciat? Neg.

Opp. 1. l. 3. b. t. Resp. Id quod dixit jus Barbarius non est ex errore latum; sed officium jus dicendi per errorem servo est mandatum, ac idem jus fuisset dictum, si revera fuisset liber prætor. Breviter: Non est error circa jus, sed circa personam.

Opp. 2. l. 1. C. de testam. ubi testamentum dicitur subsistere licet unus testis fuerit servus. Resp. Error ibi facit, ut pro libero quis habeatur, qui revera talis non est, quod utique est facti ergo jus non ex errore fit; sed ibi in facto quid suppletur.

Opp. 3. l. 3. §. fin. de suppell. legat. Resp. Error est testantis, inter suppellectilem sc. numerantis candelabrum argenteum legatum: ideoque error non constituit

tuit jus ; sed juxta voluntatem testatoris facit, ut determinetur factum dubium, ut possit locum habere jus.

THESES. XXX.

Quær. I. *An legatus Pro-Consulis propriam habeat jurisdictionem ?*

Negatur per *l. 4. §. ult. b. t. & alios textus in tb. alleg.*

Opp. 1. Quod inter Magistratus referatur legatus Pro-consulis. Resp. Quod non fuerit Magistratus sed solum vicarius sive publicè quidam constitutus erat Magistratus ; ita tamen ut exerceret alienam jurisdictionem. vid. *tb. 37.*

Opp. 2. *l. 13. b. t. verb. nihil proprium habet nisi à Pro-consule & c.* unde colligi posse videtur, quod proprium, quid habeat si mandetur. Resp. 1. Verba ita non sunt accipienda, aliàs esset contractio in adjecto, proprium habere & tamen mandatâ sive alienâ jurisdictione uti *l. 1. §. 1. de officio ejus cui mandata est jurisdictio l. 16. de jurisdict.* sensus itaq; est, quod possit exercere jurisdictionem sibi publicè delatam, nisi mandata fuerit. Resp. 2. Textus loquitur ita, ut ostendat differentiam inter alium, cui jurisdictio mandatur, & hunc legatum, singulariter ad id constitutum, ut Pro-consul ei mandare debeat jurisdictionem *l. 4. §. ult. b. t. l. 6. §. 1. eodem.*

Opp. 3. Quod à Legato Pro-consulis appelletur *l. 2. quis & à quo appell.* quod secus est in aliis. *l. 1. §. 1. b. t.* Resp. itidem hoc fluit ex ista differentia applicata in *tb. 31.*

Quær II. In fine theses : *An legatus Pro-consulis habuerit legis actiones sive voluntariam jurisdictionem ?*

F

Neg.

Neg. per l. 2. §. 1. l. 3. b. t. Opp. l. 17. §. 1. de manumiss. vindict. Responsio habetur in *tb. 31*. Quod sc. non potuerit ejusmodi actus exerceri nisi mandatâ jurisdictione, quod itidem singulare est in hoc legato. Sic & tutores possunt dare per l. 15. b. t. ex speciali concessione Divi Marc. l. 1. §. 1. de tut. datis ab his & c. add. l. 12. §. 1. de judic.

THESES. XXXIV.

Obiter Quær. *An judex secundum acta & probata judicare debeat, an verò secundum conscientiam, si illa contraria sit actis?*

Decisio hujus quæstionis habetur locò proprio *Exercitatione 44. tb. 5. n. 3.*

Hic verò solvendum est dubium quod ex §. 1. l. 6. b. t. occurrit. Voluit nim. Ulpianus Præsidis esse officium, non tam instrumentis quæ falsa & vitiosa esse possunt, quàm veritate rei moveri, add. l. 1. C. plus valere quod agitur & c. l. 14. C. de contrahend. stipulation. Fides igitur eorum quæ probabuntur, non opponitur in ista l. 6. judicis scientiæ; sed erroribus rerum gestarum, sive falsò & simulatè gestis add. l. 6. ad municipal. l. 5. C. de juris & facti ignorant. l. 15. C. de liberali causa.

Ead. Thes. in fine

In dubium venit: *Cur Jus deportandi non competat Præsidi, cum tamen Jus gladii habuerit?*

Videtur id ideò statutum vel 1. quod deportationis poena jus adimeret civitatis, in qua Præses nullam obtinebat auctoritatem. l. 4. l. 5. b. t. vel 2. quod deportatio prorsus specialis poena fuerit sub Augusto, ac in locum inter-

interdictionis aquæ & ignis introducta, quæ uti nulli concessa, nisi cui à populo decreta, ita & deportatio Principis approbationi, prudenti consilio, reservata; Ne promiscuè rem populo invisam Princeps videretur introducere. Conferatur *l. 6. §. 1. d. interd. & releg. l. 1. §. 4. de legat. 3.* vid. Nicolaus Antonius *tr. de exilio lib. 2. cap. 29.* Jac. Gothofr. *in C. Theolog. p. 324. Tom. 3. in l. ult. de pæn.*

Opp. *l. 1. l. 6. §. fin. ff. de pæn.* Resp. 1. Ibi enarrantur solùm pœnæ, non autem deceditur, quasnam ex illis infligere possit Præses. Sed decisio petenda est ex *l. 6. de interd.* quæ ejusdem Ulpiani, & ex eodem *l. 9. de officio Pro-consulis.*

Opp. *2. l. 21. de reg. Jur.* quod sc. ei liceat quod minus est, cui licet, quod plus est. Resp. Hæc reg. non procedit in iis, quæ dependent à speciali concessione uti est jus deportandi. Competit enim eatenus solùm jus deportandi quatenus explicatur *d. l. 6. d. interd.* vid. latius Nicolaus Antoninus *d. tr. l. 2. c. 26.*

THESES. XXXIIX. n. 2.

Quær. *An possit mandari jurisdictio illi, qui est extra Territorium mandantis?*

Neg. per all. text. *l. unic. pr. qui pro sua jurisdict.*

Opp. *l. ult. de officio Præfecti urbi* Resp. 1. textus loquitur de judice dato, non de mandata jurisdictione Resp. 2. Sensus est, quod Præfectus urbi, cum non est in urbe Roma, non habeat potestatem, possit tamen tunc dare judicem, qui in urbe cognoscat de causa.

THESES. XL. vers. quam exceptionem.

Quær. *An exceptio de mandandô merô imperiô rectè restringatur ad judicium Legis Juliae de vi?*

Negatur: 1. quia textus non loquuntur restrictivè 2. Quod ratio exemptionis generalis sit.

Opp. Quod in *l. 1. pr. h. t.* solùm fiat mentio Legis Juliae de vi. Resp. dicitur ibi, quod in L. Julia de vi hoc dispositum inveniat, non quod restrictum sit ad illud crimen: & eadem in aliis criminibus obtinet ratio.

vers. *Quod de absentia.*

Quær. *An exceptio de absentia extendenda sit ad infirmitatem?*

Aff. à Dd. ob rationis similitudinem.

Dissentientes opp. *l. 2. de vacat. & excus. muner.* Resp. Quod talis morbus seu infirmitas præsupponatur, ob quæ impeditur Magistratus fungi suo officio.

THESES. XLIII.

Quær. 1. *An cœpta jurisdictionis mandata seu alienæ administratione morte mandantis finiatur quoque jurisdictio mandata?*

Neg. per *l. c. de jurisdict. & cap. ultimo d. officio delegati in 6.*

Opp. *l. 49. §. 1. de judic. cap. 11. de offic. delegat.* Resp. Loquuntur textus de iudice dato, cujus, ut th. sequenti monetur, quodammodo propria est notio, & non aliter quàm per iudicem datum cognoscit causam suecessor.

Quær. 2. *An res per litis contestationem non amplius sit integra?*

Sufficit rem, ab eo, cui mandata est Jurisdictio, cœptam esse geri per *l. 6. de jurisdict.* licet lis nondum sit contestata.

Opp.

Opp. cap. 11. de off. delegat. ubi videtur litis contestatio requiri. Resp. Non sequitur, lite contestatâ expirat jurisdictio mandata. E. usq; ad litis contestationem res non est integra.

Quær. 3. *An in universum jurisdictio duret, an verò in causa solùm coepta?*

Durat in causa coepta per l. 6. de jurisd.

THESES. XLV.

Quær. I. *An, causa cognitione delegata, commissâ sit etiam executio? Neg. vid. ipsa tbes.*

Quær. II. *An ad exsequendum datus habeat etiam jus cognoscendi? Dist. in tbes.*

THESES. LI.

Quær. *An vox jurisdictionis in legibus Romanis etiam significet cognitionem in causis criminalibus?*

Neg. per l. 3. b. t. l. 1. in pr. de off. ejus cui mandat. est jurisdict. & alios textus in tb. all.

Opp. 1. l. 2. §. 3. 23. 32. & 34. de Orig. Jur. Respond. Est argumentum à conjugatis, quod non est firmum, & jus dicere dicitur ibi de causis criminalibus, at jurisdictionis vox in legibus Romanis ita adhibita non legitur, confer. tb. 49. in fin.

Opp. 2. l. 1. pr. vers. & ideo de off. ejus cui mandata est jurisd. Resp. Errare dicuntur Magistratus in eo, qui existimant mandata jurisdictione etiam transferri posse merum imperium, cum distincta sint, & jurisdictio jure Magistratus merum imperium ex speciali concessione

competat. Et ipse Papinianus in d. text. jurisdictionem de solis causis civilibus accipit in *vers. sequenti hujus rei, ut §. 1. add. t. b. 40.*

Oppon. 3. *l. ult. C. de jurisd.* Resp. textus utique agit de causis civilibus & per causas publicas non intelliguntur ibi causæ ad statum publicum pertinentes, & præterea harum cura refertur ad eos, ad quorum sollicitudinem spectant.

Opp. 4. *l. unic. C. de offic. Pro-consul.* Resp. Negando consequentiam hanc: Pro-consul audit & criminales & civiles causas E. jurisdictione dicitur criminalis. Causas enim civiles tractabat jure Magistratus & ratione jurisdictionis: at causas criminales vi specialiter concessi imperii meri.

Opp. 5. *l. 7. §. ult. verba plenissima ff. de off. Pro-consul.* Resp. habetur in *t. b. 29.* quod sc. plenissima jurisdictio denotet amplissimam h. e. tam ordinariam quàm extraordinariam.

Opp. 6. *l. 31. ad l. Corn. de fals.* Resp. Sensus hujus textus est, quod, si falsum commissum requirat pœnam, quam Magistratus vi jurisdictionis & cohærentis mixti imperii non potest dictare, remittenda sit causa ad eum, qui habet merum imperium.

THESES. LV.
Quær. *An citatus à judice qui illius jurisdictionis non est subjectus, comparere debeat?*

Neg. si manifestum sit citantem nullam habere in ipsum jurisdictionem, *l. ult. b. t. d. jurisd. add. tit. C. si à non compet. judic. judicat. esse dicat.*

Opp. 1. 5. *d. judic.* Resp. Loquitur textus de causa
ubi

ubi non ita manifestè constat non esse quem citantis jurisdictioni subjectum. Tum in honorem judicis comparere, & allegare exceptionem fori incompetentis quis debet, ut judex possit æstimare, an citatus ipsius jurisdictioni sit subjectus nec ne. vid. *Exerc. 5. tb. 14.*

THE S. LVI.

Quær. *An sibi quis jus dicere possit & suis?*

Neg. *l. 10. de jurisd. l. 48. de judiciis tot. tit. C. ne quis in sua causa judic.* Add. Jac. Gothofred. *commentar. in Cod. Theodos. lib. 2. tit. 2. tom. 1.*

Opp. *1. l. 16. de off. præf.* Resp. traditur ibi, quod præses non nisi parcissimè in causis comitum & libertinorum possit jus dicere, adeoq; quantum fieri possit abstinere debeat in talibus causis, dum durat Magistratus; & conceditur illis restitutio, quia ob hoc impedimentum illo tempore causas non potuere instituere.

Opp. *2. l. 77. 78. de judic.* Resp. Loqvuntur textus de judice dato à Magistratu sive pedaneo vid. *tb. 44.* talis judex potest esse filius in causa patris & vice versâ, quia ex auctoritate aliena & ex formula à Prætore præscripta judicat, qui ipsi certos terminos præfigit, ut nihil ex affectione possit statuere.

THE S. LIX.

Quær. 1. *An opus sit litis contestatione, ut prorogata dicatur à litigantibus jurisdictio?*

Nos distinguimus inter prorogationem, quæ fit expresso consensu, & tunc non est opus litis contestatione, sed sufficit aditio sive imploratio judicis per *l. 18. b. t. l. pen. C. de pact.* Et prorogatam tacitò consensu, qui colligitur ex litis contestatione.

Opp.

Opp. 1. *l. 22. §. 5. solut. matrimon.* Resp. In hoc textu quæritur, quo tempore filia patri dotem repetenti consentire debeat, & dicitur, si ante litem contestatam mutaverit voluntatem filia, frustra agere patrem. Hinc verò ad prorogatum jurisdictionem non potest duci argumentum.

Opp. 2. *l. 4. C. d. jurisd.* Resp. Loquitur de prorogatione tacita, ubi sc. expressa conventio non præcessit.

Quær. 2. *An præcisè opus sit aditione judicis, an verò sufficiat stipulatio vel alia conventio de ad-eundo judice isto?*

Non sufficere ejusmodi conventionem patet ex *l. 18. b. t.* ubi utrumq; requiritur & conventio partium & ipsa aditio judicis insequens requiritur.

Quær. 3. *An & detur prorogatio de loco ad locum, & de tempore ad tempus?*

Negatur: & quidem quod attinet prorogationem de loco ad locum: (1) Magistratus omnes extra fines territorii sunt privati. *l. 3. de off. pref. l. ult. de off. pref. urb.* At in privatum jurisdictio prorogari nequit. *l. 3. C. b. t.* Et (2.) Prorogata jurisdictio etiam in invitos exerceri potest, hoc in alieno territorio sive alio loco, in quo jurisditionem non habet, fieri non potest. Similiter quod attinet prorogationem de tempore ad tempus: itidem post tempus finitum est privatus & nulla lex hanc prorogationem admittit.

Opp. *l. 2. §. 2. de judic.* Resp. loquitur textus de prorogando tempore, intra quod judex datus (qui non ha-
bet

bet jurisdictionem *l. 5. de re judic.*) jussus est notionem sibi commissam finire: Cum igitur tempus hoc favore litigantium videbatur adjectum, eorundem consensu etiam prorogari potest accedente ipsius Judicis consensu.

Quær. 4. *An antè litis contestationem pœnitentie sit locus?*

Aff. De tacita prorogatione, quia hæc demum per litis contestationem fit, adeòq; ante litis contestationem res adhuc est integra, argum. *l. 33. de judiciis.*

Obst. *l. 2. §. 1. de judiciis vers. sufficit &c.* Resp. Loquitur textus de expressa prorogatione.

THEs. LXV.

Quæritur: *Utrum, jubere cavere prætoria stipulare? restituere in integrum; mittere in possessionem, Jurisdictionis sit, an mixti imperii?*

Miris modis inter se dissentiunt Interpretes in explicandis iis, quæ in hac th. recensentur: an sint jurisdictionis an mixti imperii.

Nostra sententia clarissimè exponitur in th. ipsa.

Omnis difficultas venit primò ex textibus, quibus hæc magis imperii esse dicuntur. Verùm, ibi non intelligi imperium mixtum, sed jurisdictionem imperiosiore, ut ita loquamur, ipsa ratio & verba legum ostendunt.

Deinde difficultas oritur ex *l. 3. b. t.* quæ itidem varias habet explicationes, nobis videtur congruè hoc dubium posse solvi per resolutionem diversæ significationis mixti imperii, uti in th. enodatur.

G

THEs.

THES. LXVII. n. 1.

Quær. I. *An tutoris datio sit Jurisdictionis ordinaria, & strictè sic dicta?*

Negamus per *l. 6. §. 2. de tutelis & alios tt. in tb. alleg.*

Opp. I. §. 4. *J. de Attil. tut. verb. secundum suam Jurisdictionem.* Resp. 1. hoc est : *Secundum limites sue Jurisdictionis* : Licet enim tutoris datio sit specialis concessionis, tamen ultra terminos illos, quibus definita erat Jurdictio, seu extra territorium non poterat Magistratus, cui specialiter erat concessa istam exercere *l. 27. in pr. l. 1. §. fin. de tutor. vel curator. dat.* Resp. 2. Intelligi potest de Jurisdictione extraordinariâ, ita ut sensus sit. *secundum suam, h. e. sibi specialiter & extra ordinem concessam Jurisdictionem, add. tb. §. 2. vers. vel latius & c.*

Opp. II. Quod potest mandari, est Jdictionis ordinariæ : *l. 1. pr. de offic. ej. cui mand. est Jdict.* Atqui tutoris datio potest mandari. §. 4. *verb. jussu præsidum I. de Attil. tut.* Resp. Magistratus scil municipales Jus dandi tutores habent à lege concessum *l. 3. de tut. vel curat. dat. l. 1. §. 2. de Magistrat. conveniend.* sed non possunt isti exercere istam, nisi ipsius Præsidis jussus præcedat. Restricta igitur est hæc illorum potestas ad jussum Præsidis : eam verò non ex jussu Præsidis demum, sed ex lege ita concedente habent.

Opp. III. *l. pen. de off. Pro-cons. l. 13. eod.* Resp. Legati Pro-consulis tutoris dationem habent ex Constitutione D. Marci per *l. 1. §. 1. de tut. vel curat. dat.* Et quæ ratio sit mandati Pro-consulis, expositum est *tit. de officio Pro-cons. tb. 30. & 31.*

Opp.

Opp. IV. *l. 1. de Jurisdic.* Resp. Pertinet tutoris datio ad latissimum Jus dicentis officium, quod etiam comprehendit extraordinariam Jurisdictionum.

Quær. II. *An cognitio de suspectis tutoribus sit Jurisdictionis ordinaria?*

Affirmatur quia potest mandari *l. 1. §. 3. 4. de susp. tut. junct. l. 1. de off. ejus cui mandat. Jdict.*

Opp. I. *l. 4. de off. ejus cui mand. est Jdict.* Resp. est petenda ex *tb. 41. vers. sciendum*; & in eo breviter consistit: cognitio de suspectis tutoribus potest mandari, in specie non in genere.

Opp. II. *l. 1. §. 11. ad SCt. Turpill. it. l. 11. de susp. tut.* Resp. N. C. competit saltem Magistratibus. E. non vi officii, sed ex speciali cōcessione, plus enim potestatis habebant Magistratus majores, & quædam quæ minoribus Magistratibus non competeabant, majoribus eò ipsò, quod Magistratus majores constituti essent, competeabant. add. *tb. 57. circa fin.*

THES. LXX.

Quær. *An bonorum possessio decretalis spectet ad contentiosam Jurisdictionem?*

Aff. Quia utiq; lis aliqua intercedit, & Judicis decisione opus est, vid. *Exerc. 37. tb. 44. §. 47.*

Opp. *l. 2. §. 1. quis ordo in bon. poss. verb. de plano.* Resp. Distinctio Jurisdictionis voluntariæ & contentiosæ non in eo consistit, quasi in istâ de planò, in hac de tribunali causa expediatur, sed ea tantum sunt Jurisdictionis voluntariæ, quæ omnino inter volentes fiunt: Ibi verò

etiam est litigiosa causa, licet de planò, h. e. absq; singulari processu decidatur. add. Scip. Gentil. *Tr. de Jurisdict.* lib. 1. c. 18. & 19.

THES. LXXIV.

Quær. *An merum Imperium differat à cognitione de criminibus, quam Jurisdictionem criminalem vocant?*

Neg. I. Cum nullo textu hæc differentia nitatur. II. Sicut mixtum imperium inest Jurisdictioni, ita cognitio non est planè separata ab Imperio sive vindicandi potestate in crimen cognitum.

Opp. 1. Quod uti mixtum Imperium & Jurisdictio sunt diversa, ita & Jurisdictio criminalis & merum Imperium debent esse diversa. Responsio patet ex th. quod scil. subsit planè diversa ratio, cum cognitio de criminibus per se intendat vindicationem, adeoque planè non sint distincta. Jurisdictio verò in causis civilibus per se consistat in nuda cognitione & decisione saltim adhibeatur mixtum Imperium, si opus sit; contra refractarios.

Opp. 2. Quod imò absolvat aliquando is qui merum habet Imperium. Resp. Diximus, quod utiq; merum Imperium præsupponat cognitionem præcedentem: sed propterea, quod aliquando absolutio eveniat, non opus est distinguere cognitionem ab executione sive vindicatione criminis, quia ratione meri Imperii per accidens evenit, quem absolvi, quod sc. declaretur innocens, in quem merum Imperium sive poena non habeat locum.

THEs. LXXVI. circa fin.

Quær. *An pœna infamiae rectè referatur ad tertium gradum?*

Affirm. *per tt. alleg. in tb.*

Opp. *l. 9. de manum. vindict.* in quâ infamia & mors comparantur. add. *l. 103. de V. S.* Resp. Comparatio illa non absolutè & simpliciter intelligenda, sed secundum quid, nihilominus inter se diversa manent pœna mortis ac infamiae.

THEs. LXXX.

Quær. I. *An concessâ Jurisdictione in genere, intelligatur etiam concessa Idictio superior?* Neg.
vid. ips. thes.

Quær. II. *An Idictio à Principe concessa censeatur cumulativè an privativè?*

Nos dicimus subordinatè illam concedi. *vid. ips. thes.*

THEs. LXXXI. in fin.

Quær. *An merum Imperium de Jure Canonico possit mandari?*

Negamus, quia nullibi in Jure Canonico Jus Civile in hoc casu correctum apparet.

Opp. I. *c. fin. ne cler. vel monach. secul. neg.* Resp. Speciale est in Clericis, cum hi casus criminales tractare non possint.

Opp. II. *c. 4. de raptor.* Ex quò colligunt, quod Rex Siciliae causas criminales demandaverit, cum tamen fuerit Vasallus Imperii. Resp. Rex Siciliae non habuit me-

rum Imperium ab alio ut nudus Magistratus, sed ut Rex licet fuerit Vasallus Pontificis.

Opp. III. *Clement. 1. §. 1. de heretic.* Resp. 1. Quod de crimine hæreseos dicitur, non facile trahendum ad alias causas. Resp. 2. Non dicitur simpliciter tales causas delegari posse, sed loquitur textus de delegato à Capitulò sede vacante.

THE S. LXXXIII.

Quær. *An etiam contra heredes vis hujus Edicti transeat?*

Affirm. per *l. 3. §. 5. b. t.*

Opp. *l. 33. de O. & A. l. pen. de nov. oper. nunc.* quod sc. aliàs actiones ex delicto poenales non dentur contra heredes. *Ex. 46. tb. 83.* Resp. Redditio vel etiam impetratio juris novi, actiones, quæ reddenti aut impetranti competunt, qualitate quâdam afficit, ut idem jus in istis obtineat, ideò cum istâ qualitate ad heredes transeunt.

Cæterum in dubium vocat Cyprian. Regner. an hæc dispositio hujus tituli justa sit, & putat, quòd Judex ex hoc Edicto cogatur adversario postulanti talem pronunciare sententiam iniquam, qualem alter dixit vel obtinuit summam iniquitatem redolere.

Verum utique in Legislatoris potestate est, quomodo velit delictum aliquod coërcere, & ipse Regner. concedit illum cui Jus iniquum redditum, non habere quod conquereretur, si ipse aliis dixerit, ideò dispositio hujus Edicti non erit injusta, uti pluribus exponitur in Dissert. nostrâ in th. allegata.

THEs. LXXXV.

Quær. 1. *An actio hæc sit popularis an privata?*

Nos dicimus affinem quidem popularibus esse, & in eo cum istis convenire, quod publica magistratus auctoritas hoc edicto defendatur, differre verò in eo, quod non cuilibet de populo, sed solum Magistratui competat, vi textus in *l. 1. in pr. b. t.* Unde etiam duumviri solum excipiuntur. *de text. add. Wesenb. b. t. n. 3.*

Quær. 2. *Cui poena applicetur, an fisco an Actori?*

Statuimus quod fisco applicetur. I. Quoniam hoc Judicium datur ob publicam auctoritatem Magistratus læsam.

II. Quod mulctæ soleant fisco applicari. *l. 5. C. d. mod. mulct. l. ult. de term. mot.*

Opp. 1. Quod injuria inferatur Actori. E. & poena videtur ipsi applicanda. Resp. Hæc actio directè datur ob injuriam & inobedientiam erga Magistratum commissam, actori alia remedia competunt.

Opp. 2. *l. pen. §. 1. ne quis eum qui in jus voc. vi exim.* Resp. In hoc judicio, de quo lex opposita, agitur de interesse actoris, eique poena adjudicatur. *vid. Exerc. seq. tit. 17.*

EXER-

EXERCITATIONE QUINTA

THES. X.

Quær. 1. *An vocatio in Jus sit initium Judicii?*

Affirmatur de Judicio suscipiendo & actione instituenda, per §. ult. *Inst. de pœna temerè litigantium.*

Opp. *l. 1. & Auth. offeratur C. de litis contestation.*

Resp. Litis contestatio est initium judicii instituti, seu suscepti *d. l. 1.* Citatio verò initium suscipiendi.

Quær. 2. *An possit aliquando Citatio omitti?*

Neg. Quia pertinet ad essentiam Judicii, vid. ipsa thesi.

Opp. Quod in notoriis non opus sit citare. Resp. Nihilominus reus est audiendus, aliàs facilè etiam in ipsa notorietate seu assertione notorii error posset committi, & injuria aliqua Reo inferri. Vide sis de casibus singularibus exceptis Joh. Tilem. de Benign. 3. decis. 7. vet. 9. n. 10.

Quær. 3. *An reus præsens, non tamen citatus teneatur respondere?*

Negatur per *text. in tb. alleg. vers. sed quid si &c.* additis tamen ibidem limitationibus.

Opp. Quod reum præsentem non opus sit citare. Resp. Citatio duos habet fines, 1. Ut compareat. 2. Ut paratus & instructus ad respondendum compareat, Licèt ergò præsens adsit, nihilominus tamen terminus seu tempus ipsi indulgendum ad deliberandum, *l. 1. in pr. d. Edend.*

THES.

THESES. XVII.

Quær. *An pœna quæ imponitur juxta id, quod Actor in judicio petit, æstimetur per juramentum in litem?*

Neg. I. Quia non habet locum hoc Juramentum in actionibus pœnalibus, sed solum in actionibus rei persecutoriis, ubi agitur de contumacia seu dolo rem non restituentis. *l. 7. de in litem jur. add. Ex. 27. tb. 64.*

II. Quia calumniatori etiam datur, qui ex injusta causa egit, hæc actio propter vim commissam *l. 5. §. 1. b. t.*

Opp. 1. *l. 6. C. unde vi. c. fin. x. quod met. caus.* Resp. Agitur ibi de actionibus rei persecutoriis ex delicto, & ob dolum rem non restituentis juratur in litem.

Opp. 2. *l. 5. §. 1. b. t. verb. ab Actore æstimata.* Resp. Sed non additur per Juramentum in litem.

THESES. XIX.

Quær. *An etiam contra eum detur hæc actio, qui contra Edictum in Jus vocatum sine venia exemit?*

Negatur per *l. 1. §. fin. b. t.*

Opp. *l. 4. §. 1. b. t.* Resp. textus oppositus non loquitur de personis quæ prohibentur in Jus vocari sine venia, de quibus *l. 1.* agit, sed de eo, qui potest quidem in Jus vocari, at calumniosè sive ab Actore non habente justam litigandi causam, vocatus est, conf. *l. 5. §. 1. b. t.*

THESES. XXI.

Quær. *An satisfactio possit fieri per pignora?*

H

Ne-

Negatur per *text. in tb. all.* ubi etiam ratio additur.

Opp. 1. *l. 59. §. fin. mandati. l. 1. §. 9. de collat. l. 2. §. 3. quod legator.* Resp. Ibi exigitur cautio in genere, non verò satisfactio, uti manifestè patet ex *§. d. l. 59. ult. mandat.* Similiter in opposita *l. 1. §. 9. de collat.* non præcisè Prætor satisfactionem requirit, sed ut rectè caveatur. Cautio rerò in genere tam pignoribus quàm fidejussoribus fieri potest. Porro in *l. 2. §. 3. quod legator.* itidem agitur de casu, quò non præcisè satisfactio exigitur, sed cautio in genere *l. 1. §. 16. & 17. eod.* adeoque non debet legatarius nolle pignora admittere, sed si cautionem detrectet accipere, perinde est ac si ab herede satisfactum fuerit.

Alii qui in dictâ materiâ interdicti scilicet *quod legatorum* satisfactionem in specie ita dictam exigunt, in opposito textu pro *noluit* legunt *voluit*, quod nimirum legatarius voluerit pignoribus esse contentus.

Opp. 2. *l. 5. de R. I. §. 14. Inst. de Oblig. quæ ex delict.* Resp. Plus ibi videtur cautionis in re esse quàm in personâ, comparatione institutâ inter debitorem qui personaliter tantum obligatus est, & casum, quò pignora etiam sunt constituta. Hinc comparantur inter se duo genera cautionis, nimirum per Fidejussores & per pignora, quarum illa sapius magis utilis est.

Opp. 3. *l. 21. §. fin. de constit. pec.* Resp. 1. Quidam pro *satisfacturum* legunt *satisfactorum*, uti hæc Lectio confirmari potest ex *pr. & fin. illius §.* ubi satisfactionis fit mentio. Resp. 2. Vox satisfacturum ibi non in specie sed generaliter accipitur pro cautione, ut ex ipsis verbis §. apparet. Resp. 3. Vel ibi ob singularem partium conventionem satisfactio potest fieri per pignora.

Opp.

Opp. 4. l. 4. §. 8. *de fideicomm. libert.* Resp. ibi tres cautionum species manifestè distingvuntur, vel igitur in fine vox satisfactionis latè accipitur, vel ratione nudæ promissionis fit mentio satisfactionis, non ut etiam hæc includat cautionem per pignora.

Opp. 5. l. 61. *de V. S.* Resp. Quod ibi alter fuerit contentus nuda promissione.

THES. XXV.

Quær. 1. *An etiam simul requiratur oppignoratio bonorum, aut cautio juratoria?*

Neg. per verb. Rubricæ: *sua promissioni committuntur*, & arg. l. 15. b. t. l. 1. §. 5. *de præst. stip.*

Opp. I. l. fin. C. *de princ. ag. in reb.* l. 2. Resp. Disjunctivè iste textus est accipiendus, quòd nimirum si ista bona sufficiant, ejus substantiæ credatur ; si verò non sufficiant, juratoria cautio admittatur.

Opp. II. l. 7. *in fin. ut legat. vel fideicom. serv. caus. cav.* & l. ult. §. 3. C. *de administ. tut.* Resp. Loqvuntur illi textus de aliis materiis & aliis generibus cautionum.

Opp. III. §. 4. *J. de Satisfat.* Resp. Non agitur ibi de cautione, quæ ratione procuratoris à principali litigante præstatur, pro quo procuratore cum ipse Reus principalis caveat, qui tamen & ipse tenetur, meritò exigitur oppignoratio, quò certius Actori sit cautum.

Quær. 2. *An & illi excusentur à cautione judiciò facti, & nudæ promissioni committantur, qui bona mobilia pretiosa possident?*

Quod strictè accipiendò verba l. 15. b. t. Neg. Cypr.

Regn. *Disp. 5. ad ff. tb. 5.* Verùm si rationem legis attendas, quod sc. securus debeat esse Adversarius, meritò affirmatur, modò possessor sit vir frugi, non fugæ suspectus aut prodigus Bart. Jason. *in d. l. 15. Carpz. p. 1. C. 5. D. 19.* Quod & hodiè in forò observatur.

Quær. 3. *An simultanea Investitura: (die Mitbelehnenschaft) liberet à satisfatione?*

Neg. *in fin. tb.* Quod sc. possessor rerum immobilium sit liber à satisfatione, per *l. 15. b. t.* simultaneè autem investitus nondum possideat feudum.

Opp. Quod Jus in feudo habeat radicum. Resp. hoc Jus non reddit securum adversarium, quia multi casus possunt intervenire, quò minus feudi successionem consequatur simultaneè investitus.

Quær. 4. *Ad quid teneatur fidejussor, per quem satisfactum est, si reus se non stiterit?*

Etsi quidem certa quantitas stipulationi adjecta sit, res liquida est, *l. 2. § fin. vers. fin. b. t.* aliàs tenetur quanti ea res erit. Obscurum verò est in istà *l. 2. § ult.* quid intelligatur per *quantitatem* & quidem veram, & quid per *veritatem*? Bachov. *in b. t.* per *quantitatem* intelligit summam, quam actor in libello petit, seu intendit, per *veritatem* autem quantum reverà debeat reus. Nimirum sensus tunc hic erit, quod fidejussor teneatur in veram quantitatem h. e. quod reverà interest actoris, non in quantitatem ab actore pro lubitu aestimatam, secus ac in *l. 5. §. 1. tit. preced.* quia in isto titulo pœna violentiæ commissæ attenditur. Hodiè fidejussor tenetur ad damnum repa-

reparandum, quod morâ Rei se non sistentis illatum, nisi certa quantitas in fidejussione expressa.

THES. XXVI.

Quær. *Si servus dicatur deliquisse, & aliquis de eo sistendo caverit, deinde servus manumissus fuerit & post manumissionem sistatur, an re-
tè sistatur? Neg. per l. 5. b. t.*

Opp. *l. 1. pr. pæn.* Resp. (1.) Duar. in *b. tit.* quod *l. 5.* agat de processu, quod aliter procedatur contra servum, de quo supplicium sumendum, cum iste facilius quæstionibus subjiciatur & ad supplicium trahatur, quàm liber. Lex verò opposita agit de ipsa pœna. Licet igitur secundum *b. l.* eadem pœna dictetur manumisso, quàm sustinere debuisset, si cum deliquisset, statim in statu servili sententiam, passus fuisset, tamen respectu modi procedendi deterior facta esset conditio Actoris secundum *b. l. 5.*

Resp. (2.) Cum Cujacio *l. 10. obs. 22. in f.* quod in *l. 1. opposit.* conferatur tempus delicti cum tempore judicii accepti, quo sistitur. Tempus autem judicii accepti in pœna infligenda seu sententia ferenda spectatur, & non aliter tempus delicti, quàm si congruat cum tempore judicii accepti. Deterior igitur est conditio Actoris, si non sistatur ad judicium accipiendum in illa conditione servili, in qua fuerit tempore delicti.

THES. XXIX.

Quær. *An specialis renunciatio exceptionum quarundam valeat, & in specie, quod non velit legitima impedimenta allegare?*

H 3

Affirm.

Affirm. per *l. 4. §. 4. b. t.*

Opp. 1. Quod generalis renunciatio non valeat
Resp. Cum varia accidere homini possint, quo minus se-
listat, manifesta esset iniquitas tam generali renunciatio-
ne omnes omninò exceptiones præscindi: alia ratio est si
causa & exceptiones speciales exprimantur, & his renun-
cietur.

Opp. 2. Quod etiam expressis licet causis & exceptio-
nibus, tamen tale quid accidere possit, quod reus evitare,
ut maximè velit non possit. Resp. Hæc ratio non tollit vim
specialis conventionis & renunciationis, & imputare sibi
potest ac debet, qui non accuratius rem expendit: Cogi-
tare enim debuisset, an ejusmodi casus evitari posset, & de
eo præcavendo postea laborare debet.

THESES. XXXI.

Quær. *An dies termini computetur in terminò?*

Quæ quæstio deciditur in hac thesi. add. Carpz. in
Proc. Jur. tit. 12. art. 3. n. 33. In his Judiciis Saxonis inutilis
est hæc quæstio, quoniam dies certus nominatim assigna-
tur, sed in Camera usum habet.

THESES. XXXI.

Quær. *An ferie Messium & vindemiarum tantum
rusticis, an verò etiam aliis prosint?*

Posterius aff. in hac *th. 34.* Quia sc. non solum isti de-
bent censeri occupati istis temporibus, qui ipsi colligunt
fructus, & operas rusticas præstant, sed & ii, ad quos ea res
pertinet.

Opp.

Opp. (1.) *l. 1. pr. b. t. in fin.* Responsio patet ex dictis, quod plures personæ occupatæ circa rem rusticam.

Opp. (2.) *l. 1. C. de agric. & censit.* Resp. Dicta lex huc non pertinet, quippe quæ tractat de oneribus personalibus, ad quæ rustici occupati trahi prohibentur.

THE S. XXXV.

Quær. *An transactiones possint diebus feriatis etiam ordinariis seu divinis iniri?*

Nostra sententia est, quod quidem transactio in se non sit nulla quæ celebrata est die feriatis: attamen profanent Sabbathum, qui transactiones, operosum negotium exigentes, feriis divinis ineunt.

Opp. *l. ult. C. de feriis.* Resp. Ibi solùm traditur, quod omnis lis debeat diebus feriatis cessare & quod litigantes amicè conversari & lite suspensâ potius de transactionibus, quàm litigiis loqui debeant.

THE S. XXXVI.

Quær. *An iudex ferias eo die, quo ipse servat, attendere debeat.* D. *Vid. ips. thes.*

THE S. XXXVII.

Quær. *An iudici liceat terminum à lege præscriptum prolongare aut coarctare?* Dist. *vid. ips. thes.*

THE S. XL.

Quær. *An nomen actionis de Jure Civili in libello necessario sit exprimendum?*

Neg. per *l. 3. C. de edend. l. 1. ff. b. t. l. 2. C. de form. & impetr.*

impetr. act. subl. in quibus textibus hoc non requiritur, sed potius ex iis colligere est, narrationem facti & commodam petitionem sufficere, add. *l. ult. C. de ann. except.*

Opp. 1. *l. 1. in pr. b. t. l. 33. de Jud. l. 3. C. b. t. l. 33. §. ult. C. de Episc. & Cler. l. 3. C. de except. l. ult. verb. actionem exprimere. C. de interd.* Resp. Actio satis clarè sufficienterq; editur, proponitur, exprimitur, cum ipsum negotium describitur & commoda petitio adjungitur.

Opp. 2. Quod aliàs frustra actionum certa nomina sint inventa Resp. ut distinctè actionum species discernerentur, opus etiam fuit nomina distincta invenire, ut certa appellatione quælibet exprimi posset, sed illud nomen necessariò in libello exprimendum esse haud inde sequitur.

Opp. 3. Quod sæpius in Legibus sollicitè quærat, quò actionis nomine utendum sit, licet de specie facti satis constet, *l. 1. 2. 3. de præscript. verb.* Resp. Non tam de nomine nudo quæritur, quàm de ipsa essentia ac natura actionis, seu quæ actio juxta suam naturam quadret isti negotio: itidem igitur non sequitur, nomen hîc debere præcisè exprimi in libello, sed sufficit causam istam & actionis requisita proponere, & convenienter petere, unde apparebit, cujus actionis natura sit inspicienda.

Opp. 4. Quod ex uno eodemq; facto sæpè plures actiones oriantur, *l. pen. arb. furt. casar. l. 18. quod vi aut clam. l. 45. pro socio.* Resp. Abundè de actione, quam è pluribus eligit Actor constare potest ex causa petendi, concludendique modo.

Quær. 2. *An sustineatur libellus, si inepta actio nominetur?*

Affirm.

Affirm. modò res ipsa benè exposita, quia sc. error in nomine non vitiat actum. §. 29. *Inst. de Leg. l. 9. §. 2. de hered. instituend.*

Opponitur 1. *l. fin. C. de formul. & impetr. sublat. verb. si aptam.* E. inepta forma vitiat libellum. Resp. actio apta est instituta, licèt ineptum nomen sit expressum.

Opp. 2. *l. 1. fin. C. de interd.* Resp. Actio est expressa, si-
ve natura actionis, licèt nomen adhibitum ineptum.

Opp. 3. *l. 1. in fin. pr. si mens. fals. mod. dix.* Resp. textus non agit directè de inepta aliqua actione, sed apta, quæ etiam possit competere suò modò, quasi hic sit sensus; Si ex locato conducto fuerit actum, non tenet intentio ex Edicto, de quò *l. 1.* agit, vel *l. 1.* ita accipi potest, quod cum actio locati non solum sit nominata, sed & reverà instituta, intentio nō locum habeat, quia in menfore actio locati non habet locum. add. *Ex. 15. tb. 61.*

THESES. XLI.

Quær. *An liceat mutare libellum?*

Quæ quæstio per distinctionem latè exponitur in th. & solum removenda sunt dubia circa illam quæstionem, occurrentia, an nimirum Jure Civili etiam usq; ad sententiam libellum corrigere liceat, quod in vers. *Videtur*, certo modo affirmatur, per §. 34. & 35. *l. d. act. l. 3. C. de edend. l. 4. §. fin. de nox. act. l. 18. §. fin. de vi & vi arm.* Ut autem hæc mutatio sit concessa post litem contestatam, requiritur Jure Civili 1. ut emendandi mutandiq; libelli facultatem Actor à Prætorè vel Judice petat & impetret, *d. l. 3. C. de edend.* 2. ut litis expensas & damnum refundat Reo. *l. 79. pr. de Jud. junct. l. 75. de R. J. 3.* Ut detur reo ad deliberandū spatium, 4. Ut emendationis justa sit causa, *d. l. 3. d. §. 35.* Unde

si quis ideò plus petierit, quàm sibi deberi sciebat, ut reum ad majorem Judicem ad quem aliàs eum vocare non potest, traheret, *N. 15. c. 3. c. fin. § c. 4.* æquum non est emendationem s. mutationem admitti, sed novâ lite coram competente Judice opus est.

Opponitur (1.) *l. 25. de R. V.* Resp. planè alia quæstio ibi tractatur, quod sc. post litem contestatam se liti obtulisse is dicatur, qui cum non possideret, litem tamen contestatus est, non verò qui ante litem contestatam se negat possidere.

Opp. (2.) *l. 23. de judic.* Resp. intelligendus est textus de eo, quod ante non debitum post lit. cont. in obligationem venit *l. 35. C. Judic. l. 46. de recept. qui arbitr. recep.* & ita non de eo, quod accidit post, sed de eo quod accidit ante lit. cont. & omissum fuerat per errorem.

Opp. (3.) *l. 18 ff. comm. divid.* Resp. Etiam libellò mutato Judex de illâ re, de quâ coram ipso actum, sententiam fert.

Opp. (4.) Actorem ad Judicem debere instructum venire, deq; actione suâ certum. Resp. Nihilominus arbitrari licet Prætori s. Jus dicenti, an permittendum sit Actori errorem commissum corrigere. *d. l. 3.*

Opp. (5.) Litis contestatio est Contractus *l. 3. §. 10. de pecul. E.* non licet parte alterâ invitâ resilire. *l. 5. C. de O. & A.* Resp. iste contractus tamdiu durat, super isto, quod in libello expressum, quamdiu id per errorem non mutatur. Nihilominus tamen emendatò libellò lis suscepta continuatur, & Reo præstatur Interesse.

Opp. (6.) *N. 112. c. 3.* Resp. Loquitur non de iis, qui libellum mutant s. emendant, sed qui institutam actionem
ad

ad tempus omittere eò animò volunt, ut postmodum eam restaurarent, quod permissum non est.

Opp. (7.) *l. 26. §. 5. d. nox. act. vers. nisi.* Resp. Loquitur textus de homine mendaci. Conf. Balth. Contr. Zahn. *tr. de mendac. lib. 2. cap. 31.*

Opp. (8.) *l. 4. §. 3. d. nox. act.* Resp. Emendatio vel mutatio libelli scientiam Domini antea arguit, postea non, cum petitio eadem maneat, nempe ut damnum resarcia-
tur, noxæ enim deditio non in obligatione, sed solutione atq; liberatione est, *l. 6. §. 1. de Re jud. pr. l. de nox act.*

Opp. (9.) *l. 3. C. de edend.* qui textus videtur loqui de mutatione ante lit. cont. Resp. Non additur in textu restrictio.

Opp. (10.) Judicium pendet ab actione, mutatâ itaq; in ipsis substantialibus actione s. libello priori, novò opus erit iudicio. Resp. Videtur quidem aliud Judicium, sicut etiam si magna fuerit mutatio, nova lit. cont. requiritur, manet tamen alio respectu, & in iis, ad quæ non spectat mutatio, idem iudicium, si quidem novâ nulla in Jus vocatione opus est, nec aliis satisfactionibus præparandi iudicii causâ interpositis, vel illis quæ ante litem contest. fieri solent, manetq; eadem lit. contest. saltem in eum finem & effectum, ne admittatur mutato libellò, (quasi super illo nec dum lis contestata esset,) præscriptio fori.

Opp. (11.) Quod Juramentum calumniæ sit præstitum, contra quod agit, qui mutat libellum, cum videatur confiteri, se ante calumniosè egisse. Resp. Error ipsum excusat à calumnia.

THEs. XLII.

Quær. An etiam alia Instrumenta, quibus Actor non

*est usurus contra reum, sed saltem reo profunt
ad excipiendum, sint edenda?*

Aff. per l. 1. l. 5. C. de edend. modò præsumptiones adsint
Actorem ejusmodi Instrumenta penes se habere.

Opp. l. 1. §. 3. de edend. Resp. in hoc textu tantum agi-
tur de ea specie editionis, quæ fit pro reo instruendo, an
cedere, an contendere velit, non autem de istâ, quæ ali-
quando exigitur, ut Reus exceptionem possit probare.

THE S. XLIII.

*Quær. An reus profundandâ replicatione Actoris tene-
atur edere Instrumenta?*

Opp. Dissent. Quod per replicationem actio ante per
exceptionem elisa in pristinum statum restituatur, adeoq;
uti ad actionem initiò fundandam non tenetur reus edere
instrumenta, ita nec postea. Resp. Negatur Consequentia;
aliud enim est edere Instrumenta ad probandam actio-
nem, quod reo non incumbit; aliud est edere Instrumen-
ta ad refellendam exceptionem à Reo propositam; Sicut
enim æquum est, actorem edere Instrumenta ad fundan-
dam exceptionem rei, ita etiam æquum est, Reum edere
Instrumenta ad probandam replicationem Actoris.

EXERCITATIONE SEXTA.

THE S. XI. & XII.

*Quæritur : An obligatio civilis rectè distinguatur in
merè civilem & mixtam, ita ut merè civilis
sit, quæ solo Jure civili absq; æquitate natu-
rali obligat?*

Neg.

NEg. I. Per textus initiò *tb. 11. alleg.* Imò in universo Juris civilis Corpore non alia occurrit distinctio obligationis, quàm in naturalem & civilem & nullibi tertia adjicitur.

II. Confirmatur hæc sentia per *l. 6. de J. & J.* Ex quo textu apparet, quod Jus civile nunquam sit sine fundamento Juris naturæ.

III. Quod omnibus iis casibus, quibus merè civilem alii statuunt obligationem, obligatio Jure tam civili quàm naturali subsistat, & demum per exceptionem elidatur §. 1. 2. 3. 4. 5. *Inst. de Except.*

Opp. I. *l. 10. de V. S. Resp.* Ex ipso textu potius contrarium apparet, cum & ibi non inveniatur tertia aliqua species; sed solum moneatur istos cum effectu sc. accipiendos esse creditores, quorum actio possit elidi per exceptionem. Add. *l. 55. eod.*

Opp. II. *l. 66. l. 112. de R. I. & l. 20. §. 3 de lib. caus.* Resp. Desinit quis quidem per exceptionem debitor, sed tamen fuit debitor ipso Jure tam civili quàm naturali.

Opp. III. *l. 16. pr. de minor. verb. mero Jure.* Resp. Merum Jus opponitur ibi Juri singulari prætorio, & extraordinario: Significat igitur ipsum Jus civile, quod jam æquitatem in se habet, Conf. *l. 4. §. 27. de usurp. & usucap. l. pen. & ult. de bonor. poss. contra Tab.*

Opp. IV. *l. 4. §. 2. de gradib. & ad fin.* ubi civilis cognatio dicitur esse sine Jure naturæ. Resp. I. Posito, rem ita se habere, tamen non inde sequeretur. E. etiam datur merè civilis obligatio. 2. Cognatio Juris naturalis dicitur, quæ ex naturali sanguinis commixtione oritur, adeoq; civilis est illa, quæ sine sanguinis commixtione fit, nō tamen pro-

pterea omni æquitate naturali destituitur, quod esset contra *l. 6. de J. & J.*

Opp. V. *l. 3. §. 1. de const. pec.* Resp. Dicitur Jure civili deberi, quod ex obligatione civili, cui admixta est, semper naturalis æquitas debetur. At Jure Prætorio non deberi dicitur, quod per exceptionem à Præatore inductam elidi potest.

Opp. VI. *l. 95. §. 4. de solut.* Resp. agit iste textus de obligatione solum naturali, quam dari patet; sed non sequitur, E. etiam datur obligatio tantum civilis. Quia naturalis obligatio destituitur quidem aliquando civili approbatione & confirmatione, sed civilis obligatio semper fundamentum habet in naturali Jure *d. l. 6. de J. & J.*

Opp. VII. *l. 16. §. 3. de fidejuss. it. l. 40. pr. l. 59. de condict. indeb. l. 7. §. 2. de pact.* Resp. ibi civilis obligatio non notat civilem tantum obligationem, sed civilem, cui semper admixta est naturalis, & hæc definitur *pr. institution. de oblig.*

Opp. IIX. *l. 60. de pr. de condict. indeb.* ex quo textu colligunt, quod injustè condemnatus tantum civiliter sit obligatus. Resp. Rei judicatae hæc vis tribuitur, ut licet fortè quis aliquando minus justè condemnatus fuerit, tamen teneatur, quod etiam fundamentum habet in æquitate naturali, vid. *Exerc. 18. tb. 38. & Ex. 44. tb. 14. & 10.*

Opp. IX. *§. 3. Inst. de except.* Resp. ipso Jure subsistit obligatio civilis, quæ naturalem approbavit & confirmavit. Et demum exceptione eliditur. add. *tb. 16.* non igitur ipsa obligatio destituitur æquitate, sed talem obligationem per exceptionem non posse elidi esset iniquum.

Opp.

Opp. X. *l. 59. de condict. indebit.* ubi opponitur vinculum civile, vinculo naturali. Resp. Non negamus duplicia esse vincula, sed hoc non admittimus, quod tres sint species vinculorum, sive obligationum, & quod extet species aliqua quæ contradistingatur & civili & naturali.

Deniq; XI. Opp. Quod dentur contractus merè civiles, unde concludunt E. obligatio inde veniens erit merè civilis; *arg. §. 2 circa fin. vers. omnes tenemur Inst. de J. N. G. & C.* Resp. I. Potius invertimus argumentum hoc modo: Si contractus aut Juris Gentium aut Juris Civilis sunt, sequitur, quod & obligationes ita se habeant. 2. Etiam illi contractus fundamentum habent in Jure naturali & gentium, sed dicuntur præ aliis Juris civilis, quod jus civile eos magis informaverit seu determinaverit quàm alios. *add. Ex. 47. tb. 3. circa fin.*

THESES. XIII.

Quær. *An ex pacto nudo de Jure Romano detur Actio?*

Negatur per plures textus in thes. allegg.

Opp. I. *l. 10. de O. & A.* Resp. Sensus ejus Legis est hic: naturales obligationes non solum eas esse, quæ jure civili receptæ, & confirmatæ sunt, ut producant actionem, sed & illas, quæ licet actionem non producant, alios tamen effectus habent *add. l. 16. §. 4. de fidej.* Vel id vult Paulus, quod propterea non possit negari naturalem esse obligationem aliquam, quod actionem non producat, sed estimari posse naturalem obligationem ex eo, quod repetitionem pecuniæ, ex ista solutæ, impediat.

Opp.

Opp. II. l. 3. §. 4. *de condict. caus. dat. caus. non sec.* Resp. Expressè in textu dicitur, quòd ex contractu actio detur, nimir. ex contractu innominato actio ex præscript. verb. & quod ob certam rationem pactum promissum, sed casu impeditum habeatur pro impleto. vid *Ex. 18. tb. 10. fin.*

Opp. III. l. 6. *C. de Transact.* Resp. Promissa est à matre omissio querelæ inofficiosi testamenti, quod promissum implevit & à lite destitit mater, unde nec heredes post mortem matris litem instaurare possunt. Altera igitur parte non servante transactionem datur heredibus matris actio præscriptis verbis tanquam ex contractu innominato, quia, uti dictum, mater à sua parte implevit, adeoq; non amplius ista conventio in simplicibus nudi pacti finibus subsistit; add. *tb. 26. n. 2.*

Deniq; IV. Opp. l. 7. §. 7. *b. t.* Resp. Pacta, dicit Prætor servabo, sc. modo cujuslibet pacti, naturæ convenienti, & secundum effectum seu Jure Civili seu Jure Prætorio tributum.

Præter textt. etiam opp. ratio quòd sc. ita Jure Civili liceat alterum fallere. Resp. Negatur consequentia, ut in *tb. 14.* perspicuè exponitur.

THESES. XVI.

Quær. I. *An pactum Liberatorium tollat obligationem civilem ipso Jure?*

Neg. per §. 3. *Inst. de Except. l. 17. §. 2. de Pact.* & alios textt. in th. allegg.

Opp. l. 7. §. 6. & l. 58. *de pact.* Resp. speciale est in contractibus consensualibus, quod contrario consensu possint tolli, unde ejusmodi pacta in specie dicuntur resolutiva. add. *Ex. 47. tb. 80.*

Quær.

Quær. 2. *An pactum Liberatorium rursus per pactum contrarium seu iterum promissorium seu restitutorium tollatur ipso Jure?*

Neg. in th. circ. fin. per *l. 27. §. 2. b. t.* ubi Paulus assignat hanc rationem, quod sc. in stipulationibus versetur *Jus*, in pactis *factum*, h. e. exceptio pacti prioris de non petendo & replicatio pacti posterioris, de petendo in se suaque virtute ipso J. nihil operantur, nisi fuerint pacto litigantis objectæ & legitimè probatæ. In stipulationibus verò ipsum Jus immediatè effectum operatur, s. tollit præcedentem stipulationem solo Juris ministerio.

Obst. *l. 95. §. 4. de solut.* Resp. si naturalis obligatio tollitur per pactum nudum ipso Jure, quidni etiam obligatio de non petendo naturalis tolli possit per contrarium pactum de petendo? Resp. pactum nudum potest ipso Jure tollere obligationem naturalem, sed non liberatio à civili obligatione, per pactum inducta, ipso Jure tolli potest per contrarium pactum, sed opus est replicatione.

THEs. XVII.

Quær. *An jure Canonico ex nudo pacto detur actio?*

Affirmatur (1.) per *c. 1. de pact.* ubi in genere dicitur, pacta servantur: & agitur ibi de pacto, quo quis se obligavit, & dicitur quod violans pacta, per disciplinam Ecclesiasticam debeat coerceri: unde sequitur quod pacta nuda, sive promissa sine stipulatione, firmiter obligent: si namque in foro Canonico non inesset efficacia pacto, non violaretur fides, & per consequens non locum haberet disciplina Ecclesiastica.

(2.) per text. in c. 6. de pact.

(3.) per can. juramenti, quest. 5. caus. 25. Can. puella. q. 1. caus. 20.

Accedit (4.) Quod nullibi Jus Canonicum, inter stipulationem & pactum distinguat, & sanè ratio Juris Canonici, juxta quam ejusmodi scrupulositas & solennitates admittantur, non videtur admittere istiusmodi differentiam.

Opp. 1. Quod nullibi dicatur in Jure Canonico, pacta nuda parere actionem. Resp. omnem promissionem, esse implendam, docent allegati textus, nec ullibi, uti dictum distinguitur inter pactum nudum & stipulationem.

Opp. 2. Quod Vox CONVENTUS in d. c. 1. sit genitivus, & sensus sit: quòd collegii, congregationis sive concilii disciplinam debeat ferre, Resp. (1.) illa explicatio non videtur satis certa. (2.) Posito ita se rem habere, nihilominus inde patet, quod Jus Canonicum cuilibet pacto efficaciam firmam obligandi tribuat.

Opp. 3. Poenæ excommunicationis tum demum locus est, ubi cessat medium ordinarium, c. 3. de Judæis. Resp. Negando; Disciplina enim Ecclesiastica infligitur ob peccatum quod subest, ordinario ergo medio ipsum promissum potest quis consequi, licèt ob fidem violatam etiam promissor puniatur.

Opp. 4. Quod etiam Prætor dicat, pacta servabo. Resp. de modo, quo servat Prætor, nimirum per exceptionem, non loquuntur textus Juris Canonici, sed de firmitate promissionum quarumlibet deliberato animo initarum.

Quær. *An remissio actionum injuriarum, item furti fieri possit per pactum, ut inde liberatio contingat?*

Affirm. per l. 17. §. 1. b. t. & alios textus in t. b. cit.

Opp. §. l. 4. ult. l. 5. l. 6. §. 3. de his qui not. infam. ubi qui de injuria & furto pacti sunt infames fieri dicuntur. Resp. Texx. hi loquuntur de eo casu, quo quis paciscitur postquam res deducta est in Jus seu Judicium apud Prætorem, quoniam ille crimen confiteri intelligitur. Et requiritur, ut accepto pretio pactum inierit, d. l. 6. §. 3. ff. de his qui not. Præterea nulla est consequentia, illos, qui paciscuntur de delicto, infamia sequitur. Ergo non liberatur per pactum ab actione.

THESES. XXII.

Quær. *An etiam pro pacto in continenti adjecto habeatur, quod contractum perfectum illicò sequitur?*

Affirm. per l. 7. §. 5. verb. ex continenti pacta secuta b. t. l. 3. C. de edilit. Edict.

Opp. d. l. 7. §. 5. vers. Idem & c. verb. in ingressu: Resp. Excluditur solum pactum, ex intervallo initum, ita ut verba: in ingressu: nihil aliud significant, quam dum adhuc contrahimus s. nondum à contractu inito digressi sumus.

THESES. XXVII.

Quæritur: *Quenam ex pacto in continenti contractui adjecto detur actio?*

Dicimus, quod illa actio detur, quæ alias ex contra-

ctu, cui adjicitur? datur, quod probamus hoc Argumento: Quicquid informat contractum, imò inest ipsi contractui, illud etiam eandem cum contractu producit actionem. Atqui pactum adjectum format contractum, & inest contractui, per text. in th. alleg. E.

Opp. *l. 50. ff. de contrab. emt.* ubi dicitur, quod, si conditio adjecta quantum ad illum qui adjecit, stet quo minus impleatur, detur actio præscriptis verbis quasi impleta conditione. Resp. Non agitur ibi de pacto aliquo venditioni puræ adjecto, sed de venditione contracta sub conditione; Si igitur emtor non impleat conditionem, quaeritur, quæ actio detur venditori. Labeo putavit actionem præscriptis verbis dari sc. ad id, ut aut impleat alter conditionem, aut Interesse præstet; Præter hanc verò actionem ex aliâ ratione & fundamento Ulpian. etiam concedit ex vendito actionem ad petendum sc. pretium, quando stat per emtorem, quo minus conditio impleatur.

Eadem TH. *vers. ex intervallo.*

Quær. *An pactum ex intervallo contractui adjectum insit Contractui?*

Neg. per *l. 7. §. 5. de pact. l. 13. C. de contrab. emt. l. 13. C. de pact.*

Opp. (1.) *l. 72. de contrab. emt.* Resp. Est in ipso textu, *vers. quæ verò adjiciunt.* Quod sc. non ita contineantur, ut à parte actoris insint, sed solùm quodammodo pertineant ad contractum, & Jure exceptionis solùm vires habeant.

Opp. (2.) *l. 3. de rescind. vend. verb. bona fidei judicio insunt exceptiones pacti.* Resp. h. est, Judex exceptionis rationem habet, etsi reus eam omiserit.

Opp.

Opp. (3.) *l. 27. §. 6. b. tit.* ubi si alternativæ stipulationi subjectum pactum ut unam rem quis possit petere dicitur, quod nulla exceptione obstante illa rectè petatur. Resp. Bach. ad *b. l.* quod alterum petens nihil aliud petat, quàm quod ex stipulatione debetur, & solum operetur pactum, quod actor non plus petat. Clarius respondetur hoc modo: Ex pacto illo nihil petitur, sed solum efficit pactum, quod efficaciter una res tantum petatur, id est, quod exceptione plus petitionis actor non possit refelli. Alias enim, hujusmodi pacto non interposito, plus causa s. modo petit, qui ex alternativis promissis alterum tantum petit. vid. §. 33. *vers. huic autem l. de action.*

THES. XXIIIX.

Quær *An pacta contractibus stricti Juris in continenti adjecta insint, ita, ut ipsum contractum informant?*

Negatur in th. *per additos text. & rationes.*

Opp. (1.) *l. 3. verb. etsi non cavimus ff. de reb. cred.* unde concludunt E. potest aliquando caveri s. pactum addi. Resp. Dicitur in hac lege, quod etsi non sit expressum: *equè bonum esse reddendum*, tamen essentia & natura mutui id requirat, non autem inde sequitur. E. alio modo per pactum illa natura augeri potest.

Opp. (2.) *l. 10. de reb. credit.* Resp. Pactum ibi non informat seu auget contractum sed alia ratione transmutatur depositum in mutuum, quando sc. contrahentes volunt, ut pecunia ante deposita, postea verò ad usum adhibita, tanquam ex causa mutui tradita apud aliquem sit, *Ex. 21. tb. 36. Ex. 16. tb. 11.*

Opp. (3.) l. 40. de reb. cred. in qua (1.) obstant verba: *quia pacta in continenti facta stipulationi inesse creduntur*. Responsio extat in t. b. 28. quod sc. eo sensu in continenti adjecta dicantur inesse contractui, quod à parte rei ipso Jure aliquid obligatione detrahant: Nimirum d. legis difficilis casus est hic: Titius totam summam certo temporeolvere stipulando promisit, & si isto tempore non solveret ad usuras se adstrinxit. In continenti verò conventum, ut summa divideretur, & distinctæ pensiones distinctis temporibus fierent, v. gr. summa erat promissa quingentorum thalerorum, postea conventum, ut primo anno ducenti, secundo anno iterum ducenti, & tertio deniq; anno residui centum solverentur, nihil verò de usuris in hoc pacto dictum. Hinc ergo dubium occurrit an debitor in mora existens teneatur totius summæ usurasolvere; an verò ejus solùm pensionis, in quâ exsolvendâ moram commisit, v. g. si primo anno ducentos juxta pactum non solvat, an usuræ respectu totius summæ quingentorum, an verò ratione ducentorum sint præstandæ. Resp. J. C. tus, quòd solùm ratione pensionis, tardius solutæ, usuræ debeantur, quia tale pactum in continenti factum, stipulationi inesse credatur, h. e. stipulationem ipso Jure minuat, s. ut non demum appositâ exceptione incipiat minus deberi, sed hoc pactum ipso Jure operetur hunc effectum, quod usuræ nequeant currere ratione totius summæ. Neq; enim integræ sortis usuræ peti possunt, quia integra fors vi pacti peti non poterat tum temporis.

Obst. (2.) ejusd. Legis verba: *quamvis sententia diversa obtinuerit*. Resp. Illis verbis non significatur, quod sen-

sententia obtinuerit pactum etiam prodesse ad agendum, sed quod ex huiusmodi pacto Reo competens exceptio ipso Jure operetur, quod usurae peti non possint, uti ex verbis subsequenitibus manifestò patet.

Opp. (4.) *l. 6. de eo quod certo loco dari oport.* Resp. hoc pacto non extenditur actio, sed restringitur ad locum, ne debitor possit alibi conveniri. *Ex. 18. tb. 67.*

Opp. (5.) *l. 48. de pact.* Resp. Loquitur textus de traditionibus irrevocabilibus, si sc. res in alterum irrevocabiliter transfertur, potest addi conditio sub qua traditur. vid. *l. 135. §. 3. d. V. O.*

Opp. (6.) *l. 13. commun. pradior.* in fine *verb. per stipulationes.* Resp. non Lex seu pactum stipulationi est adjectum, sed ipsa stipulatio vocatur Lex stipulationis, quod sc. stipulatio illa legem det venditioni, cui adjecta est conf. *d. l. 135. §. 3. de V. O.*

Opp. (7.) *l. 27. C. de pact.* Resp. agitur ibi de casu, quò placitum aliquod confirmatum est stipulatione, & de eo dicunt Imperatores, quod nihil intersit, an secutum fuerit stipulationem, per quam illud est confirmatum. Sed regerere quis posset, contradictionem involvere, pactum sequi stipulationem, & tamen stipulatione antecedente confirmari. Resp. Ordine quidem temporis stipulatio, quæ placiti servandi causa debetur, sequi debet *dicto textu verbo: secuta*; At scripturæ, quæ probationis causa conficitur, ordo inverti potest, ut incipiatur à stipulatione, quæ tamen fuit re ipsa posterior.

Opp. (8.) *l. 4. §. ult. de pact.* Resp. Neque in hoc textu casus est, quò pactum prodest ad agendum, sed saltem parit exceptionem reo, vel 2. textus accipi potest de eo casu,

casu, quo stipulatio fuit secuta, add. l. 134. §. 2. de V. O.

Opp. (9.) l. 135. §. 2. de V. O. Resp. itidem, conventio ibi addita non pertinet ad obligationem augendam, ut actori prodesse queat, sed solum ad temperandam conditionem stipulationis, atque hunc solum effectum habet, quod non possit aut Titius hortos aut Seja pecuniam ante diem petere.

THESES. XXXIV.

Quær. An etiam nutu aliquando Consensus exprimitur in Contractibus?

Affirmatur, per l. 52. §. fin. de V. O.

Opp. l. 1. §. 2. de V. O. ubi dicitur quod non solum in stipulatione, sed etiam in aliis contractibus, ne quidem naturaliter obligetur, qui annuit. Resp. agitur ibi de casu, quo propositum fuit stipulationem inire, & dicitur, quod si tunc solum quis annuat & non verbis respondeat, nec stipulationem, nec ullam obligationem esse, aliter ergo se res habet in contractibus, ubi verba non exiguntur.

Ead. TH. vers. sic.

Quær. 1. An reddito Chirographo presumatur inita conventio tacita de non petendo?

Affirm. per l. 2. §. 1. de pact.

Opp. 1. l. 3. de leg. 3. Resp. Alia est ratio pignoris redditi, quippe cum pignus à debito principali sit separatum, ex redditione pignoris non alia inducitur liberatio quam pignoris, subsistente nihilominus debito ipso.

Opp. 2. Quod Chirographum non sit de essentia obligationis, adeoque isto licet reddito, nihilominus obligatio possit subsistere. arg. l. 4. de pign. & hypoth. Resp. utique

que Chirographum pertinet ad essentiam contractus chirographarii. (2.) sufficit, quod per redditum Chirographum, in quo obligatio comprehenditur, inducatur tacitus consensus.

Quær. 2. Quid obtineat, si chirographum cancellatum inveniatur apud debitorem?

Resp. Ex nuda cancellatione non inducitur solutio s. remissio debiti, sed probare debebit Debitor sibi redditum esse à creditore. *l. 2. §. 1. de pact.*

Opp. *l. 24. de prob.* Resp. textus accipiendus est de casu, si apud creditorem inveniatur cancellatum chirographum.

Quær. 3. Quid obtineat si plura Chirographa sint de eodem debito conscripta, an tunc etiam redditio uno chirographo censeatur remissio facta?

Neg. 1. per *l. fin. de his que in testam. delentur.*

2. Quod utiq; creditor adhuc habeat Chirographum, ex quo agere possit.

3. Quod ex alia causa redditio unius possit fieri, ne v. gr. error inde oriatur, quasi essent plura debita.

Opp. 1. Quod in *l. 2. §. 1. de pact.* solum ad inducendum tacitum pactum remissionis requiratur redditio chirographi. Resp. non loquitur text. de casu hoc singulari, ubi plura extant chirographa.

Opp. 2. Quod unum sit debitum, licet plura sint chirographa, arg. *l. 24. qui testam. fac. poss.* E. debito unius redditione remisso, non potest ex altero agi. Resp. si constaret, remissum esse, facile concederemus, sed hoc tali

casu, ubi unum chirographum retinetur, haud inducitur, uti patet ex adductis rationibus.

Opp. 3. *l. 39. b. t. de pact.* quod sc. creditori sit impu-
tandum, quod non exprefferit, quem in finem reddiderit,
Resp. textus oppos. loquitur de interpretatione pacti ob-
scuri, & ambigui, quo aliquid promittitur add. *tb. 52.*

Ead. TH. *vers. sed quid si &c.*

Quær. *Quid obtineat si à pluribus debeatur, & solum
Chirographum uni restituatur?*

Illi soli remissum censetur debitum, cui redditum,
chirographum, *l. 2. §. 1. b. t. junct. l. 17. §. 4. eod. l. 38. §. 17.
de V. O.*

Opp. 1. *l. 29. de liber. legat.* Resp. agit textus non de
redditione Chirographi, sed de simpliciter factâ accepti-
latione.

Opp. 2. *d. l. 2. §. 1. b. t.* ubi non distinguitur, an uni an
pluribus reddatur. Resp. Ipsa ratio dictitat, ita distin-
guendum esse.

Opp. 3. quod una subsit obligatio, adeoque una ex-
tincta & altera extincta erit. Resp. aliquando v. g. in so-
ciis, qui inter se conveniunt, quod sint correi credendi, vel
aliquando ex aliis circumstantiis potest induci remissum
esse debitum. *Ex. 22. tb. 42.*

Ead. TH. *n. 2. vers. si creditor.*

Quær. *Si creditor hereditarius actionem moverit con-
tra emitorem hereditatis, & sic susceperit li-
tem, an tacitum subsit pactum de non conve-
niendo?*

Affirm.

Affirm. per *l. 2. C. de pact.*

Opp. 1. Quod res inter alios acta aliis non profit. Conf. *l. 27. §. 4. b. t.* Resp. Verum id est, nisi ex necessaria consequentia fluat ad alium utilitas, quod hoc casu evenit; agnoscens enim emtorem suum debitorem esse, omittit heredem ipsum, & litem suscipiens emtor hereditatis debitum in se recipit, & remittit exceptionem, quâ aliàs uti posset. add. *Ex. 23. tb. 74. § 75. § 76.*

Opp. 2. *l. 40. §. 2. b. t.* ubi licet creditores hereditarii ab uno heredum usuras acceptarint, sortem à singulis heredibus possunt exigere. Resp. illa acceptilatio tacitam conditionem habet, non petituros creditores ab omnibus, si singulis, uti convenerunt, solidum offerant.

Ead TH. *vers. ut secundò verb. quod etiam.*

Quær. *An suppellex libraria studiosi etiam sit subiecta tacito pignori?*

Quod communiter Dd. affirm. *l. 7. §. 1. in quibus caus. tacit. pign. vel hypothec.*

Opp. 1. Quod instrumenta rustica in fundum illata non censeantur obligata, per *l. 7. § 8. C. quæ res pignor. oblig.* multo minus instrumenta libraria. Resp. Instrumenta rustica sunt privilegiata, sed generaliter nullæ res, in rusticum prædium illatæ, pignori obligantur.

Opp. 2. Quod in generali hypotheca non contineatur, quod verisimile non est, quempiam specialiter obligaturum, *l. 6. de pignor.* Cum ergo verisimile non sit, quem libros suos obligaturum, ideò nec specialis hypotheca ad eos extendenda videtur. Resp. Non valet Conseq. à pignore generali, ubi quis omnia sua bona obligat, à quo u-

na vel altera res potest excipi ad pignus tacitum, quo res peculiariter invec̃tæ & illatæ afficiuntur.

Eadem TH. n. 2. vers. fructus.

Quær. *An etiam illata in prædium rusticum tacito pacto censeantur oppignorata?*

Neg. per l. 4. in quib. caus. pign. vel hypothecar. tacite contra.

Opp. 1. l. 3. eod. Resp. Loquitur textus de horreo non unà cum fundo rustico ad fruges reponendas conducto, sed separatim ad merces deponendas. l. 211. de V. S. Ex. 13. tb. 6. Neque dicta l. 3. per aream intelligitur ager, sed locus in oppido vel pago ædificiis vacuus; & per diversorium porrò intelligitur in d. l. 3. tale, quod usum habet urbanum. vid. d. l. 4. §. 1. in quib. caus. pign. tac. contrab. & l. 198. de V. S. add. d. tb. 6.

Opp. 2. §. 7. Inst de action. Resp. Loquitur textus de rebus coloni expressè pignori obligatis.

Opp. 3. l. 14. §. 1. de relig. & sumt. fun. Resp. Ponendi sunt termini habiles, nimirum in eo colono, qui de illatis ut pignori essent, expressè convenit, Add. l. 11. §. 2. qui potior. in pignor.

Opp. 4. l. ult. C. in quibus causis pignus tacite &c. Resp. Tacitum pignus ibi non porrigitur ad inducta in prædium rusticum, sed Jus taciti pignoris, in invec̃tis seu illatis in prædium urbanum competens, quod antea in quibusdam saltem locis obtinebat, producit ad omnes provincias.

Opp. 5. l. 5. C. de locat. cond. Resp. Non nuda domini voluntas, in quorum prædia res inducta, constituit

tuit pignus in illatis in prædium rusticum , sed *voluntas* ibi designat conventionem & pactionem expressam , de pignore constituendo. Conf. l. 5. §. 1. in quibus causis pign. & c. l. ult. C. de Novationib.

Opp. 6. l. 7. §. 1. junct. pr. in quibus causis & c. Resp. Non de eodem prædio loquitur principium & §. 1. Sed de rustico agit principium , & de invec̃tis in prædium urbanum agit §. 1. & solum exponit quid veniat nomine rerum illatarum & invec̃tarum in ædes conductas.

THES. XXXIIX.

Quær. 1. *An decreto Magistratus opus sit , ut quis dicatur prodigus ?*

Affirm. per l. 1. 6. 16. de curat. furios. l. 22. de tutel. vide Exerc. XXXI. thes. 90. & seqq.

Quær. 2. *An prodigi aliis saltem naturaliter obligentur ?*

Neg. per l. 6. de V. O. l. 40. de R. J. l. 70. §. 4. de fidejussoribus.

Opp. l. 25. de fidejussor. Resp. Præsupponendi sunt casus habiles, quando sc. ex re venit obligatio, si quis negotia prodigi gesserit, tunc prodigus obligatur. add. thesis præced. 37. vers. si tamen. l. 70. in fin. verb. pro furioso.

THES. XXXIX.

Quær. 1. *An infantia proximus naturaliter obligetur ?*

Neg. per §. 9. I. de inutilib. stipul.

Opp. 1. l. 14. de sponsal. Resp. Specialis est ratio in sponsalibus , cum hæc ab impuberibus inita contraria

voluntate dissolvi possint, nec aliter rata sint, nisi novo postea consensu expresso, vel tacito puberum ratificentur. add. Paul. Cypreus *de sponsal. c. 9. §. 4. n. 4.*

Opp. 2. l. 2. §. 3. l. 3. §. ult. *de acquir. poss. l. 3. C. eod.* Resp. Utilitatis causa receptum est, ut etiam infans tutore auctore possit incipere, possidere, iudiciumque infantis in re, quæ facti magis quam Juris, impleatur tutoris auctoritate. add. *Ex. 41. t. b. 3.*

Ead. TH. Vers. *his enim casibus.*

Quær. 2. *An pupilli, quatenus locupletiores facti sunt, civiliter obligentur?*

Affirm. per l. 3. pr. *commod. l. 1. §. 16. depositi, l. 66. in fine de solut.* Dissentit novissimè Jac. Mæstertius *Trct. illustr. materiarum Juris discurs. de Contr. minoris.*

Urgens 1. l. 5. *in fin. principii §. 1. & seqq. de autor. & consens. tut. & curat.* Resp. Ex isto textu apparet, quod non sit obligatio naturalis nuda, sed quæ producit effectum, actionem scil.

Eadem est responsio 2. ad l. 13. §. *de condict. indeb. l. 21. pr. ad L. Falcid. l. 64. pr. ad SCt. Trebellian. l. 25. §. 5. quando dies legator. cedat.*

Neque obstat 3. quòd ob naturalem solum æquitatem convenientur, ne cum alterius jactura locupletiores fiant. l. 14. *de condict. indeb.* Resp. Omni obligationi civili etiam subest naturalis æquitas, & nulla obligatio naturalis, cui non accessit civile robur producit actionem.

Neque obst. 4. Si quis regerat, utilem esse solum actionem, & ex speciali imperatoris Divi Pii adfistentia. s. rescripto dativam non nativam, uti Interpretes loqui amant.

mant. Resp. Utilis quidem hæc actio dicitur ex ea ratione, quod non ex directis Legum verbis detur, sed ex æquâ D. Pii interpretatione. add. *Ex. 46. tb. 76.* Inde autem non sequitur, non subesse civilem obligationem, cum reverà subsit obligatio naturalis civiliter confirmata, unde est nativa actio, s. nata ex obligatione ita confirmata.

Opp. 5. Quod aliàs Jus civile obligationem ex tempore æstimet, quo quis convenit non ex futuro contingente. Resp. Hoc quidem aliàs ita obtinet, adeoque hic non directa sed utilis datur actio, & nihilo minus civilis obligatio subest.

THEs. XL.

Quær. *An minor obligetur civiliter, si consensus curatoris non interveniat?*

Nos distinguimus, an minor curatorem habeat nec ne. Priori casu, quando sc. habet illum, adhibere tenetur, si verò nullum habet, tunc consistit conventio, sine curatoris auctoritate inita, quod probatur (1.) per *textus express. l. 3. C. de restitut. in integr.* ubi non agitur præcisè de alienatione, uti patet ex verbis: *res vendidisti. item hunc contractum.* porrò: *Contractum fecisti.* Unde constat minorem, sub auctoritate curatoris constitutum, sine ejus consensu neque alienare, neque se obligare posse: at curatorem non habentem quidem firmiter se obligare, sed beneficium restitutionis ei competere.

Probatur (2.) per *l. 6. de V. O. l. 1. pr. l. 10. de curator. furios. & similes.* Ubi idem de prodigo dicitur, cui in *dict. l. 3.* assimilatur minor.

Opp.

Opp. I. *l. 101. de V. O.* Resp. Plerique (1.) Quod obligetur minor sine curatore, quando locupletior est factus. Verū ex stipulatione quatenus tali, quando minor obligatur s. promittit aliquid, non potest fieri locupletatio. Alii (2.) Resp. Quod illa verba : *Sine curatoribus suis* : excludant præsentiam solū curatorum, non autem consensum, qui postea debeat accedere : Verum nec hæc responsio est satis commoda ; Alii (3.) dicunt, quod textus loquatur de casu alio, quō sc. minor non habet constitutum curatorem. Verum huic responsioni videtur obstare vox relativa *Suis*. Denique (4) magis commoda videtur responsio, quod textus sit accipiendus de stipulatione faciendi. v.g. si promittat minor fossam fodere; cū enim textus indefinitè loquatur, casus habilis est præsupponendus, & cum curator rebus detur, in obligationibus, circa res initis, videtur necessarius non in stipulationibus faciendi.

Opp. (2.) *l. 17. §. 1. in fin. de appellat.* Resp. textus non vult, quod minor, non interveniente auctoritate sui curatoris, hereditatem adire possit, sed, quod pupillus, interveniente auctoritate curatoris, sibi loco tutoris provocantis interim dati, eam adire nequeat : cū tutoris auctoritas necessaria omninò sit. add. *l. 1. l. 2. C. si tutores vel curat. interv. l. 26. C. de administr. tut. vel curat.*

Opp. (3.) *l. 43. de O. & A.* Resp. Hic textus potius confirmat nostram sententiam, quod sc. pubes suæ potestatis, h. e. in potestate curatoris non constitutus obligetur : neque enim verba : *suæ potestatis*, significant ibi patremfamilias, uti patet (1.) ex verbis præcedentibus ubi jam exprimitur paterfamilias s. liberatus à sacris paternis,

nis, & ulterius additur, quod *pubes sit suae potestatis* hoc est minor sine curatore. (2) Ex subsequentibus patet, ubi minori sine curatore opponitur pupillus cum tutore (3.) Ex *l. 39. de O. & A.* ubi inter filium familias & patrem familias quoad ipsam obligationem nulla est differentia. (4.) Ex *pr. Inst. de tutel.* ubi similis occurrit phrasis & locutio.

Opp. 4. *l. 7. §. 2. de minor.* Respondetur (1.) uti ipsum Prætoris Edictum, de quo in *l. 1. §. 2. de minor.* generale est, ita etiam ista *l. 7. §. 2.* unde rectè intelligitur de solutione facta minori non interveniente curatoris auctoritate.

Nec obst. quod dicitur, minori posse subveniri, si nummos perdiderit; quia (1.) curatoris auctoritate interveniente minori læso beneficium restitutionis non datur. *tot. tit. C. si tutor vel curator add. Ex. 31. tb. 89.* (2.) rectè etiam intelligi potest textus opp. de solutione facta minori curatorem non habenti.

Eodem modo Resp. 5. ad *l. 9. §. 4. de jurejur.* præterea etiam hic textus in *l. 9. §. 4.* loquitur de delatione Juramenti, in qua specialiter quid obtinet.

Opp. 6. *l. 1. §. 14. ad SCt. Trebell.* Resp. minor hereditatem ex causa fidei commissaria restituens neque contrahit neque de suo quid alienat, aut rem suam minuit.

Opp. 7. *l. 7. C. de contrab. stipulat.* Resp. Loquitur textus de stipulatione, qua pupillus vel minor sibi dari stipulatur, non autem stipulanti promittit. arg. *pr. Inst. de auct. tut. §. 9. Inst. de stipulation. l. 2. C. de auct. præstand.*

Opp. 8. Quòd minor absque curatore suo testamentum facere possit, *l. 5. qui testam. fac. poss.* & in eo manu-

mittere §. ult. *Institut. ex quibus causis manumitt. non licet.*

Resp. (1.) minor nullum damnum inde capere potest, cum revocare possit dispositionem usque ad ultimum vitæ halitum & demum in tempus mortis, quando minor non amplius est in rerum natura, effectum habet.

Resp. (2.) magnus est ultimarum voluntatum favor *l. 1. C. de SS. Eccles. l. 24. §. 10. de fideicom. libert. l. 122. de R. J.*

Opp. 9. Quod minor postulare possit. Resp. nec hoc casu minor obligatur nec ullum damnum capere potest, sed sibi imputare debet, qui sibi patronum magis idoneum non elegerit.

THESES. XLI.

Quær. *An servus ex sua persona alium possit obligare?*

Neg. *l. 21. §. 1. b. l. 14. de O. & A.*

Obstare videtur *l. 18. b. t.* Resp. in pacto quidem nil nisi factum versatur, sed tamen exceptio quæ ex pacto nascitur, Juris Prætorii est, cujus non magis capaces sunt servi quàm Juris civilis *l. 7. ad L. Cornel. de fals.* Eam igitur per servum Domino acquiri necessarium est.

THESES. XLIV. n. 2.

Quær. *An etiam de illicitis pacisci liceat?*

Neg. per *l. 35. §. 1. l. 26. de V. O.*

Opp. 1. *l. 27. §. 3. de pact.* Resp. Distinguendo inter pactum de dolo futuro remittendo, quod est illicitum d. textu add. *l. 185. de R. J.* & inter remissionem actionis depositi, per quam per consequentiam actio de dolo jam commisso remittitur.

Opp. 2. *l. 7. §. 14. de pact.* Resp. Itidem textus agit de fur-

furto jam commissio & actione inde natâ remittenda, non de committendo. Remissio enim actionis ob furtum, commissum competentis est licita, sed non invitatio per pactum ad furtum faciendum.

Opp. 3. *l. pen. de condict. ob turp. causam. l. 134. pr. de V. O.* ubi exceptione opus est, E. actio ipso Jure valet, arg. *l. 1. Inst. de Exceptionib.* Resp. Quod exceptio eo casu datur, fit ob actionem aliâs intrinsecus validam, ita etiam omnes actiones stricti Juris demum veniunt per exceptionem doli elidendæ.

Eadem TH. *vers. item pacti.*

Quær. 1. *An valeat pactum, quod est de futura hereditate acquirenda?*

Neg. per *l. 61. de V. O. l. 119. l. ult. C. de pact. & in thesi cit. textus.*

Opp. 1. *l. 3. §. 3. pro socio.* Resp. Quidam, quod textus sit accipiendus de hereditate incertâ acquirenda, verum, si hoc ita simpliciter admitteretur, facilè fraus fieret huic prohibitioni. Rectius ergò respondetur, quod ibi agatur de societate omnium bonorum contractâ, in quam per necessariam consequentiam venit, ut etiam hereditates legitimè acquisitæ à sociis communicentur. add. *Ex. 22. tb. 21. 26.*

Opp. 2. *l. 132. pr. de V. O.* Resp. principaliter conveniatur, ut is, qui filium susceperat, eum ut filium observaret, unde per consequentiam heredem eum instituere debet, similiter & arrogatio pactum futuræ successionis continet, cùm arrogatus vel institui vel ex heredari debeat. Sed qua non directo hoc agitur, sed per consequentiam inde fluit, nihil turpitudinis in se continet.

Opp. 3. *l. 2. §. 2. de hered. vel action. vendit.* Resp. itidem viventis hereditatis pupilli tantum per consequentiam incidit.

Opp. 4. *l. 23. de action. emti.* Resp. cautio super hereditate liberti ideò interponitur, quia hæc in æstimationem ejus, quòd interest, venit: præstatio igitur ejus, quod interest, principale negotium est: hereditas autem liberti solùm per consequentiam attenditur.

Opp. 5. *l. 7. §. pen. de pact.* Resp. Ibi filius cum creditoribus paternis non paciscitur de hereditate Patris, sed de ære alieno, quò tenebatur, ut ita honori & existimationi patris consuleret.

Quær. 2. *An valeat pactum de futura hereditate conservanda?*

Neg. per *l. 16. C. de pact. l. ult. de suis & legitim. hered.* cum & hoc improbum votum continere videatur, nec ullus contrahendo successionis ordinem & rationem mutare possit, arg. *l. 24. §. 9. pro Socio.*

Opp. 1. *§. ult. de legit. agn. success.* Resp. Quod pater ut filio suo emancipato succederet, non opus habuerit sibi pacto prospicere, cum ipso Jure ipsi ad exemplum patroni deferatur successio.

Opp. 2. *l. 18. de adopt. §. 3. Inst. eod.* Resp. personæ publicæ cautio de restituendis bonis arrogato mortuo impubere præstatur, non verò per privatorum pacta de successionem Impuberis agitur, add. *Ex. 3. tb. 59.*

Opp. 3. *l. 11. C. de legit. hered. l. ult. C. de emancip.* Resp. illis txx. expressâ Principum Constitutione successio conservatur.

Opp.

Opp. 4. *l. 132. vers. quare. de V.O.* Resp. Conventio ibi proposita non aliter prodest, quam ut poena promissa, si contra factum sit, committatur.

Quær. 3. *An valeat pactum, quod est de futura hereditate omittenda?*

Neg. per *l. ult. de suis & legitim. hered. l. 3. C. de Collation. l. 35. §. 1. de inoffic. testam.* quia & hoc pactum videtur esse contra bonos mores, & vinculum necessitudinis, quod inter patrem v. gr. & filium renunciantem intercedit, quodammodo minuitur per renunciationem hereditatis: Si verò in favorem alius quis repudiet, tunc itidem subest aliquod votum captandæ mortis *l. ult. C. de pactis.*

Opp. 1. Quod in hoc pacto cessare videatur ratio, votum sc. captandæ mortis, cum non agatur ibi de spe hereditatis adipiscendæ, sed potius repudiandæ. Resp. aut hoc pactum intercedit inter patrem & filium v. gr. & tunc facile filius contra officium pietatis læditur. vid. *l. 35. §. 1. C. de inoff. testam.* aut inter filium & alium quendam initum, & tunc utique alter, qui non renunciat, agit de acquirenda hereditate, subest ergò & hîc implicitè pactum de hereditate adipiscenda: præterea in genere LL. Romanæ pacta damnant, de hereditate viventis, cum nondum sit hereditas & subsit res tristissimi eventus *d. l. ult. C. de pactis.*

Opp. 2. Quod cuilibet favori pro se introducto renunciare liceat. *l. 29. C. de pact. l. 46. ff. eod.* Resp. modò pacta & renunciationes non sint contra expressas LL. prohibitiones.

Opp. 3. l. 16. C. de pact. l. 11. C. de transaction. Resp. Non agitur de hereditate viventis, sed delata post mortem.

THESES. XLV.

Quær. An etiam hostibus, prædonibus & piratis fides sit servanda?

Affirm. Fidei enim observantia non tam ex qualitate illius cum quo pacti sumus, quam propriâ nostrâ fide, animique sinceritate æstimari debet, vid. l. 1. §. 39. l. 31. §. 1. depositi, l. 64. pr. de Judiciis. l. 22. §. 2. de pignorat. action. l. 16. Commodati.

Opp. l. 2. C. de commerciis & mercatoribus. Resp. Dicitur ibi solum, quod adeò aurum ad barbaros non sit exportandum, ut potius subtili, honestâ tamen arte sit ipsis auferendum v. gr. per negotiationem solertem.

Quær. 2. An conventio, qua prædoni vel latroni pretium pro servatione vitæ promittitur, sit servanda. maximè si jurata sit?

Stricto Jure & hæc servanda, datur tamen exceptio metus, & Juramenti relaxatio impetrari potest. add. Ex. 17. l. b. 78.

THESES. XLVI.

Quær. 1. An in obligationibus dandi quis liberetur præstando Interesse, an verò præcisè dare teneatur?

Posterius Aff. per l. 75. §. fin. de V. O.

Opp. l. 38. §. 12. de V. O. ubi dicitur, quod stipulationes inventæ sint, ut quisque consequatur, quod sua interest, unde dicendum videtur etiam, in obligationibus dan-

dandi sufficere, si loco rei præstetur interesse, Resp. (1.) sua interesse non dicitur ibi oppositivè ad rem, ratione cuius interesse sit præstandum, sed oppositivè sua interesse dicitur ad id, quod alterius interest. Resp. (2.) imò stipulatoris rem promissam petentis interest, quod Dominus ejus fiat.

*Quær. 2. An in obligationibus faciendi quis præcisè te-
neatur factum præstare?*

Neg. sed potest præstando Interesse liberari per l. 68. & l. 72. pr. de V. O. add. Ex. 47. tb. 22. in fin.

Opponitur (1.) l. 20. pr. l. 21. §. 4. de nov. op. nunciat. Resp. Agitur ibi de novi operis restitutione, quod contra denunciationem factum est, ac imminuit Jus alterius: ipsa verò lex & autoritas Magistratus citra conventionem injungit, ut præcisè tale opus destruat. add. Exerc. 39. thes. II.

Opp. (2.) l. 11. §. fin. ff. de legat. 3. l. 13. de pollicitation. Resp. Itidem ibi non agitur de conventionem aliqua, sed de testamento. Testatoris enim voluntas strictè effectum habere debet, & subest etiam favor Reipublicæ l. 5. testam. quemadm. apertantur l. 1. C. de SS. Ecclesiis.

Opponitur (3.) l. 24. §. 10. de fideicommiss. libert. l. 106. de R. J. Resp. obligatus ad manumittendum servum præcisè cogi potest propter libertatem, quæ est inæstima- bilis.

Opponitur (4.) l. 1. de pact. junct. l. 99. de V. O. quod sc. fides sit servanda, factum verò promissum est, non Interesse. E. factum est præstandum. Resp. ex conditione objecti promissi implicitè etiam interesse in promissio- nem

nem seu stipulationem est deductum. add. *Ex. 37. tb. 22. circa fin. l. 4. de usur.*

Opp. (5.) *l. 35. §. fin. de procurator.* Resp. Non compellitur præcisè procurator iudicium accipere, quod facti videtur esse, & dominum suum defendere, sed sub conditione si nolit, sibi denegari actiones. *l. 43. §. 4. de procurat. l. 5. C. eod.*

Opp. (6.) *l. 28. de donationib.* Resp. Satisfacere non est nudum pactum, sed præstationem pecuniæ continet.

Opp. (7.) *l. 68. de Rei vindic.* Resp. agitur ibi de restitutione rei non nudo facto. add. *Ex. 23. tb. 107.*

THESES. XLVII.

Quær. *An etiam quis alteri possit pacisci?*

Neg. per *l. 12. b. t. l. 27. §. 4. eod.*

Opp. 1. Quod tutor pupillo, curator prodigo, *l. 28. pr. b. t.* item fidejussori reus principalis *l. 21. §. fin. de pact.* rectè paciscatur. Resp. tutor & curator sunt loco Dominorum *l. 147. de R. J. l. 27. de administr. & peric tut.* Rei pactum verò fidejussori prodest per consequentiam. vid. *thesis 49.*

Opp. 2. *l. 33. b. t.* Responsio habetur in *tb. 48. fin.*

Opp. 3. *l. 26. pr. depositi. l. 3. C. de donationib. quæ sub modo & c.* Responsio habetur in *Ex. 20. tb. 3. vers. potest tamen.*

THESES. XLIIX.

Quæritur: *An pactum unius heredis profit cæteris heredi-
bus?*

Affirm. per *l. 13. b. t.*

Opp.

Opp. (1.) *l. 17. §. 4. de pact.* Resp. Si pater senferit de filio, ut herede, exceptio pacti dabitur filio. *l. 33. b. t.* Sin. de filio quâ tali, non ut herede, licet postea fiat heres, non quidem dabitur ei exceptio pacti stricto Jure *d. l. dabitur* tamen subsidiaria exceptio doli *l. 21. §. 2. eod. l. 10. §. 2. de pact. l. 7. §. 18. eod.*

Opp. (2.) *l. 26. §. 1. de V. O.* Resp. Obligatio quidem non potest uni ex heredibus acquiri. *b. tx. oppos.* Sed pactum de non petendo potest acquiri.

Opp. (3.) *l. 137. §. ult. de V. O.* Resp. per LL. XII. Tabb. ipso Jure dividuntur obligationes; at liberatio pacti, quæ facti potius est, acquiritur uni ex heredibus: lex opposita igitur loquitur de obligatione acquirenda, th. de liberatione per pactum.

Opp. (4.) Quod non liceat alteri stipulari. *l. 38. §. 17. de V. O.* Resp. Aliud est stipulari alteri & obligationem acquirere, aliud pacisci de non petendo. Liberatio potest acquiri alteri non obligatio. Resp. 2. Heredibus licet stipulari, & qui heredibus stipulatur non alteri sed sibi videtur stipulari. *l. un. C. ut actiones contr. heredes.*

THE S. XLIX. n. 2.

Quær. *An pactum debitoris profit fidejussoribus?*

Affirm. per *l. 21. §. ult. de pact. l. ult. eod.*

Opp. *l. 27. §. 2. de pact.* Resp. Non dicitur, quod reus suo pacto de novo possit obligare fidejussorem, sed quod eadem ratione, qua reus se novo pacto obligat, ita fidejussor ex proprio pacto possit se obligare.

THE S. L. n. 2.

Quær. I. *An pactum unius ex correis debendi, sociis profit alteri correo?*

N

Affirm.

Affirm. (1.) *l. 25. pr. b.* per regulam, quæ habetur in *l. 21. §. fin. eod.* quod sc. pactum ei prodesse debeat, cui ut profit, ipsius interest paciscentis, contra quem alter, si ipsi pactum isthoc non etiam prodesset, haberet regressum. Licet enim à creditore, cum quo pactum iniit, ipsum liberet exceptio de non petendo, tamen si alter socius eadem non uti posset, sed solidum nihilominus solvere teneretur, idem, quod eo pacto non inito præstandum creditori, restituere iste debet socio, qui solvit.

Opp. *l. 3. §. 3. d. liber. legat.* ubi si testator legavit liberationem uni ex correis, si quidem socii sint, dicitur liberari eum debere per acceptilationem: unde videtur colligendum, pactum non sufficere, neque prodesse alteri socio. Quæ objectio non levis videtur Bachovio in *prot. cap. de Pact. unius ex pluribus reis*. Nec habere se ait, quod respondeat, nisi quod voluerit fieri liberationem per modum plenioris & nobilioris, quo in omnem eventum plenissimè tutus esset legatarius: quâ responsione etiam utitur Vinnius *l. 1. quest. cap. 6*. Verum recte attendendum, quam quæstionem Jctus ibi proponat & decidat: nimirum plane ibi non quæritur: An pactum socii sufficiat ad liberandum socium correum. Sed hic casus tractatur; si Titius, cui liberatio soli est legata, cum alio sit debitor, & exigit ab herede testatoris acceptilationem, an denegari hæc queat? Dist. Jctus, aut Titius habet correum socium, aut non. Posteriori casu acceptilatio recte detrectatur, ne contra voluntatem testatoris tota perimatur in ipso jure obligatio, adeoq; & correus alter liberetur. Priori casu nequit denegari acceptilatio, quia sc. nihil interest si per pactum si per acceptilationem correus socius: libe-

liberetur, cum per necessariam consequentiam etiam alteri socio correo hæc liberatio profit, nec possit aliter vel le testator: alioquin dum à correo meo socio petitur, ego inquietor, quippe qui iterum à socio, qui solvit, conventus, pro rata teneor ipsi satisfacere. Non igitur vox: *debere*: ita intelligenda est, ac si acceptilatio præcisè sit necessaria & pactum non sufficiat ad hunc effectum inducendum, sed quod heres debeat acceptum ferre, hoc est, non habeat hoc casu justam causam acceptilationem detrectandi.

Quær. II. *An pactum unius ex correis debendi, qui non est socius, alteri profit?*

Neg. per l. 23. 26. b. t. de pact. l. 34. §. fin. de solut. d. l. 3. §. 3. de lib. legat.

Opp. 1. l. 2. C. de duob. reis & c. Resp. Textus accipi debet de correis sociis secundum tb. præ. num. 3. Dicitur enim ibi pecunia communiter seu in rem communem mutuò accepta: ut hoc casu uno solidum solvente, aut actio pro socio, si socii fuerint, aut communi dividundo adversus alterum competat. arg. l. 2. pr. commun. div. junct. l. 31. pro soc. Cæterum si nominatim persona correi quoque pacto comprehensa fuerit, proderit ei pactum ad exceptionem doli, per l. 25. §. 9. l. 26. de pact.

Opp. 2. l. 25. pr. b. ubi Paulus ait: *idem in duobus reis promittendi & duobus argentariis sociis*. Resp. Sensus est: *idem quod in duobus reis promittendi*, sc. altero principali, altero fidejussore (vi l. 23. & 24. præced.) obtinet, etiam *in duobus argentariis sociis*: ut quemadmodum pactum rei principalis prodest fidejussori: Sic unius ex

argentariis pactum proficit alteri. Ultroque enim casu eadem subest ratio: Rei principalis interest, ne à fidejussore mandati iudicio conveniatur : alteri argentariorum, ne ab altero actione pro socio.

Allegati porrò in hac thesi inter obstantes sunt *d. l. 34. §. fin. de solut. l. 3. §. 3. de liber. legat.* Verum hi textus expressè nostram firmant sententiam.

Quær. III. *An pactum unius correi debendi alteri noceat?*

Neg. per *l. 39. de negot. gest. l. 32. §. 4. de usur.*

Opp. *l. pen. de duob. reis &c.* Responsio est in *Ex. 47. thes. 30. vers. factum.*

Quær. IV. *An pactum unius ex correis credendi sociis noceat alteri?*

Neg. per *l. 27. pr. in fin. junct. §. 4. de pact.*

Opp. (1.) *l. 2. de duob. reis* Resp. Ibi solutum est totum debitum per acceptilationem.

Opp. (2.) *l. 31. de novation.* Resp. Ibi novus debitor nocendi animo acceptus est.

Opp. (3.) *l. 28. de jurejur.* Resp. Jusjurandum fuit delatum, quod itidem vice solutionis est. *l. 27. §. pen. eod.*

Opp. (4.) *l. 34. de recept. qui arbitr.* Resp. Paulus ibi non dicit pactum unius socii nocere alteri, qui pactus non est, seu non compromisit : Sed hoc tantum, quod, hoc socio, qui non compromisit, adversus pactum alterius quid faciente, poenæ exactio detur contra alterum, qui ipse contra pacta non venit. Nempe ideo, quia licet alter ille contra pactum petat, vi tamen ipsa etiam is pete-

tere censetur, qui non petiturum se promisit : Cum partem ejus, quod socius exegerit, caperet propter societatem *l. 5. si quis caution. sist.* Agit igitur *d. l. 34. de commissione pœnæ*, quando sc. ipse ille, qui compromisit, etiam ex alterius facto per consequentiam in pœnam incidat, non verò de obligando altero unde etiam explicari potest *d. l. 5. pr. si quis caution. sist.*

THES. XIV.

Quær. *An transactio sit ipsa conventio?*

Neg. Sed actus quidam est, qui per conventionem peragitur per *l. 1. 2. 3. C. de transaction.*

Opp. (1.) *l. 1. §. 3. verb. transigendi de pact.* Resp. Conventio utique aliqua fit transigendi causa, attamen ipsa transactio non est conventio. Aliud enim est modus per quem transigitur, aliud ipsa transactio.

Opp. (2.) *l. 2. l. 15. b. t. l. 21. C. de pact.* Eadem est responsio.

THES. LV.

Quær. *An Syndici civitatum de rebus civitatis transigere possint?*

Affirm. per *l. 12. C. b. t. & l. 14. de pact.*

Opp. 1. *l. 34. §. 1. junct. l. 2. de jurejur.* Resp. magis periculosum est deferre Juramentum adversario, qui ita iudex in sua causa constituitur per *l. 2. quar. rer. act. non det.* adeoq; hoc Syndico non permittitur, qui verò transigit nihil committit adversario, sed potest exactissime transigendo attendere, an ita dubia sit causa, ut expediat civitati transigere potius quàm incertum litis eventum expectare. Juramentum verò non dicitur vera species

transactionis, sed similitudo solùm seu affinitas cum transactione denotatur.

Opp. (2.) *l. 5. C. de usur.* Resp. non dicitur ibi, quod defensores civitatum habuerint singulare mandatum, sed ex ipso facto ipsorum exceptio pacti obstat civitatibus.

Quær. II. *An Tutores in causis pupillorum transigere queant? Aff.*

Arg. *l. 54. §. fin. l. 56. §. 4. de furt.* Bald. *ad l. 12. C. de transact.* Montan. *tract. de jur. tutel. c. 33. num. 291.* Gutierrez. *de tutel. c. 1. num. 31.* Carpzov. *l. 5. resp. 66.*

Opp. *l. 46. §. fin. de admin. tut.* Resp. Textus loquitur de casu, quo tutor transigendo, & certum debitum remittendo, bona pupilli deminuit: nos autem loquimur de transactione, quâ in causâ intricatâ & valdè dubia commodum pupilli promovetur.

THE S. LVI.

Quær. *An etiam de re decisa possit transigi?*

Neg. per *l. 7. pr. l. 11. b. t. l. 32. C. eod.*

Opp. (1.) *l. 31. C. b. t.* Resp. Non intelligitur ibi certitudo causæ litis, sed certitudo objecti de re certa, id est, de re certa transactum est, non de universitate, velut hereditate.

Opp. (2.) *l. 32. C. de transaction. vers. si non. &c.* Resp. illa verba agunt de remissione gratuita, non de transactione.

THE S. LVII.

Quær. I. *An dispositioni legis VI. renunciari possit in transactione?*

Negatur, quia hæc renunciatio esset contra singularem prohibitionem legis faventis ultimis voluntatibus.

Opp.

Opp. 1. Quod possit aliàs fieri renunciatio Juris nostri. *l. pen. C. de pact.* Resp. Quod merè nostri Juris est, id potest tolli per renunciationem, sed in hac re simul vertitur favor testatoris quem non solum æquum est, sed & publicè expedit juvari. *l. 5. testament. quemadm. aperiant.*

Opp. 2. Quod solum videatur agi de commodo transigentium, Resp. Sufficit, quod lex non aliter velit ratam esset transactionem de relictis in testamento, nisi forma hæc exactè observetur Conf. *l. 1. in fin. de V. O.*

Quær. II. *An hæc lex VI. etiam valeat in Codicillis, & testamento nuncupativo?*

Affirm. per eandem rationem.

Opp. (1.) Quod textus solum loquatur de testamento, testamenti autem nomine Codicillus non venit. *l. 7. C. de codicill.* Resp. Sunt quidem suâ natura diversæ species: attamen ubi solum favor ultimæ voluntatis attenditur, id, quod de testamentis est dispositum, etiam ad Codicillos benigne extenditur. *l. 16. de Jure Codicillor. l. 1. §. 9. de tab. exhibitis.*

Opp. (2.) Quod in testamento nuncupativo non possint inspicere Tabulæ ac verba. Resp. habetur in *h. vers. eand.*

Quær. III. *An pactio gratuita admittatur non inspectis verbis testamenti?*

Affirm. Quia textus loquitur de transactionibus.

Opp. 1. *l. 3. §. 1. l. 9. §. ult. h. t. l. 35. de pactis.* Resp. Omnibus illis locis apertè agitur de transactione litis decidende: cau. a facta.

Opp. 2. Quod eadem ratio videatur in pacto gratuito esse, Resp. Hæc ratio differentię subest, quod qui gratis remittit, quasi repudiet relictum in testamento, qui verò trans-

transigit, velit utique aliquid accipere ex testamento. E. hoc casu, qui ex testamento aliquid percepturus est, neces. se est verba testamenti observet & inspiciat.

THEs. LIIIX. *in fin.*

Quær. *An gratis de alimentis absq. autoritate Prætoris pacisci liceat?*

Affirm. *arg. l. 8. pr. b. t.* quippe quæ lex specialiter de transactione agit.

Opp. 1. Quod eadem ratio sit in simplici pacto, ac in transactione. Resp. Utique intercedit differentiæ ratio, qui enim transigit, de re litigiosa transigit, in qua decipi potest, *l. 8. §. 6. in fin. §. 20. b. t.* qui verò ultro donandi animo remittit, non potest dici deceptus.

Opp. 2. Quod ne fundus quidem propter alimenta oppignoratus in consulto Prætoris liberari possit *l. 8. §. 15. b. t.* Resp. Ille, qui alimentis relictis fruiturus est, nihil sine Prætoris facere potest, quò eorum conditio deterior fiat; aliud verò est in donante & remittente alimenta sibi debita.

Opp. 3. *l. 8. §. 17. b. t.* Resp. agitur ibi non de remittente alimenta, sed de negligentia Prætoris citra causæ cognitionem transigi permittentis. Vel breviter: Prætor vel per negligentiam vel gratiam non potest donare s. remittere alimenta relictæ: at legatario licet.

THEs. LIX. *verb. Etiam dissolutionem.*

Quær. *An si de contrahendo matrimonio tractetur, valeat transactio licet dissolutio contingat?*

Affirmatur: Quia matrimonium nondum est initum, adeoque reverà non dissolvitur per huiusmodi transactionem.

Opp.

Opp. Quod nunquam tolleretur transactio quæ facit dissolutionem conjugii. *c. fin. de transactionib.* Resp. matrimonium ritè initum non potest solvi per transactionē. *d. c. ult.* At si de adhuc contrahendo matrimonio agatur, accidere potest, ut à tractatibus transigendo recedatur.

T H E S. L X.

Quær. . I. *An de privato delicto, quando criminaliter agitur, transactio sit licita?*

Negatur (1.) Quia nulla intercedit differentia inter delicta privata criminaliter intentata seu inter accusationem ex delictis privatis criminaliter intentatam & accusationem ex publico delicto, quod sanguinis poenam non ingerit, nam sola ea transactio eximitur, quâ caput & sanguis redimitur. *add. tb. 61. & 62.*

(2.) Quia *l. 18. C. b. t.* videtur in genere loqui de delictis sanguinis poenam non ingerentibus: quia poena ad fiscum pertinet, quâ de re privati non licet transigere.

Opp. *l. 18. C. b. t.* Quæ criminum solum facit mentionem. Resp. Vel vox *criminum* generaliter sumitur ibi: vel, uti dictum, inter delicta privata, ob quæ criminaliter agitur & crimina, quantum huc spectat, nulla est differentia, in utroque enim delicto criminalis hoc casu est actio, de cujus remissione in transactione agitur.

Quær. II. *Annon potius dicendum sit, post litem demum contestatam transigentem pro judicato & confesso haberi?*

Neg. per *l. 4. §. ult. l. 5. l. 6. §. 3. de his qui not. infam.*

Opp. Quod aliàs confessio ante litis contestationem

tanti momenti non sit. *l. 26. §. 2. verb. Et ideo Et c. de noxal. act.* Resp. Sufficit quod in hac materia lex infamiam irroget confitenti ante litem contestatam delictum.

Quær. III. *An gratis paciscens de delicto privato notetur infamia?*

Neg. per *l. 6. §. 3. 4. de bis qui not. infam.*

Opp. Quod etiam paciscens confiteri videatur & censetur. Respond. Imò alia est ratio transigentis, qui aliquid præstat ut liberetur ab actione, hic enim utiq; agnoscere videtur debitum ex delicto, aliàs nihil præstaret: alia est ratio ejus, cui actio gratis remittitur: Hic enim nihil præstat vel facit, ex quo confessio possit elici, vel saltem non ita directò agnoscat delictum, uti ille qui transigit.

THE S. LXI.

Quær. I. *An transigens accusator sive ob pecuniam desistens ab accusando incidat in crimen concussionis?*

Neg. per *l. 1. §. 3. de calumniat.*

Opp. *l. 2. de concussion.* Resp. aliud est, transigere de accusatione, quam non fraudulento animo institueret sibi quis omninò proposuerat, aliud verò est, minari saltem accusationem injustè & concutiendi animo & sic metu extorquere illicitè pecuniam, de quo posteriori casu est lex opposita.

Opp. (2.) Quod nemini liceat desistere ab accusatione sine criminis abolitione impetratâ. *l. 1. §. 7. ad SCt. Turpill.* Resp. Istiusmodi textus referendi sunt ad casus illos, quibus

bus non licet transigere de criminibus. In nostra verò *l. 18. C. b. t.* speciale quid disponitur de criminibus capitalibus. vid. *Ex. 49. th. 32.*

Quær. III. *An de adulterio gratis liceat pacisci?*

Affirm. per *l. 29. §. 2. ad L. Jul. de adult.*

Opp. (1.) *l. 26. pr. tit. eod.* Resp. textus de eo accipiendus est, qui dimittit deprehensum in ipsa turpitudine, quod lex specialiter videtur prohibere.

Opp. (2.) *l. 10. C. eod.* Resp. Loquitur textus de pacto non gratuito.

Quær. III. *An, transactione initâ cum unô accusatore, alius adhuc possit nihilominus accusare, vel etiam hodiè Magistratus ex officio punire non obstante ista transactione?*

Affirmatur, per *l. 5. §. ult. ad L. Jul. de vi publica.*

Opp. (1.) Quod per sententiam tollatur crimen *l. 7. §. 2. de accusation. l. 75. §. 5. de transact.* E. etiam transactione. *l. 20. C. b. t.* Resp. (1.) Comparantur sententia & transactio solum, quod neutra temerè rescindi possit. (2.) tollitur solum transactione crimen respectu accusatoris transigentis, non alius.

Opp. (2.) Abolitione tollitur crimen. *l. 1. C. de abolit.* E. etiam transactione. Resp. (1.) neg. conseq. (2.) aboletur respectu accusatoris transigentis.

THESES. LXII.

Quær. *An de crimine falsi transigere liceat, vel, an in h. l. 18. in pr. regula crimen falsi sit exceptum per verb. citra?*

O 2

Neg.

Neg. (1.) *per l. ult. de prævication.* ubi dicitur, quod in omnibus causis præterquam in sanguine, qui delatorem corripit, ex SCto pro victo habeatur.

(2.) Quod nulla ratio possit afferri quæ sit idonea, cur falsi crimen sit excipiendum.

(3.) Quod vox *citra* frequentius significet *sine*, tum apud hosce ipsos Imperatores, qui hujus l. 18. sunt Autores, nimirum in l. 6. C. si cert. petat. l. 19. C. de procurat. l. 24. C. de rei vindic. l. 15. C. de Jure dot. tum apud alios Imperatores ac JCtos veteres sc. in l. 3. §. 6. C. de usur. l. 28. C. si aliena res pignori detur, l. 7. C. quæ sententia rescindi non possunt. l. 1. C. de Jure fisci. l. 1. §. 7. de pignorib. l. 7. de serv. exportand. l. 6. C. de curator. furios. l. 31. pro socio l. ult. de in diem addict. l. fin. de publ. Judic. l. 30. §. 4. de acquir. vel amitt. hered. l. 1. §. 1. de feriis. l. 8. §. 17. b. t.

Opp. (1.) l. 7. ad L. Cornel. de fals. Resp. (1) Non de falso ibi transactum, sed de instrumento dubiæ fidei; differunt enim suspectum & falsum. (2.) Non de crimine, sed de re pecuniaria fuit transactum, seu de damno, quod quis propter falsum Instrumentum passus fuisset *add. l. 6. pen. eod.*

Nec obst. quod dicitur in d. l. 7. actionem non posse instaurari; vel enim per verbum *accusare* notatur civilis actio, vel potius sensus est, quod non amplius possit falsi accusare instrumenta, quibus semel acquievit.

Opp. (2.) l. pen. C. de transact. Resp. itidem non de crimine falsi est transactum, sed de re ex falsis Instrumentis probata initur transactio.

Opp. (3.) l. 3. C. de his quibus ut indignis. Resp. Non ibi

ibi transactum fuit de falso Testamento, sed cum transactum fuit nulla apparuit testamenti falsitas.

Opp. (4.) Quod in libris βασιλικῶν vox *citra* vertatur græcè per vocem *χωρὶς*, quæ notat exceptionem. Resp. Licet Græci, inprimis Auctor βασιλικῶν Justiniani seculo propiores fuerint, indeque verisimile sit, eos sensum quoque novarum constitutionum quæ in Cod. Justiniani relatæ sunt, rectius assecutos esse: & videantur illi rectas interpretationes ac sententias legum inde usque à tempore Justiniani per manus quasi traditas retinuisse professione Juris nunquàm apud eos interrupta; attamen negari non potest, (uti in alia quæst. Rittershusius scribit *ad l. 23. de R. J.*) Græcos interdum per errorem falsas sententias pro veris amplexos esse. Cum ergò ista Græcorum versio & opinio rationi & textibus aliis repugnet, meritò repudiatur.

Opp. (5.) Quod crimen falsi aliquando sit capitale, adeoque de eo possit transigi. Resp. Tunc licet transigere, non quod crimen falsi sit exceptum ab hac regula secunda, sed quod exemplum sit primæ regulæ.

Deniq; (6.) Opp. Quod nullibi dicatur transigendo de delictis crimen falsi committi. Resp. Non dicitur quod crimen falsi formaliter ita dictum committatur, sed quod desistens ab accusando in illam falsi accusationem incidat, quæ in specie SCto Turpill. vindicatur.

THESES. LXVI.

Quær. Quando pœnalis stipulatio & transactio concurrunt, an simul quis possit transactioni insistere & pœnam petere? Vel: Quando pœnalis stipu-

stipulatio adjecta est transactioni, an possit violata transactione simul quis poenam petere & transactionis commodo frui.

Neg. per l. 37. l. 40. C. b. t. juncta l. 10. §. 1. de pact. l. 4. §. 7. de except. dol. mal. l. 17. C. b. t.

Opp. 1. l. 16. b. t. l. 17. C. eod. Resp. Illis textibus singulariter & expresse convenerat, ut rata manente transactione etiam praestetur poena.

Opp. 2. l. 123. §. fin. de V. O. Resp. (1.) Non potest inde satis clarè probari, quod & poena simul debeatur. (2.) posito, quod inde appareat, itidem textus de singulari conventionem accipiendus est.

THESES ULT.

Quær. *An remedio Legis 2. C. de rescind. vendit. possit rescindi transactio?*

Quod communiter affirmant Dd,

(1.) Quòd lex læsionem ultra dimidium non admittit, ideò nec transactionem ita enormiter iniquam admittet. conf. l. 5. C. de dolo junct. l. 136. de V. O.

(2.) per text. in l. 65. §. 1. de condict. indeb. vers. Evidens, id est, enormis, manifesta.

(3.) Quod transactio sit loco venditionis, cum per eam aestimatio quasi litis fiat. l. 7. §. 1. de publ. in rem act. l. 1. §. 3. pro emptor.

Opp. (1.) l. 65. §. 1. de condict. indeb. Resp. Quando quidem hæc lex non admittit transactionem, in qua est evidens calumnia, videtur etiam non admittere evidentissimam

tissimam & enormissimam læsionem. Ibi enim in ipsa re dolus est & calumnia. *l. 36. de V. O.*

Opp. (2) *l. 19. C. de transact.* Resp. non agit textus de hoc casu, ubi læsio ultra dimidium apparet.

Opp. (3). *l. 78. 9 fin. ad Sct. Trebell.* Respondent (1.) nonnulli : verba ista : *si non transactum esset*, ita esse intelligenda : si non postquam apparuit læsio, jam super illa lite de læsione mota transactum esset. Quæ tamen responsio non videtur congrua. Alii (2) dicunt, si quis ista verba velit intellecta de transactione super ipsa restitutione hereditatis inita, tunc utique præsupponendum, istam causam fuisse litigiosam v.g. quod controversum fuerit, an testamentum valeret, in quo heres, qui aliàs ab intestato etiam succederet, rogatus erat hereditatem restituere, tunc enim licet quadruplo amplius fuerit in hereditate, tamen læsio non potest dici tanta ob dubiam & incertam causam. Quid si dicamus (3.) singulare quid esse in fideicommissis seu pactis & transactionibus inter heredem fiduciarium & fidei commissarium initis. Cum enim juxta Sctum. Trebell. (*de quo icto tit. agitur*) heres directus, qui suâ voluntate hereditatem adierat, siue relinquuerat quartam partem siue retinere noluerat, ipse universa onera hereditaria sustinebat §. 6. *I. d. fideic. hered.* ideò fideicommissarii intererat, ut fiduciarius ita adiret hereditatem : Quando igitur lis de ipsa quantitate rerum hereditariarum transactione hoc modo specialiter sopita est, meritò hujusmodi transactio, etsi postea repertis instrumentis hereditariis apparuit, quadruplo amplius in hereditate fuisse, servanda est. Unde, secundum hanc expositionem, excepto à nostra, quam defendimus, regula in isto opposito textu continetur.

Opp.

Opp. 4. *l. 23. C. b. t. cap. 1. x. de transact.* Resp. Itidem textus generaliter loquuntur, hic verò casus est specialis de enormissima læsione.

Opp. 5. textus in *l. 2. C. de rescind. vendit.* loquitur solum de emt. vend. quæ est contractus bonæ fidei & continet Jus exorbitans quod ad alios casus non potest referri, cum primis transactionem, quæ est stricti Juris. Resp. ratio humanitatis s. æquitatis, quam respicit illa *l. 2. ne sc. quis enormiter lædatur*, & alter cum tanta jactura alterius locupletior fiat, locum etiam habet in transactione & in contractibus quoq; stricti Juris nimia Læsiō non toleratur. *l. 26. de V. O. l. 99. eod. add. Ex. 23. tb. 94.*

Opp. 6. Quod rescriptio non possit resuscitari transactio. *l. 16. C. de Transact.* E. nec rescripto dicta lex. Resp. Aliud est rescripto post transactionem impetrato cum injuria adversarii lites resuscitari de quo est *l. oppos.* Aliud est ex rescripto seu lege, quæ jam habetur in Corpore Juris, legitimè transactionem rescindere.

Deniq; 7. Opp. Quod in re dubiâ & litigiosa non possit constare de læsione enormi. Resp. Quando nequit æstimari læsiō, locum etiam non habet remedium; præterea causa in qualitate suâ dubia potest quodammodò præter propter æstimari, & sub eo respectu de læsione enormi constare.

EXERCITATIONE SEPTIMA.

THESES. IIX.

An Advocatus possit dolo contra dolum uti?

N Eg. arg. *l. 14. §. 1. de Judiciis.*

Opp.

Opp. (1.) *l. 10. §. 2. de compensat. l. 36. de dolo.* Resp. Non dicitur ibi, delictis esse obviandum delictis. Sed si forsan utrinque admissa fuerint delicta, tunc quod utrinque ex actione civili debetur, compensatur: non autem inde sequitur, delicto si quis lædatur, aliud, quod id pensetur, esse committendum.

Opp. (2.) *l. 77. §. 31. de leg. 2.* Resp. Facto in se licito & dolo bono fraus alterius est exclusa add. *l. 6. §. 8. si quis omiff. caus. testam. fecerit.*

THESES. IX.

Quær. *An Advocatus teneatur ob levissimam culpam, sive ad eam diligentiam, quam diligentissimus quisq; adhiberet?*

Neg. per *l. 14. §. 1. C. de judic. verb. omni quidem virtute suâ omniq; ope.*

Opp. *l. 2. quod quisq; Juris &c. & l. 132. de R. J.* Resp. Peritia utique & prudentia exigitur in Advocato, sed inde non sequitur, E. etiam exactissima. Ita sc. res se habet, posita communi sententia, quod in negotiis civilibus differentia sit inter levem & levissimam culpam, qua de re *Ex. 29. th. 41.* nostra sententia exponetur.

THESES. XI.

Quær. I. *An liceat Advocato pacisci cum Cliente, non solum de certo salario, sive vincat sive non, sed insuper etiam de certo aliquo palmario ultra illud salarium, si vicerit?*

Quod, si strictis verbis legum velimus inhærere, ne-

P

gan-

gandum videtur, per *l. 7. Mand. l. 6. §. 2. C. b. t.* Quam sententiam etiam probavit Augustinus Barbofa & plures allegant in *d. l. 6. Dn. Brunnemann. in l. 5. §. 6. C. b. t.* Hillig. *ad Donell. l. 18. c. 8. lit. Ccc.* Communis verò sententia affirmat, quia sc. solum prohibitum sit pactum de quota litis vel de habendo partem rei, de qua litigatum. Salycetus in *L. in litem C. de procur.* Camill. Borell. *decisione 65.* Gail. *2. observ. 54.* Dn. Berlich. *part. 1. Concl. 9. n. 76. §. 77.* Carpz. *lib 3. Respons. Elector. 1. num. 14. §. 16.* Jacob. Burit. *Tract. de offic. Advoc. c. ult.*

Responderi verò solet ad *d. l. 7.* quod loquatur de majori pecunia, qua lis quasi redimitur, non de modico Palmario.

Ad *d. l. 6. §. 2. C. b. t.* Resp. plerique, quod restringenda sit ad pactum de quota litis, quod prohibitum propter metum concussionis. Vid. Jac Gothofred. in *Codic. Theod. l. 2. Tit. 10. l. 1.* Add. *Exerc. VI. tb. 44. vers. Huc pertinet.* Præterea non incommodè istum textum Buritius *d. l.* accipit de pacto, quod post litem jam cœptam init cum Advocato Cliens. Tunc enim major subest metus concussionis, quippe nihil non promittet cliens, ne desistat Advocatus.

Quær. II. *An Advocatus, id, quod promissum est in casu victoriæ, possit exigere, si cliens transigeret, & eventum litis non expectarit?*

Diversimodè sentiunt Interpretes? Æquissima videtur sententia, quod regulariter possit exigere, quia per ipsum non stetit, quo minus victoriam obtineret, nisi appa-

appareat causa ita dubia, ut victoriam vix obtinere potuerit advocatus. Conf. Guido Papæ *quest. 10. & 102.* Vincentius de Franch. *dec. 265.* Dn. Carpz. *d. Resp. 1. n. 17.*

Quær. III. *An, si post mortem Advocati lis feliciter finiatur, promissum palmarium heredes petere possint? Neg.*

Cum enim palmarium ejusmodi in casum obtentæ victoriæ promissum, eam verò Advocatus non obtinuit, heredes ejus palmarium exigere non potuerunt. vid. Dn. Carpz. *lib. 3. Resp. 1.*

Opp. Quod integrum annuum salarium heredibus debeatur, licet, operâ vel nullâ vel haud perfectè præstittâ, ante lapsum anni mortuus fuerit Advocatus. *arg. l. 38. §. 1. loc. l. 1. §. 13. de extr. cogn. Carpz. d. lib. 3. Respons. 3. Resp.* Alia est ratio annui salarii, quippe quod non restrictum, seu sub conditione victoriæ obtinendæ promissum.

Quær. IV. *An Advocatus in propriâ causâ ab adversario condemnato in expensas, exigere possit salarium? Neg.*

Nihil enim expendit ratione salarii: si verò hanc causam agendo, aliam agere impeditus fuerit, hoc cessans salarium petere poterit.

THESES. XVI.

Quær. *An infamia rectè dividatur in infamiam facti & Juris.*

Affirm. per *l. 13. C. b. t. per l. 2. de obsequiis parent. & patron. prest. l. 10. & 22. de his qui not. infam. l. 24. C. de in-*
P 2 *off.*

off. testam. l. 4. C. de spectac. junct. l. 4. b. t. ex quibus textibus apparet, alia facta ipsum Jus ad Legem expressè infamia notare, aliis verò censuram hominum infamiam inferre.

Opp. 1. Quod existimationis læsio non ab hominum opinione, sed ex legibus & moribus dependeat. *l. 1. §. 5. de extraord. cognit.* Resp. Neg. conseq. nam etiam illa existimatio, quæ amittitur vitæ & factorum turpitudine, legibus & moribus notatur, non tamen expressè, ut in infamiâ Juris, sed mediante cujuslibet honesti viri judicio. Nec intelligitur quælibet opinio hominum, à quâ existimatio dependeat, sed virorum cordatorum.

Opp. 2. Quod infamia separari soleat ab illis, ob quæ fama apud honestiores gravatur. *l. 10. §. 22. de in jus vocand. l. 27. C. de inoff. testam.* Resp. Tunc infamia κατ' ἐξοχήν sumitur pro infamia Juris.

THE S. XIIIX.

Quær. I. *An, qui propositum habuit artem ludicram quæstus causa exercendi, nec tamen exercuit, notetur infamiâ? Neg. l. 3. b. t.*

Opp. *l. 1. §. 6. de postul.* Resp. Dist. inter eum, qui operas locavit ut *prodiret in scenam artis ludicræ causâ*, & eum, qui operas locavit, ut *cum bestiis depugnaret*. Ille si non prodiit, haud notatur. *b. l. 3.* Hic, licet non pugnaverit, turpitudine notatur, *d. l. 1. §. 6.* quia vitam & sanguinem promercalem habuit. Add. Petr. Fab. *lib. 1. serm. 12.*

Quær. II. *An etiam lata culpa equiparetur dolo in irroganda infamia?*

Neg.

Neg. (1.) *arg. l. 6. §. fin. b. t.* ubi perfidia requiritur in Contractibus, ut irrogetur infamia.

(2.) *arg. l. 3. §. fin. b. t. l. 4. de suspect. tut.* ubi expressè dicitur, quod ob latam culpam quis non fiat infamis si-
ve integra existimatione à tutela abeat.

(3.) Per rationem, quod lata culpa & dolus sint es-
sentialiter distincta, & licet in contractibus quoad damni
præstationem comparentur vid. *Ex. 19. tb. 21.* quoad irro-
gationem tamen infamiæ in legibus non comparantur.
Ex. cit. tb. 22. n. 3.

Opp. (1.) *l. 11. §. b. t.* Responsio est in *d. tb. 22. n. 3. vers.*
neque verò.

Opp. (2.) Argumentum *l. 21. C. mandati*, quod ita for-
mari potest: Quicumq; condemnatur mandati, fit infamis.
Ob latam culpam quis condemnatur mandati. E. Resp. ad
majorem limitando: Quicumque condemnatur mandati
ob perfidiam fit infamis. Et sic negamus minorem. Arg.
d. l. 6. §. 4. d. t.

THES. XIX.

Quær. *An cessio bonorum infamiam irroget?*

Neg. per *l. 11. C. ex quib. caus. infam. irrog. l. ult. C. qui
bon. ced. poss. vid. Ex. 44. tb. 25.*

Opp. Nov. 135. Resp. Justiniani mens est, quod quo-
dammodò sugillet pudorem hæc cessio, *d. Ex. 44. tb. 30. h.*
e. non satis decorum videatur bonis cedere.

THES. XXIII.

Quær. *An, si pœna, quæ infamiam operatur, tempora-
lis fuerit infamia etiam elapso tempore cesset?*

D. vid. ipsa th. add. *l. 10. §. 2. de pœn.*

THES. XXV.

Quær. *An rectè distinguatur procurator in procuratorem cum liberâ & sine liberâ?*

Affirm. per text. in th. cit.

Dissent. opp. 1. Quod par omnium procuratorum generalis sit potestas, & quod alienatio omnibus concessa sit, & tunc locum habeat, si res exigat. *l. 26. de procurat.* Vel si speciali clausula in mandato sit concessa, quo referunt *l. 60. §. fin. Mandati.* Resp. ex adduct. LL. in th. apparet, quod diversa sit procuratorum potestas, ipsa enim mandati formula est diversa, uti patet ex *l. 60.* & alienandi potestas non semper ex objecti natura, sed è liberrima concessa potestate dependet.

Opp. 2. Quod servi & filii familias eandem habeant potestatem sive simpliciter administratio peculii sit concessa, sive libera. *l. 13. in fin. princ. de conditione indebiti l. pen. §. 3. de divers. & tempor. prescriptionibus l. 48. §. ult. de peculio. l. ult. de novationib. l. 18. §. ult. l. 19. de pignor. act. l. 41. §. 1. de rei vindic. l. 28. §. ult. de pact. l. 8. §. 5. quibus mod. patr. potest. l. 10. C. qui cum eo qui in alien.* Resp. Utique ex ipsis textibus, si rectè attendas, & ex *l. 7. pr. verb. ne quidem si liberam & c. de donation.* apparet quod differentia intercedat.

Opp. 3. Quod neque cum libera neque sine libera constitutus procurator possit donare rem. It. non pignus aut aliud Jus remittere, in causa non dubia non transigere. *l. 7. §. 1. quibus mod. patr. potest. l. 7. de donat. l. 35. pr. de jurejurand.* Resp. id inde est, quod etiam procurator cum libera

libera debeat Domini utilitatem respicere, istæ autem alienationes & remissiones non expediunt domino, uterque igitur ageret contra officium boni & frugi procuratoris.

THE S. XXVII.

Quær. *An possit Dominus gesta à falso procuratore per subsequentem ratihabitionem sententiâ jam lata approbare?*

Distingv. Aut sententia pro procuratore & ita etiam pro Domino est lata, aut contra istum. Priori casu non potuerunt confirmari acta, at benè posteriori casu, tum, propter *alleg. text.* tum etiam propter hanc rationem, quod priori casu adversa pars jam quæsitam habeat exceptionem nullitatis, quod nimirum omnia sint gesta nulliter à procuratore falso, quæ illi non potest eripi per Domini ratihabitionem : at posteriori casu, si velit Dominus sententiam contra se latam approbare, nihil interest adversæ parti.

Opp. 1. *l. 56. de Judiciis.* Resp. Alii, quod intelligi possit textus de casu, ubi agitur de præjudicio actoris, qui Juri suo renunciando falsa gesta approbare postet ; Alii respondent, quod lex loquatur de ratihabitione accedente ante sententiam latam.

Opp. 2. *l. 16. §. 1. de pignorib.* Quod ratihabitione firmet præcedentia. Resp. Regula illa non procedit in præjudicium alterius & Jus alteri quæsitum non potest per ratihabitionem auferri, sed ratum habens sibi solum præjudicat.

THE S.

T H E S. XXIIIX.

Quær. An à vero quoque procuratore cautio exigatur?

Neg. l. 1. C. b. t. l. 39. §. 1. D. eod.

Opp. l. 5. §. 8. de operis nov. nunc. vers. et si verus procur. Resp. Gloss. quod licet verus fuerit procurator, tamen de mandato non satis constiterit Judici aut adversæ parti v. gr. si aliquis defectus fuerit in probando mandato sive literis, quibus procuratorem se constitutum esse quis asserit. Alii respondent, quod mandatum fuerit generale, cum in novi operis nunciatione exigatur speciale. Add. *thesis 34.*

T H E S. XXX.

Quær. An minor rectè constituatur procurator ad litem?

Affirm. per §. 5. qui ex quib. caus. manumiss. junct. l. 23. de minor.

Opp. (1.) l. 51. de procurator. Responsio patet ex *th. vers. licet.* nimirum procurator esse potest, quia habet mandatum à Domino, qui omnia ejus gesta probare debet; Defensor autem esse non potest, quia hic sine mandato intervenit, adeoque si succumbat, & Dominus ratum non habeat, minor verò defensor sc. iste restitutionem in integrum obtineat, judicium sit elusorium, adeoque merito pars adversa contra minorem defensorem excipit.

Opp. (2.) l. 23. vers. sed si eventu. de minorib. Quod sc. etiam minor procurator possit restitui in integrum, si Dominus non fuerit solvendo. Resp. Hic casus est planè specialis, ob quem in genere potest negari, minorem non posse procuratorem esse.

Opp.

Opp. (3.) *pr. Inst. de Curat. §. 13. Inst. de excus. tut. quod* sc. non rectè præsit alienis negotiis, qui suis præesse non potest. Resp. Imputet sibi Dominus, quod talem procuratorem constituerit. *d. l. 23. in fin. de minor.*

Opp. (4.) Quod minor non habeat personam standi in Judicio. *l. fin. C. qui legitim. person. stand. &c.* Resp. In propriis causis non admittuntur in favorem ipsorum, cum facilè lædi possint. In alienis verò curandis si labantur, imputet sibi ipse Dominus, uti jam dictum.

THES. XXXII.

Quær. An à parte accusatoris admittatur procurator in causis criminalibus, ubi pœna relegatione minor, aut pecuniaria obtinet?

Neg. arg. l. 9. §. de publican. junct. l. 5. l. pen. §. 1. de popular. actionibus.

Opp. (1.) *l. 1. an per alium caus. appell. red. vers. usque ad relegationem &c.* Respond. Versus iste loquitur de reo, quod non possit ab ipsa causa agi seu tractari per procuratorem, quando pœna est ad minimum relegatio. Ast in *versic. Idque &c. fin.* agitur demum de accusatore & hætenus solum comparatio fit, quod ibi reus appellans per procuratorem non possit causam tractare iis casibus, quibus nec in prima instantia poterat, ita nec accusator, si appellaverit, possit causam tractare per procuratorem, nisi iis casibus, quibus etiam apud priorem Judicem poterat: non autem posse in criminalibus per procuratorem agi, sed solum in casibus civilibus *ex tb.* constat.

Opp. (2.) *l. 28. de appell.* Resp. Textus loquitur de reo, de quo dicitur *in tb. seq.*

Q

THES.

THE S. XXXIII.

Quær. 1. *An Procurator in Criminalibus à parte rei admittatur?*

Neg. per *l. pen. §. 1. de publ. Jud. l. 1. an per alium caus. appellat.* ubi relegatio inclusivè accipienda *l. 1. §. ult. de injur. junct. l. ult. C. de injur. l. 11. §. 2. ad L. Jul. de adult.*

Textus, qui opponi solent, limitationes continent, uti monetur in ipsa thesi *vers. quæ tamen. & c. & vers. Imò & c.*

Præterea obstat *d. l. 18. de appellat.* Resp. itidem singulare est, quod Dominus appellationis causas pro servo possit allegare propter singulare interesse, ne servum amittat. Conf. *l. 11. de publ. Jud.*

Quær. 2. *De patre peculiariter: An hic admittatur ad defendendum filium in causis criminalibus?*

Neg. Quia nullibi excipitur pater; & licet aliquando commiserationis gratia ad causas innocentiae allegandas admittatur, tamen ipse causam non potest suscipere, & v.g. litem contestari, sicut aliàs officium procuratoris est.

Opp. *d. l. 18. de appell.* Resp. (1.) Singulare est in servo, uti jam dictum. (2.) Itidem ibi dicitur, quod causas appellationis pro suo interesse possit allegare dominus, non iudicium ipse nomine servi suscipere instar procuratoris.

THE S. XXXV.

Quær. 1. *An contumacia & culpa procuratoris Domino principali noceat?*

Affirmatur per *l. 10. in fin. C. de procurator.*

Opp.

Opp. l. 1. §. 2. *Si quis Jus dicenti non obtemp.* Resp. Culpa procuratoris nocet principali quoad Processum & Littem, v. gr. quod causam per silentium amittat, ut alias ob culpam procuratoris sententia lata Domino præjudicet; non verò quoad poenam singularem infligendam ob contumaciam, de qua re agit textus oppos.

Quær. 2. *An si Dominus læsus fuerit per procuratorem, & fortè procurator non sit solvendo, possit Dominus uti beneficio restitutionis in integrum?*

Neg. (1.) per l. 10. C. b. t. ubi simpliciter dicitur, quod non possit rescindi sententia, licet ex negligentia procuratoris contra Dominum fuerit lata.

(2.) per l. 13. §. ult. C. de Judic. ubi tanquam speciale de minoribus traditur, quod ipsis subveniendum contra negligentiam curatorum. E. non obtinebit id in majoribus respectu suorum procuratorum.

(3.) Per rationem, quod nulla causa restitutionis in integrum hîc subsit, & quod potius sibi imputare debeat, quod tam negligentem procuratorem elegerit: Neque verò restitutio habeat locum, quando adversarii factum non intervenerit; sicuti hoc casu, quo adversarius nihil dolo commiserit.

Dissentientes opp. (1.) l. 1. §. fin. *qu. appelland. sit*, & *intr. verb. difficile est.* & c. Resp. Sensus est, quod regulariter non audiatur Dominus. Exceptiones habentur in ipsa thesi.

Opp. (2.) l. 3. §. 1. *de eo per quem factum.* & c. Resp. datur ibi ob dolum adversarii restitutio.

Opp.(3.) Quod causa aliqua restitutionis sit generalis. *l. 1. in fin. ex quib. caus. major. 25. ann. in integr. &c.* Justa autem videtur esse, ut cum Dominus non possit rem salvam habere à procuratore, qui non est solvendo, in pristinum statum restituatur, & denuo litem instituere & istam persequi possit. Resp. Illa clausula generalis prætoris in *d. l. 1.* non nimium est extendenda. add. *Ex. 8. tb. 75. & seqq.* Cum enim lites semel sopitæ, temerè non sint resuscitandæ: ipse etiam Dominus sit in culpa, quod diligentio rem procuratorem non constituerit, & per accidens eveniat, quod non sit solvendo procurator, ideò meritò restitutio denegatur.

Quær. 3. *An Procurator Actoris etiam teneatur defendere Dominum suum in judicio, si in eo reconveniat à reo?*

Affirm. per *l. 33. §. 3. 4. 5. l. 25. b. t.*

Opp. *l. 17. C. b. t.* Respondet (1.) Glossa, quod vers. *sed nec defensionem &c.* loquatur de procuratore rei, ut sensus sit, ut, sicuti quis invitus non debet esse procurator actoris, de quo initio istius legis agitur, ita nec quis invitus debeat suscipere defensionem rei, cum in ejus arbitrio sit mandatum à reo suscipere, & sufficiat, quod si semel susceperit, fidem impleat: quæ tamen responsio non satis videtur convenire verbis textus, & vers. *cum sufficiat.* Resp. (2.) Quod procurator actoris, qui non apertè suscepit defensionem, non præcisè cogatur defendere mutua actione conventum; Sed, si contingat, ut reus statim initio urgeat, procuratorem istum etiam defensionem suscipere debere, & hic detrectet, denegatur ipsi actio,

actio, & ita salva fide liberabitur. Tenetur enim solum ad susceptam fidem ad agendum datam implendam, non verò ad defendendum. Regerere autem quis posset, quod etiam videatur tacitè defensionem recepisse, quod ad agendum passus est se constitui procuratorem, quia, nisi defendat, non possit agere. Resp. Hanc tacitam promissionem negamus: Non enim semper conjunctum est cum officio Procuratoris ad agendum constituti, ut defendat, cum non semper conveniatur rursus actor, si verò contingat, ut defensio sit necessaria, & tamen defensionem procurator non susceperat, non potest cogi ad defendendum, adeoque per consequens se excusare potest ab actione. vid. Donell. & socer noster magnus Dn. Hilliger p. m. l. 18. c. 16. l. n.

Quær. 4. An etiam procurator in rem suam teneatur defendere dominum s. cedentem? Dist. vid. th. vers. unde.

THES. XXXVII.

Quær. An liberè quis possit procuratorem seu mandatum revocare?

Affirm. per l. 3. C. mandati. l. 16. b. t.

Opp. i. l. 64. b. t. de procurat. Resp. (1.) Loquitur textus de defensore, qui sine mandato liti se obtulit & præstitit cautionem judicatum solvi; cum enim intersit actoris, cum defensore potius illo, qui judicatum solvi jam cavuit, quam cum ipso Domino experiri. l. 67. b. t. ideo tali casu non nisi causa cognita dominus ipse litem postea suscipere potest. Resp. (2.) causæ cognitio referri eò potest, ut cognoscatur, an lis contestata sit nec ne, sive

ut cognoscatur, eum, ad quem lis pertinet, ipsum velle suscipere. *l. 45. b. t.*

Opp. 2. *l. 52. §. 5. solut. matr.* Resp. Planè alius casus ibi tractatur.

TH. XLIII. *vers. denique &c.*

Quær. 1. *An etiam is, qui eligitur suffragio suo, numerum augeat, & simul maiora suffragia constituat?*

Affirm. per *l. 4. b. t.*

Opp. *l. 4. de tutor. & curat. dat. ab his &c.* Resp. Planè ibi alia est ratio, ibi unus est qui eligit, qui unus se ipsum eligere nequit, hoc casu plures sunt, quorum suffragium solum adjuvatur electi suffragio, saltim tacito.

Quær. 2. *An etiam patris suffragium filio profit & filii patri?*

Affirm. per *l. 5. junct. l. 6. pr. b. t.*

Opp. Quod vox patris sit vox filii. *§. 4. Inst. de inutil. stipulationibus l. fin. C. de Impub. & alius substit.* Resp. Id non procedit in causis publicis, quippe in quibus filius-familias pro patrefam. habetur *l. 77. de Judiciis. add. not. ad Ex. 3. & b. 40. in fin.*

THE S. XLVI.

Quær. *An, etiam si præsentis negotia gerantur, sit negotiorum gestio, an verò mandatum? Item Si absens quidem sit dominus, sed sciat geri negotium suum?*

Utroque casu nihilominus est negotiorum quasi Contractus. *arg. l. 41. b. t. ubi ignorantia vel absentia Domini*

mini sufficit ad constituendum hunc quasi contractum, (2.) *l. 2. verb. licet ignorantis b. t.* ex quo textu colligi potest, nihil interesse si sciat si ignoret Dominus. (3.) quod hæc essentialis s. specifica differentia sit, quod in hoc quasi contractu nullum subsit mandatum, contractus verò mandati per mandatum singulare ineatur. Nullum verò mandatum subest, si quis quidem præsens sit, sed ignoret, sua negotia geri. Similiter si absens sit, licet sciat. E. utroque casu est quasi Contractus.

Opp. (1.) quod ubique fiat mentio absentia. E. præsentis videntur excludi. *l. 1. §. 2. b. t. §. 1. Inst. de oblig. quasi ex contractu.* & ubique absentes & ignorantes videntur conjungi. *d. §. 1. Item l. 5. pr. de O. & A. Resp.* Absentium sæpius fit mentio, quia sæpius & frequentius hoc contingit. vide *ipsa thesis.* Similiter etiam sæpius absentes & ignorantes conjunguntur, quia sæpius concurrunt.

Opp. (2.) Quod scil. s. absens s. præsens sit, habetur pro consentiente, si non contradixerit. *l. 5. C. de nuptiis junct. pr. Inst. eod.* ita etiam sententia & voluntas comparantur: *l. 5. C. de locat. conduct. l. 145. de R. J. add. l. 60. de R. J.* Resp. Inducitur quidem consensus, sed non talis, qualis ad contractum mandati requiritur vid. *Ex. 22. th. 7.* & ipsa etiam negotiorum gestio consistit in consensu inducto s. præsumto *th. 48.* Præterea in *l. 145. de R. J.* planè non agitur de consensu aliquo mandantis, sed quod scientes & consentientes creditores non possint dici defraudati à Debitoribus. *l. 6. §. 9. de his quæ in fraudem Credit.* neque etiam ex *l. 60. de R. J.* contrarium elici potest, quasi sc. contractus mandati ex nuda patientia oriatur, sed
quod

quod loco mandati sit aliquando taciturnitas & patientia, vel etiam insequens rati habitio.

THEs. L.

Quær. *Ad quam culpam præstandam teneatur negotiorum gestor?*

Posita vulgari distinctione culparum ad culpam levissimam obstringi istum dicunt, per fundamenta quinque in th. allegata.

Obst. (1.) *l. 11. l. 23. pr. b. t.* Resp. Per vocem *culpa*, levissimam ibi intelligendam esse.

Obst. (2.) *l. 5. §. 2. commod.* Resp. Exceptionem esse ab illa regula, quia scil. negotia aliena non nisi exacto officio geruntur, *l. 21. C. mandati*. Vel quod in Contractibus iis, qui consistunt in singulari opera recedatur ab illa regula & ejusmodi operæ exactissima diligentia veniant expediendæ, uti etiam Exemplum occurrere volunt in Mandato & locatione operarum *l. 55. §. 7. locat. add. Ex. 22. tb. 10. & Ex. 24. tb. 20.*

Opp. (3.) *l. 17. C. de negot. gest.* Resp. agitur ibi de actione utili negotiorum gestorum, quæ datur contra curatorem minoris, atque in illum non venit alia culpa, quam quæ à procuratore præstanda. Et quidem in *d. l. 17.* agitur de herede Curatoris, qui solum latam culpam perinde ut heres tutoris præstat. *l. 1. l. 4. C. de hered. tut. & curat.*

Opp. (4.) *l. 23. & 13. §. 1. l. 10. de administr. tut. l. 2. C. si tutor. vel curat.* Quod sc. ne curator quidem minoris ulterius quàm ad levem culpam teneatur. Resp. Quod curator solum ad levem culpam teneatur, hanc esse rationem,

nem , quia non spontè sed necessario debet munus curæ subire, gestor autem spontè subit.

Opp. (5.) l. 3. §. 8. de negot. gest. Responsio habetur in ipsa thesi.

Opp. (6.) l. 20. C. b. t. verb. *sufficit sicuti &c.* Respondetur, non loquuntur hæc verba de gradibus diligentiae adhibendæ, adeoque sensus non est, quasi sufficiat mediocriter quem esse diligentem, sed agunt de objecto , quod geritur, quod sc. in arbitrio sit gestoris, an velit omnium bonorum administrationem suscipere, an verò unius solum negotii, cum sufficiat etiam in unico negotio amico consulere: in hoc verò negotio suscepto unico adhibere debet diligentiam exactissimam.

Porro obst. ejusdem textus verba: *sed & levem &c.* Resp. 1. levem culpam in isto textu latius sumi pro omni, quæ non est lata, adeoque & levem strictè dictam & levissimam comprehendere. (2.) Negatur consequentia. Levis culpa est præstanda, E. non levissima. Fortè enim Imperator saltem de levi consultus respondit de ista in d. l. 20.

Opp. (7.) §. 1. l. de oblig. quæ ex quasi Contract. nasc. verb. *si modò &c.* Resp. Quod ibi nihil aliud contineatur, quàm descriptio exactissimæ diligentiae, quod sc. ea sit adhibenda , ultra quam alia inter homines non datur, sed, quod ita quis debeat esse diligens, ut non sit alius, qui potuisset diligentius administrare. Conf. §. 2. Inst. quib. mod. re contrab. oblig. l. 1. §. 4. de O. & A. add. Ex. 19. t. b. 29.

Quær. II. *An gestor debitorem ejus, cujus negotium gerit in Judio, conveniendo illum constituat in morâ?*

R

Affirm.

Affirm. Quia hic est interpellationis effectus, præsertim judicialis. *Ex. 27. tb. 67.* nec interest, utrum ab ipso Creditore fiat, an ab alio ejus nomine.

Opp. (1.) Quod gestor non habeat mandatum, adeoque non possit interpellare. Resp. Sufficit, quod hic nomine Domini interpellet, & postea Dominus etiam non improbet factam interpellationem.

Opp. (2.) Quod alteri per alterum non acquiratur obligatio. Responsio est in *l. 24. §. 2. de usur.* quod hic officio gestoris perinde ut procuratoris facto per consequentiam aliquid aliquando accedat Domino, add. *Ex. 20. tt. 4.* & censetur ipsius Creditoris factum. *arg. l. 3. pr. in fin. quod vi aut clam.*

THESES. LIV. *vers. fin. cæterum. &c.*

Quær. *An in dubio vitricus animo donandi, an verò repetendi alimenta privignis censeatur suppeditasse?*

Nos dicimus non præsumi donationem; Sed si de ea non constet, repetitionem competere vitrico per *l. 15. C. de negot. gest. 2.* quod cessat causa præsumtionis, affectus scil. paternus.

Opp. (1.) Vitricus est loco parentis. Resp. Sed non eodem affectu vitricus privignos, quo pater filios suos, prosequitur.

Opp. (2.) Quod in *d. l. 15.* potius dicatur non posse vitricum recuperare sumtus, nisi probaverit animum repetendi. Resp. Solum ibi distinguitur, quò animo irroga-
verit, & non dicitur quod præsumtio sit pro animo donandi

di & vitricus teneatur alium animum probare. Insistimus ergò regulæ, quod animus donandi non præsumatur.

Opp. (3.) In dubio propter odium secundarum nuptiarum à matre initarum magis favendum videtur privignis. *l. 1. l. 2. & 3. C. de secundis nupt.* Resp. Ille favor non potest vergere in præjudicium vitrici.

EXERCITATIONE OCTAVA.

THESES. III.

Vulgaris est quæstio, *an duo sint Judicia in restitutione in integrum, rescindens sc. & rescissorium?*

Neg. & de distinctis casibus hæc negativa explicatur in hac *th. 3.*

Opp. (1.) *l. 46. §. 3. de procurator.* Resp. Casus illius textus hic est: minor instituit Judicium contra absentem, hujus defensionem suscepit Sempronius, postea minor, vel qui lapsus fuerit, in instituenda actione vel aliàs ob lubricam ætatem læsus impetrat restitutionem in integrum, & ita postea denuò agit, quod Judicium, quia post impetratam restitutionem instituitur, dicitur in *d. l. restitutorium*; Quæritur igitur, an Sempronius iste defensor & hoc Judicium teneatur accipere? Quod affirmatur, quia sc. defensionem litis hujus semel suscepit. add. *l. 51. §. 1. de procurat.* non verò duplex est Judicium, quantum ad restitutionem attinet; Sed eo ipso, dum conceditur actio restitutoria, restitutio est facta.

Opp. (2.) *l. ult. C. ex quibus caus. major. l. 26. §. 7. ff.*

eod. l. 18. C. de postlim. revers. l. 35. de O. & A. §. 5. I. de Action. Resp. Loca illa non intelligenda sunt quasi duplici iudicio res hæc expediatur, & instituto aliquo Iudicio sententia intercedat, qua Prætor rescindat usucapionem, sed ideò dicitur rescissa usucapione actio dari, quod Prætor concedendo actionem ipsam usucapionem simul rescindat. *l. 1. §. 5. l. 26. §. si feria: l. 28. §. ult. ex quibus caus. major. & c. l. ult. C. eod. l. 24. C. de rei vindic.* Ex quibus textibus apparet, rescissionem usucapionis in ipsa dationis actione consistere. add. *tb. 83.*

Opp. (3.) Quod olim singularis causæ cognitio apud Prætorem de concedenda restitutione præcederet, & deinde actio rescissoria coram Iudice pedaneo instituta fuerit. Resp. Secundum veterem procedendi modum in omnibus actionibus species sive imago quædam duplicis Iudicii occurrebat, dum apud Prætorem cognoscebatur an & quæ danda esset actio? Et sigillatim nostro casu: an prolata causa restitutionis sit iusta, & an propter eam danda esset actio: postea actio concessa coram Iudice pedaneo proponebatur & iudicium instituebatur, adeoque unum quidem reverâ erat Iudicium, unus libellus, una litis contestatio, una probatio, una sententia.

THESES. IV.

Quær. I. *An restitutio in integrum sit Jurisdictionis, an verò mixti Imperii?*

Nos Jurisdictionis eam esse dicimus, (1.) quia non est remedium aliquod, quod tuendæ Jurisdictioni inservit, vid. *Ex. 4. tb. 64.*

(2.) per

(2.) per text. *l. fin. C. ubi & apud quem & c.*

(3.) per *l. 26. ad municipal.* ubi minoribus Magistratibus denegatur, cum sit excellentioris jurisdictionis, quæ solum Magistratibus majoribus competit. vid. *d. Ex. tb. 57.*

Opp. *l. 4. de Jdict. l. 26. §. 1. ad municipalem*; Resp. Imperium ibi non significat mixtum Imperium, sed Jurisdictionem imperiosiore, ut ita loquar, seu excellentiorem, quæ magis in imperando consistit, quàm nudo Jure dicendo. vid. *d. Ex. 4. tb. 65.* Add. eandem *tb. vers. Agitatam.*

Quær. II. *An in foro contractus restitutio contra contractum ibi initum peti possit?*

Neg. Quia forum contractus fundatur in ea ratione, quod quis in isto loco ubi contraxit, videatur implemen-
tum obligationis promississe. add. *Ex. 9. tb. 48.* adeoq; non potest ibi de rescindendo contractu agi, vid. text. *l. 2. C. ubi & apud quem & c.*

Opp. (1.) *l. 14. §. 4. C. de non num. pec.* ubi dicitur, quod etiam querela non numeratæ pecuniæ contra syngrapham in loco contractus possit institui. Resp. Agitur ibi de querela non numeratæ pecuniæ, quæ ad ipsam naturam contractus Jure ordinario pertinet, adeoq; meritò etiam in loco contractus de ea agi potest.

Opp. (2.) Qui petit restitutionem in integrum, arguit factum adversarii, adeoque per hoc in personam agit, ex eo, quod ibi est factum, & examinatur Contractus, quod commodissime fit in eo loco, ubi contractus initus est, *argum. l. 1. & t. 1. C. ubi de ratiocin.* Respond. Causa restitutionis est extra Contractum, igitur de ea non debet

cognosci in loco contractus. Alia est ratio in rationibus reddendis, de quibus ipsis ibi agitur, non de rescindendo aliquo gesto ex causa intrinseca.

Eadem TH. *vers. præterea.*

Quær. III. *An in foro rei sitæ aliquando peti possit restitutio in integrum?*

Affirm. Quando sc. res ipsa ex Jure in re repetitur vel vindicatur per *l. fin. C. ubi in rem actio.*

Opp. (1.) Quod in genere forum domicilii solum præscribatur, ut ibi petatur restitutio. *l. 2. C. ubi & apud quem.* Resp. Forum domicilii est forum generale, cum omnibus aliis concurrens: non autem excludit forum speciale ratione rei sitæ. vid. *Ex. 9. t. b. 35. & 52.*

Opp. (2.) Omnis restitutio fit ex facto v. g. quod dolus interveniat, quoties autem ex facto oritur actio, tunc illa est in persona, adeoque non locum habet forum rei sitæ. Resp. non de omni restitutione, hoc dici potest: nam v. g. datur actio rescissoria, quæ præ conditione rei sitæ seu objecti etiam realis est. vid. *t. b. 83.* Quædam etiam restitutio datur contra possessorem rei. vid. *d. t. b. 83. junct. Ex. 9. t. b. 51. in fine.*

THESES. V.

Quær. *An ob rem minimam detur restitutio?*

Neg. per *l. 4. b. t. l. 54. de action. emt.*

Opp. §. 16. *de rer. division. l. 21. in fin. pr. de damno infect.* Respondetur. Non agitur ibi de actu ipso Jure firmo, & à Præatore rescindendo, nec ibi fit præjudicium rei majoris.

joris. add. Tiraquell. *Tract. de reb. minim.* It. Spreng. *Tract. de rebus minimis.*

THE S. VII.

Quær. *An petita restitutione suspendatur Executio?*

Affirm. per *l. un. C. de in integr. restitution. postulat.* ne quid novi fiat. add. *l. 32. C. de transaction. vid. Myns. obs. 48. Mauritius Tract. de restit. in integr. cap. 29. & 30.*

Opp. (1.) Quod in causa liquida non debeat protelari executio. Resp. Postulata restitutio facit, ut causa non sit liquida.

Opp. (2.) Exceptione post sententiam opposita non potest impediri executio sententiæ. *l. fin. C. de ordin. cognit. c. 4. & 5. x. de except.* Resp. per restitutionem suspenditur sententia, & præterea etiam sunt exceptiones quædam executionem impediennes. vid. *Ex. 46. t. b. 9. in fin.*

Opp. (3.) *l. 2. C. ad L. Corn. de fals.* Resp. Alia est ratio in restitutione in integrum petita, alia in objectione criminis falsi contra Instrumentum, quam fieri solum differendæ solutionis causa ex circumstantiis ibi colligitur, neque etiam objectio ejusmodi criminis falsi est tale remedium, per quod actus suspenditur, ubi est petita restitutio in integrum.

THE S. XI.

Quær. *An contractus sive bonæ fidei, sive stricti juris metu initus sit ipso Jure nullus?*

Neg. per *l. ult. §. 1. quod met. caus. l. ult. §. 3. eod. l. 5. C. quod metus causa. pr. Inst. de Except. c. 5. x. de his qui vi metusve causa.*

Opp.

Opp. (1.) *l. 1. C. de rescind. vendit. l. 27. quod metus causa. verbis: nullius momenti.* Resp. irrita dicitur venditio respectu effectus, quod nimirum per restitutionem in integrum irrita fiat; Similiter in *d. l. 22.* actus dicitur nullius momenti, qui mediante restitutione in integrum nullius momenti est.

Opp. (2.) *l. 116. de R. J. l. 14. §. 3. quod metus causa.* Resp. Vis & metus est contrarius consensui, hoc est, non est liber consensus, qui metu extorquetur: inde autem non sequitur, contractum metu initum esse ipso Jure nullum; & dicitur in *d. l. 116.* quod metus non sit comprobandus, h. e. quod talis contractus non sit pro efficaci declarandus, §. 1. & 2. *I. de exceptionibus.* Sed rescindendus ex Edicto Prætoris.

Urget novissimè Jac. Gothofred. Com. in *tit. de R. J. in d. l. 116. vocem: sustinet.* quod sc. sustinere rem aliquam id dicatur, quo actus aliquis ita innititur, ut eo subtracto actus sit ipso Jure nullus, quod sustentaculum consensus sc. deficit in bonæ fidei contractibus propter vim & metum. Resp. Nihil aliud istis verbis significatur, quàm, quod plurimi Contractus bonæ fidei solo consensu sustineantur, secus ac contractus stricti Juris, quorum nullus solo consensu constat; ille ergò consensus, quò solò etiam contractus bonæ fidei sustinentur, ubi planè non adest, ut si dolus subsit, contractus est nullus. vide *tb. 26. & seq.* Ubi verò contrarium quid est consensui, ita ut solum ejus libertati obsit, tunc non planè deficit consensus, sed ille ipse coactus consensus reverà consensus est, adeoque non est ipso Jure nullus Contractus. vide *tb. fin. 10. & 26.*

Opp.

Opp. (3.) *l. 14. §. 13. quod metus causa. juncta l. 7. l. pr. de dolo. l. 16. §. 1. de minor. l. 3. §. fin. pro Socio.* Resp. Dicitur istis textibus actionem de dolo concurrere cum actione quod metus causa, & ubi metus est, ibi dolum quoque adesse, & quod planè eadem natura sit dolus & metus. Sed vel (1.) cum metu aliquando calliditas est conjuncta, & tunc concurrit quidem actio utraque, sed quælibet suam distinctam retinet naturam, vel (2.) in metu dicitur dolus eo sensu, quo dolus significat propositum nocendi, add. *thes. 23.*

Opp. (4.) *l. 2. §. 8. de vi bon. rapt.* Resp. Idem ibi in metu dicitur dolus esse ea significatione, qua dolus proæresin significat. *d. Ex. 23.*

Opp. (5.) *Auth. sacramenta puberum. C. si advers. venditionem.* Resp. Explicatio illius Authenticæ habetur in ipsa *Ex. tb. 54.* & dicitur nullius momenti esse, quod per vim extortum est, ratione effectus, uti ad primum dubium jam responsum, add. *Ex. 17. tb. 16.*

Eadem TH. vers. præterea.

Quær. *An matrimonium metu contractum sit ipso Jure invalidum?*

Affirmatur per *l. 14. C. de nupt. c. 14. x. de spons.* quod sc. matrimonium non constet qualiquali consensu, sed omninò liberò, nec per vim metumque extorto.

Oppon. *l. 12. de Rit. nupt. l. 4. de R. 7.* Resp. Loquuntur textus de metu reverentiali, qui non impedit libertatem consensus in matrimonio, cum meritò patris voluntatem sequatur filius.

THES. XIII.

Quær. I. *An detur restitutio rei, si deprehensus in adulterio promittat aliquid, ut dimittatur?*

Affirm. per *l. 7. pr. §. 1. & l. 8. pr. b. t.*

Opp. *l. 9. pr. b. t.* Resp. utique injusta est illatio metus, qui metu mortis illato extorquet pecuniam à delinquente, quem vel celare non debebat, vel tamen si velit non deferre ipsum, non acceptâ vel promissâ pecuniâ hoc intermittere debebat. Qui ergò talem metum infert, contra edictum Prætoris in *l. 1. b. t.* agit, in quo non attenditur, an fur ille sit, an adulter, à quo extorquetur pecunia, sed quod metus illicitè sit illatus *l. 8. pr. b. t.*

Quær. II. *An sufficiat ad impetrandam restitutionem suspicio mali inferendi?*

Neg. per *l. 9. pr. b. t.*

Opp. *l. 33. §. 21 de usucap.* Resp. 1. Textus in *l. 9.* agit de casu, quo quis saltem ab aliis audivit, advenire homines armatos, qui illum velint à fundo deicere, & huic rumori credens statim aufugit. Textus verò in oppos. *l. 33. de casu*, ubi quis ipse vidit jam homines armatos venientes, licet non ingrediantur fundum. (2.) Resp. Quod videatur vi dejectus, quod ipsum attinet, qui ex tali metu inani & opinioni possessionem deserit, *d. l. 33. §. 2. de usucap.* non, autem verè vi dejectus, quod illum attinet, quem frustra metuit, & qui possessionem non occupat, *b. l. 9.* uti quoq; in illa *l. 33. in fin.* innuitur. Patet ergò hinc, quod nec actio quod metus causa, neque Interdictum unde vi possit locum habere, cum nemo sit, qui dejecerit. add. *Ex. 45. thes. 115.*

THESES. XX. verb. Cæterum.

Quær. I. Si unus illorum, qui metum simul intulerunt, spontè restituerit metu ablatum, an cæteri liberentur, ut non possint etiam reliqui conveniri hac actione?

Affirm. per l. 14. §. ult. quod met. causæ.

Opp. (1.) l. 9. de fdict. Resp. Loquitur textus de actione populari, de albo corrupto, quæ est poenalis merè, & disquiritur ibi, quid obtineat, si plures servi unius Domini corruerint album: quomodo autem ratione plurium servorum simul delinquentium à Domino poena sit præstanda, exponitur Ex. 48. tb. 37.

Opp. (2.) l. 5. §. pen. ne quis eum qui in jus vocatus vi &c. Resp. Itidem text. agit de actione poenali, ubi tot poenæ infliguntur, quot sunt personæ delinquentes. Hic verò agimus de actione rei persecutoria, quæ contra reliquos cessat, quando ab uno rem accepimus; una enim res quæ semel restituta, non debet amplius restitui, sed plures sunt poenæ personis pluribus infligendæ.

Opp. (3.) l. 1. C. de condict. furtiva. Resp. textus accipendus est de actione furtiva poenali.

THESES. XXII.

Quær. II. An annus utilis, quo Edicto Prætoris restricta est hæc actio, mutatus sit in quadriennium per constit. in l. ult. C. de tempor. in integr. restitut.

Neg. Quia iste annus utilis huic actioni præscriptus nullò verbò ibi ulterius est extensus.

Dissentientes urgent generalitatem istius *L. ult.* ob quam ad omnes restitutionis species referri debeat, cum primis cum subjiciatur iste tit. omnibus restitutionis generibus. Resp. expressè textus tantum de restitutione majoris & minoris ex absentia vel generali clausula, de qua in *l. 1. §. 1. ex quibus caus. maj. & c.* agit. Non autem extendenda est illa vel ad reliquas causas restitutionum, quibus singularia & certa tempora præfinita olim, & in hac *L.* non correctæ. vid. *tb. 41. 64. & 85.*

T H E S. XXVII.

Quær. *An dolus dans causam contractui b. f. hunc reddat ipsò Jure nullum?*

Affirm. cum Citramontanis s. J. C. tis Italici per *l. 7. pr. b. t. l. 16. §. 1. de min. l. 5. C. de rescind. vendit.* Cum enim contractus b. f. plenior quasi & exuberantior b. f. desideret, ipsorumq; naturæ planè videatur contrarium, dolo quem induci ad ipsum contractum ineundum, ideo talis dolus talem contractum b. f. non potest non reddere nullum.

Opp. (1.) *l. 11. §. 5. de act. emt.* Resp. Loquitur textus de dolo incidente, emtor enim habuit animum ancillam emere, & in illa dum emit errore labitur, putans virginem emere, quæ non est.

Opp. (2.) *l. 13. §. 4. & 5. de act. emt.* Resp. Itidem emtor non est dolo inductus, ut emeret vel venderet, sed ut rem pluris vel minoris emeret, vel venderet.

Opp. (3.) *l. 13. §. 27. de act. emt.* Resp. Itidem ex textu non apparet dolum dedisse causam contractui, sed in ipsa venditione, quam voluit Dominus, collusit procurator cum altero.

Opp.

Opp. (4.) l. 12. §. 1. de Jure dot. Resp. Mulier est decepta saltem in aestimatione dotis & traditione servi.

Opp. (5.) l. 3. C. comm. utriusque Judicii. Resp. Dolus non præbuit divisioni causam, sed est admissus in ipsa divisione. Similis est tx. in l. 7. §. 1. de pos.

Opp. (6.) l. 5. verb. rescind. C. de R. V. Resp. Ex voce illâ rescindi nihil firmiter colligi potest, cum & id rescindi dicatur, quod ipso Jure nullum est. Rescinditur enim aliquid vel ipso Jure, vel mediante actione, add. *Rubrica sententia sine appell. rescind.*

Opp. (7.) l. 9. pr. de dot. Resp. Idem text. est de dolo incidente, si sc. quis affirmaverit hereditatem, quam heres aliàs venditurus erat, minime esse, ut sc. viliori pretio emeret.

THE S. XXII X.

Quær. *An in arbitrio decepti sit contractui insistere, & saltem damnum seu interesse petere actione ex contractu?*

Affirm. Quia sc. remedium nullitatis in favorem decepti saltem datur, à parte verò decipientis verus est consensus. Unde hic ad contractum servandum & interesse præstandum tenetur.

Opp. (1.) Quod contractus ex unâ parte non possit valere, & ex alterâ claudicare, cum contractus sit utrinq; obligatorius. Resp. Utique potest ex singulari quâdam ratione aliquando obvenire, quæ singularis ratio est hic dolus interveniens alterius partis. Sic etiam pupillus potest servare contractum sine tutoris autoritate initum, vel non. vid. Ex. 31. tb. 43. Idem occurrit in Ecclesiâ seu

aliâ universitate contrahente, *can. si qua de rebus. caus. 12. quest. 2.*

Opp. (2.) Quod contractus ipso Jure nullus non possit producere actionem ex contractu ad Interesse. Resp. contractus est ipso Jure nullus, hoc remedium si eligat deceptus, aliàs non. Si enim deceptus, modò Interesse consequatur, ratum habeat, jam adest ejus consensus, qui firmat contractum antea nullum.

THESES. XXIX.

Quær. *An si alius, quam ipsa pars contrahens, dolo det causam contractui, contractus subsistat?*

Aff. per l. 2. C. de proxenet. l. 7. pr. verb. *tum hoc enim de dolo*, quod contrahenti nihil possit imputari.

Opp. (1.) Quod etiam tali casu voluntas errore sit mota, adeoque nullus sit consensus, vid. *tb. 26.* Resp. tum dolus irritum contractum facit, quando ipse alter contrahens dolò in errorem induxit secum contrahentem.

Opp. (2.) l. 7. pr. b. t. verb. *nullam esse venditionem.* Resp. In prioribus quidem verbis iste casus proponitur, quò non ipse emtor, sed servus dolo induxit venditorem, ut venderet, in vers. autem *aut* qui priori contradistinguitur, emtor non caruit dolò.

THESES. XXX.

Quær. *An ex contractu, ita ob dolum nullò, nihilominus transferatur aominium, si traditio sit secuta?*

Affirm.

Affirm. per *l. 10. C. de R. V.* Cum sufficiat putativa & erronea causa traditionem præcedens.

Opp. (1.) Quod ex nullo contractu non possit effectus sequi. Resp. Non tam contractus operatur dominii translationem, quam traditio, & sufficit quod titulus aliàs ipso Jure probatus præcesserit traditionem.

Opp. (2.) *l. 35. de A. R. D.* Resp. Ibi agitur de errante, ita, ut rem suam tradat pro aliena. add. *Exerc. 41. thesin 55. num. 2.*

Opp. (3.) *l. 7. pr. b. t.* Quod appareat nullam esse venditionem, & nullam fuisse manumissionem servi venditi, quasi facta à non Domino. Resp. Dicitur ibi quidem nullam esse venditionem, non verò dicitur, dominium non esse translatum. add. *l. 3. C. si advers. libert.*

THES. XXXI.

Quær. *An transferatur Dominium, si emtor, qui ipso tempore emtionis solvendo non est, fraude inducat venditorem, ut fidem habeat de pretio?*

Negatur, quia sc. emtor non tam animum emendi & pretium solvendi, quam rem dolosè Domino intervertendi habet.

Opp. §. 41. *Inst. de R. D.* Quod sc. venditor fidem sit secutus emtoris. Resp. Potius contrarium apparet ex textu, cum præsupponat emtorem, cui fides potest haberi de pretio, & Dominus s. venditor non censetur fidem habuisse illi, qui fraudulenter ita induxit.

THES.

THE S. XXXII.

Quær. *An contractus stricti Juris, cui dolus causam dedit, sit ipso Jure nullus?*

Neg. per l. 36. de V. O. & rationem in th. assignatam.

Opp. l. 1. vers. adeo de pact. Resp. In illo textu nihil aliud dicitur, quàm quod omnes contractus requirant consensum, qui consensus propter rationem diversitatis in ipsis tb. 27. sc. § 32. allegatam excluditur quidem per ejusmodi dolum in contractibus b. f. non autem stricti Juris.

THE S. XXXVI.

Quær. *An actio de dolo sit in personam? Aff.*

§. 31. I. de actionibus.

Dubium occurrit ex l. 7. §. 1. de except. Resp. Alio sensu exceptio doli dicitur realis, quod sc. non solum competat personæ, quæ est læsa, sed rei cohæreat, adeoque illi detur, quem res vel obligatio illa concernit, v. g. si quis dolosè fuerit inductus ad obligationem aliquam ineundam, & ratione hujus contractus intercesserit fidejussio, tunc fidejussor tenetur, & respectu ejus, qui utitur hac actione, est personalis, quatenus potest agere contra decipientem.

Eadem TH. vers. Indequè.

Quær. *An actio de dolo detur, si alia civilis competat?*

Neg. per l. 1. §. 1. 4. l. 7. §. 4. C. b. t.

Opp. (1.) l. 1. C. de dolo junct. l. 59. §. 1. mand. Resp. Non intelligitur in l. 1. C. de dol. hæc actio de dolo specialis, sed sensus est, quod de dolo sc. ob commissum dolum conveniatur

niatur quis actione mandati. Alii respondent, quod actio mandati, & hæc prætorialia de dolo possint concurrere, cum utraque sit famosa.

Opp. (2.) *l. 14. §. 13. quod met. caus.* Resp. 1. Actio de dolo prius fuit introducta quam actio quod metus causa, tenebatur ergo de dolo, qui metum intulit, nondum prodita actione quod metus causa : unde evenit, quod post hanc introductam utraque competat. Resp. 2. Si quis ex dolo egerit, & nullam faciat mentionem metus, non potest Judex denegare Actionem de dolo, quia ipsi non constat de metu, & potest fortè actor illam eligere, quia dolum fortè facilius probare potest, quam vim & metum, ac perinde est tali casu, ac si metus non sit admissus. Resp. 3. Quod cesset hæc actio de dolo, si alia detur civilis actio ex contractu *l. 9. pr. b. t.* Actio verò quod metus causa est prætorialia & rescissoria, & ex delicto ideò concurrat cum actione de dolo.

Opp. (3.) *l. 23. de dol. junct. l. 9. C. ad L. Falcid. l. 6. l. 7. C. de condict. indebiti.* Resp. Distingv. inter legata ex dolo adversarii soluta, & ex errore : propter illa competit actio de dolo. *l. 23. b. t.* propter hæc conditio indebiti. *d. l. 9. ad L. Falcid.*

Opp. (4.) *l. 5. §. fin. & seq. l. quib. mod. ususfruct. amitt.* Resp. 1. Datur tali casu actio de dolo, omnis dubitationis evitandæ causa, add. *l. 7. §. 3. de dol.* Resp. 2. Quod particulare non sit accipienda electivè, quasi concurrant actio de dolo & ex testamento, sed adversativè, ut sc. aliquando actio de dolo competat, nimirum si post traditionem legati dolò quid factum sit, cum quâ & concurrat, utpote ex delicto descendens interdictum quod vi aut clam *l. 6. quib.*

mod. ususfr. amitt. Aliquando actio ex testamento competit, si nimirum ante traditionem, quod officiat legato, aliquid fiat.

Opp. (5.) *l. 19. de dol. junct. l. 32. §. fin. de usur. l. 88. in f. de V. O.* Resp. 1. Propter servum ante moram occisum à promissore non potest agi ex stipulatione, sed tantum de dolo, vid. *l. 23. de V. O. add. Cujac. tract. 7. ad African. c. fin.* Resp. 2. Fuit & ibi & casus dubius, quò ut evitentur omnia dubia, ad actionem de dolo quidam J. Cti recurrunt, *d. l. 7. §. 3. b. t.*

Opp. (6.) *l. 20. junct. l. 25. b. t.* Resp. Sunt diversi casus: in casu *l. 20.* non datur alia actio, quàm de dolo, uti ex ipso textu per inductionem probatur; In casu *l. 25.* datur prior actio.

Opp. (7.) *l. 5. §. 5. de P. V. l. 15. l. 22. eod.* Resp. Actio de dolo datur, si velim recedere à contractu, & quasi revocare factum meum. Ast actio præscriptis verbis datur, si ad implendum contractum agam. Vid. *Ex. XXV. thes. 31.*

Opp. (8.) *l. 36. §. 1. de pignerat. act.* ad quem textum variæ sunt responsiones. Nobis placet illa Resp. Sensus legis est: quod si res illa majoris pretii pro modico saltem jam sit oppignerata, rectè jam denuò eam possim oppignorare, & quod adeò tunc cessent actiones, ut ne actio de dolo aliàs subsidiaria daretur.

Opp. (9.) *l. 3. §. t. t. C. si tutor. vel curator. interven.* Resp. Quod restitutione in integrum plenius consulatur minoribus.

Opp. (10.) *l. 9. §. 4. b. t. l. 4. §. ult. de re judicat. l. 69. de solut.* Resp. in *d. l. 4. §. 69.* Dominus condemnatus fuit,

ut noxæ daret servum si verò oppignoratū servum dat, non satisfacit rei Judicatæ. E. actione rei judicatæ tenetur. In casu verò *d. l. 9.* ultrò seu ante condemnationem dedit servum actori, indeque absolutus est in Judicio: hinc ergò cum semel noxæ dederit & absolutus sit, non potest amplius pristina actio noxalis locum habere, sed actio de dolo.

Opp. (11.) *l. 9. §. 2. b. t.* Resp. Ibi concurrît actio de dolo rei persecutoria cum actione ex *L. Cornelia de criminibus.*

Opp. (12.) *l. 14. §. 2. de relig. & sumt. fun. junct. l. 12. §. fin. mandati. D. l. 12.* Resp. Si in testamento testator mandavit, h. e. injunxit seu imposuit aliquid fieri à legatario, & non aliam habebit heres contra legatarium actionem, si hîc dolosè versetur, v. gr. legatum quidem accipiat, injunctum verò non præstet, quàm actionem de dolo. *d. l. 14. b. t.*

THES. XXXIIX.

Solvenda hîc venit pugna inter *l. 2. C. qui & advers. quos & l. 2. C. si adversus rem judic.* Resp. in *l. 2. C. si advers. rem jud.* restitutio non fit immediatè contra factum patris; sed contra sententiam Judicis, & per consequens demum contra patrem.

Præterea dubium occurrit in *fin. t. b.* quod nec actio in factum locum habere videatur contra patrem, per *l. 2. C. qui & adversus quos.* Resp. Hoc in textu opposito non negatur, sed saltim dicitur, quod neutro casu sc. seu simplicitate suâ, seu dolo patris læsum se dicat filius, cui restitutio ex capite nimirum ætatis minorennis detur.

THE S. XXXIX.

Quær. I. *An actio de dolo detur contra universitatem?*

Neg. per *l. 15. §. 1. & 2. b. t.* ratio assignatur in ipsa thes.

Opp. *l. 9. §. 1. quod met. causa.* Resp. Aliter se res habet in actione quod met. causa, in qua non designanda persona, quæ metum ipsa intulit, adeoque sive singularis sit persona, seu universitas, quæ decrevit ut metus vel vis inferatur, locum habet ista actio.

Quær. 2. *An etiam contra heredes detur hæc actio?*

Affirm. Datur nimirum in id, quantum ad ipsos pervenit. per *l. 17. & simil. b. t.*

Opp. *l. 20. quot met. causa.* ubi demum post litem contestatam videtur actio dari contra heredes. Resp. Litis contestatæ tempus spectatur, quod attinet casum fortuitum, si quippiam ex fructibus casu ante litem contestatam perierit, non erit restituendum. Secus est si alius consumserit, & in suum usum converterit. add. *tb. 20. & 2.*

THE S. XLII.

Circa diem bissextilem dubium occurrit ex *l. 98. de V. S.* ubi dicitur, quod prior dies bissextilis sit natalis habendus. Resp. Quia dies bissextilis habetur pro uno die, ideò in illis negotiis, ubi annus vel dies coeptus habetur pro completo, diem priorem extitisse sufficit. In negotiis verò, in quibus ex singulari causa & ratione, vel ob favorem singularem demum lapsus anni vel totius diei, con-

consideretur, posterior dies bissextilis venit connumerandus, & hunc præterlapsus esse oportet, ut tempus dicatur præteritum. add. *Ex. 46. tb. 32.*

THESES XLIV.

Quær. I. *An etiam ob modicam læsionem minor restituatur?*

Neg. per *l. 4. de restit. in integr.*

Opp. *l. 3. §. 6. l. 6. b. t.* ubi videtur esse modica læsio, & tamen conceditur restit. in integr. Resp. Ultiq; in casu *l. 3.* magnum incommodum subest, & in *l. 6.* solum dicitur, quod non solum ad bona, sed & ad lites minoris pertineat restitutio.

Quær. 2. *An enormis requiratur læsio, vel ultra dimidium?*

Neg. Quia nullibi hoc sancitur.

Opp. *l. 9. in fin. pr. & L. pen. de minoribus.* Resp. Pro diversitate casuum secundum arbitrium Judicis aliquando gravius requiritur damnum v. g. si sententia fuerit executioni tradita, & pignora publicè distracta. vid. *tb. 46. verb. quibus tamen.*

THESES XLIX.

Quær. I. *An teneatur minor læsionem probare, an verò adversarius utiliter contractum esse gestum cum minore probare debeat?*

Prius affirm. per *l. 5. C. de in integr. restit. l. 9. §. 4. de jurejur. l. 2. de probat. l. 23. C. de probat.*

Opp. (1.) *l. 16. C. de præd. min.* Resp. Loquitur textus de contractu, quem minor nullum asserit ob non adhibi-

tum Judicis decretum: emtor verò allegat & excipit commodum inde pervenisse ad minorem, tunc utique hic excipiens emtor debet hanc exceptionem suam probare *l. 1. de Except. add. Ex. 46. tb. 22. in fin.*

Opp. (2.) *l. 25. §. 1. de probat.* Resp. Loquitur textus de talibus negotiis, in quibus ex ipsâ rei naturâ læsio apparet, uti latius in *tb.* distinguitur & explicatur.

Quær. II. *An minor mutuam pecuniam accipiens liber sit à probatione læsionis, & Creditor teneatur probare pecuniam esse conversam in utilitatem minoris?*

Minor læsionem probare debet. *l. 27. §. 1. de minor.* & per text. *initio tb. alleg.*

Opp. *l. 27. de R. C. junctâ l. un. C. de Jure Reip. l. 11.* Resp. textus *l. 27.* agit de eo, qui mutuô dedit administratoribus Civitatis, non ipsi Civitati, adeoq; contra civitatem ipsam agens, probare etiam in civitatis usum versam esse pecuniam debet, hoc verò casu minor ipse accepit pecuniam, accedente fortè consensu Curatoris. Comparatio ergò ista minoris sc. & Reipubl. ita hîc procedit, quod uti civitas ipsa contrahens non potest exigere probationem à Creditore, ita nec minor.

THESES. XLIX.

Quær. *An emtor repetens pretium rescissâ venditione teneatur probare; id ipsum versum esse in utilitatem pupilli?*

Neg. per *l. 32. §. 4. de administr. tut. l. 24. §. 4. de min.*
Opp.

Opp. (1.) Quod adversarius seu emtor sit actor quoad repetitionem pretii. E. debet probare. *arg. l. 2. de probat.* Resp. Emtor non est actor, sed in judicio, à minore instituto, restitutionem petit, ut sc. rescissa emtione etiam pretium ipsi restituatur, cum ipsi minori rem venditam restituat, & positò quod sit Actor, tamen nihil aliud probare debet, quam fundamentum intentionis suæ, emtione sc. esse rescissam, indeque sibi ipsò Jure deberi pretium pro re restituta.

Opp. (2.) *l. 25. §. 1. de probat.* Responsio patet ex dictis ad *tb. 48. pr.* quod sc. textus agat de tali casu, ubi manifestum subest minoris incommodum, quale negotium non est emtio venditio.

Opp. (3.) *l. 1. C. si adversus Creditor.* Resp. Loquitur textus de mutuo, & nihilominus sensus solum est, quod aliquando elidere debeat adversarius probationem minoris, uti monetur in ipsa *tb.*

Opp. (4.) *l. 10. in fin. C. de præd. min. l. 32. §. 4. de administr. tut. l. 27. §. 1. verb. Idem ex adverso de minoribus.* Resp. Itidem hi textus agunt de probatione contraria, quam aliquando suscipit is, qui contraxit cum minore.

THES. L.

Quær. I. *An restitutio locum habeat, si aliud remedium ordinarium habeat minor?*

Neg. per *l. 16. pr. b. t. l. 15. eod. l. 12. de adeund. heredit. & t. t. C. in quib. caus. restit. in integr.*

Opp. *l. fin. de restit. in integr. l. 3. C. si tut. vel curat. interven.* ubi minor contra debitorem habet actionem, & tamen ei conceditur in integrum restitutio. Resp.

con-

contra ipsum, cum quo contraxit, non habuit aliud remedium; & commodius & facilius est remedium in integrum restitutionis, quàm actio contra Curatorem.

Quær. II. *An emtor offerens justum pretium possit avertere restitutionem?*

Neg. *l. 24. §. 4. verb. jubeat. b. t.*

Opp. (1.) Quod cesset suppletò justo pretio illa læsio, adeoque ipsa restitutio. Resp. in ipso contractu læsio adest, ob quam in arbitrio minoris est rem repetere, quod fortè ei commodius.

Opp. (2.) Quod ita alià ratione consulatur minori, adeoque non danda sit restitutio per *b. t. b.* Resp. Sed non ita commodè consulitur, ut nimirum ipsum fundum recuperet.

Opp. (3.) arg. *l. 12. §. 1. vers. enim vero d. fur. dot.* Resp. Ibi non agitur de rei ipsius repetitione, & læsio saltem est in æstimatione, quâ correctâ non potest amplius conqueri uxor.

THESES. LIII.

Quær. I. *An contra impetrationem veniæ ætatis possit restitutio peti?*

Affirm. Quia restitutio conceditur ob lubricam ætatem, seu ob fragile & infirmum ætatis minorennis consilium *l. 1. de minor.* quæ causa etiam hoc casu obtinet.

Opp. (1.) Quod non amplius sit pro minore habendus, qui à Principe tanquam major seu idoneus ad res gerendas declaratus est. Resp. Ipsâ illâ impetratione non

non satis maturò consiliò susceptâ, læsus est reverà adhuc existens minor.

Opp. (2.) Quod minor, qui statum mutavit, non restituitur. *l. 9. §. 4. b. t.* videtur autem statum mutasse, qui cum minor esset, & sub Curatore vivere deberet, perinde ut major idoneus est declaratus. Resp. 1. Non est status mutatio, neque enim libertas, neque civitas, neq; familia est mutata. Resp. 2. text. oppos. agit de malitiosa status mutatione, si sc. minor malitiosè tanquam servus se venditari passus est, ut pretium participaret.

Opp. (3.) *l. 1. C. de his qui ven. et at. impetrar.* Resp. Loquitur textus de gestis eo tempore, quò duravit adhuc venia ætatis, uti jam dicetur.

Quær. II. *An hæc restitutio pertineat ad gesta interea eo tempore, quo habuit veniam ætatis, & nondum de hac impetratione imprudenti conque-*
stus fuit?

Neg. per *l. 1. de his qui ven. et at. impetrav.*

Opp. (1.) Quod nihilominus fuerit minor isto tempore læsus ob infirmum & fragile consilium. Respond. quamdiu impetratio hujus veniæ durat, non potest pro minore censi, sed perinde est, ac si illa sint gesta à majore, ipsa verò impetrata utique à minore venia est petita. E. contra hanc imprudentem veniæ postulationem potest restitutio obtineri, sed non contra gesta durante venia.

Opp. (2.) Rescissio illius veniæ videtur retrahenda

ad tempus concessionis, adeoque & intermedio tempore gesta erunt nulla & rescissa, si iste impetrans fuerit læsus. Resp. Negatur hoc, cum tempus restitutionis contra impetrationem incipiat à tempore restitutionis, ut jam non amplius concessio veniæ obtineat, sed ad priorem conditionem ex hōc tempore redeat minor.

THES. LIV.

Quær. I. *An Auth. Sacramenta puberum loquatur solùm de contractibus jure invalidis?*

Neg. quoad ipsas invaliditates ab ipsa ætate minori dependentes. Ideò enim accedit Juramentum, ut minor confirmet ac securum reddat Sejūm contrahentem, se nullò auxiliò, à minore ætate proveniente, usurum esse. Quod etiam apparet ex oppositione in verb. *per vim autem &c.* Accedit regula Juris Canon. ad quam Fridericus Imperator novâ suâ Const. videtur respexisse, quod sc. omnia Juramenta, etiam à minori, quæ sine detrimento æternæ salutis servari possunt, inviolabiliter sint servanda.

Opp. (1.) Quod *l. 1. C. si advers. vendit.* videatur loqui de contractu in se valido, & quod Juramentum solùm excludat remedium restitutionis contra contractum validum. Resp. posito quod ita sit, tamen subjecta Auth. plus quid comprehendit, ut jam explicatum.

Opp. (2.) *de Auth. verb. retractandis contractibus.* quod solùm pertinere videtur ad rescissionem contractus in se validi. Resp. Verbum hoc non est captandum, & retractatur etiam id, quod ipso Jure & remedio nullitatis retractatur, confer. *l. 5. C. de rescind. vend. l. 1. C. qui manu-*
mitt.

mitt. non poss. Rubr. quæ sent. sine Appellation. rescind.

Opp. (3.) c. 1. de restit. in integrum in 6. Resp. Contra Contractus juratos Episcopi restituitur Ecclesia, quia non simpliciter in Episcopi potestate est contractus celebrare de rebus Ecclesiæ : Ita etiam contra contractus juratos Curatoris potest minor restitui, sed non contra contractus, quos minor ipse juramento firmavit.

Quær. 2. An minor, in negotio, quod jurejurando confirmavit, enormiter latus, restitutionem in integrum petere possit?

Affirm. Quia sc. de illò remedio non cogitavit minor jurans, jusjurandum autem ad incognita non trahitur, & remedium illud ob enormem læsionem est commune cum majoribus : adeoque nec is, qui à minore propter ætatem desiderat confirmationem contractus per Juramentum, nec jurans, qui, quod ratione ætatis desiderari possit, Juramenti præstatione, se non urgere velle, promittit, ad illud remedium respexit. add. Christin. vol. 2. decis. Belgic. 105. & vol. 5. decis. 225.

Opp. quod generaliter sit præstitum Juramentum, adeoque etiam generaliter servandum, præsertim Jure Canonico. Resp. etiam Juramentum generaliter præstitum non potest ulterius extendi, quàm de quo partes sentire & cogitare.

Quær. 3. An absolutio à Juramento minori concedenda, ut possit nihilominus restitutionem petere?

Neg. regulariter, quia singulariter huic ipsi restitutioni renunciavit juratò.

Opp. Quod sæpius absolutio à Juramento, non satis consultò animò præstitò, concedatur, minor autem censeatur, ubi deinde læsio apparet, inconsultò jurasse. Resp. Cum minor expresse ob beneficium ætatis, quod alias habet, juraverit, non potest ipsi facilè absolutio à Juramento indulgeri. Si autem vel dolus alterius partis, vel similis aliqua circumstantia concurrat, penes arbitrium supremæ Majestatis est, absolutionem concedere.

THE S. LV.

Quær. An Doctor juris minorennis læsus restituatur in integrum?

In utramque partem hac de re disputat Franciscus Sarmiendus, *lib. 3. select. cap. 3.* Nos distinguendum sententiæ calculum adjicimus, an sc. læsus sit, qui jus ignoraverit, & non datur restitutio, an verò alias læsus propter lubricum ætatis, & datur restitutio, quia nimir. dignitas & scientia non potest supplere defectum ob ætatis fragilitatem in judicio, sed tamen debet excludere ignorantiam juris. Budæus *ad d. l. 1. de minor.* Meinard. *lib. 3. Decis. Thelosan. 38. Odd. de restit. minor. p. 1. q. 23. art. 7. n. 32.*

THE S. LVI.

Quær. An contra gesta parentis & patroni detur restitutio in integrum?

Neg. per *l. fin. C. qui & advers. quos.*

Opp. (1.) *l. 2. si advers. rem judicat.* Resp. 1. Non simpliciter conceditur restitutio ibi, sed Judicis arbitrio committitur, & quod secundum leges is pronunciare debeat, præ-

præscribitur. Respondetur 2. Non immediatè ibi restituendus est minor, contra gesta cum parente, sed contra sententiam Judicis.

Opp. (2.) l. 2. C. si advers. donat. Resp. Textus agit de speciali casu, quo pater alienat res donatas filio emancipato.

THES. LVII. num. 2.

Quær. An contra delicti confessionem restituatur minor?

Affirm per l. 6. §. pen. de confess. add. l. 9. §. 2. vers. sed si & c. de minor.

Opp. l. 37. §. 1. de minor. l. 23. §. fin. l. 24. ad L. Aquil. Resp. Texx. oppos. agunt de ipso delicto, de quo constat à minore id reverà esse commissum. Aliud est si minor per errorem ex lubrico ætatis factam temerariam confessionem per restitutionem velit revocare.

THES. LIX.

Quær. An contra denegatam restitutionem concedatur restitutio?

Neg. t. t. C. si sep. rest. in integr. postul. fuer.

Opp. l. 7. §. 9. b. t. Resp. Ibi non denegatur semel restitutio, deinde verò conceditur, sed illi, qui impetravit restitutionem, ut liceret hereditatem repudiatam adire, conceditur deinde, læsione apparente, rursus alia restitutio, ut liceat eandem hereditatem iterum repudiare.

THES. LIX.

Quær. I. An minor heres adversus gestum à defuncto, cujus est heres, possit restitui?

V 3

Neg.

Neg. per *l. fin. C. si adversus vend.*

Opp. *l. 38. de minor.* ubi filia minorennis ob gestum à patre defuncto restitutionem petiit, quam Imperator contra JCtos decernere videtur in *vers. imperator.* Talis namq; proponitur casus Æmilius Larianus ab Obinio fundum Rutilianum emit addito pacto, ut si intra duos menses pretium non sit solutum, fundus sit inemptus, moritur ille Æmilius intra istos duos menses, postea tutores filiae Rutilianæ pupillaris ætatis in solutione cessant, venditor ille, cum tutoribus sæpe denunciasset, illum fundum tanquam inemptum rursus alteri vendit: Quæritur: Ergo an illa pupilla possit in integrum restitui ob non factam debito tempore solutionem? Prætor & postea etiam Præfectus urbi deciderunt quod non; quam sententiam videtur probare Paulus *b. l. ex hac ratione*, quod contra gestum patris non possit restitui filia. Imperator autem ad quem provocatum est, concessit restitutionem. Sed Resp. à regula ex quibusdam circumstantiis recessit Imperator, nimirum quod dies, quo hæc solutio erat facienda in tempus pupillæ, post mortem patris sc. incidisset, & quod tutores essent suspecti, ipse quoq; Paulus probat hoc casu sententiam Imperatoris, licet ex alia ratione, quod sc. venditor pretium nihilominus exigens, recessisse videatur à pacto commissoriò, vid. *l. 4. §. 2. l. 6. §. ult. l. 7. d. L. Commiss.* add. *Ex. 23. tb. 40. in fin.* adeoque merito minori ob tutoris negligentiam concedendam esse restitutionem jubet Paulus.

THES. LXI.

Quær. 1. *An etiam civitas, aliavè universitas possit restitui in integrum?*

Affirm. per l. 4. C. ex quib. caus. major. l. 3. C. de Jure Reip. l. 11.

Opp. l. 27. de R. C. ubi dicitur, quod rectè obligetur civitas, si pecunia in rem ejus sit versa. Resp. Si probatum fuerit, in utilitatem civitatis pecuniam esse versam, excluditur restitutio.

Opp. 2. l. 22. in fin. ex quib. caus. major. Resp. Civitates etiam aliquando ex illo edicto seu causâ, de quâ in illo tit. restituantur: inde autem non sequitur, istas ex aliâ ratione non uti jure minorum. Sic & infans jure minoris restituitur, & tamen ista lege oppositâ ad infantes ex illo edicto restitutionem pertinere dicitur.

Quæritur 2. *An etiam minoribus universitatibus hoc auxilium competat?*

Affirm. Quia & in his eadem obtinet ratio.

Opp. Quod in d. l. 3. C. de Jure Reipubl. Reipublicæ fiat mentio, & in l. 27. C. de R. C. civitatis. Resp. Non restrictivè loquuntur textus, adeoq; similitudo rationis est inspicienda. add. Ex. 16. th. 20.

THES. LXII.

Quæritur: *An curator nomine minoris restitutionem rectè petat?*

Affirm. per l. 29. §. 5. de minor.

Opp. l. 25. pr. de minor. Resp. l. Continetur in ea lege casus

casus exceptus. Resp. 2. Verbum *ipsô* opponitur procura-
tori, ipse verò minor non nisi cum curatore petere potest
restitutionem in integrum.

THES. LXVI.

Quær. *An Jure Novellarum emancipatio non amplius
inducat capitis diminutionem?*

Non amplius inducere æstimamus : quoniam non
amplius status mutatio fit in deterius, quia Jura familiæ
non amittit, sed nihilominus perinde ut suus heres eman-
cipatus succedit. *Nov. 118.* Et alii etiam effectus, qui olim
ex emancipatione oriebantur, cessant.

Opp. Quod nullibi expressè hoc corrigatur. Resp.
licet expressè hoc non sit correctum, tamen ipsâ re & quo-
ad effectum.

THES. LXIIX.

Quær. *An deportatio pertinet ad maximam, an ad
mediam capitis diminutionem?*

Pertinet ad mediam, per *l. 5. de cap. min. junct. §. 2.*
Inst. eod.

Opp. *l. 5. §. ult. de extraord. cognit.* Resp. Ibi sub ma-
gna capitis diminutione & maxima & media intelligitur,
perinde ut in *l. 1. §. 8. ad SCt. Trebell. l. 1. §. 4. de suis & legi-
tim. hered.* Vers. igitur *veluti cum aqua.* non ita accipien-
dus, quasi ibi proponatur exemplum ademtæ libertatis,
sed quod sit alterum exemplum istius minutionis, quæ ci-
vitatibus sc. amissione contingit. Unde quidam pro *veluti*
legunt *veluti*, & provocant ad quosdam Codices, in qui-
bus ita legitur.

THESES. LXXIII.

Quær. *An restitutioni ob absentiam sit locus, s. quis procuratorem reliquit, sive non?*

Affirmatur per *l. 26. §. fin. vers. adjuvare eum debere.*

b. t.

Opp. (1.) *l. 39. ex quib. caus. major.* Resp. Loquitur textus de casu, si procurator non rectè suo functus officio fuerit, tunc si absens actione mandati ab ipso procuratore possit reparationem damni consequi, non datur restitutio.

b. tb. n. 2.

Opp. (2.) *l. fin. de in integr. restit.* ubi qui procuratorem reliquerunt, videntur tamen restitui ad appellandum. Resp. Idem textus loquitur de casu, quò contra ipsum procuratorem actio competit, quâ læsus uti potest, vel etiam contra sententiam ad appellandum restitutio conceditur. *d. l. opp. b. tb. n. 2.*

Opp. (3.) *l. 26. §. 1. b. t.* Resp. Loquitur textus de relegato, ubi aliud obtinet, quàm in eo, qui ex laudabili & necessaria causa abest. *b. t. vers. non simpliciter.*

Opp. (4.) *l. 28. pr. b. tb.* Responsio habetur in initio *tb. in fin. n. 1.*

THESES. LXXVI.

Quær. *An ob ignorantiam ejus, contra quem præscribitur, præscriptio rescindatur?*

Neg. per fundamenta latè in th. exposita.

Opp. (1.) Quod ignorantibus subveniatur. *l. 29. pr. Mandati.* Resp. Subvenitur ignorantibus per remedia ordinaria, justo tempore nondum sc. completâ præscriptione.

Opp. (2.) Quod nec ignorantia Juris in damnis rei suæ amittendæ obstat. *l. 8. de Jur. & fact. ignor.* Resp. Sensus l. est, ignorantia Juris non obstat, quò minus Dominus rem suam petere vel retinere possit, sc. itidem justo tempore, & præscriptione nondum completa; vel propter Juris ignorantiam quis dominium rei suæ, vel Jus suum, non amittit, hoc autem casu ignorantia non obest, sed tanta tantò tempore continuata negligentia. add. *Ex. 28. thesin 54. & 55.*

Opp. (3.) *l. 2. verb. eo sciente C. de servit.* ubi scientia ejus videtur requiri contra quem præscribitur. Resp. Si sensus hujus textus esset contra solos scientes, alterum rem vel Jus possidere, & non etiam contra ignorantes dari præscriptionem, præscripto contra ignorantes esset nulla, adeoque non opus restitutione. Verùm nihil aliud dicitur isto textu, quàm quod scientia saltem præsumta & patientia in præscriptione rerum incorporalium instar tituli sit. add. *Ex. 43. tb. 15. pr.*

Opp. (4.) Quod ignoranti nulla possit imputari negligentia, in qua tamen fundare se videtur præscriptio. *l. 35. de S. P. R.* Resp. Utique tantò tempore ignorare est negligere. vid. ipsa *tb. n. 4.*

Opp. (5.) Quod ignorantia Juris demum non impediat præscriptionem. *l. 3. in fin. C. de præscription. 30. vel 40. annor.* E. facti ignorantia impediet. Resp. Textus non loquitur exclusivè, adeoque argumentum à contrario sensu non valet.

Opp. (6.) *l. 86. de acquirend. hereditat.* Resp. 1. Agit textus de restitutione ex absentia, non ex ignorantia. Resp. 2. Agit textus de restitut. in integr. contra lapsum.

100. dierum, intra quos hereditas erat adeunda, in quibus præscriptionibus facilius est restitutio, quàm in præscriptione longi vel longissimi temporis.

THES. CIV.

Quær. I. *An ab arbitrorum sententiis appellari possit?*

Neg. per *l. 1. C. de recept. arbitr. l. 27. §. 2. l. 32. §. 14. ff. eod.* Ratio est, quia compromissum sit magis conventio, quam verum Judicium. E. ubi non est verus sive publica autoritate constitutus Judex, ibi nec appellatio datur.

Opp. (1.) *l. 9. §. 10. qui satisd. cog.* Responsio patet ex *thesi 96. vers. vel ad singularem.* quod scil. loquantur isti textus non de arbitro compromissario, sed de arbitro Juris.

Opp. (2.) Quod ad formam Judiciorum sit redactum compromissum *l. 5. C. b. t. l. 32. §. 9. ff. eod.* Resp. Ipse modus procedendi habet similitudinem cum Judicio, attamen reverà Judicium non est, & ratio differentia exposita est supra in confirmatione affirmativa.

Quær. II. *An reductio ad arbitrium boni viri contra laudum locum habeat?*

Neg. per text. in *l. 27. §. 2. b. t.*

Opp. (1.) *l. 5. pr. vers. sin autem. C. de recept. arbitr.* Responsio patet ex th. præcedenti circa finem, quod sc. in text. oppos. solum dicatur, quod à laudò, quod nec per subscriptionem, neque per lapsum 10. dierum est confirmatum, liceat recedere.

Opp. (2.) *l. 75. pro soc.* Responsio patet ex *tb. 96. in fin.* quod nimirum text. loquatur de arbitratoribus.

THE S. CIIIX.

Quær. *An hæc actio oriatur ex locato vel deposito?*

Neg. Quia 1. oritur ex ipso facto receptionis, subest exgò quasi contractus quidam. 2. Non est locatio conductio, quia etiam contra eum datur, qui gratis recipit. *arg. l. 6. pr. b. t.* Neq; 3. est depositum, quia expressè custodiæ res non committitur. *l. 1. §. ult. b. t.*

Opp. 1. Quod merces interveniat. Resp. Quatenus merces intervenit pro opera est locatio conductio, sed eò non spectat hæc actio, sed peculiaris ex peculiari quasi contractu est. Conf. *l. 5. pr. b. t.*

Opp. 2. Quod in Tit. *de Oblig. quæ quasi ex contr. nasc.* hic quasi contractus non inveniat. Resp. Alia exempla quasi Contractuum in ff. reperiuntur, quæ ibi non habentur.

THE S. CX.

Quær. *An etiam ex receptione Nautarum teneatur Exercitor?*

Neg. per *l. 1. §. 2. & 5. b. t.*

Opp. (1.) *l. 1. §. fin. b. t.* Resp. Ex receptione nautarum non tenetur Dominus navis, cauponæ, stabulivè, sed si in rebus à Magistro navi præpositò receptis nautæ damnum intulerint, propter hoc factum seu damnum illatum tenetur exercitor, ut in seq. th. dicitur.

Opp.

Opp. (2.) *l. fin. pr. h. t.* Resp. habetur in ipsa th. ex libris βασιλικών, quod sc. ibi non agatur de actione ex priori capite Edicti, sed de posteriori.

THES. CXI.

Quær. I. *Quam culpam præstare teneatur Exercitor?*

Communis sententia est, quod ob levissimam teneatur, quod in *l. 3. §. 1. b. t.* ulterius quàm in locatō conductō culpa dicatur præstanda, & quod teneatur Exercitor, etiamsi sine culpa res perierit, per quæ verba culpam levissimam denotari existimant. Verum etiam in locatione conductione exactissima diligentia desideratur, & non distinguendum videtur inter culpam levem & levissimam, uti explicatur in *Ex. 19. tb. 41.* Ideò differentia actionis de locato & conducto & hujus actionis de recepto, videtur potius in eo consistere, quod in ista culpa locatoris conductoris solùm ipsius præstetur; At ex hoc Edicto omnimodò qui recepit, teneatur, etiamsi sine culpa ejus, sed navigationum aliorumvè facto res perierit. *l. 1. §. ult. l. 6. §. 2. b. t.*

Quær. II. *An personam, quæ damnum dedit, nominare & probare opus sit?*

Neg. Quia oritur ex receptis mercibus: Sufficit ergò probasse, esse merces receptas & damnum datum, quicumque damnum dederit. *d. l. 3. §. 1.*

Opp. *l. 6. §. 3. b. t.* Resp. textus oppos. agit de actione altera ex quasi maleficio, non de actione ex quasi contractu.

THESES. CXV. *vers. Quod si.*

Quær. *Si plures Socii navem exerceant, quomodo conveniantur ex hac actione?*

Quilibet pro sua parte, per *l. fin. §. 5. b. t.*

Opp. (1.) *l. 5. §. fin. l. 2. 3. de Ex. act.* Resp. patet ex *Ex. 20. th. 12.* Agitur nimirum in textu oppos. de exercitoria actione, quâ ex contractu Magistri, quem plures navi præposuerunt, singuli tenentur in solidum, ne in plures adversarios distrahatur is, qui cum uno contraxit, quæ ratio cessat in hac actione, ubi ex qf. delicto quilibet pro rato convenitur, propter servos à pluribus adhibitos.

Opp. (2.) *l. 1. in fin. & l. 3. de his qui dejec. vel effud.* Resp. patet ex *Ex. XIV. th. 33. vers. si plures*, nimirum ibi idem de alia actione agitur.

Opp. (3.) Quod aliàs actiones pœnales dentur contra quemlibet in solidum, si plures sint qui deliquerint, ad eò, ut nec unius præstatione cæteri liberentur. Resp. hoc verum est de veris delictis, hîc autem agitur de quasi maleficio, ubi plures servis communibus utuntur, cum E. non ex propria, sed servorum culpâ seu facto conveniantur, meritò quis non in solidum, sed pro ratâ parte convenitur.

THESES. CXVII.

Quær. *Si caupo viatori claves cubiculi, in quo res suas recondit, tradiderit, an liber sit ab his actionibus?*

Neg. Nisi adsit protestatio seu edictio, & huic non contradixerit viator, arg. *l. 7. in pr. b. t.* facilè enim aliàs, si ex nuda clavium traditione liberatio induceretur, fraus huic

huic Edicto prætorio fieri posset, & furandi occasio cauponi, qui aliâ clavi uti posset, suppeditaretur. Et nullâ factâ protestatione præsumendum est, claves viatoribus à caupone traditas, ut possint res suas, quando volunt, accipere.

Opp. Quod utique non alia mens sit cauponis, quàm ut ita custodiam committat ipsi viatori, & ipse sit liber. Resp. Patet ex dictis, quod sc. etiam alia mens potius præsumatur, & quod non constet de hoc animo, nisi prædixerit.

THESES. CXIIX.

Quæritur: *An actio furti & actio ex L. Aquilia consumantur per actiones ex hoc Edicto Prætoris?*

Affirm. per l. 3. §. ult. b. t.

Opp. (1.) l. 54. §. 3. de furt. Alii aliter respondent, nobis rem ita expedire placet: Regula, quæ in textu opposito habetur, obtinet in concurrentibus actionibus, quæ ratione ejusdem delicti dantur plures: non verò de actionibus sibi quasi contrariis, seu quarum altera alteram suâ naturâ excludit, quales in hoc edicto occurrunt. Nam de tali casu tractatur, quò, si eligam ipsum, qui verè deliquit, convenire non possum exercitorem ex quasi delicto, eò enim ipso quò eligo ipsum delinquentem, dimitto Dominum seu Exercitorem, & vice versa. add. Ex. 46. thes. 97.

Opp. (2.) l. 34. de Obl. & A. ubi dicitur, quod quando duæ actiones concurrunt, quarum in una plus est quàm in altera, possit quis post intentatam leviolem adhuc alte-

ra illà pleniore persequi, quod in ea est amplius. Resp. 1. quod text. oppos. loquatur de reo condemnato, text. verò hujus tituli de reo absolutò. Reo prius absoluto non potest iterum de eodem admisso queri, ne contrarietas judiciorum emergat, si idem ante absolutus alio Judicio condemnatur. At verò si in priori Judicio Reus condemnatus sit, nihil vetat, eum pleniore alio condemnari, modò in posteriorem condemnationem non deducatur, quod in priori jam fuit. Resp. 2. Itidem textus oppos. loquitur de concurrentibus actionibus, quæ ratione ejusdem delicti dantur plures contra eundem, in nostra verò thesi agitur de actione ex quasi delicto contra Exercitorem, concurrente cum actionibus ex veris delictis, contra ipsum delinquentem.

EXERCITATIONE NONA

THES. X. vers. cæcus.

Quæritur : *An Cæcus sit habilis, ut possit esse Judex?*

Affirm. per *l. 6. de judic.* Licet enim cæcus non possit discernere oculis album & nigrum, potest tamen mente justum ab injusto discernere.

Opp. (1.) *l. 1. §. 5. de postul.* Resp. textus agit non de judice, sed de Magistratu, qui plura debet expedire, & præterea requiritur etiam singularis splendor externus in Magistratu per *l. 6. pr. de muner.*

Opp. (2.) Quod sententia sit recitanda ex scripto *l. 3. & 2. C. de sentent. ex pericul. recitand.* Resp. potest ab aliquo

aliquo legi sententia nomine judicis, præfente & audiente
judice cæco.

Opp. (3.) Quod cæcus non possit omnia expedire,
quæ judex aliàs expedire debeat. Resp. Concedendo, quod
in iis causis in quibus ocularis inspectio requiritur, ipse
non sit habilis, potest tamen per alios hæc expedire, quæ
judex aliàs expedire debet, qui ipsi referant, ut ipse deinde
sententiam ferat.

Opp. (4.) Quod aliàs cæcus comparetur cum furdo
& muto, *l. unic. C. qui morb. qui excusare poss.* Hi verò non
possunt esse judices. Resp. Quod Judicis officium attinet,
non ita inhabilis est cæcus ut mutus & surdus; textus ve-
ro oppositus loquitur de aliis muneribus obeundis.

Opp. (2.) Quod *l. 6. de judic.* restringi debeat ad ca-
sum, ubi cæcitas supervenit. Resp. Textus loquitur gene-
raliter, nec alius text. nec ulla ratio restrictionem suadet.

THE S. XI.

Quær. *An & ordinarius Magistratus ut suspectus re-
cusari possit?*

Affirm per *l. 10. de Jurisdic. & c. 61. de appell. l. 4. C.
de Jurisdic.*

Opp. (1.) *l. 16. C. de judic.* Resp. Textus quidem loqui-
tur de delegato, sed non exclusivè.

Opp. (2.) *Auth. si verò contigerit. C. de jud. & Nov. 86.*
Resp. Ibi tantum consilium suppeditatur, & non tam faci-
lè recusari potest ordinarius magistratus, quam delegatus,
sed cum iusta & gravis causa adest, & hic rectè recusatur.

THES. XV.

Quær. An in iudicio aulico Cæsaris vel Camerali omnes, qui Imperio sunt subiecti, si ibi reperiuntur, conveniri possint?

Neg. Vid. *ips. tb.*

THES. XVII.

Quær. An quis in loco originis possit conveniri?

Affirm. per *l. 29. ad municip.*

Opp. *l. 190. de V. S. Resp.* in textu opposito solum habetur, quod restrictiori sensu non possit dici provincialis seu incola provinciæ, qui ex provincia oriundus est, sed qui habitat in eâ: nimirum, quæ differentia est inter originarium civem & incolam civitatis, illa etiam est inter oriundum ex provinciâ, & provincialem, seu incolam provinciæ. add. Franciscus de Ama. *l. 10. ad l. 7. de incol.*

THES. XXIV. num. 3.

Quær. An certum tempus, nimirum decennium requiratur, ut quis domicilium constituisse censeatur?

Neg. *arg. l. 2. C. ubi Senat. vel Clariss. & committitur hæc res arbitrio Judicis tanquam incerta, quia nihil in legibus expressum.*

Opp. *l. 2. C. de incol. lib. 10. Resp.* Singulare est in studioso, uti patet ex *tb. 25. n. 2.* Hic enim non faciliè ex diutina habitatione domicilium creditur constituisse. Ideoq; requiritur, ut in loco studii decem annos transigerit, & sedem ibi constituerit.

THES.

THES. XXV. num. 2.

Quær. *An Consiliarius principis in urbe domicilium constituiſſe credatur?*

Neg. Quia non conſtat de hoc animo conſtituendi domicilii, ſed ſolum ibi vivunt, ut officio ſuo fungantur.

Opp. (1.) *l. 23. ad municip. verſ. deſinit eſſe municeps.* Unde colligendum videtur, quod aliud domicilium Senator conſtituerit. Reſp. Reſtrictio ipſi textui eſt adjecta, verb. *quantum ad munera.*

Opp. (2.) *l. 2. C. ubi Senat. vel Clariff.* Reſp. Textus expreſſe loquitur de caſu, ubi Senatores re ipſa larem in aliquo loco conſtituerunt.

THES. XXXV.

Quær. *An actio in rem etiam poſſit inſtitui in foro domicilii?*

Affirm. per *l. 19. §. fin. b. t. c. 17. de for. compet. c. 13. eod. l. 7. C. de pet. hered. l. fin. C. ubi in rem actio.*

Opp. (1.) *l. unic. C. ubi de poſſeſſ. ag.* Reſp. Textus loquitur de foro ſpeciali, non vero excludit generale domicilii.

Opp. (2.) *l. ult. C. ubi in rem act.* Reſp. Itidem textus non loquitur excluſivè.

Opp. (3.) Quod iudex domicilii non poſſit exequi ſententiam circa rem reſtituendam alibi ſitam. Reſp. (1.) Executio poteſt fieri per iudicem rei ſitæ, imploratum à Iudice domicilii, qui ſententiam dixit. Reſp. (2.) Poteſt damnari Reus, ſi non reſtituat, quanti Actor in litem iuravit *l. 46. 47. de S. V. l. 5. l. 8. de in lit. iurand.*

THE S. XXXVI.

Quær. *An forum domicilii transeat in heredem?*

Neg. Quia domicilium extinguitur cum persona.

Opp. *l. 19. pr. b. t.* Responsio est in th. quod textus sit accipiendus de casu, quo lis jam cum defuncto cœpta. Præterea resp. potest, quod quidem heres non possit conveniri ratione domicilii defuncti, sed ratione hereditatis ibi sitæ, vel etiam contractus, in quem succedit, ibi celebrati.

THE S. XLII.

Quær. *An in foro contractus possit quis conveniri, licet ibi non reperiatur?*

Affirm. *arg. l. 19. §. 1. b. t. N. 69. c. 1. §. 1.*

Opp. (1.) *l. 19. pr. de judic. verb. si ibi inveniatur.* Resp. Illa verba respiciunt absentis defensionem, quod nimirum absens non ita conveniatur ac præsens, seu quod absens à quolibet sine mandato defendatur, præsens verò ipse conveniatur, ut vel compareat vel procuratorem suo mandato constituat. Aliàs enim si præsentia Rei ad fori competentiam requireretur, nec absens ibi defendendus esset, cum in foro non competente lis esset instituta.

Opp. (2.) *l. 2. §. 4. b. t.* Resp. verba illa *Si perfectâ legatione subsistant*, non ita intelligenda, ac si necessario requiratur subsistentia vel præsentia, sed solum describitur, quod non amplius subsistant ut legati, sed finitâ legatione ut privati. Ratio igitur non est posita in subsistentia, sed in finitâ legatione.

Ead.

Eadem TH. vers. quid si.

Quær. *An privilegium de non evocando possit opponi in foro contractus?*

Neg. Quia non eo videtur respicere privilegium, ut excludat hanc fori competentiam.

Opp. Quod ita illud privilegium non habeat effectum. Resp. Effectus illius privilegii potissimum se ex-
erit, quando incola aliis quoque locis sortitur domicili-
um.

THEs. XLIV.

Quær. *An constitutum inducat aliud forum contractus in loco sc. ubi constitutum celebratum?*

Neg. l. 8. b. t. l. 33. de donat.

Opp. l. 5. 1. de constit. pecun. Resp. Tres sunt distin-
guendi casus, aut enim (1.) quis constituit Romæ se simpli-
citer soluturum, non adjecto loco, & tunc hoc constitu-
tum non operatur forum contractus, sed adhuc in priori
loco est conveniendus; non enim dicitur in textu quod
Romæ conveniri debeat, sed quod in genere conveniri de-
beat. Aut (2.) Romæ tempore legationis constituit ita,
quod velit Romæ solvere, & tunc quia in ipsa legatione
Romam destinavit locum solutionis, conveniri ibi potest,
nec revocare potest domum. Si itaque quis velit in isto
textu subaudire, quod non solum Romæ constituerit, sed
etiam locum solutionis destinavit, itidem textus non
pugnabit cum alleg. Aut (3.) Adhuc in provincia ex-
tans, nondum legatus, constituit se Romam solutu-
rum, & postea factus legatus non potest conveniri Ro-
mæ, quia ratione contractuum, ante legationem.

initorum non potest conveniri Romæ, quamdiu durat legatio. l. 2. §. 4. de judic.

THESES. XLV.

Quær. 1. *An reus, etiamsi absens sit, in foro delicti conveniri possit?*

Affirm. per l. 3. de re milit. l. 28. §. 15. de pœn. l. fin. de accus. c. fin. de foro compet.

Opp. l. 1. C. ubi de crim. Resp. textus disjunctivè accipiendus non conjunctivè.

Quær. 2. *An etiam in loco criminis inchoati & non consummati possit conveniri Reus?*

Affirm. per l. 1. C. ubi de crim.

Opp. Quod consummatio demum faciat delictum perfectum. Resp. Inchoando statim delinquit delictum inchoans. Ergò in ipso statim principio delictum adest.

THESES. XLVII.

Quær. *An is, qui in alio loco deliquit, possit conveniri in loco domicilii?*

Affirm. Quia forum domicilii generale est, vid. t. b. 35.

Opp. l. 1. C. ubi de crimin. Resp. Forum speciale non excludit generale domicilii.

THESES. XLIX.

Quær. *An ratione rei sitæ quis conveniri possit, licet in loco rei sitæ non reperiatur?*

Aff. per tot. tit. C. ubi in rem act. l. un. C. ubi de posses.

Opp. l. unic. C. ubi de hered. Resp. verba: *si Reus ibi degit*, non ideò sunt posita, ut necessarium requisitum indi-

indigitetur, sed cum rescriptum ad petitionem partis sit datum, ideò repetunt in decisione Imperatores sæpius & istas circumstantias, quæ quidem ad decisionem necessario non pertinent, eam tamen minus dubitabilem reddunt. Aliàs namque Imperatores simpliciter dixissent, ubi domicilium habent, & non subjecissent, vel si ibi res hereditariæ sitæ sunt.

THES. LI.

Quær. An etiam petito hereditatis rectè instituatur in foro rei sitæ?

Affirm. per *l. unic. C. ubi de hered. junct. l. fin. C. ubi in rem act.*

Opp. *d. l. unic. C. ubi de hered. verb. si ibi degit.* Resp. patet ex dict. ad *tb. 49.*

THES. LIII.

Quær. I. An forum rei sitæ etiam ad res mobiles pertineat non diu ibi permansuras?

Affirmatur per *l. fin. C. ubi in rem act. l. 24. §. fin. l. 38. ff. de judic. l. 10. ff. de R. V.*

Opp. (1.) *l. 19. §. 2. b. t. verb. quem scit inde confestim profecturum.* Resp. Textus loquitur de foro contractus, in quo est alia ratio: in foro autem rei sitæ simpliciter attenditur, quod res ibi inveniatur.

Opp. (2.) *l. 11. C. de V. & R. S.* Resp. Ibi distinctio adhibetur in casu, ubi voluntas est colligenda ejus, qui res in aliquo loco habet: in foro autem rei sitæ non attenditur voluntas illius, ad quem res illa pertinet, sed sufficit, quod res in illo loco sit.

THE S. LXIII.

Quær. *An dentur actiones mixtæ?*

Affirm. per §. 1. 20. *Inst. de action. add. Exerc. XLVI. d. th. 60.*

Opp. (1.) §. 1. *Inst. de actionibus.* Resp. N. C. duo sunt summa genera, ergò non datur tertia actionis species, nimirum ex illis duobus generibus permixtis oritur actio mixta. *d. th. 60.* Sicuti non sequitur: sunt quatuor formæ Rerum publ. Ergò non datur mixta Respub.

Opp. (2.) Quod in *d. §. 20. Inst. de action.* habeatur verbum *videtur.* Resp. Non semper vox *videtur* est nota improprietatis & ex subjecta materia de significato hujus vocis statuendum. Apparet verò ex ibi subjectis exemplis, quod verè & propriè sint actiones mixtæ.

Opp. (3.) Si datur actio mixta, dabitur etiam jus mixtum. Sed non videtur dari jus mixtum. E. nec actio mixta. Resp. N. C. majoris, sufficit enim, quod duo jura quasi jungantur & concurrant, ex quibus conjunctis & concurrentibus datur actio mixta. Resp. 2. Posset etiam dici, quod detur jus mixtum seu concurrens.

THE S. LXV.

Quær. I. *An causa criminalis præ civili sit expedienda?*

Aff. per *l. ult. C. de ordin. judic. l. 54. de judic.*

Opp. (1.) *l. 7. C. de vi publ.* Resp. Solùm dicitur in hoc textu, quod vi dejecto duo dentur remedia, ut possit vel civiliter agere interdicto unde vi, vel criminaliter. add. *l. ult. C. de ordin. judic. l. 4. de vi publ.* Non autem ibi dicitur quod causa civilis præcedat.

Opp.

Opp. (2.) *l. 1. C. de appell.* Resp. ibi iudicium de possessione civili primò totum intentatum est, non igitur potest pendente possessorio transire ad crimen violentiæ, sed iudicium de possessione, quod primò solum institutum, finiri prius debet, add. *d. l. ult. & l. 1. qu. civilis act.*

Opp. (3.) *l. 3. C. de ord. judic.* Resp. Loquitur textus de quæstione solum incidente, quæ simul cum sententia potest dirimi in iudicio principali.

Opp. (4.) *l. 4. de publ. jud.* Resp. Non dicitur in textu quod de causâ civili sit prius cognoscendum, sed si prius actum fuerit civiliter. v. g. interdictio unde vi, & probatum fuerit Sempronium vim commisisse, indeque condemnatum esse, hoc præiudicium facere iudicio publico ut deinde facile etiam conveniri possit in iudicio publico ob crimen violentiæ.

Opp. (5.) Quod causæ civiles tanquam præiudiciales debeant præferri criminalibus secundum verba initialia thes. Resp. th. loquitur de istis causis præiudicialibus, sine quibus non potest de aliis constare, seu quæ ita faciunt præiudicium, ut earum cognitione non præmissa de aliis constare nequeat.

Quæritur 2. An prius cognosci debeat de possessione quam proprietate?

Aff. prius per *l. 27. de judic. l. 5. §. 1. de vi publ. l. 10. C. de ord. judic.* & alios textus in th. alleg.

Opp. (1.) *l. 18. §. 1. de vi & vi armat.* Resp. aliud est petitorio pendente ad possessorium transire, quod utique licet, & ita prius cognoscitur de possessione quam proprietate, quâ de re loquitur textus oppositus, add. *l. 24. de*

R. V. aliud est pendente possessorio petitorium velle suscipere, quod non licet.

Opp. (2.) l. 12. §. 1. de acquir. vel amitt. poss. Resp. Itidem ex textu non potest deduci, de proprietate prius esse cognoscendum.

Opp. (3.) l. 5. §. 1. de vi publ. qui text. pugnat cum l. 7. C. de vi publ. Resp. nihil aliud ibi dicitur, quam quod prius actio ex interdicto unde vi instituta sit decidenda, quam de jure domini seu proprietate quærat.

THES. LXX.

Quæritur: An rectè dividatur L. C. in Affirmativam & Negativam?

Est sanè omnis L. C. in effectum negativa, dividitur verò solum ita ratione externæ figuræ verborum, v. g. quando Reus simpliciter negando respondet, dicitur L. C. negativa. Sin verò v. g. actione ex mutuo instituta affirmet quidem actionem, confiteatur mutuum, sed statim annexat exceptionem solutionis, tunc dicitur L. C. affirmativa. Quia verò hæc divisio hunc habet effectum, ut lite negativè contestatâ actor teneatur probare, lite verò affirmativè contestatâ & exceptione adjectâ Reus exceptionem debeat probare, ideò adhiberi solet.

EXERCITATIONE DECIMA

THES. III.

Quær. An hodiè etiam opus sit illò colore?

NEg. Quia ipse Imperator constituit de hac querelâ, qui non habet opus ad legem aliquam condendam aliquo colore.

Opp.

Opp. quod *princ. Inst. b. t. § l. 2. b. t.* non sit correcta in *Nov. 115*. Resp. non opus est correctione expressâ, color enim iste fuit adhibitus à J^Ctis, qui non habuere potestatem leges ferendi, sed interpretandi, quæ ratio non pertinet ad Imperatorem, qui legem condidit ex potestate suprema.

THESES. IV.

Quær. *An querela inofficiosi sit remedium preparatorium distinctum à petitione hereditatis, ita, ut deinde demum rescisso per querelam testamentô, aliud judicium petitio sc. hereditatis instituat, an verò sit species quædam hereditatis petitionis?*

Affirm. Posterius per text. & rationes in hac th. latè expositas.

Opp. (1.) *l. 20. l. 8. §. 16. l. 17. §. 1. de inoff. testam.* Resp. Concedimus quod rescindatur testamentum per querelam inofficiosi, sed simul & eadem actione petitur hereditas, per textus & rationes in th. alleg.

Opp. (2.) *l. 9. §. 10. verb. quoniam. de inoff. testam.* ut & (3.) *l. 1. C. eodem.* unde hoc nequitur argumentum: Quodcumque remedium datur contra verum heredem, illud non est petitio hereditatis. Atqui querela inofficiosi datur contra ipsum heredem per textus. E. querela inofficiosi non est petitio hereditatis. Major probatur per *l. 9. ff. de pet. hered. l. 7. C. eod.* add. *Exerc. th. 47*. Resp. (1.) ad Majorem, quod illa vera sit, si loquamur de specie hereditatis simplici, de quâ tit. seq. non vero de hereditatis petitione

ex causa inofficiosi testamenti. Resp. (2.) ad Minorem. Querela inofficiosi non datur contra heredem quatenus verum, sed quatenus iste heres in testamento inique conditō est institutus, daturque igitur contra eum, qui in effectu, & si iniquitatem & eventum testamenti respicias, non est verus heres. Debet verò adiisse hereditatem, ut locum habeat querela quia istō non adeunte non opus est, ut querelam instituat.

Opp. (4.) Omnis petitio hereditatis est vel ab intestato vel ex testamento. Querela inofficiosi nec est ex testamento nec ab intestato, quia testamentum adest. E. Minor probatur, quod non ex testamento, quia datur iis qui sunt testamento exclusi, nec ab intestato, quia, ut dictum, testamentum adest. *pr. Inst. de hered. quæ ab intest. defer.* Resp. Neg. Minor. quia, ut in th. explicatur, tanquam ab intestato petitur hereditas, quia testamentum est iniquum, ideoque rescindendum, ut successio ab intestato locum habeat.

THESES. X.

Quær. *An legitima in totum tolli possit?*

Neg. Quia ipsa naturalis ratio indidit parentibus naturalem affectionem, cum qua pugnaret, si parentes sine iustâ causâ omnem successionem adimerent. Similiter etiam liberi sunt obstricti parentibus ad honorem & omnia commoda exhibenda quantum in ipsis est : cui naturali inclinationi non conveniret, si in totum parentes privarentur successione liberorum.

Opp. (I.) Quod legitima à jure naturæ non sit præscripta, adeoque tolli posset, *arg. §. II. Inst. de J. N. G. & C.*

Resp.

Resp. Non quidem est ex ipsis primis principiis, parentibus & liberis deberi successionem, fuit tamen ex isto respectu naturali, qui ipsâ dictante natura est inter liberos & parentes.

Opp. (2.) Quod olim L. 12. tab. potuerint excludi liberi. Resp. Id æquitati naturali cum non fuerit conveniens, correctum est, uti monitum *in tb. 3. in fin.* Resp. (2.) LL. 12. tab. permiserunt parentibus liberos sine expressione justæ causæ excludere, ergò etiam licuit parentibus sine causa excludere, quod non sequitur. Fiduciam enim habuere erga parentes LL. antiquæ, quod non facile contra affectionem naturalem sint exclusuri liberos, permisere ergò hoc illorum conscientia.

THE S. XI.

Quær. *An fratribus ascititiis debeat legitima?*

Negatur. Quia neque naturâ neque lege sunt fratres, imò nec fratribus adoptivis debetur, sed solum per sanguinem talibus.

Obst. *l. 58. de hered. Inst. §. 1.* Resp. Nihil ibi de successione in legitimam, sed de appellatione fratris in testamento agitur, vid. *l. 58. de hered. instituend.*

THE S. XIII.

Quær. *An augmentum legitimæ etiam ad parentes & fratres spectet?*

Affirm. per verb. ult. *c. 1. Nov. 18.* Ex quibus sic argumentamur: omnibus personis est aucta legitima, quæ ab initio habuerunt quartam. Atqui ab initio non solum liberi, verum etiam fratres & parentes quartam habuerunt.

E. Deinde eadem quoque subest ratio, ideò enim auxit Imperator legitimam, quia quarta non videbatur sufficiens, quæ ratio etiam obtinet respectu parentum & liberorum.

Opp. (1.) Quod inscriptio ex textu *d. N. 18.* tantum sit de liberis. Resp. Adjicitur tamen generalis clausula : *hoc observando in omnibus personis.* Regerunt quidem dissentientes, quod verba istius clausulæ possint accipi de nepotibus, aliisque quæ liberorum nomine veniunt. Sed restrictionem hanc generalitas verborum non videtur admittere.

Opp. (2.) Quod in *Nov. 39. c. 1. pr. & N. 92. in præfat.* Imperator se explicet, & hanc quantitatem solum referat ad liberos. Resp. in istis Nov. quidem fit mentio tantum auctæ legitimæ liberorum, non autem excluditur inde augmentum parentum & fratrum.

Opp. (3.) Quod non eadem ratio sit parentum & fratrum, quæ est liberorum, & quod videatur Imperator eorum solum legitimam augere, quibus regulariter secundum naturam legitima debetur, per verba fin. *c. 1. N. 18.* Resp. (1.) Quod quidem aliqua diversitas intercedat inter legitimas, uti constat ex *tb. 7. 8. & 9.* quoad augendam tamen legitimam videtur esse eadem ratio, ne nim. si ultra quatuor personas divisio sit facienda, minima portio aliqua loco legitimæ sit. Resp. (2.) Quod etiam naturalis ratio, licet diversò modò, his omnibus tribuat legitimam, vid. jam in alleg. th.

Opp. (4.) quod LL. correctoriæ sint strictè accipiendæ. Resp. nisi ipsa lex corrigens generaliter loquatur. Præterea (5.) Circa parentum legitimam hoc in specie dubium moveri solet, quod non possit contingere, ut ultra quatu-

quatuor sint parentes qui succedunt, adeoque ad istos non possit spectare text. distinguens, an quatuor an quinque sint personæ succedentes. Resp. 1. sufficit, quod unus casus possit existere respectu parentum, quo sc. triens sit relictus pro legitimâ. Resp. 2. aliquando cum parentibus concurrunt, secundum Nov. 118. fratres, & tunc plures personæ existunt succedentes, quàm quatuor. E. & tunc semis parentibus erit præstanda, confer. Exerc. XXXIIX. tb. 28.

THESES. XV.

Quæritur: Antestamentum, quò filius est exheredatus non adjecta causa, sit ipso jure nullum, an verò rescindi debeat per querelam inofficiosi?

Aff. Prius, uti latè deducimus in th.

Opp. (1.) Quod Nov. illa 115. cap. 3. non agat de iis, quæ ad testamenti externam solennitatem, ritumvè exheredationis pertinent, sed de causis, ob quas facta exheredatio juste vel injuste facta intelligatur. Resp. Utique, veluti in ipsa th. explicatur, nominatim exprimere causam non pertinet ad justitiam causæ, sed ad ritum exheredationis. Regerunt quidem dissidentes ideò nominatim inferendas esse causas, ut constet facilius de justitiâ causæ, ob quam pater exheredavit. Resp. Quamvis hæc sit ratio hujus ritus, tamen insertio expressa, quæ requiritur, est solennitatis, & aliàs quoque extra insertionem, modò heres probaret causam, constaret de justitiâ ejus.

Opp. (2.) Quod hæc inde absurda sequantur, quod
etiam

etiam præteritis liberis emancipatis, exheredatis posthumis testamentum sit nullum. Resp. Nihil hoc absurdi est, quia quantum exheredationes attinet, nullam vult differentiam Justinianus inter suos & emancipatos, nisi quod hi etiam possint præteriri, vid. *Ex. XXXII. tb. 26.* posthumus autem naturaliter talis hodiè exheredari nequit vide *d. Ex. tb. 35.*

Opp. (3.) Quod ita tollatur bonorum possessio contra tabulas, imò totus ferè tit. *ff. C. Inst. de inoff. testam.* Resp. (1.) Itidem hoc nihil absurdi est: sic enim sublata est bonorum possessio ab intestato per *Nov. 118.* vid. *Exercit. XXXII X. tb. 42.*

Nec obest, quod Justinianus non faciat mentionem abrogandę annorum possessionis contra tabulas, vel etiam querelę inofficiosi testamenti, sufficit enim quod hæc abrogatio ex novâ lege necessariò fluat, ita nec in *d. Nov. 118.* expressè abrogat bonorum possessionem ab intestato, & tamen illa non amplius est necessaria *d. tb. 42.* Resp. (2.) quod utique tum bonorum possessionis *d. tb. 38.* tum præsertim querelę inoff. testam. hodiernum sit usus, uti patet ex *tb. 16.*

Opp. (4.) *Nov. 115. c. 3. in fin. verb. testamentò evacuato & c. c. 4. §. 9. vers. sed rescisso testamento.* Resp. Verba illa non sunt captanda, constat enim etiam ex *LL. ff. & C.* quod aliquando rescindi dicantur, quæ tamen ipso jure nullæ sunt, *tot. tit. ff. quæ sententia sine appell. rescind. l. 2. C. de act. emt.* Sunt enim verba: *Rescindere evacuare & similia, nomina generis.* Fit autem evacuatio vel rescissio vel per jus & inde eveniens remedium nullitatis, vel per querelam inofficiosi.

Opp.

Opp. (5.) Quod Justiniano solum fuerit propositum enumerare certas ingratitudinis causas. Resp. Præter enumerationem causarum expressè requirit ac constituit, ut testamento parentum nominatim inserantur exheredationis causæ, quæ ad ritum pertinent.

Opp. (6.) Quod ita etiam heredibus extraneis proficiat hæc constitutio contra intentionem Justiniani: Si enim liberi sine causa exheredati repudient hereditatem, aut ante aditionem hereditatis moriantur, testamentò ipsò jure nullò, succederent extranei. Resp. N. C. quando enim filii nolunt aut non possunt jure suò uti, subsistit testamentum, & heredes in eo instituti succedunt. Testamenta enim istiusmodi non sunt absolutè nulla, sed solum respectu filii non rectè exheredati. Hoc igitur agnoscente voluntatem patris, illud subsistet, add. *th.* 22.

Opp. (7.) Quod jure veteri exheredatio duplicem habuerit effectum (1.) ut absolvat internam paterni testamenti solennitatem (2.) ut exheredatum submoveret ab hereditate. Circa prius nihil mutavit Justinianus, dicunt Dissent. sed solum circa posterius, requirendo certam eamque expressam causam. Resp. Utique etiam circa prius quid mutavit, non enim sufficit amplius nominatim filius exheredatur, sed præterea requiritur, ut nominatim inserta sit testamento causa, *vid. ipsa th.* in contrarium. (3.) assert Cyprian. Regn. *Disput. ad π. 12. th. 2.* quod pater non præsumatur mortuus cum peccato. Resp. (1.) Hæc ratio huc planè nihil facit, nec apparet, quid concludere exindè velit iste Autor. Resp. (2.) Si fortè hæc mens ejus sit, quod pater præsumatur ex iustâ causâ exheredasse filium, licet eam non expresserit, nec

inique seu cum peccato exheredasse, adeoque admittendum esse heredem, ut probet istam causam, nihilominus tamen dici potest, quod imputare sibi debeat pater, quod non formam à lege præscriptam observaverit, si ob non insertam causam testamentum dicatur nullum, uti idem Autor *inf. t. h.* concedit.

THES. XVI.

Qvæ. *An filii naturales, hoc est, ex concubina pro-
geniti, possint dicere testamentum pater-
num inofficiosum?*

Neg. arg. *Nov. 18. c. 1. in fine.* unde sic argumentamur: Quibus liberis non est decreta legitima, illis non competit querela inofficiosi. Sed filiis naturalibus non tribuitur legitima in hereditate paternâ. E. nec ratione ejus competit querela inofficiosi.

Opp. (1.) *Nov. 18. c. 5. & Nov. 89. c. 12. §. 4.* Resp. In iis Novellis solum dicitur, quod succedant patri certâ ratione ab intestato naturales. Neg. autem consequentia à successione ab intestato ad querelam inofficiosi, ducta. Nam & fratres habent jus succedendi ab intestatò simpliciter, nec tamen ipsis nisi unô casu competit querela, Sic etiam cæteri cognati ab intestato succedunt, non verò iis competit querela *l. 1. h. t.*

Opp. (2.) Dubium leve ex §. 2. *Inst. de inoff. test.* Resp. Liberi naturales ibi opponuntur adoptivis, & significant liberos ex justis nuptiis procreatos. Ratio, quia intelliguntur ex justis nuptiis procreati naturales, quando opponuntur adoptivis. vid. §. 1. *Inst. de adopt.* ibique not. *Vinn.*

THES.

THES. XIIIX.

Qvæ. 1. *An testamentum defuncti fratris, in quo turpem personam instituit, subsistat non inserta causâ, ob quam fratrem præterierit vel exheredaverit?*

Affirm. quia in Nov. 22. c. 27. hæc forma præteritionis vel exheredationis non præscribitur ratione fratris, adeoque testamentum perinde ut jure veteri subsistit, & querela rescindendum est.

Opp. Quod etiam certæ causæ in ista Novella sint expressæ, ex quibus frater exheredandus, perinde ut in Nov. 115. de parentibus & liberis exheredandis. Resp. nulla est consequentia. Causæ certæ sunt enarratæ. E. etiam sunt exprimendæ in testamento, quia hoc non additur. Ideò autem causæ exprimuntur, ut frater querelam instituens, ab iis se innoxium esse ostendat, vel heres institutus aliquam istarum causarum à fratre esse commissam probet l. 28. C. de inoff. test. quippe quæ l. per d. Nov. non est correctæ.

Qvæ. 2. *An etiam is frater possit querelam instituere, qui ipse est infamis, contra testamentum fratris, in quo infamis est institutus?*

Affirm. arg. l. 27. C. de inoff. test. Nov. 22. c. 47. ubi nulla distinctio respectu fratris fit.

Opp. (1.) l. 11. C. de inoff. test. ubi de patre dicitur, quod possit filium privare hereditate, si fuerit infamis, nisi & ipse similis sit conditionis. Resp. Neg. Conseq. colligi enim inde solum potest, quod pater filium infamem non

possit excludere ab hereditate, si ipse pater sit infamis. Non autem inde sequitur, quod frater infamis possit excludi ab hereditate, herede etiam institutò infami. Sed potius inde concludendum videtur, quod frater, licet infamis sit, præferendus heredi extraneo, qui similis est conditionis.

Opp.(2.) *l. 47. solut. matrim.* Resp. text. agit de compensatione delictorum inter duos, quorum alter alterum posset convenire. Quær. autem quis sit præferendus in successione, an frater infamis, an verò heres extraneus infamis? & Resp. quod frater sit præferendus.

Quær. 3. *An, institutâ turpi personâ in testamentò fratris defuncti, simul cum fratre admittatur fratris alius defuncti filius ad querelam?*

Neg. *arg. l. 1. b. t.* quod sc. ultra fratrem nulla sit indulta querela, neque jure veteri, neque novò.

Opp.(1.) *Nov. 118. c. 3. & Nov. 127. c. 1.* Resp. non valet argumentum ductum à querelâ inofficiosi ad successionem ab intestato, circâ successionem quidem est correctum in Nov. non autem circa querelam.

Opp.(2.) Quod licet fratris filio non competat directè querela, per consequens tamen fruatur querelâ à fratre instituta, quia rescisso testamentò à fratre, deinde ab intestato simul succedet fratris ante defuncti filius. Resp. hoc non concedendum, secundum ea, quæ exponuntur in *l. h. 24.*

THES. XIX.

Decisioni questionis in thes. propositæ.

Opp

Opp. (1.) *l. penult. pr. de inoff. testam.* qui textus videtur indistinctè loqui. Respond. Loquitur textus de primo casu, quando nimirum ordo diversus ordini alteri succedit, add. *l. 14. eod.*

Opp. (2.) *l. 3. §. 5. de bon. poss. con. tab.* Resp. textus agit de casu, ubi pater nepotis jam vivò avò est mortuus, vide verba: *patre jam mortuo*; Aliàs enim pater ipse petere potuisset bonorum possessionem contra tabulas, utpote qui non fuit exheredatus.

Opp. (3.) Quod exheredatus pro mortuo sit habendus *l. 1. §. 3. de conjungend. cum emancip. liber. eius.* Resp. Hoc verum est respectu eorum, qui mediante exheredatò ipsi succedendi jus non habent. Is verò, qui non nisi per exheredatum commodum successionis haberet, non potest exheredato querelam omittente ipse queri.

Opp. (4.) Quod nepos admittatur ex Edictò successorio. *l. 1. §. 10. de success. Edict. l. 1. §. 4. de suis & legit. hered.* Resp. Id procedit quando non obstat testamentum avi, qui filium exclusit, per quem nepos commodum successionis haberet.

Opp. (5.) Quod nepos non debeat ferre iniquitatem patris. *l. 22. C. de pæn. item l. 3. §. 5. de bon. poss. contr. tabb.* Resp. Non directò & per se, accidit tamen aliquando ut per consequens filio noceat delictum patris, nimirum si filius propter delictum privetur hereditate, nihil ad nepotem inde natum potest pervenire.

THES. XXII.

Quær. I. *An si fratris testamentum evertatur per querelam, subsistant legata?*

Affirm. *Nov. 115. c. 3. & 4. in fin.* quæ enim ratio obtinet in testamentis parentum & liberorum, quod sc. injuria sit in institutione, non in legatis: eadem etiam obtinet in testamento fratris.

Opp. *Nov. 22. c. 27.* ubi nihil hac de re dicitur. Resp. Jura correctoria non sunt extendenda, nisi mens corrigentis necessario appareat.

Quær. II. An etiam si testamentum sit ipso jure nullum ob exheredationem, etiam legata subsistant?

Aff. per *Nov. 115. c. 3. & 4. in fin.* clausula enim illa tam ad querelam, quam ad nullitatem, de quâ utrâque per totam *Nov.* actum est, pertinet, & eadem ratio obtinet, ut in verb. *legata &c.* explicatur in th.

Opp. ubi non valet heredis institutio, ibi quoque non potest subsistere testamentum. Sed hoc casu institutio heredis non valet. E. Resp. (1.) per instantiam, quando per querelam testamentum evertitur, & heredis institutio habetur pro nullo, & tamen legata subsistunt. Ad quam instantiam regerere quis posset, quod tunc nihilominus subsistat heredis institutio, & demum evertatur, à prima igitur subsistentiâ legata vires accipiunt & retinent. Resp. (2.) Quod in opposito argumento minor sit vera, quando heredis institutio absolute est nulla, hoc autem casu solum respectivè est nulla, uti explicatur in d. verb. *legata.* Accedit (3.) quod jure novò legata & sine testamento tanquam Codicillis ab intestato relicta, possint resistere.

THES. XXIII.

Qvæ. *An pater, si solus hac querela utatur, exclusis defuncti fratribus ob legitime factam exheredationem, consequatur totam hereditatem, an verò solum portionem virilem?*

Solum virilem consequitur, *arg. l. 10. l. 15. in fin. de inoff. test.*

Opp. (1.) quod in *Nov. 115. c. 4. in fin.* dicatur, quod omnis institutio evacuetur. E. pater solus erit ab intestato heres, & totam hereditatem consequetur. **Resp.** Omnis institutio illa evacuetur, quæ est injuriosa & inofficiosa.

Opp. (2.) quod is, cujus testamentum inofficiosum dicitur, non credatur habuisse factionem testamenti. *l. 17. §. 1. h. t.* **Resp.** hoc itidem intelligendum est quatenus est inofficiosum, & quatenus rescissum per querelam, add. *l. 10. & seqq. h. t.* Inofficiosum sc. solum est ratione portionis patri debitæ, fratres verò licitè sunt exclusi.

Opp. (3.) quod fratres justè exclusi non faciant partem cum pro mortuis habeantur *arg. l. 1. §. 5. de conjung. cum emancip. lib. ejus.* **Resp.** alio sensu justè exclusi pro mortuis habentur. Hoc autem casu pater non potest aliam portionem per querelam petere, quàm eam, quam habuisset ab intestatò.

Opp. (4.) quod ex injuriâ, quæ patri per scriptum illum heredem est illata, non debeat commodum heres accipere. **Resp.** Non accipit ex injuria commodum, sed quod in reliquâ parte nulla subsit injuria.

THES. XXIV.

Qvæ. *An fratre aliquo consanguineo rescindente testamentum per querelam, etiam cum ipso succedant fratrum germanorum defunctorum filii?*

Neg. arg. *l. 19. l. 24. h. t.* & per rationem in th. expressam.

Opp. (1.) Quod hujusmodi personæ succedant ab intestato cum fratre, imo fratrem consanguineum excludunt. *Nov. 118. c. 3. Nov. 127. c. 1.* At verò per querelam inofficiosi res redigitur ad causam intestati. E. istæ personæ succedunt ab intestatō. Resp. Major obtinet in casu, ubi simpliciter agitur de causâ intestati, aliter se res habet, ubi testamentum est conditum, quod solum à certis personis & ratione certarum personarum potest per querelam everti, & ratione harum res redigitur solum ad causam intestati.

Opp. (2.) *l. 6. §. 1. l. 16. §. 1. h. t.* ubi eversō per querelam testamento admittuntur illi, qui aliàs ab intestatō succedunt. Responsio habetur in *th. 25. nim. l. 6.* continet talem casum, ubi egerunt illi, qui jus agendi non habuerunt, & de factō per incuriam seu Judicis seu partis adversæ litigantis obtinuerunt. At *l. 16.* agit de filio cum quō filia admittenda foret, si aut egisset, aut obtinisset.

Opp. (3.) *l. 2. §. si cognatus ad Sc̃um Tertull.* Resp. mater ibi ad successionem vocatur, quia itidem æquale vel potius jus habet.

THES. XXVII.

Qvæ. An duobus filiis extantibus, altero justè exheredato, altero iniquè, hic movens querelam totam hereditatem obtineat?

Neg. arg. l. 8. §. 8. l. 17. l. 19. h. t.

Opp. quod exheredatus habeatur pro mortuo l. 10. §. 4. de bon. poss. contra tabb. l. 1. §. 5. de conjungend. cum emancip. lib. ejus. adeoque perinde erit, ac si filius ille alter solus extaret, & per consequens totam hereditatem petere possit. Resp. Exheredatus habetur pro mortuo, quantum attinet successionem ejus, à quo exheredatus est, non vero trahendum hoc est extra terminos juris, nec ita simpliciter argumentum ex aliâ materiâ, nimirum bon. poss. contra tabul. huc applicandum, quippe in qua exheredati nunquam petentibus partem faciunt, vid. thes. 32.

THES. XXX. n. 1.

Qvæ. 1. An hodiè sit relinquenda parentibus & liberis legitima titulo institutionis?

Affirm. per Nov. 115. c. 3. & 4. Titulus namque institutionis honorabilior & utilior titulo legati, habet enim filius inde jus accrescendi, altero herede repudiante hereditatem, quod non haberet, si nudus legatarius esset.

Opp. (1.) l. 13. C. de hered. inst. quod nimirum legitima sit res certa, qui verò in re certa est institutus, habetur pro legatario d. l. Resp. (1.) diciter in textu, quod concurrentes heredes sint loco legatariorum, nihilominus

tamen si deficiat alter heres, idem ius habent quod alii heredes. Resp. (2.) Legitima non isto sensu dicitur res certa, sed est pars hereditatis.

Opp. (2.) *l. 6. C. h. t.* ubi legitima dicitur pars bonorum, non hereditatis. Resp. Jure veteri sufficiebat quocunque titulo legitimam relinquere; & tunc non semper erat pars hereditatis.

Opp. (3.) *Auth. Noviss. C. h. t. verb. quoquo titulo.* Resp. desumpta est auth. ex *Nov. 18.* quæ correctæ est per *Nov. 118. c. 3. 4. & 5.*

Eâd. Th. vers. quod & obtinet.

**Qværitur. II. *An etiam in testamento inter liberos
& ad pias causas obtineat, ut filius sit instituendus?***

Aff. arg. c. 1. de testament. in 6.

Dissent. potissimum argumentum est, quod in talibus testamentis omnes solennitates sint remissæ. Resp. (1.) Solennitates præsertim extrinsecæ remissæ sunt non verò intrinsecæ, & qui sine injuria alterius omitti non possunt: vergeret enim ad injuriam filii, ipsum non institui in testamento. Resp. (2.) quod piæ causæ relictum in tali testamento quidem valet, at nihilominus filius non institutus evertere potest testamentum quoad institutionem.

THES. XXXI.

Qværit. *An actio ad supplementum legitimæ etiam quinquennio extinguatur?*

Neg.

Neg. quia nullibi brevior terminus ipsi præfixus, perinde igitur ut alia actio 30. annis demum finitur.

Opp. quod videatur actio subsidiaria querelæ inofficiosa, quæ finitur quinquennio, uti dictum *th. 29.* Resp. Neg. planè enim diversa est actio ab illâ: querelâ inofficiosa rescinditur testamentum, hac verò adjuvatur & suppletur.

THES. XXXII.

Quær. 1. An quoad computationem legitimæ sit inter liberos connumerandus juste exheredatus?

Affirm. per rationes in *th.* adductas.

Opp. (1.) *l. 10. §. 4. de bon. poss. contr. tabb.* Resp. Non valet argumentum ductum à bon. poss. contra tabb. ad computationem legitimæ, Bonorum enim possessio contra tabulas à Prætoribus est introducta eò tempore, quo quantitas legitimæ non variabat secundum numerum liberorum, sed legitima semper erat quarta.

Opp. (2.) *l. 1. §. 5. de conjung. cum emancip. lib. ejus.* Resp. quod ibi dicatur exheredatum filium pro mortuò haberi, non generaliter est intelligendum, alioquin repugnaret *l. 3. eod.* ubi exheredatus dicitur obstare suis filiis: non autem obstaret, si pro mortuo haberetur: pertinet sc. Ulpiani illud Responsum in *d. §. 5. ad Edictum de conjung. lib. ejus.* Nam quod ad illud Edictum attinet, perinde admittuntur nepotes ex filio exheredatò, eodemque emancipatò, ac si pater non esset, vid. Faber. *lib. 9. conject. c. 20.*

Opp. (3.) *l. 23. §. fin. de inoff. test.* Resp. ibi non agitur de computatione legitimæ, sed de casu, qui tractatur in *th. 26. h. Exerc.*

Vers. Sed quid si alter &c.

Quæritur 2. Si Titius filius sit institutus in legitima, filius vero Sempronius inique exheredatus sit, & repudiet hereditatem, an ille sit liberis accensendus, & an heredi extraneo accrescat portio?

Dicimus quoad computationem quidem legitimæ & ejus personam computandam; sed portionem ejus apud heredem extraneum institutum manere, quia sc. reliquis liberis nullum jus competit in illa portione, quæ exheredato filio obveniret, si hac querelâ uteretur.

Opp. quod deficientis portio accrescat aliis. Resp. quod hoc ita se habeat in aliis casibus, ubi non adest heres, qui portionem deficientis capit.

TH. XXXIV.

Quær. An etiam augmentum bonorum post mortem patris accedens, quoad computationem legitimæ attendendum sit?

Neg. per l. 6. C. de inoff. test. l. 44. §. fin. de bon. libert.

Opp. l. 43. ad L. Falcid. Resp. ibi servi reversi finguntur non fuisse capti, & ita tempus reditus jungitur cum tempore, quo sunt capti, atque sic perinde est, ac si tempore mortis in bonis defuncti fuissent. arg. l. 29. de capt. & postlim. revers. Ex. XXXIV. § 4. 61.

TH. XXXVI.

Quær. An testamentum, in quo filius præteritus vel
ini-

*iniquè exheredatus subsistat seu non possit
everti per querelam, clausulâ Codicillari
adjectâ?*

Dicimus illud subsistere, per rationem in th. allatam
& arg. l. 29. §. 1. qui test. fac. poss. l. 24. §. 10. de fideicom. li-
bert. l. ult. §. 1. C. de Codicill. add. Exer. XXXIV. thes. 65.
num. 2.

Opp. l. 13. de inoff. test. Resp. (1.) Scævola tantum
refert sententiam Pauli, non verò probat. Resp. (2.) Sen-
tentia nostra potissimum respicit jus novissimum, in quo
non amplius obtinet ille color, quasi à demente testamen-
tum fuerit conditum, adeoque & cessat ratio Pauli.

TH. XXXIIIX.

*Qvæ. An, Si aliud remedium competat, querela
hec non detur?*

Aff. per §. 3. Inst. h. t.

Opp. l. 3. §. fin. si à parent. quis manum. Resp. Illo
casu querela est pingvius remedium, quippe cum per bo-
norum possessionem contra tabulas solum partem quis
consecutus fuisset, per querelam autem totum rescinditur
testamentum.

TH. XXXIX.

*Qvæ. I. An & jure novo testamentum militis sit
immune à querelâ?*

Aff. Quia LL. priores in Nov. non correctæ.

Opp. (1.) Nov. 115. cap. 3. pr. ubi parentibus sine ulla
distinctione imponitur, ut vel instituant, vel exheredent
liberos, nullumque privilegium servatur militibus. Resp.

textus loquitur generaliter quidem, sed propterea non tollit privilegia militibus concessa, quia horum non facit specialiter mentionem.

Opp. (2.) *Nov. 115. cap. 4. pr.* ubi agitur de filiofam. qui habet testandi licentiam, quod patrem non possit præterire, is autem filiusfam. est miles testans de peculio castrensi. Resp. textus est accipiendus de quasi castrensi peculio testante filiofam. uti in ipsa th. monetur *verb. idem.* Agit enim utique Imperator in tota ista *Nov. de testam.* regulariter condito, & non de privilegiato; Non enim verisimile est ipsum Jus singulare & privilegium tollere per aliquod Jus commune & generale, sed si hæc mens ejus fuisset, utique privilegium illud in specie seu specialibus verbis abrogasset.

Opp. (3.) Quod contra jus naturæ esse videatur, filiosfam. milites posse privare patres hereditate sine causa. Resp. (1.) Non hoc est contra ipsa principia juris naturæ, alias enim posset etiam hoc opponi juri veteri. Resp. (2.) Non sequitur: Conceditur militi absque solennitatibus & non expressâ causâ parentes præterire. E. violatur jus naturæ; præsumitur namque miles non sine causa præteruisse. Si verò miles abutatur suo privilegio, agit contra intentionem juris civilis, & committitur hoc ejus conscientiæ; vel breviter: Jus civile non vult, ut miles sine causa prætereat, sed tantum permittit causam non exprimere, nec eam esse probandam.

Verf. Liberum.

Quæritur. 2. *An justè ita mater excludatur per substitutionem pupillarem ab hereditate filii?*

Affirm.

Affirm. quia sc. pater jure patriæ potestatis de bonis filii impuberis, qui ipse disponere nequit, disponere potest; ille verò pater sc. non est obstrictus, ne quidem ipso jure naturæ, matri impuberis s. uxori suæ aliquid relinquere.

Opp. (1.) Quod durum videatur, matrem, quam luctuosa mors liberorum maximè afficit, privari omnibus bonis & legitimâ quoque à filio aliàs debitâ, contra *l. 15. h. t.* Resp. durum hoc esset, si filius conderet testamentum, sed non si pater.

Opp. (2.) Quod privilegium patriæ potestatis non possit vergere ad injuriam matris *l. 4. C. de emancip. liber.* Resp. Non est propriè injuria, pater enim suo jure utens matri non facit injuriam.

Opp. (3.) Quod pater nomine filii condât testamentum. E. perinde ut filius solum legitimam debet relinquere matri, *arg. l. 54. d. R. 7.* Resp. quoad effectum quidem ita se res habet, ac si filius condidisset testamentum, revera autem pater jure proprio & loco filii testamentum condit.

Quær. 3. *An & tacitâ pupillari substitutione excludatur mater?*

Aff. per *d. l. 8. §. 5. de inoff. test. l. fin. C. de instit. & substit. l. 4. C. de impub. & al. substit.* Ad textum obstantem resp. in *Ex. XXXIII. th. 29.*

THES. XLVII.

Pugnare hic videntur alleg. *l. 13. §. fin. & l. 42. h. t.* Resp. distinguendo inter debitorem, qui gerit se pro herede, & ideo non vult solvere debitum, & de hoc agit *l. 13. §. fin.*

§. *fin.* & debitorem illum, qui se non gerit pro herede, & ideo non vult solvere, quia dubitat, illum, qui debitum petit, heredem esse, & de hoc est l. 42. h. t. vers. *etsi.*

Vers. *Etsi autem &c.*

Qvæ. An etiam is, qui initio non possidet, postea verò adeptus est possessionem, condemnatur?

Affirm. per l. 18. §. 1. h. t.

Opp. l. 23. & 35. de *judiciis*. Resp. textus hi oppos. loquuntur de eò, quod intervenit à parte Actoris, seu de jure actoris & causa agendi, qui initio in judicio non adfuit.

THESES. XLIIIX. n. 2.

Qværitur: An si is, qui dolò desit possidere, jam æstimationem præstiterit, nihilominus quoq; possessor possit conveniri, ut rem restituat?

Aff. per l. 13. §. ult. de *petit. hered.* l. 95. §. 4. & 7. de *solut.* & per rationem in *th. alleg.*

Opp. (1.) §. 6. *Inst. de legat.* Resp. Dolo possidere designans ob suum factum dololum convenitur & præstat æstimationem. Is autem qui possidet ex propria causâ convenitur ratione possessionis rerum hereditariarum.

Opp. (2.) l. 57. d. R. 7. Resp. hic non bis idem exigitur, cum (1.) diversa res (2.) à diversis personis & (3.) ex diversis causis petitio fiat,

Opp. (3.) l. 51. §. 1. de *except. rei judic.* ad quam eadem est responsio.

Opp. (4.) l. 24. *junct.* l. 26. *pr. de noxal. act.* Resp. Alia est ratio noxalis actionis, quæ est personalis, & in quâ solum spectatur, ut quis habeat damni reparationem, quam

quam si ab uno fuerit consecutus, extinctum est jus agendi: aliud est in petitione hereditatis, quæ est actio in rem, & licet æstimationem sim consecutus, tamen natura hujus actionis in rem adhuc durat contra possidentem rem.

Opp. (5.) *l. 10. de reb. eorum qui sub tut.* Resp. Ex æquitate ibi actio denegatur, ne tutor qui jam æstimationem solvit pupillo, rursus conveniatur ob evictionem præstandam, si rem à possessore pupillus etiam peteret.

Opp. (6.) *l. 25. §. 17. de pet. hered.* Resp. loquitur textus de b. f. possessore qui rem distraxit.

THES. I. n. 3.

Qvæ. An emtor, qui à fisco emit hereditatem tanquam vacantem conveniri possit ab herede actione utili?

Aff. per *l. 13. §. 1. d. pet. hered.*

Opp. *l. 2. & 3. C. de quadrien. præscript.* ubi dicitur, quod is, qui emit à fisco, nulla actione possit conveniri. Resp. (1.) Donellus & Pacius existimant, quod *d. l. 13. §. 9.* sit intelligendus de casu, quo non datur contra fiscum actio, ut si procurator fisci eâ lege vendiderit, & teneretur, cui responsioni objicit Hilliger ad Donell, quod pactum inter Fiscum & emtorem non possit præjudicare vero heredi. Verum dici potest, quod quidem non præjudicet heredi vero, qui nihilominus agit contra emtorem tanquam possessorem, sed emtor non potest rursus convenire fiscum, quippe cum emtore initum pactum obstat.

Alii (2.) Resp. quod in *d. l. 13. §. 9.* sint reliquæ juris veteris, per constitut. verò Imperatorum mutatum quidam sit circa hanc rem in *d. l. 2. & 3.*

Cc

THES.

THES. LI.

Qvæ. An petitio hereditatis & R. V. possint cumulari?

Secundum communem Interp. sententiam aff.

Ad textus oppos. in genere resp. potest, quod LL. Romanis non facile admittatur cumulatio actionum vid. *Ex. XLVI. th. 100.* In specie verò (1.) resp. ad *l. 1. C. de furt. ut & ad l. 7. §. ult. de except. rei judicat. & l. 43. §. 1. de R. J.* quod ibi non agatur de alternativa cumulatione, quæ & in contrariis actionibus locum haber. Resp. (2.) Rei vindicatio & hereditatis petitio non sunt actiones contrariae, sed disparatae.

TH. LIV. in fin.

Ad obst. *l. 2. in fin. C. de fruct.* Resp. Loquitur textus de consumtis post litem jam motam.

Ad *l. 11. C. de acquir. & ret. poss.* Resp. loquitur textus de vitio rei quasi inhaerenti, v. g. quando res fuit furtiva.

TH. LV.

Qvæ. An etiam errans in jure habeatur pro bon. fid. possessore?

Aff. per *l. 25. §. 6. b. t.*

Opp. (1.) quod juris error nulli proffit & non excuset. *l. 2. §. 15. pro emptor. l. 31. 32. §. 1. de usucap.* Resp. In usucapionum materiâ error juris pro mala fide est, ibi enim agitur de re acquirenda. E. ibi juris error non debet efficere, quo minus longissimum tempus requiratur ad præscriptionem: Hic verò agitur de restituenda re, ejusque fructibus, & hoc casu mitius agitur cum possessore, qui licet in

in jure erret, tamen nescit rem esse alienam, confer. l. 44. de usucap.

Opp. (2.) l. 7. c. de agric. & censit. & c. qui contra 82. d. R. J. in 6to. Resp. Itidem textus sunt intelligendi quantum acquisitionem attinet, non quantum restitutionem, de qua hic agitur.

TH. LVI.

Cum alleg. l. 25. §. 11. de pet. hered. pugnare videtur l. 54. §. 1. de furtis. Resp. textus oppositus agit de fure & mal. fid. possessore & l. 25. de bonæ fidei possessore.

TH. LIX.

Qvæ. An mal. fid. possessor teneatur ad usuras præstandas ratione pecuniæ, quæ potuisset fœnori dari?

Neg. per l. 20. §. 14. h. t.

Opp. quod usuræ sint instar fructuum, fructus autem etiam percipiendos teneatur mal. fid. possessor restituere. Resp. Hoc casu alia est ratio fructuum, alia usurarum. Nam agrum quidem colere, & fructus percipere debet instar boni patrisfamilias, sed non ita obligatus est ad fœnori pecuniam exponendam, quia nec quilibet bonus paterfamilias pecuniam ita elocat, nec semper tuta & commoda occasio elocandi est.

THES. LXI.

Ad alleg. l. 26. pr. C. de usur. Resp. Ibi actio per præscriptionem est extincta, in casu autem in th. proposito non est extincta, sed solum de ipsâ re hereditariâ, utpote peremtâ, non potest agi, potest tamen nihilominus agi

de fructibus, quippe qui pertinent ad universitatem hereditatis.

THES. LXIII.

Qvæ. *An rectè solvatur Legatariis à possessore post litem motam?*

Affirm. per *l. fin. C. h. t.*

Opp. 1. *l. 17. h. t.* Resp. textus loquitur de eò, quod ante litem motam factum est, & agitur de casu speciali, quo non potest repeti legatū indebitè solutum, à legatariò inope, ideoque illi conceditur id, quod solvit ex rebus hereditariis retinere.

Opp. 2. *l. 7. pr. d. t.* Resp. (1.) ibi de inoff. testamento est controversia. Resp. (2.) Agitur ibi de libertate relicta, quæ semel præstita non potest revocari.

TH. LXIV. num. 1.

Qvæ. *An homo præsumatur 100. annos vivere, ita ut his nondum elapsis semper debeat mors probari?*

Neg. quia nullibi hoc in legibus est statutum, attendenda igitur hac in re, sicut & aliis casibus, est intentio Actoris. Si hæc sit fundata in vitâ hominis absentis, debet ea probari, licet 100. anni nondum sint elapsi. Sin verò ista fundata sit in morte absentis, hæc debet probari.

Opp. (1.) *l. 56. de usufr.* Resp. dicitur ibi in fin. quod longævi hominis vitæ finis sit 100. anni, sed quod homo non facilè ultra 100. annos vivat, sed non dicitur quod homo præsumatur 100. annos vivere.

Opp. (2.) *l. 23. C. de SS. Eccles.* Eadem est responsio, nem-

nempè longissimus vitæ humanæ terminus dicitur esse 100. annorum, & deinde etiam præscriptio longissima statuitur 100. annorum, sed nihil ibi de præsumptione.

TH. LXXIV.

Qværitur: *An à muliere prægnante, in dubiò, quia tergemini nasci possunt, computatio sit instituenda?*

Affirm. per l. 3. 4. si pars hered. pet. l. 28. §. fin. de judic.

Opp. (1.) l. 7. de reb. dub. Resp. loquitur textus de casu, quo jam apparet nullum esse natum.

Opp. (2.) l. 3. §. 10. de suis & legit. hered. Resp. loquitur textus de casu, quò constat uxorem non esse prægnantem.

Opp. (3.) l. 30. §. 6. de acquir. & omitt. hered. Resp. loquitur textus de ipso jure, quod nam sc. ille jus succedendi habeat, qui jam est natus, quia verò incertum est, an sit nasciturus, pendet quoad effectum istud, & interim quarta adjudicatur.

THES. LXXX.

Qværitur. *An fideicommissaria hereditatis petitio sit actio civilis?*

Affirm. per l. 1. h. t.

Opp. (1.) l. 2. h. t. ubi opponitur hæc actio hereditatis petitioni civili. Resp. Est homonymia in vocabulo *Civilis*. Civilis enim actio in l. 2. strictè sumitur pro eâ, quæ ex LL. 12. tab. descendit.

Opp. (2.) pr. Inst. de perpet. & tempor. action. vers.

aliquando. verb. ceterisque qui heredis loco sunt. Resp. II. la verba non pertinent ad fideicommissariam hereditatis petitionem, vid. Ex. XLVI, th. 76. vers. aliquando n. 1.

EXERCITATIONE UNDECIMA

TH. V. vers. Hinc quoque.

Qvæ. I. An uxor possit vindicare dotem?

NEg. per l. 3. C. h. t.

Opp. (1.) l. 3. C. de R. V. ubi maritus fundum vendidit, & tamen dicitur, quod uxori competat potestas vindicandi rem dotalem. Resp. (1.) fundus non fuit dotalis. Resp. (2.) positò quod fuerit dotalis, alienatio fuit illicita, & non rectè fuit versatus in re dotali maritus. E. meritò uxori conceditur potestas vindicandi rem dotalem à marito illicitè alienatam.

Opp. (2.) l. 30. C. de jur. dot. Resp. mulier quidem manet Domina dotis, re extra qualitatem dotis considerata, sed illud Dominium se rursus exserit demum post finitum matrimonium & cessantem qualitatem dotalem, vid. tit. de jur. dot. Ex. XXX, th. 12. n. 4. th. 16.

Opp. (3.) l. 15. §. 3. qui satisd. cogun. Resp. hætenus etiam prodest mulieri, sed constante matrimonio, ut libera sit ab onere satisfactionis, add. Ex. L. th. 25.

Qvæ. II. An Dominus, qui est heres venditoris, possit repelli doli mali exceptione?

Aff. l. 14. C. d. R. V.

Opp. (1.) l. 73. de Evict. Resp. Si possessor non obicerit exceptionem doli mali, habet rursus actionem contra

tra heredem ad evictionem præstandam, in arbitrio sc. ejus est, an velit statim remove heredem, an verò ad evictionem præstandam agere.

Opp.(2.) *l. fin. C. de Evict.* Resp. textus loquitur de herede fidejussoris, qui tantum ad interesse tenetur, adeò que rectè jure domini vindicat rem à possessore, licet propter fidejussionem à defuncto, cui successit, præstitam, rursus ad interesse illud præstandum conveniri possit: Nostro verò casu defunctus ipse fuit venditor. E. ipsum factum venditionis oppositâ exceptione doli mali debet præstare heres.

THES. VI. n. 1.

Ad *l. 7. qui pot. in pign.* Resp. obtinet hoc in dominio singulari, ut magis sc. cautum sit pupillo, quo habeat pignus & dominium.

TH. II X.

QvæR. *An signatio trabis sit instar traditionis?*

Aff. quia signans ita apprehendit possessionem, confer *Ex. XLI. t. h. 1. & 57.*

Opp. *l. 11. ut in poss. legat. l. 1. pr. & §. 2. de peric. & commod. rei vend.* Resp. signata in illis textibus tantum res, ne immutetur, v. g. dolium signatum, ne aqua vino admisceatur, Conf. *Ex. XXIII. t. h. 102.*

TH. IX. in fine.

QvæR. *An sententia contra detentorem lata obsit possessori, qui se dominum gerit?*

Aff. *l. 27. §. 3. de R. V.*

Opp. (1.) *l. 52. d. R. V.* Resp. loquitur textus de heredi-

redibus in quos hæc quasi doli poena transire non debet, sed ob dolosam alienationem solum is pro possessore habetur, qui dolum committit.

Opp. (2.) l. 3. §. ult. de alien. iud. mut. caus. fact. vers. paratus. ex quo textu colligunt Dissent. quod invitus is, licet dolo defierit possidere, non teneatur pati utilem R. V. Resp. solum in textu dicitur, quod suscipiendo utilem R. V. possit evitare actionem ex Edictō, non vero potest declinare actionem utilem, sed eam pro lubitu Actor in iudicio poterit instituere.

THES. XII.

An etiam hoc casu lata culpa æquiparetur dolo?

Opp. (1.) l. 226. de V. S. Resp. loquitur textus de actione personali vid. E. XIX. th. 21. & 22. in materia autem rei vindicationis nullibi æquiparantur dolus & lata culpa.

Opp. (2.) l. 2. C. de in litem iurand. Responsum vid. Ex. XVII. th. 16.

Opp. (3.) l. 27. §. 24. l. 36. §. 1. l. 58. in fin. l. 63. h. t. Resp. alleg. text. intelligendi sunt de culpa post L. C. commissa.

THES. XIV.

Quær. I. An actor rei vindicationem instituens, debeat exprimere titulum?

Neg. arg. l. 14. §. 2. in fin. d. exc. rei iud.

Opp. quod in actionibus personalibus contractus fit exprimendus v. g. in obligationibus, si centum peto, debeo exprimere ex mutuo vel aliâ causâ, Resp. Actionum

Actionum in personam proxima causa est ipse contractus: Ergò hic exprimendus: Ast actionum in rem proxima causa est dominium: remota titulus s. contractus, ex quo dominium est translatum, adeoque hunc exprimere non est opus: ac idem est dominium, & eadem rei vindicationis natura, quicunque subfuerit titulus.

Vers. aliquando conducit.

Qvæ. 2. *Si adjecta fuerit causa, & succubuerim in iudicio, & deinde ex aliâ causa agam, an obstet exceptio rei iudicatæ.*

Neg. l. 14. §. 2. d. exc. rei iudic.

Si enim ago prius simpliciter in libello, nullâ expressâ causâ, & postea in probatione succumbo, atque Reus ideò absolvitur, non iterum possum agere de novo; Obstat enim exceptio rei iudicatæ. Si verò expressi causam & in hac causa probanda succumbo, Reus quoque absolvitur, tunc nihilominus possum de novo, sed ex aliâ causâ agere, & non obstat exceptio rei iudicatæ, quia est alia causa.

Obst. l. 14. §. 2. de except. rei iud. Resp. hic §. 2. explicandus est ex l. 11. §. 5. eod. add. Ex. XLVI. th. 20. & 21.

THES. XV.

Dubium hic movetur ex l. 3. §. ult. d. R. V. Resp. Res in se est certa, & describitur satis, quod contineatur in illâ malsâ, quamvis confusa sit massa, & pondus determinari nequeat.

Vers. Speciali ratione.

Qværitur: *An tignum ædibus iunctum possit vindicari?*

Dd

Neg.

Neg. l. 23. §. 6. h. t.

Opp. (1.) l. fin. de tign. junct. Resp. loquitur textus de ædibus dissolutis.

Opp. (2.) l. 98. §. ult. de solut. Resp. (1.) lex itidem explicari potest, quod quidem tignum aliquando vindicari possit, quando sc. sit solutum, interim verò cum junctum est, non possit vindicari, vid. tit. de tign. junct. Resp. (2.) quod à malæ fidei possessore possit utili rei vindicatione peti, quia dolo desit possidere. add. Ex. XLII. t. h. 29.

THES. XVII.

Notandum circa hanc thesin quod fructus sint vel naturales vel civiles; Naturales iterum sunt vel naturales in specie sic dicti, ut poma, lana, foetus ex pecore necessario, sola sc. operante naturâ provenientes: vel sunt industriales, ubi magna industria adhiberi debet, ut frumentum, uvæ. Civiles sunt, quæ non ex naturâ rei, sed civiliter proveniunt, ut usuræ. Fructus item sunt vel pendentes vel separati, hi vel extantes vel consumti.

THES. XII. vers. æquè enim.

Qvæ. An malæ fidei possessor, qui titulum habet, teneatur omnes fructus restituere?

Affirm. per text. & rationes in th. alleg.

Obst. l. 17. C. de R. V. Resp. est quidem differentia inter eum, qui sine titulo possidet, & illum qui cum titulo, sed quoad fructuum restitutionem inter illos nulla est differentia.

Ead. in fin.

Opp. l. 34. de usur. ubi comparantur fructus & usuræ.
Fra.

Fructus percipiendi debent restitui. E. & usuræ. Resp. Comparatio illa non est absolutè accipienda, in pluribus quidem fructus & usuræ conveniunt, sed non in omnibus.

TH. XX.

Opp. (1.) *l. 2. in fin. C. de fruct. & lit. expens.* Resp. loquitur textus de herede post L. C. à defuncto considerato.

Opp. (2.) *l. 11. de A. P.* Resp. loquitur textus de vitio reali seu rei inhaerenti, v. g. furtivitate, quale vitium etiam transit ad heredes.

TH. XXI.

Quæritur: *An bonæ fidei possessor sit Dominus fructuum tam naturalium quam industrialium?*

Aff. de utrisque, per textus in *th. alleg.*

Opp (1.) *l. 36. Inst. de R. D. verb. pro culturâ & curâ.* ibi rationem assignari inquiunt, cur percipiat fructus industriales, hæc autem ratio cessat in naturalibus, E. non debet accipere eos. Resp. (1.) Fructus etiam naturales indigent cura, sic arbores, vites etiam sunt plantandæ, sunt & curandæ. Resp. (2.) textus ex aliis *ll. π. & C.* est declarandus. Resp. (3.) Cultura seu industria non potest dici adæquata ratio percipiendorum fructuum, alias etiam malæ fidei possessor propter industriam suos faceret fructus. Regerunt: quod cultura & bona fides sint coniungenda. Resp. Est petitio principii, & nihilominus principalis causa est bona fides.

Opp. (2.) *§. 4. & alii textus in h. th. n. 2. alleg.* Resp. *alleg. text.* omnes loquuntur de aliis casibus, & in illis

comparatur usufructuarius cum bon. fidei possessore, jam verò usufructuarius solum illos fructus percipit, quos industriâ suâ produxit, unde argumentantur Dissent. quod etiam bon. fid. possessor tantum illos percipere possit: verum argumentum est à separatis, in aliis quidem comparantur, non verò in perceptione fructuum.

Opp. (3.) *l. 45. de usur.* Responsiones habentur in thesi, & juxta posteriorem *h. l. 45.* explicatur hoc modo: *Uxor Fructus facit suos* (ita, ut non sint restituendi cum re, licet extent:) illos, quos suis operis adquisierit, velut serendo. Nam si pomum decerpserit, &c. non fit ejus (sc. dicto modo, sed debet restituere:) sicuti nec cujuslibet b. f. possessoris, h. e. nullius, s. nec ullius b. f. possessoris fit fructus naturalis ita, ut possit exstantes retinere, quia non ex facto seu culturâ ejus is fructus nascitur: sicut industrialis. Sensus igitur *d. l. 45.* est, quod comparari hoc casu possit hic b. f. possessor conjux cum aliis b. f. possessoribus quoad fructus naturales: quia non ex facto proveniunt: sed non quoad industriales, quos ob culturam retinet.

THES. XXII.

Dupliciter hic dissentiunt Dd. quidam statuunt quod omnes omninò fructus bon. fid. possessor lucretur per *l. 28. de usur.* Resp. Neg. conseq. Etiam id quod revocabiliter apud me est, ad me pertinet plenò jure. Alii dicunt quod industriales extantes etiam lucretur, & naturales tantum restituere teneatur. Inter quos est alleg. Donellus, utuntur (1.) *cod. text. l. 28. de usur.* & eadem est responsio *quæ supra*, (2.) allegant §. 36. *Inst. de R. D.* & dicunt

dicunt, quod causa acquirendi horum fructuum sit cultura & cura. Resp. (1.) Cultura & cura non sufficiunt, sed requiritur etiam usque ad consumptionem bona fides, quæ cessat, quando verus Dominus rem evincit. Resp. (2.) Non jure seminis, sed jure soli, quod bon. fid. possessor possidet, fructus industriales quasi suos facit. *25. pr. & §. 1. de usur. l. 136. d. R. J.* Cessante igitur bonâ fide, Dominium interim quæsitum extinguitur. (3.) putant, quod iniquum sit, cum quis debeat restituere fructus industriales. Resp. (1.) Nihil subest iniqui, quia cessat bona fides, quæ est causa possidendi. Resp. (2.) Sufficit, quod possit impensas repetere.

THES. XXIII.

Ad text. num. (1.) allegat. Resp. habetur ibi planè diversus casus, neque enim fructus antequam fuere petitoris, sed bon. fid. possessor eos facit suos, & bona fides quasi consumit proprios fructus.

Opp. (2.) quod consumti fructus ita dicantur consumti, ut planè nihil inde supersit commodi, ut in *l. 22. de eo quod met. causa l. 24. §. 4. de min. l. 16. de bon. poss. contr. tab. & aliis textibus in th. alleg.* Resp. Hoc aliquando in actionibus personalibus ita se habet, non autem in materiâ R. V. opponuntur hîc namque fructus consumti extantibus corporibus, E. omnes dicuntur consumti, quorum corpora non extant, licet fortè pretium extet.

Opp. (3.) *l. 206. d. R. J. n. 3. alleg.* ubi dicitur, neminem cum alterius jacturâ locupletari debere. Resp. fit lucupletior propter bonam fidem, quæ idem ipsi præstat quod Dominium secundum *l. 136. cod.* & imputet, sibi Dominus, quod non ante vindicaverit : damnum

igitur quod quis suâ culpâ sentit, est nullum & non sentire videtur.

Ad text. n. 4. alleg. in quibus volunt conditionem indebiti applicare, Resp. itidem textus loquuntur de alia materia, nihilque est hic indebiti, quia, uti diximus, bona fide consumsit fructus, & propter eam fit Dominus.

Opp. (5.) quod in aliis materiis, ubi quis de consumptis non tenetur, nihilominus teneatur, quatenus exinde locupletior factus, vid. text. in th. all. Resp. itidem argumentum est à diversis. Nam quod attinet *l. 8. C. de donat. inter virum & uxorem*, & *l. 50. π. cod.* Ideò maritus tenetur, quatenus est locupletior, quia donatio eatenus est prohibita inter virum & uxorem, quatenus alter conjux inde fit locupletior, & non agitur ibi de certis corporibus repetendis.

Porro *l. 27. §. 1. de minor.* loquitur de restitutione in integrum, in quâ omnia in pristinum statum revocantur, adeoque sicut venditor tenetur pretium restituere cum usuris, ita minor emtor tenetur strictâ ratione rem cum omnibus fructibus, etiam consumptis, restituere, sed in ejus favorem statutum, ut solum teneatur, quatenus locupletior est factus.

Præterea *l. 3. commod.* loquitur de pupillo & minore, quatenus ex contractibus obligantur.

Denique *l. 16. C. de præd. & aliis reb. minor. l. 13. π. cod.* loquuntur de pupillo ac minore, qui vindicant rem absque decretò venditam & tenentur ad restituendum pretium, quatenus id benè impenderunt, seu quatenus inde facti locupletiores.

Opp.

Opp. (6.) §. 2. *vers. si verò Inst. de off. Jud. cum primis versus: Et si hereditas petita sit.* ubi dicitur quod circa fructus idem observetur in rei vindicatione, quod in petitione hereditatis. Resp. comparatio illa procedit secundum quid, & additur in aliis vocula *penè*.

Opp. (7.) l. 48. *h. t.* ubi admittitur compensatio fructuum, compensatio verò non habet locum in aliis rebus, quam in iis, quæ in quantitate consistunt, & ejusdem sunt generis, E. locupletatio seu pretium ex fructibus redactum ibi non per compensationem restituitur. Resp. Ibi vox compensationis latius sumitur, & nihil aliud dicitur in illis textibus, quam quod is, qui fructus percipit ex re, non possit impensas petere, sed quoniam fructus percepit, ideo debet etiam impensas facere, vid. *thes. 35.*

THES. XXV.

Dicitur in h. th. quod fructus debeant specialiter ante L. C. peti.

Diff. opp. quod hoc requirat ipsa ratio actionis. Verum non sequitur E. fructuum non est mentio facienda, quia & ipsius natura requirit, ut res restituatur, & nihilominus res in libello exprimenda sit.

THES. XXX.

Videtur dubium injicere §. 33. *Inst. de R. D.* ubi dicitur (1.) quod eadem hic obtineant, quæ in ædificationibus. Jam si conferatur §. 32. ubi dicitur, quod, qui sciens in alieno solo ædificavit, non possit repetere impensas. Si igitur ædificans in alieno solo non potest deducere impensas, sequitur quod serens in alieno solo impensas

las in sationem factas non possit deducere. Atqui verum est prius E. & posterius. Major probatur ex §. *alleg.* verb. *quæ sata sunt solo cedere intelliguntur.* & §. 30. videtur restringere ad bon. fid. possessorem, nam dicitur, qui bona fide ædificavit in alieno solô E. ille demum deduceret impensas. Quidam Respondent (1.) quod solum sit aliqua comparatio, non verò in omnibus, sed quoad impensas esse differentiam: in ædificium factæ sunt utiles, hæ verò necessariae, & illæ sunt in rem factæ, hæ verò propter fructus, adeoque vel verba *bona fide* esse delenda cum absint in ff. & C. vel non restrictivè accipienda. Fortè melius (2.) dici posset, quod stricto jure & ex illa ratione, quod sciens in alieno fundo mal. fid. possessor, ædificans nec has possit deducere impensas: attamen quia fructuum causa, factæ sunt & fructus non intelliguntur nisi deductis impensis, ideò ex æquitate deductio admittitur.

TH. XXXIV.

Obst. *l. 39. de pet. hered.* Resp. quod ibi agatur de iudicio universali vid. *th. 62. Ex. præced.*

TH. XXXVI.

Quær. I. *An pro consequendis impensis in rem b. f. possessori detur actio negotiorum gestorum?*

Neg. per *l. 33. de condict. indeb.*

Opp. (1.) *l. 1. §. 1. C. de pet. hered.* Resp. diversissima istius textus est ratio, ubi datur actio ei qui debita hereditaria solvit, contra illum verum sc. heredem, quem illâ solutione liberavit, & ita ejus negotium gessit. Ubi autem

tem quid ædificatur in alieno, Dominus id non accepit à possessore ædificante, sed ex re sua jure soli, *d. l. 33, d. condict. indeb.*

Opp. (2.) *l. 5. C. de R. V.* Resp. (1.) non sequitur: mal. fid. possessor non gerit negotium Domini, E. bon. fid. possessor hoc gerit, neque b. f. neque mal. fid. possessor dici potest gerere negotium, cum non habeat illum animum, sed in re tanquam sua versetur, vid. text. in *l. 4. §. 1. comm. divid.* Res. (2.) quod de repetitione sumtuum necessariorum ibi dicitur, ex aliis textibus explicandum est, quod repetitio fiat per retentionem seu deductionem, non per actionem.

Opp. (3.) *l. 6. §. 3. de neg. gest.* Resp. Aliud est gerere alienum negotium in suum lucrum, aliud in rem alienam tanquam in propriam, & animo Domini impendere aliquid, de priori text. oppos. de posteriori nos agimus.

Opp. (4.) *l. 8. pr. de pign. act. & l. 7. §. ult. solut. matrim.* Resp. Ibi propter pactum vel contractum intervenientem datur actio propter impensas, hic autem nullus contractus, nullum pactum subest.

Quæst. II. An detur condictio incerti ad consequendum impensas?

Neg. per *d. l. 33.*

Opp. (1.) Argumentum tale: Ubique justo errore ductus tradens facit quid accipientis, ad quod actione conventus non tenebatur, ibi datur condictio indebiti. Atqui in hoc casu res ita se habet. E. Resp. (1.) majorem non esse universaliter veram: nam subsumi potest. Atqui debitor in diem, solvens ante diem, facit quid accipientis, ad quod actione conventus non tenebatur, E. datur

E e

ipfi

ipsi condictio indebiti, quæ conclusio est contra *l. 33. de condict. indeb.* Similiter de fidejussore subsumi potest, qui omittendo exceptionem divisionis solvit; & itidem conclusio esset contra *l. 49. §. 1. de fidejussor.* Non igitur Major procedit in isto indebito, cujus solutio poterat solum denegari exceptione quâdam ex æquitate introductâ, ejusmodi etiam est exceptio divisionis, & hæc retentionis vid. *l. 57. de condict. indeb.* Resp. 2. ad Minorem. Nihil ædificans, qui rei vindicatione conventus, tradit ædificium Domino, facit accipientis, sed naturali acquirendi modò illud dominium accedit ad Dominum soli, quod in ejus solo ædificatum.

Opp. (2.) *l. 40. de condict. indebit.* Responsio eadem est, non fit locupletior cum alterius jacturâ sed ex naturali modò acquirendi, & imputet sibi bon. fid. possessor, quod rem non diligentius retinuerit.

Opp. (3.) *l. 1. de condict. sine causa* & *l. 32. de reb. cred.* Resp. planè alius casus ibi habetur.

TH. XXXVII.

Quær. An pretium ei sit restituendum, qui rem ablatam emit eo fine, ut domino restitueret?

Neg. per *l. 11. d. R. J.*

Opp. *l. 43. §. 11. vers. enim verò d. furt.* Resp. plane alius casus ibi tractatur, vid. *Exerc. 41. th. 60. vers. posteriori.* Limitatio verò, quod sc. ei pretium sit restituendum, qui rem, aliàs perituram emendo servaverit, ex illo textu confirmari potest.

TH. XLII.

Qvæ. *An impediatur publicianam superveniens mala fides?*

Neg. l. 7. §. 14. h. t. junct. l. 48. §. 1. d. a. r. d.

Opp. (1.) l. 15. §. 2. de usucap. Resp. in casu hujus textus non nuda superveniens mala fides impedit usucapionem, sed interruptio possessionis: nimirum prior usucapio est interrupta per amissionem possessionis, quæ continuata requiritur: & posterior usucapio non procedit, cum initium hujus possessionis sit vitiosum: Publiciana autem non se fundat in secunda possessione, sed in primâ, quæ bonâ fide erat acquisita; nec opus, ut attendamus secundam possessionem, sed petimus solum restitutionem primæ possessionis.

Opp. (2.) l. 11. §. 3. h. t. Resp. Casus hic est: Sempronius possidet ancillam justô pretiô ac titulo bona fide, illa ancilla concepit ac peperit apud bon. fid. possessorem, dicitur quod ratione illius partus detur publiciana, si modo non constet, eo tempore, quo peperit, ancillam esse furtivam, tunc enim ob vitium furtivitatis quis non amplius est positus in conditione usucapiendi: est igitur casus planè singularis.

THES. LV.

Qvæ. *An bene distinguatur dominium in directum & utile?*

Aff. arg. l. 1. §. 1. h. t. l. 1. l. 2. C. eod. 2. feud. 8.

Qui hanc divisionem non volunt agnoscere opp. l. 1. §. 1. h. t. Resp. in th. κατ' ἐξοχήν dominium ibi plenum dominium donatur.

Regerunt, quod in jure Romano hæc divisio non reperia-
tur. Resp. facile concedimus, quod expressè, quoad
ipsa verba non inveniatur, continetur tamen quoad ipsam
rem.

TH. LXV.

Qvæ. *An etiam Emphyteusis Ecclesiastica ad
quoslibet heredes transeat?*

Aff. Cum nulla differentia inter bona Ecclesiastica
ac secularia legibus hæc in re sit statuta; determinandum
ergo hoc erit ex communi Emphyteuseos natura.

Opp. Favor Ecclesiæ videtur exigere, ut successio
in bona emphyteutica Ecclesiastica, restringatur ad de-
scendentes, alias rarius ad Ecclesiam redirent. Resp. Nec
lege speciali, nec conventionis id exprimente, non licet
hoc temerè asserere.

Ead. Th. vers. (2.) sin pro se.

Qvæ. *An verba: pro se & heredibus: etiam in
emphyteusi Ecclesiastica intelligenda sint
de aliis, quam descendantibus heredibus?*

Aff. quia vox: *heredes*: est vocabulum generis conti-
nens & descendentes & alios.

Opp. itidem favor Ecclesiæ, qui restrictam explica-
tionem videtur desiderare. Resp. Favor Ecclesiæ non
potest vergere in ejus injuriam, qui generalitati verbo-
rum innitens, sibi & quibuslibet heredibus voluit emphy-
teusin acquirendo prospicere.

TH. LXVI.

Qvæ. *An scriptura sit de essentiâ contractus em-
phyteutici?*

Neg.

Neg. arg. §. 3. l. d. loc. cond.

*Opp. l. 1. h. t. & §. 3. Inſt. de locat. conduct. Verùm
reſp. Adhibetur ſcriptura melioris probationis gratia.*

EXERCITATIONE DUODECIMA

THESES. III.

*Qværitur: An uſusfructus rectè dividatur in cau-
ſalem & formalem?*

N*Eg. ſi de veris ſpeciebus loquamur, ſed eſt tantùm ex-
plicationo æquivocæ vocis.*

TH. VII. n. 1.

*Qvæ. An filius acquirens uſumfructum ipſum juſ
uſusfructus acquirat patri, an verò ſolùm
utendi commoditatem?*

Aſſ. prius per l. fin. C. h. t.

*Opp. (1.) l. 6. C. de bon. qua liber. Reſp. hæc lex cor-
rigit juſ antiquum ſolùm in hiſ, quæ pleno jure, tam quo-
ad uſumfructum, quam quoad proprietatem parentibus
acquirebantur. De caſu verò, quo uſusfructus abſque
proprietate filio eſt teſtamento relictus, nihil novi diſpo-
nitur: ergo d. l. fin. adhuc obtinet.*

*Opp. (2.) Natura uſusfructus, quod mortuo eo, cu-
juſ eſt uſusfructus, etiam juſ uſusfructus finiatur. Reſp.
Singulare eſt in filio uſumfructum patri acquirente. Hoc
enim caſu pater nomine filii tenet uſumfructum; adeo-
que, patre licet mortuo, ad filium redit.*

TH. XII.

Qvæ. *An ante traditionem ususfructus legati detur actio confessoria?*

Affirm. arg. *l. 64. de furt.*

Opp. *l. pen. C. h. t. l. 3. pr. l. 46. §. 1. l. 1. §. 2. si ususfr. pet.* Resp. Solum in illis textibus dicitur, quod detur actio personalis, non autem excluduntur reliquæ actiones, quæ in *l. 1. C. comm. de legat.* continentur.

Opp. 2. quod constitutio ususfructus demum per traditionem debeat fieri ab herede *d. l. 3. pr. h. t.* post aditam hereditatem *l. un. §. f. qn. dies ususfr. leg. junct. l. 26. de ususfr. leg. l. 16. §. 1. quand. dies leg.* Resp. Dist. est inter ipsum jus utendi fruendi, quod perinde ut dominium rei corporalis legatæ ipso jure transfertur absque traditione, quæ alias regulariter præcedere debet: & inter quasi possessionem ususfructus, quæ post aditam hereditatem ab herede per traditionem transfertur. Uti similiter in re corporali legatâ obtinet.

TH. XIV. *vers. usus.*

Qværitur, 1. *An usus sit dividuus?*

Neg. per *l. 10. de usu & hab.*

Opp. *l. 14. §. 2. de usu & habit.* Resp. Concurrere dicuntur duo in usu, ita, ut duo in eâdem re duos integros habeant usus, alter quidem usum formaliter ita dictum habet, alter verò usum, qui usufructui inest, vel ita concurrat cum usuario Titio fructuarius Sempronius, ut Sempronius usufructuarius capiat, quod alteri usuario Titio ad usum necessarium superest, add. *l. 47. h. t.*

Verf.

Verf. Similiter.

Qvæ. 2. An servitutes prædiales sint dividuæ?

Neg. l. 4. §. 3. si serv. vindic.

Obst. l. 19. §. 4. com. div. l. 4. l. 5. d. aq. quot. l. 5. §. 1. d. servit. Resp. quod ipse usus seu exercitium servitutum non dividatur, sed solum certum tempus assignetur, quo nihilominus totâ quis utitur servitute, vel etiam modus adjicitur usus totius, exempla sunt in LL. alleg.

THES. XV.

Qvæ. An partus ancillæ sit in fructu?

Neg. per §. 38. Inst. de R. D.

Opp. l. 24. §. 1. ad L. Falc. l. 58. §. 4. ad Scf. Treb. l. 91. §. f. d. legat. 1. Resp. partus ancillæ comparatur cum fructibus quoad effectum. Etenim aliquando & in quibusdam materiis cum fructibus convenit.

THES. XVII.

Qvæ. An fructuarius possit jus percipiendi fructus alteri concedere?

Affirm. l. 12. §. 2. h. t.

Opp. l. 66. de jur. dot. & §. 3. Inst. h. t. Resp. in t. h. 35. hujus Exerc. 12.

TH. XIIIX.

Qvæ. Si proxime ante messem decedat fructuarius, an ad heredes ipsius pertineat fructus?

Neg. §. 37. l. d. R. D. l. 8. d. ann. legat.

Opp. (1.) l. 26. h. t. ubi pro rata temporis dividuntur fructus. Resp. Agitur in h. l. non de fructu naturali sed civili, add. t. h. seq.

Opp.

Opp. (2.) *l. 5. §. 4. si ususfr. pet.* Resp. ususfructus erat controversus, & pendente lite dominus fructus percepit: postea mortuo usufructuario lis est decisa; Heres itaque usufructuarii fructus præteritos petere potest, h. e. eos, quos dominus vivente usufructuario percepit.

TH. XX.

Qvæ. I. *An usufructuarius possit ædificium inchoatum, cujus ususfructus legatus, consummare?*

Neg. *l. 61. h. t.*

Opp. (1.) quod Dominus debeat concedere quæ ad usum necessaria, *vid. t. h.* ipsa, Resp. priora reficere potest usufructuarius, & in usu rei exstantis non est impediendus, sed novum quid extruere nequit.

Opp. (2.) quod ita legatum sit inutile Resp. (1.) hoc nonnulli admittunt, quod tale legatum sit frustraneum. Resp. (2.) præsupponenda est conditio, si ædificium consummetur à Domino. Resp. (3.) quod integri prædii ususfructus sit legatus, in quo prædio inter alia sit positum ejusmodi inchoatum ædificium, licet igitur ratione ejusmodi ædificii inchoati legatum sit inutile, subsistit tamen quoad cætera.

Qvæ. 2. *An proprietarius sine consensu usufructuarii possit alienare rem?* Affirm.

Opp. *l. fin. §. 5. C. de bon. qua libert.* Resp. singulare est in patre sine cujus consensu non potest filius aliquid alienare & venit hoc ex patria potestate.

THES.

TH. XXII.

Qvæ. 1. *An immutatio rei sit concessa usufructuario?*

Neg. l. 8. l. 44. §. 1. h. t.

Obst. l. 13. §. 5. & 6. h. t. Resp. distingvendum inter mutationem ipsius rei & inter mutationem rei usus, ipsam rem non licet mutare, usus tamen ipsius aliquando mutari potest, modo non deterior reddatur conditio Domini.

Verf. Si verò:

Qvæ. 2. *Si ædificet usufructuarius, an possit repetere impensas?*

Neg. l. 15. de usufructu.

Obst. l. 7. §. 12. de A. R. D. & l. 2. C. de R. V. Resp. usufructuarius aliquod jus in rem habet, adeoque mitius cum isto, quando in fundo ædificat, quam cum alio mero mal. fid. possessore agendum, add. l. 45. de donat. inter vir. & uxor. l. 43. §. 1. de legat. 1. ulterius de controversiis in hac materia vid. Ex. XXXV. th. 34.

TH. XXIII.

Qværitur: *An usufructuarius debeat præstare culpam levissimam?*

Neg. Sufficit enim præstatio culpæ levis l. 9. §. 2. l. 69. de usufruct.

Opp. l. 5. commod. Resp. (1.) usufructus non semper conceditur gratis, & Resp. (2.) non potest ita comparari cum contractibus. Oritur enim peculiare jus in re constitutum, cujus & peculiaris natura est,

THES. XXXII.

QvæR. *An dies ususfructus in menses annosve relictus cedat initio simul, an verò singulis mensibus annisve sequentibus?*

Posterius Affirm. per *l. unic. pr. vers. unde & §. 1. h. t.*

Obstat *l. 41. de usufructu legat.* Resp. Ibi colligitur mentem testatoris fuisse, quod non voluerit distingvere usumfructum in certos terminos seu annos, in quibus incipiat, sed solum relinquit annuos fructus, die Jährlichen Einkünfte / den Jahrwuchs / qui annuatim nascuntur.

THES. XXXIII.

QvæR. *An 100. anni præfiniti sint usufructui civitati relicto?*

Affirm. *l. 56. de usufruct.*

Opp. *l. 68. ad l. Falcid.* Resp. quod ibi agatur de Falcidia, quousque alimenta legata, quoad detractionem Falcidiæ aestimentur. Hodie quando universitatibus ususfructus, vel simile jus relinquitur, per pactum certum tempus adjici solet.

Ead. Th. vers. notandum verò.

QvæR. *An ususfructus heredibus legatus transeat ad heredes heredis?*

Neg. *l. fin. C. de usufr. l. 5. pr. h. t. l. 38. §. 10. & seqq. d. V. O. junct. l. 14. C. de usufr.*

Opp. *l. 36. §. 1. de usufr. l. 26. de usufr. legat.* Resp. Ibi alius casus tractatur, nimirum si testator proprietatem detracto usufructu legaverit, & heres, institutus antequam

tequam ex testamento proprietarius egisset, vel pendente die aut conditione legatae proprietatis decesserit, an statim ab heredis morte proprietas plena debeatur legatario, & usufructus tanquam finitus cum proprietate consolidetur, an verò in persona sequentis heredis primi ususfr. incipiat: qua de re non satis convenire inter se videntur Paulus in *d. l. 26.* & Africanus in *d. l. 36.* qui æquiores amplectitur sententiam, quod heres sequens statim plenam proprietatem debeat: Ipse quoque Paulus priorem videtur corrigere opinionem. Add. Cujac, in *African.*

TH. XXXV.

Qvæ. An mutatione rei intereat usufructus?

Affirm. *l. 5. §. ult. h. t.*

Opp. (1.) *l. 53. de usufr.* Resp. Distingvendo: aut totum perit ædificium & tunc usufructus extingvitur: aut verò portio ædificii jure manet, & tunc etiam totius soli usufructum retinet usufructuarius.

Opp. (2.) *l. 34. §. ult. eod.* Resp. ibi omnium bonorum usufructus est legatus. Ergò etiam aræ.

THES. LXX.

Qvæ. An testator possit remittere cautionem?

Neg. *l. 6. ut in poss. legat. l. 1. C. de usufr.*

Diff. opp. quod in testatoris arbitrio sit, proprietatem non relinquere, argumentum autem tale est: Si in potestate testatoris est non relinquere heredi proprietatem, etiam in ejus potestate est ita relinquere heredi proprietatem, ut aliquod periculum heres sentiat. At verum est prius. E. & posterius. Resp. Est quidem in-

potestate testatoris proprietatem non relinquere, positò
verò quod relinquat, debet ita relinquere, ut juxta leges
subsistat.

EXERCITATIONE XIII.

TH. V.

*Qvæ. Unde differentia sit petenda inter prædia
rustica & urbana?*

NOs dicimus dependere istam ab usu.

Alii, ut Bachovius & Vinnius, statuunt, quod poti-
us inde sit sumenda differentia, quod omnia ædificia sint
prædia urbana, agri verò prædia rustica. Verum hoc est
contra textum. Illa enim ædificia, quæ usum rusticum
habent, etiam sunt prædia rustica, uti patet ex collatione
text. in fin. t. h. alleg.

Opp. (1.) §. 1. *Inst. h. t.* Responsio peti potest ex *ab. 5.*
sc. sensus illius §. est hic, *omnia ædificia* nimirum ad inha-
bitandum aut ad pensionem recipiendam parata, *et si in*
villa, h. e. *ruri ædificata sint, sunt urbana.* Comprehen-
dit igitur generalis vox OMNIS ædificium quoquò loco
positum, sed præsupponit usum urbanum; non excludi-
tur ædificium ubicunque positum, sed non includitur ædi-
fium usum diversum seu rusticum habens.

Opp. (2.) *l. 4. §. 1. in quib. pign. tac. contrab.* Re-
sponsio habetur in *t. h. 6.*

Opp. (3.) quod ita eveniret, ut eadem servitus sit ur-
bana & rustica. Responsio habetur in *t. h. 7. in fin.*

THES. VII.

*Qvæ. An servitus aliàs regulariter urbana ali-
quando sit rustica?*

Aff.

Aff. per rationem in thes. alleg.

Opp. quod ita confundantur genera & species servitutum. Resp. Neg. Servitutes nihilominus manent distinctæ & v.g. servitus altius tollendi regulariter aliàs est urbana, differt ab eâ servitute altius tollendi, quæ est rustica, quando debetur prædio rustico.

TH. XII.

Quær. An distinctæ sint servitutes altius tollendi & altius non tollendi?

Aff. per §. 2. Inst. de action. & rationem in th. adductam.

Opp. quod una alteram comprehendat. Resp. (1.) id non semper obtinet, uti explicatur in th. Resp. (2.) quando contingit, fit per accidens.

TH. XIII.

Quær. I. An servitus luminum, & ne luminibus officiatur, differant?

Aff. per l. 4. h. t.

Opp. quod una alteram comprehendat. Resp. Neg. ut in th. explicatur.

Quær. 2. An invito vicino quis possit fenestram facere in suo pariete?

Aff. per l. 4. l. 16. h. t.

Opp. (1.) l. 3. §. 1. si serv. vind. ubi dicitur, quod cui libet licet facere in suo, nisi quid immittat, jam hoc casu immittit visionem, secundum stoicorum sententiam, qui statuunt, radios ex oculis immitti in aream. Resp. Uti- que nihil immittit in alienum, qui fenestras in suô facit, &

talis immissio radiorum ibi non intelligitur, quæ per oculos fieri dicitur. Nam etsi prospiciat in alienum, tamen oculos domi & in capite retinet.

Opp. (2.) quod fenestram habere in suo sit species servitutis. Resp. in th. *vers. non tamen.*

Opp. (3.) *l. 40. de servit. præd. urb.* Ubi quis in pariete communi, qui tamen pro parte est eorum, dicitur nullo jure fenestras fecisse. Resp. Invito Socio in re communi non licet quid facere, ideò nisi concesserit socius, nullo jure immissæ erunt fenestræ. Est igitur tunc servitus, quatenus socius excipit fenestras, quas prohibere poterat.

Opp. (4.) *l. 12. §. 3. C. de adif. privat.* Resp. Illa singularis Zenonis Const. pertinet ad urbem Constantinopolitanam. arg. verb. *pr. qui in hac gloriosa.* Nos verò disputamus de jure communi.

Qvæ. 3. An servitus altius tollendi & servitus ne officiatur luminibus differant?

Aff. per *l. 16. junct. l. 17. §. 2. de servit. urb. præd.*

Opp. quod una alteram includat. Resp. Neg. uti ex ipsa th. apparet.

THES. XXX.

Ad *l. 14. §. 1. de serv.* Resp. est quis Dominus fundi in quo est sepulchrum, licet non sepulchri, quatenus talis, & consideratur extremum illud quo is sepulchrum accedit.

TH. XXXI.

Qvæ. An prædium sit necessarium ad constitutionem servitutis?

Aff.

Aff. per §. 3. *Inst. h. t.*

Opp. *l. 23. §. ult. de servit. rust. præd. item l. 40. de servit. præd. rust. & l. fin. si servit. vind.* Resp. futuro edificio etiam futura servitus acquiritur, neque actu constituta est. Similiter ob aquam nondum inventam futurus aquæ ductus constituitur, ut aqua inventa actu incipiat. Confer *l. 7. §. 1. comm. præd. verb. ut ita convalescat.*

THES. XXXII.

Quæritur: An vicinitas requiratur?

Aff. per *l. 5. serv. præd. rust.*

Opp. *l. 6. pr. comm. præd.* Resp. Ibi vicinitas denotat contiguitatem, quæ non requiritur, sed sufficit ita vicinas esse ædes, ut servitus sit usui, licet aliàs à se invicem distent.

THES. XXXIII.

Quær. An servitus onera ferendi contra naturam servitutum consistat in faciendo? Neg.

Directè enim & hic patitur, cujus paries fert onus.

Ad text. obst. responsio est in *th. 9.* hujus exercitationis.

TH. XXXIV.

Quær. An rectè distinguantur servitutes in continuas & discontinuas?

Neg. quia quoad essentiam servitutes sunt continuæ.

Opp. quod ratione Exercitii sint diversæ. Resp. id non inducit diversas species.

THES.

TH. XXXIIX.

Quær. *An ad præscriptionem servitutis requiratur titulus?*

Neg. *l. 10. si serv. vindic. l. fin. de servit.*

Opp. (1.) *l. 2. C. de servit.* Resp. non potest textus intelligi de eo, qui titulum habet, nam si istum habet à Domino, statim illi servitus quæsita est, nec opus est usucapione; Si à non Domino, procedit longi temporis præscriptio, etiam vero Domino ignorante. *l. ult. C. de long. temp. præscript.* verb. *igitur eo sciente*: vel significant quod ita passus fuerit, seu non contradixerit, vel etiam explicari potest iste textus ex *l. 5. C. de long. temp. præscript.* ubi dicitur, quod si dominus probet se ex errore omisisse contradictionem, non procedat usucapio seu præscriptio longi temporis. Requiritur igitur scientia Domini, ut non possit elidi usucapio.

Opp. (2.) *l. fin. C. de præscript. long. temp. vers. ut bono initio possessionem.* Resp. (1.) textus loquitur de casu, quo non Dominus servitutem constituit, & tunc intercedit titulus, & ita contra verum dominum procedit usucapio. Resp. (2.) Etiam illud dici potest bonum initium possessionis, si quis non vi, non clam, non precario, possessore vel Domino patiente bon. fid. servitute utitur, & inducitur inde præsumtus titulus.

Opp. (3.) quod nulla usucapio procedat sine titulo Resp. (1.) Nulla usucapio rerum corporalium procedit sine titulo. Resp. (2.) Nulla usucapio procedit sine titulo vero vel præsumto, quæ præterea dubia circa præscriptionem servitutum. occurrunt, solvuntur in *th. 39.*

THES.

TH. LIV.

Qvæ. An per interitum prædii intereat servitus?

Affirm. per l. 14. quemadmod. serv. amitt.

Obst. l. 13. d. S. P. R. Resp. licet sublata sit vinea, ipse tamen ager manet, atque in eo Servitus.

THES. LIX.

Ad l. labeo 17. quemad. serv. amitt. Resp. Iter ibi solum est accessorium quid, per non ulum igitur principalis sc. aquæ haustus necessario etiam interit accessorium sc. iter.

EXERCITATIONE XIV.

THES. VI.

AD dubium ex l. 7. §. 6. de dol. mal. Resp. distinguendo, aut dolo culpave quis commovit animal, ut damnum daret, & tunc Dominus non potest conveniri, uti habetur in th.

Ad l. 1. §. 7. h. t. verb. at si. Resp. hic nulla culpa potest imputari; permulcire enim seu palpare equum culpa non est, imprimis, si cura equi ad ipsum pertineat.

THES. IX.

Qvæ. An utilis actio de pauperie recte applicetur ad feras bestias?

Neg. per §. 1. Inst. si quad. paup. feciss. dic. & l. 1. §. 10. eod.

Opp. (1.) l. 1. §. 2. verb. omnis quadrupes. Resp. vox omnis declaratur in aliis textibus, intelliguntur nimirum omnis generis mansueta animalia.

Gg

Opp.

Opp. (2.) *l. 1. §. 6. & 7. h. t.* Resp. fera ibi significat brutum oppositivè ad hominem.

Opp. (3.) *l. 2. §. 1. h. t.* Resp. Intelligitur ibi canis naturaliter mansuetus & contra naturam ferox.

Opp. (4.) *l. pen. verb. Sed aliud.* Resp. Tò Animal ad aliud animal mansuetum extenditur, non quadrupes, ut ex oppositione apparet.

Opp. (5.) *§. fin. Inst. h. t.* Resp. vers. *Prator* debet accommodari ad objecta habilia, ad ea animalia, quæ initio recensentur mansueta, non fera.

TH. XIII.

Ad *l. fin. hujus tit.* Resp. equus non facit aliquid contra naturam, sed quia mula concitata est contra naturam, adeoque Dominus mulæ non Dominus equi tenetur.

Ad *l. 13. §. 2. de damn. infect.* Resp. Agitur ibi de cautione damni infecti, & præterea etiam quædam culpa utriusque Domini intervenit.

TH. XV.

Notetur, quod nunquam actiones præsertim pœnales de eadem re concurrentes alia aliam consumat, sc. si aliud vel plus contineant, secus est si idem contineant, & sic resolvi possunt obstantes textus. Actio enim de pauperie continet minus, actio autem ædilitia continet plus.

THES. XVII.

QvæR. *An etiam is, qui culpâ latâ vel dolô desit possidere animal, teneatur?*

Neg. arg. *l. 12. l. 21. pr. de nox. act.*

Dissent, autor putat, culpam latam & dolum esse hoc casu

casu comparandam, perinde ut in aliis quibusdam contractibus, verum cum in se distincta sunt essentialiter dolus & lata culpa, ideoque sine textu expresso non sunt comparanda vid. *Ex. XIX. th. 21. & 22.*

THES. XX.

Qvæ. 1. An differentia hic sit instituenda inter culpam omissionis & commissionis?

Neg. quia textus generaliter loquitur.

Opp. *l. 13. §. 2. de usufruct. vers. denique ubi est*, culpa omissionis, & dicitur quod ob illam quis non teneatur. Resp. Ibi non est commissæ culpa absolute, adeoque non habet locum actio, sed posito quod quis sit fructuarius, tunc committit culpam quatenus talis, talia negligendo, adeoque propria actione conveniendus venit, non hac generali, modo quis secundum naturam objecti non excusetur à levissima culpa.

Qvæ. 2. An si secundum naturam contractus non sit actio, nisi ex levi culpa, possit tamen agi Aquiliæ actione, ratione levissimæ culpæ?

Neg. quia is nihil committit.

Opp. (1.) *Zæsius l. 5. §. fin. h. t. l. 45. pro Socio*, ubi dubitat J. C. de actione locati, non verò de actione L. Aquiliæ, Resp. Non dicitur ibi, quod cesset ex locato actio, sed quod melius eligatur actio ex L. Aquilia, utpote minus dubitabilis.

Opp. (2.) *l. 45. pr. locat.* Ibi si conductori domus servus locantis damnum dederit, non est actio locati, sed tantum noxalis. Resp. Quod ibi circa ipsam hanc locatio-

nem conductionem culpa nulla sit commissa, adeoque meritò illam actionem cessare ob aliam convenientem.

Opp. (3.) Quod actiones ex contractu & actio ex L. Aquilia oriantur ex diversis principiis. Resp. Hoc quidem verum est, attamen actio L. Aquiliae datur ob damnum datum injustè. Cum igitur levissimam culpam commissam in re, quæ ex contractu, atque ita voluntate Domini apud aliquem est, condonet lex, nulla actione ob id agi poterit.

THES. XXI.

Pugna videtur intercedere inter l. 49. §. 1. h. t. & l. 7. §. 4. quod vi aut clam. Resp. textus subordinatè, & diversimodè se habent: non semper requiritur, ut ignis provenit, sed sufficit magnum subesse periculum.

THES. XXIII.

Qvæ. *An actio L. Aquiliae detur soli Domino, an verò illi etiam, cujus interest?*

Posterius Neg. per alleg. text.

Opp. (1.) quod in delictis non consideretur Dominium, sed læsio & inde veniens passio; sive jam Dominus sit læsus, seu ille, cujus inter est, eadem sit passio. Resp. neg. quod fundamentum omnium delictorum sit læsio quælibet, sed hujus actionis fundamentum est læsio rei nostræ illata.

Opp. (2.) quod aliæ actiones ex delicto dentur illis, quorum interest, v. g. furti, item vi bon. rapt. Resp. Hæc actio peculiarem suam habet naturam, & nullibi illi tribuitur, cujus interest.

TH. XXIV.

Pugna hic intercedit inter l. 15. §. 1. h. t. & l. 51. eod. variæ sunt conciliationes; (1.) est, quod responsio solum sit accipienda in genere. Verum responsioni videtur obstare, quod quæstio ita expressè sit concepta: An teneatur de occiso. E. etiam responsio erit concepta ad istam quæstionem. Resp. (2.) Mortiferum vulnus dicitur (1.) unde facile mors sequi potest (2.) quod simpliciter est mortiferum; sicuti hac distinctione utantur Medici, de illo l. 15. & l. 11. §. 3. h. t. de hoc verò l. 51. uti colligi potest ex verbis: *certum esset moriturum.*

TH. XXV.

Qvæ. *An hic sit differentia inter forum soli & poli?*

Neg. (1.) quia recta ratio nihil aliud dicitur, cur enim Dominus ob alterius negligentiam deberet re suâ carere, æquius multo magis ut qui culpâ damnum dedit, omnia præstet. (2.) Hæc determinatio dependet à voluntate testatoris, & in foro conscientie etiam obligatus inde quis est ad integrum damnum resarciendum.

THES. XLIII.

Qvæ. *An bon. vel mal. fid. possessor teneatur hac actione?*

Aff. per l. 11. l. 13. de nox. action.

Opp. l. 27. §. fin. h. t. & l. 27. §. 3. ad L. Aquil. ubi dicitur, quod contra bon. fid. possessorem non detur. Resp. bon. fid. possessor hætenus non tenetur actione noxali, quod noxæ deditione non liberetur ipso jure, quia nullum ad actorem Dominium transferre potest, cum ipse

Dominus non sit. Haftenus tamen tenetur, ut teneatur dare servum ad eum finem, ut si postea verus Dominus vindicet, debeat aestimationem damni praestare, vel si bon. fid. possessor praestiterit aestimationem, & servum retinuerit, eam refundere teneatur Dominus vindicans servum.

TH. LII.

QvæR. *An actio finium regundorum detur inter socios?*

Neg. l. 4. §. 4. & 7. fin. reg.

Opp. l. 27. d. S. U. P. l. 14. §. 1. si serv. vind. l. 6. §. 2. 3. l. 11. §. 5. d. aq. & aq. plur. arc. Resp. actio fin. reg. datur propter fines confusos, adeoq; non datur inter socios, contra se enim ageret socius, quia pro indiviso locii rem tenent; in LL. verò oppos. socius quid immisit, & quid illicitè egit in re communi, ob quod proprium factum ab aliis reliquis lociis convenitur, non ut socius, sed ut egit contra locii fidelis officium.

TF. LX.

QvæR. *An actioni fin. reg. praescribatur longissimo tempore?*

Affirm. l. ult. C. h. t.

Opp. (1.) l. pen. C. h. t. Responsio habetur in th. sr.

Opp. (2.) l. fin. C. de fund. limitroph. Resp. non agitur ibi de finibus, sed de agris, qui in finibus Romani Imperii militibus tribuebantur ob benè merita.

Opp. (3.) l. 2. §. 6. pro emptor.

Opp. (4.) l. 7. §. 1. eod. quod sc. longò tempore possit huic actioni praescribi. Resp. Duo sunt distincti casus: aut ipsi confines possident agros confines, & tunc non habet locum praescriptio, add. th. 14. Ex. XV, aut unus solum

lum possidet fines fortè latius extensos, & tunc habet locum præscriptio longissimi temporis. Textus verò oppositi agunt de casu, quo tertius latius extensos fines emit, hic possidet non ut finem, sed ut partem sui fundi, quam usucapere potest.

EXERCITATIONE XV.

THES. IV.

QvæR. *An bonorum possessori detur directa actio familie erciscundæ?*

NEg. per l. 50. hered. Inst. pr. l. d. bon. possess.

Opp. l. 2. §. 1. h. t. ubi etiam bonorum possessori videtur directa actio concedi. Resp. Verba non sunt ita captanda, sed sensus est, quod neque ut heres directus, neque ut bonorum possessor possit agere arrogatus, cui quarta delata est, ex æquitate tamen applicetur isti singulari ratione utile judicium. Resp. (2.) text. non loquitur oppositè sed extensivè.

THES. V.

QvæR. *An per institutam actionem famil. hercis. quis eum, contra quem instituit, agnoscat pro herede ita ut, licet postea deprehendatur istum non esse verum heredem, tamen divisioni judiciali sit standum?* Aff. per l. 36. h. t.

Opp. l. 37. fam. her. Resp. solâ actionis institutione quis sibi non præjudicavit, sed si insequitur judicis sententia, in ea subsistendum est. d. l. 36. verb. quoniam ex causâ judicat. solvit.

THES. IX.

QvæR. *An pars alienata veniat in hoc judicium?*

Neg. per l. 54. famil. hercisc.

Opp.

Opp. l. 25. §. 6. *fam. her.* Resp. ibi solum dicitur, quod iudex istis tribus casibus, qui proponuntur in d. l. debeat jubere ut uni tradatur pars, ne sc. alter ille extraneus, qui non est coheres, plures habeat socios, sed unum & certum, add. Cujac. 2. *observ. ult.*

TH. XII.

Qvæ. An patre divisionem inter filios faciente alter coheredum alteri præstare debeat evictionem?

Aff. per l. 33. *fam. herc. l. 77. §. 8. d. legat.*

Opp. (1.) d. l. 77. §. *evictis 8. d. legat. 2.* Resp. in h. textu tractantur duo casus. 1. Quod à testatore prælegata relinquuntur ex sola affectione sine animo dividendi. 2. quando ex solo animo dividendi sine peculiari affectione relinquuntur. Illo casu, quia coheres præter ea etiam suam portionem hereditariam habet, censetur testator istam rem eo jure & modo, quo ipse possedit, prælegasse, nec coheredes evictionis præstatione gravare voluisse: hoc verò casu evictio est præstanda, quia aliàs non haberet quis portionem sibi assignatam hereditariam re aliqua evicta.

Opp. (2.) Quod hereditas utpote statim à patre divisa nunquam fuerit liberis communis. Resp. (1.) Neg. cons. q. nam utique injuria inferretur contra intentionem patris filio, qui re evicta portionem hereditariam assignatam non retinet, si evictio præstaretur. Resp. (2.) Utique hereditas est communis, licet partes assignet in quas hereditas ante communis juxta ejus voluntatem dividenda.

TH. XIII.

Qværitur: *An condemnationes & absolutiones in omnium personas sint faciendæ?*

Affirm. per l. 27. h. t.

Opp. l. 41. fam. herc. Resp. iudex ibi de omnibus sententiam protulit, nulla parte omiſſa, licet pro una parte benè pro altera malè judicaverit.

TH. XV.

Qværitur, *An rebus hereditariis divisis super una re agi deinde hoc iudicio possit?*

Neg. per l. 20. §. 4. h. t.

Opp. l. 1. C. h. t. Resp. ibi tota hereditas non fuit in iudicium deducta.

TH. XVI.

Qværitur, *An divisio hereditatis extrajudicialis per fraudem inæqualiter facta, etsi non subsit læsio ultra dimidium, rescindi possit?*

Affirm. per l. 3. C. com. utriusq. judic. Atque ita judicavit Scabin. Jen. ad consultationem W. zu L. Mens. Nov. an. 1664.

Dissentiunt interpretes dupliciter: Alii statuunt, quod non nisi ob læsionem ultra dimidium rescissio fiat. Ut refert Berlich. decis. 150. n. 1.

Adducunt (1.) l. ult. fam. herc. Resp. quod ibi solum quæritur, an propterea, quod arbiter non dixerit sententiam, divisio revocari possit: & negatur, nisi minor ob læsionem rescissionem petat, nihil autem ibi de dolo s. iniquitate divisionis.

(2.) Quod divisio sit similis emtioni. *l. 1. b. t.* emtio autem licet iniqua non rescindatur, nisi ob læsionem enormem *l. 2. C. de resc. vend.* Resp. (1.) hac in re non est eadem ratio; propter libertatem enim commerciorum plus permissum est in emtione venditione ac permutatione. Resp. (2.) etiam emtio venditio si dolus subsit rescinditur, licet læsio non sit enormis. *l. 10. C. de rescind. vend.*

(3.) *l. pen. C. com. divid.* Resp. solum dicitur, quod propterea non possit rescindi divisio, quod instrumentum non sit perfectum.

Alii statuunt, quod etiam si non subsit dolus, sed aliàs perperam seu inæqualiter divisio sit facta, rescindi debeat. Berlich. *Decis.* 146. Mœvius *ad Jus Lubecense lib. 2. tit. 2. art. 29. n. 13.* Allegantes (1.) *l. 3. C. com. utr. jud.* Resp. verba legis: *per fraudem vel dolum vel perperam*: sunt conjungenda non disjungenda.

(2.) *l. 3. ex quibus causis maj. &c.* Resp. loquitur *l. de dolo.* causa rescissionis.

(3.) Quod æquum sit quamlibet inæqualitatem corrigi. Resp. Non id proficuum est, nec possibile in negotiis humanis, aliàs enim omnes contractus ob quamlibet inæqualitatem essent corrigendi & rescindendi.

Quær. 2. *An per sortem facta divisio rescindi possit?*

Aff. si dolus subsit per eand. rationem.

THES. XIIIX. & XIX.

Quær. *An hæc actio sit mixta?*

Aff.

Aff. per textus & rationes in th. allat.

Opp. (1.) *l. 1. comm. divid.* Resp. Imò hic textus potius confirmat esse actionem mixtam, cum hac & res petatur: actio verò pro socio solum respiciat præstationes personales: vox verò *magis* non comparative est intelligenda. Conf. *l. 6. §. 3. si servit. vind. l. 12. d. usu & habitation. l. 26. §. 6. mandat. l. 5. §. 3. de oblig. & act.*

Opp. (2.) *l. 38. §. 1. pro soc.* Resp. altera alteram tollit quoad præstationes personales, alias verò plus est in actione com. divid. vid. *l. 43. pro soc.*

Opp. (3.) arg. ex *l. 65. pr. pro soc.* Resp. neg. consequ. tollitur enim quidem societas instituta actione pro socio: sed tamen divisio non obtinetur illo iudicio, sed hoc com. divid. iudicio.

TH. XXV.

Quær. An propter gestum in re communi detur actio communi divid.?

Aff. per *l. 6. §. 2. h. t.*

Obst. (1.) *l. 3. C. de negot. gest.* Resp. duplex in illa *l.* proponitur casus, alter ubi totam pecuniæ summam coheres solvit, pro qua nullum pignus datum erat, quo casu datur sola actio negotiorum gestorum, quia negotium dividuum est, ubi pecunia sine pignore debetur. *l. 2. §. 11. d. V. O.* alter verò casus est, cum pro communi debito hereditario pignus datum est add. *th. 8.* & hoc posteriori casu distingvendum est, utrum hereditas jam ante divisa sit iudicio fam. herc: annon; priori casu datur actio negotiorum gestorum: posteriori verò actio fam. herc.

Opp. (2.) *l. 52. §. 1. fam. herc.* Resp. ibi servus vivo

Domino administravit, & pecunia reliqua ex administratione pertinet ad hereditatem, adeoque non alio iudicio, quàm fam. herc. peti potest.

TH. XXX.

Qvæ. Unde oriatur actio ad exhibendum?

Dicimus ex jure rerum in genere oriri vid. *th. 30. & 31.* Alii dicunt, hanc actionem esse nativam h. e. immediate ex l. seu æquitate dari, verum l. semper præsupponit causam seu fundamentum ex quo nascatur actio. *tot. tit. de oblig. & act. & tot. t. Inst. de act.*

TH. XXXIV.

Ex *l. 1. §. ult. de tign. junct.* sic quidam argumentantur: Ubi locum habet rei vindicatio, ibi & locum habet actio ad exhibend. Atqui tignum potest vindicari. E. Resp. rei vindicatio quidem datur contra malæ fid. possessionem tigni, sed non ut eximat, sed ut interesse præstet & aliquando juretur in litem. Major igitur regulariter procedit, sed specialis est ratio in tigno juncto.

TH. XLI.

Qvæ. An etiam in actionibus in rem interrogationes obtinuerint?

Neg. vid. *th. 51.*

Opp. (1.) *l. 20. §. 1. h. t.* Resp. Agit de causa personali contra debitorem fundum possidentem. vid. *th. 51.*

Opp (2.) *l. 11. C. de pet. hered.* Resp. singulare est in hered. petitione, vid. *alleg. Exerc. 10. th. 51.*

TH. LIII.

Qvæ. An hoc edictum sit justum? Affirm.

Opp.

Opp. (1.) Quod inhonesta non debeant permitti. Resp. publicæ utilitatis causa, ut sc. magis coercerentur susceptores aleatorum permittitur privatis, injuriam ipsis inferre, vel etiam res eorum auferre, & subit hoc vicem poenæ, perinde ac si speciatim ad id sententiâ sint condemnati.

Opp. (2.) Quod non necessitas hic subsit, quæ est in latronibus *tot. tit. C. quand. licet sine jud.* Cum hi susceptores non ita facile possint se subducere publicæ vindictæ. Resp. licet non subsit ead. necessitas, tamen inde non sequitur Prætorem tale quid injustè statuere, sufficit enim, quod hi homines poena sint digni, & h. m. poenam infligam velit Prætor.

Opp. (3.) Quod ita invitentur ad delinquendum, ad furtum faciendum, injuriam inferendum. Resp. Prætor non invitat ad furtum, sed solum denegat actionem in odium susceptorum, si injuria vel furtum illis factum sit.

TH. LXXVII.

Responsio ad obstantem *l. 6. com. divid.* desumi potest ex *th. 94.* nimirum *l. 2. §. 2. h. t.* loquitur de actione quæ datur socio contra socium inferentem. *l. 6. com. divid.* loquitur de act. quæ competit socio, qui vult inferre mortuum vel intulit, contra socium sine causa impredientem, vid. *th. 94.*

TH. LXXX.

Ad *cap. 1. de sepult.* Resp. loquitur *cap. de aliena parochia* quod sc. quis possit in aliena parochia sepeliri, non quod quis possit in alieno sepulchro humari.

EXERCITATIONE XVI.

THESES. VI.

Qvæ. *An rectè distinguatur mutuum in naturale, civile & mixtum?*

Neg. vid. ipsa thes.

TH. IIX.

Qvæ. *An in mutuo sit alienatio seu translatio Domini?*

Affirm. per §. 1. *Inst. quib. mod. re contrahitur oblig. l. 2. §. 1. l. 4. h. t. junct. §. 14. Inst. de act. l. 75. §. fin. d. V. O. l. 26. d. contrahend. emt. l. 34. mand. l. 53. de condict. indeb. l. 1. §. 2. de O. & A.*

Dissentit Claudius Salmasius per l. 15. *de solut. Resp.* Textus expresse loquitur de solutione quod sc. is, qui sic solvit, ut ipsi restituatur solutum, non liberetur, quemadmodum non alienantur nummi, qui sic dantur, ut recipiantur in specie seu individuo, seu ubi non adest animus contractum mutui ineundi, vid. latè de hac controversia, *Wilenb. tract. an mutuum sit alienatio.*

THESES. XI.

Qvæ. *An mutuum possit contrahi per fictionem brevis manus?*

Affirm. per l. 15. *h. t.*

Opp. l. 34. *mand. Resp.* Aut constat de animo expresse mutuum contrahendi, quando expresse contractus transformatur & tunc fictio procedit, juxta d. l. 15. *h. t.* aut non expresse constat seu non expresse contractus transformatur.

formatur & tunc non fit mutuum *d. l. 34.* hinc tota res dependet à voluntate contrahentium.

THESES. XIV.

QvæR. I. *An in grege ad numerum dato possit consistere mutuum?*

Neg. arg. *d. l. 2. §. 1. h. t. obst. l. 36. §. 5. & 6.* Resp. possunt quidem oves numerari, sed earum quantitas non determinatur per numerum, sed oves sua natura quantitatem habentes in contractum veniunt.

QvæR. II. *An panes possint esse subjectum mutui?*

Affirm. si ad pondus dentur atque ejusd. bonitatis restituantur.

TH. XV. vers. hinc si quis.

QvæR. *An consumptis nummis alienis mutuo datis condictio sine causa detur?*

Affirm. per *l. 13. pr. h. t.*

Obstat *l. 17. commod. l. 11. solut. matrim. l. 15. de condict. indeb. l. 10. C. de pign. act.* Resp. agitur ibi de aliis contractibus. add. *Ex. 18. th. 5.*

THESES. XVI.

QvæR. *An si is, qui alienare nequit, tradat pecuniam mutuo & accipiens eam consumsit, an mutuum convalescat?*

Neg. arg. *l. 2. §. pen. de reb. cred. §. final. vers. ideoq. quib. alien. licet vel non.*

Opp. (1.) Quod mutuum confirmetur per consumptionem *l. 12. in fin. l. 13. §. 1. l. 19. §. 9. de rebus cred.* Resp. hoc in alleg. textibus non dicitur sed datur ibi condictio sine causa.

Opp.

Opp. (2.) l. 24. de O. & A. Resp. loquitur textus de pupillo obligato ex re, hic autem agitur de mutuo cum altero ineundo.

TH. XII.

Quær. An civitas teneatur, si mutuum ab administratoribus initum ratum habeat?

Affirm. arg. l. 60. de R. J.

Opp. quod iustus hic videatur præcedere debere. Resp. hoc nullibi hoc casu requiritur.

TH. XIX.

Quær. I. An satis probet versionem creditor, si pecuniam in negotium publicum civitatis impensam esse probet, an verò insuper & utilitatem civitatem persensisse probandum erit?

Prius Aff. per l. 7. pr. quod cujusq. univ. nom. l. 3. §. 1. 2. 10. & l. 17. de in rem vers. l. 10. §. 1. de neg. gest.

Quær. 2. An sufficiat semel esse versum, licet casu fortuito damnum acciderit?

Affirm. arg. l. 10. §. 1. l. 52. §. fin. de neg. gest. l. 11. §. penult. l. 47. §. 1. de solut.

Quær. 3. An etsi versio sit probata, tamen rest. in integrum locum habere possit?

Aff. quia aliunde læsio occasione hujus contractus obvenire potest, qua probata civitas restituitur in integrum. l. 9. d. appel. l. pen. C. ex quib. causis maj. Sfortia Odus lib. 2. quest. 51. art. 7. Hartm. Pistor. l. 1. quest. 27. n. 58.

THES.

TH. XX.

*Qvæ. An in aliis quoque universitatibus ut pagis
& Collegiis obtineat ista L?*

Aff. i. arg. rubric. l. 27. h. t. quæ est desumpta ex libr. 10. Ulp. ad edictum. unde petitæ sunt l. 15. & 16. de V. S. l. 7. quod cuiusque universit. nom. l. 4. de vi & vi armat. l. 14. quod jussu, quæ comparate invicem ostendunt Ulp. in illo lib. 10. de quibuslibet universitatibus tractasse. 2. Quod eadem sit ratio in civitatibus & aliis universitatibus, quia utrarumque res per administratores geruntur.

Opp. quod d. l. 27. agax solum de civitate. Resp. textus non loquitur restrictivè, nec ratio est restringendi, adeoque merito extenditur, uti jam dictum.

THES. XXII.

*Qvæ. An administratores civitatum teneantur
condictione ex mutuo? Aff.*

Opp. quod administrator non acceperit pecuniam nomine proprio, sed nomine civitatis. Resp. Sufficit quod nomine proprio consumserit pecuniam ipsi creditam.

TH. XXV.

*Qvæ. An is, qui accepit decem, validè obligari
possit ad reddenda?*

Neg. l. 6. ii. §. 1. h. t.

Opp. (1.) l. 48. de pact. Resp. Pactum valet, modo non sit contra Jus aut essentiam contractus.

(2.) Videtur ob stare, quod aliquando ex pacto valeant usuræ. Resp. illi casus sunt excepti, qui huc non pertinent.

THES. XXVI. *in fin.*

Obst. l. 22. h. t. quæ explicatur in t. h. 37.

THES. XXVII.

Opponit dissentiens autor 1. quod aliud pro alio solvi non possit l. 3. h. t. Responsio patet ex ipsa thes. quod sc. id solvatur, quod est mutuo datum, nimirum centum floreni mutuo sunt dati, non certæ alicujus monetæ, sed in genere probæ monetæ, hi si restituantur in proba moneta, licet forte aliis materiæ vel formæ externæ: utique illa pecunia in eadem quantitate & eodem genere erit restituta.

Opp. (2.) Quod non solvatur tantum quantum, quis accepit v. g. si pro aureis quis argenteos accipiat. Resp. utique tot debent solvi ex alia materia, quod respondent iis, qui mutuo sunt dati.

TH. XXXVII. *vers. Posterior.*

Opp. l. 1. de usur. Resp. Agitur in illo textu de casu, quo jura seu consuetudines variant, & quæritur, quænam sit respicienda & quidem in specie de materia seu qualitate usurarum: & dicitur quod usuræ secundum morem regionis, ubi contractum est, præstentur. Hic autem agitur de æstimanda re.

THES. XL.

Quær. 1. *An mutuum recte dividatur in verum & præsumtum?*

Neg. quia contractus chirographarius est distinctus contractus §. final. Inst. de oblig. tot. tit. de literarum oblig. nec recte præsumtum mutuum dicitur.

Opp.

Opp.(1.) *l. 1. §. 1. de O. & A. l. 1. de pact. l. 8. §. 1. de fidejuss. l. 1. §. 1. de Novat.* Resp. facile concedimus, olim non fuisse specialem contractum chirographarium.

Opp.(2.) *l. 5. C. de non num. pecun.* Resp. dicitur ibi *quasi credita*, quod in hoc contractu non inspiciatur, an vera sit credita nec ne; sed sufficiat scriptum esse quasi credita sit pecunia. Nihilominus igitur distincta est à mutuo species, quippe cum per literas ineatur, & ex literis substantiam capiat, secundum text. alleg. ideoque literæ non solum faciunt ad probationem.

Opp.(3.) Bach hoc argumentum. Quod reus excipit, illud est fundamentum actionis. Atqui reus excipit contra pecuniam non numeratam, E. pecuniæ numeratio est fundamentum hujus contractus & hujus actionis, & per conseq. est quasi mutuum. Responsio patet ex *th. 47.* quod sc. major non sit simpliciter vera, sed quod exceptio opponatur contra id, quod alias ad contractum requiritur, licet fundamentum in eo non consistat.

THES. XLIIIX.

Qvæ. *An creditor teneatur probare pecuniam esse numeratam?*

Aff. per *l. 3. l. 10. C. de non num. pec.*

Opp.(1.) *l. 1. C. de condict. ob turp. causam.* Resp.(1.) quod tempore Antonini, qui autor istius l. est, nondum hujus exceptionis privilegium valuerit. Resp.(2.) Non opposuit ibi reus exceptionem non num. pec. sed fundavit se in turpitudine causæ, quam utique probare tenetur reus, quæ verò de non accepta pecunia ibi habentur, ad pleniorē tantum casus descriptionem pertinent.

Opp. (2.) *l. 1. 2. C. de non num. pec.* Resp. & quidem ad *l. 1. C. d. 1.* quod probatio ibi requiratur de dato pignore: Ad *l. 2. v. d. tit.* resp. quod tempore illius legis latae nondum obtinuerit illud privilegium. Resp. 2. quod ex verbo: *constituerit*, non appareat injungi reo probationem.

Opp. (3.) *l. 13. C. de non num. pec.* Resp. ibi non obtinet exceptio non num. pec. uti traditur in *thes. 52. vers. Chirographo.*

TH. L.

QvæR. *An debitor si post elapsum biennium probare velit pecuniam non esse numeratam, audiendus sit?*

Aff. (1.) Quod omnium exceptionum natura sit, quod perpetuo possint opponi, quæ nullibi mutata videtur quoad hanc exceptionem.

(2.) Quod aliàs in fraudem debitoris hoc privilegium tendat, quod esset contra mentem Justiniani.

Ad dissentientium dubium primum ex *l. 8. in fin. l. 9. C. de non num. pec. §. 2. Inst. de except. tot. tit. de liter. oblig. l. 14. pr. verba: nullo modo C. de tit.* Resp. Loquuntur textus de exceptione, quæ est privilegiata, quod scil. illa nullo modo post biennium possit opponi. Si verò reus secundum communem naturam omnium exceptionum onus probandi in se suscipit, merito etiam jure communi, quo exceptiones perpetuo durant, audiendus erit. Regerunt quidem, quod negativa non possit probari. Resp. licet non per directum tamen per indirectum.

Opp. (2) *l. 14. §. 2. C. d. t.* Resp. aliud obtinet in libera-

beratione, quàm in obligatione, illa facilius admittitur quàm hæc: obligatio eliditur per exceptionem, quod causa nulla subfit. Non idem potest dici de liberatione, sed ibi strictius inhæretur confessioni creditoris, sibi solutam esse pecuniam à Debitore scribentis.

EXERCITATIONE XVII.

TH. IIX.

Qværitur: *An per Angelos recte juretur?*

Neg. vid. thes. 6.

Obstat (1.) 1. Timoth. V. v. 24. Resp. quod ibi sit obtestatio non juramentum. Nec ibi habetur verbum *ὀρκίζω* sed *ἀγαμαρτύρομαι*.

Opp. (2.) quod in genere juramentum sit religiosa assertio, adeo & in genere possit per omne id jurari, quod venationem & metum incutere solet, ne falsa dicamus. Resp. Non quilibet metus & veneratio sufficit ad proprie dictum juramentum, sed veneratio ejus, qui omnia scit & habet facultatem falsa asserentem puniendi, duo soli Deo competunt, quo respiciunt loca S. S. *Deut. 6, v. 13. & 20. ad Ebraeos 6, v. 16.*

TH. XVI.

Qværitur. *An juramentum vi extortum sit ipso jur. Can. nullum?*

Neg. c. 8. & 15. 18. de jurejurand. c. 24. de his qua vi met. causa.

Opp. c. 2. h. t. Resp. Non est mens Pontificis, non obligare juramentum tale: sed non ita obligare, quin

coactus jurare habeat justam causam petendi absolutionem, quæ ibi indulgetur, ut patet ex verbis final. *quem absolvimus.*

THES. XVII.

Quær. An clerici etiam jurare teneantur?

Aff. l. 7. & Auth. sed Judex C. de Episc. & Cler. Nov. 123. c. 7. Nov. 137. c. 2. c. ult. de juram. calum.

Opp. l. 25. §. 1. C. de Episc. & Cler. Resp. loquitur textus de illo casu, quo Clerici excusantur à juramenti præstatione.

Similiter in cap. 1. de juram. calum. dicitur solum, quod à juramento calumniæ sint immunes, quod tamen usu non obtinet.

TH. XIX.

Quær. An juramentum super illicito, jure positivo, præstitum sit jur. Can. nullum? Neg.

Opp. C. 6. de usur. ubi dicitur, quod juramentum de usuris sit servand. cum tamen usuræ de jur. Can. videantur illicitæ. Resp. solvere usuras non est illicitum, sed accipere illicitas. Neque dici potest, jurato promittentem usuras occasionem præbere creditori ad peccandum. Ipse enim mutuans lubens absque usuris pecuniam acciperet, si per avaritiam creditoris liceret.

Ead. TH. vers. hæc etiam.

Obst. c. 12. vers. illi verò. h. verb. absolvendi. Resp. verbum absolvere aliquando usurpatur de casu, ubi ipsum jus absolvit seu irritum dicit juramentum. Vel referri potest

potest ad sententiam declaratoriam, qua nullum declaratur. Eodem modo se res habet in jur. Civ. cum verbo *rescindere*.

TH. XXI.

Qvæ. An juramentum promissorium, cui non subest contractus de jur. Can. producat actionem?

Affirm. c. 9. in fin. de arbitr. c. 9. h. t. & c. ult. de for. compet. in 6.

Dissentiens autor putat, nihil esse mutatum de jur. Can. contrarium verò apparet ex all. texx. add. *Exerc. 6. th. 17.*

TH. XXIII.

Qvæ. An donatio 500. solidos excedens, non insinuata juramento tamen confirmata valida sit?

Communis sententia affirmat, per rationem in th. assignatam.

Dissentientes existimant, quod hoc juramentum sit contra utilitatem publicam, ne sc. subditi dilapident sua bona. Resp. quod donatio hæc in se non sit illicita nec directò contra utilitatem publicam & præterea juramento confirmans ejusdem donationem videtur juxta facultates suas donasse, ideò omnino juramentum servandum.

TH. XXXII.

Qværitur: An etiam post testes & instrumenta producta de jur. Civ. recte deferatur juramentum?

Affirm.

Aff. l. 35. pr. h. l. 12. in fin. pr. C. eod. l. fin. C. de fideicom. l. f. §. 10. C. de iur. de lib. l. 12. §. pen. d. probat.

Opp. (1.) l. 4. C. de edend. Resp. reg. illa ibi solum constituitur, quæ non pertinet ad eum casum, ubi ad alium eumque extraordinarium modum, nimirum per delationem juramenti refugium capit actor: tunc enim si per hunc etiam probet, non potest dici nihil probasse.

Opp. (2.) l. 7. C. de testib. Resp. si hæc l. aliquid probaret, nunquam esset locus juramenti delationi. Loquitur igitur textus de casu, quo instrumenta non debet edere reus actori, uti ad titulum, de edend. explicatum.

Denique (3.) opp. l. 11. C. h. t. verbis cum desperavit probationem. Resp. hic textus de casu planè dissimili agit, quod nimirum ab initio quis juramentum detulit, postea, verò probationes suscepit & juramentum revocavit, sed cum apparet probationes deficere, ad juramentum rursus recurrere velit.

TH. LV. in fin.

Dubium ex allegatâ l. 33. h. t. his Antonius Matthæus proponit verbis: *Pejerans per Principem, per Deum, pejerasse intelligitur, quia respectu divini Numinis ita jurat: qui ergo potest subsistere superior distinctio, ut alter divine ultioni, alter legi Juliam majestatis subjiciatur. Verum in dictâ lege non agitur de jurejurando per Principem: sed de jurejurando per salutem suam: quæ cum à Deo dependeat, per Deum ita jurasse quis censetur: sed qui per Principem jurat, & non servat, Principis majestatem violavit: Hoc enim jurejurando indicabatur, promissa a deo esse rata debere, uti salus Principis paciscentibus curæ atq; inter vota esset. Diversa quoque illa fuisse juramenta*

per

per Deum & per Principem ostendit l. 41. C. d. transaction. Et validissimum per illa tempora jurisjurandi genus hoc fuisse testantur ea, quæ Zosimus lib. 5. pag. 822. & seq. (A. 401.) & Sozomenus l. 9. c. 7. inf. narrant de Jovio PP. Italiæ, eum, ut suspicionem omnem elevaret per salutem Honorii Imp. aliosque magistratûs ad id adegisse, nunquam se pacem cum Alaricho facturos. Addit Zosimus, cum æquiores mox pacis conditiones Honorius Alarico offerret, Jovium & cæteros ob jurisjurandi religionem obstitisse, εἰ μὲν γὰρ, inquiebant, πρὸς τὸν θεὸν τετυχήκει δεδομένον ὅρκον, ἢν ἂν εἰς εἰκὸς παρῆδέν, ἐνδιδόντας τῇ θεῷ Φιλανθρωπία τὴν ἐπὶ τῇ ἀσεβείᾳ συγγνώμην. ἐπεὶ δ' ἡ κτῆ τῆς βασιλείας οὐκ ὁμολογῶσαν καβαλῆς, ὥς εἶναι θεμιτὴν αὐτοῖς εἰς τὸν ποσῆτον ἐξαμαρτεῖν. i. e. Quippe si per Deum prestitum fuisset juramentum, fortasse negligi posse, permittendo benignitati divine impietatis condonationem: sed quando per caput Imperatoris jurasset, fas non esse sibi contra tam grave jusjurandum delinquere. Cæterum quæstionem nostram de pœna perjurii simili ferme modo, uti in nostra thesi, excutit Jacobus Gothofredus ad l. 8. Cod. Theodos. d. pact. & transact. hæc annotans: Non jam quæro de rep. Romanâ, sub qua certe Censoris ea de perjuriis notio fuit, sic ut de nulla alia re diligentius judicarent, quam de perjurio, teste Cicerone lib. d. offic. Quod pœnam vero attinet, eodem teste, perjurii pœna divina, exitium; humana dedecus erat: quomodo & alias censoris iudicium nil nisi roborem damnato afferebat, eodem Cicerone auctore libris de Republ. De Jurisconsultorum igitur nostrorum, & Imperatorum ejusdem ævi, temporibus quæritur. In genere Paulus in l. 22. d. dol. pœnam perjurii memorat, quam

in specie illa, quam tractabat sufficere ait. Ulpianus speciatim in l. si duo. 13. in fin. d. jurejur. perjurium fustibus castigandum cum elogio scribit. Modestinus libro singulari de pœnis in l. ult. stellion. exilii ad tempus meminit. Et Alexander tamen Imp. in l. 2. C. de reb. cred. & jurejur. jurisjurandi contracti religionem satis Deum ultorem habere definit. idemq. l. 2. C. ad l. Jul. Maj. majestatis crimen non sustinere eum, qui servo suo iratus esse non perseveret, quod semper se facturum inconsulte juraverat. Vera equidem est eorum sententia, qui nullam certam pœnam perjurio positam esse ajunt: sed tamen ἐναυλοφάves ita non solvitur. Conciliatio in proclivi: Per calorem admissio perjurio pœnam non imponi: d. l. 2. d. reb. cred. & d. l. 2. ad l. Jul. Maj. imponi judiciali seu in judicio admissio, d. l. 22. d. dol. l. 13. d. jurejur. ut & si instrumento falsum iusjurandum admissum fuerit d. l. ult. stellion. In qua specie versatur quoque l. 4. C. si min. se major. dix. Nulla vero lex occurrat de pœna perjurii admissi adversus iusjurandum, quod de re aliqua prestanda vel facienda, pacto vel transactione comprehensum fuerat: etsi hoc casu jurisjurandi religionem observandam Alexander quoque Imp. inculcet etiam minori 25. annis l. 1. C. si adv. vendit. atque adeo impleri fidem contractus velit. Hactenus sc. stetit jurisjurandi de aliquo observando, prestando, vel faciendo religio. Nulla verò tum adhuc pœna statuta, si quis hac parte pejeraret. At enim hac demum Arcadii nunc constitutione perjurio hujusmodi πᾶγοεξία in observantia pacti jurati varia & atroces admodum pœna imponuntur &c.

THES. LX.

Qvæ. An juramento æstimetur res restituenda secundum affectionem?

Aff. de casu in *th. 60. & 63. expresse l. 1. 2. 8. §. 2. h. t. l. 9. rer. amotar. l. 25. §. 1. solut. matr. l. 46. pr. de Judic.*

Opp. (1.) *l. 33. ad L. Aquil.* Resp. ibi non agitur de restit. rei, quæ per dolum alterius non fit, sed de damno simpliciter dolo alterius nobis obveniente. Non igitur propter affectionem aliquam res, quippe de cujus restitutione non agitur, ultra verum pretium potest æstimari, sed secundum actionis naturam, ex *L. Aquil.* damnum æstimatur.

Opp. (2.) *l. pretia rerum 63. ad L. Falcid. & seq. text. in thes. alleg.* Resp. loquuntur de æstimatione in genere, non de æstimatione quæ fit, quando dolo non restituit.

Præterea dubium oritur ex *l. 3. h. t.* Resp. (1.) non sequitur in litem juratur de eo, quod interest actoris. E. affectionis non habetur ratio. (2.) in d. txx. peculiares casus occurrunt, nam in *l. 3.* actor jurat, quod sua interfuit, nummos sibi sua die redditos esse, quia sub pœnâ pecuniam debuit, aut sub pignore, quia deposita pecunia ei abnegata erat, distractum est. In *l. v. pen.* actor instrumentis non exhibitis in litem jurat, quanti sua interest ea proferri, quia actori non tam instrumenta cordi sunt, quam ea quæ in iis continentur & ob id instrumenta non respiciuntur, nec affectio quam actor contra instrumenta habet, consideratur: sed respicitur tantum quod actoris interest. Longa alia ratio est, quando actor rem meam tenet, illamque mihi per contumaciam non

vult, sed per dolosum factum non potest restituere, quo casu affectio merito venit in considerationem, ut contumacia vel dolus non restituentis puniatur.

TH. LXII.

Qvæ. An procuratori possit deferri iuramentum in litem?

Neg. per *l. 7. h. t.*

Opp. (1.) *l. 22. & 23. C. de procurat.* unde nascitur hoc argumentum; Quicumque est Dominus litis illi deferri potest iuramentum in litem. Atqui procurator *l. 22. & 23. d. t.* E. Resp. ad maj. limit. qui est Dominus litis, & litem etiam suo nomine est contestatus, illi potest deferri iuramentum in litem, & sic falsa est minor.

Opp. (2.) *l. 26. pr. de jurejurand.* Responsio habetur in *l. 37.* nimirum loquitur textus non de iuramento voluntario sed judiciali: ratio differentiae est, quia illud conventionem partium suscipitur, hoc verò necessario suscipiendum est: defert enim iudex.

Opp. (3.) *§. 9. Inst. de inutil. stipul.* Resp. quod solum in eo agatur de oblig. non de iuramento.

TH. LXV.

Qvæ. An iuramentum in litem affectionis deferatur in actione emti?

Neg. quia non agitur ibi de restituenda. add. *l. 4. C. de act. emt.*

Opp. (1.) *l. 5. pr. h. t.* qui textus videtur generaliter loqui, quod in omnibus actionibus bonæ fid. locus sit iuramento in litem affectionis. Resp. illa verba generalia restrictionem à præcedentibus accipiunt. Agitur au-

tem

tem in præcedentibus de actionibus in rem, quæ restitutionem continent, vid. *rh. præcedens*.

Opp. (2.) *l. 10. C. de act. emt.* Resp. (1.) nihil ibi de iuramento in litem habetur. (2.) fidem conventionis esse ruptam non sufficit, sed ut agatur, uti diximus, de re nostra restituenda: conferatur *l. 3. h. t.*

Ead. TH. num. 3.

Qvæ. *An in stricti juris judiciis juretur in litem?*

Neg. *d. l. 5. §. f. d. in lit. iur. l. 3. §. 3. commod.*

Opp. *l. 8. §. 1. & seq. rer. amotar. l. 5. §. 1. si quid in fraud. Patr.* ubi iuramentum in litem datur, & tamen sunt actiones stricti juris. Resp. textus loquuntur de iuramento in litem veritatis non affectionis.

TH. LXVI.

Qvæ. *An ob latam culpam juretur in litem?*

Distinct. vid. in ipsa thes.

TH. LXIIX.

Qvæ. *An aestimatio secundum affectionem possit excedere duplum rei petite?*

Affirm. per *l. 86. de rei vind. & l. 4. §. 4. de in litem iurand.*

Opp. *l. un. C. d. sent. quæ pro eo quod interest.* Resp. (1.) text. ille non pertinet ad iuramentum in litem affectionis, quod singularem suam habet naturam. Resp. (2.) text. loquitur de re habente certam aestimationem: hic autem simul aestimandum est id, quod invitatus ob contumaciam alterius teneatur rem ea carere, hoc verò quodammodo incertam habet aestimationem.

THES. LXXIV.

In *l. 34. §. 4. d. jurejur.* Putat quidam Homonymiam esse in verbo *remittere*, & remittere hic idem esse ac referre juramentum. Resp. nullibi ita vox *remittere* usurpatur in Dig. & (2.) non solet calumniæ juramentum referri, est enim contra ejus naturam: adeoque incongrua est ista explicatio.

EXERCITATIONE XII.

THES. II.

Quær. An, si matrimonium sit nullum, dos condicatur?

Affirm. *l. 1. C. h. t.*

Obstat (1.) *l. 4. C. de incest. nupt.* ubi dicitur, quod ad fiscum dos veniat, si nuptiæ sint incestæ. Resp. nos hic loquimur de casu, quo nuptiæ incestæ non sunt secutæ, vel subsecutæ quidem, sed ex errore & ætatis lubrico. Oppos. autem text. loquitur de casu, quo subsecutæ sunt, & quidem à volentibus & scientibus contractæ incestæ nuptiæ. vid. *d. l. 4. & Nov. 12. c. 1.*

Obst. (2.) *Auth. incestas C. eod.* Resp. ibid. præsupponendum est, subsecutas esse & quidem dolo nuptias. Nos autem de istis casibus, uti jam dictum, loquimur, quando vel non subsecutæ sunt, vel errore & lubrico ætatis initæ.

TH. XVII.

Quæritur: An contra procuratorem falsum detur hæc conditio?

Aff. per *l. 14. h. t.*

Opp.

Opp. (1.) *l. 8. C. de condict. indebit.* ubi videtur dici, quod detur condictio indebiti hoc casu. Respondet Pacius, quod utraque condictio competat. Rectius Resp. cum Bartolo & Claudio alleg. locis, quod præsupponendum sit ex ipsa rubr. sub qua l. est posita, indebitum esse solutum falso procuratori.

Opp. (2.) *l. 65. §. ult. de condict. indeb.* Resp. Hic neutro horum casuum solvitur indebitum, qui in text. oppos. habentur, sed quis errat solum in procuratore, adeoque solvitur verum debitum ob causam, liberationem sc. sed quæ ab hoc procuratore non potest sequi.

Opp. (3.) *l. 9. de constit. pec. l. 82. §. fin. de furtis.* Resp. istis casibus per errorem indebitum est solutum.

THES. XIIIX.

QvæR. *An possit condici liberatio quæ etiam ad res incorporales pertinet?*

Affirm. per *l. 4. C. h. t.*

Opp. (1.) *l. 10. h. t.* Resp. fuit in hoc text. pura obligatio, adeoque ipsa res seu pecunia potest peti, causa non secuta, ob quam liberatio ante facta.

Opp. (2.) *l. 9. d. P. V.* Resp. quod in arbitrio actoris sit, an velit ad impletionem conventionis agere actione præscriptis verbis, an verò recedere à conventionem & condicere datum.

Eâd. Th. vers. *id enim.*

QvæR. *An etiam ante L. C. perceptæ accessiones re-
e petantur?*

Affirm. per *l. 38. §. 1. de usur.*

Dubium movetur ex *l. 31. de reb. credit.* ubi vide-
tur

tur contrariū dici. Resp. ibi agitur de condictione ubi petitur quod nostrum non fuit, sed quod ex stipulatione deberetur, veluti fundum dare, in eam namque tantum fructus veniunt, qui post L. C. sunt percepti. Aliud est in hoc iudicio, ubi petimus quod nostrum est vel nostrum fuit.

THES. XXI.

L. 15. de præs. verb. ob stare videtur l. 4. §. 4. b. t.
 Resp: singulare est, quando ipse fur accepit indicium seu præmium, ut indicet se, vel participes furti: ille enim cum ipse delicti sit reus, non recte pecuniam accipit de indicando.

TH. XXIII. in fin.

Textui in l. 4. pr. b. t.

Opp. (1.) l. 7. §. 1. & l. 8. quod met. caus. Respond. hic solum dicitur, quod cesset condictio ob turpem causam, quia utriusque turpitudine subest. d. l. 4. In text. verò opposit. datur plane distincta actio quod metus causa quæ se fundat in metu injustè illato. Neque dici potest, ergo otiosum esse quærere de condictione ob turpem causam, cum nihilominus actione quod metus causa repeti datum possit. Resp. 1. quod utique inquirendum sit, an ex natura huius actionis hæc competat, an verò alia tali casu. Resp. aliquando etiam cessat in huiusmodi casu actio q. m. c. si nim. non adsit præsens mortis aut vinculorum metus: unde & recte quæritur, an detur hæc condictio. Neque etiam obstat, quod videatur justè metus illatus secundum d. l. 8. Resp. (1.) non omnis adulter à quovis justè occidi potest. E. non semper justus est metus (2.) est metus injustè illatus secundum quid sc. ut extorqueat pecuniam.

Opp.

Opp. (2.) *l. 47. solut. matr.* Resp. Agitur ibi de rependa re data ex justa causa sc. ob dotem, & licet aliàs dos amittatur, tamen hic maritus consensit.

Opp. (3.) *l. 1. de bon. eor.* Resp. aut pecunia injustè extorquetur, & tunc locus est condictiōi: aut verò justè accusaturus accipit miserationis gratia pecuniam, & tunc non datur repetitio.

TH. XXX.

Qvæ. *An soluto indebito transferatur dominium?*

Aff. per §. 1. *quibus mod. re contrahitur oblig. §. 6. Inst. de oblig. quæ ex quasi contract. nasc. l. 29. h. t.*

Opp. *l. 3. §. pen. de condict. c. d. t. non secut. & de condict. non secut. l. 35. de acquir. rer. dom.* Resp. (1.) aut plane nulla causa, aut verò aliqua sed erronea subest. Priori casu non transfertur dominium, sed posteriori. Resp. (2.) Error tum demum translationem dominii impedit, quando in ipsa solutione seu in iis, quæ ad essentiam solutionis pertinent, erratum est: v. g. si quis rem suam solvit, quam alienam putavit, dominium non transfertur, d. text. opp. animum n. rem suam tradendi & alienandi non habuit, ideoque hic error, utpote consensui ac voluntati contrarius dominii translationem impedit: at in casu nostro error est in causa solvendi, e. g. quod putaret se ex mutuo vel stipulatione debere, cum tamen ex hisce non debeat, confer. *l. 72. §. 7. condit. & demonstr.*

TH. XXXII.

Ad *l. 44. h. t.* ubi quis accipit à non debitore, & tamen dicitur quod non detur condictio. Resp. distinguendum est an aliquis suo nomine solverit, an verò nomine debitoris. Priori casu, qui per errorem solvit,

condictionem indebiti habet, & verus debitor non liberatur *l. 5. C. h. t. & similibus textx. alleg. in th.* posteriori casu verò condictio non habet locum, sed ille debitor, cuius nomine solvitur, liberatur *d. l. 44. confer. l. 8. 36. ead. item l. 1. §. 6. C. de pet. hered.*

TH. XXXIX.

Qvæ. An debitor ante diem solvens possit petere interusurium mediæ temporis?

Neg. Quia nulla subest causa, ex qua usuræ debeantur.

Opp. (1.) *l. 39. h. t.* Resp. solum ibi agitur de cautione ommissa condicenda, non verò de interusurio.

Opp. (2.) *l. 10. §. 12. & l. 17. quæ in fraud. cred.* Resp. agitur ibi de debito ante diem in creditoris fraudem soluto, in cuius gratiam habetur commodum repræsentationis, ne in illius damnum aliquid commodi alteri cedat. Secus se res habet in nostro casu, quo agitur de eodem ipso, qui debitum ante diem solvit, quod sibi imputare debet.

THES. XL.

Qvæ. An ob errorem juris detur condictio?

Neg. regulariter per *l. 10. C. d. iur. & fact. ign. l. 9. C. ad L. Falc. & c.* qui tx. simpliciter affirmant, ob errorem juris dari condictionem.

Opp. (1.) *l. 7. de iur. & fact. ignor.* Resp. Nos existimamus sensum illius l. esse: juris ignorantia non prodest ad acquirendum, id est juris error non præbet erranti titulum, quo possit rem aliquam acquirere, sed potius illi qui suum petit seu repetit, non nocet quo minus, licet forte in jure erraverit errore cognito possit, adhuc suum pete-

petere, vel etiamsi plane nullum debitum subsuerit, repetere quod præstitit, atque ita hæc ex probat casum exceptum. Illorum namque responsio, qui putant, nunquam dari condictioem ob errorem juris, incongrua videtur, dicunt illi quod *condicens non petat suum: sed repetat id, quod amisit, & quod condicens non laboret de re amittenda.* At verò sit per errorem juris solvens ita rem suam amitteret, ut, licet plane nullum subsit, ne quidem naturale debitum, nullam haberet repetitionem, utique juris error in damno amittendæ rei isti noceret. Neque verò hîc de tempore condictiois instituendæ quæritur, sed factæ solutionis, negatque Papinianus errantem in jure, ubi nullum subest debitum, rem suam amittere, adeoque tali casu repetere potest. vid. *tit. de iur. & fact. ignor. Ex. 28. t. h. 54.*

Opp. (2.) *l. 38. de condict. indebit.* ubi frater solvens videtur in jure errare, & conceditur condictio. Responsio patet ex *t. h. 34.* quod istis casibus, quibus datur solventi fratri condictio, vel etiam obligatio naturalis sit extincta, aut non subsit vel intervenerit error facti.

Opp. (3.) *l. 5. C. de condict. indebit.* Resp. filius ibi erravit errorem facti, bonorum sc. possessionem petiit, quod putaret nondum esse annum exactum, & hoc opinionis errore solvit creditoribus.

Denique opp. quod æquitas naturalis sit causa condictiois indebiti *l. 13. & 66. h. t.* quæ suadere videtur etiam ob errorem juris repeti posse indebitum. Resp. juris ignorantiam excusare regulariter non est æquum, vid. *d. t. de iur. & fact. ignorant.* tunc verò demum subest æquitas, ubi plane debitum est nullum.

TH. XLII.

Qvæ. An procuratori & tutori detur hæc conditio?

Affirm. *l. f. §. i. h. t.*

Opp. *l. 6. §. fin. h. t.* ubi dicitur quod tutori non detur repetitio: sed quod ipsi denegetur. Resp. (1.) Labeonis & Celsi sententiam hic solum referri: Juliani verò sententiam esse probatam, cujusmodi dissensus etiam alibi occurrit: vid. *l. 1. §. i. de usufr. accrescend. l. 10. de legat. 2. l. 26. §. 13. l. 32. §. ult. h. t. l. si is, cui 19. de legat. 2.* Resp. (2.) quantum in specie tutorem attinet, aut tutor id quod indebitè solvit, tutelæ judicio pupillo non imputavit, aut verò imputavit. Priori casu datur conditio indebiti tutori; posteriori verò casu non.

Opp. (2.) *l. 56. pr. h. t.* Resp. pupillo datur conditio indebiti, si pubes factus solutionem ratam habuerit, aut si eam pecuniam pupillo tutor imputaverit in judicio tutelæ, alias verò ipsi tutori datur conditio.

Eād. TH. vers. *Ceterum.*

Qvæ. An is, qui solvens simul renunciat huic conditioni, possit ea nihilominus uti?

Aff. Argumento *l. ult. §. 3. h. t.*

Dissentit Covarruvias opponens, quod quilibet beneficio pro se introducto possit renunciare. Resp. quilibet qui non errat, renunciando sibi præjudicat.

TH. XLIV.

Qvæ. An usura rectè petantur ratione soluti indebiti?

Neg.

Neg. *l. 1. C. h.* quia nulla causa hic subest, quæ possit usuras oberari. Nec enim potest is dici esse in mora, qui non aliter putat, quam sibi deberi; nec pacto aut stipulatione usuræ sunt promissæ: alia ratio est in fructibus, debet enim ita res restitui, sicut fuisset apud eum, qui ex errore solvit.

Eād. Th. *vers. Similiter.*

Quær. *An possessio aliqua condicatur?*

Affirm. *l. 15. §. 1. h. t.*

Opp. *l. 33. §. 15. h. t.* Responsio patet ex *th. 39. verbis final.* quod sc. possessio istis casibus non indebitè præstita sit.

Eād. Th. *in fin. vers. Quid si.*

Opp. *l. 26. §. pen. verb. mihi retinendi quod vellem, arbitrium daretur. d. condiēt. ind.* Resp. Exemplum hic occurrit ejus, quod monuimus in *Exerc. 1. th. 69. vers. Illud.* quod sc. aliquando in Digestis vestigia juris veteris ut & controversi & per L. Decisiones determinati occurrant Nimirum dissentientes inter veteres J. Ctos de conditione soluti ex alternativâ obligatione fuere opiniones: Ulpianus (*cujus est d. l. 26.*) Celsus & Marcellus statuerunt utroque soluto, quorum alterutrum solūm debebatur, in illius, qui accepit, arbitrio esse, quodnam retinere malit. *d. l. 26. §. pen. in fin.* Papinianus verò & Julianus contrarium affirmarunt, & debitori, qui solvit, electionem, quidnam condicere s. expetere malit, tribuerunt: ut ipse tradit Justinianus *d. l. pen. verb. Papinianus autem. C. h. t. add. l. 32. D. eod.* Hanc pugnam Imp. composuit per *d. l. pen.* quæ est una ex L. Decisionibus. vid. *d.*

Exerc. 1. thes. 68. Cum verò in *d. l. 26.* alia quoque capitula, imò & ipso §. *pen.* quæstio alia contineatur, ideo compilatores Digestorum nihilominus dictam legem Ulpiani integram in ista retulerunt. Sensus igitur illorum verborum postremorum in *d. §. pen.* est: quamvis *utroq. soluto* juxta mentem Ulpiani & Celsi creditori retinendi, quod vellet, arbitrium daretur: tamen proposito casu in arbitrio debitoris est, quinque condicere: quia per præstationem Stichi obligatio demum est perempta; adeoque quinque indebite sunt soluta: nec dici potest isto casu utrumque esse solutum, cum non quinque, sed decem alternative cum Sticho fuerint promissa.

TH. L.

Quær. Unde oriatur conditio furtiva?

Nos dicimus ex delicto seu crimine furti oriri per *text. plures allegatos.* Marcus Lycklama putat, hanc conditionem oriri ex quasi contractu, quod tamen nullo text. probari potest. Gloss. statuit, descendere eam ex quasi delicto. Bachov. verò dicit, occasione furti hanc actionem competere.

Opp. (1.) *l. 9. h. t.* Resp. causa furtiva nihil aliud est quam furtum. Conditur nimirum ex causa furtiva seu ex delicto furti res furtiva seu furto ablata.

Opp. (2.) *l. 15. h. junct. l. 42. in fin. pr. de furt. l. 1. C. d. nox. action. l. 4. C. an serv. pro suo fact. l. 14. d. O. & A.* Resp. quod dicitur in his text. id inde est, quod hæc actio sit rei persecutoria, & detur contra eum, qui contrectavit, inde requiritur, ut etiam liber factus contrectaverit.

Opp. (3.) *l. 9. §. 1. quod falso tutore.* Resp. quid de heredibus obtineat explicatur in *th. 54.*

Opp.

Opp. (4.) *l. 10. §. 2. de compensat.* Responsio patet ex responsione ad object. 1.

Opp. (5.) *§. 19. Inst. de oblig. quæ ex delict. nasc.* Resp. potius hic *§.* nostram sententiam confirmat & probat, quod sit ex delicto rei persecutoria, & vox *extrinsecus* tantum notat, quod præter poenam etiam rei persecutionem habeat Dominus.

TH. LII.

Qværit. *An etiam bonæ fid. poss. detur condictio certi?*

Affirm. argumento *l. 1. h. t.*

Cujac. & Cludius urgent vocabulum *solus* in *l. 1. h. t.* ubi *soli* Domino tribuitur. Resp. per vocem *soli* non excluditur, qui plane eodem modo se habet ut dominus: sed ille qui non est dominus nec bonæ fid. poss.

TH. LIII.

Qværitur: *An Commodatario detur hæc condictio?*

Neg. per *l. 14. §. 16. de furt.*

Opp. *l. fin. §. 3. C. de furt.* (per quem text. Wesenb. in contrarium movetur.) Resp. Justinianus ibi solum ostendit commodatario furti actionem competere propterea, quod ejus intersit rem non esse surreptam.

THES. LIV.

Qværit. *An condictio detur contra heredes furis in solidum?*

Affirm. per *l. 9. h. t.*

Cujac.

Cujac. & Marcus Lyclam. opp. (1.) *l. 2. §. ult. de vi bon. rapt. junct. l. unic. C. ex delict. defunct.* Resp. (1.) ibi respicitur ad regulam, juxta quam actiones ex delicto rei persecutoriae dantur in heredes, quantum ad eos pervenit, exceptionis ratio traditur in ipsa th. Resp. (2.) in *l. 2. §. ult. d. vi bonor. rapt.* solum dicitur, quod non opus sit actionem illam dari in heredes, cum condictio detur, qua res rapta ab herede possit repeti: & quidem in solidum hanc dari ibi non negatur: sed potius tacite innuitur. Sensus enim hic est: non opus est, ut detur actio illa in heredes quatenus pervenit, cum pingvior detur condictio sc. furtiva, qua etiam solidum exigere potest.

Opp. (2.) *l. 3. §. 12. de pecul.* Resp. pater ibi non convenitur ut heres: sed quatenus filio concessit peculium, actione de peculio, cujus natura quidem hæc est, ut ex delictis non detur. *l. 5. §. 2. l. 44. de pecul.* at quatenus peculium est augmentum seu quatenus ex delicto filii ad patrem pervenit, datur, d. text. vid. Exerc. 20. th. 60. 71.

Opp. (3.) *l. final. C. rer. amotarum.* Resp. quod minus agatur cum uxore ejusque heredibus in ista singulari actione.

Opp. (4.) *l. 9. §. ult. & l. 10. de tutel.* Resp. (1.) si text. istos ita simpliciter velimus accipere, sequeretur, quod plane non detur, quod nec ipsi dissidentes admittunt. Resp. (2.) utitur ibi J. Consultus conciso loquendi genere. Verba nimirum: *quamvis morte tutoris intereant*: non sunt referenda ad condictionem furtivam, sed ad furti & injuriæ actionem, perinde ac si dixerit, *quamvis aliquæ aut pleræque ex his morte tutoris intereant.*

Ead. TH. vers. fin. ceterum.

*Quær. An si plures fuerint fures contra singulos
insolidum detur ita ut unius præstatione
cæteri liberentur?*

Affirm. per l. 1. C. h. t.

Dubium occurrit ex l. 76. in fin. §. ult. de furt. Resp. (1.) Non expressè dicitur, etiam dari contra alium furem, quando à priori quis rem est consecutus. Resp. (2.) Agitur de casu, quo furi iterum ab alio fure res aufertur, tunc contra utrumque furem datur condictio, quia non est unum furtum, ut nostro casu, sed sunt diversa furta, & prior fur tenetur ad æstimationem præstandam, quia rem amisit. vid. th. 56. Posterior fur tenetur ipsam rem restituere, quam habet. confer l. 92. §. 4. & l. 7. de solut. §. 6. Inst. de legat. add. Exerc. 12. th. 48.

TH. LVI.

*Quæritur: An æstimetur res furtiva hic secundum
tempus, quo unquam plurimi fuit?*

Affirm. l. 8. §. 1. h. t. l. 30. §. 1. de iurejur.

Opp. l. 8. §. 1. add. l. 2. §. 3. de delict. priv. Resp. Quod non neget Ulp. in condictioe hac tempus spectari, quo res unquam plurimi fuit, quod ipse in l. 8. §. 1. h. t. asseruit: sed solum distingvit æstimationem ex condictioe furtiva ab æstimatione ex L. Aquil. quod sc. in hac retrorsum fiat æstimatio quanti eo anno plurimi fuerit. At in condictioe furtiva non ita fiat retrorsum. De reliquis dubiis add. Ex. 16. th. 37. Ex. 17. th. 69.

THES. LXIIX.

Quær. An ob temporis adjectionem similis actio, uti de loco adjecto, sit constituta? Neg. per l. 2.

Opp. ex l. 4. de eo quod certo loco. arg. tale: quicquid præbet utilitatem, videtur præbere posse causam actionis, tempus adjectum est tale. E. Maj. probatur, quia uti ob locum interest, ita etiam ob tempus adjectum. Resp. loci adjectio tribuit peculiare forum, secus verò adjectum tempus.

TH. LXIX.

Quær. An quovis loco possit conveniri is, qui destinato loco non solvit?

Neg. per l. 2. 3. de bon. autor. judic. possid.

Opp. l. 43. de judic. l. 16. §. 1. de constit. pecun. Resp. Verba illa civiliter seu secundum rationem juris sunt intelligenda de quocunque loco legitimo & idoneo, in quo alias sine adjectione loci reus conveniri potuisset.

Similiter (2.) in l. 27. de condict. indebit. solum dicitur, quod illo loco non præcisè debitum sit repetendum, quo quis existimavit se debere solvere, sed quolibet alio idoneo loco.

Opp. (3.) l. 137. §. 2. de V. O. Resp. vox ubique civiliter est accipienda pro loco sc. idoneo.

TH. LXXIII. vers. nostro.

Ad l. 54. pr. locat. Resp. Fidejussor in illo casu in omnem conductionis causam sese obligaverat, ac perinde etiam ratione usurarum.

Ad l. 88. d. V. O. l. 58. §. i. de fidejuss. Resp. mora quidam nocet fidejussori ad perpetuandam obligationem, non verò ad augendam.

TH. LXXVII.

Quær. *An ex eo, quod procuratori constitutum est, domino detur actio directa?*

Neg. per l. 22. de procurat. l. 5. §. 5. h. t.

Opp. l. 15. h. t. Resp. patet ex præcedenti l. 14. §. ult. & ex verbo *ministerium* in d. l. 15. quando nimirum libera persona ut nuntius, ut minister quid agit, tunc obligatio acquiritur illi, cui tale ministerium adhibetur.

Ead. Th. *vers. queritur autem hic.*

Opp. §. 4. Inst. de inutil. stipul. Resp. ibi ipsi stipulationi est adjectus non demum in constituto.

Verba: *posteriori casu.*

Opp. (1.) l. 8. l. 9. h. t. Resp. ibi constituto fuit adjectus & per aliud deinde constitutum sublatus. E. ei non recte solvitur. In hac verò th. adjectus est obligationi.

Opp. (2.) l. 10. h. t. Resp. colligi potest ex alleg. l. per. de duob. reis.

EXERCITATIONE XIX.

THES. III. *in fin.*

A Dobstantem l. 12. §. 1. de furt. Resp. in th. quod nimirum furi non detur actio ex improbitate sua, sed ex contractu.

THES. VII.

Qv. *An in commodato præstetur levissima culpa?*

Mm 2

Affirm.

Affirm. juxta communem Dd. sententiam.

Opp. *l. 13. §. 1. de pign. act.* ubi comparari videtur contractus pignoris & commodati. E. tantum levis culpa est præstanda. Resp. patet ex *l. 5. §. 2. commod.* quod sc. in utroque contractu pignore & commodato præstetur culpa levis, at in commodato ulterius quid præstatur, sc. diligentia exactissima.

Opp. (2.) *l. 23. de R. J.* eadem est, & pertinent illa verba: *in his quidem & diligentiam*, etiam ad commodatū.

Opp. (3.) *l. 2. Instit. quibus mod. re contrah. ob.* illis verbis nihil aliud continetur quam descriptio exactissimæ diligentiae seu levissimæ culpæ: illa enim ipsa non ultra quam alius non est diligentior. Coeterum quid de culpa levissima, re exactius considerata, sit statuendum, explicabitur in *th. 41.*

Ead. Th. *in fin.*

Opp. *l. 52. §. 3. pro soc.* ubi socius socio præstat casum fortuitum. Resp. quod inter socios debeat esse æquale damnum & lucrum. vid. *Exerc. 22. th. 24.*

TH. IIX.

QvæR. *An quis res commodatas debeat rebus suis præferre?*

Aff. *l. 5. §. 4. in fin. h. t.*

Opp. (1.) *l. 14. de præscript. verbis*, ubi dicitur, quod non teneatur is qui propter res suas servandas alienas projicit. Resp. Ibi agitur de casu, ubi circa res alienas ex nullo contractu quis est obligatus. Hic autem ex natura contractus res alias debet salvas præstare.

Opp. (2.) *l. 6. C. de servit.* ubi dicitur, quod sit durum

rum alii inservire & suum negligere. Resp. itidem agit text. de casu, ubi quis alteri ex contractu non est obligatus.

Opp. (3.) ratio quod absurdum sit, rem propriam suam præstantiorem negligere & alienam vilem servare. Responsio est in thes.

THES. XXII.

Qværitur: An in irroganda infamia lata culpa æquiparetur dolo?

Neg. per text. all.

Opp. l. ii. §. 4. de his qui not. infam. Resp. habetur in thes. 22.

Qværit. 2. An in restitutione minorum lata culpa assimiletur dolo?

Neg. per l. 9. §. pen. l. 37. de l. i. 2. C. si advers. delict.

Opp. (1.) l. 9. §. 2. de min. Resp. Utique text. agit de casu, quo quis sciens volens aliquid negat, quod negare non debuit, ideoque non simpliciter conceditur restitutio: sed pro confesso habetur.

Opp. (2.) l. fin. C. si advers. delict. Resp. ibi agitur de dolo, non de solâ culpâ.

THES. XLI.

Qværit. An in omnibus contractibus, in quibus culpa levis præstanda dicitur, etiam culpa levissima sit præstanda?

Affirm. (exceptâ certa ratione societate,) per express. text. *l. 23. de R. J.* in quâ cum sedes hujus materiæ sit, & rem manifestè decidat, aliquanto dilucidius nobis sequenti paraphrasi explicanda videtur hoc modo: *Contractus quidam dolum malum* (sub quo etiam lata culpa comprehenditur *l. 226. d. V. S. l. 32. depos. l. 1. §. 5. d. O. & A*) *duntaxat recipiunt: quidam dolum & culpam.* (quæ levis dicitur *l. 45. §. 5. d. legat. i.*) *Dolum (& latam culpam) tantum depositum & precarium.* (Quia sc. nulla utilitas ejus versatur, apud quem deponitur; & precarium pro lubitu revocari potest, adeoque nec diligentia major eâ, quam quis suis rebus curandis impendit, exigitur: minorem tamen is, quam suis rebus, diligentiam salva fide non præstabit. *l. 32. depos.*) *Dolum & culpam, (levem recipiunt) mandatum, commodatum, venditum, pignori acceptum, locatum: item dotis datio, tutelæ administratio, negotia gesta. In his quidem* (omnibus, quos dolum & culpam recipere diximus,) *& diligentiam* (instar alterius boni & diligentis patrisfamilias) *præstare oportet.* (adeoque aliquando majorem, quam suis rebus, si ipse quis sit negligens. *l. 3. d. peric. & comm. r. v. jung. l. 25. §. 16. famil. ercisc. l. 22. §. 3. ad Sc. Trebell.*) *Societas & rerum communio & dolum & culpam recipit.* (Non verò diligentiam majorem, quam suis rebus impendit, quis præstare tenetur, sed sufficit talem diligentiam communibus rebus adhibere, qualem quis suis rebus adhibere solet: & qui parum diligentem socium sibi adsumit, de se queri, sibiq; hoc

hoc imputate debet. §. *fin. l. d. societ.*) *Uc.* Hinc perspicue apparet, quod in omnibus contractibus, qui in *d. l. 23. vers. dolum & culpam*: usque ad versic. *Societas*, recensentur, etiam diligentia sit præstanda: per versic. *in his quidem*. Diligentia igitur boni seu diligentis patrisfam. *l. 54. de act. emt. l. 25. §. 16. famil. etc.* adeoque major, quam quis negligens suis rebus adhibet, non solum præstanda est in **MANDATO** *l. 21. C. mandat.* **NEGOTIORUM GESTIONE** §. *1. l. d. oblig. quæ ex qs. contr. nasc.* (quos duos contractus à regulâ, quam formant, vulgo excipiunt,) sed etiam in omnibus aliis (exceptâ societate ac rerum communione) contractibus, qui dolum & culpam, *sc. levem*, recipiunt: Expressè enim inter ipsa exempla, quæ in *d. l. 23. vers. dolum & culpam* jam nominatis etiam reliqui contractus eadem verborum & constructionis serie junguntur, imo immiscentur nimirum **EMTIO VENDITIO**; *add. l. 2. l. 3. l. 11. d. per. & c. r. v. l. 36. 54. d. action. emt. l. 35. §. 4. d. contrah. emt.* **PIGNORIS ACCEPTIO**; *jung. l. 13. §. 1. l. 14. d. pign. act. l. 22. eod. §. ult. l. q. m. re contr. oblig.* **LOCATIO CONDUCTIO**. §. *ult. l. loc. conduct.* **DOTIS DATIO**, *conf. l. 17. pr. d. iur. dot. l. 24. §. 5. sol. matrim.* **TUTELÆ ADMINISTRATIO**. *jung. l. 10. d. adm & peric. tut.* Cæterum ad solvenda dubia, quæ ex aliis textibus circa nostram sententiam moveri possunt, probe notandum, quod licet in omnibus hisce contractibus ac negotiis *diligentia* *sc. major*, quam negligens suis rebus adhibet, exigatur *add. l. 1. §. 4. d. oblig. & action.* præ aliis tamen singularis industria desideretur (1.) in **commodato** *l. 5. §. 2. l. 18. pr. commod. ac* (2.) in **opera locata** *l. 25. §. 7.*

loc. conduct., ut & (3) si custodiam peculiariter quis susceperit §. 3. *vers. an custodiam. l. d. emt. vendit.* Vel ut clarius mentem exprimam, in omnibus quidem superius juxta tenorem *d. l. 23.* enarratis contractibus *diligentia* est adhibenda, sed hæc non ita ad vivum resecatur à prudenti judice (es wird nicht eben so genau genommen) in reliquis uti in commodato, in locatione operarum, & suscepta custodia (da wird es etwas genauer gesucht) Vel: in contractibus ante enarratis *diligentia* in genere cujuslibet boni ac frugis patrisfam. exigitur. *l. 11. d. peric. & comm. r. v.* In commodato vero, & locatione peculiaris operæ, nec non susceptâ specialiter custodia tanta desideratur, ut non excusetur quis, si aliàs diligentissimus quisque majorem curam & industriam eâ in re adhibuisset *d. l. 18. pr. commod. l. 25. §. 7. loc. conduct. §. 3. l. d. emt. vendit. Conf. l. 27. §. 29. ad L. Aquil.* Nimirum ut brevibus multa complectar: Tota præstatio culparum prudenti judicis arbitrio est relinquenda, qui sec. circumstantias negotii, & personæ conditionem hæc de re æstimated. Unde est, quod vix certam regulam J. Cti veteres determinarint, sed diversimode, prout casus obvenit, responderint: quæ tamen responsa ad regulas nostras, quales quidem pro varietate horum casuum formari possunt collineant. Denique in *d. l. 23.* & hujus *th. 41. n. 3.* monetur, quoad culpæ præstationem diversam esse rationem SOCIETATIS eique cognatæ RERUM COMMUNIONIS: in quo utroque contractu præter culpam non exigitur diligentia exacta, & aliquando major, quam quis suis rebus adhibere solet: & qui parum diligentem socium sibi adsumsit, de se queri, sibi que hoc imputare debet

debet, d. l. 23. junct. l. 72. l. 52. §. 2. pro soc. §. fin. l. de societ. l. 25. §. 16. fam. ercisc. quæ ratio quidem cessare videtur in rerum & hereditatis communione: at verò cum in re comuni non tanta, quanta in alienâ exigatur diligentia, & incidentes citra expressam conventionem in communione, alter ab altero nequeat aliam, quam quis suis rebus adhibet, desiderare diligentiam: ideo non potest non in hoc necessario socio idem obtinere, quod in sponte adsumto d. l. 23. d. R. J. & d. l. 25. §. 16. famil. ercisc.

THES. XLIV.

Qvæ. An casus sint exprimendi, quando de casu fortuito suscipiendo convenitur?

Neg. arg. l. 6. C. de pign. act. l. 7. §. 15. d. pact. & c.

Opp. (1.) l. 1. §. 4. si quis caut. ubi dicitur, quod conventio non valeat, nec ulla exceptio, cum tamen quædam valeant. E. exprimendæ sunt exceptiones. Resp. non agitur ibi de susceptione periculi: sed de excludendis exceptionibus, de quibus generaliter facta conventio non valet, quia iniquum videtur quem exceptionibus ullis se defendere & contumaciam purgare non posse.

Opp. (2.) l. 1. C. commod. l. 22. C. d. negot. gest. l. 1. C. depos. Resp. ibi quidem fit mentio quorundam casuum in specie, non autē additur, quod necessarium sit exprimere.

TH. XLIX.

Qvæ. Quæ culpa præstetur in contractu pignoris?

Levis culpa secundum Communem Dd. sententiam l. 9. §. ult. l. 14. h. t.

Opp. (1.) §. ult. Inst. quibus mod. re contrah. oblig.

Nn

verb.

verb. exacta. Resp. exacta diligentia hic denotat medium.

Opp. (2.) *l. 13. §. 1. de pign. act. & d. §. ult. Inst. d. 1.* Resp. neg. conseq. non præstanda est vis major, E. præstanda est culpa levissima.

Opp. (3.) *d. §. 1. verbis venit & custodia.* Resp. habetur in *l. b. 29.*

Opp. (4.) *d. §. 1. verb. in commodato.* Resp. est comparatio quoad culpam in genere. Ita communem sententiam defendentes respondere solent. Verum si benè consideres hos & alios txx. nimirum, *l. 19. C. d. pign. l. 23. d. R. J.* vix hæ & aliæ responsiones istis satisfacere videntur, undè Jac. Gothofredus J. Ctus consummata eruditionis & accuratissimi judicii ad *d. l. 23. de R. J.* expressè scribit: *ego conciliationis nullam aliam rationem reperio, quam in eo dissensisse J. Ctos imò & Ulp. variasse, quod & iudicare videtur Imp. in §. ult. Inst. quibus mod. re contrah. oblig.* Porro Nicolaus Burgundus in tract. de pericul. & culp. in contractibus præstanda *c. ult.* scribit & statuit, quod *inter legem & levissimam culpam in contractibus nulla sit differentia*, ad quod proband. inter alia adducit hoc argumentum: quod ob damnum inter contractibus datum etiam agi possit ex *L. Aquil. l. 18. §. 5. commod.* ex *L. Aquil.* verò agi etiam ob levissimam culpam *l. 44. ad L. Aquil.* E. frustranea est doctrina in contractu aliquo v. g. pignore non præstari culpam levissimam à creditore, & tamen creditorem ex *L. Aquil.* ob istam culpam posse conveniri. Idem autor ad evitanda dubia, quæ ex *l. 18. pr. commod. & l. 5. §. 2. cod.* oriuntur, respondet, quod diligentia tantum præstanda sit in commodato. Verum

rūm nec ita videtur intricatissima hæc res explicata. Quantum enim 1. rationem ex L. Aquil. adductam attinet, ad illam facile quis respondere potest & *Ex. 14. th. 20. vers. modo.* præterea 2. etiam in aliis contractibus quàm in com-
modato requiritur diligentia ultra doli & culpæ nec non
diligentiæ præstationem etiam in *l. 23. d. R. 7.* & alleg. text.
in thes. rectius igitur statuitur, inter levis & levissimæ cul-
pæ præstationem in contractu pignoris nullam esse diffe-
rentiam, uti ex text. allegatæ communi sententiæ obstan-
tibus manifestè apparet. add. *thes. 41.*

Non obstat §. *fin. vers. placuit Inst. quib. mod. re con-
trah. oblig.* Resp. enim dubium fuisse videtur, annon pe-
riculum spectet ad creditorem, ut amisso pignore inte-
rius censeatur possit ipsum nomen creditum, quippe cum
res creditoris gratia pignori data sit & jam ea carere de-
beat debitor. Ad quod dubium removendum in *d. §.
ult.* assertur ratio, & concluditur, sufficere, si ad rem
custodiendam exactam diligentiam adhibeat, quam si
præstiterit, à periculo & casu fortuito creditorem esse se-
curum.

EXERCITATIONE XX.

THES. V.

Quær. An ex aliorum gesto contra nos detur actio?

Neg. §. 10. *I. d. action.*

Oppon. §. *ult. Inst. quod cum eo qui in alien. potest.* Re-
sponso habetur in *th. ult. hujus Exercit.* quod sc. post
actiones Prætorias demum prudentes admiserint, ut di-
recto possit ex gesto filii servive, pater dominusve conve-

niri, modo ejus jussu contractum; vel in rem ipsius ver-
sum fuerit.

THES. X.

QvæR. *An forma præpositionis non servata, obli-
getur exercitor?*

Neg. per l. 1. §. 12. h. t.

Opp. (1.) l. 1. pr. h. t. Resp. per ista verba ultima
solùm ratio significatur, cur ipse dominus teneatur, quod
sc. locus & tempus non admittat, in exercitoris qualitates
inquirere: sed semper ad dominum respiciatur, indè au-
tem non sequitur, formam præpositionis non esse servan-
dam.

Opp. (2.) l. 1. §. 5. h. t. Resp. solùm id ibi dicitur,
quod non expresse adscripta præpositionis forma adsit,
patet tamen ex patientia & scientia domini, quid velit ge-
stum à Magistro.

TH. XII.

QvæR. *An quilibet exercitorum in solidum tenea-
tur.*

L. 1. §. f. l. 2. l. 3. l. 4. h.

Obst. l. fin. naut. caupon. stabul. Resp. alia est ratio
illius actionis, vid. Exerc. 8. th. 11. & ibi notata.

TH. XXXVI.

QvæR. *An heredes domini etiam obligentur ex con-
tractu cum institore post mortem domini
inito?*

Affirm. per l. 7. §. 2. 3. h. t.

Opp. (1.) l. 15. C. mand. & l. 41. de reb. cred. Resp. in
modo finiendi differt hic contractus à mandato, quod scil.
etiam

etiam continuari possit post mortem domini, propter utilitatem negotiationis.

Opp.(2.) l.5. §. pen. verb. ignorantibus & h.t. Resp. neg. conseq. non sequitur: datur ignorantibus, E. non datur scientibus, & vox ignorantibus ibi non restrictivè, sed explicativè est accipienda.

TH. LIII.

Qvæ. An hoc S.ctum pertineat solùm ad pecuniam numeratam?

Aff. l. 7. §. 2. h. vid. Dn. Gothofred. de Jena. elegant. tract. d. S.cto Macedon. aph. 3. 4. 5. & 6. sect. 2.

Opp. (1.) l. 2. de constit. pecun. l. 178. l. 122. de V. S. Resp. tam latè pecuniam hîc non accipi, ex d. l. 7. §. 2. h. t. apparet.

Opp. (2.) l. 12. §. 11. mand. l. 8. in fin. pro emptor. Resp. ibi sunt speciales casus, ubi quis sciens mandatum suscipit, pro adolescente luxurioso apud meretricem. Item si quis sciat, venditorem statim pecuniam scorto daturum.

Opp. (3.) l. fin. §. 5. C. de bon. quæ liber. Resp. ibi solùm generale aliquod dictærium est, non autem indè sequitur, quod statim S.ctum Macedon. an alias quoque res sit extendendum.

TH. LV.

Qvæ. An tutus quis sit in conscientia, qui hoc S.cto utitur?

Aff. Quia S.ctum introductum est in odium creditorum, & ad delicta punienda & in parentum favorem, adeoque ipsi etiam æquitati naturali convenit, ut hoc remedio improbitas, fœneratorum coerceatur: & allegarent hi

propriam turpitudinem, si ad conscientiam filiisfam. provocare velint. Optimè hoc confirmat laudatus Dn. Gothofredus de Jena d. tract. sect. 6. aph. 6. num. 6. & seqq. scribens: *Nobis placet sententia sentientium in anime iudicio filiumfam. excusatum, & haud quaquam ad restitutionem in foro conscientiae teneri.* Ratio esse potest: quia iusta & rationabilis lex, ob bonum publicum, ad reprimendos varios hominum avarorum malos mores, & fœneratorum nequitiam pessimasve artes lata, operatur & ligat in ipsa conscientia, & non modo excuset obedientem, sed etiam necessario servanda sit: cum possit Magistratus ex iusta ratione & ob delictum creditori hanc pœnam, lege publica lata, irrogare, ne jure suo utatur, aut mutuam pecuniam re, etat. Neque concedendum est, legum Civilium dispositione conscientias, si observetur, lādere, earumque pacem turbare. Nam qui ordinarii Magistratus jussui sui obtemperat, & quod ipse vel permittit, facit non peccat, modo nihil sit contra Deum. Quin qui jure suo utitur nemini injuriam infert, nec dolo facit & sic nec peccat. l. 24. §. fin. de damn. inf. l. 6. §. 6. quæ in fraud. cred. l. 3. §. 2. de hom. lib. ex h. l. 55. de R. J. l. 4. C. ad L. Jul. de adult. Et si hoc non esset, sane S. ctum iusta ratione sancitum penitus abrogandum potius foret.

Opp. (1.) Quod jure naturæ non sit introductum S. ctum Macedon. sed revera subsit debitum naturale. l. 10. h. Resp. ex l. 6. d. J. & J. nimirum jus naturæ sic ex æquitate naturali limitationem recipit, & actio denegatur, ne filiisfam. occasio luxuriæ detur: quæ tamen ratio cessat, si filius callide pecuniam mutuo accipiat animo defraudandi suum creditorem, & convictus quoq; sit in conscientia, quod

quod pecuniam benè impenderit, quo casu utique etiam naturalis subest obligatio: & locum habet denunciatio, quam vocant, Evangelica: *arg. c. 13. d. judic.* quæ est remedium extraordinarium Canonicum, quo aliquis juris civilis actionibus & auxiliis destitutus adversus peccantem in subsidium utitur, quem duplici monitione, privata & testibus adhibitis præmissa & à peccatore spreta, ecclesiæ denunciat petitque, quo ipsa denunciatum, ut è peccato exeat, & ad poenitentiam consequendamque rei injustè detentæ restitutionem ecclesiasticis mediis & censuris cogat compellere. Vid. Dn. Gothofred. de Jen. d. tract. d. S.eto, Maced. & in eod. de denunciat. Evangel. sect. 4. aph. 4. 5. 6. & seqq. usq. ad fin.

Opp. (2.) *Psalm. 37. vers. 21.* Resp. Loquitur textus de eo mutuo, quod legitimè & secundum leges datum & acceptum, non verò quod contra expressam magistratus sanctionem contractum.

Opp. (3.) Quod ita locupletetur filiusfam. cum jactura & damno creditoris. Resp. Creditor hoc damnum sentit sua culpa, & sic sentire non videtur *l. 203. d. R. f. filiusf. autem qui suo jure utitur, dolo non facit. l. 55. d. R. f.* Nimirum subest quidem præceptum juris naturæ, sed saltem in communi, i. e. de mutuo à filiof. reddendo hoc verò per legem positivam ad particulares modos aut alias circumstantias, quæ non cadunt sub legem naturalem, rectè determinatur, exemplo depositi restituendi *l. 31. de pos.* Determinationes autem ejusmodi non sunt contra jus naturale, sed juxta vel præter: Sicque jure naturæ non repugnante, filiusfam. mutuum retinere potest.

TH. LVI.

Qværitur I. *An valeat renunciatio hujus Scti, à filiis facta?*

Neg. (1.) *arg. l. 3. §. pen. h. t.* (2.) Quod S. etum Mac. in odium foeneratorum & ad puniendam aut avertendam eorum malitiam introductum, eoque securitati parentum & publicæ utilitati prospectum sit: adeoque illi renunciari nequit. *arg. l. 38. d. pact.* Et (2.) renunciatione admisa S. etum hoc nullum haberet effectum: semper enim improbus filius, ad renunciandum esset paratus, & foenerator ad id facile ipsum induceret. Vid. Dn. Gothofred. de Jen. *sect. 6. aph. 7.*

Opp. (1.) Quod ob favorem filii sit introductum, cui renunciare licet. Resp. potius parentum & reip. commoda & favor hic consideratur vid. *th. 55.*

Opp. (2.) Quod mulier possit renunciare S. eto Vellejano. Resp. Alia est ratio hujus Scti, quo soli mulieri prospicitur, vid. *Exerc. 21. th. 10. num. 4.*

Qværitur II. *An locum exceptio S. etii habeat, si filiusfam. interposito juramento renunciaverit?*

Neg. quia (1.) ob salutem publicam & parentum securitatem hoc mutuum est invalidum: ideoque nec per juramentum validum reddi potest: esset enim contra bonos mores & æquitatem. Add. *Exerc. 17. th. 22. & 23.*

(2.) Hoc admissio, foeneratores facili negotio ad juratam renunciationem filiumf. adigerent, atque ita hoc S. etum nullum haberet effectum.

Opp.

Opp. c. 28. d. *jurejur.* quod sc. juramenta, quæ line æternæ salutis dispendio servari possunt, sint servanda. Resp. modo non adversentur publicæ utilitati, ac in alterius perniciem seu præjudicium non redundant. Vid. Dn. Gothofred. de Jen. d. tract. sect. 6. aph. 8.

TH. LIX. num. 1.

QvæR. 1. *An locum habeat hoc S.ctum, si contrahatur cum liberato à patria potestate per dignitatem?*

Neg. (1.) quia non est filiusfam. & ibi omnia acquirit perinde ut emancipatus.

Opp. (2.) arg. l. 1. §. *fin. h. t.* quod per dignitatem filius non solvatur à patriâ potestate quoad favorabilia. Resp. Illa favorabilia non perimuntur, quæ dependent à jure familiæ, ad hæc verò non spectat hoc S.ctum.

QvæR. 2. *An filiofam. nobili exceptio ex hoc S.cto competat?*

Affirm. quia nihilominus est filiusf. Carpz. part. 2. c. 10. def. 17. n. 8. & seqq.

Opp. quod nobilitas sit dignitas. Resp. sed non illa dignitas, quæ liberat à patriâ potestate. Aliàs jam infantes nobiles non essent sub patriâ potestate. Dn. Gothofred. de Jen. d. tract. sect. 3. aphor. 8.

Eâd. TH. num. 4.

QvæR. *An paterfam. factus partem debiti solvens sibi præjudicet?*

Neg. arg. l. 7. §. *fin. h.*

Oo

Opp.

Opp. (1.) *l. 7. §. fin. h. t.* Resp. cessat respectu partis solutæ, non autem solvendæ.

Opp. (2.) quod partem solvendo totum debitum agnoverit. Resp. non sequitur, potuit enim illam partem agnovisse, quam fortè benè impendit.

THES. LXIV.

Ad *l. 29. §. 1. h. t.* Resp. prohibitio illa eo solùm pertinet, ut non possit in solidum conveniri, vid. *l. 47. pr. h. t.* peculiarem enim negotiationem non in totum prohibet, qui semel peculiarem concessit & non avocavit.

TH. LXX.

Pugnam inter legem *l. 96. §. 1. pr. ad l. falcid.* Et *l. 83. eod.* ita conciliant quidam, quod illo casu regulariter spectetur tempus mortis, proinde si post mortem testatoris ante aditam hereditatem peculium deminuatur, nocebit heredi, *d. l. 56.* excipitur, nisi peculium jacente hereditate auctum sit, *l. 83. l. de falcid.* quia fictione quadam juris hoc augmentum retrahitur ad tempus mortis, *d. l. 56.*

THES. LXXIV.

Ad obst. *l. 23. de negot. gest.* ubi ipse dominus non potest conveniri propter indebitum solutum à negotiorum gestore, Resp. (1.) in casu *l. 3. h. t.* pecuniam ab aliquo accepit servus, ut solveret creditori, & dicitur quod dominus teneatur isti creditori hac actione de in rem verso, licet falso creditori solverit; in nostro autem casu negotiorum gestor solvit pecuniam suam putativo creditori, & dicitur, quod sibi imputare debeat negotiorum gestor, & non repetere à domino, cujus negotia gessit. Resp. (2.) Alia est ratio in servo, qui hoc ipso, quod conditionem inde-

indebiti quærat Domino, inutilitatem ejus pecuniam eam vertisse videtur. Alia est ratio in libero homine, qui negotia gerit, qui ipse conditionem indebiti instituere potest.

Opp. (2.) *l. 11. h. t.* Resp. si servus suo nomine solvit, non est in rem versum, *d. l. 3. §. 1.*

Ead. Th. vers. vel saltem.

Qvæ. An actio de in rem verso detur contra dominum etiamsi utilitas interversa fuerit?

Affirm. per *l. 3. §. 7. 8. l. 17. pr. h. t.*

Opp. *l. 10. §. 6. h. t.* Resp. distinguendi sunt casus, aut res casu perit domino & nihilominus de in rem verso agitur per alleg. *l. 3. §. 7. 8. l. 17. pr. h. t.* aut verò quod à servo ad dominum vel à filio ad patrem pervenit, & rediit à domino ad servum, aut à patre ad filium, & tunc cessat actio de in rem verso. *d. l. 10. §. 6. h. t. juncta l. 1. §. ult. h. t.*

EXERCITATIONE XXI.

THES. III.

Qvæ. An etiam fœmina pro fœmina intercedens possit uti hoc S. cto?

Affirm. propter generalitatem textus in *l. 1. 2. h. t.*

Dubium oritur ex alleg. text. in *l. 11. §. 6. de minor.* ubi dicitur, quod minor contra minorem non habeat restitutionem simile quid habetur in *l. 12. ead.* Resp. tum demum denegatur restitutio minori contra minorem,

quando ambo minores sunt capti, cum verò alteruter tantum captus est, is restituitur etiam contra minorem, vid. *Exerc. 8. th. 56*. Similiter mulier non utitur S.cto contra minorem, si minori damnum inde accideret, aliàs verò utitur *d. l. 12*. Cum igitur foemina intercedens saltem lædatur, non altera pars pro qua interceditur, meritò succurritur foeminæ intercedenti.

Opp. (2.) *l. 41. §. ult. de excusat. tut. l. pen. C. eod. l. 2. C. de excus. veteran.* ubi dicitur, quod qui propterea excusatur, quod sit in corpore, non tamen se potest excusare à tutela liberorum collegarum. Resp. ibi itidem non concurrunt, quod alter est in damno, alter non, sed solùm agitur de munere personali obeundo.

Ead. Th. *in fin.*

Hottom. corrigit text. *l. 2. §. 1. & pro mutui dationes legit mutationes*, sed hac correctione non est opus.

Th. V.

Opp. (1.) *l. 18. h. t.* ubi pro parte foemina & mas tenentur, E. etiam in hoc nostro casu. Responsio patet ex *th. 9. hujus Exercit.* quod scil. ibi non agatur de fidejuss. mare & foemina, qui simul intervenêre, sed de tali casu, ubi mulier tenetur pro rata.

Opp. (2.) *l. 8. C. eod.* Resp. ibi filii subductis sororibus pro parte solum tenentur, quia saltem pro virilibus portionibus se obligarunt.

Th. VI. *vers. si vero.*

Obst. difficilis text. in *l. 13. vers. licet cred. C. h. t.* ubi dicitur, quod S.ctum non habeat locum, licet creditor scixerit, mulierem pecuniam quam mutuam accepit, marito

rito daturam. Resp. non omnis scientia creditori nocet, sed necesse est, mulierem à principali debitore submissam & suppositam esse: in casu E. l. 13, ideo non adjuvatur mulier Scto, licet creditor sciverit, mulierem eo animo mutuo accipere, ut mutuam pecuniam statim atque acceperit, marito daret, quia scil. ibi non est intercessio seu interventio pro alio: sed mulier proprio nomine contrahit mutuum, & nihil ad creditorem, quomodo impendat, vel impensura sit mulier pecuniam mutuo acceptam, add. l. 1. h. t. & thes. 9. n. 1. *hujus Exercit.*

TH. IX. n. 1. *vers. huc etiam.*

Opp. l. 0. C. h. t. Resp. patet tum ex hac thes. tum ex th. 7. quando nimirum intercedendo pro alio solvit, tunc potest repetere, sed hoc casu legat, & propriò nomine agit, ac vult præstitum.

Eâd. TH. n. 3.

Obstare videtur l. 6. §. 1. *et ult. C. h. t.* Resp. sunt diversi casus. Casus l. 19. hic est: tutores volebant propter æs alienum bona distrahere: mulier autem prohibet ne alienent, & promittit se velle tutores securos reddere: similiter & in l. 6. §. 1. C. h. t. indemnitatem tutori promittit. Ipsi itaque tutori se obligat mulier non alii, quæ obligatio non est intercessio. Ast in casu d. l. 6. §. fin. obligat se mater pupillo pro tutore, vel tutum reddit filium de tutoris administratione.

Eâd. TH. num. 4.

Obst. l. 6. §. 1. 2. C. eod. Resp. hi textus jam in antecedente num. sunt explicati.

THES. X. num. 3.

QvæR. *An iterata intercessio uxoris pro marito valeat?*

Neg. per Nov. 134. c. 8.

Dubium oritur ex Nov. 61. c. 1. *Auth. si ve à me. C. h. t.*

Resp. non ibi agitur de qualibet intercessione mulieris pro suo viro (hæc enim nulla iteratione confirmatur) sed consensu duntaxat mulieris in alienationem vel obligationem rerum immobilium, in quibus donatio propter nuptias est constituta.

Ead. TH. n. 4.

QvæR. 1. *An huic beneficio renunciari possit?*

Affirm. vid. thes.

Opp. dissentientes 1. quod eadem facilitate qua intercedit, etiam renunciet, arg. l. 22. C. h. t. Resp. Negan-
do: Nam quando intercedit nihil sibi adimit, sed tantum
instar alicujus boni patrisfamilias promittit, sperans fore,
ut à Reo principali indemnus servetur: quando autem re-
nunciat suo iuri, de quo specialiter est edocta, tunc con-
stat, ipsam in intercessione non esse lapsam: sed enixa &
constans seu deliberata ejus voluntas de intercedendo si-
gnificatur.

Opp. (2.) Quod S. etum noluerit obligari foeminam
per l. 2. in pr. & §. 1. & l. 2. §. 1. h. t. & quod improbet to-
tam obligationem t. h. 4. huius Exerc. Non igitur firmum
fiet per hanc renunciationem, quod iplo jure est nullum.
Resp. hæc omnia vera sunt, ubi subest præjudicium mu-
lieris, ne decipiatur aut ad intercedendum inducatur.

Quan-

Quando verò sciens talia pro se esse introducta harum LL. beneficio expressè renunciat, meritò deliberatæ ejus voluntati statur.

Qvæ. 2. Quomodo renunciatio fieri debeat?

Dicitur in thes. quod etiam extrajudicialiter fieri possit.

Opp. alleg. l. ult. §. pen. verb. & sic. h. Resp. illa verba non pertinent ad renunciationem sed quod facta renunciatione deindè sit habilis ad judicium accipiendum.

Opp. (2.) l. 23. pr. & §. seqq. C. h. ubi requiritur renunciatio instrumento publico. Resp. Agitur ibi in specie de muliere intercedente pro marito, vid. hic ipsa th.

Ead. Th. num. 5.

Qvæ. An intercessio juramento firmata excludat hoc S. Etum?

Affirm. arg. c. 9. & 28. de jurejur. quia scil. hoc juramentum servari potest, nec vergit in alterius damnum.

Opp. solet i. quod juramentum non confirmet actum ipso jure nullum. Resp. hoc verum de jure civil. sed non de jure Can. in quo solùm respicitur, an juramentum possit servari sine dispendio salutis æternæ.

Opp. (2.) quod juramentum nihil videatur operari nisi specialiter S. Etio renunciatum fuerit. Resp. juramentum inducit animum deliberatum & constantem voluntatem.

TH. XI.

Qvæ. An renunciatio S. Etii Vellejani jurata valeat

leat pro marito, etiam si speciatim non sit renunciatum beneficio in Auth. si qua mulier?

Affirm. quia scil. jure Can. isthoc servari potest, adcoque debet servari.

Opponit dissentiens autor, quod diversa sint beneficia S. & Vellejani & Auth. si qua mulier. Resp. jurata renunciatio S. & confirmat intercessionem, E. hac debet esse valida.

Vers. cæterum.

Qvæ. 1. An prohibeatur uxor contrahere cum marito?

Jure civili hoc non prohibetur.

Opp. Nov. 134. c. 8. & d. auth. Resp. in ipsa thes. vers. jure novo.

Qvæ. 2. An mulier obligetur, si una cum marito se obliget?

Neg. quia hoc modo facile fraus S. & auth. fieri possit.

Opp. quod principaliter ipsa pro sua parte sit obligata & non pro marito. Resp. si certo constet, ipsius subesse utilitatem, valet.

TE. XIV.

Qvæ. An compensationem objicere possit excommunicatus?

Affirm. arg. c. 5. extra de excomm. l. 4. C. h.

Opp. (1) c. 7. de iud. c. 8. de sent. excomm. in 6. & l. 14. h. inde necitur hoc argumentum: Ubi agenti obstat exceptio, ibi non locum habet compensatio. Atqui Excom-

Excommunicato obstat exceptio, excommunicationis sc. E. Resp. l. 14. in qua est probatio Majoris, agit de exceptionibus ipsam rem afficientibus, seu ipsum debitum perimentibus. Exceptio autem excommunicationis solum spectat ad personam, quæ agenti quidem obstat, sed non compensanti, quippe cum compensatio fiat ipsò jure, & ex ipsa re liberatio.

Opp. (2.) d. c. 5. de excomm. & l. 6. C. h. t. argumentum est hoc: qui non potest reconventionem instituere, ille etiam non potest compensare. Atqui excommunicatus non potest reconventionem instituere, E.: Minor probatur per c. 5. de excomm. Resp. neg. conseq. uti patet ex dictis ad argumentum 1. & in l. 6. non propriè compensatio dicitur mutua petitio; sed quod compensans quasi quid mutuo petat, cum tamen actio ipso jure minuatur.

Opp. (3.) l. 15. remirat. haberi. Resp. qui non potest petere, h. e. qui nullum jus habet agendi, non propter nudæ personæ inhabilitatem, sed quod nullum subsit debitum, seu quod liberaverit suum debitorem, ille non potest compensare, at excommunicato nudæ personæ inhabilitas, quod petitionem attinet, obstat.

TH. XV.

Quær. An locum habeat compensatio in dote?

Affirm. per text. alleg. add. l. unic. §. 5. C. de rei uxor. act. Respond. in dote locum habet compensatio, si illa in quantitate consistat, & vicissim debeatur quantitas, quando verò species seu corpus certum in dotem est datum, olim locus erat retentioni, quod solum correctum per l. unic. §. 5. C. de rei uxor. act.

Eâd. TH.

Qvæ. An compensatio obtineat in criminibus?

Neg. per l. 13. §. 5. ad l. jul. de adulter.

Obst. (1.) l. 39. solut. matrim. Resp. sensus est, quod vir non possit conqueri, mulierem violasse eam legem, quam ipse contempsit, sed debeat propriam transgressionem cum transgressionem mulieris pensare, atque ita compensatio latè sumitur in l. 73. §. 6. ad l. jul. d. adult. l. 2. §. 4. eod. l. 20. C. de solut. l. 39. de pignor. act.

Opp. (2.) l. 47. solut. matrim. Resp. ibi maritus non potest mulierem, nec mulier maritum accusare, non ideò, quod paria delicta mutua pensatione propriè tollantur: sed quod maritus improbare nequeat mores, quos ipse aut antea corrupit aut postea probavit.

Opp. (3.) c. ult. de adult. Responsio est eadem, quæ ad dubium primum.

TH. XVI.

Qvæ. An debitum naturale possit compensari cum debito civili?

Affirm. per l. 6. b. t.

Obst. (1.) l. 15. rem ratam haberi. l. 9. §. pen. ad S. etum Macedon. verb. perpetua exceptione tuti. Quæ obligatio potest elidi per exceptionem, illa non potest deduci in compensationem. Atqui obligatio naturalis potest elidi per exceptionem. E. non potest deduci in compensationem. Resp. (1.) Ad majorem: loquuntur text. de obligationibus civilibus, quæ per exceptiones perpetuas, v. c. exceptione metus, rei judicatæ perimi possunt. Resp. (2.) Ad

Ad minor. quod obligatio naturalis non perimatur per exceptionem: sed quod non effectum habeat producendi actionem, alios tamen effectus secundum ipsum jus civile habet, inter quos etiam est vis compensandi.

Opp. (2.) Quod compensatio de jure civili sit inventa, adeoque non habeat locum in obligatione naturali. Resp. & compensatio convenit jure naturæ, & obligatio quoque naturalis, naturali jure vim habet, & jure civili efficaciam, debitum tale in compensationem deducendi.

TH. XIIIX.

Quær. An detur compensatio speciei, v. g. Stichum cum quantitate v. g. 50. floren. Neg.

Opp. (1.) l. 22. h. Resp. ideò debebat venditor palam dicere, utrum voluisset, ut constaret, an locus esset compensationi, nam si decem eligit, tunc procedit compensatio: sin hominem elegerit, non procedit.

Opp. (2.) l. 7. §. 5. solut. matrim. Resp. ibi compensatio improprie sumitur & sensus est, posse maritum sibi consulere per retentionem fructuum ex rebus dotalibus perceptorum, eisque pignoris jure incumbere, donec ipsi sit satisfactum, ita quoque sumitur compensatio pro retentione in l. 1. rer. amotarum. l. 15. §. 1. l. 59. de furt. & l. 6. C. de rei vind. Mestertius tract. de compens. quest. 18. n. 7. sumit responsionem ex verbo possunt, scil. ut sit sensus: possibile esse illas donationes ac res amotas cum fructibus compensari, cum nempe omnia per æstimationem (ut quia non amplius extant) ad quantitatem redacta fuerint.

TH. XXIII. vers. II. *extra casus.*

Opp. (1.) *l. 2. C. de solut.* Resp. alia est ratio compensationis, alia confusionis, de qua loquitur hic text. Nimirum hoc casu idem fiscus succedit creditori, succedit etiam debitori, adeoque tunc non potest non extinguere debitum, alias enim fiscus sibi ipsi deberet & una statio alteri stationi deberet solvere.

Opp. (2.) *l. 1. C. ne fiscus rem quam vend.* eadem est responsio, scil. tunc una statio alteri ad evictionem tenetur & non inquietandus est emptor.

TH. XXVII.

Qvæ. *An si quis solvat omittens exceptionem compensationis quam habet, condicere solutum possit?*

Affirm. per *l. 10. §. 1. h. t. l. 5. §. 2. de impens. in res dotal. fact.*

Opp. (1.) *l. 2. h. t. & §. 30. Inst. de act.* Resp. allegatio compensationis solum eo pertinet, ut constet judici, si quis igitur allegationem & compensationem ex errore facti omittat, quidni possit condicere solutum: revera enim indebitum seu per compensationem ipso jure extinctum debitum solvit.

Opp. (2.) *l. 8. de act. rer. amotarum junct. l. 6. C. h.* Resp. neg. conseq. planè enim ibi diversus tractatur casus.

Opp. (3.) *l. 44. de condict. indebit.* Resp. (1.) est fallacia compositionis & divisionis, verba priora text. non sunt sejungenda à finalibus, sensus solum est, quod non solum is, qui à verò debitore suum recipit, sed etiam qui à alio suo recepit non habeat repetitionem. Resp. (2.) Neg.

Neg. Minor; quod sc. suum recipiat, qui debitum compensatione extinctum recipit, sed hic indebitum potius quam suum recipit.

Ead. TH. vers. obtinet.

Qvæ. *An is compensatione uti possit, qui juravit se soluturum?*

Affirm. quia & compensatio est species solutionis.

Opp. (1.) *c. ad nostram 7. de jurejurand.* Resp. iusjurandum ibi solum operatur, ut debitores res creditori oppignoratas apud ipsum relinquunt, donec solverint, tunc autem solvisse censeantur, si creditor tantundem ex fructibus rerum oppignoratarum deductis expensis percepit, quantum ipsi ratione sortis debeatur, facile colligitur iusjurandum de solvendo adimpleri per illam fructuum imputationem in sortem.

Opp. (2.) *cap. pervenit. 2. eod.* ex quo colligunt, quod qui juravit, non possit pro arbitrio mutare quod juravit. Resp. nihil hic mutatur, ut in *thes.* explicatur.

TH. XXIIIX.

Qvæ. *An debiti ratione, cujus actio instituta est in alio iudicio possit compensatio allegari?*

Affirm. per *l. 8. hic.*

Opp. *l. 30. de iudic.* Resp. textus pertinet ad actiones instituendas, quod actio in uno iudicio instituta non possit in alio iudicio denuò institui, in nostro autem casu compensaturus non instituit actionem alienam, sed solum utitur exceptione contra actorem.

TH. XXXV.

Qvæ. An res immobiles sint objectum contractus depositi?

Neg. vid. thes. nec ulla lex est, quæ rerum immobilium in materia hujus contractus faciat mentionem. Dissidentes ita argumentantur: quæ res possunt commendari ut custodiantur, illæ etiam possunt deponi. Atqui res immobiles possunt commendari ut custodiantur. E. Resp. (1.) Non negamus improprie posse dici depositum. Resp. (2.) Neg. Major, quod omne, quod quovis modo potest commendari, possit etiam deponi, sed tum demum est depositum, quando ita commendatur, ut asservanda & recondenda detur, quod non convenit rei immobili.

Opp. (2.) Quod res immobiles possint sequestrari, sequestratio autem est species depositi. Resp. (1.) Agimus hic de specie depositi contradistincta sequestro. Resp. (2.) Quando sequestrum dicitur depositum, tunc latius sumitur vox depositi, cum enim ibi potissimum consideretur, an res sit litigiosa, ideo tam mobilis quam immobilis potest sequestrari, quia utraque potest esse litigiosa.

Opp. potest (3.) *l. 1. §. 6. junct. §. 33. de vi & vi armat.* dicitur ibi, quod interdictum unde vi tantum locum habeat in rebus immobilibus, habere tamen etiam locum in rebus quibusdam depositis, argumentum est hoc: Propter quas res locum habet interdictum de vi & vi armata, illæ sunt immobiles. Atqui propter quasdam res depositas competit interdictum illud. E. quædam res depositæ sunt immobiles. Resp. directò quidem illud interdictum

dictum pertinet ad res immobiles, per conseq. verò etiam ad res mobiles illas, quæ sunt in fundo, & quas quis amittit cum dejicitur de fundo, *d. §. 6. vers. planè.*

TH. XXXVII.

Qvæ. An depositarius teneatur res depositas præferre suis?

Neg. quia lata culpa seu summa negligentia circa res depositas ipsi imputari tali casu nequit.

Opp. (1.) *l. 32. deposit.* Responsionem ad hanc *l. 32. vid. in th. 25. Exer. 19.* Undè patet non pertinere verba illius *l. ult.* ad hunc casum specialem, ubi non potest simul eandem curam impendere suis rebus & depositis, tunc enim quia non ad exactissimam diligentiam est obstrictus, meritò suas præfert.

Opp. (2.) *cap. fin. extr. depositi.* Resp. itidem hic textus pertinet ad specialem hunc casum, quo quis v. g. in incendio non potest simul res suas & depositas salvas præstare.

TH. XLIV.

Qvæ. An res deposita possit ob impensas in eam factas retineri?

Aff. per *l. 18. §. fin. Commodati.*

Opp. *l. 11. C. h. t.* responsio patet *ex th. 23. vers. excipitur h. Ex.* Nimirum distinguitur inter retentionem rei depositæ ex aliâ causa, quæ prohibita est *d. l. 11.* & retentionem fluentem ex ipsa causa contractus, & hæc non est prohibita.

THES. L. n. 4.

Pugna est inter l. 20. C. de agric. & censit. & l. 25. Coll. hoc. conduct.

Procedit l. 25. C. loc. cond. si de locatione constet, & colonus locationem non diffiteatur, hic enim dominus quæstionem referre non potest. Sed rem sibi locatam Domino restituere, & postea de proprietate litigare debet, neque hoc casu sequestrationi locus est; At l. 20. C. de agr. & censit. obtinet, quando colonus negat se rem habere à Domino, neque de locatione constat, quo casu Domini quæstio est ventilanda, colonus tamen cautionem præstare debet, & si detrectet hanc, fructus sequestrantur.

TH. LIII.

Quær. An sequester possideat?

Circa hanc quæstionem pugna est inter l. 39. de A. vel A. P. & l. 17. h. t. Responsio habetur in thes. nimirum quod regulariter sequester non possideat, sed si id speciatim fuerit actum; siue si eâ mente res apud sequestrem sit deposita, ut possideat.

THES. LIV.

Quær. An ex sequestro detur specialis actio sequestraria?

Affirm. per l. 5. §. 1. l. 12. §. 2. depositi.

Opp. (1.) Quod detur actio de dolo. l. 9. §. 3. de dolo.

Resp. Ibi lis nondum est finita, adeoque non potest locum habere actio sequestraria, sed recurritur ad aliam actionem subsidiariam, & quidem secundum distinctos ibi casus vel actio de dolo vel præscriptis verbis datur.

Opp. (2.) Quod detur actio præscriptis verbis per l. 17.

§. 5.

§. 5. de P. V. Resp. ibi non est sequestratio, sed sponsio est facta, & contractus quidam innominatus celebratus.

EXERCITATIONE XXII.

THES. IV. vers. *Quærisolæ.*

Opp. l. 2. C. de bon. præscript. Resp. 1. Quamdiu vivit, retinet bona acquisita post poenam irrogatam, aut post mortem publicantur, hinc de iis non potest testari. Resp. 2. Regulariter quidem publicata fuerunt bona, sed aliquando tamen ex singulari gratia Principis bona retinebant proscripti.

TH. V.

Quæ. An ratihabitio præteriti facti mandatum inducat?

Affirm. per l. 60. de R. J. l. 56. de Judic.

Opp. l. 6. §. 9. de negot. gest. l. 9 ff. mand. l. 2. quod cum eo qui in alien. l. ult. rem rat. hab. c. 10. de R. J. in 6. Resp. Illis casibus negotium gestum ad me planè non pertinet, sed demum per ratihabitionem id, quod alter gessit, negotium meum fit, quod ab initio non erat, & inde nascitur mihi ratum habenti negotiorum gestorum actio contra eum, qui negotium tale gessit. Ratihabitio verò & quidem intuitu ratihabentis mandatum inducit, quando negotium, quod statim initio meum est, alter sine mandato gessit.

Ead. TH. vers. *Si tamen.*

Obst. l. 37. ad L. Aquil. verb. cum eo agendum est, qui fecit. Resp. in b. ib. vers. subseq. nisi.

Qq

THES.

THES. VI.

Obst. l. 17. §. 3. π de jurejur. ex quo text. colligi potest, procuratorem solum *administrationem* sustinere. Resp. Verum ista administratio *latius* dicta vel est restricta, vel libera, de qua explicandus textus ex aliis textibus, add. Ex. VII. rh. 36.

TH. IX.

Quæritur: *An mandatarius possit excedere fines præscriptos?*

Neg. per l. 5. pr. l. 41. h. 1.

Obst. l. 30. h. 1. ubi videtur posse mandatarium transire terminos, non enim manumittit, cum tamen hoc ipsi mandatum sit. Resp. Ibi procurator justam causam habens denunciandi, revocat mandatum, quod inde est ac si ipse Dominus revocaverit, si verò nullam justam causam habet, non revocatur mandatum, sed expedire debet.

TH. X.

Quær. *An levissimam culpam præstare debeat mandatarius?*

Affirm. per l. 13. l. 21. C. h. 1. item per l. 23. de R. 3. quod multò magis obtinet, si juxta rh. 41. Ex. XIX. nulla differentia admittatur inter præstationem levis ac levissimæ culpæ.

Opp. (1.) l. 10. pr. h. 1. Responsio habetur in thes. sc. idem hic dici quod in l. 50. §. 1. eod. quod sc. in omni contractu bona fides sit præstanda, quousque autem bona fides se extendat, id ex naturâ cujusque contractus & aliis textibus dimetiendum.

Opp.

Opp. (2.) l. 5. §. 4. d. P. V. Resp. quod ibi dicatur
mandatum naturam suam excedere per pactum, ut & cu-
stodia præstetur, id accipiendum est de huiusmodi casu,
qui proponitur in l. 1. §. 12. *depos.* ubi sc. mandatum quo-
dammodò in depositum degenerat. add. l. 1. §. 13. *depos.*

TH. XII. vers. *Quod vero.*

Opp. l. 52. §. 4. *pro socio.* Responsio in *ib.* 24. ha-
betur.

Ead. TH. vers. *quavis.*

Qvæ. *An fines mandati excedens habeat negotiorum
gestorum actionem?*

Neg. per l. 40. l. 3. §. 2. l. 5. *pr. mand.*

Obst. l. 2. l. 45. *de neg. gest.* Resp. qui ultra expressum
mandatum agit non gerit alterius negotium. Textus ve-
rò oppos. agunt de causa, ubi nulla adest præscriptio seu
restrictio Domini.

THES. XIV. n. 2.

Opp. l. ult. *in fin. de solut.* Resp. (1.) Cujac. verba
transponit & legit: *ei, cui iussi debitorem meum solvere, post
mortem meam non rectè solvitur.* Resp. (2.) Donellus di-
stinguit, autres, de qua mandatum est ut fiat, ad heredem
pertinet, aut non, posteriori casu mandatum post mor-
tem rectè expeditur vid. l. 14. §. 2. *de relig. & sum. fun.*
Priori verò casu non rectè expeditur, ut si iussero debi-
torem meum post mortem meam solvere alteri, tum e-
nim mandatum de eò debitò, cuius obligatio & actio
mortuò creditore ad heredes pervenit, ipsi igitur de
isto statuent, & mandatum est morte extinctum. Non
igitur valet tale mandatum, ubi subest interesse heredis.

Qq 2

Resp.

Resp. (3.) Novissimè Wissenbach. distinguit inter mandatum consistens in faciendo, & mandatum de solvendo. Prius ita nominatim post mortem mandantis collatum valebit, nonverò posterius, quia sc. respectum heredum hic debet contingere liberatio. Unde etiam in alleg. l. 19. §. 3. de donat. disting. quoad liberationem; an debitor solvens illi, cui defunctus solvi mandaverat, sciverit mandantem mortuum esse, an ignoraverit: Et dicitur quod tum demum sit liberatus, si ignoraverit.

TH. XXVII.

Qvæ. *An etiam illa imputentur sociis, quæ unus sociorum loco dotis filiae dat, aut filio loco studiorum?*

Aff. arg. l. 52. §. fin. b. r. l. 73. §. 1. in fin. eod.

Opp. (1.) l. 52. §. 15. b. r. quod sc. ea solum imputentur societati, quæ propter societatem impensa Resp. Loquitur text. de societate particulari, sed non de illa quæ est specialis omnium bonorum. vid. ib. seq.

Opp. (2.) l. 73. §. 1. b. r. Resp. Sensus, ut ex prioribus verbis apparet, est, quod imputanda sint non uni ex sociis, sed societati, ut sc. finitâ societate, hæc etiam tanquàm impendia communi deducantur, & quod superest lucri dividatur inter contrahentes socios.

Opp. (3.) l. 81. b. r. l. 68. eod. junct. l. 20. C. de donat. an. & nupr. Resp. habetur in ipsa ib. vers. vel expressè additur.

THES. XXIX.

Qvæ. *An in Societate servetur æqualitas respectiva quam vocant proportionem Geometricam,*

an

an Verò æqualitas simplex, quàm vocant arithmetica?

Prius aff. uti in th. confirmatur.

Opp. (1.) Quod Societas sit contractus, in quibus juxta doctrinam Aristotelis sit observanda proportio Arithmetica. Resp. (1.) Loquitur Arist. de corrigendis contractibus, vid. *Ex. 1. 1b. 30. 35. 36. & seqq.* Resp. (2.) Quod verum sit hoc de plerisque negotiis, limitandum autem in illis, ubi res communes pluribus inæqualiter se habentibus sunt dividendæ, vid. *d. Ex. 1. 1b. 27. & 28.*

Opp. (2.) Quod text. requirant æqualitatem. Resp. Ex aliis text. & ipsâ rei naturâ desumendum est, quæ intelligatur æqualitas, vid. *ipsa 1b.*

Opp. (3.) Ubi non est respectus personæ, ibi nec servatur proportio Geometrica. Atqui in societate non est respectus personarum. E. Resp. (1) neg. major, non solus enim respectus personarum facit, ut proportio Geometrica locum habeat, sed etiam alia diversa habitudo, ob quam non simplex, sed diversæ habitudini respondens seu respectiva æqualitas observanda. Resp. (2.) Ad minorem, quod hic non simpliciter res rei respondeat, sed uti jam monuimus diversa illatio vel operæ vel sortis sit consideranda, & utique non simpliciter, sed quod respectivè æquale est, attribuendum lucrum vel damnum est.

THES. XXXI.

Quær. Vtrum pacta ejusmodi, de quibus in hac thes. valeant?

Qq 3

Neg.

Neg. Quia sunt contra essentiam hujus contractus; imò contra ipsam æquitatem.

Opp. (1.) Quod pacta aliquid operentur præter naturam contractus, adeoque aliquam inæqualitatem veram, modo non sit nimia, per pacta licebit inducere. Resp. tale pactum, uti ipsi explicant, esset contra essentiam societatis, quippe veram inæqualitatem inducens: neque enim illa solum inæqualitas hunc contractum tacit nullum, quâ nihil lucri venit ad socium, sed solum damnum, verum etiam illa, quareverâ majus sustinet damnum alter socius præ aliô, per text. in *th. 31. n. 2. alleg.* Eô verò sensu qui in *thes. 22.* explicatur, talia pacta determinant aliquid præter regularem Societatis naturam, ut explicatur *th. 32.* si enim talia pacta non essent adjecta, non constaret statim, quomodo operæ essent æstimandæ, & quid ratione suscepti periculi plus lucri debebat alter ferre.

Opp. (2.) §. 1. l. 6. 1. ubi simpliciter dicitur partes expressas esse servandas. Resp. Utique explicatô modô sunt servandæ, sed non illa pacta, quæ planè sunt contra essentiam contractus Societatis.

Opp. (3.) Quod ab altera parte possit donatio subesse arg. l. 38. de contrahend. emt. Resp. Nullum verbum in hisce textibus habetur de donatione, & nos quarimus: an subsistente societate solâ & nudâ hoc possit fieri, quod negamus.

THES. XXXII. in fin.

Postremo casui opp. Zoësius *alleg. loc. n. 24.* quod tali pacto subfit usuraria pravitas, quod sc. non tam pecunia communicetur, quam potius alteri mutua detur
sub

sub lucro. Resp. (1.) Hæc ratio obstarer secundum principia Juris Can. adeoque non rectè opponitur juri civili. Resp. (2.) Quod ne quidem secundum jus Canon. multò minus secundum jus civile hic subsit usuraria pravitas, non enim hoc lucrum simpliciter obvenit respectu pecuniæ datæ, ut merum lucrum, sed respectu periculi, quod quis sustinet, quod utique rectè pretio æstimatur, ac perinde est, ac si plus sortis contulerit. add. *iii. de nav. fœn.*

TH. XXXIII.

Quær. An is qui pecuniam contulit, altero solùm operam conferente, eam habeat præcipuam?

Aff. per rationes in thes. alleg. Nim (I.) arg. *l. 52. §. 2. h. 1.* ubi cum unus è sociis pecus alteri pascendum vel agrum colendum dederit, ut fructus sint communes, pecus vel ager manet ejus, cujus antea fuerat. (II.) arg. *§. 2. Inst. h. 1.* ubi Imperator dicit, posse societatem iniri ut alter pecuniam, alter non conferat, & tamen lucrum inter omnes sit commune: loquitur E. de casu solius lucri participandi. (III.) Quod aliàs damnum incurrit qui pecuniam contulit, vid. *latè ipsam 1h.*

Opp. (1.) Quod omne in societatem collatum videatur communicandum *l. 1. l. 2. h. 59. pr. h. 1.* Resp. omne illud communicandum, quod animo communicandi confertur. Pecunia verò in hoc casu solum eo fine confertur, ut ea socii negotientur, & fructus seu lucrum habeant commune.

Opp.

Opp. (2.) Quod alter communicet operas. Resp. in thes. vers. *neque vero*.

Opp. (3.) Quod aliàs industriam & operam conferre eam amittat, pecuniam altero salvam habente. Resp. Nulla hinc est inæqualitas: sicut enim, damno obtingente, is, qui pecuniam contulit, usuras perdit: ita & is, qui operam contulit, merito inde nihil percipit.

THES. XXXIV.

Qvæ. An pecunia soli conferenti pereat?

Affirm. (1.) arg. l. 9. C. de pign. act. (2.) Iniquum esset, cum, qui operas confert & frustra impendit, ob sortem pecuniæ de minutam etiam damnum sentire. (3.) quia pecuniæ non est Dominus, adeoque nec ejus periculum ferre debet. (4.) Satis est operam eum perdere, quam contulit. (5.) Aliàs nunquam in totum damnum pecuniæ ferret Dominus ejus, quod cum injuria alterius socii manifestò fieret.

Opp. (1.) l. 52. §. 4. b. r. Resp. alius ibi proponitur casus, quo sc. plures pecuniam contulerunt, ita ut pecunia sit communis sociis vel opera unius respondeat pecuniæ collatæ, add. *ib. 24. in fin. & ib. 12.*

Opp. (2.) l. 29. §. 1. b. r. ubi valet pactum, ut qui operam confert, damnum non sentiat amissæ pecuniæ. Et tali pacto non interveniente damnum pecuniæ erit commune. Resp. Disting. inter periculum ipsius sortis, de quo nostra quæstio; & periculum seu damnum in usu pecuniæ seu societate resultans, *de rext. oppos.*

TH. XXXV. in fin.

Valdè obstare videtur l. 13. C. de contrah. emt. Resp. Disting.

Disting. an ipse contractus in alterius contrahentis arbitrium conferatur, an verò solum id, quod post perfectum contractum alter alteri præstare debet. De priori casu loquitur d. l. 13. de posteriori nostra thes.

TH. XXXVII.

Quæritur: *An etiam beneficium competentie locum habeat in societate particulari?*

Affirm. l. 63. §. 1. b. r.

Opp. l. 16. de re jud. ubi solum fit mentio Societatis omnium bonorum. Resp. fit ibi mentio Societatis omnium bonorum, quod sc. in eâ latius pateat hoc beneficium, non exclusâ tamen societate unius rei, in quâ licet strictius concedatur, tamen ex allatâ ratione & text. obtinet.

TH. XLI.

Quæritur: *An etiam lucrum pertineat tali casu ad heredem defuncti Socii post mortem obveniens?*

Affirm. arg. l. 65. §. 10. b. r.

Opp. Sicut sustinetur tali casu mandatum, ne procurator ignorans damnum patiatur, ita & societas hoc respectu solum subsistit, ne alter sociorum, ignorans mortem socii, damnum patiatur, non verò ad hoc, ut heres lucrum capiat. Resp. Alia subest ratio, quia etiam isto contractu non agitur de lucrò communicandò: in eo verò consistit comparatio in d. text. sicut mandatum tali casu subsistit, & obtinent ea etiam in herede, quæ mandati naturæ requirit: ita etiam societas tali casu subsistit, adeòq; ad heredem pertinent, quæ hujus contractus natura exigit.

R r

THES.

TH. XLII. in fin.

Qvæ. *An uni ex Sociis rectè solvatur à debitore societatis?* Neg. regulariter.

Opp. (1.) *l. 74. b. 1.* Resp. 1. ibi unus socius tanquam nomine proprio contraxit, sed vi societatis debet rem comparatam conferre. Nos autem hic agimus de casu, quo plures socii contraxerunt, non unus. Resp. 2. Quod præsupponendum sit illum unum habuisse mandatum, vel nomine omnium administrationem gessisse.

Opp. (2.) *l. 62. ad L. Falcid.* Resp. Ibi agitur solum de ratione computandi Falcidiam, quod sc. id quod uni sociorum ex Societate debetur, computandum sit, non autem sequitur inde, uni sociorum rectè solidum solvi.

Opp. (3.) *l. 19. de nox. act. vers. sed si alterutri.* Resp. (1.) Itidem præsupponi debet, quod ille unus habuerit mandatum, seu quod fuerit administrator societatis. Resp. (2.) Quod ibi non agatur de contractu, sed de noxali actione, quæ cessat, si servum absque dolo non amplius teneat Dominus, adeoque non potest non ab utroque Socio Dominus absolvi, si uni sociorum dederit noxæ.

EXERCITATIONE XXIII.

THES. X. vers. *Similiter emptio nulla est.*

Opp. (1.) *l. 22. d. V. O.* ubi valet contractus, licet error in materia sit. Resp. Alia est ratio stipulationis, alia emtionis venditionis. Emptio est contractus b. f. & ibi pretiò quid comparatur, adeoque non potest subsistere contractus, si in totum in materia erretur. Stipulatio

verò

verò est contractus stricti juris, & strictè seu præcisè ibi attenditur corpus promissum, & licet æneum præstetur, tamen istud corpus promissum præstandum; si tamen dolus alterius subfit, ex illo agi potest.

Opp. (2.) *l. 1. §. fin. de pign. action.* Resp: itidem est alia ratio contractus pignoris, cum ibi pretiò aliquò res non comparetur sed solum in securitatem crediti res tradatur. Ipsò itaque jure subsistit quidem contractus pignoris, ob fraudem tamen & quod non sit securus satis, si æs pro auro est oppignoraturn, datur actio contraria creditori contra debitorem. vid. *Ex. XIX. ib. 49.*

Ead. Th. *in fin.*

Opp. *l. 39. de pact. & l. 21. h. 1.* ubi electio tribuitur emtori, E. contra venditorem interpretatio facienda est, & quod sibi imputare debeat, quod non clarius expresserit. Resp. LL. istæ loquuntur de declaratione conventionis, hîc verò agitur de electione rei in conventionem deductæ.

THES. XI. *in fin.*

Opp. *l. 21. §. 2. de act. emt.* Resp. Commodè intelligenda est hæc lex ex aliis textibus, & ex vers. *ex eo &c.* non est inferendum, quod ad interesse teneatur venditor nescius, sed in genere quod teneatur.

Th. XIV. vers. *Sed de eo controversatur.*

Opp. 1. *l. 42. d. action. emt. verb. reueatur venditor, cum minor modus invenitur.* Resp. Quod vers. *Nec enim hic* ratio dubitandi proponatur: sed decisio subjiciatur vers. *videamus*: nullam sc. esse querelam emtoris, adeoq;

Rr 2

non

non teneri venditorem, cum universus modus constet, h. e. cum id, quod in altero fundo v. g. *sylva* deest, in altero v. g. *vineæ* exsuperat.

Instas: Ergo tamen tenebitur venditor, si in vineis non habeat plus emtor. Resp. 1. Hoc ex allata ratione dubitandi, quâ nihil disponitur, non potest firmiter colligi. Resp. 2. Si verò hæc esset mens Pauli, textus erit accipiendus de venditione ad mensuram. h. l. 42. *init. verb. de modo pronuntiaverit.*

Opp. 2. Quod venditori quid imputari possit, quippe qui scit quantitatem fundi venditi, sed nihil emtori. Resp. (1.) ex thes. quod plane subfit eadem ratio in emt. vendit. (2.) quod etiam emtori imputari queat, quod non diligentius inquisiverit.

THES. XLIX.

Quær. *An emptio possit fieri uno nummo?*

Neg. Si res vendita sit majoris pretii, per l. 46. *locat.*

Opp. (1.) l. 66. *de jur. dot.* Responsio patet ex alleg. Ex XII. *th. 35.* nimirum est ibi non vera sed imaginaria venditio, quæ solum remedii loco adhibetur.

Opp. (2.) *text. in fin. th. alleg.* Responsio habetur in ipsa thes.

TH. XIX. *vers. sed quid si.*

Opp. Diss. Vinnius l. *fin. C. h. r. l. 25. locat.* Resp. hisce text. solum excluditur nimis vaga relatio: nostro autem casu subest aliqua determinatio, quia expressum est, quot debeant eligi & qui debeant eligere.

Ead.

Eâd. TH. vers. *Potest.*

Qværitur: *An in e mentis & vendentis arbitrium definitio pretii rectè conferatur?*

Affirm. per l. 6. *pro Socio.*

Opp. (1.) l. 7. *pr. h. r.* ubi dicitur quod venditio sit nulla, si in arbitrium Domini collata, idem habetur in l. 35. §. 1. *h. r. l. 13. C. eod.* Responsio patet ex ipsa l. 7. *pr. h. r. & l. 24. pr. locat.* quod sc. hoc casu non valeat quidem emtio, quatenus in unius contrahentis arbitrium collata; sed quod perinde sit ac si viri boni arbitrium sit electum. Et in l. 35. hætenus dicitur imperfectum negotium, quatenus dependet ab illa conditione, an sc. illa definitio pretii subsequatur vel non.

Opp. (2.) l. 17. l. 108. §. 1. *d. V. O.* Resp. ibi agitur de stipulatione, quæ est contractus stricti juris, adeoque in eâ tali casu non perinde habetur, aut non ita interpretatio fit ex bono & æquo, ac si arbitrium boni viri esset electum.

TH. XX.

Vocabulum naturaliter in illo textu non intelligitur, quod sit juris naturæ, sed quod natura & conditio hominum non aliter ferat; Hinc Seneca: *sublata spe quaestus, languent mercatores.*

THES. XXVII. vers. *valer quoq.*

Opp. l. 28. *comm. divid.* ubi dicitur invitò socio nihil potest facere alter, hic autem dicitur, quod possit vendere. Resp. Textus oppositus loquitur de operibus & factis aliis, quæ sunt in re communi, hoc autem casu

Rr 3

nihil

nihil sit in re communi, sed res communis perinde uti alia res jure domini venditur.

TH. XXIX. *init.*

Pugna intercedit inter *l. ult. C. d. pact. int. emt. & vend.* Et *l. pen. d. pact. l. 11. d. relig. & sumt. fun. l. 7. 8. f. d. distr. pign.* Resp. quidam, alium casum tractari in *l. pen.* nimirum agi ibi de pacto appposito rei alienæ. Justinianum in *d. l. ult.* loqui de pacto à Dominò adjecto traditioni & alienationi rei suæ. Verùm hanc solutionem non procedere apparet ex altera *l. 11. de relig. & sumt. fun.* ubi agitur de fundo propriò & ibidem dicitur, emtorem pacto id efficere non posse. Unde omninò videtur dicendum, quod dissensio hac in re fuerit inter J. & os, uti apparet ex verbis *l. ult.* Apud veteres dubitabatur & quod Pompon. in *l. penult. de pact.* Paulus in *l. 11. de relig. & sumt. fun.* putaverint, ne à Domino quidem per pactum tale effici, ne novus Dominus de re suâ pro lubitu disponeret, quod sc. veteres Domini seu venditoris non interfuit qualiter emtor re utatur. Cajus verò & alii aliter senserint, quod talia pacta valeant *l. 48. de pact.* Justinianum hanc veterum dubitationem decidisse *d. l. ult.* Emundus Merillius *Comm. in 50. Dec. in d. l. ult.* Hanc antinomiam hoc modo conciliat: Non valet pactio inter duorum prædiorum Dominos, quorum alter ab altero nihil accipit, ne prædium invitò vicinò alienetur per *l. pen. de pact.* Sed si traditioni, quæ alteri fit, pactum adjiciatur, ne res iterum alienetur, alienatio est prohibita, *d. l. 48. verb. traditionibus. l. fin. C. de reb. alien. non alien.* Ita rectè paciscitur donator, ne donatarius rem donatam alienet *l. 135. §. 3. d. P. O. l. 3. C. de condict. ob caus. dat.* Singularis vero

vero est ratio pacti in l. 11. de relig. & sumt. fun. ubi pactum est contra ipsum usum monumenti, quod tamen venditum est, adeoque ut valeat obligatio, firmiter modus promittendi, nimirum stipulatio exigitur.

Ead. Thes. verb. *haud impediri &c.*

Quær. Si res contra pactum alienetur, an nihilominus ejus dominium transferatur?

Affirm. per l. 3. C. de condict. ob caus.

Opp. (1.) l. 48. de pact. Resp. Non neg. pactum esse licitum, sed quod hoc pactum hunc habeat effectum, ut impedire possit translationem Domini, inde non sequitur, sed solum pactum adjectum contractui juxta naturam suam operatur actionem personalem ob fidem non servatam ad interesse.

Similis est responsio ad (2.) Obst. l. ult. C. de pact. inter emt. & vend. Itidem ibi solum dicitur quod pactum valeat, sed nihil de isto effectui impediendi translationem domini.

Opp. (3.) l. pen. C. si mancip. ubi servum venditum ea lege, ne manumittatur, emtor non potest manumittere vel manumissio contra venditionem est nulla. Resp. Non agitur ibi de servo prohibito vendi aut donari, & sic alienari, sed de servo prohibito manumitti. Et talis pactio, perinde ut alia circa servos, inhæret servi personæ, & non extinguitur, adeoque manumissio contra tale pactum est nulla, vid. rh. 106.

Opp. (4.) l. 3. de condict. ob caus. Resp. prorsus non debet alienare, & quocunque modo alienat, contra pacta agit,

agit. Inde verò non sequitur, Domini translationem impediri.

Ead. TH. in fin. verb. *Nisi sub conditione.*

Opp. l. 26. de stipul. serv. §. 1. Inst. de inut. stipul. Resp. Aliud est rem per se in obligationem deduci non posse, quo spectant text. opp. aliud est rem in se esse habilem, sed solum hoc tempore, vel ideò quod res mea jam sit, non posse emi.

THES. XXXV.

Qvæst. I. *An, si posteriori emtori res addicatur, pignus durante emtione seu à priori emtore constitutum dissolvatur?*

Affirm. per l. 4. §. 3. de in diem addict.

Opp. (1.) l. 3. quibus mod. pign. solv. ubi similis videtur esse casus, & tamen non evanescit pignus. Resp. Verba similia h. l. 3. loquuntur de casu, quo in arbitrio fuit emtoris, utrum velit recedere à contractu annon: tunc si interim ab emtore pignus fuerit constitutum, propter restitutionem ab emtore factam non extinguatur, quia novò quòdam modò tunc intervenisse censetur conditio, quæ cum onere pignoris rem in alium transtulit. Aliàs enim in arbitrio esset debitoris, utrum velit pignus subsistere vel non, quod est contra l. 7. de contrab. emt.

Regerere autem quis posset, etiam in casu additionis in diem esse in arbitrio emtoris secundum h. 34. Resp. Non autem simpliciter est in arbitrio emtoris, sed primò & principaliter solutio contractus dependet ab alio, majus pretium seu meliorem conditionem offerente.

Minus

Minus obstat (2.) *l. 1. & 2. C. de lutz. pign.* ubi planè alius casus tractatur, uti in materiâ de pignoribus exponitur.

Opp. (3.) Quod per pacta aliorum non potest præjudicari creditori, & jus quæsitum ipsi auferri. Resp. Hoc fuit per necessariam consequentiam, si enim resolvitur jus dantis, necesse est etiam hypothecam extinguere.

Ead. Th. vers. Sed etiam fructus.

Qvæ. 2. *An prior emtor fructus debeat restituere venditori?*

Affirm. per l. 4. §. 4. l. 16. h. r.

Diff. alleg. l. 2. x. fin. h. r. ad quam in thes. resp. vers. quod enim.

THES. XXXVII. init.

Opp. (1.) *l. 2. §. 3. pro emtor.* Resp. cō text. refertur quidem Sabini sententia, sed non tam probatur quàm improbat per Paulum, qui vult non tam conditionem esse quàm conventionem seu pactum, quo contractus resolvatur, si illi conventioni non pareatur.

Opp. (2.) *§. 42. Inst. de R. D.* Resp. Expressè additur in isto §, nisi fidem habuerit de pretio venditor.

THES. XXXIX. in fin.

Qvæ. *An extrajudicialis interpretatio venditoris sufficiat, ut emtor incidat in pœnam commissi seu res sit inempta: An verò opus sit judiciali?*

Judicialem exigunt nonnulli, quo referendus est Dn, Gothofred. de Jen. loc. allegat. thes. seq. tract. d. Lege
sf com-

commissoriam thes. ss. pag. 146 & 147. Verum cum juxta notam sententiam quis etiam per extrajudicialem interpellationem in mora constituatur, vid. *Exerc. 27. th. 67.* videtur hæc & isto casu sufficere.

Th. XLIV. *vers. Neg. etiam pignus.*

Quær. 1. *An, venditore redimente vi pacti rem, evanescat pignus ab emtore constitutum?*

Neg. Quia non resolvitur prior contractus, sed quasi denuò & retrò emit is, qui antea vendidit.

Opp. (1.) *l. 4. §. 3. de indiem addict.* Resp. in isto caso resolvitur prior contractus, non hoc.

Opp. (2.) *l. 31. in fin. de pign.* Resp. non resolutus est prior contractus hoc casu, adeòque sufficit dominium fuisse eò tempore apud constituentem, quò constituit: ac inde subsistit in re, ac si aliàs pignus sit alienatum.

Ead. Th. *vers. Statuunt.*

Quær. 2. *An ex pacto de retrovendendo detur contra tertium possessorem aliquando retrovenditio?*

Neg. Quia pactum non potest operari actionem in rem.

Allegant Dd. diff. (1.) *l. 13. pr. de pign. act.* ubi creditor vendidit pignus, addit autem hoc pactum, ut si debitor solverit pecuniam pretii, emtori liceret ei recipere rem suam. Resp. Ibi debitor vindicat rem jure domini. Creditor enim tali pacto adjecto non ipsam rem vendit, sed solum jus suum pignoris; adeòque adhuc lucere potest debitor pignus.

Opp.

Opp. (2.) l. 10. §. ult. quib. mod. pign. solv. Resp. Iri-
dem ibi creditor vendidit pignus, quâ venditione reso-
lutâ, non potest non dominium ad debitorem redire.

Opp. (3.) l. 7. §. 1. de distr. pign. Est eadem responsio,
quæ ad l. 13. de pign. act.

THES. XLV.

Qvæ. *An minor teneatur retrovendere, si emtori,
qui iniit hoc pactum, successerit?*

Affirm. Quia sc. ipse non vendit ex sua voluntate,
sed ob pactum defuncti.

Opp. l. 3. C. de in integr. rest. minor. quod sc. res mi-
noris non facile alienari debeant. Resp. Hic minor ex
ipsa necessitate ita obligatur, pactum enim semel addi-
tum, ideòque illi standum.

THES. XLVI.

Qvæ. I. *An fructus pendentes, pro rata temporis,
sint dividendi inter emtorem ac vendi-
torem?*

Affirm. Quia sc. damnum eo usque solum ad em-
torem pertinet, quô res retrovenditur: Ergò & fructus
solum pro rata ejus temporis, quo emptio subsistit, retine-
bit: pro ratâ vero temporis, quod à retrovenditione, us-
quedum maturescant, superest pertinent fructus ad retra-
hentem.

Diss. opp. (1) l. 44 de R. V. E. una cum fundô tan-
quam pars videntur repeti. Resp. Hoc casu fructus re-
spectu fundi neque tanquam pars ejus considerantur, ne-
que etiam accessionis jure repetuntur, ut cum fundô

ipsô ad novum possessorem debeant transire; sed potius principaliter considerantur, & eorum secundum jus emtoris primi separata à fundô habetur ratio, & jus in fructibus consideratur, & effectum habet pro rata temporis, quâ consistit emtio.

Opp. (2.) d. l. 2. C. de pact. inter emt. & vend. Ex quo textu colligunt, quod solum percepti ante oblatum pretium pertineant ad emtorem. Resp. invertendo argumentum: Cum enim in illo textu dicatur, quod id demum ad illum, qui pretium oblatum solvit, pertineat, quod post oblatum illud ex fundo venit; adeoque pro rata illius temporis, quod est ante oblatum pretium, spectabunt fructus ad possessorem.

Opp. posset (3.) Quod aliàs venditô fundô venditi etiam censeantur fructus pendentes. Resp. Aliud est, quando nova initur venditio, tunc enim tempore pendentium fructuum, vendens videtur etiam pretium ratione eorum constituisse. Nostro autem casu non est nova venditio, sed emtor vi pacti retrovenditionis debet pretium non respondens illis fructibus recipere. Iniquum igitur esset alterum expectare tempus proximum, fortè ante messem, & pretium restituere, & ita lucrum cum alterius damnô accipere.

Regerunt Diff. quod sibi imputare debeat alter, quod tale pactum admiserit, adeoque non possit conqueri de iniquitate. Resp. Ille eo sensu admisisse censetur, quod velit eô casu dominus esse pro rata temporis.

Ead. T. H. vers. Sed quid dicendum.

Quær. 2. An augmentum v. g. per alluvionem
fun-

*fundo interim accedens pertineat ad emto-
rem?*

Affirm. Quia contractus & dominium non resolvitur, sed res ea, quæ vendita est, iterum venditur ac emitur. Accessit igitur augmentum jure domini & non est venditum ipsi emtori, adeoque peculiare pretium ratione hujus, rem, cui accessit, redimensolvere tenetur.

Opp. (1.) *l. 23. §. 1. de Edil. Edict.* Resp. Alia est ratio resolutæ emtionis ex Edilitio Edicto, ubi ob vitium aliquod in revendita res redhibetur.

Opp. (2.) *l. 2. C. de pact. inter emt. & vend.* Resp. Ibi non agitur de augmento fundo accedente, sed de fructibus. Resp. (2.) Agitur de eo, quod provenit ex re post moram ab emtore commissam non recipiente quantitate seu pretium.

Opp. (3.) Quod augmentum fundo cohæreat *l. 7. §. 1. de A. R. D.* Resp. (1.) Neg. conseq. E. restituendum quoque redimenti fundum. Resp. (2.) Exprimitur ibi modus acquisitionis, sed non propterea acquiritur venditori, qui tempore accessionis non fuit dominus.

TH. LVII.

Qvæ. I. *An filius heres patris possit retrahere rem à patre venditam?*

Affirm. per rationem in thes. alleg.

Opp. *l. 14. C. de R. V.* Ex quo text. & similibus allegatis id deducitur, quod heres teneatur factum defuncti probare, E. filius non potest impugnare factum patris, cujus est factus heres. Resp. (1.) Heredes in iis debent fa-

etum defuncti probare, ubi ipsi ex proprio jure non habent actionem. confer *l. 37. de Evict. l. fin. C. eod. Resp. (2)* in thes. vers. licet aliàs.

Qvæ. 2. An filius exheredatus fundum à patre venditum retrahere possit?

Aff. (1.) arg. *l. 10. §. fin. de bon. libert. ubi nihil nocet exheredatio patris ratione bonorum avitorum. (2.) l. 114, §. 15. & 16. de Leg. 1. ubi filii exheredati fundum extra familiam alienari prohibitum repetere alienatum possunt. (3) Arg. l. 33. de relig. ubi agnato, tanquam indigno hereditas sublata, jura sepulchrorum manent salva.*

Opp. Quod pater filium exheredatione ab omnibus juribus exclusit. Verum responsio patet ex dictis, quod per patrem non habebat hoc jus, sed proprio jure consanguinitatis.

THESES. LX.

Qvæ. 1. An proximiori detur hoc jus contra remotiorem agnatum ementem?

Aff. Quia propinquius jus habet ille.

Opp. *l. 67. pr. §. itaque de leg. 2. l. 34. de leg. 3. ubi sufficit transferre rem in aliquem de familia. Resp. istis locis id procedit propter electionem competentem ex mente defuncti, ne res extra familiam abeat.*

vers. Sed quid si:

Qvæ. 2. Quid obtineat, si plures sint proximiores & uni ex iis res sit vendita, v. g. si plures sint fratres, an tunc reliqui fratres pro rata possint eam retrahere?

Quod

Quod videtur Neg. cum Reinking. de jure Retra-
ctus, *quest. 2. n. 340. & 353.* Ratio adjicitur in ipsa thesi.

Diff. opp. quod quilibet proximiorum habeat
pro rata jus retrahendi. E. si uni ex illis tota res fuit
vendita, reliqui pro ratâ eam retrahere possunt. Resp.
Ratio hujus juris retractus non videtur ejusmodi particu-
larem retractum admittere, sed uti in retractu conventio-
nali, secundum thes. 50. ita & in legali gratificationi seu e-
lectioni videtur esse locus, cui ex proximioribus velit
quis rem præ aliis vendere.

Th. LXII. vers. *Quart solet.*

Qvæ. *An consanguineus retrahere possit rem sub-
hastâ venditam?*

Affirm. De priori casu in thesi exposito, quia ejus-
modi venditio non minus venditio est, quam alia priva-
tim contracta, add. *l. 16. de bon. aut jud. possid.*

Opp. Anton. Matth. *alleg. loc. (1)* Quod ista lex sit
antiquata. Resp. Hoc non sufficit dicere: contrarium
apparet ex alleg. Carpz.

Opp. (2) Quod is moribus præferatur, qui licita-
tione vicit. Resp. Inter licitatores quidem extraneos is
præfertur, sed hunc iterum vincit consanguineus.

Opp. (3) Quod metu retractus nemo accederet ad
licitationem, atque ita executiones rerum judicarum
impedirentur. Resp. Ita etiam posset dici, neminem
metu retractus fortè accedere ad emptiones: propter hanc
itaque rationem jus retractus non potest adimi consan-
guineis. Neque hæc ratio impedimento fuit, quo minus
d. l. 16. lata.

Opp.

Opp. (4.) Quod captiosum videatur victori in licitando nihilominus rem jure retractus auferre. Resp. Itidem si hæc ratio esset firma, obstarat in genere juri retractus. Posteriori casu Neg. quod publica autoritate res sit addicta, & sibi imputet consanguineus, quod non ante pretium obtulerit.

Opp. Quod jure communi etiam post traditionem liceat redimere. Resp. Peculiaris est ratio, quando jam per decretum Judicis est addicta.

THESES. LXIII. *in fin.*

Qvæ. An jus retractus locum habeat, si quis transigendo rem transferat in alterum?

Neg. Quia videtur is, qui per transactionem rem, quam vindicavit, obtinet, rem suam consecutus esse.

Opp. (1.) Quod transactio continet speciem alienationis. Resp. Alia tamen ratio est hujus alienationis, uti jam expositum.

Opp. (2.) Quod aliquando etiam is, qui consequitur ita rem, non habeat justam causam rem petendi, sed possessor tradat tædio litis. Resp. Si hoc possit probare retrahens, erit admittendus.

THESES. LXV.

Qvæ. I. Quando hoc tempus currere incipiat?

Reip. à tempore initæ venditionis, modo sciat agnatus, quia venditio statim subsistit ante traditionem.

Opp.

Opp. Quod venditio non sit consummata ante traditionem. Resp. Sufficit, quod contractus perfectè sit celebratus per initum consensum, quem traditio solùm ut effectus consequitur.

Qvæ. 2. *An terminus annalis pupillis etiam ac minoribus currat?*

Neg. Quia & aliæ præscriptiones contra istos non currunt, vid. Ex. XLIII. th. 10. n. 5.

Opp. c. 8. de in integr. restit. Resp. Ibi proponitur casus, quo consensere in patris alienationem, neque etiam hæc quæstio ibi principaliter tractatur.

THES. LXVI.

Qvæ. *An renunciatio contineatur his verbis, si quis dicat se emere nolle?*

Aff. Quia verba sunt satis disertæ.

Opp. (1.) Quod odiosæ sint renunciationes adeoque non extendendæ. Resp. Nulla hîc est extensio, sed verba hæc nihil aliud important quam renunciationem.

Opp. (2.) Quod verba ita sint intelligenda, ac si jam emere nollent. Resp. Captiosa est hæc interpretatio, alia est ratio, si expressè dicat, se jam non posse emere, sed si pecuniam queat conquirere, tunc velle se emere, vid. Const. Elect. 32. p. 2. ibique Carpz.

TH. LXVII. init.

Diff. Joh. à Sande opp. quod retrahens jam semel habeat jus quæsitum, quod ipsi non possit adimi. Resp. quia adhuc res est integra, ideoque pœnitentiæ locus est, & priori jus quæsitum non adimitur.

Ead. Th. vers. *Econtrariò.*

Ratio pro nostra sententia est, quod nihil obliget retrahentem ad id, ut emat rem, quam proposuit sibi retrahere.

Tc

Opp.

Opp. Quod obtulerit se emtioni, & in emtoris locum retrahendo succedat. Resp. Nihil actum est inter emtorem & hunc retrahentem, ex quo obligatio talis, quæ pœnitentiam excludat, inducta videri possit.

TH. LXXI. vers. *Porro queritur.*

Opp. (1.) *l. 2. pr. §. 4. §. 9. h. t.* ubi censetur esse venditum, quod aliquando perventurum est. Resp. Quod perventurum est ex illa parte hereditatis illud pertinet ad emtorem, non quod ex speciali jure postea defertur.

Opp. (2.) *l. 33. de usufr.* Resp. Inspicitur hîc portio hereditatis illa, quam revera adiit ante hereditatem venditam & ratione illius portionis semel aditæ, ipsi adhuc competit jus accrescendi, quippe cum non desinat esse heres,

Opp. (3.) *l. 7. de peric. & commod. rei vend.* Resp. Alia est ratio in alluvione, alia in jure accrescendi; alluvionis commodum venit propter illum fundum, cui alluitur; quod verò accrescit, propter aditam hereditatem & acquisitam hereditatis partem accrescit.

Opp. (4.) *l. 43. ad S. etum Trebell.* Resp. Neg. consequ. fideicommissarius enim est heres, emtor non est heres.

Opp. (5.) *l. 83. de A. vel O. Hered.* Qui nihil habet, illi nihil potest accrescere. Resp. Respicitur pars, quam semel adiit, ratione cujus accrescit.

Opp. (6.) *l. 2. §. 18. h. t.* Resp. Hic vicem heredis obtinet in commodis & oneribus ex illâ parte vendita provenientibus.

Ad (7) dubium similis est responsio.

THES. LXXV.

Opp. *l. ult. C. de quadr. præscript. §. ult. Insti. de usacap.* Resp. Loquuntur illi textus de venditione rerum singularium, in quâ planè alia ratio obtinet.

TH.

TH. LXXXI.

Qvæ. Ad quem pertineat reliquum hoc casu?

Nos dicimus debitorem id retinere ex ratione in th. assignata. *add. auth. minoris C. qui dare tut. vel cur. poss.*

Opp. Quod hoc non dicatur in LL. Resp. eò ipsò, quo non exprimitur, ad fiscum vel creditorem id pertinere, sat manifeste significatur, illud debitorem retinere.

Dissentientes illi, qui creditori addicunt, utuntur hac ratione: Quod lex Anastasiana in odium cessionarii seu redimentis lites sit lata, adeòque non contra cedentem extendenda. Resp. Sufficit, quod cedens hac summa, quam accepit, fuerit contentus, adeòque meritò hoc prodesse debet debitori.

Illi, qui Fisco addicunt, urgent, quod Debitori lege non addicatur, & cum fraus coerceatur cessionarii, meritò id superfluum, tanquam pœna, ad fiscum pertinere debeat. Resp. Cum ad fiscum quid pervenire non dicatur in lege, meritò debitor retinet, quia nec cedens potest petere, quia semel abdicavit, nec cessionarius, quia egit contra legis prohibitionem, nec fiscus, cui nulla pœna hîc applicatur. E. solùm tacitè lex assignat debitori.

TH. LXXXV. vers. competit.

Qvæ. An remedium l. 2. C. d. rescind. vendit. etiam competat emtori?

Affirm. ab eandem æquitatis rationem.

Dissentiens Cujac. alleg. loco urget (1) l. 2. solùm loqui de venditore; cum igitur lex sit singularis, ideòque non esse istam extendendam. Resp. (1.) Lex non videtur singularis eo sensu, quò aliàs LL. dicuntur singulares, quæ sunt contra communem juris rationem, sed potius continet determinationem generalem læsionis, quousque possit admitti in contractibus. Resp. (2.) Quod etiam aliquando LL. singulares ob necessariam planè conse.

consequentiam veniant extendendæ: si namque ad venditorem restringeretur hæc lex, hoc absurdum inde sequeretur, quod venditor possit decipere emptorem etiam ultra dimidium, non autem emptor venditorem.

Opp. (2.) Quod non sit eadem ratio in venditore & emptore, cum venditor sæpè rei familiaris angustia coactus, ac ob æs alienum vendat. arg. l. 12. 16. C. de R. V. Emptor verò non nisi volens accedat ad contractum: Resp. Licet in hoc aliquà subsit diversitas, in ipsa tamen læsione, in quâ fundata est lex, eadem est ratio.

THES. LXXXVI. Verb. atque emptor.

QvæR. *Quomodo computanda seu æstimanda læsio ultra dimidium ratione emptoris?*

Donellus in l. 2. C. de Sesc. Vendit. Arumæus in d. l. 2. Fachinæus lib. 2. Controv. 16. Dn. Frantzk. p. m. lib. 3. Resol. 3. num. 12. Mant. tr. d. Emt. Vend. tit. 12. num. 23. & seqq. Mynsing. 4. 73, n. 3. Bachov. vol. 2. disp. 2. th. 9. tit. e. Julius Pacius d. contract. tract. 6. cap. ult. n. 413. (ubi acute subjicit: communiter ideo errant, quia in emptore spectant dimidiam justî pretii, cum debeant spectare dimidiam rei: quia sicut venditor accipit pretium, ita emptor accipit rem. Unde quod ait Lex de Venditore læso ultra dimidium Justî pretii, si ad emptorem producat, non debet produci ad emptorem læsum ultra dimidium pretii, sed ultra dimidium rei: quod perinde valet, ac si dicamus eum tam magnum pretium solvere, ut duplum excedat.) Carpzov. Part. 2. Concl. 34. def. 8. Ludov. Engel. Colleg. Jur. Canon. p. 2. lib. 4. tit. 5. n. 15. Richter. conf. 24. Part. 2. n. 10. existimant emptorẽ dici enormiter læsum, si non dimidium accepit pro illo pretio, quod ipse dedit, adeoque remedio d. l. 2. tum demum esse locum, si emptor duplo plus dederit pretii, quàm æstimationis in re emta acceperit: v. c. si rem centum thaleris emerit, quæ tantum valet quadraginta sex: atque ita pronunciatum notat Carpzov. d. l. def. 8. in fin. Plurimi vero emptorem enormiter læsum esse dicunt, si læsio dimidium Justî pretii rei emtæ excedat; vel si emptor ultra Justum pretium plus, quàm dimidiam ejusdem

dem partem solverit. V.gr. si rem, quinquaginta thaleris Justo pretio æstimatam, emerit septuaginta sex thaleris. Quam sententiam defendunt Accursius in d.l.2. Pinell. in d.l. prim part. n.5.6. & 7. (scribens eam esse communem & receptissimam ac æquiores, priorem tamen veriorum) Gutierrez. pract. quæst. 1.2. quæst. 132. Scacc. d. commerc. 8.1. quæst.7.p.2. ampl. 10. n.6. in fin. Augustin. Barbos. & allegati in d.l.2. Paul. Christin. Decis. Belgic. 66. in fin. (ubi testatur Curiam Mechliniensem eam approbare) Ludov. Molin. tract.2. de l. & 1. Disp.349. Mart. Bonacin. Tract. Moral. 13. Disp.3. d. Contract. quæst. 2. punct. 4. n.21. vers. addunt. Verum hanc elegantem controversiam peculiari Dissertatione latius & accuratius evolvemus.

TH. LXXXIIX. vers. Sed anne & fructus.

Opp. (1.) l.1. C. si maj. fact. alien. rat. hab. Resp. Loquitur ille text. de contractu ipso jure nullo, & per errorem ratificatō.

Opp. (2.) Quod quando contractus rescinditur per actionem redhibitoriam, fructus sint restituendi. Resp. Alia est ratio istius actionis, quia omnia in pristinum statum restituuntur, vid. tit. de edil. edict.

Opp. (3) l.6. 16. de in diem addict. Resp. Illi textus agunt de emtione conditionatâ vid. tit. de in diem addict.

Eâd. TH. vers. Porro queritur.

Diff. opp. (1.) Resoluto jure dantis etiam resolvitur jus accipientis. Resp. hæc regula, uti ex thes. apparet, hic non potest locum habere, cum emtor perpetuum & purum dominium habuerit, & solum per accidens eveniat, ut contractus rescindatur.

Opp. (2.) l.4 § 5. de in diem addict. Resp. Ibi alia est ratio, uti apparet ex th. 35. h. Exerc.

Opp. (3.) Quod res ita sit restituenda, uti fuit tradita. Resp. Inde solum sequitur, quod ad interesse teneatur emtor, ipsum jus autem firmiter rei inhaerens non potest per accidentalem contractus rescissionem resolvi.

THES. XC.

Opp. *l. 1. C. de prad. minor.* Resp. Sensus est his observatis venditor non erit immoderatus h. e. non censebitur ultra modum à LL. præscriptum vendidisse, nec emptor injustus h. e. non censebitur emissee contra jura: Inde tamen non sequitur, si læsio probetur, huic remedio non esse locum.

THES. XCI.

Diff. urgent, quod tunc non possit esse in arbitrio venditoris an velit rem recipere. Resp. obvenit hic casus singularis: Licet ergo ista alternatio regulariter obtinens non possit locum habere: ipsum tamen hoc remedium propterea haud recte denegetur.

TH. XCII.

Opp. Cum detur in *d. l. 2.* novum remedium, & tamen actio non exprimatur, ideò recurrendum ad conditionem ex *l. ult. C. de condict. ex L.* Resp. hic novum remedium ratione contractus certi, & jam ante obtinentis constituitur, adeòque non opus est conditione istà uti, sed actio ex contractu, ad quam ista *l. 2.* pertinet, potest rectè accommodari.

THES. XCIV.

QvæR. An etiam ad stricti juris contractus porrigenda *d. l. 2.*?
Affirm. Quia & in iis læsio enormis non debet intervenire, add. *l. 4. C. de O. & A. l. 36. ad V. O.*

Opp. (1.) Quod in stricti juris contractibus non est expressum, id non suppletur, *l. 99. d. V. O.* Resp. Nihil in contractu hic suppletur, sed ob nimiam læsionem is corrigitur.

Opp. (2.) Quod text. loquatur de emtione venditione.
Resp. Propter similitudinem rationis rectè extenditur.

THES. XCVI.

QvæR. I. An incendium præsumatur culpa inhabitantis venditoris seu patrisfam. ortum?

Neg.

Neg. per *l. 11. de peric. & commod. rei vend. l. 1. de incend.*

Opp. *l. 3. §. de offic. præfecti vig.* Resp. Fiunt quidem incendia plerumque culpâ inhabitantium, (*h. e. rarius ab incendiariis vel fulmine*) at nihilominus culpa est probenda; præsertim cum haud constet, an patrisfam. an servi culpa contingerit. *d. l. 11.*

Qvæ. 2. *An paterfamilias teneatur ob incendium culpâ familiæ ortum?* Neg. per *d. l. 11. h. t.*

Obst. *l. 30. §. fin. locat.* Resp. Agitur ibi de sensu pacti adjecti, & deciditur, quod servi negligentia in pacto, quo quis omne damnum & periculum recipit, non excludatur per verba: *præter vim*: quia extranea censetur excepta, non quæ à domestica infertur. Ast *d. l. 11.* loquitur de custodienda re à venditore, & de nullo speciali pacto adjecto.

THES. XCIIIX.

Qvæ. *An periculum spectet ad emptorem?*

Aff. per text. in thes. alleg.

Cuiac. qui unicus dissentit opp. (1.) *l. 11. §. fin. de action. emt. verb. neque enim bon. fid. contractus.* Responsio patet ex ipso textu, quod sc. ratio hæc non pertineat ad interitum casualem, sed si res evicta fuerit: tunc dicit Ictus iniquum esse, ut res per evictionem emptori sit adempta, & tamen pretium venditor retineat.

Opp. (2.) *l. 14. §. 1. h. t.* Resp. vel culpa venditoris præsupponenda est, quia plerumque quod furtô perit, culpa periisse censeatur, *l. 52. §. 3. l. 35. §. 4. & contr. emt. l. 72. pro socio. l. 14. §. 14. §. 16. de furt.* vel materia in genere non tanquam species vendita fuit, ut colligere licet ex verb. *fin. d. text.* nimirum certum numerum trabium seu ligni facti quis præstare promisit intra certum tempus, non verò hæc vel illæ trabes certave corpora
trabium

trabium sunt vendita: ejusmodi autem casu venditor generis tenetur periculum ferre, usque dum rem in specie annumeret. *d. l. 14. §. 1. in fin. junct. l. 5. eod.*

Opp. (3.) *l. 33. locat.* Resp. Loquitur ille textus non de casu & periculo, ut si res pereat aut moriatur, qui casus ad emptorem spectat, sicut idem tenet Afric. in *l. 39. in fin. de solut.* sed de impedimento juris, quo interveniente, v. g. ob publicationem absque culpa venditoris factam, (vid. *thes. 107. circa fin.*) ager tradinequit. Tunc quaeritur: An id quod interest agrum traditum non esse sit praestandum emptori à venditore an vero sufficiat pretium solum reddere? & deciditur hoc sufficere, add. *th. 107. circa finem*, quando verò vacua possessio est tradita emptori, & postea ager publicatur, hæc publicatio fit emptoris utpote Domini damno, *l. 11. de Evid.* confer. *l. 51. eod. l. 5. C. eod.*

Præterea (4.) dubium moveri posset ex *l. 12. b. t.* Resp. Aediles inter cætera erant curatores viarum, his sternendis, præerant, verrendis & purgandis à cæno, luto, & ab omni impedimento, ut colligitur ex *l. 2. D. de Orig. Jur. l. hi enim l. qua vulg. d. ædil. edict.* Cicerone, Svetonio Dione & cæteris. Lectos ergò venditos non adhuc traditos emptori ac in via publica Romæ per venditorem relictos, eamque impediētes cum reperisset Aedilis, disjecit ac concidit, ut multa sæpè fiebant, manu scilicet Magistratûs: Hoc damnum sustinet venditor, quia malè & imprudenter nimis lectos in via publica reliquerat, periculo & viribus præturæ expositos: Sic facto & culpa venditoris casus ille contigit in ea *l.* quod si venditor lectos emptori tradidisset, is casus venditori non adscriberetur, ac de se queri emptor deberet, quod lectos sibi traditos

ditos in via reliquisset ab aedili concidendos. Idemque Juris est, si per eum emptorem mora fuerit, quo minus ii lecti sibi traderentur, puta si à venditore oblatos accipere recusavit, aut non abstulit & importavit intra debitum avehendi tempus, nam tunc pro traditis habentur & venditor periculum deinceps non sustinet. Igitur in d. l. 12. cum l. sequenti, licet perfecta emptione venditor rei damnum præstat: ideò videlicet quod per ejus culpam & negligentiam lecti concisi fuerint. Nec ibi putes, ea propter damnum esse venditoris, quia nondum lectos emptori tradiderat.

THES. CI.

Opp. l. 2. §. 1. h. r. venditor est excusatus, si res pereat, E. non præstat casum fortuitum etiam ante admeasurementem. Resp. habetur in thes. 112. num. 4. Nimir. diversa in oppos. text. tractatur quæstio. Nim. duo circa hanc rem quæri possunt (1.)

Quis teneatur damnum sustinere in ejusmodi rebus accidens, emptor an venditor, hoc est, an nihilominus possit pretium petere venditor, licet res perierit?

Et hæc quæstio hic deciditur, & dicitur quod damnum sit venditoris & non possit pretium petere. Inde jam fluit (2.) quæstio:

An si res ob damnum eveniens tradi vel plenè vel incorruptè solùm nequeat, nihilominus ad interesse agere possit emptor?

Vu

Et

Et hæc quaestio in *oppos. text.* ut & in *l. 10. §. 1. b. 2.* deciditur, distinctione adhibita inter damnum culpâ venditoris datum, ratione cuius ad interesse tenebitur, & inter damnum fatale, ratione cuius non tenetur venditor ad interesse, vid. *ib. 12. in fin.* Notandum verò & hoc est, quod *d. l. 2. §. 1. b. 2.* intelligenda sit de dolis vini alicujus vini certi venditis, gustatis & signatis, ut constat ex *102. tit. preced.* Aliàs obstarent ea, quæ diximus ad *l. 14. §. 1. b. 2.*

TH. CIV.

Opp. *l. 10. de precar.* Resp. (1.) in illa facti specie parvus tempore contractus nondum fuit natus: (2.) Quia tum precarium rei interventu perficitur, partus simul ad precario accipientem translatus est, sic in dubio simul precario datus censetur, præsertim cum una res cum partu pro lubitu possit revocari.

TH. CVI.

Quær. *An usuras ob fructus solvat emtor?*

Neg. per *l. 13. §. 19. de act. emt.* item per *l. 5. C. cod. l. 32. §. 2. de usur.*

Opp. (1.) *l. 13. §. 20. de act. emt.* Resp. Non est adæquata ratio præstandarum usurarum perceptio fructuum, ut inde constet rem esse traditam, & facultatem fructus percipiendi concessam.

Eadem est (2.) Responsio ad *d. l. 5. & 13. C. cod.* Significatur enim in illis LL. quod aliquo casu in emtione venditione, etiamsi mora ex personâ non intervenerit, tamen propter moram ex re teneatur emtor ad usuras, vid. *tit. de usur. Ex XXVII. lb. 68. n. 4.*

Opp.

Opp. (3.) *l. 60. pro socio.* Resp. (1.) Quod usus rei non semper significet perceptionem fructuum, sed rei possessionem. Resp. (2.) Non loquitur textus indistinctè de omni re communi, quatenus ex illâ socius socio ad usuras teneatur, sed tantum de lucro percepto & sorte collata. Intercedit nimirum hæc differentia; sicut enim lucri percepti ratione tenetur ad usuras, si moram in eò reddendo fecerit, & illud in suum usum converterit *d. l. 60. pro socio* Ex Sorte verò ut teneatur ad usuras sufficit alterutrum, ut sc. vel mora in conferendâ sorte fiat, vel quis sortem in proprios usus convenerit.

THES. CVII.

Quer. An venditor præcisè teneatur tradere?

Affirm. per §. 1. *Inst. de emt. vend.* §. 2. *Inst. de donat.* Item *l. 35. §. fin. C. cod. l. 11. §. 2. l. 46. de act. emt.*

Opp. (1.) *l. 2. C. de pact. inter emtor. & vend.* Unde colligunt, quod fides contractus servetur, si præstetur interesse. Resp. (1.) Id non apertè ibi dicitur, quod præstatione interesse se liberare possit, qui fidem contractus traditione non vult servare. Resp. (2.) Accipiendus est textus de casu, de quo in h. thes. vers. *ut si &c.* Quando nimirum emtor propter moram & contumaciam venditoris agit simul ad interesse, vel etiam nolit rem habere, sed solum interesse exigere, qui casus etiam occurrit in aliis LL. quæ opponi solent *l. 1. pr. l. 11. §. 9. de act. emt. l. 12. cod. l. 10. quib. mod. pign. solv.*

Opp. (2.) *l. 72. pr. de V. O.* Ubi tradere refertur ad facta, constat verò ab obligatione faciendi non aliter liberari quem, quam præstatione interesse. Resp. Tradere

vel nude consideratur, quatenus continet aliquod factum traditionis sc. & hoc sensu, qui obligatus est ad tradendum, non obligatus est ad nudum factum, sed ad dandum, & ita sumitur in hoc contractu; breviter alij dicunt: Tradere non est nudum factum, sed est factum prægians.

Ead. TH. in fin.

Opp. l. 11. de Evict. Responsio petitur ex illis, quæ dicta ad 1b. 98.

TH. CX.

Quær. An venditor vacuum possessionem rei venditæ tradere debeat emtori?

Affirm. per l. 2. §. 1. de action. emt. l. 5. §. 1. de solut.

Opp. l. 3. pr. b. 1. l. 50. de R. V. l. 8. C. b. 1. Resp. in ipsâ thes. verb. nimirum &c.

THES. CXII.

Quær. An teneatur venditor ante traditionem ad levissimam culpam?

Neg. juxta communem sententiam per §. 3. Inst. de emt. vend. & similes.

Opp. l. 30. b. 1. l. 18. §. 9. l. 38. pr. de damn. infect. Resp. Exigere cautionem damni infecti pertinet itidem ad illam diligentiam, quæ bonum patremfamilias decet, & in l. 18. §. 9. de damn. infect. verb. omnem diligentiam &c. Non significant omnem gradum diligentiae, sed omnia ea quæ pertinent ad mediocrem diligentiam. Cæterum hi textus planè non obstant, quando secundum superius ad Exerc. XIX. 1b. 17. notata rejicimus differentiam inter culpam levem & levissimam. Addatur th. sequens 113.

EXER.

EXERCITATIONE XXIV.

THESIS. VII.

Qvæ. *An locatio ad longum tempus transeat in aliud genus contractus?*

Neg. per l. 39. h. r.

Opp. l. 1. §. 3. de superficieb. Resp. Non adiectio longi temporis hoc facit, ut detur actio in rem, sed dicitur in textu, quod Iudex arbitrari debeat, an sc. constituta sit superficies sive dominium aliquod utile, & tunc dabitur actio in rem.

TH. X.

Opp. l. 33. h. r. Responsio colligi potest ex thesi 107. in fin. Exerc. preced. quod nimirum tali casu, qui in l. 33. tractatur planè nihil imputari possit locanti. add. notata ad l. 98. in fin. Ex preced.

THESIS. XIII.

Qvæ. *An conductor præstet levissimam culpam?*

Neg. secundum Dd. sententiam per l. 13. §. 5. l. 9. §. 2. locat.

Opp. §. pen. Inst. h. r. Resp. 1. Quod inveniatur ibi descriptio levis culpæ, sive mediocris diligentia, ut patet ex verbis: *suis rebus*. add. Ex. 19. l. 23. & seqq. 2. Resp. quod textus hic agat in specie de custodia talium rerum, quæ facile, non benè custoditæ, cripi possunt, adeoque in istiusmodi rebus desideratur exactissima diligentia. Alii denique (3.) Resp. quod in hoc §. superlativus ponatur pro positivo. Cæterum ex hoc ipso textu §. penultimo

& l. 25. §. 7. locat. apparet, quod leges non admittant differentiam inter levem & levissimam culpam in præstatione damnorum in contractibus, cum quod in alio textu levis, in alio levissima culpa dicatur, five in eodem contractu diligentia exactissima, & diligentia, quæ bonum patremfamilias decet, exigatur. vid. ipsa ih.

THESES. XVII. vers. *Quæritur.*

Quær. 1. An casus in pacto, quo suscipiuntur, sint in specie exprimendi?

Neg. arg. l. 9. §. 2. locat. conduct.

Opp. quod contra naturam contractus hoc pactum singulare quid contineat, adeoque videantur casus specialiter exprimendi. Resp. Expresso genere, quod sc. casus fortuitos receperit conductor, exprimuntur quoque species singulæ.

Quær. 2. An etiam casus insoliti sub tali pacto contineantur?

Affirm. l. 15. §. 2. locat.

Opp. (1.) l. 20. §. 1. de ann. legat. Resp. Planè ibi alius casus tractatur, tale enim legatum his verbis expressum: quæ viva Medico præstabam &c. non nisi ad certam quantitatem erogationis annuæ referri potest, non verò ad illud, quod extraordinariè aliquando Medico dedit.

Opp. (2.) l. 4. §. pen. si quis caution. &c. Resp. itidem dissimilis est casus; Nam qui casum fortuitum in se recipit, ipsa nominis vi admonente cogitat de insolitis in genere: at verò qui exceptioni omni renunciat, non cen-

cenletur cogitasse de iis causis, quæ de novo fortè emer-
suræ sint, seu tantum de iis, quæ tunc cognitæ erant: ve-
rum casus fortuitus secundum naturam suam inopinata
continet.

Præterea textum pro nostra sententia allegatum
in l. 78. §. ult. de contrah. emt. pro sua sententia allegant.
Verum apertè textus contra ipsos facit, nimirum cer-
tum est, emtione perfecta periculum rei venditæ ad em-
torem pertinere ante traditionem; In casu verò qui ibi à
Labeone proponitur, quo venditor nominatim pericu-
lum in se suscepit, tempestatem fortuito casu contingen-
tem contra consuetudinem tenetur præstare venditor,
unde manifestè apparet, quod Labeo sub pacto de pericu-
lo præstando velit comprehensum id, quod insolitum
contra consuetudinem accidit, cum ea tempestas, quæ
frequenter fit, & non præter consuetudinem, non sit ha-
benda pro casu fortuito.

TH. XIIIX.

Opp. l. 31. locat. cond. Resp. per accidens illo casu
speciali evenit dominium in locatione transferri, si nimi-
rum vel plures frumentum navi alio vehendum confu-
derint, vel si expressè agatur, ut res non ejusdem speciei,
sed ejusdem generis reddatur.

TH. XIX.

Quær. An conductor ædium teneatur ferre
sumtus metatorum?

Neg. quia ratione rei ex fructibus, pro quibus mer-
cedem accipit Dominus, præstandi sunt ab ipso Do-
mino.

Opp.

Opp. l. 4. C. de agric. lib. 11. Resp. alia ratio fuit illorum agricolarum censiticorum, quam simplicium colonorum seu conductorum, & resp. 2. Licet fortè agricola & censitici immediatè præstent, tamen Domino imputant.

TH. XX, vers. *Ceterum &c.*

Quær. *An is sit potior in locatione, cui usus rei prius concessus?*

Neg. quia potior est, qui prius contraxit, hoc casu quo dominium uterque contrahens non habet.

Opp. Dissentiens Zoësius (1.) rationem l. 15. de R. V. non esse fundatam in translatione Dominiij, sed in consummatione contractus, adeoque sicut ille emtor est potior, cum quo emptio consummata est per traditionem, ita & ille conductor est potior, cum quo contractus est consummatus per usus concessionem. Resp. Apertè l. 15. C. de R. V. se fundat in eo, quod is, qui Jus in re seu dominium habet, sit potior illo, qui solum Jus ad rem habet: verbis: *in detinendo dominio &c.* in locatione verò non transfertur dominium. E. is cui usus est concessus non prærogativam habet, sed perinde ut alter solum Jus ad rem habet.

THES. XXII.

Quær. *An merces debeatur, si opera ob casum non præstita?*

Neg. per l. 15. §. 6. h. r.

Opp. l. pen. §. 1. h. r. Resp. Ibi Dominus tenetur vecturam solvere, licet merces transvectæ non fuerint, quia merces erant illicitæ, & in commissum ceciderunt, atque
ita

ita Domini culpa factum erat, ut navis retineretur, & onus impositum non transvheretur.

Eâd. Th. *vers. verum &c.*

Quæritur: *An famulus morbo impeditus diutius integram mercedem exigere possit?*

Neg. arg. *l. 15. §. 6. b.*

Opp. (I.) *l. 4. §. 5. in fin. de statu lib.* Resp. Textus loquitur de ægrotantibus uno vel altero die. (2.) Verba ultima non pertinent ad mercedis præstationem, sed ad consequendam libertatem, sc. Stichus libertas est promissa, si anno servierit, dicitur, quod & illud tempus sit imputandum isti anno, quô ægrotavit favore sc. libertatis.

Opp. (II.) *l. ult. §. pen. ad L. Rhod.* Resp. Agitur ibi de poena, quæ vecturæ adjecta fuit, quæ amplius aliquid, quàm mercedem recipit, & non sequitur: nauta ob morbum immunis est à poena, E, & mercedem non navigans petere potest.

Opp. (III.) *l. 1. C. de re milit. lib. 12.* Resp. Non agit textus de militibus captis ab hostibus, add. *l. pen. ff. eod.* sed de iis, qui transfugerunt ad hostes, & postea ex gratia Principis restituti sunt in integrum, remissa infamia & poena; Hi licet militiæ restituti sint à Principe ejus temporis, licet brevioris, quô apud hostes fuerint, stipendia & donativa non recipiunt. *d. l. 1. verb. restituta add. l. p. C. eod.*

THESES. XXVII.

Ad text. Pandrecht. lib. 5. art. 77. Resp. Quod sit accipiendus de bonis uxoris tantum, quæ maritus possidebat,

debat, & alicui locabat; in aliis verò bonis locatoris propriis heredes stare locationi debent. *Sandrecht. l. 11. art. 59.*

TH. XXXI.

Qvæ. An scriptura requiratur ad essentiam contractus emphyteutici?

Neg. arg. §. 3. *Inst. de loc. conduct.*

Opp. l. 1. *de Jure Emphyteut. verb. scriptura interveniente &c.* Resp. scriptura ibi non ad essentiam requiritur, sed quia certis pactis, & quidem ferè in perpetuum initur emphyteusis, ideò ut probari possit, scriptura requiritur.

THES. XXXIV. n. 1.

Qvæ. 1. An eo casu, quo quis planè fundo emphyteutico non potest uti, remittendus sit canon?

Affirm. ex æquitate. Dissentit Zoesius urgens l. 1. *C. de Jure Emphyteutico.* Responsio pater ex ipsa thes. quod stricto quidem Jure teneatur emphyteuta, ex æquitate autem illi succurratur.

Ead. TH. n. 2. vers. *Præterea.*

Qvæ. 2. An si canon sit magnus, remittendus sit ob sterilitatem?

Affirm. itidem ex æquitate. Diss. Fachinæus itidem urget verba text. sed eadem est responsio, ut ex th. patet. Distinguendum sc. inter Jus scriptum & æquitatem.

EXER.

EXERCITATIONE XXV.

THES. V. in fin.

Opp. l. 19. §. fin. de Præscript. verb. Resp. Si celebretur rectè locatio, ita ut opera statim promittatur, & statim ab initio merces pro ea, tunc erit locatio; Si verò tali modo non celebretur contractus; actione præscriptis verbis utendum erit. De priori casu loquitur l. 19. §. fin. de posteriori l. 2.

THES. IIX.

Opponi posset, quod hæc actio vocetur æstimatoria, atque sic certum nomen habeat. Resp. Non quælibet appellatio sufficit, sed necesse est, ut negotium certum sublit, ex quo oritur actio, quod hic non subesse patet ex *thes. s.*

THES. XI. pr.

Qvæ. Quid intelligatur nomine causæ?

Nos dicimus causam hic esse illam, quæ producit obligationem, uti etiam aliàs causa est, quæ effectum operatur, seu quæ esse dat effectui. Mæstertius dicit, causam hic significare, quæ movet ad contrahendum: Est enim hic Autor in illa sententia, quod de Jure civili datur actio ex pacto nudo: sed hæc sententia est expressè contra LL. ut suo loco explicavimus.

Opp. (I.) Quod causa dicatur conventioni subesse l. 7. §. 4. de pact. Unde concludit, causam præcedere, & inde demum conventionem sequi. Resp. Causa præcedens, quam ipse adfert, non subest conventioni, sed illa causa subest, quæ parit obligationem, ut l. 1. §. 2. h. dicitur, quæ præbet initium obligationis.

Xx 2

Opp.

Opp. (II.) Quod datio & factum per se considerata nullam obligationem inducant, Resp. Est hoc assertum contra expressum textum *d. l. 1. §. 2.*

Opp. (III.) Quod ex datione & facto obligatio ex parte ejus qui dat, tollatur. Resp. Respectu illius etiam non est causa, sed respectu obligati, vel illius qui accepit.

Opp. (IV.) text. in *l. 3. §. 4. de condict. causa data caus. non sec.* Ad quam responsum est *Ex. 18. ib. 18. & seq.*

Opp. (V.) Dicit causam à datione & facto manifestè distinguui in *l. 7. §. 2. hic.* & inscriptione Digestorum *de condict. caus. data.* & Rubric. *Cod. de condict. ob causam dator.* Resp. Causa ob quam alter mihi obligatur, ad rem aliam dandam, est mea datio, causa verò quæ me movit, ut darem est illa, ut aliam acciperem. Et potius inscriptio Digestorum probat nostram sententiam. Causa enim ibi videtur metonymicè significare rem, quæ data est, ut ab altera parte etiam debeatur. Quod attinet *l. 15. de prescript. verb.* itidem causa potest accipi de illa, quæ obligat, quod scil. cum aliquid acceperim, rursus obligatus sim.

(VI.) Urget text. in *l. 2. §. 3. de dol. mal.* Verum itidem causa significat, quæ parit obligationem, & quæ debet inesse contractui, & (2.) quod ibi aliter sumatur, non tamen inde sequitur, quod & hic ita sit sumenda causa.

Opp. (VII.) *l. 3. C. de Rer. permut.* Resp. Ibi permutatio non valet ut permutatio; sed quod stipulatio accesserit.

Denique (VIII.) adducit argumentum ex *l. 1. §. 2. depo-*

depositi. Resp. utique ibi subest factum, custodia nimirum jumentorum.

Ead. Th. *in fin.*

Qværitur: *An contractus innominati statim atque initi sint, obligent, licet nihil datum sit vel factum?*

Negatur, neque antequàm quid factum vel datum contractus dici possunt, sed nudæ sunt conventiones.

Opp. (1.) Quod Jure civili ex qualibet conventionione efficax nascatur obligatio. Resp. Neg. *l. 3. C. de Rer. permut. vid. Ex. 6. th. 13.*

Opp. (2.) *l. 15. de præscript. verb.* Resp. Ibi adest factum: nimirum indicium, seu indicatio furis, unde dicitur, quod non sit nuda conventio.

Opp. (3.) *l. 3. §. 4. de condict. caus. dat. caus. non secuta.* Resp. not. ad dictam *thes. 13. It. ad Ex. 18. th. 10. in fin.*

Thes. XIII. *initio.*

Qværitur. *An in contractibus innominatis liceat pænitere?*

Affirm. per *l. 1. §. 2. b.*

Opp. (1.) *l. 39. C. de Transact.* Respond. alia ratio est in transactione. vid. *Ex. 6. th. 63. item hujus Ex. thes. 14. in fin.*

Opp. (2.) *l. 1. 2. C. de Rer. permut.* Resp. Nullum verbum ibi de hac re habetur.

Opp. (3.) Quod in contractibus, qui unius gratiâ magis principaliter celebrantur, permissum sit illi, qui

quasi causam solus contractui dedit, ac cujus præcipue gratia initus est, à contractu recedere. *l. 5. pr. de condict. caus. data caus. non secus.* quod etiam obtinet in contractibus nominatis *l. 1. §. 45. depos. l. 12. §. pen. mand.* Resp. illud principium huc non quadrat. Nam ipse A. dissentiens dicit, quod permutatio sit ejusmodi contractus, qui utriusque gratia æquè principaliter initur, & tamen est locus pœnitentiæ. *l. ult. & tot. tit. causa dat. caus. non sec.* Ratio ergò ejus, quod pœnitere liceat, est, quod is, qui dedit, non sit obligatus alteri. arg. *l. 3. C. de Rer. permut. vid. tb. seq. 14. initio.* quæ ratio potest etiam applicari suo modo ad depositum in *d. l. 5. §. 45. deposit.* & mandatum in *d. l. 12. §. pen. mand.*

TH. XIV. vers. hic verò.

Quæritur: *An is possit pœnitere, qui rem accepit, vel cui factum præstitum?*

Neg. arg. tot. tit. *de condict. caus. data caus. non secus.* ubi solum illi permittitur pœnitere, qui dedit vel fecit. Dissent. argumento respondetur in ipsa thesi.

THES. XVI.

Quærit. *An contractus do ut des, & permutatio sint distincti contractus?*

Neg. arg. *l. 5. §. 1. de præscript. verb.*

Opp. Quod permutatio sit de certa specie pro alia certa specie; contractus vero do ut des, quando in genere res incerta commutatur cum alia. Resp. 1. Nullâ lege hæc

hæc differentia fundatur. 2. Nec fundamentum habet in ipsa re, cum posterior casus vix detur.

Eâdem Th. *in fin. verb. sed Proculi sententia.*

Opp. §. 2. *Inst. de emt. vers. ult. verb. permutationem esse propriam speciem contractus.* Resp. Verba illa non significant, quod sit contractus nominatus, sed quod sit propria h. e. distincta species ab emtione venditione.

Th. XIX. *vers. sed quid si pecunia.*

Opp. (1.) Quod negetur hic contractus in allegata *l. fin. de condiçt. caus. dat. caus. non secur.* esse pro portione emtionis: Resp. Verba: *pro portione emtionis:* significant, quod non sit emtio venditio, ut ex contextu apparet. Neque etiam sequitur, non est pro portione emtionis. E. etiam nec est permutatio.

Opp. (2.) Quod in permutatione debeat dominium transferri: in casu verò *d. l. fin.* dominium non transferretur. Resp. Utique dominium est transferendum, vid. *thes. 20.*

Opp. (3.) Ex permutatione datur Actio præscriptis verbis, ast in casu *d. l.* ista actio non datur. Resp. Utique daretur istiusmodi casu Actio præscriptis verbis, si ad implendam conventionem ageretur: At ibi agitur de altera actione, quæ datur ad repetendum ob poenitentiam ejus, qui dedit, vel ob moram alterius, qui accepit. vid. *ib. 22. circa fin.*

Eâd. Th. *vers. quid si.*

Obstat *l. ultim. de præscriptis verbis.* Resp. Non subest ibi emtio venditio, quia certum pondus argenti præstitum

stitutum, non pecunia est numerata: nec est mutuum, quia species est data, ut res generis sive certum pondus argenti restituatur.

Reliquæ quæstiones & textus obstantes in ipsis thesibus sequentibus resolvuntur.

EXERCITATIONE XXVI.

THES. IV. vers. *sufficit autem.*

Qvæ. I. Circa naturam pignoris: *An obligationi tantum naturali possit accedere pignus?*

Affirm. per *l. s. in pr. l. 14. §. 1. in fin. h. t.* ubi expressè id dicitur; ratio est, quia licet naturalis obligatio destituatur eo effectū, quod non patiat actionem, habet tamen alios effectus.

Opp. *l. 13. quib. mod. pign. solv. l. 60. pr. de condict. indebitis.* Ex quibus text. patere videtur, quod licet adhuc subsit naturale debitum, tamen pignus non subsistat. Resp. Dicitur adhuc natura debitor, qui juravit, se nihil debere, vel etiam per injuriam absolutus, si rem simpliciter & absque respectu ad rem judicatam consideres, respectu verò juramenti semel præstiti, & ob auctoritatem rei judicatæ, ipsa etiam æquitas naturalis suadet, talem, qui juravit, vel qui à judice absolutus est, non amplius debere, add. *l. s. §. ult. quib. mod. pig. solv. l. 40. l. 2. de jurejurand.*

THES.

TH. VII. vers. *Hoc verò pactum.*

De L. Commissoria quær. 1. An jure nostro omnino sit prohibita?

Affirm. per *l. ult. C. d. pact. pign.*

Opp. (1.) *l. 7. §. 14. d. pact. l. pen. C. eod.* Resp. Non pertinent LL. eò, si conventio sit contra bonos mores & LL. contraria. *d. l. §. 7. d. pact.*

Opp. (2.) *l. 16. §. ult. b. tit.* Resp. ibi conventum non est, ut quantitate debita die destinato non soluta, in commissum cadat pignus; sed de justo pretio, tum constituendo, cum suo die non solverit debitor, ut illo justo pretio tunc rem, cum si emptam habeat creditor; ac si forte pretium rei excedat debitum, superfluum solvat debitori.

Opp. (3.) *l. 13. C. b. t.* Resp. itidem justum pretium pignoris tunc constituitur, cum in solutum creditori datur, add. *tb. seq.*

Opp. (4.) *l. 84. d. pignorat. action.* Resp. Similiter creditor fundum tunc justo pretio emptum habet, & quidem initio non intervenerat aliquod pactum, sed cum jure pignoris fundum jam distrahere poterat creditor, placuit pretio justo ipsi creditori vendere.

Opp. (5.) *l. ult. C. d. distrab. pign.* verbis: *Si nihil convenit specialiter.* Resp. Ista verba eò pertinent, quod possit inter creditorem & debitorem conveniri, ut si majori, quam debebatur, quantitate, pignus ritè distraxisset creditor, & ex pretio fundum comparasset, liceat debitori eundem fundum petere à creditore, quod sine speciali conventionione non licuisset, cum debitor regulariter pi-

Yy

gnorati-

gnoratitiam actionem solum adversus creditorem ratione superflui habeat.

Opp. (6.) *l. ult. pr. d. contra bend. emptio.* Responsio sumi potest ex *thes. seq.* nim. ibi non est conventum, ut ea prædia, quæ creditor debitor obligaverat, & fidejussori, si hic pro debitore satisfacisset, obligarentur, sed ut emptæ ei essent justo pretio constituendo, cum in solutione cessasset debitor, & debitum à fidejussore fuisset exactum.

TH. Ead. *in fin. vers. Neque etiam.*

Quær. 2. *An ex intervallo pignoribus adjectum hoc pactum subsistit?*

Neg. per *l. ult. C. d. pact. pignor.*

Opp. (1.) Quod debitor, qui jam nummos est consecutus, non ex necessitate, sed ex libera voluntate in pactum consentiat. Resp. fraus & deceptio creditoris tamen subest, & uti urget debitorem ab initio pecuniæ inopia, ita etiam ex intervallo urgebit, ne conveniatur, ut restituat pecuniam debitam.

Opp. (2.) *l. 34. d. pign. action.* Responsio habetur in quæstione præcedenti ad dubium quartum.

Quær. 3. *An favore dotis, item transactionis valeat lex Commissoria?*

Negatur; Quia semper subest eadem ratio.

Opp. (1.) *l. 26. de jur. dot.* Resp. dicitur solum ibi, quod loco pecuniæ promissæ possit postea res dari, & vice versa; sed nihil ibi habetur de pacto commissorio. Præterea (2.) opponi solet favor dotis; Verum Resp. (1.) ille favor

favor potissimum attendi solet nomine vel ratione mulieris; hic verò agitur de marito, & (2.) sine lege ob nudum favorem contra legis prohibitionem nihil potest constitui, nec licet quid admittere.

THESES. IIX.

Qvæ. 4. An conveniri possit, ut suo die non soluto debito, creditor sibi pignus habeat justo pretio tum constituto?

Affirm. Quia tunc cessat ratio *d. l. 16. §. ult. d. pignor. d. l. ult. pr. d. contrahend. emtion.* atque hoc sensu etiam dici potest, impropriè, quod renunciari possit legi commissoriæ, quod sc. debitor sponte insolutum det rem pignoratitiam æstimatam, quasi pro illa quantitate, quam debuit.

Opp. (1.) Quod pretium initio sit determinatum. Resp. ideò promissio solum est de vendendo, & ita quodammodo venditio conditionalis *d. l. 16.* & fit tum deum venditio vera, quando debitum solvitur.

Opp. (2.) Quod videatur eadem ratio, cum etiam tali casu inops debitor re sua carere cogatur. Resp. Atamen justo pretio vendit, & ita sine damno inopiam suam levat; & præterea omne pignus est de distrahendo, quare igitur, si ita expressè conveniatur, distrahi non debeat.

THESES. XIV. vers. Volunt tamen communiter.

Ratio, quia extraordinariæ collectæ imponantur illo tempore, quo necessitas ingruit. E. ab eodem etiam tempore tempus hypothecæ incipere videtur. Secus in

ordinariis tributis, quia quamprimum quis civis fit, his sese subjicit, & ad ea solvenda se obligat.

Ead. T. H. vers. *Præterea*. (3.)

Controversum est: *An tacita hypotheca competat in bonis mariti uxori propter nuptias?*

Refertur in *thes.* communis Dd. opinio affirmans. Negant verò alii, qui stricte jus Romanum attendunt; Quia (1.) nulla lege hoc expressum invenitur. (2.) Quod non verosimile sit, constitui uxori hypothecam pro eo, quod ab uxore non provenit, nec uxori est solvendum.

Quod attinet (1.) *l. 29. C. d. jur. dot. verb. suppositas*. Respondent Giphani. Bachov. & alii, quod loquatur textus de hypotheca expressè constituta, non de tacita s. legali, cum etiam doti hypotheca tacita demum data per *l. unic. §. 1. & §. 15. C. d. rei uxor. action.* Confer. *l. 19. C. d. don. ante nupt.* Posset etiam dici, quod textus loquatur de ipsa re donata, quod illa sc. sit supposita in securitatem dotis uxori: tale enim jus reale constituitur ex ipsa natura hujus donationis, vid. *Tit. d. donat. prop. nupt.*

Porro (2.) opp. *Nov. 97. c. 6. verb. vindicare &c.* Resp. Uxor in ipsa re donata dominium vel simile jus habet.

Ead. T. H. verb. *dissentit Bachov.*

Rectè dissentire videntur Auctores circa hæc tria tacita pignora, quia ex LL. Romanis hoc manifestè colligi nequit: Observantia verò fori in hac *thes.* recensetur.

Ead. T. H. *n. 4. in paraphernal.*

Similiter controversum est: *An ratione parapher-*

paraphernalium constituatur tacita hypotheca uxori?

Quod itidem ex communi Dd. sententia affirmatur. Si verò præcisè text. LL. Romanorum inhæreamus, negamus; neque enim ulla lege talis hypotheca introducta est. Alleg. *l. fin. C. d. pact. conv.* agit de singulari casu, si paraphernalia in cautionibus s. nominibus consistant, & maritus ista exegerit, tunc datur in rebus mariti uxori tacita hypotheca. Eodem modo comparatum est circa alimenta de quibus *b. ib. n. 5.*

Eād. Th. n. ult. verb. illi qui in &c.

Qvæ. An etiam illi competat tacita hypotheca, qui ad navis instructionem crediderat?

Neg. quia nullâ lege statuitur.

Opp. (1.) *l. 26. 34. d. reb. aut. jud. possid.* Resp. text hî agunt de privilegio personali, non de tacita hypotheca.

Opp. (2.) Quod eadem subsit ratio, in domo & navi, arg. *l. 1. b. t. junct. l. 1. §. 20. d. exercit. action.* Resp. (1.) Tacita hypotheca præter expressam legem non est inducenda. (2.) Refectio domus pertinet ad decus & ornamentum civitatis vel urbis, ob quam etiam alia singularia jura circa ædificia sunt introducta, vid. tractatio nostra *d. edif. privat. l. 1. d. pign. l. 41. §. 1. 2. d. legat. 1.* Quæ ratio cessat in navi, aliave re.

Opp. (3.) *l. 5. 6. qui potior in pign. Nov. 97. cap. 3.* Resp. (1.) Sequeretur inde, quod etiam is habeat tacitam hypothecam, qui credidit ad emendum, quod tamen est contra *l. 17. C. d. pign. l. 7. C. qui potior in pign.* Resp. itaque

que (2.) Quod non agatur in d. text. de tacita hypotheca, sed de jure prioritatis, quis inter eos, qui hypothecas expressas habent, sit potior: Confer. alleg. text. C. l. 17. & 7. qui pot. in pign.

TH. XV. n. 2.

Quær. *An hypotheca tacita transeat etiam ad heredes pupilli?*

Sententia negativa innititur legi 42. d. adm. & peric. tut. l. 19. §. 1. d. reb. autor. jud. possid. l. 13. sol. matrim. l. 68. d. R. J. Verum si rationem & LL. attendas, sententia affirmans videtur verior. Tacita enim hypotheca adficit bona tutoris, adeoque licet pupillus moriatur, tamen bona hoc onere semel adfecta, oppignorata manent. Alia est ratio jurium, quæ personæ pupilli inhærent, de quibus & non de tacita hypotheca loquuntur text. allegati. Ita pupillus privilegium prælationis habet, præter hypothecam respectu rerum pecunia sua emptarum, vid. thes. 25. in fin. Istud jus prælationis non transit ad heredes pupilli, sed nihilominus bona tutoris tacita hypotheca manent affecta. vid. Carpz. alleg. loc.

TH. XVI. vers. *Quær. hic 1. an & in vecta & c.*

Opp. (1.) l. 7. §. 1. h. t. Resp. Non est referendus hic §. ad præcedens principium, sed solum ibi explicatur id, quod superius in hoc tit. d. præd. urban. dictum est, quid sc. veniat nomine illatorum & in vectorum.

Præterea (2.) opp. §. 7. Inst. d. action. Resp. Sensus non est, quod tacitè sine pignore legali obligentur res coloni; sed loquitur text. de rebus, quæ expressa conventionione obligatæ sint pignori.

Opp.

Opp. (3.) *l. 14. §. 1. d. relig. & sumpt. fun.* Resp. Præsupponendi sunt termini habiles, quod tunc illata & in-
vecta in prædium rusticum pignori obligantur pro pen-
sione, si id expressè convenerit, & nihilominus tunc im-
pensæ funerum præferantur. Conf. *l. 11. §. 2. qui pot. in
pign.*

Opp. (4.) *l. ult. C. b. t.* Resp. Ibi jus taciti pignoris in
invectis & illatis in prædium urbanum non extenditur
ad prædia rustica, sed ad prædia urbana extra Italiam
sita.

Denique (5.) opp. *l. 5. C. d. locat. conduct.* qui text.
inprimis urgetur verb. *qua voluntate dominorum coloni in-
duxerunt. &c.* deinde verb. *non est necessaria &c.* Ex
quibus plurimi veteres Jurisperiti colligunt, quod circa
prædia rustica distinguendum sit, an scientibus dominis
quid sit illatum, & hoc tacito pignore affici putant: An
verò nescientibus illis dominis, & hoc pignoris jure non
afficitur. Verum non videtur hæc distinctio colligi pos-
se *ex text.* & illa verba opposita nihil aliud denotant,
quam expressam conventionem, qua res illatæ oppigno-
rantur, sicut etiam aliis locis expressa conventio volun-
tatis nomine designatur *l. 5. §. 1. b. t. l. ult. C. d. novation.*

Dubium etiam oritur ex *l. 4. b. t.* quod ipsum in *tb.
in fin.* explicatur. Conf. *sup. p. 84.*

Eād. Th. vers. (2) *An & res minoris.*

Opponent Dd. dissentientes (1.) quod hoc tacitum
pignus fundetur in voluntate quadam præsumta, & non
sit merè legale; cum itaque minor non possit res suas
oppignorare sine decreto Magistratus & autoritate Cura-
toris

toris, non videtur etiam in eo præsumi voluntas hæc. Resp. Causa quidem, ob quam lex inducit hoc pignus, videtur præsumta voluntas; sed tamen ipsum pignus est merè legale, & videtur sufficere ad illud inducendum, quod locupletior sit factus minor ex conductione.

Opp. (2.) Quod res minorum absque debitis requisitis intervenientibus non possint oppignorari. Resp. Illa requisita non sunt necessaria, ubi propter locupletationem ipsa lex inducit pignus.

Ead. Th. 2.3. vers. *num studiosi.*

Qvæ. 3. *An etiam libri, quos studiosus intulit in musæum, taciti pignoris loco pro mercede obligentur?*

Affirm. (1.) Quia privilegia studiosorum eo non pertinent, ut contrahens cum ipsis non sit securus per tacitum pignus ipsis legibus statutum. Et (2.) Si libri exciperentur à tacito pignore & ejusmodi suppellex, nihil aliud inveci & illati superesset.

Opp. (1.) Quod instrumenta rustica non obligentur l. 7. l. 18. C. *quæ res pignori.* E. multo minus instrumenta studiosorum. Resp. Illa instrumenta rustica ideo pignoris jure haud afficiuntur, quod sint instrumenta, sed quod nihil in prædium rusticum illatum pignori obligetur.

Opp. (2.) Quod secundum naturam generali hypotheca non contineantur illæ res, quas non verisimile est, quemquam obligaturum l. 6. 7. & 8. d. *pign.* Resp. Hoc non pertinet ad legalem hypothecam, quæ afficit omnes
res

res illatas. Resp. (2.) Non potest supellex literaria excipi, quia aliàs nihil superest, & sic tacitum pignus lege constitutum eluderetur.

Ead. TH. *Q. 4. vers. si conductor.*

Qvæ. Si conductor iterum locaverit ædes alteri, an secundi quoque conductoris res domino taciti pignoris jure teneantur?

Neg. (1.) per *l. 24. § 1. locat.* (2.) Quia dominus cum hoc non contraxit, adeoque nec hic domino debet mercedem. *l. 53. pr. d. action. emt.*

Opp. *l. 11. § 5. vers. planè. de pignorat. action.* Resp. Quod ibi dicitur teneri res, id intelligendum est, quod teneantur inquilino primo, non domino, quippe cum quo non contraxit.

Th. XVII. in init. *Constat vero &c.*

Qvæ. An res aliena possit oppignorari?

Neg. per *l. pen. C. si res aliena l. 16. § 7. d. pignor.*

Opp. [1.] *l. 9. § 1. d. pign.* Resp. Agit text. de communi aptitudine rei, quæ in omnibus contractibus spectatur, quod sc. res debeat esse in commercio. Præterea autem in materia pignoris specialiter requiritur, ut res sit propria.

Opp. [2.] *l. 18. d. R. V.* Resp. Ipso jure possessor factus est dominus per usucapionem, & ita rem propriam s. usucaptam oppignoravit.

Ead. TH. *vers. Sed quid si dominus.*

Occurrit hîc antinomia inter *l. 22. d. pign.* & *l. 41. d. pign. action.* Quidam (1.) ita conciliant hos textus, quod

lex 41. neget hypothecariam actionem utilem competere tali casu, quo sc. ille ipse, qui dedit pignus, factus fuerit dominus, sive postea consecutus fuerit dominium; concedat verò *l. 22.* utilem pignoratitiam ex contractu, seu ut aliàs appellatur, actionem contrariam pignoratitiam contra heredem istum, ut det aliud pignus.

Alii (2.) distinguunt inter dominum invitum s. contradicentem & eum, qui simpliciter ignoravit, rem suam ab alio oppignoratam, & dicunt, legem 41. loqui de tali casu, quo dominus, qui postea fit heres, expressè contradixerit tempore oppignorationis, ne res sua oppignoretur: quod colligunt ex verbis: *Sine mea voluntate.* At *l. 22.* accipiunt de casu, quo dominus, qui postea fit heres, simpliciter ignoravit, & dicunt, quod tunc heres, quia antea non contradixit & per aditionem hereditatis postea probavit gesta defuncti, possit conveniri actione hypothecariâ, & in exemplum allegant *l. 7. C. d. liberal. causa.*

Novissime (3.) Petrus de Greve ita conciliat, si ei, qui rem meam sine voluntate mea pignori obligaverat, heres extitero, ex post facto pignus directò non convalescit, sed utilis pignoratitia dabitur creditori contra heredem debitoris, & dominum rei oppignoratæ *l. 22. d. pignor.* quia ex qua persona lucrum capit, ejus factum præstare debet *l. 14. C. d. R. V. l. 149. C. d. R. 7.*

Nos (4.) addimus hanc conciliationem, quod distinguui possit, an tali casu convalescat pignus ita, ut inde ipso jure detur actio hypothecaria; an verò demum ope replicationis effectum sortiatur actio hypothecaria. Prius negatur in *l. 41.* posterius conceditur *l. 22. v. g. Si Titius, cui*

cui à debitore Sempronio res Caji est oppignorata, actionem hypothecariam instituat contra Cajum, quippe heredem Sempronii, hic Cajus recte excipit, quod pignus inutiliter sit constitutum, neq; etiam illud convaluerit, cum res illa oppignorata in dominium Sempronii non venerit. Vicissim verò Titius replicare potest, quod ipse Cajus nihilominus tanquam heres propter aditionem vel debeat permittere & jam cōsentire in oppignorationem, vel debitum solvere, & pignus luere, quam conciliationem videntur confirmare verba *d.l. 22. directo quidem.*

THES. XIIIX. *in fin.*

Quæ. An servitutes reales possint oppignorari?

Affirm. certo modo per *l. 12. d. pignor.*

Opp. (1.) *l. 44. locat.* Resp. (1.) Cum singulare sit in pignore solum propter utilitatem contrahentium admissum, ideo non potest trahi ad locationem, sed ibi subsistitur in regulari natura servitutis realis. (2.) Resp. in text. solum negatur, quod servitus propriè non possit locari, utilitatem autem aliquam servitutis, si res ita ferat, locari posse, arg. *d.l. 12. b. t. d. pignor.*

Opp. (2.) *l. 33. §. ult. d. S. R. P. it. l. 24. eod.* Resp. (1.) Ibi proponitur casus, quo & ipse uti volo, servitute, & tamen simul etiam fructum ejusdem servitutis alteri concedere. Resp. (2.) Quod itidem text. negent de mero s. ordinario jure, non de eo, quod extraordinariè aliquando possit admitti ex æquitate.

Opp. (3.) Accidens non potest migrare de subjecto in subjectum; servitus est accidens. E. Resp. (1.) Non ipsa servitus oppignoratur, sed utilitas tantum. Resp. (2.) Id procedit in rebus naturalibus, non in civilibus.

THE S. XX. verb. *merces venales.*

QvæR. *An merces venales contineantur sub hypotheca generali?*

Affirm. per l. 34. d. *pignor.*

Opponi videtur l. 73. §. *pen. d. leg. 3. l. 32. §. 4. d. aur. & argent. leg.* Resp. (1.) Legata sæpè strictius ex mente testatoris explicantur, ne heres nimium gravetur. arg. §. 4. *Inst. de leg.* Resp. (2.) Non agitur de bonis generaliter legatis, sed de certa specie bonorum. Sic in d. l. 73. legati sunt servi, præsumitur verò testator intellexisse servos, quos ad usum habuit domesticum, reliquos enim habuit non ut servos, sed ut merces. Similiter mulier ornamenta sua legans, intelligit ornamenta, quibus ipsa usa est ad ornandum se, non quæ ut merces habuit venalia.

TH. XXI. verb. *it fructus.*

Ad text. l. 18. §. 3. d. *pignor. act.* Resp. quod navis non possit dici fructus sylvæ, cum sit planè alia res, s. species à ligno, ex quo formata est illa navis, uti ipsa lex hanc rationem addit.

Ead. TH. verb. *partus ancillæ.*

QvæR. *An partus ancillæ sub hypotheca comprehendatur?*

Affirm. per l. 1. C. d. *pañt. pignor.*

Opp. §. 2. d. l. 18. d. *pign. act.* Resp. distinguendo: aut partus ancillæ est natus post venditionem apud emptorem, aut verò apud debitorem oppignorantem. Priori casu non erit oppignoratus, sed posteriori. l. 29. §. 1. d. *pign. lult. d. A. R. D.*

TH. XXVII.

TH. XXVII. verb. *adeo ut prioritas.*

Qvæ. An etiam prioritas ratione horarum & momentorum attendenda?

Affirm. arg. l. 10. h.

Opp. l. 16. §. 8. v. *quod erit dicendum & c. d. pign.* Resp.

(1.) Licet initio istius §. proponatur quæstio de duobus rem pariter pignori accipientibus, paulo post tamen generali distinctione subjecta, deciditur, quid juris sit in duobus, qui non simul, sed separatim diversis temporibus rem pignori acceperunt: in priori membro vers. *quod erit dicendum & c.* ponitur, pignus separatim esse acceptum, cui statim subjicitur membrum aliud, vers. *sed simul & c.* quo simul res duobus est obligata; quo casu, si nihil aliud actum, singuli agent pro parte; patet igitur, quod in textu opposito solum ista quæstio decidatur, an quis pro parte agere possit; an verò in solidum s. totum? non verò de jure prælationis, quis scil. si pignus utrique non sufficiat, altero sit potior. Potest namque eodem tempore pignus esse constitutum utrique & tamen separatim, adeoque utrique jus agendi in solidum competere. Responderi potest (2.) posito, quod ille textus innuat, paria jura habere, qui eodem die acceperunt pignus, tunc præsupponendum erit, non constare, quis eo die prius acceperit pignus; aliud erit si ex documento vel aliter probari possit, quis priori ejus diei hora vel momento pignus constitutum habuerit.

Ead. TH. in fin. vers. *præfectus.*

Qvæ. An & jus prælationis locum habeat in hypotheca?

*theca conventionē constituta, licet pignori
alteri eadem sit res tradita?*

Affirm. per l. 12. §. fin. b. qui pot. in pignore.

Opp. l. 15. C. d. R. V. Resp. Jus hypothecæ constituitur etiam per solam conventionem, adeoque quoad eam tempus traditionis non venit in considerationem: at dominium non sola conventionē, sed traditionē acquiritur. E. is solus dominus est, cui res est tradita, licet alteri prius sit vendita. d. l. 15.

THESES. XXIX.

*Quær. An etiam prioritas temporis obtineat in
pignore Prætorio?*

Neg. per l. 15. §. 15. 17. d. damn. inf. quia tantum servandæ rei causa constituitur.

Opp. (1.) l. 3. C. qui potior in pign. Resp. textus ille de Republica loquitur, quod etiam absque immissione privilegium habeat.

Opp. (2.) l. 2. C. eod. Resp. in illo textu agitur de diversis creditoribus, qui æquale jus non habent. e. g. Legatarii, qui ob contumaciam heredis cavere nolentis in possessionem missi, non præferuntur ex ead. causa postea missis, & missio uni decreta omnibus prodest l. 55. de damn. inf. l. 12. d. reb. aut. jud. possid. Sed illi Legatarii præferuntur creditoribus aliis, qui postea ex causa contactus missionem impetraverunt, d. l. e. C. qui pot. in pign. l. 3. C. ut in poss. legator.

THESES. XXX.

THES. XXX. verb. *adeoq. præfertur.*

Qvæ. *An creditor etiam prior præferatur fisco in bonis post hypothecam fisco constitutam acquisitis?*

Affirm. *l. 21. qui pot. in pign.*

Opp. *l. 28. d. jur. fisci.* Respondent quidam ita: quod Seja quidem præferatur in bonis post priorem obligationem quasitis à debitore, sed ante contractum cum fisco initum, & eò referunt *l. ult. b. t.* Fiscus verò præferatur in bonis post contractum à debitore acquisitis, & ita intelligunt *d. l. oppos. 28.* Verum hæc responsio non satis convenit cum text. & est contra expressum textum *l. 8. b. l. 3. C. eod.* Alii solvunt, quod textus in *b. l. 21.* agat de Seja, quæ est pupilla, ac ita privilegiata, quod tunc fiscus excludatur, quando prior est pupillus. Verum in hac ratione non videtur se fundare textus. Alii solvunt: quod nihil speciale in textibus occurrat, sed quod fiscus in *l. 28.* fuerit prior tempore, quod probant verba ultima: *Fiscus causam pignoris prævenit.* ac proinde verba priora explicant non de tempore subsequenti, sed antecedenti, quod ante contraxerit, quam Seja. Quam explicationem firman LL. jam allegatæ, quibus dicitur: quod nulla sit differentia inter fiscum & privatum *l. 7. §. 1. l. 8. b. t.* Solum igitur deciditur in *b. l. ult.* an ob novationem, quæ intercessit postea à primo creditore, fiscus sit præferendus? & negatur. add. *l. 3. b. t.* Neque aliud quid dicitur in alleg. *l. 2. C. d. privileg. fisc. l. 2. C. qui potior.*

TH. XXXIII. in init.

Opp. *l. 9. §. 4. d. publ. in rem action.* ibi inspicitur
non

non prioritas temporis, sed cui res prius fuerit tradita. *jung. l. 18. d. pign.* ubi comparatur actio Publiciana &c. Resp. in transferendo dominio necesse est, ut inspiciatur, cui priori res tradita, non prioritas conventionis; quia per conventionem s. contractum emptionis nullum jus in re constituitur, sed damnum per traditionem. At verò in constituendo pignoris jure nihil interest, an tradatur res, an per conventionem constituatur. Et in *l. 18. de pignor.* solum dicitur, quod sustineatur pignus, & nihil ibi de prioritate.

TH. XXXIIX. *init.*

Qværitur: An rei tacitè oppignorata ante præclusionem (b.e. antequam locator res in vectas ob mercedem præcludat tanquam oppignoratas sibi,) alienata possessor teneatur actione hypothecaria?

Affirm. per *l. 12. C. d. distract. pign. l. 5. C. d. pign.*

Opp. *l. pen. in quib. causis pign.* Resp. Singulare est favore libertatis in mancipiis, quod hypotheca legalis non impediat eorum manumissionem. add. *l. 6. eod. tit.* Nisi præclusa fuerit i.e. inhibita, ne alienarentur, vel in inventarium relata. add. *l. 56. locat.* quo casu in præjudicium domini ædium manumitti deinde nequeunt.

Ead. Thes. vers. *notandum.*

Qværitur. An tertius possessor rei, specialiter oppignorata possit uti beneficio excussionis?

Affirm. (1.) per Nov. 4. c. 2. quæ non distinguit, sed gene-

generaliter loquitur. (2.) Et eadem subest ratio in pignore speciali, quæ in generali: iniquum enim videtur, tertium possessorem conveniri, cum tamen principalis debitor sit solvendo.

Opp. Nov. ad 112. c. 1. vers. *ab hoc &c.* Resp. Ex rubrica illius Nov. & toto contextu apparet, quod Justinianus in hac Nov. opposita non agat de quacunque hypotheca, sed de illa tantum, quæ lite aliqua inter debitorem & creditorem mota, distracta est: de reliquis enim casibus, ubi nulla lis intercedit, nullum est dubium, alienationes valere *l. 9. C. de pignor. junct. l. 18. §. 2. de pign. act.* Præterea singulariter loquitur Nov. de emtore, qui scivit qualitatem pignoris, rei emtæ inhærentem, & non operam dedit, ut ex pretio creditori satisfieret: Sensus itaque *d. versiculi* est; quod cum ante pignus à debitore distrahi potuerit, lite per creditorem debitori mota, utramque quidem hypothecam, tam specialem, quam generalem ratione rei oppignoratæ à vitio litigiosi eximendam esse, differentiam tamen hanc constituendam esse, ut priori casu res eidem specialiter suppositæ non aliter distrahi possint, quam si ex pretio earum creditori satisfactum fuerit, posteriori verò casu, seu generali hypotheca constituta, distractio unius vel alterius rei indifferenter valet. vid. alleg. Franz.

Ead. Th. in fin. vers. *addunt alii.* (4.)

Pugna intercedit inter *l. 7. §. fin. d. distract. pignor.* Et *l. ult. C. de pact. inter emt. & vendit.* Verum *d. l. 7.* agit de pactione hypothecæ addita: cum enim illa res pignore sit adfecta, meritò propter hoc speciale interesse, nexum ni-

mirum pignoris pactio est standum, & venditio est nulla. In *d. l. ult.* verò agitur de pacto, à venditore circa rem venditam adjecto: quo casu, cum non subsit tale jus in re, meritò venditio subsistit, & dominium transfertur, & solum ex pacto ad interesse agitur, quod alienatio contra pactum sit suscepta. vid. *Exercitat. XXIII. thes. 29.* Cum enim, licet tale pactum sit adjectum, nihilominus omne jus & dominium transferatur in emtorem, ideo non impeditur translatio domini & contractus non est nullus, si vendat contra pactum emtoris; sed tantum tenetur ex pacto illo ad interesse: ac nihilominus tale pactum habet effectum, quod scilicet non tam facile possit alienari. vid. *l. 4. de pign. act. & d. Exercitat. XXIII. tb. 29.*

TH. XLIX. verb. *nuda scientia.*

Quær. An si quis solum sciat pignus alienari, sibi in pignore præjudicet?

Neg. per *l. 8. §. 15. quib. mod. pign. vel hypothec. solv.*

Opp. *l. 1. l. 8. C. de remiss. pign.* Resp. Ibi habentur casus excepti, nimirum in *l. 1.* est casus de servo oppignurato, sciente creditore, manumisso, cum tali casu non possit subsistere pignus in homine libero; neque etiam ob favorem libertatis hæc retractari possit. In *leg. 8.* ob favorem fisci singulariter statutum, quod creditores ejus sibi præjudicent, si hypothecas distrahi sci-
ant.

Ead. TH. verb. *vel ut alteri.*

Quær. An is censeatur remisisse pignus, qui consentit, ut res alteri oppigneretur?

Affirm.

Affirm. per *l. 12. pr. quib. mod. pign. solv.*

Opp. (1.) *l. 9. §. 1. b. t.* Resp. patet ex *l. 12. §. 4. qui pot. in pign.* quod inspiciendum sit, quid actum: aliquando enim apparet jus solum prioritatis remissum esse, non ipsum pignus.

Opp. (2.) *l. 12. quib. mod. pign. solv.* Resp. Casus ibi hic proponitur: Sempronius Titio oppigneravit aedes, easdem sine consensu Titii oppigneravit Sejo: Quæritur an hic Sejus tertius creditor succedat in primum locum creditoris Titii; Præsupponendum igitur hic, quod non tractetur altera quæstio, an semper pignus sit remissum consensu in oppignerationem: & posito hoc, quod ex circumstantiis appareat, id actum esse, deciditur tamen quæstio, quæ ibi principaliter tractatur negativè, quod scil. ille ultimus creditor non succedat in locum primi.

Ead. Th. vers. *quare &c.*

Allegatus Raguel dissentit, putans, hos omnes text. esse correctos per *l. ult.* Verum Justiniani animus non fuit patrocinari fraudibus.

Ead. Th. in fin. vers. *Vel ipsa rei substantia.*

Opp. *l. 16. §. 2. de pign.* Resp. (1.) cum Cujacio *lib. 23. obs. 22.* distinguendo inter mutationis genera: mutatio, quæ parit novam speciem, & priorem perimit, etiam pignus perimit, quæ mutatio accidit, cum ex materia v. gr. ex arbore fit navis vel arca *l. 26. d. A. R. D.* Mutatio verò quæ rem auget, ut si areæ imponatur ædificium, vel quæ rem minuit, ut si ex domo fiat hortus, vel si domus ad aream redigatur, pignus non perimit; quia res ipsa non perimitur, sed portio ejus superest *d. l. 21. de pign. act. l. 22.*

§. 2. de pign. l. 6. quib. mod. pign. vel hypothec. solv. add. Bachov. ad Tr. de pignor. lib. 5. c. 12. Resp. (2.) quando sylva oppigneratur, integrum corpus sylvæ significatur, non tamen impetitur per oppignationem usus sylvæ, modò sit modicus, & ita quis utatur, ut bonum patrem familias decet: adeoque quod dominus utendo sylvâ confici ex una vel altera arbore aliquid curat, non est obnoxium pignori, nisi specialiter additum. d. l. 16.

THEs. ult. vers. ipso jure persolut.

Opp. l. 2. luit. pign. verb. vincula pignoris durant. Resp. h. l. referenda ad casum præcedentem l. 1. C. eod. tit. & similes. Nimirum (1.) si unus ex heredibus debitoris partem sui debiti solverit, liberatur quidem actione personali, sed actione hypothecariâ, si pignus possideat, adhuc tenetur; add. l. 1. l. 16. d. distract. pign. l. 65. de evictio. (2.) Si per deportationem personæ extincta est obligatio, nihilominus durat hypotheca, l. ult. d. duob. reis constit. l. 47. de fidejuss. (3.) in casu l. 8. C. ad SCtum Vellej. (4.) in l. 9. de præd. & aliis rebus min. (5.) in l. 8. fin. de solut. (6.) in l. 6. de bon. autor. jud. possid. l. fin. de his quæ in fraud. credit.

Eâd. Thef. vers. vel ope except.

Opp. videtur l. alleg. 60. de condict. indeb. ubi debitor verus per imprudentiam judicis absolutus natura debitor manet, adeoque & pignus in naturali obligatione superstitie videtur subsistere. thef. 4. hujus Exerc. Resp. Subsistit pignus in naturali obligatione illa, cui quoad effectus suos non derogatum est à jure civili: illa autem quæ post talem rem judicatam superesse videtur, ipsa etiam naturali æquitate suadente non amplius habet effectum. vid. notata ad d. 1b. 4. it. Ex. XIX. tb. 38.

EXER-

EXERCITATIONE XXVII.

THESIS. IV.

Quær. An *Ædilitium Edictum* etiam pertineat ad locationem conductionem?

Neg. per *l. 63. §. 1. b.*

Opp (1.) Quod locatio sit similis emtionil. *2. loc. pr. Inst. de locat. conduct.* Resp. Comparatio illa secundum quid accipienda, & in illis terminis, qui in versu statim subsequente: *nam ut &c.* subjiciuntur: alias enim ab emtione venditione, permutatione & similibus contractibus differt locatio conductione; quod iis non dominium, sed usus tantum temporalis transferatur, & damnum fortè inde emergens facile reparari possit per actionem locati conducti, quæ differentia etiam innuitur in *d. l. 63. b. t.*

THESIS V. n. (1.)

Pugna videtur esse inter *l. 37. §. 1. fin. §. 2. b.* Respondetur. Hæc *lex fin.* solum explicat *d. l. 37.* unde nimirum veterator sit æstimandus, vel, quando veterator revera pro novitio sit venditus, quod scil. si novitius servus æquè sit instructus ac veterator, non censeatur adesse vitium.

Ead. Th. num. 7.

Opp. *l. 9. b. t.* unde hoc nectitur argumentum, quæ morbus locum facit *Ædilitio Edicto*, ille est latens. Atqui hic morbus &c. E. Resp. ex *l. 4. pr. b. tit.* quod scil. ob id,

quod mutus sit venditus, non detur actio redhibitoria secundum *l. 3.* sed quia nihilominus morbus vel vitium est, datur actio ex emto, secundum *d. l. 9. junct. d. l. 4. pr. & d. l. 1. §. ult. b.* Aliorum conciliationes refert Paulus Zachias alleg. loco.

Ead Thef. vers. *Ceterum.*

Opp. *l. 2. de litigios.* ubi dominus non incidit in poenam, licet servus sciens litigiosam rem emerit Resp. Sunt diversi casus, hic venditor b. fid. cum servo sciente rem esse vitiosam egit, adeoq; hoc factum servi non potest non domino nocere. Verum rem vitiosam & litigiosam ipsa lex vendere prohibet, adeoq; contra LL. agit venditor illam vendendo; emtor autem dominus non potest poenam incurrere ideo, quod servus contra leges egerit.

Ead. Thef. in fin. vers. *Procurator.*

Opp. *l. 12. de contrab. emt.* Resp. Comparatio servi & procuratoris in hac lege fit haecenus, quod dominus non possit agere ex emto, si sciverit, sive servus sive procurator emerit rem. Differentia verò in eo consistit, quod servus non sibi, sed domino quærat actionem; unde, si dominus, qui scivit, velit actione redhibitoria agere, meritò ipsi obstat exceptio. Procurator verò proprio nomine potest agere, & ipsi non obest scientia domini.

THEF. X.

Opp. *l. 34. §. 6. b. tit.* Resp. Non hic est sensus; finita æstimatoria seu quanti minoris actione redhibitoriam, nihilominus moveri posse, sed officio judicis contineri, ut in ipsa actione æstimatoria instituta aliquando redhiberi

beri jubeat; eo scil. casu, quo v. g. servus ita vitiosus apparet, ut emtori retinere eum non expediat, adeoq; non aliter possit aestimari res quanti minoris, quam ut tota restituatur, & pretium recuperetur.

THESE XVII. *in initio.*

Quær. I *An etiam rei donatæ præstanda sit evictio.*

Neg. l. 18. §. fin. de donat. l. 2. C. de eviction.

Opp. l. 1. C. de jur. dot. solutio habetur in Exerc. XXX.

thes. 10.

Quær. 2. *An in donatione remuneratoria sit præstanda evictio?*

Affirm. arg. l. 34. §. 1. l. 27. de donat.

Allegatus Burgundus opp. (1.) Quod etiam in donatione remuneratoria subsit liberalitas Resp. Non tamen est mera liberalitas, sed potius merces laboris & operæ. *alleg. text.* adeoq; abesset quid donatario, si iste labores & operas, imò aliquando & impensas præstitisset, & tamen re ista in remunerationem data, sed evicta, carere deberet.

Opp. (2.) Quod potuisset etiam non remunerare. arg. l. 25. §. 1. de pet. hered. adeoq; re evicta perinde sit, ac si remuneratio non facta. Resp. (1.) præsupponenda sunt talia merita & operæ, ob quas extraordinaria saltem actio locum habuisset. Resp. (2.) Quia semel voluit remunerare, & non subest causa merè lucrativa, ideo meritò damnum ob evictionem eveniens resarcire debet.

THESE.

Thes. XIIIX. vers. *Item impensa:*

Quær. *An si emtor litem obtinuerit contra actorem, venditor teneatur impensas litis refundere ipsi?*

Neg. arg. l. 18. C. de eviction. l. 51. pr. eod. verb. final.

Opp. dissentientes (1.) quod actionis ex emto duæ sint quasi partes; primo, ut defendat rem; deinde, ut evictionem præstet, licet igitur posterior pars hîc cesset, tamen prior & eo pertinentes impensæ erunt præstandæ. Resp. (1.) Non totalis defensio pertinet ad venditorem, sed solum ad assistentia; dominus itaque emtor debet suis impensis suas res defendere. Resp. (2.) Tum demum in LL. contra venditorem conceditur actio, si res aliena pro propria sit vendita, quod hic non factum.

Opp. (2.) Venditor debet præstare, ut habeat emtor rem sine interpellatione l. 11. §. 8. & 9. de action. emt. Resp. debet præstare rem emtorem habere licere, ita, ut alius non habeat jus in ista; de injuriosa verò interpellatione perinde ut de casu fortuito non tenetur.

Thes. XXI. verb. *Hâc v. gr. columna.*

Opp. l. 34. §. 1. b. t. quæ pugnant cum l. 56. §. 2. Resp. in h. l. totus servus fuit adjudicatus ad pretium partis solvendum possessori, ut in actione communi dividundo à iudice commodè fieri solet. §. 5. vers. *quod si &c.* l. de offic. jud. Meritò igitur actio ex stipulatu competit, cum servum habere non liceat: in l. verò 56. solum fuit pars evicta, de qua cum stipulatio, quæ stricti juris est, nihil exprimit, non etiam actio ex stipulatu locum habet.

Simi-

Similiter dubium oritur, quod in *l. 42. § 43. b. tit.* dicatur, quod ob partum vel fructum evictum, non possit agi ex duplæ stipulatione. Cum tamen in *l. 1. §. 1. de ventr. inspic.* partus appelletur, portio viscerum matris, & in *l. 73. d. l. 2.* partus dicatur simul cum matre emtus. Verum, quantum stipulationem duplæ attinet, ob partum vitulumq; evictum agi non potest illa actione, quia ipse partus vel vitulus non est venditus, quippe nondum editus, nec ejus in stipulatione mentio facta *d. l. 64. b. t.* Licet aliâ ratione portio viscerum dicatur foetus, quia scil. matri adhuc cohæret, & nondum editus est, & partus est accessio matris, quia ex ancilla nostra vel à nobis emta progenitus add. *l. 49. b.*

THES. XXIII. vers. *Nec interest.*

Quær. *An qualitas nominis sit præstanda, si cessionarius eam ignoraverit?*

Neg. arg. *l. 74. §. fin. de evict.*

Opp. *l. 41. §. 3. de J. dot.* ubi requiritur scientia, ut periculum sit mariti. Resp. Specialis est causa dotis, in qua regulariter periculum est mulieris, unde meritò maritus de nominis periculo eo solum casu tenetur, quando sciens idoneum nomen loco solutionis admisit: conf. *l. 49. solut. matrim.*

Ad vers. *Sed quid si &c.*

Opp. (1.) *l. 22. §. 2. solut. matr.* Resp. Ibi dolo delegantis decepta fuit mulier, uti patet ex ipso verbo *decepta.*

Opp. (2.) *l. 33. C. de transact.* Resp. Ibi fundus alienus traditur. Nostro autem casu verum & ad cedentem pertinens nomen transfertur.

Opp. (3.) *l. 6. de dolo*. Resp. loquitur text. de efficacia actionis, non de actione in se considerata. Qualitatem autem actionis non esse præstandam, sed actionem solum, verè competentem dictum est.

Potest etiam opp. (4.) hoc argumentum: si venditor potest conveniri, qui rem vitiosam tradiderit, sequitur, quod etiam is possit conveniri, qui non satis idoneum nomen cessit, quod enim vitium est in rebus, id in nominibus est, quod debitor non sit solvendo. Resp. (1.) Non hoc est vitium nominis, sicut non est vitium, quod fundus sterilis pro fœcundo venditus. Resp. (2.) Singulare quid est in nominibus, in quibus leges expressè requirunt curiositatem eorum, quibus ceduntur.

Thes. XXVII. vers. *heres enim*.

Quær. *An heres fidejussoris possit vindicare rem ita, ut non teneatur ex fidejussione defuncti ad interesse emtori?*

Resp. Vindicare quidem potest heres rem jure domini, sed nihilominus ratione fidejussionis tenetur. *l. fin. C. de eviction.*

(1.) Ad text. in th. Donell. opp. resp. Venditoris heres rem à defuncto venditam, ne quidem ex propria persona cum effectū vindicare potest; quia in ipsum contractum emtionis venditionis succedit, ac pretium à defuncto in bona, in quæ succedit heres, est versum; non verò idem dici potest de herede fidejussoris.

Opp. (2.) Heres fidejussoris succedit in contractum.
fide-

fidejussionis; sicut igitur fidejussor non poterat vindicare, *l. ii. C. b. t.* ita nec heres. Resp. (1.) secundum Nic. Burgundum. *d. tr. cap. 97.* quod fidejussor repellatur exceptione doli, si vindicet ex causa, quæ tempore fidejussionis aderat, non si postea dominium acquisierit, *arg. d. l. ii.* ubi tantum fit mentio causæ, quæ ante fidejussionem adfuit. E. multo minus heredi, qui postea ex propria persona rem vindicat, obstabit illa exceptio. Cum verò *d. l.* non restrictivè loquatur, & consensum fidejussoris urgeat, adeoque asserendum videatur, quod nec ex superveniente causa possit fidejussor vindicare: ideo Resp. (2.) quod heres fidejussoris quidem succedat in contractum fidejussionis, & inde ad interesse teneatur, quia tamen nec defunctus ipse vendidit, nec ad heredem illa approbatio contractus personalis transeat, ideoque rem ipsam vindicare non prohibetur. Resp. (3.) Quod heres fidejussoris quidem ipsam rem non vindicare possit ex propria persona, nec doli exceptione removeri queat, attamen ex contractu fidejussionis, in quem succedit, tenetur iste heres, ut præstet id, ad quod venditor emptori suo ob rem evictam præstare obligatus est: quo etiam spectare putamus verba: *d. l. fin. evictionis causa durante actione &c.* Regressum verò habet contra illum, pro quo fidejussit, actione sc. mandati. Imò jure Novell. non ante hic heres fidejussoris conveniri potest, quàm ipse venditor tanquam debitor principalis fuerit excussus; atque ita etiam in sequentibus sentire videtur Nic. Burgundus *d. cap. conf. etiam d. l. fin. C. b. tit.* Schultz. in *Addit. ad Modest. Pistor. quest. 94. p. 2. n. 6. & seqq.* Differentia verò inter ipsum fidejussorem & ejus heredem hæc videtur

esse, quod consensus in ipsam emtionem venditionem, ob quam ipsi vindicanti obstat exceptio doli *d. l. II.* videatur quid personale esse, adeoque non impedire, quo minus heres fidejussoris possit vindicare ex propria persona, quippe qui tantum succedit in obligationem ex contractu fidejussionis fluentem.

THESES. XXIIIX. num. (1.)

Quær. 1. *An etiam præsentis in judicio debeat denunciatio fieri?*

Affirm. *l. 55. §. 1. de evict.* quia instructus non est, licet præsens sit, iis, quæ ad defendendum sunt necessaria.

Ead. Thes. in num. 2.

Quær. 2. *An scienti litem motam esse, denunciandum sit?*

Affirm. *l. 7. l. 20. C. de evict.*

Opp. *l. 1. de action. emt. c. 31. de R. J. 6.* Resp. Denunciatio hîc non fieri debet in eum tantum finem, ut venditor sciat litem motam, sed ut interpelletur & requiratur singulariter ad defendendum & ad sistendum emtori. vid. *thes. vers. denunciandum verò.*

Ead. Thes. in fin. potest fieri.

Quær. 3. *An etiam possit post litem contestatam fieri denunciatio?*

Affirm. *l. 29. §. fin. b.*

Opp. *l. 29. §. 3. d. leg. 3.* Resp. distinguendo inter causam venditionis, & causam legati, hujus est strictior natura, adeoque si non statim ante iudicium acceptum legatarius

us heredi litem denunciaret, videtur ipse contentus esse re ista, quam ob legatum generis accepit.

THESES. XXX. *init.*

Dubium occurrit ex *l. 30. §. 1. de act. emt.* Resp. Non ideo statim actio competit, quod res aliena vendita, sed quod emtoris interfuit, statim rem non alienam habuisse.

Ead. Th. *num. (3.) verb. si compromisit.*

Quæritur: *An detur actio ad præstandam evictionem, si res per laudum arbitri sit evicta?*

Neg. *l. 56. de evict.*

Opp. *l. 29. b.* Resp. agitur ibi de specie seu casu planè alio: nimirum de pretio non exsoluto, & tantum de exceptione danda, quæ aliàs facilius quam actio conceditur.

THESES. XXXI. *in fin.*

Quær. *An autor seu venditor possit conveniri ab emtore, ut evictionem præstet, coram iudice, ubi liti adstitit?*

Negatur. Quia ex nulla causa ibi forum habet competens.

Opp. Quod videatur se semel subiecisse illius jurisdictioni. Resp. Solum comparuit, ut defenderet emtorem possessorem.

THESES. XXXIII.

Quær. *An, si causa notoriè sit injusta, vel etiam emtor probare velit, justè rem esse evictam,*

Bbb 3

ade-

adeoque non potuisse defendi causam à venditore, actio ad præstandam evictionem locum habeat?

Affirm. arg. *l. 11. §. 12. d. action. emt. l. 53. §. 1. de eviction.*

Opp. (1.) Quod denunciatio semper & necessariò requiratur in LL. Resp. regulariter requiritur: hic verò est casus irregularis, nec in aliis quoque juris articulis inusitatum, ut in manifestis apices juris non desiderentur.

Opp. (2.) Quod non teneatur emtor probare, rem esse justè evictam, cum præsumtio sit pro sententia judicis, quod justa sit *l. 63. §. 1. de jur. dot.* Resp. Quia omisit denunciationem, ideo probare debet causam non potuisse defendi à venditore, quod non apparet ex sententia, quippe quæ venditore inscio, adeoque & non audito, est lata.

THEs. XXXIV. n. (1.) *vers. utraq.*

Quær. An inito pacto de evictione non præstanda, tamen re evicta, teneatur venditor, pretium restituere?

Affirm. per *l. 11. §. fin. de act. emt.*

Opp. *l. 69. b. ubi* qui libertatis causam in venditione servi excepit, postea servo libero effecto, evictionis nomine non tenetur. Resp. (1.) Non sequitur inde, quod non etiam ad restitutionem pretii teneatur. vid. *l. 11. §. fin. de act. emt.* Resp. (2.) Venditor in *d. l. 69.* ideo non tenetur, quia apertè quid sibi in servo vendito juris competat,

tat, prædixit; nempe illi sub certa conditione libertatem datam esse. Conf. *l. 11. §. 16. act. emt. & l. 68. b.*

Ead. Thes. in fin.

Quær. *An is, qui sciens rem esse alienam emit, possit præstationem evictionis, vel saltim pretii restitutionem exigere?*

Neg. *l. 27. C. de evict. l. 7. C. comm. utr. judic. Nov. 7. cap. 5.*

Opp. (1.) *l. 1. C. si vend. pign.* Resp. Agitur ibi de casu, quo quis emit à creditore, qui jus vendendi quidem habuit, at solum circa venditionem dolus intervenit. Præterea etiam profecit pecunia, quam numeravit emtor, ad liberationem pignoris debitori; merito igitur restituenda est pecunia illi, qui exsolvit.

Opp. (2.) arg. ex *l. ult. §. fin. C. comm. de legat.* Resp. Est ibi specialis casus, quo juxta §. *preced.* quis emit rem, quæ sub conditione vel incerto die fideicommisso erat subjecta; hanc licet quis sciens emerit, tamen potest pretium repetere, si conditio, vel dies extiterit & res sit restituenda, quia sc. in eum casum videtur licitè & bona fide emisse, si non existeret. Existente igitur conditione meritò repetit pretium. Non verò potest interesse exigere, quia scivit rem esse obnoxiam fideicommisso, & conditionem posse contingere.

Opp. (3.) Quod si pactum de non præstanda evictione non obest, quo minus pretium repeti possit, videatur etiam scientia emtoris non obesse: & vice versa, si scientia obest, videatur etiam pactum obesse. Resp. Differentia hæc subest, quod in casu, ubi creditor, ne de evi-

ctio.

ctione teneatur, pacto cavit, pretium nihilominus restituendum, non statim inducatur, emtorem scivisse rem alienam esse, cum cogitasse & existimasse potuerit, nil sibi periculi imminere. At altero casu scit rem esse alienam, ideoq; omnino videtur periculo suo emisse, indeq; lex ipsum ab onere evictionis liberat.

THESES. XLII.

Quær. *An juri naturæ adversentur usuræ?*

Neg. & ratio habetur in *b. tb. 43. n. 1. & 2.* neq; etiam jus naturæ de his negotiis quid determinativè præscribit, sed potius arbitrio hominum relinquit.

Opp. solet (1.) quod debitor non ex re nostra, sed ex re propria utilitatem capiat. Resp. Transit quidem rerum mutuo datarum dominium in debitorem, non tamen iniquum est, pro eo ipso, quod dominium sit translatum, & quod possit illa pecunia lucrari, aliquid compensationis gratia exigere. vid. *ipsa tbes.*

Opp. (2.) Quod nummi natura sint steriles. Resp. Nihilominus tamen debitori usum præbent possidenti, iisq; utenti, adeoq; & meritò utilitatem ille capere debet, qui transtulit nummos in alterum, ut iis uti possit.

Opp. (3.) Quod mutuum gratis fieri debeat *l. ii. §. i. de reb. cred.* Resp. Mutui quidem contractus in se est gratuitus, sed nihil prohibet, quo minus extra naturam mutui ideo, quod mutuo dedimus pecuniam, vel compensationis vel poenæ ergo, usuras exigamus: non enim regulariter obligati sumus pecunia vel rebus nostris gratis alteri succurrere.

Opp.

Opp. (4. Quod omne periculum spectet ad mutuo accipientem. E. iniquum videtur illum, ratione ejus, cujus periculum sustinet, ad usuras etiam teneri. Resp. (1.) Ex hoc arg. solum sequeretur, isto casu, quo pecunia periit, creditorem usuras non recte petere. Respondetur (2.) in hisce negotiis civilibus non id attendi debet, quod aliquando per accidens evenit, sed natura rei & communis talium negotiorum actio est inspicienda, juxta quam uti omne lucrum capit, ita etiam omne periculum sustinet; & sicuti ob ingens lucrum non plus solvit usurarum, ita nec forte ob damnum eveniens usuras denegabit.

Ex jure divino opponi solet (1.) *Exod. 22. vers. 25. Levit. 25. vers. 35. & seqq. Deuteronom. 23. vers. 19. & 20. Ezech. 18. vers. 8.* Respondetur. Textus ejusmodi loquuntur de usuris illegitimis, & volunt, quod ob merum lucrum, & cum illius oppressione & damno, cui dedimus mutuum, non liceat usuras petere. Non verò moderatæ usuræ ob officium mutationis sunt prohibitæ.

Opp. (2.) *Luc. 6. v. 24.* Resp. Loquitur textus de pauperibus, quod illis pecunia nostra sit succurrendum, & de talibus nihil sperandum.

Denique (3.) textus opponitur, *Deuteronom. 23. vers. 19. & 20.* Resp. (1.) Itidem loquuntur de usuris immodicis, & (2.) differentia ibi constituitur inter Judæos & externos.

Quod Jus Canonicum attinet, ipsum fundamentum usurarum interdum non reprobatur, adeoque nec planè prohibentur usuræ; quippe quæ nihil aliud sunt, quam

determinatum aliquod à LL. interesse. Cum igitur usuræ compensatoriæ & punitoriæ verum interesse respiciant, Jure Canonico non erunt illicitæ. Vide *cap. 16. & 18. de usur.*

Obstantes igitur textus partim accipiendi sunt de singularibus casibus, ut in *c. 6. de usuris c. 19. eod.* partim de immoderatis usuris & merè fœneratoriis & lucratoriis, quas mordaces vocare solent, quibus sc. cum alterius singulari damno singulare lucrum spectatur. *can. 11. dist. 4. c. 8. 9. 14. 1. 2. 3. de usuris cap. 12. eod. in 6to.*

Denique de Jure Civili leve hîc obstat dubium ex *l. 2. C. de sum. Trinit. & Nov. 131. cap. 3.* ubi Justinianus approbat concilium Nicænum, quo usuræ prohibitæ secundum *d. can. dist. 47.* Resp. patet ex dictis, quod nim. isto concilio immoderata duntaxat usuræ prohibitæ, quas etiam non admittit Justinianus vide *l. 26. §. 1. in fin. C. b. t. l. 20. C. ex quib. caus. infam. irrog.*

THESIS XLIV.

Opp. *l. 1. §. 1. b. l. 5. C. de act. emt.* Resp. peti potest ex *ib. 68. n. 4.* quod sc. subsit mora ex ipsa re.

THESIS XLV.

Quær. 1. *An ex mora debeantur usuræ in contractibus stricti juris?*

Neg. per *l. de usur. l. Titius 24. de prescript.*

Quær. 2. *An in contractibus stricti juris saltem post litem super actione ex iis instituta contestatam, debeantur usuræ?*

Neg.

Neg. per l. 38. §. 3. de usur. l. 3. C. eod. l. 1. C. de condict. indebit.

Opp. (1.) l. 35. b. Resp. (1.) vel textus potest accipi de b. f. judiciis, si nimirum post litem contestatam, demum constituatur in mora; vel (2.) lite contestatâ usuræ currunt, h. e. ulterius currunt s. sistuntur litis contestatione, quæ ex suis causis tum in contractibus b. f. tum stricti juris debentur, ut sc. innuatur differentia inter novationem voluntariam, per quem desinunt currere. l. 18. de donat. & istam necessariam, quæ fit per litis contestationem, post quam nihilominus currunt.

Opp. (2.) l. 34. junct. l. 8. de R. J. si in contractibus stricti juris post litem contestatam debentur fructus, sequitur, quod etiam debeantur usuræ. Conseq. probatur ex l. 34. Resp. (2.) Comparatio fructuum & usurarum non per omnia procedit. vid. l. 121. de V. S. sed potissimum spectat illa l. 34. ad SCtum de petitione hereditatis, uti colligere est ex junctis inscriptionibus & textu b. l. textuq; c. 25. de petit hered. Sicuti nimir. fructus ex fundis hereditatis perceptos possessor hereditatis restituere tenetur, ita etiam usuras, quas ex pecunia hereditaria percepit, quia quantum hoc attinet, vicem fructuum obtinet. Resp. (2.) Non sequitur: usuræ sunt vice fructuum. E. ex iisdem causis debentur, ex quibus debentur fructus.

TH. XLVI. vers. Licet a. quis &c.

Quæritur: An si quis præstiterit usuras, ulterius eas præstare, licet non constet de obligatione, teneatur?

Neg. regulariter l. 28. C. de pact. l. 7. d. usur. Exceptio est in thes. vers. sin verò &c.

C c c 2

Opp.

Opp. (1.) *l. 5. C. b. & l. 13. eod.* Resp. ibi diuturna præstatio habet vim taciti pacti, quod prodest ad excipendum, ne possint in posterum exigi majores usuræ *l. 47. de O. & A.*

Opp. (2.) *l. 1. C. de fideicommiss.* Resp. hoc ita obtinet favore alimentorum, & ultimæ voluntatis. conf. §. *pen. d. l. 1.*

THESES. XLIIII.

Quær. *An usuræ etiam non solum ratione quantitatis, sed etiam corporis debiti sint præstandæ?*

Neg. *l. 3. §. fin. b. t. l. 6. §. 1. C. de sec. nupt.*

Opp. (1.) *l. 17. §. fin. b. tit.* Resp. Non ratione usurarum statutarum, sed ratione æstimationis, quæ fit pecuniâ, debentur usuræ, vid. *l. 5. de op. pub.*

Opp. (2.) *l. 25. C. b. tit.* Resp. Loquitur textus de rebus æstimatò datis.

THESES. L. init.

Quær. *An usuræ sorti annumerari, & inde ita rursus usuræ exigì queant?*

Neg. *l. 28. C. de usur.*

Opp. (1.) *l. 11. C. b. tit.* Resp. ibi gravior usura non est accessio usuræ minoris non solutæ, sed accessio sortis, ratione cujus poenæ loco gravior, non tamen supra modum legitimum est in stipulationem deducta; si quis ob eandem sortem usuras minores promissas non solvat.

Opp. (2.) *l. 12. l. 23. C. b. l. 51. de petit. hered.* Resp. Si fructus v. g. frumentum mutuo datur à domino, non habet se ut fructus, sed ut fors, adeoq; meritò usuræ debentur. Similiter si fructus fuerint alienati à possessore hereditatis, auget hereditatem pretium, s. est pars hereditatis, non fructus, atq; se habet ut fors: recte igitur ratione ejus usuræ petuntur. v. *Ex. X. tb. 58. circa fin.*

Opp.

Opp. (3.) *l. 60. pro soc.* Resp. id quod lucratus est unus socius ex societate, id fors est, adeoque meritò si in morâ sit, quod non communicet cum reliquis sociis, socius ad usuras tenetur.

Eadem TH. *vers. quod etiam. &c.*

Quær. *An novatione facta ratione usurarum, in novationem s. obligationem novam deducturam, & sorti ita junctarum rursus usura debeantur?*

Nec ob generalitatem textus per *l. 28. verb. nullo modo &c. C. de usur.* & rationem in th. assignatam, verb. *si namque &c.*

Dissentientes moventur (1.) hac ratione, quod usura soluta vel tantum termino solutionis delapso debita & habitae pro solutis non amplius sint usurae. Resp. De usuris revera solutis res ita se habet, quod jam apud ipsum, cui solutae sunt, se habeant ut fors, sed usurae residuae seu non solutae utiq; manent usurae sive accessiones sortis; nec iste consensus seu stipulatio, quod jam debeant esse Capitale seu fors, mutat earum naturam, alias in omnibus casibus anatocismus s. usurae usurarum essent licitae.

Opp. (2.) Sic licet creditori usuras accipere à debitoribus, & easdem alteri debitori mutuas dare, indeque rursus usuras relinquere tanquam sortem, & inde alias usuras capere. Resp. Neg. conseq. quando enim mihi solutae sunt usurae, tunc illa pecunia non amplius apud me est, ut usurae, sed ut fors, adeoque sortem rursus credo alteri. vid. *thef. 51.*

Opp. (3.) Quod fictione brevis manus habeatur, ac si fuerint usurae solutae creditori à debitore, ac rursus à creditore eidem debitori illa pecunia, ut fors mutuo data. arg. l. 15. d. reb. cred. l. 3. §. 2. de donat. int. vir. & ux. Resp. Ita fictio procedit, ubi pecunia haecenus apud alterum fuit, ut aliqua fors sive principale; non ut usurae, alias enim prohibitio anatocismi facile eluderetur vid. *ipsam tb.*

THE S. LII.

In dubium vocatur : *An iusta haec sit restrictio usurarum ad alterum tantum ?*

Affirm. Quia modum, ne nimium oneretur debitor, statuere usuris in potestate legislatoris est.

Opp. (1.) Quod usura solvatur pro usu pecuniae, adeoque exactio usurarum tamdiu durare debeat, quamdiu usus pecuniae. Resp. Ille fructus pecuniae est restrictus ad alterum tantum, quod utique in potestate Legislatoris civilis est.

Opp. (2.) Quod usurae per se sint licitae, adeoque non debeant tempore finiri. Resp. Sunt quidem per se licitae, at bene ad certam summam tam annuam, quam universalem restringuntur.

Opp. (3.) quod LL. Rom. nim. l. 26. §. 1. de condict. indeb. l. 9. de usur. loquantur de usuris unius anni, quod non possint excedere quantitatem sortis. Resp. Ipsi textus manifestè hanc explicationem respuunt, & nullum exemplum occurrit unquam, quo usurae unius anni ad alterum tantum sortis fuerint extensae.

Opp. (4.) quod hodie non usurae ut usurae, sed ut interesse praestentur : interesse verò semper duret. Resp. admit-

mittamus hoc ita esse, nihilominus tamen illud interesse, cuius loco usuræ certæ promissæ, determinatum hunc habet modum; licet aliàs forte interesse, cuius incerta est æstimatione, possit excedere modum usurarum. *l. 2. §. fin. de eo quod cert. loc.*

Eadem TH. *vers. etiamsi.*

Quæritur: *An etiam usuræ particulariter solutæ si-
stantur, quando computatæ alterum tantum
conficiunt:*

Aff. (1.) per *d. l. 27. §. 1. C. de usur. Nov. 121. c. 1. 2. Nov. 138.* quod ead. sit ratio, siue particulariter solutæ, siue non solutæ alterum tantum conficiant: imò non satis conveniens esset, debitorem morosum à cursu usurarum ulteriori eximi, istum autem qui usuras annuatim solvit, ultra alterum tantum teneri.

Opp. (1.) Quod tum demum alterius tanti exceptio habeat locum, si negligens creditor fuerit, ac forte intra triginta annos usuras non exegerit. Si enim exegit, & alter sortem ad usum suum retinere volens præstitit usuras, meritò ob ulteriorem sortis usum currunt etiam usuræ ultra alterum tantum. Resp. Leges simpliciter volunt restrictum modum usurarum usque ad alterum tantum; adeoque utroque casu restrictio hæc debet obtinere. Neque respicitur negligentia creditoris, & si ejusmodi rationes attendendæ essent, potius deberet prodesse debitori, quod usuras singulis annis solverit, & e contrario in pœnam non solventis usuræ deberentur ulterius, siue ultra alterum tantum currere, cum creditor & sorte & usuris tamdiu carere debeat.

Opp.

Opp. (2.) *l. 10. C. de usur.* Resp. Illa lex Antonini est correctata per Justinianum in *l. 27. §. 1. C. eod.* in primis per Nov. 131. 138. & 160.

Deniq; (3.) opp. quod illæ Nov. non sint auth. cum non habeantur in omnibus exemplaribus, sed ex Græco demum textu à quibusdam translatae, unde nec Irnerius auth. ex illis in Codicem retulit. Resp. (1.) extat in *C. d. l. 27.* Resp. (2.) sufficit, quod in Græcis Codicibus & plurimis exemplaribus habeantur. vid. latius alleg. Autor. Dn. Tabor. & Dn. Carpz. Irnerius enim vel inferendo vel omittendo authent. inde desumtas nullam auctoritatem tribuere, aut adimere istis Novellis potuit: & forte ille existimavit, non opus esse authent. inferere, cum jam generalis prohibitio in *d. l. 27. §. 1.* contineatur. Vel tempore Irnerii istæ Nov. non fuere in usu; sed malitiâ fœneratorum oblitteratae: ad usum verò suæ ætatis in collectione auth. respexisse Irnerium ex aliis patet locis. Th. LIII. *init.*

Quær. *An ob moram singularem s. quod sors fuerit petita, & non soluta, debitor ultra alterum tantum teneatur?*

Aff. Quia quasi de novo incipiunt usuræ deberi.

Opp. *l. un. C. de eo quod interest.* Resp. quod ibi agatur de interesse communi & in genere, quod illud regulariter non possit excedere duplum; hîc autem agitur de casu speciali, quo ob novam causam s. moram noviter quasi currunt usuræ.

Th. LIX. *in fin. vers. sed quid si.*

Opp. (1.) quod sors non sit exigibilis, vid. *tb. 61.* Resp. ipse venditor tunc sponte accepit partem, quæ cum ultra modum sit, meritò sorti imputatur.

Opp.

Opp. (2.) quod ita duplex damnum incurrat debitor, diminutionem sc. sortis, & per consequens etiam diminutionem annuorum reddituum. Resp. (1.) posito hoc ita esse, æquius tamen est, creditorem esse in damno, quam debitorem citius solvendo redditum, nondum debitum, damnum pati. Resp. (2.) Nullum reverâ subest damnum, minuta cum parte pretii secundum naturam hujus contractus merito minuitur redditus.

THEs. LX.

Covarruvias vult hunc contractum æstimari secundum regulas mutui, verum hoc non procedere patet ex ipsa thesi.

THEs. LXVI. vers. de pupillo &c.

Quær. *An pupillus possit ipse committere moram?*

Neg. *l. 14. de V. O.* sed tutor moram committit interpellatus nomine pupilli.

Opp. *l. 56. §. ult. de evict.* ubi dicitur denunciari posse pupillo, & ipsum si tutor non appareat, ad evictionem teneri. Resp. effectus denunciationis est, quod emtor sit defendendus, & si non defendatur, evictio ipsi sit præstanda: si igitur tutor non apparet, nec etiam quisq; alius nomine pupilli emtorem defendit, benignè receptum est, denunciationem istam effectum illum habere, ne tutoris negligentia fraudi sit emtori.

Præterea (2.) opponi posset *l. iii. de R. J.* quod aliquis pupillus sit doli capax, E. etiam moræ. Resp. mora est omisio præstationis cujusdam rei, cum igitur rem non possit præstare s. alienare pupillus sine autoritate tutoris; hinc sequitur, quod non possit esse in mora.

D d d

THEs.

THEs. LXVII. *vers. Et quidem Et c.*

Quær. *An mora etiam regulariter hac interpellatione committatur?*

Neg. *l. 32. pr. l. 1. §. 1. b. tit.*

Opp. (1.) *l. 5. in fin. de reb. cred.* unde ita argumentantur: qui scit se debere & non præstat, ille est in mora. Non interpellatus scit se debere, E. est in mora. Resp. licet quis sciat, quod debeat, non tamen hoc actum est, ut statim vel certo tempore solvat, adeoq; tum demum est in mora is, qui verè debet, si interpellatus non solvat.

Opp. (2.) *l. 88. de R. J.* Resp. Neg. Conseq. inde deducta: apparet enim solum ex textu, quod iusta petendi causa requiratur, ut quis possit constitui in mora: ipsa enim deinde interpellatio quem constituit in mora, siue petitio ejus, quod ex iusta causa verè & cum effectu debetur.

Opp. (3.) *l. 18. §. fin. b.* Resp. patet ex *thes. subseq. n. 4.* quod sc. ibi sublit mora ex iusta re; ex natura enim emtionis venditionis, emtor eo ipso constituitur in mora, quod traditio rei à venditore sit facta. vid. *ips. text. d. tb. alleg.*

Ead. THEs. *vers. Et sufficit. Et c.*

Quær. *An sufficiat interpellatio creditoris, ut constituatur debitor in mora?*

Aff. *l. 32. pr. b. l. 23. de V. O.*

Dubium oritur (1.) ex *l. 23. de V. O. verb. si per te steterit, Et c.* Resp. eo ipso stat in huiusmodi obligationibus per debitorem, quando interpellatus non solvit.

Opp. (2.) *l. 40. de reb. cred.* Resp. Verùm concedimus in ipsa Th. quod præsupponatur iustum debitum, quod exceptione elidi non potest. Ead.

Ead. THES. vers. *eaque unica.*

Quær. *An unica interpellatio sufficiat?*

Affirm. *l. 32. pr. b. t. l. 23. de V. O. l. 87. §. d. l. 2.*

Opp. (1.) *l. 32. §. 1. b. t.* Resp. instantiæ voce ibi non significatur, debitorem crebro & identidem esse sollicitandum, sed hoc vult textus, quod si debitor interpellatus copiam sui faciat v. g. ad iudicium provocatus compareat, imputari possit creditori, si non perseveraverit in facta interpellatione, sed quodammodo ab exigendo debito destiterit.

Opp. (2.) *l. 122. §. 3. de V. O.* Resp. Non sequitur, ibi facta est sæpius. E. sæpius necessario omni casu est facienda.

Opp. (3.) *l. 38. de minor.* Similiter Resp. quod ibi factum recenseatur, non autem jus statuatur.

THES. LXIIX. *pr.*

Quær. *An aliquando ex res. sine interpellatione contrahatur mora?*

Affirm. arg. *l. 12. C. de contrab. stipul. l. 9. pr. b.*

Opp. (1.) *l. 32. pr. b. l. 23. de V. O.* Resp. (1.) loquuntur textus de mora ex persona. Resp. (2. Ipse dies interpellat; eo ipso enim quod nominatim conventionem dies solutioni præscriptus, mens contrahentium est, quod sine ulteriori personali interpellatione lapsus dies debeat monere debitorem.

Opp. (2.) *l. 135. §. 2. in fin. de V. O.* Resp. Mora ipso diei lapsu inducitur, sed an effectum habeat seu an ob istam moram interesse peti possit, aliquando æstimat iudex.

D d d 2

Opp.

Opp. (3.) *l. 26. C. de fidej.* Resp. Non dicitur ibi, moram non committi statim, sed singulare beneficium fidejussoribus tali casu ex humanitate conceditur.

Ead. THES. *vers. obligationibus.*

Quær. *An existentia conditionis constituat statim debitorem in morâ?*

Neg. arg. *l. 24. qn. dies leg.*

Opp. (1.) *l. 18. pr. b.* Resp. (1.) Quod ibi singularis sit mora ex re, secundum *num. 4. b. tb.* cum enim in emtione venditione, emtor eo ipso, quod rem acceperit, constitutur in mora, si non solvat pretium, ita & converso casu venditor evictis prædiis, si non statim restituat pretium, moram ex ipsa re contrahit. Resp. (2.) Quod ibi non tradatur, quomodo mora contrahatur, sed decidatur; an, quia emtor fructus debet statim à tempore litis contestatæ restituere evincenti domino, possit etiam usuras ejus temporis petere, ratione pretii.

Opp. (2.) *l. 59. de V. O.* Resp. Comparantur obligatio in diem, & obligatio sub conditione in eo, quod uti die veniente res peti potest, ita & conditione existente & ejus temporis æstimatio attendenda; sed non conveniunt, quoad moram committendam.

THES. LXXI.

Purgatur inter alia mora, si creditor eandem rem à debitore, vel ab alio novandi animo post moram commissam stipulatur: *Sed quid si conditionalis obligatio sit posterior, & res pendente conditione interierit, an mora antè commissâ sit purgata, adeoque non teneatur promissor?*

missor? Mora non erit purgata, sed tenebitur promissor *l. 56. §. fin. de V. O.*

Opp. *l. 72. §. 1. de solut.* Resp. Isto casu res debita præsens fuit, & debitor ad solvendum paratus, uti patet ex verb. ult. illius §. 1. Creditor verò admisit aliam promissionem sub conditione, quia igitur obtulit sive paratus fuit ad solvendum, periculum servi ad debitorem non amplius spectat.

THE S. LXXIII. *init.*

Quær. Quale periculum hic intelligatur?

Resp. Nos accipimus de quolibet periculo, quod in mari contingere potest.

Dissentit Cujacius, qui periculum hoc restringit ad periculum naufragii per *l. 6. b. tit.* Resp. textus loquitur de tali casu, quo post existentem conditionem obligationis, seu cum navis salva pervenerit ad portum, res amittitur.

Ead. Th. vers. *certissime &c.*

Quær. An fœnus nauticum possit excedere usuras centesimas?

Neg. in pr. Nov. 110. quæ abrogat Nov. 106. & reducit *l. 26. §. 1. C. de usur.*

Opp. (1.) Quod pericula maris sint plurima. Resp. Non tamen propterea usuræ plane immodicæ concedendæ.

Opp. (2.) Quod navigatio sæpius longius daret. Resp. hinc etiam longius usuræ.

Ead. Th. LXXIII. *in fin.*

Quær. *An fœnus nauticum sit Jure Canonico
sublatum?*

Neg. valde opp. *c. fin. extr. de usur.* Resp. textus Juris Canon. loquitur de tali casu, quo inæqualitas est nimia inter susceptum periculum & usuras.

EXERCITATIONE XXIX.

THES. V.

Quær. *An probatio rectè dividatur in plenam & semiplenam?*

Probatio quidem propriè considerata plena esse debet: attamen argumēta alia, istam probationem perfectam inducunt: alia verò imperfectè probant, atq; ita explicata divisio, quam Donellus *lib. 24. Comm. c. 19.* putat confictam esse, probationis in plenam & minus plenam bene subsistit.

Ipse opponit (1.) probare esse fidem facere *l. 4. l. 10. C. de probat.* at semiplena probatio non facit fidem. E. semiplenā non esse probationem arg. *l. 6. qui satisd. cogant.* Resp. (1.) Verum hoc est, de probatione plenā s. quæ fit per argumenta plenam fidem inducentia; non autem inde sequitur, quod non etiam argumenta sint minus plenam fidem facientia. Resp. (2.) Comparatum cum hac divisione, perinde ut cum aliis divisionibus generis ab uno ad unum. Quando itaque LL. probationis fit mentio, tunc maximè solet probatio perfecta intelligi, quæ primariò est probatio. Patet autem ex LL. allegatis, & ratione allata, quod etiam species probationis quædam sit secundaria.

Opp.

Opp. (2.) *l. 9. §. 1. C. d. testib. verb. unius testis responsio non audiatur, &c.* Resp. Non auditur unus testis, ut inde condemnatio sequatur, seu ut inde inducatur plena fides, licet testis spectata sit integritatis ac fidei.

Similiter in *l. 20. d. qu. dicitur: unius testimonio non esse credendum* h. e. plene assentiendum, nihilominus tamen inde suspicio s. fides minus plena induci potest. Conf. *l. 3. §. 1. in fin. de test.*

Opp. (3.) Quod alias imperfecta nullum effectum habeant in jure. vid. *th. 23. 25. qui test. sacerdot. poss. l. 21. §. 1. C. de testament. l. 115. de V. O. l. 65. §. 1. de condict. indeb. l. 9. in pr. de contrab. emt.* Resp. (1.) talium actuum non possunt esse gradus, ideò si aliquid deficit, quod ad essentiam s. substantiam pertinet, non potest non totus actus esse nullus: at fidem facere dependet ab argumentis: sicuti igitur argumentorum sunt gradus, quod alia sint firmiora, alia minus firma; ita & fides seu assensus inde inductus diversimode se habebit. Resp. (2.) haecenus etiam semiplena est probatio inutilis, quatenus non sufficit ad condemnandum, habet autem effectum, si alia jungantur.

THES. XXIX. vers. *sed queritur.*

Opponi solet (1.) *l. 21. §. 2. C. de jur. delib. & Nov. 90. in pr.* Resp. signum crucis ibi non requiritur à Notario, sed ab herede: nec etiam ab omni herede, sed eo tantum, qui literarum ignarus est.

Opp. (2.) *Nov. 17. in pr. Nov. 48. Nov. 134. Nov. 6. pr. rubr. proœm. Instit. & similes textus.* Resp. Piè quidem præmittitur in istis constitutionibus invocatio Nominis divini, sed non requiritur ad instrumenti essentiam.

Deni-

Denique opp. (3) Nov. 47. c. 1. §. 1. verb. *Autore Deo &c.* Resp. Sensus est illam solennitatem conficiendi instrumenti, de qua ibi tractat Imperator statim post illam constitutionem servari prima indictione, quæ tunc Autore Deo additur. Non igitur Imperator tanquam solenne Instrumenti requirit præmittenda esse illa verba.

THES. LIV.

Opp. l. 3. pr. junct. l. ult. ad S. et. Maced. Resp. juris ignorantia ibi non facit, ut creditor non habeat pecuniæ restitutionem, sed S. et. Maced. est causa, quo minus possit repetere. Et solum dicitur, quod juris ignorantia non excuset creditorem, & ipsi non profit, ut possit elidere exceptionem S. et. Macedon. & ita acquirere, quod ipsi S. et. Macedon. denegatur, vid. reg. præced. v. gr. si quis putet per matrimonium solvi de jure Romano patriam potestatem, & isti filiofam. marito credat, nihilominus ipsi opponitur exceptio S. et. Macedon. Non igitur juris ignorantia ipsi obest, quod non possit creditum repetere, sed ipsa aliàs omnibus, qui filiisfam. credunt, obstans exceptio & juris ignorantia non potest efficere, ut possit ipse repetere creditum, quod nemo potest repetere:

aliàs enim ipsi jus ignoranti præ aliis compendium & lucrum quaereretur.

EXERCITATIONE XXIX.

THES. VI.

Quæritur: *An conditio impossibilis adjecta vitiet sponsalia?*

Affirm. Quia conditio impossibilis in humanis actibus propositioni adjecta, æquipollet negativæ.

Opp. dissentientes *c. ult. in fin. d. condit. appos.* Responsio habetur in *tb. 8.* ubi istud capit. exponitur.

THES. VII.

Quær. *An turpis conditio vitiet sponsalia?*

Affirm. quia itidem videtur nihil promittere, qui sub tali conditione promittit. Diss. dist. *ex cap. ult. de condit. appos.* Responsio habetur in *d. tb. 8.*

THES. X.

Quær. *An sponsalia rectè distinguantur in sponsalia de presenti & de futuro?*

Affirm. eo modo, quo in *thes.* explicatur.

THES. XVII. vers. *quod si &c.*

Opp. Quod delictum non possit clandestina sponsalia in se illicita, licita seu firma reddere. Resp. Concubitus, non quatenus delictum, hoc operatur, sed quatenus per concubitum fit, ut non amplius sint sponsalia nuda, sed consummatum sive inchoatum quodammodo matrimonium.

Th. XXIII. verb. *nec ratihabitio.*

Quær. *An ratihabitio patris fam. sufficiat post matrimonium initum accedens?*

Ecc

Neg.

Neg. de jure Romano, per *pr. Instit. d. nupt. l. 6. 8. d. jur. dot.*

Opp. (1.) *l. 5. C. b. Resp.* Non loquitur textus de consensu tacito ipsis nuptiis interveniente.

Præterea (2.) opponi solet, quod consensus subsequens retro efficiat liberos naturales legitimos. *Resp.* Alia est ratio liberorum naturalium ex concubinato, licita quodammodo conjunctione, susceptorum; ista verò conjunctio, quæ fit absque patris consensu, est illicita, & liberi pro spuris habentur. *arg. §. 12. Inst. b.*

Ead. Th. vers. *subseq. si nepos &c.*

Dubium movetur ex *l. 3. b. Resp.* ibi non habetur, quod pater filii adhuc vivat, & solum proponitur casus singularis, quo idem avus consentit, & in sponsi & sponsæ nuptias.

Thes. XXIX.

Cujac. *alleg. loco l. 38.* cum Cyrillo refert, ad nuptias cum Officiali Præsidum contractas: Legem verò unicam ad ipsos Præsides, eorumque filios & nepotes, quod scilicet major sit inæqualitas inter Officialem & Præsidem ipsum, & inde magis prohibeatur & coerceatur, quam inter Officialem Præsidis & Provincialem.

Th. XXXIIX. in f. vers. *Unde &c.*

Quær. *An quis juxta jus divinum & ita ex dispensatione Principis, possit ducere in uxorem ex sorore defunctæ uxoris genitam filiam?*

Affirmativa recepta est in Scabinatu Jenensi, ex ea ratione, quod *Lev. 18.* solum in hoc genere affinitatis prohibeatur, ne quis patris sui viduam ducat vid. *ips. t. b.* Dissentientes

tientes urgent, quod non personæ solum enarratæ, sed similes respectus in eo textu sint inspiciendi, ut etiam monetur *ib. 37*. Resp. id quidem aliis casibus obtinet, ubi plura exempla proponuntur, ex quibus generalitas prohibitionis colligi potest: Ast de hoc genere affinitatis textus videtur restrictè accipiendus.

THES. XLIV.

Quær. An modus computandi gradus quoad prohibitionem graduum, secundum jus Canonicum quid absurditatis contineat?

Neg. ex ratione in thes. assignata vers. *Nimirum*.

Opp. (1.) alleg. Sithmannus: quod jus Canonicum gradus numeret ex nudo personarum numero: Jus Civile verò ex generatione, quæ verior sit supputatio, quia persona addita personæ per generationem faciat gradum, non persona per se & seorsim considerata. Resp. Nulla in re ipsa, quod hoc attinet, inter Jus Canonicum & Civile est differentia: siue enim dicas, generatione distingvi gradus, siue ex numero personarum, quæ scilicet generantur, res eodem recidit; neque negatur Jure Canonico, generationem esse fundamentum distingvendum graduum.

Opp. (2.) Jus Canonicum in linea recta supputare gradus ex personarum numero & stipitem planè tollere. Resp. Itidem in effectum nulla est differentia, quia jus Canonicum quoad numerationem solum dicit omittendam stipitem, quippe quæ est origo generationis, quæ

postea numeratur, & cum numero personarum coincidit : non autem stipitem Jus Canon. reipsa excludit.

Opp. (3.) Quod magna absurditas sit, Jus Canon. in linea collateralis obliqua subsistere tantum in alterutro latere. Resp. Nihil absurdi hoc esse patet ex *b. tbes. 44. vers. neque opus fuit.*

Opp. (4.) Quod juxta computationem & prohibitionem Canonicam admittatur conjugium inter eas personas, quæ parentum & liberorum respectum includunt.

Resp. (1.) Hoc pernegatur. vid. *tbes. 44. vers. nihilominus.*

Resp. (2.) talis casus non contingit. vid. *d. th. vers. Imò.*

Th. LI.

De Consobrinorum nuptiis bene differit Fabrottus ad Cujac. *not. ad Inst. it. in addend.* his verbis: Prisco Jure inter consobrinos nuptiæ permixtæ, medio prohibitæ, jure novo reducitur jus antiquum. Plaut. *Pæn. a. 5. sc. 3. Audin' tu patrue? dico, ne dictum neges. Tuam mihi majorem filiam despondeas. P. pactam rem habeto. A. Spondesne igitur? P. spondeo.* Tullius *pro Cluent.* Nupsit A. Aurio Melino consobriño suo; & Phil. 2. *ibi* Sorore & Uxore tua, i. e. sorore patrue. Apulejus *Mil. 4. Meus aliquin consobrinus mihi pacto jugali pridem destinatus, consensu parentum, tabulis etiam maritus nuncupativus.* Vetus lapis: *Consobrinus idemque Vir Hania Cons. Filia.* Plutarchus in *Antonio.* τὴν π γυναικα τῆς ἐκείας ἐξήλασεν ἀνεψίαν ἔσαν αὐτῶν. & in *Bruto:* εἶχε ὃ αὐτὴν (Porciam) ὃ Βερῆτι ἀνεψίας ὦν. add. Julius Capitolinus in *M. Antonio.* Tacitus *Annal. 12.* Idem in *not. ad Theophil. §. 4. de nupt.* In Verb. Justin. deest negatio. Quid E. faciemus Theophilo, qui legisse videtur: *non possunt:* In duobus enim Theoph. Codicib. legitur ὁ δυνάται. Inter-

rio deest negatio; sed recentiore manu adjecta est: versus incipit à verbo *Ille* &c. & alieno loco & ordine proponitur negatio. Certè mihi constat, rectè abesse negationem apud Justinianum in t. duorum; ac Theophilum ita legisse & vertisse mihi persuasissimum habeo. add. *not. ad §. 3.* Hic igitur ex jure novissimo adscripta est, eademque ratione *l. celebrandis C. eod.* non est in lib. Basilicorum propter juniorum Principum Constitutiones. Ammianus quoque seculi sui jus & barbariem obtrudit.

Th. LII.

Quærit: *An jure naturæ & divino prohibita sit Polygamia?*

Sanè ipsis Juris naturæ primis principiis non omninò Polygamiam repugnare tradunt, magis tamen ipsi Juri naturæ monogamiam convenire facilè apparet, neque enim facultas generatoria viri æque pluribus ac uni sufficit; neque amor erga plures uxores ita sincerus, ac tranquillior & longè commodior est cohabitatio unius cum unâ, & intensior ibi ac perfectior amor conjugalís, natura verò utique id intendit, & ei magis congruum est, quod melius ac perfectius. Sic rectè Aristoteles *l. 1. Oecon. cap. 3.* scribit: *Maris & fœminæ conjunctio respicit ad benè esse, sive ut benè degatur, & faciunt ad hanc quæstionem elegantia ejusdem verba d. l. 1. Oeconom. cap. ult. (ab Arctior. si ei fides habenda, suppleto.) Ei se vir tradidit, cui post suos parentes honorem haberet præcipuum, habetur etiam maximus honor castæ & pudicæ mulieri, si illa virum se solâ esse contentum, & suam sibi integritatem conservare & persuasum habere intelligat, quod uxoris ergà se amor & fides sit singularis: Quo g. magis ac fidelius à viro se diligere uxor statuet, eò accurratu suo*

perfungi studebit. Quibus sanè verbis ex ipso naturæ lumine agnovit Aristoteles, Monogamiam perfectius ac melius conjugii genus esse. Concinnè etiam in hanc rem Thomas in supplemento *part. 3. q. 65. art. 1. non facile potest esse pax in familia, ubi uni viro plures uxores junguntur, cum non possit unus vir sufficere pluribus uxoribus ad votum, & etiam, quia communicatio plurium in uno officio causat litem, sicut figuli corrixantur ad invicem, & similiter plures uxores unius viri.* Deinde jus divinum quod spectat, primævæ institutioni itidem magis conveniens est monogamia, uti constat ex verbis *Gen. 2. v. 24.* ubi dicitur, *quod vir adhæreat uxori suæ, ac sint maritus & uxor in carnem unam:* Licet disertis verbis polygamia in V. T. non legatur prohibita, & Deus ob singulares rationes dispensando permiserit Judæis, imò & Patriarchis polygamiam: uti benè in *cap. 8. de divort. vers. nec ulli* exponitur, vid. Augustinus *lib. de bono conjugali cap. 17.* item contra Faustum Manicheum *lib. 22. cap. 47.* & *de civitate Dei lib. 16. cap. 25.* Tertull. *lib. de monogamia cap. 3. 4. & 5.* item *de exhortat. castitat. c. 5.* In N. verò T. clarius polygamia est prohibita. Nam Christus primævam conjugii institutionem repetens, & à pharisaicis corruptellis vindicans vocab. *duo:* expressè addit. *Matth. 19. v. 5. 6. & Marc. 10. v. 7.* Nec non Paulus verba primævæ institutionis etiam allegans addit eandem vocem *duo 1. Corintb. 6. v. 16. ad Ephes. 5. v. 31.* Quemadmodum ergò suprema Majestas divina in V. T. circa divortia, quæ etiam primævæ institutioni ac naturæ matrimonii sunt contraria, tamen ex singulari ratione dispensavit *d. Matth. 19. c. v. 8.* sic & circa polygamiam itidem in V. T. ob speciales rationes dispensatum fuit: quam comparisonem innuit ipse Christus dictis locis

locis divortii in V.T. concessi mentionem faciens. Et sicut Christus, ubi advenit plenitudo temporis, suâ lege res alias, ita & hanc matrimonii causam ad perfectiorem inter Christianos normam revocavit, atque omninò sustulit polygamiam. Sunt nonnulli, qui in V. T. expressè probatam polygamiam putant, allegantes cum primis (1.) Textum *Deut. 17. v. 17.* ubi interdicitur Regi, ne multiplicet nimium vel valdè uxores; quâ lege, dicunt, minimè opus fuisset, si ex lege generali nefas fuisset plures habere uxores. Verum negatur consequentia, nimirum Deus dispensando, uti notavimus toleravit polygamiam ob singulares rationes: hanc dispensationem restrinxit certas ob causas, quoad Regem: non tamen inde sequitur, quod in se sit approbata polygamia. Porro textus affertur (2.) ex *2. Sam. 12. v. 8.* ubi dicitur Deus, tradidisse Davidi uxores Saulis in sinum. Resp. non videtur verisimile, Davidem in uxores duxisse uxores Saulis filii sui, fuisset enim contra expressam legis prohibitionem incestus; *Lev. 18. v. 8.* Explicant igitur textum ita, quod dederit Deus in *sinum*, h. e. *potestatem* Davidis res & uxores Saulis &c: Memoratur quidem à Socrate *Hist. Ecclesiast. l. 4. c. 26.* (si ipsi fides est tribuenda.) Quod Valentinianus Imperator legem tulerit, ut cuilibet pro lubitu fas esset duas habere uxores, cum ipse Justinam Severæ superinduxit. Hoc ne contra legem facere videretur, eam ita novari voluit, tum Christianismi de nupt. scita, tum mores Majorum *leg. 2. C. de incest. & inutil. nupt.* nimium impugnans. Ita Socrates, qui sub Anno post Valentinianum hunc 70. scripsit, & dicit legem hanc ipsum de binis uxoribus simul singulis civitatibus promulgasse. Socratem secuti Cassiodorus *in histor. tri-*
part.

part. l. 7. c. 11. Paulus Diaconus *l. 11. histor.* Nicephorus Calistus *l. 11. c. 33.* & recentiores alii. Zonaras autem aliique tantum binarum ejus Regis uxorum, non legis, meminerunt. At verò ob egregiam rei insolentiam, & quoniam non reperitur in autoribus illius ætatis reliquis veluti Ammiano Zosimo, Orisio, patribus item Christianis, qui de re matrimoniali toties disputant, quos, si ita res reverà habuisset, vix credibile est silentio eam prætermisisse, ideò ut fabula sive figmentum planè rejiciendum pluribus contendit Baronius *Annalium tomò 4. anno 370. §. 125.* Add. Seldenus *uxore Ebraica l. 1. c. 9.*

Th. LIII.

Quær. *An licitum sit secundas nuptias contrahere?*

Affirm. *t. t. C. d. secundis nupt. c. quo modo. c. aperiant. c. Deus 31. quæst. 1. c. pen. & ult. d. secund. nupt. Epist. ad Roman. c. 7. v. 3. Epist. ad Cor. 1. c. 7. v. 9. & 39.*

Opp. (1.) *Nov. 22. c. 37. verb. non finit lex ad secundas.* Resp. loquitur de ancilla manumissa, & in uxorem ducta à domino suo, quæque eo invito alteri vult nubere, quod omnino non licet. *l. 1. C. de incest. nupt. l. 20. l. 11. d. divort.*

Opp. (2.) *d. Nov. 22. c. 43. verb. defuncti animam contristaris.* Resp. loquitur textus de eo marito, qui aliquid uxori reliquit sub conditione, si videl. ad nuptias secundas non transierit, & ait illius animam contristari, non per secundas nuptias, sed quia retinere cupit mulier, quod ipsi maritus sub hac conditione, si secundò non nupserit, reliquit. Contristari autem dicitur anima figurativè.

Opp. (3.) *1. Cor. 5. v. 11.* Resp. Non damnantur, quod primam fidem marito datam rejecerint, sed quod cogitantes de nuptiis, fidem ecclesiæ datam rejecerint.

EXER-

EXERCITATIONE XXX.

Th. III. vers. *imo & debetur.*Quær. *An etiam dos debeat filia emancipata?*Affirm. arg. *l. ult. C. d. dot. promiss. l. 6. de collat. l. 5. §. fin. d. jur. dot.*

Opp. (1.) *l. 19. d. R. N. Resp.* quod nulla sit consequentia, dotare debet filiam in potestate constitutam, E. non etiam emancipatam; quia nulla additur in d. text. particula exclusiva, & ratio legis sive dotandi filiam non est posita in patria potestate, sed in officio paterno, perinde ut filios legitimos alendi necessitas.

Opp. (2.) *l. 51. b. Resp.* quod ibi planè alia quæstio tractetur, an sc. res, quam initio pater emancipatæ donavit, & quæ postea ex voluntate ejus in dotem pro ea est data, sit dos profectitia, an verò adventitia? & dicitur, quod censeatur ab ipsa filia data; quia sc. res initio filia donata.

Opp. (3.) *l. 44. pr. b. Resp.* ibi itidem non negatur, tene-ri patrem filiam emancipatam dotare, sed solum disquiri-
tur, an ex promissione certæ quantitatis, quam promisit fi-
lia in potestate cōstitutæ, obligetur etiam filia, quam post-
ea emancipavit. Et deciditur, quod interveniens emanci-
patio non mutet voluntatem & obligationem patris.

Ead. Th. vers. *Non verò naturali & c.*Quær. *An pater teneatur dotare filiam naturalem?*

Neg. arg. *l. 41. §. pater. d. leg. 3. l. 8. C. d. natural. lib. Nov. 89. cap. 12.*

Videtur ob stare, quod pater naturalis teneatur alere
filias naturales. Resp. Argumentum ab alimentis ad do-

E ff

tem

tem solum valet quoad filias legitimas: dos enim præsupponit legitimum matrimonium.

Ead. Th. vers. *porro licet &c.*

Quær. *An pater teneatur filiam locupletem dotare?*

Neg. arg. l. 5. §. 7. d. agnosc. & alend. liber.

Opp. (1.) l. ult. C. d. dot. promiss. Resp. non est in ea lege quæstio, an filia, habens res maternas, dotari debeat? sed, an si dotata fuerit à Patre, administrationem rerum maternarum habente, videatur dotata ex rebus paternis, an maternis? Et deciditur, videri patrem ex suis bonis dotem spontè dedisse filia.

Præterea (2.) opponi solet hoc argumentum: si legitima debetur filia locupleti, debebitur quoque illi dos. Atqui verum est prius. E. Consequentia probatur ex l. 29. C. de inoff. testam. Verum neg. conseq. dos debetur vivente patre, ut commodius filia inveniat maritum, qui onera matrimonii in se suscipit, ideoque si ipsa habet bona, non opus est dote. Et in l. 29. non dicitur, quod ead. ratio sit dotis & legitimæ: sed quod dos vivo patre data computetur in legitimam.

Ead. Th. vers. *Non tenetur frater &c.*

Quæritur: *An frater teneatur dotare sororem?*

Neg. l. 12. §. pen. l. 13. §. fin. d. administ. tutor.

Opp. (2.) l. 12. §. pen. d. adm. & peric. tut. ubi dicitur, quod tutor non debeat dotem dare ei, quæ pupilli est soror uterina: unde certissimum argumentum duci ibi putat Cujacius, germanæ vel cōsanguineæ sorori deberi dotem. Resp. Neg. conseq. hæc liberalitas, qua uterina pauperi dat dotem, non convenit tutori. E. simpliciter frater tenetur sororem germanam vel cōsanguineam dotare, sed hoc solum

lum aliquo modo videtur sequi, quod tutori permittatur ex præsumpta voluntate pupilli consanguineæ aut germanæ sorori dotis beneficio succurrere. Non autem inde colligere licet, quod necessario teneatur suppeditare dotem, sed dependebit hæc res etiam à rati habitatione pupilli, nec non ab arbitrio judicis.

Opp.(2.) *l.13. §. fin. d. adm. & peric. tut.* Resp. Non eadem est necessitas dotis & alimentorum, sine alimentis soror sustineri nequit; at sine dote vivere potest.

THES. VI. vers. *indefinitè.*

Quær. *An dotis indefinita promissio sit valida?*

Neg. *l.12. C. d. dot. promiss.*

Opp.(1.) *l.69. §.4 b.* Resp. in extraneo petente non potest determinatio peti à modo facultatum & dignitatis, ideoque manet incerta promissio & planè indeterminata.

Opp.(2.) *l.3. C. d. dot. prom.* Resp. ibi refertur determinatio ad arbitrium boni viri, adeoque per relationem certa est dos, quod arbitrium boni viri non potest inesse, si non exprimatur, promissioni ab extraneo factæ, sed solum promissioni à patre factæ.

Ead. Th. vers. *sed quid &c.*

Opp. *l.23. d. jur. dot.* Resp. ibi constat, dotem esse constitutam, & solum dicitur, quod licet in donatione in dotem non expressè adjecta sit dotis mentio, tamen semper inesse conditionem, si nuptiæ fuerint secutæ. add. *LL. preced.*

Ead. Th. vers. *pertinet &c.*

Opponitur *l.54. b.* Resp. videtur res dotalis tantum quoad hunc effectum, ut soluto matrimonio, si adhuc apud maritum, vel heredem extet, actione personali pro dote condici possit. Quamvis enim res non propriè sit do-

talis ex pecunia dotali comparata, tamen quia quantitas dotis in pretio sive æstimatione rei continetur, perinde est, si res petitur, ac si pecunia repetatur. Caterum quid post constitutionem Justiniani in *l. 30. C. b.* obtineat, ad tit. *solutio matrimonio* dicetur.

Th. VII. vers. *Non verò est b. f.*

Quær. *An actio pro dote exigenda sit bonæ fidei?*

Neg. (1.) quia nullibi est relata inter actiones b. f. (2.) quia hîc vel expressa vel saltim tacita subest stipulatio.

Opp. (1.) quod actio, quâ repetitur dos, sit b. f. E. ex natura correlatorum etiam actio, quam maritus habet, talis erit. Resp. (1.) Illa regula solum pertinet ad ipsam relationem, quatenus talem, quatenus scil. sunt relata. (2.) Non hîc agitur de relatione inter virum & uxorem, sed solum agitur de actione, & non sunt relatæ hæ actiones. (3.) Actio, qua repetitur dos, qualitatem bonæ fidei habet ab actione rei uxoriæ, in cuius locum substituitur, non idem potest dici de actione ex stipulatu, qua petitur dos promissa.

Opp. (2.) quod Justinianus velit æqualitatem inter conjuges. Resp. æqualitas quidem est quoad actiones, non autem quoad singulas qualitates actionum.

Opp. (3.) §. 29. *Inst. d. action.* Resp. qualitas actionis ex stipulatu, quod sit b. fidei, solum prædicatur de actione, qua repetitur dos.

Opp. (4.) *l. ult. §. 2. C. d. jur. dot.* quod debeantur usuræ propter moram, quod proprium est actionibus b. f. Resp. Hoc ex speciali ratione est introductum, ut demum post biennium debeantur usuræ. Sicuti igitur legata & fideicommissa aliquid participant de natura actionum b. f. licet in se sint stricti juris; ita etiam hæc actio aliquid de natura actionum b. f. participat. Ead.

Ead. Th. vers. *Ceterum.*

Quær. *An liceat marito propter dotem non secutam
domo expellere uxorem?*

Neg. arg. l. 1. §. 2. *quod legator.*

Opp. l. ult. C. d. S. et Vellej. Resp. non dicitur ibi, quod
jure hoc fiat, sed quod solutio dotis possit præbere occasio-
nem divortii. Idem est sensus l. 7. in f. d. don. int. V. & U.

Th. XI. vers. *Re denique &c.*

Quæritur: *An maritus sit dominus dotis?*

Affirm. l. 18. §. 1. sol. matr. l. 1. de jur. dot. l. 9. C. d. R. V. Re-
sponso ad dubia obstantia patet ex th. 12. & 13.

Th. XVII. vers. *Filia verò &c.*

Quær. *An pactum filia de dote profectitia no-
ceat patri?*

Neg. si ex sua persona agat, & dotem suo nomine re-
petat. l. 7. d. pact. dot. al.

Opp. l. 2. §. 1. sol. matrim. Resp. (1.) quod quidem actio,
qua pater experitur adjuncta persona filia, ipso jure, non
obstante stipulatione filia, competat patri, sed possit exce-
ptione elidi, l. 7. b. tit. Vel (2.) responderi potest, cum Ba-
chovio Vol. II. D. VII. th. 7. lit. O. & C. quod quidem illa acti-
one, quæ aliàs absolutè considerata communis est patris
& filia, possit agere pater per d. l. 2. at solum nomine pro-
prio, non expressa filia causa. d. l. 7.

Ead. Th. vers. *Præterea &c.*

Cujacius corrigit textum, & pro *nepote* legit *nepte*,
movetur per l. 2. b. t. Responsio habetur in ipsa thes. verb.
quia filio voluit consulere. add. l. 33. d. pact. Alius verò plane
casus in ista l. 2. proponitur.

Th. XXI. n. 4. vers. *aliquando etiam.*

Quær. *An alienatio dotis convalescat, quando mulier moritur, & dos marito ex pacto cedit?*

Affirm. *l. 17. de fund. dot.*

Opp. *l. 29. d. R. J.* Resp. Illa regula pertinet ad negotia & actus, in quibus LL. pro forma statum personæ & rei præsentis spectari jubent, & ex quibus negotia substantiam capiunt. Non enim obtinet, quando prohibitionis causa solum temporaria est, & non pertinet ad ipsius negotii substantiam; tunc enim quod initio vitiosum erat, non quidem nudo temporis tractu, & nova tamen superveniente qualitate convalescere potest, ita hîc, cum dominium venerit ad maritum, ex hoc novo superveniente alienatio subsistit.

THE S. XXIII.

Opp. (1.) *l. 1. §. 1. l. 7. §. 1. ad L. Jul. repetund.* ubi dici videtur, quod donationes inter virum & uxorem sint licitæ. Resp. text. solum dicunt, quod Magistratus à propinquis & uxore accipiens, non incidat in crimen repetundarum. Et loquuntur textus de muneribus, quæ inter conjuges sunt admittenda, vid. *l. 29. (2.)* Neque obest verb. *in infinitum & c. d. l. 7. §. 1.* Quæ verba quidam (1.) accipiunt ita, quod repetantur ad gradum; quod sc. à cognatis cujuscunque gradus in infinitum munera possint accipi. Alii (2.) commodius explicant, quod non sit definita quantitas certa, conf. *l. 6. in f. eod. tit.* Nihilominus tamen licita est donatio, modò non sit immodica. Negatur itaque solum determinatio quantitatis, non immodica donatio conceditur.

Th. XXIV. vers. *queritur de sponso & c.*

Dissent. urgent, quod non sint conjuges. Resp. Non sunt

sunt conjuges respectu solennitatum: sunt autem conjuges quoad affectum conjugalem.

Ead. Th. vers. *Concubina &c.*

Opp. *l. 2. C. b.* Resp. in favorem militis, ibi aliquid singulare obtinet.

Th. XXIX. *init.*

Opp. *l. 46. b. tit.* Resp. possessionis est nulla donatio, h. e. possessio non potest donari justè, nihilominus tamen, si res donetur & tradatur, possessio ipso facto transit ad donatarium.

Th. XXIX. *init.*

Quær. *An donatio reciproca vel remuneratoria inter virum & uxorem subsistat?*

Affirm. *l. 32. §. 14. l. 7. §. 2. d. donat. inter. vir. & uxor.*

Opp. *l. 48. b.* videtur ibi mutua donatio subesse: maritus enim donavit, & mulier legavit. Resp. Non est ibi vera donatio reciproca, quia legata adhuc sunt incerta, & dependent ab incerto eventu: posset uxor revocare vel etiam maritus ante uxorem testatricem mori.

Ead. Th. *n. 4.*

Opp. *l. 53. b. t.* Resp. differentiae ratio (quod sc. focero mortis causa non rectè donetur) hæc intercedit, quod mortuo focero nuptiæ non solvantur, ut ipse textus addit. Rectè verò donat focer causa mortis genero, quia hoc mortuo nuptiæ solvantur. vid. *l. 26. §. 1. b.*

THES. XXXIV. in fin. verb. *Non tamen dote &c.*

Quær. *An dote data etiam donatio propter nuptias necessario constituenda sit.*

Neg. quia nullibi legibus hoc traditur.

Opp.

Opp. *Authent. dos data C. d. donat. ante nupt. Nov. 91. c. 2.*
 Resp. illis textibus non dicitur, quod dote constituta necessario etiam invicem ejus donatio sit constituenda propter nuptias, sed solum, quod aliquando dote propter moram mariti non illata, nihilominus possit dotem repetere uxor, siue etiam donationem antenuptialem, si ita convenit, vel si hæc promissa fuerit.

THESES. XXXVI. vers. *ac ne quidem & c.*

Quær. *An uxor fructus percipiat ex donata re propter nuptias?*

Neg. *c. f. x. d. donat. inter V. & U.*

Opp. *l. ult. vers. si igitur & c. & vers. sin autem C. d. donat. ante Nuptias.* Resp. Comparantur ibi donatio ante nuptias & dos secundum quid tantum, non autem simpliciter.

Th. XLIX. verb. *etiamsi liberi & c.*

Quæritur: *An finito matrimonio morte uxoris, dos profectitia ad patrem revertatur, etiamsi liberi ex matrimonio extent?*

Affirm. quia nullibi inter casum filiorum extantim, aut non extantium distinguunt LL. *l. 6. d. jur. dot. l. 11. l. 12. l. 26. in pr. §. 2. d. pact. dot. l. 4. l. 6. solut. matrim.*

Opp. (1.) *l. ult. §. pen. ut legat. causa & c.* ubi dos uxore mortua, quæ filium reliquerat, penes maritum remansisse dicitur, Resp. (1.) non exprimitur in textu, quod agatur de dote profectitia. (2.) Potuit remansisse apud maritum dos, licet profectitia ex pacto.

Opp. (2.) *l. 7. solut. matrim.* Resp. (1.) subaudienda est cum Glossa vox *Maximè*. (2.) textus non loquitur exclusivè, E. non valebit argumentum à contrario sensu. (3.) alii corri-

corrigunt textum, uti legere est apud Pac. *in not. ad illam leg. & Cujac. l. 4. obs. 1.*

Opp. (3.) *l. 19. C. d. collat.* Resp. (1.) avus ibi dotem non exegerat. (2.) Resp. non tractatur ibi, an aut quibus casibus mortua in matrimonio filia dos ad patrem revertatur, vel non, sed quibus demum casibus liberis acquiratur, ut conferatur cæteris avo succedentibus. Acquiritur autem nepotibus dos, si vel maritus eam ex pacto lucratus sit, & inde ad secundas nuptias venerit *l. 5. C. d. secundis nupt.* vel, si morte mariti solutum sit matrimonium, & eo tempore filia jam fuerit emancipata.

Opp. (4.) Onus matrimonii sc. alendorum liberorum penes maritum manet E. etiam dos, arg. *l. 56. §. 1. d. jur. dot.* Resp. soluto matrimonio dos cessat, & non amplius potest dici, manere onera matrimonii, cum matrimonium non sit, & non alit liberos ratione matrimonii, & dotis acceptæ, sed quia pater est.

Opp. (5.) quod dos sit filiæ patrimonium, adeoque in eam jure successionis ab intestato debeant succedere liberi. arg. *l. 3. §. 5. d. min. junct. §. 2. Inst. d. hered. inst.* Resp. Dos profectitia non simpliciter est patrimonium mulieris, sed repetitio ad patrem spectat *l. 2. b. t.* & quodammodo spectat ad filiam dos, quamdiu constat matrimonium, filia autem mortua, & ita matrimonio soluto, solus pater in dote habet jus.

Opp. (6.) *l. 26. d. pact. dot. al.* Resp. (1.) Nulla est consequentia, aliquando hoc per pactum determinatur, omnis dubitationis tollendæ causa. E. jure communi hoc non obtinet. Conf. *l. 81. d. R. f. junct. l. 56. ff. mand.* (2) Neque etiam hoc ibi dicitur, quod demum per pactum retineat do-

tem pater, sed quod placuerit per pactum hanc differentiam facere, quod liberis non superstitibus ad patrem dos revertatur. Istis verò superstitibus maritus retineat. E. potius concludendum, quod pacto opus sit, ut maritus possit retinere dotem liberis extantibus, aliter se res habeat jure communi.

Opp. (7) *l. 23. ff. de pact. dot.* Resp. principaliter in illo textu quæritur, an ex stipulatione patris, filiis, quos in potestate habebat, acquiratur actio? Aff. Præterea ad rationem juris veteris, quo partes dotis pro numero liberorum apud maritum relinquebantur, uti ex Ulpiani fragmentis constat, videtur respexisse J. ctus, uti ita in *d. l. 23.* pater ob incertum eventum liberorum nasciturorum super certa parte dotis sibi cavere voluisse intelligatur, vel etiam de suo jure aliquid remisisse.

Opp. (8) *l. 17. d. S. et. Maced. junct. l. 26. §. 4. d. pact. dot. al. l. 41. §. 7. d. leg. 3.* Resp. imò puella dicitur uxor, quæ filium est enixa vid. Gell. *l. XII. Noct. Att. c. 1.* ubi puerperam vocat puellam.

Opp. (9) *l. 6. pr. d. jur. dot.* Resp. non hæc est sola & adæquata ratio, sed fundamentum actionis patris consistit in jure, quod in dote à se profecta habet Pater soluto matrimonio, quod fundamentum obtinet s. extent liberi s. non.

Opp (10) *l. un. §. 6. d. rei uxori. act.* ubi statuitur, quod dos ad heredes mulieris pertineat. Verum resp. (1) non facit mentionem textus dotis profectitiæ, adeoque rectè accipi potest de dote, quam ipsa mulier dedit, vel etiam de dote adventitia. Resp. (1) si ad profectitiam velimus extendere, præsupponendum est, patrem esse mortuum.

De

Denique (ii) opp. *l. ii. de pact. dot.* ubi pacto, ne vivo patre dos petatur, dicitur effici, ut mortua in matrimonio filia dos omnimodo non petatur. E. concludunt, pacto non interposito liberis superstitibus maritus jure petit dotem. Resp. Neg. Conseq. & potius ita concludendum, quod pacto non interposito, dos constante matrimonio possit peti tam vivo quam mortuo patre.

Th. LIII.

Opp. *l. 41. de re judic.* quæ pugnat cum *l. 33. d. jur. dot.* Resp. text. hujus legis nihil exponit de periculo ad maritum spectante, sed solum agit de jure & actione ipsius mariti adversus promissorem extraneum add. Cuj. *Lib. 22. O. c. 17.*

Th. LIV. vers. *Econtra.*

Quær. *An eo, qui promisit dotem, competat beneficium competentia?*

Neg. *l. pen. d. jur. dot. l. 41. d. re judic.*

Opp. *l. 33. d. jur. dot.* Resp. in ista lege non dicitur, extraneum, quando convenitur à marito, posse frui beneficio competentia. Sed hic est sensus; mulierem non recte objicere marito, cur ad solutionem non præcipitaverit promissorem, qui dotem donaverat, cum si eum ipsa uxor convenisset, opponere iste huic potuisset beneficiū competentia, quia ex causa donationis ageret.

Th. LVI. vers. *Restituenda.*

Quær. *An marito sit restituenda dos ab eo propter inopiam repetita, si ad meliorem fortunam pervenerit?*

Communis Dd. sententia affirmat, quia tunc cessat ratio.

Dissentiens Giphani. opp. (1) quod nihil in jure eâ de re sit cautum. Resp. neque de contrario in jure aliquid est cautum atque provisum, & ubi cessat ratio, ibi quoque solet cessare jus.

Opp. (2) quod hæc varietas videatur illusoria. Resp. nulla hic subest illusio, cum ratio juris cesset.

Th. LIX.

Opp. *l. ult. d. fund. dot.* alleg. Cujac. corrigit textum, Nos resp. ipsi textus in *l. 7. §. 13. sol. matrim. & l. ult. d. fund. dot.* se perspicuè invicem explicare videntur; apertè enim distinguitur, an lapidicina ita se habeat, ut inde perpetua utilitas obveniat fundo, & tunc impensas in eam factas, non repetet maritus; an vero fundum non efficiat fructuosiores, vel perpetuò utilem, sed solum in id, quod cœsum est, & has impensas maritus repetit.

Th. LXI.

Opp. *l. 7. §. 1. d. impens. in res dotal. fact.* Resp. verbum: *exactionis* est ambiguum, adeoque explicandum ex aliis textibus, quod sc. mediante exceptione doli habeat repetitionem.

Th. LXXVIII. vers. *Alia est.*

Quær. *An patruus fratris filium egenum alere teneatur?*

Neg. quia nullibi hoc legibus cautum. Dissent. ducunt argumentum à successione ab intestato ad præstationem alimentorum. Verum hæc collatio non valet, aliàs enim sequeretur, quod etiam remotissimi cognati sint alendi.

Th.

Th. LXXIX. vers. *Incestuosi.***Quær.** *An liberi incestuosi sint alendi à parentibus?*

Neg. Nov. 89. c. fin.

Alleg. dissent. Mæstertius opp. (1) quod Justinianus non simpliciter dicat, liberos incestuosos non esse alendos. Verum verba sunt generalia, & nulla subest comparatio, ideoque restrictio non admittenda. Ipse movetur ad istam restrictionem adjiciendam (1) quod alimenta denegare sit necare per *l. 4. b. t.* Resp. quod ille videatur necare, qui denegat alimenta, quæ debet. Est itaque petitio principii, an pater debeat liberos incestuosos alere.

Opp. (2) quod partus educatio sit juris naturæ *pr.* *Inst. d. j. n. g. & c.* adeoque non possit per jus civile tolli. *arg. §. pen. d. tit.* Resp. (1) Hæc restrictio non est contra jus naturæ, sed potius ei congruit, quod sc. partus legitimi educatio sit juris naturalis (2) posito, quod in genere ita se res habeat, secundum jus naturæ tamen ob detestationem delicti incestus non potuit jus civile adstare juri naturæ *arg. l. 6. de J. & J.*

Opp. (3) quod crudele sit, & ab omni humanitate alienum in liberos ita sævire. Resp. (1) fit hoc ob atrocitatem delicti. (2) aliunde liberis est prospiciendum, nim. ex publico.

Opp. (4) quod ita scelerati parentes quasi præmio afficiantur, quod liberentur ab onere. Resp. non fit hoc in favorem parentum, sed propter detestationem delicti in favorem potius liberorum legitimorum vel successorum ab intestato, ne sc. ipsis quid decedat, occasione liberorum incestuosorum alendorum.

Ead. th. vers. *At jus Pontificium.*

Quær. *An secundum Jus Canonicum ejusmodi liberi sint alendi?*

Aff. c. 5. in fin. de eo, qui duxit in matrim.

Ad cap. 13. alleg. resp. Innocentius Pontifex id ibi tantum contendit, ne filiis ex adulterio natis temerè & absque justissima causa jura legitimorum concedantur, unde invehitur quodammodo in stirpem illegitimorum, ostenditq; sacrae legis auctoritate, quàm fuerint semper detestandi, & utitur quoque testimonio Constitutionum Romanarum s. civilium, quod illis nec alimenta debeantur.

EXERCITATIONE XXXI.

Th. VII.

Quær. *An minoribus invitis dentur Curatores?*

Neg. §. 2. *Inst. d. curat. l. 13. in fin. d. tut. & cur. dat.*

Opp. (1) l. 1. §. ult. vers. nec ante. d. minor. Resp. (1) text. loquitur de casu, quando minor jam accepit curatorem, tunc absque ejus consensu ipsi non conceditur rei suæ administratio. *Resp. (2)* Sensus illius textus hic est: hodie, abrogata sc. lege Lætoria, adolescentes non solum qui malis moribus & luxui dediti sunt; sed omnes, ob fragile judicium Curatorum auxilio reguntur. Non igitur deciditur hic, quod invitae teneantur accipere Curatores, sed respectus habetur ad antiquam Leg. Lætoriam, quâ non indistinctè minoribus curatores constituebantur, adeoque hoc vult Ulpianus, quod ob solam ætatem minorem hodie curatores dentur, sc. petentibus: ac, si semel dati

dati sint, quamdiu ista ætas durat, administrent bona minoris add. *l. 2. eod.*

Opp. (2) *l. 3. pr. d. minor. verb. perrarò.* Resp. Loquitur textus de venia ætatis, quæ perrarò illis ab Imperatoribus fuit concessa.

Opp. (3) *l. 33. §. 1. d. adm. tut.* Resp. Loquitur textus de curatoribus à volentibus minoribus acceptis.

Opp. (4) *l. 5. §. 5. eod.* Resp. dicitur ibi solum, quod curator decedens à tutelâ, debeat monere pupillum suum, jam minorem factum, ut sibi curatorem petat; non autem inde sequitur, ipsum nolentem petere debere curatorem.

Th. X. vers. *Cura verò &c.*

Quær. *An Curator semper à Magistratu detur?*

Affirm. de minorum curatore *l. 3. d. curat. dat.*

Opp. *§. 3. Inst. d. Curat. verb. sed solent.* Resp. Verba illa non important correctionem præcedentium, sed ordinem quendam: ut sensus sit: cum desunt agnati, vel cum non idonei sunt, tunc solent à Magistratibus curatores dari. Prætera semper opus est, etiam illâ curâ, quæ agnatis defertur, cognitione Magistratus, ut sc. determinet, an sit furiosus an prodigus. vid. *th. 91.* adeoque videtur quodammodo semper à Magistratu constitui.

Th. XIV. vers. *quam posthumo &c.*

Quær. *An posthumus s. nascituro possit dari testamento tutor?*

Affirm. *l. 53. d. V. S. §. 4. Inst. d. tut.* cujus ratio extat in *l. 7. §. pen. d. stat. bom.* facit quoque pro hac sententia *l. 19. §. 2. b. t.*

Opp.

Opp. *l. 161. d. V. S.* ubi dicitur, quod posthumus non sit pupillus. Resp. Non quidem est pupillus, quia nondum existit, datur tamen tutor, sub tacita conditione, si vivus edatur & tunc fit pupillus, conf. *l. 129. §. 1. d. V. S.* Hæc enim datio tutoris posthumus tacitam conditionem in se continet, si sc. nascatur posthumus. Unde si hoc non eveniat, non tutelæ sed negotiorum gestorum actio datur *l. 29. ff. d. N. G. & l. 19. §. 2. b. t. d. testam. tut.*

Ead. Th. vers. *quam exheredato & c.*

Quær. *An exheredato possit dari tutor?*

Affirm. *l. 4. l. 31. l. 26. §. fin. d. testam. tut.*

Opp. (1) *l. 73. §. 1. d. R. J. junct. l. 1. §. 10. de suis & legitim. hered.* Resp. (1) tempore mortis est suus heres: adsunt enim illa duo requisita, suæ nimirum, quod sit in potestate & quod sit proximè s. nemine intercedente in potestate patria; exheredatio enim ante mortem aditamque hereditatem non habet effectum *l. 20. pr. d. bon. contra tab. l. 181. d. R. J.* (2) Quamvis exheredatus non sit suus ratione effectus s. exercitii hereditatis, ut sc. ipso actu capiat hereditatem, quippe qui effectus per exheredationem post aditionem ipsi ademptus est; Est tamen suus ratione juris s. existentia, ut LL. appellatur. arg. *l. 1. §. 10. & l. 2. §. 6. d. suis & legitim. hered.*

Opp. (2) *l. 26. §. ult. de testam. tut.* Resp. tutor exheredato datus illo casu confirmatur, non propterea, quod exheredato sit datus, sed propter motam querelam inofficiosi, quod si non rescissum fuerit testamentum, ex testamento patris rectè tutor erit datus.

Opp. (3) *l. 53. pr. d. V. S.* Resp. Sensus est: quod in testa-

testamento simul disponatur de bonis. Disponitur verò de bonis, etiam si quis exheredaverit filios.

Ead. Th. *At si filios &c.*

Quær. *An si filius sit datus tutor, etiam nepotes intelligentur?*

Neg. per §. ult. inst. qui testam. tutor.

Opp. l. 120. §. 1. l. 84. l. 101. de V. S. l. 59. d. rit. nupt. l. 2. §. 28. ad S. c. Tertull. Resp. Attenditur hic in tutela proprietas sermonis; cum non adsit causa, ob quam ab ea deflectamus; aliàs verò sæpius filiorum quoque nomine veniunt nepotes, si sc. appareat, ita aliquē sensisse & ratio subsit, ob quam extensio talis locum habeat. Et quando filiorum nomine comprehenduntur nepotes, fit hoc per interpretationem, non juxta proprietatem verborum.

Ead. Th. vers. *Similiter &c.*

Quær. *An posthumi appellatione contineantur etiam tam filii, quam nepotes posthumi?*

Affirm. l. 6. d. test. tut.

Opp. l. 15. §. fin. & l. 17. d. leg. 1. Resp. Alia est ratio legati, quam tutoris dati. Legatum enim ob affectum vel merita personæ relinquitur; ideoque qui filiabus relinquit legata, non dicitur intelligere posthumas. Pater autem qui vult in genere consultum filiabus per tutorem, videtur consultum voluisse tam natis, quam nascituris.

Th. XV. in fin.

Opp. l. 77. de R. J. Resp. Loquitur textus de tutela dativa, non de testamentaria. add. not. ad tb. 27.

Th. XVI. in fin.

Quær. *An servus alienus consequatur fideicommissariam, an verò directam libertatem?*

H h h

Fidei-

Fideicommissariam consequitur *l. 10. §. ult. d. testam. tut. §. 1. Inst. eod.*

Opp. (1.) dubium ex alleg. *l. 10. §. ult.* ubi dicitur; nihil interesse, an quis suum servum, an alienum scripserit tutorem. Resp. quoad ipsam libertatem in genere nihil interest, an expresse, an verò tacite s. præsuntive libertas sit relicta, licet aliàs quoad qualitatem libertatis maximè intersit: ita & alibi loquuntur J. cti, ut nihil interesse dicant, sc. in hoc tertio, in quo comparantur; licet aliàs multum intersit, vid. *l. 1. de leg. 2. junct. l. 43. §. pen. d. leg. 1. l. 68. d. hered. Inst. it. l. 3. in fin. d. distrab. pign. §. 1. 59. d. solut.*

Opp. (2.) dubium ex alleg. *l. 9. C. d. fideicommiss. libert.* ubi etiam servo proprio dicitur relinqui fideicommissaria libertas. Resp. (1.) Quod ibi præsupponendum sit, hanc fuisse voluntatem testatoris, v. g. quando verbis precariis tutorem dat, tunc etiam videtur verbis precariis libertatem dedisse. Possit etiam (2.) dici, quod ibi Codicillis fuerit servus proprius tutor datus, adeoque non possit, nisi per fideicommissum libertas esse data etiam servo proprio; quia in Codicillis nihil nisi verbis precariis relinqui potest *§. 2. Inst. de Codicill.* Cum enim in Codice contineantur rescripta Imperatorum ad specialem casum directa, ideo commodè potest talis præsupponi casus, cujus decisio etiam congruat LL. Digestorum. Resp. (3.) quod liberum sic servo proprio, vel juxta *l. 9.* sibi asserere fideicommissariam, vel secundum *§. 1. Inst. d. testam. tut.* directam per *l. 56. d. manum. testam.* Denique (4.) & *d. l. 10. §. f. & d. l. 9. C. de fideicom.* aliter solvit Fr. Amaya, his verbis: *Justinianus in d. §. 1. & Paulus in d. l.*

d. l. quæstio 32. §. fin. d. test. tut. non dicunt affirmative
 & verè directam esse libertatem, sed libertatem meruisse
 videri & liberum quidem ab adita hereditate esse videri,
 quomodo Paulus loquitur & Justinianus in d. pr. ibi: taci-
 tè videtur, & in d. l. pen. præsumatur ei favore pupillo-
 rum imposuisse libertatem; quæ verba improprietatem
 designant l. i. §. de jecisse ff. d. vi arm. l. 86. §. cum servus.
 de Leg. i. Neque Imperatores in d. l. etsi non adscripta,
 verè asserunt fideicommissariam esse, sed eadem improprie-
 tatis nota usi sunt, ibi: manumisisse eum videatur. Ne-
 que immeritò hos loquendi modos in hoc articulo usurpa-
 runt, nam ex uno capite videtur hæc libertas directæ, quia
 competit ab adita hereditate & ex ipsa tutoris nominatione
 & ex testamento magis, quam ex factò heredis. Ex
 alio autem capite videtur fideicommissaria, quia cum
 non accipiat libertatem, quæ sit in testamento expressa ver-
 bis directis, videtur debere expectari heredis manumissio
 & consequenter per fideicommissum eam accepisse, cum te-
 stator eam non dederit. Unde, cum neque verè possit esse
 directæ, neque verè fideicommissaria, non est mirum, si in
 ead. re consentientes Imperatores, diversis respectibus at-
 tentis, vel directam vel fideicommissariam vocaverint.
 Nam insolens non est injure, ut res eadem diversimodè cen-
 seatur, cujus exemplum occurrit l. 4. & 5. ff. de contrahend.
 emtion. ubi, si quis nesciens comparaverit hominem libe-
 rum aut rem sacram, emtio contrahi intelligitur, quod
 tamen negatur in l. 62. §. qui nesciens ff. d. contrahend. emt.
 Ita eod. modo in l. nec emtio 8. ff. eod. proponitur, quod
 emtio sine re sit nulla & in l. si sterilis 21. in pr. d. action.
 emti, eodem casu competit actio, observat Cujacius in d.

leg. 6. *Donell.* Lib. II. Comm. cap. 25. & Lib. XII. cap. 20. *ubi Osvaldus Hilliger* lit. H. *Picbard.* in §. fin. Inst. d. contrahend. emtion. *Gæddeus* in L. 5. de V. S. num. 15. *Quibus difficultatibus satisfacies, si dixeris, valere emtionem & non valere secundum diversos respectus; valet ergo ad hoc, ut præstetur id, quod interest, non esse deceptum emtorem, ut in d. §. qui nesciens, ibi: Licet emtio non teneat, ex emto tamen &c. Non valet ad hoc, ut res ipsa tradatur & acquiratur. Aliud exemplum sit l. Papinianus. 8. §. sed nec impuberis, d. inoff. testam. ubi testamentum ex una parte dicitur filii, ex altera patris, diversis attentis respectibus. Aliud exemplum est in Emphyteusi, quæ ante Zenonem in l. 1. C. de jur. emphyteut. modò vocabatur emtio, modò locatio, §. adeo d. locat. conduct. ubi *Picbardus.* Item qui de suo statu litigat, liber existimatur, & servus l. qui status ff. de re milit. l. qui d. libert. 29. l. si cui 25. §. licet ff. d. liber. causa. ubi Glossa verbo: acquirere, l. si quis decurio 2. C. ad L. Cornel. d. falsis; ibi: quantum enim l. item eorum 6. ff. quod cujusque universit. nomine &c.*

THES. XIX. in fin.

Obst. l. 4. C. de test. tut. quæ non solum pugnat cum l. 4. ff. d. testam. tut. sed cum se ipsa pugnare videtur. Retenta vulgata lectione responderi potest, quod si mater filios heredes instituerit, & tutores iis dederit, teneatur Magistratus præcedente inquisitione vel satisfactione confirmare tutores; quando autem eos heredes non instituerit, solet sæpius libero arbitrio Præses confirmare.

Th. XXI. vers. Adeoque & boc casu &c.

Quær. An tutela confirmata sit species testamentaria?

Affirm.

Affirm. arg. *l. ii. b. add. tb. ii. vers. testamentaria.*

Opp. (1.) *l. 3. §. 1. de test. tut.* Resp. loquitur textus de testamentaria tutela absolutè ita dicta add. *tb. ii.*

Ad text. (2.) *n. 2. alleg.* Resp. concurrir Magistratus ad constitutionem hujus speciei testamentariorum tutorum.

Opp. (3.) *l. 2. b.* Resp. dicitur inutiliter datus respectu defectus, qui supplendus est per confirmationem. *thef. 18.*

Ad (4.) dubium Resp. potius inde constat, quod sit species tutoris testamentarii: opponitur enim ubi una species alteri. add. *d. tb. ii.*

Ad (5.) dubium Resp. loquitur textus de testamento planè rescisso per querelam inofficiosi.

THES. XXV.

Quær. *An tutela simul patri & fratribus deferatur?*

Neg. Opp. uti se habet successio, ita onus tutelæ; atqui successio ita se habet, ut una cum adscendentibus succedant fratres. E. ipsis simul debet deferri tutela. Minor patet ex allegata *Nov. 118. 62.* Resp. illa correctio quoad successionem solum est applicata lineæ collateralis, hoc verò non est trahendum ad onus tutelæ.

Th. XXVI. vers. *Abbo vero paterno &c.*

Dissentientes idem objiciunt argumentum. Resp. eadem est ratio successionis ac tutelæ deferendæ; nisi diversitas, ex ipsius tutelæ natura descendens, aliud suadeat: Masculi enim præferuntur foeminis, & solum avia præfertur collateralibus, non autem si in linea adscendente masculi extent.

Th. XXVII. *in fin.*

Opp. *l. 77. de R. J.* Resp (1.) dies & conditio non est addita à Magistratu tutorem dante, sed à testatore. (2.) Quod tutela dativa finiatur existente conditione & die, id fit præter intentionem Magistratus & præter regularem naturam tutelæ dativæ. Quando verò dicitur, quod tutoris datio à Magistratu non possit fieri, die vel conditione adjecta, id eo pertinet, ne ipse Magistratus, qui talem conditionem adjicit, in locum dativi det alium dativum, quod hoc casu nostro non accidit.

Th. XXX.

Opp. *l. 10. d. tut.* Resp. vel cum Gl. accipiendus textus de eo, qui habitat quidem extra municipium, sed jurisdictioni tamen eidem subjectus est. Vel potius de incola, qui aliunde oriundus, in municipio domicilium habet, adeoque non minus, quam civis s. municeps alius eidem jurisdictioni subjectus add. *l. 29. ad municipal. l. 3. pr. d. minor. l. 2. C. de municip.*

Opp. *l. 19. §. 1. b. tit.* Resp. Magistratus municipalis ideo collegam tutorem dare potest, quia non tam ipse, quam Præses provinciæ illum dedisse videtur, dum non nisi monito prius Præsidi, atque ita quodammodo jussu Præsidis, Magistratus municipalis tutorem det *l. 46. §. 6. d. administ. tut. l. 5. eod. §. 3. Inst. d. Attilian. tut. l. 1. §. 6. d. Magistr. conveniend.*

Th. XXXVIII.

Opp. *l. 4. C. d. peric. tut.* Resp. Negamus rationem consequentiæ: aliàs enim colligere liceret, in omnibus contractibus levissimam culpam esse præstandam; de omnibus enim dicitur, quod casus fortuiti non sint præstandi,

standi, & fortè Imperatores de casu fortuito solum fuere quæsi: Unde etiam de eo solo responderunt. Cæterum hæc ita exponuntur in hac thesi juxta vulgarem doctrinam: quæ autem nostra sit sententia late traditum est *Exercit. 19. lib. 41. ibique annot.*

Ead. Th. *in fin.*

Opp. verb. *periculo* hujus rubricæ: Responsio pater ex allegatis locis.

Th. XLIII. *init.*

Quær. *An tutor possit esse Auctor in propria causa?*

Neg. per §. 3. *Inst. d. auct. tut. l. 5. §. 2. b. t. d. l. 7. pr. eod.*

Opp. *l. 5. §. 4. b. l. 54. d. admin. tut. l. 5. C. d. contrab. emt.*

Resp. duo requiruntur in contractu celebrando à tutore cum pupillo suo, (1.) ut bona fide & sine latente fraude hoc faciat. (2.) ut interveniat alius tutoris auctoritas, per expressum textum *l. 5. §. b. t. & l. 1. ad S. et. Trebell.* De priori itaque requisito in oppositis textibus agitur, non autem excluditur secundum, quod ex aliis textibus est repetendum.

Ead. Th. XLIII.

Opp. (1.) *l. 26. d. condit. instit. l. 5. d. condit. & demonst.*

Resp. non eo ipso adita est hereditas, quod conditio sit impleta.

Opp. (2.) *l. 25. §. 1. quando dies leg. ced.* Resp. ibi hac de re §. de aditione pupilli nihil habetur.

Th. XLIX.

Quær. *An finita tutela actio judicati ex anteriori condemnatione debeat institui contra eum, qui fuit pupillus, an contra tutorem?*

Con-

Contra eum, qui fuit pupillus *l. pen. quando ex fact. tut. vel curat. l. 4. §. 1. d. re judic.*

Opp. *l. un. C. ut causa post pubertatem.* Resp. (1.) quod textus loquatur de lite, durante tutela, coepta & finita, quod hanc teneatur tutor, etiam deposito officio continuare. Resp. (2.) quod textus expressè agat de casu, quo tutor nondum deposuit administrationem. vid. *l. 5. §. 6. d. admin. & per tut.*

TH. LI.

Opp. *l. 15. d. tut. junct. l. 5. §. 1. d. cap. dimin. l. 14. §. 7. d. capt. & post l. revers.* Respondent (1.) communiter, quod *l. 15. d. tut.* loquatur de transfuga, qui bona mente, sive ut exploret consilia hostium, ad hostes se recipit. Reliqui verò textus loquantur de transfugiente, non bono sed malo animo. Resp. alii (2.) quod textus *l. 5.* de eo loquatur, qui ab hostibus transfugit item ad suos, quam explicationem firmant ex verbis præcedentibus: receptus ab iis i. e. recuperatus ab hoste. Commodissimè (3.) videtur responderi ex *d. l. 19. §. 8.* quod textus *l. 15.* loquatur de eo, qui per induciarum tempus receptus est ab iis, qui aliàs hostes nostri sunt, & qui ad eos, cum quibus licet nulla amicitia sit, tamen nec bellum, fide suscepta transfugit: hi enim licet etiam videantur capite minui, quod sc. amittant civitatem Rom. tamen, quia non ob delictum aliquod capite minuuntur, s. deportantur, sed sponte sua in aliam civitatem se recipiunt, & ad eos se convertunt, cum quibus nullum bellum est, adeoq; non malo consilio & proditoris animo patriam relinquunt, ideò tutores manent, & interim alius tutor datur. Possunt enim poenitentia ducti reverti ad civitatem Rom. conf. *Cujac. IV. obs. 9.*

Th. LII. verb. *Vel etiam.*

Quær. *An etiam ob omissionem gestionis quis possit removeri ut suspectus?*

Affirm §. 5. *Inst. d. susp. tut. l. 2. 3. C. eod.*

Opp. *l. 3. §. 5. de susp. tut.* Resp. (1.) loquitur textus de casu, quo quis, antequam tutor esset constitutus, inter cætera interceperit aliquid ex rebus pupilli. Nostra autem th. & text. allegati loquuntur de casu, quo quis tutor constitutus omittit administrationem, quam tamen debebat suscipere. Præterea resp. quod quidem ob delictum ante tutelam delatam admissum in pupillum, non possit actio suspecti institui, ad vindicandum illud delictum & recuperandum damnum, sed tamen possit institui ad id, ut removeatur tutor.

Th. LIV. *init.*

Quær. *An pendente cognitione accusatus, ut suspectus, administrare possit?*

Neg. *l. 7. C. d. susp. tut.*

Opp. *l. 1. C. de execut. rei jud.* & quod durum videatur, interdicere ei administrationem, qui nondum est convictus. Resp. Hoc fit ex singulari pupilli favore, ne, si suspectus retineat administrationem, habeat occasionem facile damnum inferendi.

Ead. Th. *in fin.*

Quær: *An morte tutoris perimatur hæc accusatio?*

Affirm. §. 8. *de susp. tut.*

Opp. *l. un. C. quando ex del. l. 20. de appell.* Resp. Hac accusatione solum intenditur, ut removeatur tutor, adeoque eo mortuo non potest non expirare: alia ratio est a-

ctionum civilium ex delicto, quibus post litem à defuncto contestatam poena ab herede peti potest applicanda actori.

Th. LVI. verb. *Vel nimis provectam.*

Opp. (1.) *l. fin. C. qui etat. l. ii. d. Decurion.* Resp. loquuntur textus de muneribus, quæ potissimum corporis opera perficiuntur.

Opp. (2.) *l. 8. pr. d. vacat. mun.* Resp. agitur ibi de muneribus, quæ ferè solo animo expediuntur. Cum igitur tutoris administratio cum aliqua etiam corporis molestia sit conjuncta, meritò ultra septuaginta annos qui est, excusatur.

Ead. Th. verb. *Literarum imperitiam.*

Opp. *l. 6. §. fin. de excus.* Resp. distingv. inter literarum imperitos: aut enim, licet literarum sint imperiti, tamen gnari sint negotiorum gerendorum, & tunc, cum primis si facultates pupilli non sint magnæ, tutor esse potest: Aut verò ita imperitus est, ut sit inhabilis ad peragenda negotia, aut nulla solertia est instructus & tunc excusatur.

Th. LVII. num. 1. verb. *certo numero liberorum.*

Opp. *l. 1. C. de his qui num. liber.* Resp. loquitur textus de oneribus patrimonialibus arg. *l. 2. §. 1. & l. ii. d. vacat. & excus. muner.*

Ead. Th. verb. *dignitati &c.*

Opp. *l. 1. C. d. vacat. muner. & l. 1. C. qui num. lib.* sed eadem est responsio, quæ modò data est.

Ead. Th. verb. *Vel administratione.*

Opp. *l. 8. C. d. excus.* Resp. ibi solum agitur de eo, qui conduxit aliquem fundum fisci, perinde ut aliam rem privatam. Alia est ratio coloni patrimonialis, qui singulari jure

jure coloniae perpetuae fundum patrimoniale habet, de quo est *l. ult. C. qui tut. dari poss.*

Opp. §. 16. *Inst. de excus. tut. verb. dati.* Resp. vox *dati* ibi non est strictè accipienda, sed latè, sive nimirum tutor lege, sive testamento seu à Magistratu datus vel constitutus sit.

Th. LIX. *Circa fin. verb. protinus.*

Quær. *An quis statim possit à nominatione appellare?*

Aff. *l. 20. d. admin. tut. l. 4. d. excus. l. 17. §. 1. d. appel.*

Opp. (I.) §. 16. *Inst. b. tit. verb. Non appellant. & verbo: debent.* Resp. textus loquitur de iis, qui excusare se volunt, i. e. qui excusationes suas apud Judicem inferiorem proponere volunt, hi non opus habent statim à nominatione appellare, sed intra 50. dies excusare se debent, & sententiam exspectare. add. *d. l. 13. pr. b. tit.* Non autem dicitur, si velint statim appellare, quod nequeant.

Opp. (2.) *l. 1. §. 1. quando appell. non est nec. verb. non oportet. & verb. ante frustra.* Resp. Nec in hoc textu deciditur, an, si tutor velit, statim à delatione appellare possit, vel non: sed solum dicitur, divum Marcum noviter effecisse seu constituisse, *quod non oporteat eum provocare* i. e. quod non necessario debeat à delatione statim appellare, sed possit excusationes etiam suas apud Judicem inferiorem proponere. Et hoc judice excusationes rejiciente, appellare debet. Antequam vero tale decretum Magistratus inferior dat, coram quo sc. propositæ sunt excusationes, non frustra, sed rectè appellatur, cum nondum constet, an repulsurus seu rejecturus sit accusationes semel ibi propositas.

Th. LXXX.

Quær. *An heres tutoris teneatur ob levem culpam?*

Neg. *l. 1. C. b. l. f. C. eod.*

Opp. *l. 2. §. 2. d. V. O. Resp.* Regulariter quidem in contractibus ad idem tenetur heres, quod defunctus debuit præstare; ex singulari tamen ratione licet actio ipsa descendat ad heredes, tamen ut non de omni eo, de quo defunctus potuit, possit heres conveniri, in hac materia constitutionibus peculiariter constitutum est, vid. *l. ult. §. 1. verb. sed constitutionibus subventum est ignorantia heredum b. i.* Cujacius 13. obs. 39. ne quidem ob latam culpam teneri heredem tutoris existimat & corrigens textum, *l. 1. C. de hered. tut.* & expungens vocabulum *non*, provocans ad libros Basilicorum.

Th. LXXXIIX.

Opp. *l. 7. §. 2. d. minor.* ubi debitor, qui decreto interposito solvit, liberatur. Resp. In solutionibus, decreto Prætoris factis, non locus est restitutioni in integrum; quia iniquum esset, debitorem, à quo exigitur solutio sive qui propter obligationem suam necessario teneturolvere, denuo pecuniam inferre, Prætoris & Curatoris auctoritate, imo jussu Prætoris solutione facta.

Thes. XC.

Quær. *An prodigis interdicator administratio per sententiam, qua lata curator iis datur?*

Aff. quia, quis prodigus sit, in facto consistit: quæ autem in facto consistunt, iudicis decreto sunt determinanda *l. 32. de usur. l. 14. pr. de div. & temp. præs.*

Opp. *l. quod prodigo interdicator bonis lege. l. 1. b.*

t. l.

t. l. 18. qui test. fac. poss. l. mutuum. §. 1. de acquir. vel am. hered. Resp. lex jubet, ut magistratus decreto suo interdicat: vel juxta legis dispositionem magistratus ita decernit. Add. Valer. Max. lib. 3. cap. 5.

Opp. 2. quod etiam ante interdictionem à judice factam quis prodigus sit, eo effectū, ut non obligetur. *l. 12. §. si adolescens. 11. mandat. l. 8. pro emptor.* Resp. Est quidem, quis prodigus ante decretum, ast per decretum, propter prodigalitatem, administratio demum bonorum interdictitur. Quod verò attinet *l. 12. §. 11. mandat.* Textus ille non loquitur de adolescente tali, cum quo in genere non possit contrahi: sed de isto contrahente, qui sciens, adolescentem esse luxuriosum, ad ejus mandatum pro meretrice fidejubet. add. *l. 6. §. 3. eod.* Porro *l. 8. pro emptor.* potius confirmat nostram sententiam, quod sc. cum eo, qui bonis non interdictus est decreto magistratus, rectè contraham, licet dissipaturus sit pecuniam: Et licet vers. *nisi forte* intelligas ita, ut exceptio ibi contineatur, tamen hæc regulam firmabit in contrarium, & ratio erit posita (similiter ut in *l. 12. §. 11. mandat.*) in eo, quod quis sciat, scorto obventuram pecuniam.

Th. XCI. verb. *Non vir uxori &c.*

Opp. §. pen. *Inst. de excus. tut.* Resp. (1) §. pen. loquitur de uxore minorenni; lex autem 14. de uxore mente capta. Cum enim hæc planè nihil intelligat, quid agat, non videtur ex re ejus esse, maritum ipsi præfici curatorem, (2.) Resp. Aliquando verbum: *excusare* abusivè usurpatur de iis quoque, qui tutores esse non possunt, unde etiam in illo §. pen. dicitur, quod licet se immiscuerit maritus, tamen excusetur, quod in excusatione propriè dicta non

obtinet l. 2. C. si tutore fals. alleg. l. 17. §. 5. b. tit. Similis explicatio vocis excusare occurrit in l. unic. qui morb. & c. in l. 3. C. qui dare tut. l. 20. de excus. tut. add. l. 1. §. 5. de excus. tut. l. 4. C. eod. l. 2. C. qui dari tutor.

Th. XCII. verb. De quo tamen. & c.

Quær. An prodigi cura ipso jure finiatur?

Neg. sed opus est cognitione Magistratus.

Opp. l. 1. pr. verb. ipso jure b. tit. Resp. verba: ipso jure, non excludunt declarationem & cognitionem Magistratus, cum an prodigus ad sanos mores redierit, & ita hoc individuum se habeat, ita ut ipso jure liberandum sit à cura, cognitionem & sententiam Magistratus desideret, conf. l. 4. l. 21. d. compens. junct. §. pen. Inst. d. action.

EXERCITATIONE XXXII

Thes. III. in fin.

Ad l. 43. pr. d. vulg. & pup. sub. Resp. hoc vult textus, quod testamentorum usus, quatenus in Rep. est receptus seu concessus non possit civi illius Reip. modo habilis sit, denegari.

Th. VII.

Quær. An filius famil. de bonis ad ventitiis, in quibus plenam habet proprietatem, possit testari?

Neg. l. pen. & ult. C. qui test. fac. poss. junct. l. 3. l. 6. l. 16. ff. eod.

Opp. (I.) Nov. 117. c. 1. Resp. Agit textus de dispositione inter vivos, uti patet ex Græco textu, verb. διακεῖν, quod solum adhibetur de negotiis inter vivos. De dispositione verò per ultimam voluntatem usurpatur ἀφ' ἑωυτοῦ, ut

ut ex seqq. verbis Nov. patet, add. l. 25. §. 1. de mort. caus. donat.

Opp. (II.) Nov. 115. c. 4. ubi dicitur, quod in rebus propriis habeant testandi licentiam. Resp. textus non dicit, quod in omnibus rebus propriis filiusfamilias habeat testandi licentiam, aliàs etiam de peculio adventitio ordinario, cujus etiam habent proprietatem, possent testari, sed sensus est, quod in illis rebus propriis, in quibus habent testandi licentiam, scil. castrensibus, & quasi castrensibus non possint filiusfamilias præterire parentes. Inhabilitas enim consistit solum in persona, quæ ex privilegio cessat in bonis castrensibus & quasi castrensibus, add. l. 6. pr. b. t.

Opp. (III.) l. ult. §. 5. vers. filiusfam. verb. duntaxat. Resp. d. text. loquitur exclusivè non oppositivè ad peculium adventitium extraordinarium, sed oppositivè ad peculium profectitium. Resp. 2. Text. explicandus est ex l. pen. & ult. C. qui test. fac. poss. quod sc. excludat solum bona castrensia & quasi castrensia, præsertim cum jure C. ferè non erat peculium adventitium extraordinarium, ut patet ex Auth. tit. C. de bon. quæ lib. inserta. Dicimus autem ferè propter casum l. 7. C. eodem. quo scil. princeps donat filiofamilias, ad quem rarissimum casum non videtur respexisse hæc lex.

Opp. (IV.) l. 50. ad SCtum Trebell. Resp. quod comparatio sit intelligenda secundum quid, non autem procedit in illis, ubi inhabilitas personæ obstat, ad quæ, quod privilegio singulari tributum castrensibus bonis, non licet extendere ad adventitia licet extraordinaria.

Th. IIX.

Quær. An damnatus capitis jure civ. novo testamentum condere possit?

Neg.

Neg. l. 8. §. fin. l. 13. §. ult. qui test. fac. poss. add. N. 134. c. ult.

Ex text. obst. alleg. tale Diss. formant argumentum :
 Quicumque non est servus & habet bona, ille potest testari. Atqui damnatus non fit amplius servus poenæ, & ipsi non adimuntur bona. Ergo potest testari. Resp. 1. Amittit tamen jus civitatis Rom. licet non fiat servus l. 29. de poen. l. 8. §. fin. h. t. Resp. 2. bona non relinquuntur damnatis, sed fiscus locum suum ex aequitate cedit ascendentibus & descendentibus. Resp. 3. non sequitur : habent heredes quosdam legitimos. Ergo etiam testamentarios, quia singulari jure solum concessum est habere ascendentes heredes legitimos. Resp. 4. d. N. 17. c. 12. loquitur de iis delictis, quibus ne quidem proscriptio bonorum est definita.

Th. X. in fin.

Quær. *An Contractus in testamento celebrari possit?*

Neg. l. 21. §. fin. qui test. fac. poss. l. 22. pr. eod.

Opp. (I.) l. 26. de pign. act. Resp. Ille contractus ali-
 usve actus est à testamento alienus, qui animum testatoris
 vel voluntatem illam ultimam turbare, vel ex quo præsu-
 mi vel metui possit subornatio alius voluntatis. arg. alleg.
 21. add. Ordin. Von Unterricht der Notarien. §. Nun die
 form. vers. Als denn : c. verb. Einige auswendige andere
 Handlung : c. it. Denn allein die kleine Behr. Pignus verò
 perinde ut aliud jus in re constituitur in testamento, ne-
 que hæc constitutio est actus alienus, sed ipsum objectum,
 de quo inter alia testamentum fit.

Opp. (II.) l. 9. de duob. reis. Resp. non agitur ibi de
 contractu sed legato.

Opp. (III.) l. 12. de alim. legat. Resp. loquitor itid.

textus

textus de pignore, quod testamento constituitur, & ita est res de qua testamentum fit, add. exerc. XXVI. tb. 6.

Opp. (IV) l. 37. §. 5. de leg. 3. Resp. non demum per codicillos ibi initur depositum, sed solum in iis defunctus fatetur depositum.

Th. XIII. num. 1.

Quær. *An pater possit esse testis in testamento filii fam. de castrensi peculio post missionem testantis?*

Aff. l. 20. §. 2. qui test. facere poss. Pugna videtur intercedere inter §. 9. l. de test. ordin. & d. l. 20. §. 2. qui test. fac. poss. Resp. Distinguitur inter filium familias testantem de castrensi peculio post missionem jure communi, & de hoc accipimus §. 9. l. & testantem de castrensi peculio ante missionem jure militari, de quo accipimus text. opp. Huic distinctioni opponit Hortensius in Comm. in d. §. 9. (I) quod text. opp. absolutè loquatur. Resp. non ideò tamen respuit commodam explicationem. (II) Regerit quod tit. in quo habetur l. opp. non agat de testamento militari. Resp. non est infrequens sub titulo aliquo L. inveniri, quæ proprie ad illum non spectat. Et præterea sufficit eatenus ad eum pertinere, quatenus quæritur: An pater possit esse testis in testamento filii familias? Et rectè tunc à regula excipit testamentum filii familias ante missionem factum.

Opp. (III) quod ineptum sit dicere, militem posse patrem adhibere testem, cum quocunque velit, possit testari. Resp. debet tamen constare de voluntate militis, & si aliunde non constet, testibus saltem duobus probari voluntas debet. Dubium ergo omnino oriri potest, an inter illos duos testes rectè adhibeatur pater, qui habet testatorem in potestate.

Opp. (IV) quod si in castrensi peculio non attenditur patria potestas, sequitur quod etiam post missionem pater possit adhiberi: Resp. quoad ipsam testamenti factionem non attenditur patria potestas, attamen inhabilitas testis veniens ex unitate, quæ est inter filium familias & patrem, aliud testamentum, jure communi conditum, reddens nullum, & hoc testamentum, quippe etiam jure communi conditum, nullum reddit.

Ead. thes. vers. *Quæritur:*

Opp. (I) *l. 10. l. pen. l. 24. de testib. l. 3. l. 6. C. eod. it. l. 20. §. 5. qui test. fac. poss.* Resp. In judicio istæ personæ non possunt esse testes quia agitur de causa eorum, quibus singularem debent affectionem. In testamento autem non agitur tam de causa testantis, cujus filius, uxor vel minister adhibetur ad testimonium, quam de validitate testamenti, & de causa heredis in eò instituti. Textus verò *l. 20. §. 5. b. t.* agit de inhabilitate, quæ venit ex ipso vitio, personæ inhaerente, ratione cujus inhabilitatis idem obtinet in testibus in judicio, & testibus in testamento adhibendis. add. *tb. 12.*

Opp. (II) *l. 27. C. d. donat.* Resp. Subest ibi itidem ipsorum domesticorum, quippe quibus donatur, commodum.

Ead. Th. vers. *circa fin. Non potest.*

Quær. An legatarii possint esse testes in testamento nuncupativo?

Affirm. arg. *§. 11. l. de testam. l. 14. d. reb. dub.*

Opp. (I) quod alleg. text. loquantur de testamento scripto. Resp. Non restrictivè loquuntur de scripto & obtinet eadem in nuncupativo ratio.

Opp.

Opp. (2) quod in testamento scripto ignorent legatarii sibi legatum esse: in nuncupativo autem sciant. Resp. Hæc ratio non affertur in adductis text. sed alia, quæ communis est & testamento scripto & nuncupativo: Etenim si ratio posita esset in ignorantia legatarii, posset heres esse testis in testamento scripto: quippe qui etiam ignorat, se esse heredem institutum.

Opp. (3) quod deponant de propria causa testimonium vel saltem de ea, ex quâ lucrum sperant, quorum testimonium aliàs non valet, *l. 17. C. d. test. l. 3. §. 5. ult. eod.* Resp. 1. Singulariter hoc ita concessum est favore ultimarum voluntatum, ut plures & facilius inveniantur testes, si etiam legatarii admittantur. Resp. 2. pervenit quidem ad legatarios emolumentum aliquod, non tamen eorum causa in testamento agitur, sed heredis, *d. §. 11. §. 10. I. d. test. ordin.* qui heres deinde cum adit hereditatem, demum illa aditione contrahit cum legatariis, atque tunc agitur negotium legatariorum, *l. 19. d. R. f. §. 5. I. d. test. ord.* Resp. 3. quod legatarius non possit dici testis inhabilis respectu testatoris, quia ipse non adhibet testes ob commodum proprium, sed ad solennitatem testamenti, in quo instituit heredem; non respectu heredis, quia hic non potest repellere eos, per quorum testimonium hereditatem firmo testamento consequitur: Nec denique à succedentibus ab intestato rejici potest, quia respectu testatoris, quoad ipsam testamenti confectionem, est habilis, adeoque testamentum validum, & eò rectè exclusi successuri ab intestatò. add. *l. 14. inf. de reb. dub.*

Th. XVI.

Quæritur: *An testamentum valeat & obliget in conscientia solennitatibus destitutum?*

Kkk 2

Neg.

Neg. per rationes in thes assignatas.

Opp. (1) *l. 2. C. d. fideicom.* Resp. ibi solùm dicitur, quod inutiliter licet sit relictum, & tamen præstitum non possit repeti, ratio additur, quia sponte voluntatem defuncti, quam sciebat, secutus est. Ex ipso ergò textu apparet quod non obliget in conscientia inutilis illa scriptura seu ultima voluntas non rectè condita, sed quod ultimam voluntatem defuncti sponte quasi agnovit. Resp. 2. Illud etiam nos concedimus, si quis habeat scrupulosam conscientiam, quæ existimat se debere tale relictum præstare, eum istam sequi debere.

(II) Ad text. n. 2. alleg. resp. Loquuntur text. hi de casu, quo præsens testator præsentis heredi injunxit, ut fideicommissum præstet, qui modus etiam jure civ. firmus est. Sed posset quis revertere: Ratio *l. fin.* quæ habetur circ. fin. verb. *Qualis loco testibz relinquatur, vel quemadmodum ad extraneam fidem recurratur propria & indubitata fide relictæ &c.* Obtinet in omni casu, quo certo constat de voluntate defuncti. Resp. 1. Vix alius casus habetur, quo absque omni dubio constet de voluntate defuncti, quam quo quis præsens eam audivit, unde notanter dicit textus, *quod propria & indubitata hic sit fides*, aliis casibus semper erit extranea. Resp. 2. Positò, quod detur etiam alius casus, tamen hic solus ad tollendas dubietates jure civ. pro tali est constitutus.

(III) Ad n. 3. alleg. text. resp. proponitur ibi clausula codicillaris & præsupponitur, testes saltem quinque intervenisse, add. *l. fin. C. d. jure Codicill.*

Ad (IV) dubium benè respondet Vasquez *alleg. loc. jus naturale & divinum* ita postulat duos aut tres testes, ut

ut non prohibeat, posse per l. civilem justis de causis plures requiri.

Th. XIIX.

Opp. *l. ult. C. fam. ercisc. verb. cœtum neque impletum &c.* Resp. quod ibi dicitur de cœpto testamento ad solennitates referendum est, quod scil. licet pater solenne testamentum condere intenderit vel cœperit, nihilominus plenius solennitatibus deficientibus voluntas, quæ fuit absoluta & perfecta, subsistat.

Th. XIX. vers. *quo tamen casu.*

Quær. *An opus sit testibus saltem duobus in testamento inter liberos, quo extraneæ personæ legatum est, ut hoc subsistat?*

Neg. quia filii obstricti sunt, servare voluntatem patris quoad legata, modo constet de ejus voluntate, constare verò potest de ea ex scriptura patris sine testibus, arg. *d. l. 21. §. 1. C. de testam.*

Opp. *d. l. 21. §. 1. Nov. 207. c. 1. Recess. Imp. alleg. loc.* Resp. In ipsa thes. quod non tam verba quam sensus & ratio inspicienda sit.

Th. XXIII. vers. *Quæritur.*

Fundant se Diss. in *c. 11. d. testam.* Resp. fit mentio ibi testium, non quod ad solennitatem & subsistentiam testamenti sint necessarii, sed ut per eos fiat probatio. Conf. *c. 4. eod.*

Th. XXVI. vers. *Hinc controvertitur.*

Decisioni prioris membri obst. (I) quod in *d. Nov. c. 3.* præteritio prohibeatur & requiratur institutio vel exheredatio, & quod verbum *nisi* pertineat ad exheredationem.

nem. Resp. prohibetur conjunctim & præteritio & exheredatio, verb. *non licet præterire aut exheredes facere* &c. quæ verba juxta vetus jus secundum diversam qualitatem liberorum sunt accipienda, nimirum ita, ut τὸ præterire ad emancipatos referatur, τὸ exheredes facere ad suos, cum illa differentia, & quæ inde necessariò dependent, nullibi sint sublata: istis dictis verbis generaliter subjicitur verbum *nisi*, adeoq; tam ad exheredationem suorum, quam ad præteritionem emancipatorum spectat.

Opp. (II.) quod præteritio adjunctâ causâ non possit dici præteritio, sed potius exheredatio, præsertim cum non opus sit præcisè verbum exheredare adhibere, arg. *l. 5. C. d. testam.* Resp. vel exheredatio est expressis verbis facta exclusio ab hereditate, quæ non adest, si aliqua nuda ingratitudinis causa exprimatur, v. g. filius meus mihi manus intulit, hic nulla fit mentio exclusionis, adeoque est præteritio; præteritus enim is dicitur, qui non exclusus, nec expressè institutus. Resp. 2. Si quis mallet talem præteritionem pro exheredatione habere, tamē sententia erit vera, quod subsistat testamentum. Quæ posteriori membro videntur obstare solvi possunt, tum ex *tb. 3. b. Exercit.* tum ex *tb. 16. Exerc. X.*

Th. XXXI. vers. *Priori.*

(I.) Ad text. *n. 1. alleg.* resp. ibi filii institutio facta præsupponitur & subjecta deinde substitutio, quo casu locus est propositæ quæstioni in illo text.

(II.) Ad text. *num. 2. alleg.* Resp. Excludunt quidem liberi illò casu substitutum, at non propterea, quod instituti sint in testamento, sed quod substitutus demum sub illa conditione, si liberi non extent, vocatur, adeoque

que si extent, substitutio non habet effectum, sed liberi ab intestato succedunt. *Confer. l. 37. de vulg. & pup. subst. l. 8. §. 1. de jur. codicillor.*

(III) Ad text. *num. 3. alleg.* Resp. In hoc casu proponitur extraneus heres institutus sub conditione, si legitimus heres vindicare nolit hereditatem, non autem dicitur, quod iste legitimus heres institutus censeatur, sed itidem ab intestato petit hereditatem.

(IV) Ad text. *num. 4. alleg.* respond. Ibi non est conditio, sed dispositio in his verbis : *Mando tibi non testari, donec liberi tibi sint* : quibus expressè fideicommissum continetur ; perinde enim est, ac si testator rogaverit, filiam heredem institutam, quam noluit ante susceptos liberos testamentum condere, ut restituat deficientibus liberis fratri.

Ad (V) dubium resp. non dicitur ibi, quod instituti nepotis liberi sint vocati, sed quod sub hac saltem conditione patruus intelligatur institutus, si sine liberis heres decedat.

Add. (VI) Resp. Itidem ibi nihil aliud dicitur, quàm quod substitutus demum sub illâ conditione, si liberi non extent, vocetur : adeoque liberi itidem excludunt substitutum, non quod sint instituti, sed quod succedant ab intestato.

Add. (VII) dubium resp. nihil aliud ibi dicitur, quam quod focer dotem sibi reddi voluerit, cum nulli sint liberi, & inde infertur, si liberi fuerint, noluerit sibi eam reddi.

Ad (IIX) Resp. *in l. 1.* non quæritur an filius sit ante institutus ? sed agitur de danda patrono bonorum possessione secundum tabb.

Opp.

Opp. (IX.) l. 76. 77. §. 5. de leg. 2. Resp. ibi tantum dicitur, quod testator, qui nepoti suo plus tribui petiit, censeatur voluisse aliis quid tribui.

Th. XXXII. vers. *Testamentum*:

Quær. *Antestamentum, in quo exheredatus est filius non expressâ causâ, sit ipso jure nullum?*

Aff. per rationes in *th.* allegat.

Neoterici Opp. (I) quod *Justin. in d. N.* non agat de solennitate, seu ritu testandi, sed tantum de causis, ob quas fieri debeat justa exheredatio, cum jure veteri causæ essent incertæ & variæ. Resp. Utique enim Justinianus certum exheredandi modum præscripsit, pertinet enim ad formam nominatim aliquid testamento inferere, vid. *alleg. Exerc. th. 15.*

Opp. (II) quod solùm correxerit *Justin.* non posse filium excludi relicta legitima, titulo particulari, sed tum demum, quando causa certa fuit inserta. Sicut ergo olim locus erat querelæ, quando legitima non relicta, & testamentum subsistebat: Ita & hodiè subsistet, licet causa non inserta & locus erit querelæ, ac proindè volunt solùm Justinianum faciliorem viam parare ad querelam istam instituendam. Resp. N. C. nam titulo particulari aliquid relinquere loco legitimæ, solū ad exclusionem querelæ inofficiosi, seu ad removendam testamenti iniquitatem, pertinuit, sed inferere causam exheredationis non spectat ad testamenti justitiam seu exclusionem iniquitatis i. e. id non esse conditum contra officium pietatis, cum etiam non iniqua possit esse exclusio & vera causa, licet non nominatim exprimatur. Solū ergo solennitas est nomina-

tim exprimere, & causa etiam nominatim inserta, potest esse falsa & exheredatio iniqua, vid. *d. Exerc.*

Opp. (III.) quomodo se testamentum habet eò casu, quo ab herede probatio causæ insertæ exigitur, ita etiam, se habebit eò casu, quo nulla causa adscripta. *arg. c. 3. §. simul verb. si hac observata &c. cap. 4. §. 9. d. N. 115.* Atqui priori casu locus est querelæ, ergo etiam posteriori. Resp. itidem N. C. In dd. namque c. solum in genere exprimitur, quod testamentum istis observatis habeat firmitatem; non verò observatis nullam vim habeat. Inde autem non sequitur, quod utroque casu idem competat in specie remedium, quò fiat, ut nullam vim habeat testamentum.

Opp. (IV.) *d. text. verba: evacuari & rescindi &c.* Resp. evacuatur & rescinditur aliquid vel remedio aliquo vel ipso jure, *confer. tit. que sentent. sine appellat. rescind. l. 5. C. de rescind. vendit.* Sic etiam alibi id vice versa nullius momenti dicitur, quod tamen rescinditur aliquo remedio, vid. *tit. de rest. in integr. l. 22. quod met. caus.*

Opp. (V.) quod dicatur text. sæpe alleg. quod testamentum illis non observatis non maneat firmum, inde concludunt, quod initio firmum sit, sed per querelam fiat, quod non maneat tale. Resp. vox *manet* ita non est captanda, sed potius sensus est considerandus, qui est, quod testamentum nullam vim habeat, nimirum secundum diversos casus vel ipso jure non sit firmum vel per querelam inofficiosi.

Oppon. (VI.) quod ita unico duntaxat casu in linea rectâ locus sit querelæ, nimirum si causa exheredationis nominatim sit inserta, quæ non possit probari ab herede, Resp. Nihil absurdi hoc est.

Oppon. (VII.) quod positâ nostrâ sententiâ testa-
LII mentum

mentum sit nullum, si præteriti liberi emancipati sine causa adscripta, it. si posthumi exheredati aut præteriti, adeoque cesset fere bonorum possessio contra tabb. & tot. tit. ff. & C. d. in off. testam. esset frustraneus: ejusmodi tamen jurium seu tit. correctio in d. N. non invenitur. Resp. Itidem nihil absurdi hoc est, nec opus est expressè derogari talibus juribus cum mutatione veterum jurium necessario horum abrogatio sequatur. Præterea, quod add. tit. de inoff. test. objectum, falsum est, vid. d. Exercit. X.

Opp. (IIX.) quod ita consulatur non solum liberis, sed etiam aliis heredibus, ad quos, repudiantibus fortè liberis, hereditas, si testamentum ipso jure nullum sit, veniret, & non ad heredes scriptos in testamento. Resp. Itidem N. C. distinguendum enim est inter testamentum absolute nullum & secundum quid sive certò respectu nullum. Hoc testamentum, in quo liberi exheredati vel præteriti non inserta causa, est nullum secundum quid, respectu scilicet liberorum, sed absolute consideratum est firmum, adeoque si liberi id non dicant nullum, in se & absolute consistit & heredes scripti succedunt. vid. d. Exerc. X. tb. 22.

Ead. th. vers. *Nihilominus*:

Quær. *An tale testamentum nullum valeat quoad legata?*

Aff. per cap 3. §. fin. circ. fin. c. 4. in fin. d. N. 115. junct. l. 17. de injust. rupt. irrit. test.

Opp. (I.) quod testamenta vim ex institutione heredis accipiant §. 34. de legat. adeoque legata à testamento. Institutione ergò tanquàm fundamento testamenti non valente, nec valebunt legata. Resp. Distinguendo inter heredis institutionem planè & absolute defi-

deficientem, & heredis institutionem secundum quid & certò respectu nullam. In tali testamento, quo filius est præteritus vel sine insertâ causâ exheredatus, vera adest heredis institutio, & absolute isto testamento considerato citra habitum respectum ad filium, nihil deest tali testamento, sed secundum quid laborat vitiò, quod filius non sit institutus, nec tamen legitimè exheredatus; vitium est ergo solùm in institutione eatenus, quatenus filius exclusus est, adeoque etiam solùm quoad institutionem est nullum, subsistentibus nihilominus legatis & aliis capitulis extra vim testamenti absolutè considerati.

Opp. (II.) quod nemo pro parte testatus respectu legatorum, & pro parte intestatus respectu filii exclusi decedere possit. Resp. 1. Jure novo etiam sine testamento legata ultimâ quadam voluntate relinqui posse. Resp. 2. Regula illa est vera ita, ut ex voluntate disponentis hoc non possit fieri. Contingere autem potest hoc vel lege sic singulariter certo casu disponente, vel per sententiam judicis. Confer. *l. 15. in fin. de inoff. test.*

THE S. XXXIV.

*Quær. An justa sit exheredationis causa, si filius filia-
ve absque parentum consensu matrimonium
inierit?*

Neg. de Jure Civ. arg. *N. 115. c. 13.* ubi hæc non enarratur, enarratis similis aut major est, seu sub iis tanquam exemplum sub regulâ aut species sub genere haut continetur.

Diff. opp. (I.) quod videatur gravis injuria, consensum parentum non adhibere, jam verò injuria est causa exheredationis *N. 115. c. 3. E.* Resp. 1. loquitur text. de injuria

verbali. Resp. 2. Peccant quidem liberi, sed non talis est injuria, quâ honor parentum enormiter lædatur.

Urgeri solet (II.) alleg. §. II. ad quem itidem resp. in *thes.*

Th. XXXVII. vers. *Sed quid si.*

Opp. (I.) l. 15. de *injust. rupt. irrit. fact. test.* Resp. agitur ibi de filiô natô eô tempore, quo pater erat captus ab hostibus: licet ergo filius ante decesserit, quam pater erat mortuus apud hostes, tamen L. Corneliâ pater intelligitur ipso momento captivitatis decessisse, & ita perinde est, ac si filius fuerit superstes & demum post patrem mortuus. Alii etiam hûc casu admittût, jure prætorito convalescere testamentum, & text. opp. accipiunt de stricto jure Civili.

Opp. (II.) l. 2. C. de *postb. hered. instit.* Resp. accipiendus est textus cum interpretibus de posthumo post mortem testatoris natô & illicô extinctô.

Opp. (III.) §. 2. I. de *exhered. liberor.* Resp. in hoc §. tractatur de modo rumpendi testamentum per successionem nepotis præteriti in locum patris instituti vivoque patre suo mortui. add. §. 2. I. de *hered. qual. & different.*

THESES. XXXVIII.

Quær. *An si priori testamento sit adjecta clausula, quod nolit testator revacare, nihilominus rumpatur prius?*

Aff. per l. 22. de leg. 3. vid. ipsa *tb.*

Opp. (I.) alleg. l. 22. de leg. 3. vers. *Sed hoc ita &c.* Resp. non potest ibi aliter constare de mutata voluntate legantis, nisi corrigat expressis verbis priorem voluntatem. Nostro verò casu ex ipso facto aliter s. noviter testantis constat de mutata voluntate.

Opp.

Opp. (2.) quod testator non præsumatur recessisse à priori testamento, quatenus clausulam prioris non expresse in posteriori mutavit; Sed potius præsumatur posterius testamentum non esse perfectum, & ad importunam forte amicorum instantiam conditum. Resp. 1. non opus est verbis ubi constat ex facto de mutata voluntate & rescissione clausulæ prioris testamenti. Resp. (2.) Eadem ratione, quâ dicitur posterius testamentum ad instantiam amicorum esse conditum, dici potest, quod derogatio clausulæ prioris testamenti sit adjecta. Resp. 3. tale quid factum esse non præsumitur, sed probandum est, & eò probatò non valebit posterius testamentum; at non propterea, quia clausula non expresse revocata, sed quia non libera voluntate conditum testamentum; aliàs enim eodem modo dici posset, quod clausulæ derogatio etiam facta sit ad amicorum instantiam.

TH. XLI. vers. *Unde.*

Quær. *An testamentum perfectum rumpatur per posterius imperfectum, ob præteritionem, si illi instituti sint, qui remoto filio aliàs essent successuri?*

Aff. quia non inspicitur hujusmodi casu prioris testamenti perfectio, sed mutatio voluntatis satis uti præcedenti, ita & hoc casu demonstrata, add. l. 12. §. 1. de bonor. poss. contra tabb. junct. l. 2. de injust. rupt. & irrit. test.

Opp. l. 7. de lib. & post. hered. instit. Resp. loquitur text. de ipso testamento posteriori, quod utiq; est nullum, sed non inde sequitur prius esse ruptum. Ist hoc enim posterius testamentum imperfectum solum ostendit mutatam

esse voluntatem, non autem valet, ut instituti in eo possint adire ex illo hereditatem.

THES. XLII.

Quær. *An nudis verbis possit revocari testamentum?*

Neg. per §. 7. I. quibus mod. test. infirm.

Opp. l. 27. C. de testam. Resp. text. loquitur de testamento militis, in quo aliud obtinet.

Th. XLIIIX.

Quær. *An testamentum nuncupativum in scripturam redactum, deletionem irritum sit?*

Affirm. ob eandem rationem.

Opp. Diss. quod hoc nullibi in LL. habeatur, & quod hoc testamentum non possit deleri. Resp. quod eadem subsit ratio, quæ est factum testatoris, ex quo realis testamenti mutatio apparet.

Th. L.

Opp. l. unic. si tabb. testam. extab. Resp. Loquitur text. de jure prætorio, secundum quod ut bonorum possessio possit impetrari, requiritur, ut testamentum salvum extet, admissum tamen est præsertim Constitutionibus Imperatorum, ut etiam utilis detur tali casu, vid. l. ult. C. de Codicill. l. 2. C. de bon. poss. contra tabb.

EXERCITATIONE XXXIII.

Th. II.

Obst. l. 82. de A. vel O. hered. Resp. I. In l. 49. §. 1. b. t. dicitur, quod etiam Dominus servi debeat esse habilis eo tempore, quo servus instituitur. At l. opp. 82. dicitur, quod licet ipse dominus non possit capere, tamen si postea alienetur servus, novo domino possit acquirere hereditatem.

rem. Resp. 2. institutio in h. l. 82. est valida ob favorem & voluntatem testatoris ex præsumtâ ejus mente, quippe qui creditur hoc voluisse, ut licet dominus servi non possit acquirere, possit tamen contingere, ut servus manumittatur vel novum nanciscatur dominum.

Th. III.

Quær. *An incapacibus relictum fisco acquiratur?*

Neg. per l. 1. C. de hered. inst. l. 3. de his, quæ pro non script. hab.

Opp. (1.) l. 12. de his quibus ut indign. Resp. Loquitur text. de eo, qui indignus est, non qui planè incapax est. Vid. alleg. l. 4. C. de his quibus ut indign.

Opp. (2.) l. 7. pr. de leg. 3. Resp. in ipsa thes.

Ead. Th. vers. Referral hic potest.

Opp. l. 8. §. 3. de alien. jud. mut. caus. fact. Resp. facile concedimus, quod hoc non fiat vi illius edicti, sed ex alia prohibitione speciali legis de testamentis lata.

Th. VII.

Quær. *An testator possit jus accrescendi prohibere?*

Neg. arg. l. 7. de R. J.

Opp. l. 9. §. 13. b. t. Resp. ex alleg. l. 35. pr. b. t. quod vers. si modo &c. eò non respiciat, quod ex voluntate testatoris fieri posset, reliquam hereditatem, cujus partes non expressæ; venire ad successorem ab intestato, sed pertineat solùm ad divisionem hereditatis inter scriptos heredes, quod scil. regulariter quidem heredes ita scripti æqualiter succedant, nisi manifestissime voluntas refragetur, s. constet quomodo debeant inæqualiter & secundum proportionem partium expressarum succedere. vid. l. 38. pr. b. t.

Th. IIX.

Th. IIX. princip.

Quær. *An institutio heredis possit conferri in arbitrium tertii?*

Neg. per l. 32. de hered. inst.

Opp. l. 86. b. t. l. i. de leg. i. Resp. Disting. est, an institutio sit planè in arbitrium tertii simpliciter & nulli certæ personæ collata, & hæc non valet; an verò persona sit expressa, & hujus solum voluntati commissum, an velit esse heres, & hæc valet: Et hæc de re sunt opp. text. quamvis enim hæc conditio non esset adjecta, tamen esset in arbitrio heredis, an velit adire, & licet forte in alterius voluntatem conferatur, tamen constat de certa persona, cum priori casu nimis vaga sit institutio.

Th. XIV. princ.

Casus l. opp. 40. hic est: testator instituit Titium, quem putat esse liberum, huic substituit, si heres non sit, Sempronium, postea autem post mortem testatoris sc. apparet, illum Titium non esse liberum, sed servum Mævii: Tunc quæritur: *An Dominus servi admittatur, an verò substitutus?* Pro utroque sunt plausibiles rationes. Pro domino servi illius militat I. quod constet servum heredem institutum acquirere hereditatem suo domino; & formulam in substitutione hæc: *si heres non erit;* hunc sensum habere: *si non ipse heres sit, nec dominum, faciat heredem.* E. Jubente domino servus potest adire & excludere substitutum. At II. pro substituto facit, quod testator nesciverit istum esse servum, adeoque credibile sit, quod ille eum non instituisset, si scivisset. Cum ergo sub hæc qualitate; quâ institutus, non possit esse heres, substitutus Sempronius videtur admittendus. Decisio
hujus

hujus dubii casus dependet à voluntate testatoris, an scil. etiam instituisset istum servum, licet scivisset; quia verò hæc de voluntate vix constare potest, decitur, quod in dubio pars hereditatis debeat ad Dominum servi pervenire, pars ad substitutum. Hic jam controversitur: quæ pars intelligatur? Dimidiam significari innuit §. *ult. l. b. r. & l. 41. de hered. pet.*

Obstare autem videtur *l. 40.* ubi quadrans solùm videtur assignari substituto. Notabiliores responsiones ad istum text. afferuntur ferè quatuor: I. est, quod hæc verba: *alter semis* non sint accipienda de uno semisse, quatenus ille dividendus sit inter dominum & substitutum, sed quod uterque semis intelligatur, cum *alter* sæpe de duobus dicatur. Verùm vix admittunt hæc verba hanc responsionem. Unde ipse Vigilius ad *d. §. ult.* fatetur, colorem quidem hanc responsionem habere, sed refelli posse. Alii 2. respondent, quod hic versus non pertineat ad casum in *l. 40. pr.* propositum, sed ad proximè præcedentem, quomodo scil. is, qui liber est tempore conditi testamenti postea fiat servus. Rationem differentiae, quod priori casu æqualiter sit dividenda hereditas, posteriori verò quadrantem tantum accipiat substitutus, assignant, quod testator possit ac debeat, etiam cogitare de hoc casu, & licet nullum errorem commiserit, tamen cum aliquod dubium sublit ad aliquam partem admitti substitutum: priorem verò casum cum error sublit, magis dubitabilem esse adeoque dividi hereditatem in æquales partes. Verùm hæc responsio valde videtur divinatoria. Alii 3. respondent cum Cujac. pro *A. S. i. e. alter semis* legendum putant *AS. Nim.* in veteri quodam exemplari scriptum.

esse *AS* per duas literas forte majusculas, has igitur imperitum scriptorem accepisse pro notis, & ex una voce fecisse duas, ita ut putaret literam *A.* significare alter, & lit. *S.* semis, quæ correctio text. omninò verisimilis est.

Denique 4. qui correctionem admittere nolunt, quod præsupponendum sit, illum Titium habuisse coheredem, v. gr. Cajum; tunc alter semis, in quo Cajus solus heres institutus, obvenit Cajo, alter semis dividitur inter Dominum instituti Titii, & substitutum, quam explicationem confirmat, quod notat Alciat. *l. 1. Diss. c. 1.* in veteri exemplari legi: *Sempronium coheredem.*

Ad *l. 3. C. de hered. inst.* Resp. 1. Disting. est inter casum, quo non constat de voluntate defuncti, an velit nihilominus illum institutum, nisi scivisset servum, & de hoc loquitur §. *ult. I. b. t.* Et inter casum, quo constat, quod ad alium nolit hereditatem translatam, & tunc omninò admittitur substitutus solus secundum *dd. text. opp.* vid. latius Jac. Gothofred. *animadv. c. 6. §. 6. & cap. 16.* Resp. 2. quod in illo text. agatur de milite, cujus voluntas præcisè est attendenda. Colligi autem potest ex casu ibi proposito, quod ipsum libertum suum velit. add. Viglius ad §. *ult. I. b. t. n. 10.*

Ead. Thes. vers. *Quoniam.*

Quær. *An filiofam. repudiante hereditatem substitutus admittatur, an verò pater?*

Substitutus admittitur, nisi peculiaris patris intuitu filius sit institutus arg. *l. 3. in fin. C. de instit. & subst.* Ad dubium (1.) Resp. Constitutio *d. l. ult.* exorbitans est, &

& correctoria, adeoque meritò restringenda ad casum, quo filio non datus substitutus. Ratio namque istius novæ Const. videtur esse, ne pereat ultima defuncti voluntas, quam sustinere hocce casu non est opus per legis verba: *patrem vocantis provisionem cum adsit à testatore expressè datus substitutus filio.*

Opp. (2.) quod filius & pater habeantur pro una persona, adeoque patre adeunte perinde est ac si filius excluderet substitutum, *l. fin. C. de impub. & al. subst.* Resp. 1. Potius invertimus argumentum: filius non excludit substitutum, cum repudiat. E. etiam pater, qui una est persona cum filio non excludit; Resp. 2. Illa fictio quod pater & filius sint una persona, non potest operari, ubi veritas & naturalis diversitas personarum necessario venit attendenda. Ad reliqua dubia Resp. in *ipsa t. b.*

THES. XV.

Opp. 2. *l. 12. d. condit. inst.* Resp. In hoc textu non ipsa suitas, in actu primo considerata, est sublata, sed solum necessitas immiscendi remissa.

THES. XX.

Ad *l. 42. b. t.* Resp. Ibi in casu, si uterque heres moriatur, quis substitutus est, ideoque si diversis temporibus vitâ decedant heredes instituti, illi initiò sibi invicem succedunt, & denique substitutus in ultimò mortui hereditate etiam invenit primi defuncti hereditatem.

Th. XXIV. XXV. & XXVI.

Quær. *An exheredato possit pupillariter substitui?*

Affirm. *l. 1. §. 2. l. 10. §. 5. d. vulg. & pup. subst. §. 4. Inst. d. pup. subst.*

M m m 2

Opp.

Opp. 1. quod formula : *Si heres erit, & intra annos pubertatis decedat* : non possit adhiberi. Resp. Alia congrua formula est utendum : *Titius heres esto, filius Sempronius exheres ; Si filius Sempronius impubes moriatur, Cajus heres esto.*

Opp. 2. quod pater nihil relinquat filio, sed excludat eum ab hereditate, adeoque nec huic alium rectè substituet heredem. Resp. patet ex *thes. 25.* quod sc. nomine filii pater condat testamentum & tribuat bona filii propria isti substituto.

Opp. 3. quod exheredatus non sit suus heres, arg. *l. 1. §. pen. de suis & legit. her. l. 1. §. 5. de conjung. cum emanc. lib.* adeoque nec ei substitui possit. arg. *pr. l. b. t.* Resp. ex not. ad *Exercit. 31. thes. 14. verb. exheredato.* Jung. h. *Exerc. thes. 28. it. Exerc. 34. th. 16.* quod sc. exheredatus non sit suus heres ratione effectus s. exercitii vel actualis successionis, quippe quæ impeditur per exheredationem : sit tamen suus heres ratione essentiae, sive requisitorum jus sunitatis ipsum constituentium : quæ sufficiunt, ut substitutio ejusmodi subsistat.

Opp. 4. quod tamen non sit vera substitutio, cum non adsit heres primus, cui secundus substituatur : cum potius hic ipse sit primus heres in bonis pupilli. Resp. Vocatur analogicè substitutio, quia in locum filii substituitur à patre alius ad quem bona ista, *si filius impubes moriatur*, pervenire debeant.

Th. XLI.

Opp. *l. 77. d. R. 7.* Resp. Hereditatis aditio est quidem nulla, si conditionalis, vel ad diem, s. ad certum tempus fiat, add. *l. 54. inf. de acquir. hered.* At verò aliud est

in heredis institutione, quæ quidem sub conditione vel die incerto fieri potest allegg. text. Ex die vero vel ad diem si fiat propter favorem ultimarum voluntatum, ipsa institutio non vitiatur, sed illa adjectio, quæ non potest secundum LL. subsistere, pro non adjecta habetur.

Th. XLVI.

Quær. *An filiusf. jure novo possit institui sub conditione casuali?*

Neg. arg. l. 4. in f. C. de lib. prater. Cum enim præteriri non possit, haut potest etiam ita institui, quia ejusmodi institutio instar præteritionis esset, ut in b. thes. explicatur.

Opp. l. 7. C. de inst. & subst. Resp. hæc l. (1) accipienda est de jure veteri, & retenta in C. ob aliam quæstionem, quæ ibi tractatur, vel (2) est accipienda de filiâ emancipatâ.

Th. LIII.

Opp. l. fin. C. si pend. appell. mors interven. Resp. ibi agitur de persequendâ appellatione, quæ quasi noviter persequenda venit ab herede, adeoque etiam novum tempus conceditur: hic agitur de adeunda hereditate, quæ singulari jure ad heredes heredis transmittitur, adeoque idem, quod defuncto statutum tempus, heredi præfixum.

Th. LVII.

Quær. I. *An heres directus perdat ob non confectum inventarium Trebellianicum?*

Aff. quia hæc in re Falcidiæ quam perdere dicitur Nov. 1. c. 2. & Trebellianicæ eadem est ratio.

Opponi solet, quod constitutiones poenales non sint

extendendæ c. odiosa. de R. J. in 6. Resp. Imò in LL. poen-
 alibus licita quoque extensio, nam & in iis ad mentem
 potius Legislatoris, quam verba respiciendum. l. 32. ad L.
 Aquil. l. 9. de J. dict. l. 3. ad L. Pompej. de parricid. l. 59. l. 64.
 de R. N.

Ead. Thes.

Quær. 2. *An filius ob neglectam confectiorem inven-*
tarii perdat legitimam?

Aff. l. ult. §. 12. C. de jur. delib.

Opp. (I) quod legitima debeatur jure naturæ, adeo-
 que per legem non possit adimi. *Resp. 1.* Etiam ea, quæ ju-
 ris naturæ sunt, aliquando ratione singularium circum-
 stantiarum mutantur. vid. *Exerc. 1. tb. 59.* *Resp. 2.* sibi ipsi
 imputet filius, quod non fuerit usus beneficio legis, adeo-
 que ipse se quasi privet legitima.

Opp. (II) legitima omnis generis gravaminis est
 expers. *Resp.* testator non potest quidem gravamen ali-
 quod addere legitimæ, at hic filius ob proprium factum
 legitimam amittit.

Opp. (III) quod legitima debeatur, ut æs alienum.
Resp. modò ipse filius sibi non præjudicet, uti hîc fit, cum
 omittit inventarium.

Opp. (IV) quod patronus ob omissionem inventarii
 non omittat jus legitimæ portionis. *Nov. 1. c. 4. §. 1.* *Resp.*
 non agitur ibi de omissione inventarii, sed loquitur text.
 de patrono, qui intra annum post aditam liberti heredita-
 tem legata solvere cessavit, propter quam cessatio-
 nem non amittit legitimam.

Ex-

EXERCITATIONE XXXIV.

Thes. IV. in fin.

Quær. *An privilegia militaris testamenti spectent ad non milites, qui forte in castris constituti ibi decedunt?*

Aff. *l. fin. C. de test. milit. add. l. unis. de bon. poss. ex test. milit.*

Opp. *l. 16. C. de test. milit. Resp. text. loquitur de iis, qui non sunt in hosticō vel periculo constituti.*

Th. VII.

Opp. *l. 3. C. de test. milit. ubi miles filiam instituit ex sextante, uxorem ex uncia, de residuis portionibus nihil dixit, & tamen totam hereditatem capiunt uxor & filia, nec quicquam ad heredes alios pertinet: adeoque & in milite obtinet, quod non possit pro parte intestatus decedere. Resp. Miles hōc casu non ex certis rebus, sed ex certis partibus assis heredes scripsit filiam scil. ex duabus unciis, uxorem ex uncia, adeoque apparet, quod velit divisam hereditatem in tres partes, ita ut duas capiat filia, unam uxor. confer. *l. 3. §. 1. de hered. instit. l. 17. in pr. l. 37. b. t.**

Ead. Th. vers. *Quod non correctum.*

Verba Novel. in f. alleg. non obstant, non enim accipienda sunt de persona testatoris, sed de persona heredis, ut si miles sit institutus seu privata persona, non possit detrahere quartā Falcidiam, nisi inventarium confecerit.

Th. IIX.

Opp. *l. 5. de solut. Resp. Sensus text. est, quod non solum non possit capere ex donatione militis, l. 2. C. de donat. inter vir. & uxor. sed nec ex testamento ejus.*

Th.

Th. XIX. in fin.

Opp. l. 6. §. 2. *ad SCtum Trebell.* Resp. Loquitur text. hic de eo, qui detrectat s. recusat restitutionem, tunc enim Prætor est adeundus, & quia prætorio jure non habetur pro herede, qui abstinet, ideò ut possint transire actiones, compellit Prætor filium immiscere se hereditati. Text. verò in l. 27. agit de eò, qui sponte restituit, tunc enim non opus est, ut Prætor compellat immiscere, sed quia ipso jure est heres, transeunt actiones facta restitutione, etiamsi se non immiscuerit.

Th. XXVI. init. vers. *servus.*

Dubium occurrit ex l. 43. d. *acq. hered.* Resp. In specie hujus l. 43. domino servus hereditatem non acquirit, quia non dicitur servus hereditarius, nisi ante hereditatem aditam, quo casu acquirit hereditati, ad huc jacenti, post aditam verò hereditatem non est amplius servus hereditarius, sed heredis servus proprius, qui heres adeundo sibi quæsit omnia, quæ in hereditate erant, etiam servum ipsum.

Th. XXIX. vers. *Adeoque.*

Opp. l. 21. §. ult. de *A. vel O. hered.* Resp. Si quis pro parte sit institutus heres, pro parte substitutus sub conditione, hoc casu licet ignoravit conditionem extitisse, rectè adit hereditatem d. l. opp. Sed hic error s. opinio heredis in acquirendâ hereditate ei non nocet, veluti heres, qui pure institutus, putat se sub conditione institutum, parvit conditioni, rectè adiit l. 34. §. 1. de *A. vel O. hered.*

Th. XL.

Opp. l. 66. de *hered. institut.* Resp. Pomponius ibi non quærit de jure, an sc. ubi constat de conjunctione

ver-

verbali, locus sit juri accrescendi, quippe quod ipsum statuisset verba ultima manifestè arguunt; sed ambigit de facto, an scil. tali casu, quem proponit, sint Cajus & Mævius peculiariter verbali conjunctione juncti. Quam quæstionem facti ex conjecturata mente defuncti decidit, & negat. Cum enim hæc verba testatoris: *Titius heres esto: Cajus & Mævius equis ex partibus heredes sunt*: sint ambigua, & vel sic possint intelligi: *Cajus & Mævius equis ex partibus inter se*, vel sic: *Titius heres esto: Cajus & Mævius equis ex partibus unâ cum Titio*, (quippe qui proximè præcedit) *heredes sunt*, ideo iste sensus accipitur, quem credibile est defuncti fuisse. *l. 24. de rebus dub. nim.* qui plenior continet voluntatem *l. 12. d. R. J.* Plenior autem hæc est voluntas, si Titius æquè cum Cajo & Mævio junctus dicatur: & licet aliàs regulariter ejusmodi oratio, quâ peculiariter instituti sunt Cajus & Mævius, contineat verbalem conjunctionem, tamen mentem hic testatoris aliam apparere constat, qui ista unâ oratione non specialiter conjunxisse, sed celerius dixisse videtur.

Quær. *An in testamento militis locum habeat jus accrescendi?*

Neg. *l. 2. C. de test. milit. l. 37. ff. eod.*

Opp. *l. 3. C. de test. milit.* Resp. Ibi ex circumstantiis mens militis colligitur, quod velit ita hereditatem divisam, add. notata ad *l. bes. 7.*

Th. XLII.

Quær. *An teste uno aut altero ante recognitionem mortuo fides testamenti intercidat?*

Nnn

Neg.

Neg. quia sufficit semel testamentum esse legitime conditum.

Opp. quod testes mortui non possint recognoscere sigilla & subscriptiones suas. Resp. sufficit recognitionem ab iis fieri, qui sunt superstites.

Th. XLIV.

Quær. *An transmissio ex potentia sanguinis etiam extendenda sit ad heredes ab intestato?*

Affirm. quia eadem subest ratio.

Opp. quod text. in *l. unic. C. de his qui ante apert. tabb. & c.* loquatur de scriptis testamento heredibus. Resp. Eadem tamen subest ratio in heredibus ab intestato.

Th. LVI.

Quær. *An is codicillos possit facere, cui statuto testamenti factio est interdicta?*

Neg. quia etiam statuta reddunt inhabilem, perinde ut aliud jus.

Opp. quod statuta strictè sint accipienda de testamento, & non extendenda ad Codicillos. Resp. qui per statuta est inhabilis ad testandum, idem per consequens & secundum regulas juris communis etiam est inhabilis ad condendos codicillos.

Th. LVII.

Quær. *An cæcus in Codicillis etiam octo testes debeat adhibere?*

Neg. quia *l. 8. C. qui test. fac. poss.* unum supra numerum consuetum exigit testem, adeoque in testamentis quidem octavum testem, in Codicillis verò analogicè sextum.

Opp.

Opp. d. l. 8. Resp. textus loquitur de testamentis, qui si ad Codicillos analogicè accommodetur, ultra quinque ordinarios testes, sextus accedere debet.

Th. LXV. n. 3.

Quær. Si defunctus ignoraverit uxorem esse pregnantem, nihilominus adjecta clausula Codicillaris operetur, quod posthumus censeatur rogatus restituere hereditatem?

Neg. I. Quia in ignorante cessat voluntas s. præsumptio ista, add. arg. l. 19. l. 27. §. 29. de leg. 2. l. qui gravi 11. pen. de jur. Codicill. II. Si posthumum nasciturum scivisset, ipsum non censeatur oneraturus.

Opp. (1.) Quod testator adjiciens clausulam codicillarem videatur velle, ut habeat testamentum effectum, quomodocunque id infirmetur, l. ult. C. de Codicill. Resp. præsumptio, quod si cogitasset de posthumo, non fuisset oneraturus eum fideicommissis, est fortior ista tacita voluntate, quæ aliàs extra hunc casum, quo ignorantia singularis subest, colligitur.

Opp. (2.) Quod posthumus natus rumpat testamentum, sed non Codicillos & fideicommissa, l. si quis cum nullo 3. §. 1. l. 8. §. 3. l. 11. l. pen. de jur. Codicill. Resp. Nulla est consequentia: ibi enim constat testatorem Codicillos omninò velle valere & fideicommissa: Hic verò dubium est, eò quod ignoraverit posthumum nasciturum esse.

Opp. (3.) l. generaliter. 24. §. 11. de fideicom. libert. ubi rupto testam. posthumi nativitate libertates deberi probatur, cum à legitimis quoque heredibus relictae

Sint. Resp. non agitur ibi de hereditate præstanda heredibus scriptis; sed de libertate dandâ, quæ legato vel fideicommissio relicta est à legitimis heredibus, ex quo minus rectè infertur ad hereditatem relictam posthumo sc. auferendam & aliis restituendam.

Th. LXVI.

Quær. Si inceperit scribere ultimam voluntatem, sed non ad finem perduxerit, forte autem prætermiserit clausulam Codicillarem, an valeat ultima voluntas?

Neg. per l. ii. §. i. de leg. 3. l. 29. pr. qui test. fac. poss.

Opp. l. ult. §. i. C. de jur. Codicill. Resp. non ratione voluntatis sed solennitatis invalidum testamentum ibi potestate hujus clausulæ vim fideicommissi adipiscitur. Loquitur autem text. hic de testatore in scriptis suprema ordinaturus, qui cum integram suam voluntatem conscriptam testibus signandam exhibuisset, decessit, antequàm solennia peragerentur.

EXERCITATIONE XXXV.

Th. IV. vers. Prioris quis. n. 2. verb. Servi ut servi.

OPP. (I) l. 82. de A. vel O. hered. Resp. Ibi servus non ut servus est capax, sed quatenus postea consequitur libertatem: ejus enim consequendæ intuitu videtur servus institutus.

Opp. (II) l. 82. §. fin. de leg. 2. & l. 68. §. i. de leg. 1. Resp. quod servo ut servo & quamdiu servit, uti ipse text. ait, non possit legari, sed hactenus ex persona servi vires acci-

accipit legatum, quatenus ei, qui jam servus est, si liber factus, legatur s. is legatum accipere possit.

Th. V.

Opp. *l. fin. §. 2. de leg. 2.* ubi dicitur, quod solum dimidia pars pertineat ad collegatarium. Resp. Quæstio in h. text. est: An conditio respectu legati Sejo adscripta etiam censeatur adscripta collegataria Marcellæ; ita ut illa non existente etiam Marcellæ portio legati non debeat? Et ad hanc respondetur, quod conditio ista Marcellæ non sit adscripta, sed ea nihilominus dimidiam portionem legati percipiat. Non igitur negatur alteram dimidiam quoque portionem ad ipsam jure accrescendi venire.

Th. IX. vers. *Si autem legatarius.*

Quær. *An rei legata, cujus commercium non habet legatarius, æstimatio saltem sit præstanda?*

Neg. *l. 49. §. 2. de leg. 2.*

Opp. (1) *l. 11. §. 16. de leg. 3.* Resp. Servis ademta est totius juris Civilis communio: at sciendum est, testamenti factionem cum servis ex persona dominorum introductam, ut perinde, si domino militia relinqui potuit, & servo possit, atque in persona servi ipsi domino relicta videatur. *l. 31. de hered. inst.* Eò fit, ut si testator servo alieno militiam legaverit, legatum utile sit, & æstimatio, quæ sub legato militiæ continetur, *d. l. 49. §. 1. de leg. 2.* debetur domino, qui militiæ commercium habuit, modo testator non ignoraverit, servum esse.

Ad obst. (2) *l. 114. §. 5. de leg. 1.* Resp. Proponitur ibi legatum licitè relictum. E relictum capaci, non ei, cui commercium rei relictæ interdictum est. Nemo enim

enim dicet prædium provinciale licitè legari præfidi, aut mancipium Christianum Judæo. Proponitur E. relictum ei, qui casu aliquo & probabili ex causa rem habere non potest, non ei qui jure capere prohibetur.

Ad obst. (3) *l. 40. de leg. 1.* Resp. 1. Cujac. legit *jus possidendi*. Resp. 2. Donellus putat fideicommissarium non habuisse jus possidendi ex probabili aliqua causa, non quod plane commercium rei non habuerit add. *l. 49 §. pen. d. leg. 2.*

Th. XII. vers. *Sed quid si post.*

Antinomia occurrit inter *l. 5. ad L. Falcid.* & *l. 72. de leg. 2.* Casus talis est: Testator Cajus in testamento Anno 1658. condito legat Sempronio 100. quæ ipsi debebat solvere calendis Augusti. Anno 60. post conditum testamentum vivit, usque ad mensem Septembris illius anni. Quær. An hoc legatum subsistat? Dicitur *d. l. 82. de leg. 2.* legatum esse utile, si in se consideres, quia semel habuit debita requisita. Dicitur autem inutile, in *l. 8. ad L. Falc.* respectu effectus, ratione cujus nullam utilitatem habet. Vel etiam hoc modo antinomia ista solvitur: Paulus in *d. l. 82.* non loquitur generaliter de quacunque re legata: sed de 100. legatis: quæ vindicari nequeunt. Regulariter igitur legatum subsistit, sed excipiuntur ea, quæ vindicari non possunt, ut quantitates & genera: tunc enim demum legatum, etiamsi vivo legatario dies venerit, est utile, cum datur vindicatio rei debitæ *l. 3. §. 2. de legat. 3.* quippe quæ vindicatio alias ex debito s. obligatione ex contractu non competeret.

Ead. Th. vers. *Nec admittenda.*

Opp. *ea. §. 3. solut. matrim.* Resp. quod in illo text.

spe-

speciales occurrant rationes, nim. (1) quod in illâ lege agatur de casu, quo pater nomine filia, & tamen sine ejus consensu dotem exigit, adeoque cum non legitimè exegerit, magis præsumi potest ideò legatum, ut nomine dotis vitiôsè exactæ satisfaceret filia. (2) quæritur in illa l. 22. de jure mariti, quomodo filiam uxorem suam dotem iterum petentem removeat, indeque simul in favorem mariti, ne bis idem petatur, receptum videtur, ut legatum, facilius compensationis gratia relictum censeatur.

Ad l. 34. §. 5. de leg. 2. Resp. ibi non simpliciter debitum, sed expressè dotis nomine quid relictum est.

Th. XIV. vers. *Hæc tum demum &c.*

Opp. 1. l. 39. de manum. testam. l. 88. de V. S. Resp. continetur his legibus jus vetus, quo legari non poterat res aliena per damnationem.

Opp. 2. l. 120. de V. S. Resp. quod quidem legatio sit coarctata, sed non ratione hujus subjecti, quod res aliena possit legari. vers. *Quod etiam jure canonico.*

Ad c. 5. de testam. Resp. Ex integra Gregorii Pontificis epistolâ apparet, quod in proposita ibi specie testator rem unius Ecclesiæ alteri Ecclesiæ sepulturæ causa legaverit, & filios heredes instituerit, iisque satis exiguum patrimonium reliquerit, quo casu æquum est, rem ei Ecclesiæ, ad quâ spectat restitui, filiosque satis pauperes æstimatione ejus gravandos non esse, præcipuè cum sepulturæ causa testator eam reliquerit. Sepultura autem præsertim hoc casu debet esse gratuita, quasi diceret Pontifex: licet aliàs secundum LL. civiles sive communes valeat legatum, tamen hoc casu secundum Canonicam æquitatem non valet.

Th. XVI. vers. *legato genere.*

Opp.

Opp. *l. 52. mandat.* Resp. alia est ratio debiti ex contractu & debiti ex testamento, ibi imputet sibi Creditor si is, cui quid promissum est, quod non curaverit qualitatem rei exprimi. Hic autem legatario nihil potest imputari, & præsumitur favore ultimarum voluntatum ac heredis, ut mediocri saltem legatario præstetur.

Ead. Th. vers. *Siquidem.*

Opp. *l. 20. de legat. 1.* Resp. ibi itidem species non est expressa, sed est instar legati generis.

Th. XX. vers. *Vel ex facto.*

Obst. *l. 79. §. 2. de leg. 3.* pugnat cum *l. 44. §. 4. de leg. 1.* Resp. Regulariter per superstructionem domus in aream non mutatur voluntas testatoris, quia domus non tam mutat aream, quam per eam aream quid accedit, aliquando tamen inde mutata voluntas testatoris colligi potest, de quo casu est *l. opp.* & innuitur hoc in ipsa *l. 44. §. 4.*

Th. XXI.

Quær. *An levissimam culpam præstet heres circa rem legatam?*

Aff. *l. 47. §. pen. de leg. 1.*

Opp (1.) *l. 108. §. 12. de leg. 1.* ubi dicitur, quod dolus malus tantum præstetur. Resp. in ipsa th. vers. *Exceptio &c.*

Obst. (2.) vers. *h. l. alioquin &c.* ubi dicitur, quod culpa sit præstanda, quæ vox ex communi interpretum sententiâ significat levem culpam. Resp. 1. secundum hypothesein communis sententiæ, quod comparatio solum fiat in eo, non sufficere, ut dolus præstetur, cum utriusque commodum versetur, quis autem gradus culpæ sit præstandus, habetur in *l. 47. §. pen. de leg. 1.* Resp. 2. juxta nostram

stram sententiam Exerc. 19. tb. 40. expositam, inter levis ac levissimæ culpæ præstationem nullam esse differentiam

Opp. (3.) l. 5. §. 2. commod. Resp. itidem juxta communem sententiam, quod singulare sit in legatō, in quo omnis culpa ab homine abesse debet.

Opp. (4.) l. 5. de instruct. vel instrum. leg. Resp. ibi fundus seu instrumentum legatum, ut apparet ex voluntate defuncti.

Th. XXIV. init.

Quær. *An portio deficientis legatarii accrescat illi, qui deficienti est sive verbis si vere junctus?*

Aff. §. 8. I. de legat. l. 59. de legat. 3. l. un. §. 10. 11. C. de caduc. toll.

Opp. 1. l. 16. pr. de legat. 1. it. l. 34. §. 9. eod. Resp. 1. subest hic vestigium juris veteris, & pertinent illi textus ad legatum damnationis, in quo non locum habebat jus accrescendi. Ulpian. fragm. tit. 24. de legat. ibique Cujac. verb. *Non concurrente si per damnationem*. Petr. de Grev. in d. l. 16. pr. Dn. Franizk. p. m. Exerc. 7. quæst. 5. Resp. 2. Textus illi sunt referendi ad Legem Julianam Papiam & jus caducorum. Nam in d. l. 16. pr. collegatarius non erat in rerum natura tempore facti testamenti, cui quod relictum erat, pro non scripto habebatur. l. un. §. 1. & seqq. C. de caduc. toll. Et in d. l. 34. §. 9. de iis agitur, qui vel ante mortem testatoris vel ante apertas tabulas defecerunt, quibus quod adscriptum erat, caducum fiebat, atque ita in favorem fisci hi partes faciebant. Conf. l. 84. §. 8. de legat. 1. Vinn. ad §. 8. I. de legat. num. 13.

Opp. 2. l. 38. §. 2. l. 41. §. 9. de leg. 3. Retulit se testator in d. l. 37. §. 2. ad nomina propria vernerum testamento expressa,

pressa, atque ita omnibus nominatim legasse videtur. Nominum autem nuncupatio viriles partes facit ab initio, maximè in fideicommissis, & in legatis per damnationem: & ideo singulis ab initio quasi divisim partes adscriptæ fuisse videntur. *l. 7. de legat. 2.* Similiter & in *d. l. 41. §. 9.* divisim videntur fuisse partes adscriptæ. Cujac. *lib. 15. observ. 4.*

Opp. 3. *l. 74. de condit. & demonstr.* Resp. Proponitur ibi singularis casus, uti ex ipsis legis verbis apparet. Cum enim mulier beneficio legis, sc. conditionem remittentis *l. 72. §. 5. eod. t.* partem habeat, contra voluntatem testatoris: ideo jus accrescendi non videtur locum habere; quod se fundat in præsumptâ voluntate testatoris. Vid. Cujac. Papinian. *l. 32. quest. in d. text.*

Th. XXVI.

Opp. *l. 1. d. leg. 1.* ubi jam tempore Ulp. legata exæquata. Resp. Exæquatio, cujus Ulp. facit mentionem, est ex inscriptione illius L. ad quasdam materias restringenda, quod sc. per omnia, quoad Falcidiam sint exæquata legata fideicommissis, jam tempore Ulpiani, de quâ Falcidiâ in *lib. 67. ad edictum*, unde ista *l. 1.* desumpta, agit Ulpianus: quæ responsio firmatur ex fragmentis Ulpiani, ex quibus satis apparet, Ulpianum non absolutè, sed respectu Falcidiæ intelligendum esse. Movet autem Joh. Jac. VViesenbach. *emblem. Tribon. pag. 104.* hoc dubium, falsum esse exæquata esse legata fideicommissis, quantum ad Falcidiæ imputationem. Nam, ait, in quartam hereditatis, quam per Legem Falcidiam heres habere debet, imputantur res, quas jure hereditario capit, non quas jure legati vel fideicommissi, vel conditionis implendæ causâ accipit. Sed in quartam Trebellianicam hæc omnia imputantur *l. 91. ad L. Fal-*

L. Falcid. etiam videlicet, quæ conditionis implendæ capiuntur *d. l. 91. vers. sed & quod implendæ. arg. l. 22. §. si heres. 2. ad S. et Trebell.* Verum hæc ita se habent in fideicommisso universali: Ulpianus autem in *d. l. 1. de legat. 1.* agit de fideicommisso particulari, quod cum legatis quoad Falcidiæ detractionem per omnia exæquatum asserit. Similiter jam olim affinitatem & similitudinem habuere in *L. Papiâ. l. 87. de leg. 3.* in *L. Eliâ Sentiâ. l. 27. pr. qui & à quib. manum.* in cautione legatorum *l. 1. §. 10. l. 14. ut legator. vel fideicomm. & c.* in interdicto, quod legatorum *l. 1. quod legatorum & c.* in interdicto, ne vis fiat ei, qui in possessionem missus *l. 2. §. 8. ne vis fiat.*

Th. XXXIV. vers. *Intelligitur.*

Opp. *l. 22. & 38. b. t. l. 58. §. 1. de usufr. l. 8. de ann. legat. l. unic. quand. dies usufr. cedat.* Resp. multum interest utrum testator ita dicat: fructus s. redditus illius fundi do, lego: an vero ita: fructus seu redditus istius fundi dari volo. Qui dicit prius, potestatem legatario tribuit fructus sumendi s. percipiendi, quod usumfructum arguit, *d. l. 41. & l. 20.* Posteriori verò formula potestas tribuitur heredi fructus percipiendi & dandi, adeoque usufr. s. jus, quo ipse quis percipit fructum ex fundò non conceditur. *alleg. l. 22. & 38. b. t. & l. 8. de ann. legat.* Similiter aliud est legare fructus annuos, aliud ex perceptis fructibus partem aliquam legare: Illo casu fructus percipiendi potestas ipsi tribuitur legatario, ideoque usufr. legatur: posteriori casu heredi tribuitur fructuum perceptio, & ipsi injungitur, ut ex eò, quod redegerit ex fructibus, partem præstet legatario. *alleg. l. 58. §. 1. de usufr.*

Th. XLII.

Opp. *l. pen. b. t.* Resp. ibi regulariter vel contra propriam viæ servitutis naturam jus transeundi domum personæ filiæ ex singulari affectu tribuitur.

Th. XLV.

Opp. *l. 69. §. 4. de jur. dot.* ubi valet jus in stipulationem deductum nullâ quantitate expressâ. Resp. ibi agitur de dote filiæ à patre præstandâ, adeoque quantitas certa fieri potest juxta arbitrium boni viri, inspecta dignitate meriti & divitiis patris. Hic autem agitur de dote reddendâ uxori, cujus legati quantitas non potest fieri certa, cum nulla dos sit data.

Th. XLIIIX.

Opp. *l. ult. §. 1. vers. ita tamen &c. C. comm. de legat.* Resp. Ille textus non est de optione legatario nominatim data, sed de servo Titio legatō, quem Cajo elegerit & electione in legatarium translata ex eâ constitutione: Cajo sc. non eligente intra annum, hoc casu inquit, text. ipsi Legatario videtur data electio, ita tamen ut non eligat optimum, quem alias elegisset, si testato legatario electionem expressè concessisset.

Th. LVII. *in fin.*

Opp. *l. 39. §. 4. de leg. 3.* Resp. Est homonymia in verbis: *optimus maximus.* in textu opp. significant fundum liberum à servitute, add. Exerc. XIII. *tb. 4. in fin.*

Th. LIIX.

Opp. *l. 1. in pr. l. 3. in fin. de pecul. leg.* argumentum ex his text. tale formari potest. Ubi sunt duo legata, ibi se habent ut duo principalia, & sunt duo legata separata. Atqui quando dico fundum lego cum instrumento, sunt duo legata.

legata. E. sunt separata. Resp. ad Major. eam negando: dicitur quidem *in l. 3.* quod duo legata illo casu sint separata, sed non dicitur, quod quodocunque sunt duo legata, semper sint separata: possunt igitur esse duo legata, quorum unum ab altero dependeat.

Th. LXVII.

Quær. *An legatis alimentis etiam comprehendantur sumtus, ad disciplinas humaniores addiscendas necessarii?*

Neg. *l. 6. l. 7. b. t.*

Opp. *l. 6. §. 5. de Carbon. Edict. l. 4. ubi pupill. educ. deb. l. 2. C. de alim. pup. prest.* Resp. text. illis impendia ad addiscendas artes liberales comprehenduntur, non vi verbi *alimentorum*, sed ex peculiari edicto Prætoris *l. 6. §. 5. de Carbon. Edict.* item ex iussu magistratus & officio tutelæ.

Th. LXXVII.

Opp. *l. ult. §. 2. b. t.* Resp. Disting. est: aut pecunia ut residua ex rationibus & actione tutelæ personali exigenda debetur à tutore, & hæc legatâ liberatio legata videtur *d. l. fin. §. 2.* aut verò ipsa pecunia pupillî extat apud tutorem, & jure domini vindicari potest, & hæc remissa rationem redditione non censetur legata *d. l. 28. §. 4.*

Th. XXCI. vers. *Vel etiam sine codicillis nudè.*

Possent quis hic objicere, quod non fiat nudè, quia fit coram quinque testibus. Sed vox *nudè* opponitur *facto*, quod non opus sit facto, ut in testamentis, ubi nuda revocatio coram septem testibus prolata non valet, nisi aliud factum, cancellatio sc. f. aliud accedat.

Ead. Th. vers. *Sed quid sit.*

Opp. *l. pen. §. 1. b. t.* Resp. Istò casu matrem non tan-

quam legatariam, sed tanquam ministram & dispensatricem gravatam esse. Confer. *l. 17. de leg. 2.*

Th. XXCII. vers. *Sirem legatam alienaverit.*

Opp. (1.) *l. 9. l. 50. de hered. instit.* Resp. Loquuntur hi text. de servo herede instituto, quem satis est in testatoris esse potestate tempore & facti testamenti & mortis, ut relictum capiat; medio enim tempore quod accidit, non inspicitur, imò & servus liber esse iussus, alienatus, si post mortem Domini ante aditionem hereditarius fiat, ad libertatem perveniet. vid. *l. 58. de manumiss. testam.*

Opp (2.) *l. 27. b. t.* Resp. Loquitur de servo alteri legato, cui aliquid relictum est, quod servo non est ademptum per alienationem, sed eum sequitur: ait autem d. l. *Posse procedere legatum, si ea voluntas sit testatoris*, i. e. si Dominus velit servum deberi legatario, cujus accessorium est id, quod servo relinquatur.

Th. XXCIII.

Opp. *l. 14. in fin. b. t.* Resp. non agitur in opp. L. de legato incapaci relictos, sed quod ratione objecti est inutile, adeoque non potest non tunc prius in totum subsistere.

Thes. XXCVI.

Opp. *l. 42. de hered. instit.* ubi non videtur, quod benignius est eligi. Resp. Agitur quidem illic de libertatis causa, sed duo etiam petunt libertatem, cum utrique competere non possit, impediante L. *Æliâ Sentiâ*, atque inde ob incertitudinem nihil debetur. In casu verò *l. 10. §. fin. b. t.* ab unò libertas petitur, cui proinde humanitas eam deberi suadet.

Th. XXCIX.

Th. XXCIIX.

Opp. l.9. §.3. b. t. Resp. in l.9. §.3. hic proponitur casus: Extraneus cum dotem pro muliere daret, stipulatus est, dotem sibi reddi, sub hac conditione, si in matrimonio mulier decessisset. Contingit verò maritum & uxorem simul in navi perire; dicitur stipulationem de dote locum non habituram, nisi probetur maritum prius decessisse, aliàs enim simul cum marito decessisse censetur: quo casu etiam in seu durante matrimonio perit.

Th. XCVII. in 2.

Quær. *An conditio possit per equipollens adimpleri?*

Neg. l.55. l.94. de condit. & demonstrat.

Obst. l.3. C. de inst. & subst. l.11. §. 11. de leg.3. Resp. Distingv. est: aut conditio est causa dispositionis ex solâ testatoris intentione & hac specificè venit implenda, *alleg.55. & 94.* aut verò se habet ut via & medium ad finem aliquem & effectum & tunc sufficit per aliud & simile medium talem effectum adimpleri.

Ead. Th. vers. *Qua tamen cautio.*

Opp. l.4. de condit. instit. l.7. l.67. b. t. Resp. Speciale est illò casu, ubi totum propositum est in facto legatarii, qui libera voluntate conditioni illi convenire & singulis momentis factum implere potest. Accedit quod dominus in servum jus vitæ & necis habeat, ut frustrà expectetur mors servi, ne dominus per scelus ad legatum sibi faciat viam.

Ead. Th. vers. *Mixta conditio.*

Opp. l.11. §. 13. de condit. instit. Resp. Agitur ibi de con-

conditionibus potestativis non mixtis, & cum per tertium impediatur legatarius quo minus impleat, conditio pro impleta habetur.

Eâd. Th. vers. *Impossibilis.*

Opp. l. 4. §. 1. d. *statulib.* Resp. illa conditio difficilis quidem est, sed non ἀπλῶς s. simpliciter impossibilis, confer l. 137. de V. O. Vel ut respondet Zœsius n. 4. ff. de condit. & demonstr. non est per se sed per accidens impossibilis.

Eâd. Th. vers. *Lege talis.*

Opp. (1.) l. 15. de condit. instit. Resp. filiofamilias sub conditione furti herede instituto non valet institutio, quia non sub aliâ quam potestativa potest institui. vid. tit. de constit. instit.

Opp. (2.) l. 12. pr. de manum. testam. junct. l. 8. pr. de condit. inst. Resp. licet aliâs jurisjurandi conditio remittatur d. l. 8. tamen ea, libertati consequendæ adscripta, omnino implenda est. d. l. 12.

Eâd. Th. vers. *Non autem.*

Opp. l. 2. C. de inut. stipul. l. 34. de V. O. l. 5. C. de instit. & subst. l. 2. C. de condit. insert. Resp. aliud est metu pœnæ libertatem matrimonii auferre, vel etiam inducere divortium, aliud est certâ conditione invitari ad voluntatem defuncti licitam sequendam.

Eâd. Th. vers. *undè.*

Opp. l. 8. §. pen. l. 23. l. 24. de condit. instit. l. 54. §. 1. & 2. de leg. 1. l. 20. de annuis legat. l. 39. de R. J. Resp. Distingv. aut ipsi quid potest imputari, quod non antè cum persona in testamento nominatâ matrimonium contraxerit; aut verò nihil potest imputari, ut si ante testatorem jam mortua fuerit illa persona. Priori casu deficit conditio & extinguatur legatum: posteriori autem non.

Th. XCIIIX. vers. *Si verò legatarius.*

Opp. *l. 3. de leg. 2.* Resp. Distingv. An expressè, simpliciter & immediatè voluntati heredis sit permissum, uti fit in casu thes. propositæ: an verò per modum conditionis, cujus impletio vel non impletio dependet à voluntate heredis, de quo posteriori casu est text. opp.

Ead. Thes. vers. *Denique.*

Obst. *l. 52. b. t.* Resp. Cum Cujac. *l. 2. obs. 2.* quod legatum non possit conferri in voluntatem alterius, ut ab eo dependeat vis legati, sed possit ita conferri in voluntatem alterius, tanquam inconditionem seu aliquando illum velle & voluntatem suam declarare contigerit, quæ distinctio probatur ex alleg. *l. 11. §. 5. de leg. 3.*

Ead. Thes. vers. *Non liberatur.*

Opp. *l. 6. b. t.* Resp. in l. opp. tantum dicitur heredem vel legatarium non incidere in poenam Sempronio non arbitrante: sed nihilominus facere debet arbitrio boni viri. arg. *l. 37. b. t.*

Th. C. vers. *unde etiam si.*

Opp. *l. 1. §. 1. de condit. & dem.* Resp. Sensus text. est, quod certum sit, debitum tempore veniente exigi posse. Respiciunt igitur verba: *futuri temporis*: non ipsam obligationem, quæ jam præsens, uti ex verb. præced. apparet, sed debiti præstationem.

Ead. Th. vers. *incertus.*

Opp. *l. 5. C. qu. dies leg. ced.* Resp. Ætas legatarii duobus diversis modis legato adscribitur, vel enim ipsum legatum in eam ætatem confertur: veluti Titio cum annorum 40. erit factus 100. do, lego; vel solutio legati purè relictæ in tempus illius ætatis confertur: ut: Titio 100.

Ppp

do,

do, lego, quæ ipsi solvantur cum ad legitimam ætatem pervenerit. De priori casu sunt text. in thes. alleg. de posteriori d. l. 5. & faciunt huc illa verba: *non conditionem sed moram.*

Nec obstat huic solutioni l. 40. §. 2. d. condit. & demonstr. ad quem tex. respondet Bcchov. ad Treutl. vol. 2. diff. 13. tb. 6. lit. E. specialem esse ejus responsi rationem, quod testator ita repetierit legata, ut primum legatum quali per novationem in secundum translatum videatur. Forte aut commodius dicimus Labeonem illo text. negare, eò in casu solutioni tantum adjectum esse tempus, vel purè esse legatum, non verò negare, si alio casu appareat, tantum adjectum diem solutioni (*ut in d. l. 5.*) legatum esse purum.

Ead. Thes. in fin. n. 3.

Opp. l. 27. §. 1. b. t. ubi statim debet præstari nec demum tempus incipit à tempore mortis. Resp. Ibi adjecta est conditio, quæ est contra bonos mores & adjecit testator, cum moriatur, quia eo demum tempore constare potest, an non nupserit. Cum ergo talis conditio remittatur, etiam tempus quod ratione ejus adjectum non attenditur, sed legatum statim peti potest.

EXERCITATIONE XXXVI.

THES. III.

Quær. *An legatarius aut fideicommissarius possit detrahere Falcidiam?*

Neg. l. 71. b. t.

Opponunt. l. 32. §. 4. ad L. Falcid. Resp. non ubi quid detrahit Legatarius ex legato iterum restituendo
vi &

vi & jure Falcidiæ sibi competente s. non ex sua persona detrahit, vel cum ipsius legatum per detractum ab hered. Falcidiam sit minutum, & ex eò ipso tamen legato rogatus sit, quinque iterum restituere, præsumitur testatorem voluisse, ut etiam pro ratâ minueretur quantitas restituenda, cum ipse, qui restituere debet, non integram quantitatem accipiat. Illa præsumptio cessat in casu *l. 25. §. 1. b. t.* cum ibi non ex ipso legato, quod per Falcidiam imminutum est, sed diversum quid sit restituendum.

Th. IV. vers. *Tempore mortis testatoris.*

Obst. *l. 53. ad L. Falcid.* Resp. peculiaris est ratio peculii circa quod distingv. An sit auctum post mortem an diminutum. Illo casu spectatur tempus aditæ hereditatis, quia nimirum principium & fundamentum hujus actionis, jam adfuit tempore mortis testatoris. Est enim peculium universitas quædam quæ naturâ sua incrementum illud recipit: sic etiam attenditur in Falcidiâ, quando debitor, qui tempore mortis non erat solvendo, postea fit solvendò, quia sc. principium seu obligatio debitoris jam adfuit tempore mortis *l. 56. pr. eod.* Simile exemplum est in *l. 43. b. t.* Posteriori casu spectatur tempus mortis. *d. l. 56. pr.*

Th. VI. *n. 1.*

Quær. I. *An testamentum militis sit liberum à detractiōe Falcidiæ?*

Affirm. *l. 7. C. b. t. l. 40. §. eod.*

Obst. videtur, quod ex hereditate per fideicommissum testamento militis relictâ deducatur quarta Trebellianica *l. 1. §. 6. de S. eto Trebell. add. l. 11. de leg. 1.* Resp. 1. Dicitur in *l. 1.* in testamento militis S. etum Trebellia-

num locum habere, & à S. cto non cavebatur de quartâ detrahendâ. Vid. *tb. 12. & d. l. 1. §. 1.* Resp. 2. Licet intelligas text. de S. cto Trebelliano confuso cum S. cto Pegasiano, locum quidem habet S. ctum istud in testamento militis, in aliis capitibus, non quoad detractionem quartæ: Sed I. quod heres cogatur adire hereditatem. II. quod restituta hereditate actiones transeant in fideicommissarium.

Controverti etiam solet, an hoc correctum sit per *Nov. 1. c. 2.* quod videtur negandum. Privilegia enim jure *Novell.* non videntur mutata, nisi expressa extent verba.

Verf. *Non verò.*

Quær. II. *An his verbis: integra legata præstentur: censeatur prohibita detractio Falcidia?*

Neg. quia expressa prohibitionem opus est. *N. 1. c. 2. §. 2. verf. si verò. Dec. Elect. Sax. 41.*

Obstat quod qui integra legata debet præstare, non possit quid deducere, add. *Finckelthaus obs. 120.* Resp. prohibitio ejusmodi conjecturis non debet colligi, nec censeatur testator diminutionem intellexisse, quæ jure concedente fit, sed solum admonet heredem, ne injuriam faciat legatario minus præstando, quam ultima voluntas, & LL. exigunt. add. *Carpz. l. 6. Resp. 30.*

Ead. Th. verf. *Si promiserit.*

Obst. *l. 15. §. 1. b. t.* Resp. post mortem testatoris pacto vel stipulatione Falcidiam remittere potest heres, *l. 46. l. 71. b. t.* non autem ante mortem testatoris. *d. l. 13. §. 1. b. t.*

Verf. *Item si sciens.*

Opponi potest, qui uni sponte remisit non censeatur alteri

alteri etiam remisisse, l. 6. ult. §. b. t. Resp. has LL. expressè correxit Justin. per illam Nov. 1. c. 3.

Verf. ut in dote prælegata.

Obst. l. 1. §. 12. de dote præleg. Resp. 1. aut mulier dotem ex fideicommissio petere potest, quia testator extraneo legavit & ejus fidei commisit, ut dotem mulieri restituerit; aut est in modò posita, ex quo ante constitutionem Gordiani l. 2. C. de his quæ sub mod. actio non dabatur: Priori casu locus est Falcidiæ secundum text. opp. posteriori casu non. Resp. 2. Aut dos in re immobili, ut fundo, aut in alia re consistit. Priori casu, quia nullum est commodum repræsentationis, cum statim ejusmodi dos reddi debeat, l. unic. §. cum antem verf. Ex actio. C. de rei ux. act. falcidia cessat: Posteriori casu, quia dos redditur intra annum, d. verf. ex actio & c. legatum parit commodum repræsentationis, propter quod commodum locus est Falcidiæ, ita tamen ut mulier, quo minus accepit ex fideicommissio, id suo tempore actione de dote petere possit. d. text. Opp.

Ead. Thes. verf. In legatis ad pias causas.

Quær. 3. An legata ad pias causas simpliciter sint exempta, an verò demum si mora commissa?

Aff. prius per N. 131. c. 12.

Obst. alleg. N. 131. c. 12. in pr. Resp. Ratio Justiniani non videtur esse mora, & contumacia heredis, sed in genere favor causæ piæ, adeoque hic potest esse sensus N. quod licet alleget heres relictam substantiam non sufficere ad præstanda legata piis causis, adeoque paratus quidem sit ad præstanda legata sine morâ & contumaciâ, sed velit quartam detrahare, quod hoc ipsi non licebit.

Verf. *Controvertitur.*

Opp. Bachov. *Disp. 14. tb. 5. lit. R. verf. commovero &c.* inprimis *l. 8. §. 9. de inoff. testam.* Resp. I. Nos hic agimus f. decidimus quæstionem ex jure Nov. Resp. Pretium servorum, quibus relicta libertas deduci tanquam æs alienum de Falcidiâ singulariter statutum est, vid. *tb. 4.* sed nullibi de legatis ad pias causas & similibus idem dicitur.

Th. XIIIX. verf. *Cognati.*

Opp. *l. ult. C. de V. S.* Resp. ibi ex singulari novâ Justiniani constitutione deficientibus consanguineis gener & nurus ad fideicommissum familiæ vocantur, quando sc. matrimonium morte filii vel filiæ fuerit dissolutum.

Th. XXIIIX. *in fin.*

Opp. *l. 1. §. pen. de leg. 3.* Resp. cum gloss. quod testator illô casu nominatim eum solùm gravaverit fideicommissô, qui primo gradu succederet, vel certæ personæ seu individuo ibi adscripserit fideicommissum.

Th. XXX. *princ.*

Opp. (I.) quod legitima debeatur ex jure naturæ: Trebellianica ex S. ctô Trebellianô, dum itaque ex diversis fundamentis debeantur, utraque erit danda. Resp. N. C. potest enim id, quod ex alio fundamento debetur, aliud excludere.

Opp. (II.) quod legitimam deducat ut filius, Trebellianicam ut heres. Resp. itidem N. C. per *l. 1. §. pen. si cui plus quàm per L. Falcid. &c.* & *l. 8. §. 11. de inoff. test.* Præterea unam hic personam sustinet, nimirum ut heres consideratur: quod itaque jure hereditariô jam habet, id ipsi imputatur in Trebellianicam. Atqui legitimam jam habet, per integram quartam. E. non potest denuo petere.

Opp.

Opp. (III.) l. 3. §. 2. *ad L. Falcid.* Resp. Apparet quidem ac si duplex fieret detractio, una de legatis, altera de fideicommissis, sed si assem spectemus, unius revera quadrantis est deductio.

Opp. (IV.) quod *as alienum* non imputetur in quartam l. 8. §. 9. *de inoff. test.* Resp. improprie vel saltem in quodam tertio, quo convenit legitima, vocatur *as alienum*.

(V.) Urgent Nov. 39. c. 1. unde ita argumentantur: Quod filius restituere jussus est, de eo potest detrahere quartam Trebellianicam. At hoc, quod excedit legitimam, jussus est restituere: quia scilicet legitima fideicommissio gravari nequit. E. Resp. Verbis testatoris hereditatem restituere rogantis etiam legitima comprehenditur: lege tamen a restitutione immunis est legitima, non autem inde sequitur: Ergo adhuc potest Trebellianica deduci, quia uti jam dictum, Trebellianicam non potest deducere is, qui jam habet quartam, quam solum S. etum vult servatum ei, qui hereditatem est rogatus restituere.

Th. XXXI.

Quær. *An etiam ea, quæ conditionis implendæ causa data sunt, imputentur in quartam Trebellianicam?*

Aff. l. 91. *ad L. Falcid.* l. 22. §. 2. *ad S. etum Trebell.*

Opp. l. 30. §. 6. *ad L. Falcid.* Resp. i. quod quidam distingu. utrum id, quod conditionis implendæ causa datum est heredi, ab ipso testatore vel fideicommissario universali sit profectum, & tunc imputabitur in Falcidiam: an verò aliunde à legatariis sc. vel fideicommissariis particularibus,

laribus, & tunc non imputabitur. Quam distinctionem si adhibere velis verb. *l. 91. ad L. Falcid.* & aliorum textuum in th. allegg. ita restringenda sunt; si quis non solum iudicio defuncti quid percipit, sed & ab iis, quos defunctus instituit heredes. Resp. 2. Gloss. in casu *l. 30.* non conditionis implendæ causa iussum esse fideicommissarium 100. inferre, sed quodammodo pro pretio hereditatis. Resp. 3. *L.* ipsa videtur differentiam constituere inter Falcidiam & Trebellianicam, quod quidem quæ conditionis implendæ causa sint data, in Falcidiam non imputentur; non verò negat aliud esse in Trebellianicâ.

Similiter porro ad *l. 14. ad L. Falcid.* & *l. 36. de mort. caus. donat.* Resp. quod agant de Falcidiâ.

Th. XXXIII. num. 1. vers. *Non autem intelligitur.*

Quær. *An Trebellianicæ detractio censeatur prohibita si totam hereditatem jusserit restitui testator?*

Neg. arg. *l. 1. §. 19. l. 45. l. 55. §. 2. b. t.* Neque enim his verbis detractioem jure permissam excludit.

Opp. quod utique non totam restituit hereditatem, qui quartam detrahit, testator totam autem vult hereditatem restitutam. Resp. semper in fideicommissò universali totam hereditatem vult restitutam testator, adeoque semper prohibita esset Trebellianica; neque aliud quid his verbis testator significat, quam fideicommissum universale, nec ex iis prohibitio Trebellianicæ necessariò induci potest.

Ead. Th. num. 3. vers. *Nec pœnitentia.*

Quær.

Quær. *An heres fiduciarius possit pœnitere, & sponte jam restituere hereditatem?*

Neg. l. 14. §. 4. b.

Opp. l. 55. §. 3. b. r. Resp. In lege hac agitur de herede, qui ante conditionem impletam recusaverat adire, hic pœnitere potest cum ante conditionem non possit cogi ut adeat.

Ead. Th. vers. *Non autem.*

Quær. *Vtrum Trebellianica detractio prohibita esse intelligatur, cum testator alienationem bonorum prohibuit?*

Neg. Neque enim ista verba necessario istam inducunt bonorum deminutionem, quæ secundum LL. fit.

Opp. Nov. 119. c. fin. Resp. Loquitur text. de Falcidia, & quod de certâ re familiæ relictâ non possit detrahi Falcidia.

Th. XXXIV. vers. *Etiam si.*

Opp. (I.) l. 3. §. 3. de usur. Resp. ibi alia mens testatoris manifestè apparet.

Opp. (II.) l. 2. §. 1. de dot. præleg. Resp. Ideò fructus in fideicommissum ibi veniunt, quia pro dote ibi fundos uxori legavit vir. Quare extra dotis materiam nihil voluisse eum apud uxorem remanere colligitur, ne quidem fructus. Ex conjecturatâ ergo mente defuncti mulier fideicommissario restituet, quod excedit quantitatem dotis cum fructibus, qui ad eum pervenerunt.

Opp. (III.) l. 32. ad S. et Trebell. Resp. ejusmodi casum ibi proponi, quo ex verbis specialis dispositio colligi possit, ut ipse text. in fine dicit: *vers. perinde &c.* Nim.

I. verba ad sunt generalia & quidem repetita, dicitur enim; *quantacunque pecunia &c.* & rursus: *pecuniam omnem*:
 II. Non dicit solum, quicquid ex hereditate bonisve pervenerit (quibus verbis ipsa bona, quæ provenire à defuncto, tantum significantur per text. *in thes. alleg.*) sed *quantacunque pecunia & omnis pecunia*, quæ ex hereditate de bonis meis ad te pervenerit: quibus sanè verbis non solum hereditas s. bona quæ pervenerunt, sed modo lucrum inde seu fructus hereditatis clarè describuntur, atque ut restituantur, & cautio præstetur, iungitur.

Ead. Th. vers. *Præterea* & vers. *fructus*
in fin.

Opp. l. 3. §. 2. *de usur.* Resp. Sunt diversæ formulæ, quod ex hereditate supererit, ut & quicquid ex bonis supererit. Hereditatis appellatione non continentur fructus, post mortem testatoris ab herede percepti l. 83. *de leg. 3.* Altera verò formula est generalior, & sensus videtur esse, quod quacunque ratione, quid ex bonis superest restituere debeat.

Th. XXXVI. vers. *fin. Ubi queritur.*

Opp. (I.) l. 7. §. pen. *ad S. Etiam Maced.* Resp. 1. quod & hoc ipsum controversum sit, vid. *tit. d. S. Etiam Macedon.* Resp. 2. N. C. positò enim quod pater pro parte mutuum solvens etiam reliquam partem teneaturolvere, tamen hoc ita obtineret, tum quia verum erat debitum & unum, tum quia exceptio concessa in odium creditoris videatur cessare, unde ad nostrum casum planè diversum non potest duci firma consequentia.

Opp. (II.) l. 16. §. 1. *C. de testam.* Resp. Verum id esse quod sc. cogatur complere voluntatem, qui agnovit, quatenus agnovit.

Præterea

Præterea (III.) dubium occurrit ex *l. 38. de fideicommiss. libert.* Resp. quod ibi præter libertatem, licet inutiliter datam, etiam legata præstentur, id fit ob voluntatem patris ab intestato, quam implere convenit liberorum pietati.

Th. XXXIX. vers. *Excepto casu.*

Opp. *l. 1. §. 17. ad S. & Trebell.* Resp. Summo jure solus fideicommissarius tenetur: sed in subsidium aliquam si forte non sit solvendo, ultra id, quod quartam excedit, tenebitur heres.

Th. XLI. n. 4.

Quær. *An alienationem prohibere ita possit testator, ut nec ex causa dotis aut donationis propter nuptias liceat alienare?*

Neg. arg. *Nov. 39. c. 1.* quia ipsa lex excipit causam dotis & donationis propter nuptias, eamque præferendam fideicommissio statuit.

Opp. (I.) Adest expressa testatoris contraria voluntas. Resp. Testator non potest contra legem ita velle.

Opp. (II.) quod pater legitima portione liberis relicta, possit libere de bonis reliquis dispensare. Resp. *d. N. 39. c. 1.* specialiter eximit, quantum ad dotem & donationem pro dignitate constituendam est necessarium. vers. *deinde & c.*

EXERCITATIONE XXXVII.

Th. II.

Opp. *l. 120. de V. S.* Resp. Angustæ erant LL. XII. Tabb. quoad personas, quæ succedebant, s. quæ ad successiones vocabantur; latissimæ erant quoad rationem testandi.

v. g. poterat pro lubitu hereditas legatis exhauriri, quod deinde coangustatum est per L. Falcid.

Th. VI. vers. *Non tamen.*

Opp. l. 7. §. 2. de bon. poss. Resp. ad d. l. 7. Dies quibus tutor scit non tantum tutori sed & pupillo cedunt, quia pupilli hereditas est, & nullò modò tutoris, & habet pupillus contra tutorem negligentem actionem tutelæ. Dies, quibus pater scit, soli patri cedunt, & ipsi quoad ejus commodum præjudicant, non infanti vel filio ignoranti.

Ead. Th. vers. *Filius.*

Dubium hic oritur ex l. 25. §. 4. de A. vel O. hered. Sed responderi potest ex l. 6. §. 1. eod. quod sc. in aditione hereditatis civilis præcedere debeat jussus, adeundi enim facultas est perpetua, s. non ita ad breve tempus adstricta ut petitio bonorum possessionis. Bonorum autem possessio intra certum tempus petenda, in quo potest fieri præjudicium, si jussus patris præcedens expectandus.

Ead. Th. vers. *Tutor.*

Opp. l. 5. C. de jur. delib. Resp. textus hic loquitur de aditione, aliud est in bonorum possessione, quæ facti est, add. Donell. ad l. 1. de bon. poss.

Th. XIII.

Opp. l. 1. §. 3. de his, quæ in testam. del. Resp. Jure Prætoriò non datur scriptò bonorum possessio, si nomen heredis in tabulis legi non possit, vel tabulæ non extent. Jure autem civili adire potest hereditatem, quia etiam sine tabulis acquiri potest, per nuncupationem, ad quem casum non spectat hoc edictum prætorium. Utilis tamen datur bonorum possessio. l. ult. C. de Codicill. l. 2. C. de bon. poss. contra tabb.

Th. XIX.

Th. XIX. in fin.

Quær. *Si emancipatus heres institutus adeat, & frater ejus præteritus petat bonorum possessionem contra tabb. utrum emancipatus legata exceptis tantum personis præstet, an omnibus legatariis?*

Prius asseritur l. 15. §. 1. de legat. præst. contra tabb. & c. Posterius in l. 14. de bonor. possess. Dist. est: Institutus personis exceptis legata indistinctè debet præstare: aliis legatariis non debet, nisi fruatur voluntate plenâ defuncti, h. e. si portio, ex qua heres scriptus est, non minuatur per bonorum possessionem contra tabb. à fratre præterito petitam, quod tunc contingit, cum ipse ex ampliori parte heres scriptus est, quàm habiturus esset, si bonorum possessionem contra tabulas accepisset. vid. l. 16. b. t.

THESES. XXVIII.

Quær. I. *An donatum liberis conferatur?*

Neg. per l. 18. C. fam. ercisc. l. 20. §. 1. in fin. C. b. t.

Obst. (I.) l. pen. pr. C. de collat. bonor. ubi dicitur, quod donatio simplex imputetur in legitimam. Resp. N. C. non enim universalis est Regula: quæ imputantur in quartam, illa sunt conferenda, uti patet ex exemplo legatorum & fideicommissorum. Resp. (2.) in dubium etiam vocari possit, an donatio simplex computetur in quartam.

Opp. (III.) l. 13. b. t. Resp. 1. quod textus agat de eo, quod donatum est filiof. non ut ejus fiat proprium, sed ut sit apud illum tanquam res peculiaris seu peculii loco, ita enim donare pro in peculium dare etiam alibi sumitur.

l. 31. §. 2. de donat. l. 37. §. 1. l. 49. de A. R. D. Resp. 2. quod loquantur text. non de donatione simplici, sed de donatione, quam dotis causa filiaf. fecit pater: expressè enim de hac specie donationis, quæ filiaf. facta est, & statim ab initio valet, loquitur text. cum donatio simplex filiof. facta non statim valeat, sed mortuò patre demum convalescat.

Ead. Thes. n. i. vers. *Neque etiam.*

Opp. (1.) *l. 1. de collat. bonor.* Resp. Semper excepta fuit simplex donatio, idque extacità voluntate donantis per textus alleg.

Opp. (2.) *l. 17. C. eod.* Resp. quamvis ea, quæ pater filio, tempore emancipationis vel postea dedit, etiam videantur donata esse, & tamen in alleg. *l. 17.* dicantur conferenda: vera tamen hæc donatio non est, sed datio ob causam, ut sc. se exhibere, familiam instituere, negotiationem vel artem possit exercere.

Opp. (3.) *N. 18. c. 6.* Resp. quod quidem Justinianus æqualitatem inter liberos velit servatam, non tamen excluditur, quod pater possit ut præcipuum aliquid uni ex liberis donare & verba: *aut aliò modo datas &c.* respiciunt res similiter ob causam datas v. g. donationem propter nuptias.

Ead. Th. num. 3. vers. *Indè.*

Quær. *An id sit conferendum, quod pater pænæ loco pro filio solvit?*

Affirm. quia cessat præsumpta voluntas patris, quod velit hoc præcipuum habere filium.

Opp. quod donatum censeatur &c. Resp. Non censeatur simpliciter donatum, sed liberavit pater filium à pænâ:

na: nec verisimile est, patrem voluisse ob delicta hujus filii cæterorum portionem minui.

Th. XXIX. vers. *Quin et si fratres.*

Quær. *An sumtus in studia ex communi hereditate suppeditati sint conferendi?*

Neg. fundamentum hujus sententiæ & responsiones ad dubia patent ex *Exerc. 22. tb. 27.*

Ead. Th. vers. *Similiter.*

Quær. *An liberi extantes sint conferendi?*

Neg. quia se habent ut arma & equi filios. militatum abeunti dati seu ut aliæ res ratione castrensis peculii comparatæ, quæ conferuntur *l. 3. 4. de Castr. pecul. l. 4. C. fam. ercisc.*

Opp. (1.) quod res à patre emta patri acquiratur, *pr. & §. 1. l. per quas person. nob. acquir.* adeoque ad omnes heredes pertinent. Resp. res à patre emtæ tum demum patri acquiruntur, quoties non alterius usus gratia comparatæ sunt, nec pertinet id ad bona quæ castrensis vel quasi castrensis cohærent.

Opp. (2.) quod etiam ob certam causam data à collatione non sint exempta, veluti donatio propter nuptias *l. 20. §. 1. C. b. t.* Resp. Exceptio est in destinatis ad studia.

Ead. Th. vers. *Neque.*

Quær. *An expensæ ob dignitates sint conferendæ?*

Affirm. per *l. 1. §. 16. b. t. l. 20. §. 6. fam. ercisc.*

Opp. *l. pen. C. b. t.* Resp. Militiæ verbo ibi significatur officium certos redditus annuos habens, quod commercio erat obnoxium.

Th. XXXIII.

Th. XXXIII. vers. Hinc non.

Opp. l. pen. C. b. t. Quæ imputanda in quartam, sunt conferenda. Atqui legata imputantur. E. Resp. Non ea est mens Justiniani, quod etiam talia velit in collationem deducta, sed major ita limitatur: Quæ vivo patre filius accepit, & in quartam imputantur, ea sunt conferenda.

Th. L.

Opp. (1.) l. 8. de ventr. in poss. mittend. Resp. quod dicitur in h. l. quod non fiat præjudicium filio, non est intelligendum de Carboniano Edictô, sed de aliis præjudiciis & alia quoque videtur ratio esse accusationis adulterii.

Opp. (2.) l. 1. §. fin. b. t. Resp. quod ex eventu apparuit eum non esse filium, sed suppositum hoc non officit, quo minus ei Carboniana possessio interim dari debeat. Hoc verò saltem ei ex sententia, contra matrem lata videtur præjudicium, quod interim pro certo herede & pro certo filio non habeatur, nec possit tanquam heres exercere actiones hereditarias.

Th. LXVIII. vers. Emancipati.

Opp. §. 2. l. b. t. Resp. 1. Solùm dicitur ibi, quod assignatio ante emancipationem facta per emancipationem evanescat, non autem quod emancipato libertus non possit assignari. Resp. 2. quod emancipato non simpliciter, sed mediantibus iis, qui sunt in potestate, & quidem certo casu possit assignari libertus.

Th. LXXIX.

Opp. l. 10. pr. b. t. Responsio ex th. patet, ibi sc. impropriè & analogicè gradus affinium dici ad exemplum graduum cognatorum.

Th. LXXXI.

Th. LXXXI.

Opp. l. 2. C. de heredit. Decur. Resp. Disting. Militi capite damnato ab intestato agnati succedunt in bonis castrensibus usque ad quintum gradum & post eum gradum fiscus: militi non damnato ab intestato succedunt cognati in omnibus bonis usque ad 7. gradum, & post eos legio. d. l. 2. Accipienda ergo est l. 2. ff. de veter. & milit. success. de milite damnato, tum quia sequitur l. 1. ejusque interpretandæ causa subjecta, quæ de damnato loquitur: tum quia liber 16. Resp. Papin. ex quo est l. 2. totus fuit de reis capitalium criminum.

EXERCITATIONE XXXIIX.

Th. XIII.

DE Novella ista 118. ita Franciscus Balduinus comment. de jure novo. pag. 560. notat: Si qua est nova constitutio, quæ multas priores leges abroget: quæ subtilissima juris antiqui mysteria pessundet, perturbet, evertat: quæ Jurisprudentiam multis ambagibus inanibusque circuitibus liberet: quæ multos ejus nodos non tam dissolvat, quam secet; denique quæ una veluti litura multas Pandectarum paginas deleat: banc certè esse agnosco & apertè confiteor. Quid antea tentaverit, statuerit, scripserit Justinianus, ut banc Juris nobilissimam partem de legitimis successionebus intestatorum componeret, concinnaret, describeret, dictum est suo loco. Sed sensit tandem, nihil sese hactenus egisse, nisi si novo veluti verriculo semel tolleretur totam illam veteris Jurisprudentiæ nimium civilem & acutam hac in parte sylvam, tot alioqui & spinis obsitam & anfractibus implicatam: atque banc rem totam ad unam aliquam

simplicem & naturæ inprimis convenientem Juris gentium, formam tandem revocaret. Utinam verò hæc constitutio, quæ propè postrema est, prima fuisset, & ante Pandectis vel Codicem esset edita. Non fuissent postea multis in hoc genere difficultatibus referti alii Juris Civilis libri. Utinam saltem unius exemplo & aliæ Juris partes tandem aliquando ad simplicem æquitatis naturalis rationem & usum revocata fuissent.

Th. XV. vers. *Non amplius.*

Quær. *An filius emancipatus conjungatur hodiè cum nepote in potestate retento ?*

Neg. quia quoad ipsam successionem emancipatus jure Novell. præfertur nepoti licet in potestate retento tanquam remotiori. Neque enim is, qui in potestate est, amplius præ emancipato habet prærogativam. *Nov. 118. c. 1.*

Opp. quod istud jus in *l. 1. de conjung. cum emancip. lib.* non sit correctum. Resp. Utique *d. Nov.* correctionem satis innuit.

Ead. Th. vers. *Non tamen nepos.*

Quær. *An nepos admittatur ad hereditatem avi missâ hereditate paternâ ?*

Neg. de jure Civili per *legem ult. C. unde liber.*

Opp. (1) *l. 6. de leg. hered.* Resp. 1. quod non agatur ibi de successorio edicto de gradu in gradum, sed de ordine in ordinem, ut nimirum abstinente suo herede in ordine ascendentium, sit locus fratri in ordine collateralium. Resp. 2. quod *l. ult. C. unde liber.* & ita assertio nostra loquatur de casu quò pater defunctus non abstinuit, aut

aut certè antequàm agnatus proximior adierit hereditatem decesserit; lex verò opp. agat de casu quò suus heres abstinuit, & ita ad agnatum fratrem hereditas devenierit. Resp. 3. Cum Anton. Fabr. quod l. opp. loquatur de jure prætorio, vel quod Imperatores tali casu approbaverint jus prætorium, ut deficientibus suis heredibus legitimi admitterentur.

Obst. (II.) §. 7. l. de legit. agnat. success. Resp. loquitur ille §. de agnatis in specie, qui sunt in lineâ collateralis, s. qui non habent qualitatem suutatis, ut patet ex pr. l. eod.

Quær. *An jure novissimo hoc sit correctum?*

Neg. arg. de Novell.

Obst. quod differentia inter suos & emancipatos dicatur omninò sublata. Resp. 1. Id non simpliciter esse admittendum, vid. *tb. 14. b. Exerc.* Resp. 2. id ita intelligendum, ut tamen nepos non possit vivò patre successionem sibi arrogare, adeoque mortuo patre demum post avum, non possit distinctim nepos avo succedere, & tamen patris, qui supervixit avum, hereditatem repudiare. Quod uti jure veteri non licebit, ita nec jure novò expressis verbis concessum, neque etiam per necessariam consequentiam induci potest.

Th. XVII. & XIX.

Fr. Balduinus in Nov. 118. eumque sequens Bernhard. Sutholt. Diff. 11. aphor. 51. existimant, sublato jure suutatis, nepotes in capita non in stirpes succedere debere. Olim enim, dicunt, ista sc. successio in stirpes hâc nitebatur ratione, quia descendentes jure suutatis tantum admittebantur, adeoque necessario præmortui parentis locum ingredi debebant. At postquam Justin. d. Nov.

118. naturalem potius quam civilem rationem attendi voluit, debebant hi nepotes, utpote suo jure, ex sua quisque persona venientes, in capita succedere. Sed Justinianus, *sunt verba Balduini d. l. pag. 563.* non satis acute, semper vidit, quid consequens esset, sublata juris antiqui subtilitate. Verum 1. non omnem effectum suitatis Justinianus sustulit, ut alibi jam monitum. Et 2. in arbitrio hujus legislatoris fuit jus representationis relinquere salvum ac integrum. Prætereà 3. non civilis solum, sed etiam naturalis ratio videtur suadere, ut tantum nepotes in successione avi consequantur, quantum pater ipsorum, qui turbato mortalitatis ordine ante patrem suum mortuus est, habuisset.

Th. XX.

Quær. *An adoptati à naturalis patris successione excludantur?*

Neg. arg. Nov. 118. c. 1.

Opp. Bachov. quod per Constitutionem *l. pen. C. de adopt.* eò casu, quò aliquis ascendentium adoptat, jus vetus non sit correctum, s. sit intactum relictum: jure autem veteri ejusmodi liberos non fuerint admissi, nisi à Prætore ex parte Edicti: *Unde cognati, §. 13. l. de hered. que ab intest. defer. l. pen. pr. verb. si verò pater, C. d. adopt.*
Resp. Juris veteris hæc fuit ratio, quod adoptatus non fuerit in familia patris naturalis, & Prætor quoque potestatem sibi sumere non voluit, ut eum loco sui heredis haberet, & in liberorum numerum admitteret, qui est in alienâ familiâ. Cum verò jure Novellarum, an quis sit in familiâ patris vel non, planè non attendatur quoad

quoad successionem ipsam deferendam, ideò nec excluduntur amplius à successione in hereditatem patris naturalis tales adoptati.

Th. XXVII.

Quær. *An in successione ascendentium attendatur bonorum, unde venerint, differentia?*

Neg. secundum textum Juris Rom. in Nov. 118. c. 2.

Opp. (1) *l. 3. C. de bon. quæ lib.* Resp. fingitur ibi à Diss. contra clara verba & sententiam legis alius casus, nimirum ac si nepos decessisset relicto avo paterno vel materno: Est verò conveniens casus hic: Nepos decedit relicto patre suo & avo maternò: Quær. Quomodo fiat successio? Deciditur, quod in bona, quæ ad nepotem ex maternâ lineâ pervenêre, quoad proprietatem succedat pater, usumfr. autem eorum, quia sit adventitia, sicut vivo nepote habuit, ita etiam post mortem ejus retineat avus jure patriæ potestatis, add. *tb. 14.*

Opp. (2) *l. 13. §. 2. C. de legit. hered.* Resp. Ille textus agit de fratribus consanguineis & uterinis in quibus succedentibus distinctio bonorum attendenda est, vid. *tb. 34.* cum in dictis fratribus ipsa personarum diversa qualitas necessariò inducat illam separationem, neque enim frater uterinus est frater defuncti respectu patris, & frater consanguineus non est frater respectu matris; Unde qui certo respectu tantum est frater, illo tantum, quo est frater, potest succedere, adeoque frater uterinus qui respectu matris est frater in bona materna, consanguineus qui respectu patris est frater in bona paterna. Ascendens autem, qui succedit, non est certo respectu pater vel mater,

Rrr 3

sed

sed simpliciter, adeò etiam simpliciter & sine differentiâ bonorum succedit. Regerere quis posset, etiam avus maternus non est simpliciter avus, sed respectu matris. Resp. Licet hoc ita sit, tamen respectus non est talis, qui occurrit in fratre uterino, qui pro parte solùm est frater: avus verò licet maternus, tamen non potest dici pro parte avus, quia æque à patre & matre, & ita etiam ab avo paterno & materno descendit nepos.

Th. XXIIX.

Quær. An frater consanguineus simul cum patre defuncto succedat?

Neg. Nov. 118. c. 2. vers. Si verò.

Opp. l. 7. C. ad S. Etum Tertull. Resp. Correcta est h. l. per Nov. 118. uti etiam ostendit Auth. quæ huic legi est subiecta.

Th. XXIX.

Quær. Si solùm extent fratrum filii, an hi jure representationis concurrant cum ascendentibus?

Affirm. per Nov. 127. c. 1.

Opp. quod non extantibus fratribus non adsit medium s. media persona, per quam fratrum filii possint succedere unà cum ascendentibus. Resp. Jus succedendi quod fratrum filiis tributum est in Nov. unà cum ascendentibus, non dependet ex concursu fratrum vivorum & liberorum ex fratre mortuo, sed ex productione s. extensione juris repræsentationis ex linea descendantium ad collateralem quoad fratrum filios. Eodem E. jure repræsentationis utentur fratrum filii & succedent in locum defunctorum parentum, licet patrui ipsorum s. fratres

tres defuncti nulli existent : quippe à quorum concursu non dependet jus repræsentationis, adeoque ad illud inducendum horum concursu non est opus.

Th. XXXII. vers. *Jure Sax.*

Opp. quod ordinatio regiminis zu Nürnberg/de anno 1521. contrarias consuetudines atque jura sustulerit. Resp. Abrogatum istâ lege Imperii tantum speciales consuetudines, non verò istud generale in provinciis Electoris & Principum Saxoniorum obtinens jus, præsertim cum tradant, Electorem ac Duces Saxonie contra illam constitutionem jus sibi proprium in Comitibus tum temporis reservasse.

Th. XXXIII. circ. fin. vers. *Quando igitur.*

Quær. *An fratrum filii, soli exstantes, succedant in stirpes?*

Neg. arg. d. Nov. 118. c. 3. R. A. d. 1529. §. item als bissher.

Opp. (I) quod in Nov. 188. c. 3. §. 1. dicatur post deficientes fratrum filios demum succedere alios remotiores in capita. Resp. 1. nulla est conseq. Remotiores cognati succedunt in capita. E. fratrum filii soli exstantes non succedunt in capita. Resp. 2. Si aliqua appositio ibi est, erit inter fratres cum fratrum filiis concurrentes, cum fratribus non succedant in stirpes, sed in capita, perinde ut alii cognati, neque enim in linea collateralis ullibi successio est in stirpes, nisi ubi adest concursus cum aliis simul succedentibus.

Opp. (II) quod utique concurrant cum patruo defuncti, quem non possunt excludere, nisi repræsentarent

rent parentes suos. Responsio habetur in vers. quem admodum &c. & vers. Undè &c. Addas quæ de hac controversiâ eleganter Frid. Schenck. Liber. Baro à Tautenberg. lib. 1. feud. tit. 8. §. 1. commentatur: *Idem juris esse, dicit, contendunt, si agatur de successione agnati collateralis, veluti si tres sint fratres, & primus decedat; relicto filio uno: secundus quatuor relictis filiis: tertius verò frater sine liberis moriatur: hi fratrum filii patruo ultimo defuncto, in stirpes & non in capita succedent, secundum crebriorem (ut ajunt) conclusionem Doct. post. glo. verbi in stirpem, in d. Authen. cessante. Quæ habet, nepotes præfatos (quandoquidem in Patris locum surrogantur) non in capita, sed in stirpes vocari: sicque tantam assequi debere portionem, quantam eorum pater, si in humanis esset, secundum Cyn. & Angel. ibidem. Qui etiam testatur ea plerumque observari, sive ut ipse inquit, communiter practitari. Bartbolus quoque & Alexand. densaque aliorum caterva, huic opinioni variis in locis nomina conjurat præbuere. Quorum consoria virgula tam stupefactus fuit, & attonitus Angel. Aret. ut palam fateatur, quamvis contrariam opinionem de jure existimet veriore, se tamen à priorē non ausum esse discedere, propter immensam Bar. & aliorum auctoritatem. Ut ipse hoc latius prosequitur in d. §. cum filius inst. de hered. quæ ab intestat. def. Quibus etiam conspirat Bal. responsum in consilio suo CXCIX. incipiend. ad evidentiam in III. parte secundum volumen meum. Ubi consuluit, cum ex duobus fratribus supersint filii, & horum patruus decedat sine liberis, istos nepotes transversales præfato suo patruo in stirpes successuros, cum per representationem patris sui veniant. Itaque non desunt*

sunt Aristarchi, qui ab hac crebriore opinione nequaquam recedendum esse putent. argl. unica ff. de offi. quaest. ver-
 si. & sane crebrior apud veteres opinio est. Verum enim-
 verò si modo cedere deceat umbratica veris, diversam am-
 plecti sententiam non fuerit, (ut dici solet) Apollinis Bar-
 bam vellicare. Equidem id satis convincitur ex text. in §.
 sed & ipsis in Authen. de heredit. ab intestat. per dictio-
 nem, tunc, ibi expressam luculenter indicantem, diver-
 sum fore, quando fratrum filii non cum propriis tibiis hoc
 est, patruis vocarentur, ut in specie subiecta. Certè nus-
 quam clarè desiditur contrarium, videlicet fratrum filios
 in stirpes patruo succedere debere. Itaque veteris juris obser-
 vatio manebit incolumis, illibata, quæ dictat, omnes transver-
 sales, ejusdem gradus ad successionem in capita vocari. C. de
 leg. hered. l. lege XII. tabb. & l. ii. §. hered ff. de suis &
 leg. her. Porro negamus fratrum filios hac specie patris per-
 sona niti. Nam suo iure successionis jure suffulti, non quidem
 ex patris, sed ex propria sua persona vocantur. Quare cum
 pari gradu, defunctum contingant patrum, pari quoque jure,
 hoc est in capita succedant eidem. Quamquam enim sint im-
 pares numero, pares sunt tamen sanguinis vinculo; Quot
 igitur nepotum capita, tot etiam hereditaria portiones. Ini-
 quissimum enim esset, si pari gradu conjunctæ sed multiplicatæ
 soboli, naturalis successionis commodum adimeretur, data illis
 prærogativa, qui non gradu conjunctiores, sed numero essent
 pauciores: quum alioqui per rerum naturam, inter pares non
 cadat quid præcipuum, sed pares meritò pari debeant jure
 conferri. Diversa autem est ratio, quoties nepotes cum patruis
 vocantur, ad patruum successionem: Nam cum gradus conjun-
 ctione à patruis superentur, & mediante paterna represen-

rationis beneficio ad successionem patris constitutionis indut-
to, admittantur. d. §. sed & ipsis. Non mirum, si tunc neque-
ant plus consequi, quam habiturus fuisset pater, cujus innixi
persone, una cum patris admittuntur. At in superiore specie,
non ulla patris representatione, sed juris sui base ac robore
fulciti, & equaliter defuncto conjuncti, equalem quoque in
capita merentur successionem; Jam verò si interpretum suf-
fragiis res sit expendenda magis, quam judicio, non desunt,
qui & mea sententia calculum adjiciant, in primis Azo in
summa item & Dinus, ut constare potest ex verbis Cyni in d.
Authen. cessante & Jacob. Butrigaris. Baldus quoque, etsi
aliquando aliter consuluerit tamen in d. Authen. cessante,
palinodiam canit, dicens: Azonis sententiam sibi jam videri
magis consonam literæ & naturæ. Quod & Salycetus ibi-
dem comprobat: Et Angelus Aretinus; Ubi supra dicit se cre-
dere, hanc opinionem de jure esse veriore. Quanquam bo-
mopavidus vacillet, velut attonitus tantorum Autoritate
Catonum. Quasi verò autoritas ulla interpretis, aut glos-
satoris lucem obstruere veritati possit. Vides itaque & parti-
bus à nostris classicos stare, quibus ego fretus, in consessu ma-
gnatum hanc defendi sententiam. Accurate etiam de hac
successione supra laudatus Fr. Balduinus d. l. pag. 567. dif-
ferit: Caterum si non nisi super sint duorum fratrum filii, cur
antiquo suo jure ex suo gradu, sine successione, in capita non
erunt heredes? Non possunt nostri interpretes negare, hoc jus
olim fuisse, quod & in Pandectis & in Codice legunt. Sed qui-
dam fingunt, per hanc Novellam esse mutatum, ut filii fra-
trum, tanquam nepotes semper in stirpes, nunquam in capita
succedant. Si ita esset, Justinianus qui hic voluit quod olim
nimum civiliter statutum erat, revocare ad naturalem ra-
tionem,

tionem, jam contra videretur ad civilem aliquam subtilitatem invertere, quod naturaliter olim constitutum erat; Scio quid homines ingeniosi disputando causari possint, & multis jam annis hanc questionem vexatam esse scio. Sed si verum amamus, & ingenuè agimus: nonne, si in hoc genere comparanda est conditio filiarum fratris & nepotum, dicemus Justinianum potius hic dicturum fuisse nepotes debere esse heredes in capita, ut sunt filii fratrum: quam filios fratrum in stirpes, exemplo nepotum? Scio quid in hac constitutione, ut Graculi scriptores non satis olim sibi cavebant, nostri jam urgeant, ut aliam sententiam eliciant. Sed velim eos meminisse, quod Paulus aliquando respondit, non oportere jus civile calumniari, neque verba captare, sed qua mente quid dicatur, animadvertere l. penult. ad exhib. Age verò, Ulpianus ait: Si plures sint ejusdem gradus, omnibus in capita defertur hereditas: ut puta duos fratres habui, vel duos patruos, unus ex his unum filium, alius duos reliquit: hereditas mea in tres partes dividetur. l. ii. §. hered. de suis & legit. An hic dicemus non rectè comparari duorum patruorum & fratrum filios? Certe patruorum meorum filios mihi heredes fieri in capita nullus negare non potest. Nam jus successionis Justinianus tantum adscripsit filiis fratrum, filiis patruorum non adscripsit. Imò ne fratrum quidem nepotibus hoc dedit. Itaque licet pronepos meus cum suo patruo, fratre meo, ad meam hereditatem admittatur per successionem; nepos tamen fratris mei, ne cum suo quidem patruo, alterius fratris mei filio jam admittetur. Hicque mihi occurrit quaedam sententia Pauli, quæ quarto ejus libro sentent. extat. Sed valde ut existimo, corrupta. Nuper vir doctissimus eam restituere conatus est. Ego sic eam emendarem: si sint, frater defuncti, &

fratris filius vel nepos : frater filio fratris, vel eo non existente, filius fratris nepoti praefertur. Quod ille primo loco ait, Justinianus jam abrogat. Quod postea dicitur non abrogat. Porro Ulpianus in d. l. ii. loquens de iis, qui mihi sunt post consanguineos proximi, commemorat fratris mei filium, patruumque meum. Sed cum deinde agit de iis, quibus in eod. gradu existentibus aequaliter defertur hereditas : non jungit cum filio fratris mei patruum meum. Rectè sanè. Nam etsi uterque tertio gradu sit, tamen Justinianus aperte hic de finit, filium fratris patruo meo praeferrì. An Jure successionis ? Non existimo. Non enim filius fratris utitur successionem, nisi ut concurrat cum alio, qui alioqui est proximior. Quo ergò jure ? Credo, quia filius familias in ordine descendentium, patruus in ascendentium magis esse videretur. Ad hos autem facilius defertur, quam ad hos recurrat hereditas. Quid igitur an meus patruelis, cum fratris mei nepote non admittetur ad meam hereditatem, cum uterque sit gradu quarto ? subsisto.

Th. XXXIV.

Quær. *An frater uterinus & consanguineus succedant parentibus sine distinctione bonorum ?*

Neg. per l. 13. §. 2. C. de legit. hered.

Opp. (1.) Nov. 118. c. 3. ubi nullius differentia bonorum fit mentio. Resp. Nov. ista tantum ordinem succedentium exponit, non verò tollit neque verbis neque per consequentiam necessariam ante hac in d. l. 13. constitutam distinctionem bonorum.

Opp. (2.) quod d. l. 13. non loquatur de fratre uterino, cum I. nec tempore illius L. frater uterinus in ordine fratrum fuerit admissus, sed demum noviter ad successionem

cessionem in ordine fratrum vocatus, per *l. ult. C. de legit. hered.* Et cum II. textus in *d. l. 13.* tribuat patri usumfr. qui non competeret in bonis ejus, qui ab illo patre non est genitus: adeoque concurrunt ibi frater consanguineus & frater germanus defuncti. Hic germanus excludit consanguineum in bonis à matre defuncti, quippe quæ mater consanguinei non fuit, provenientibus. Resp. Licet ita res sese habeat, tamen ex textu apparet, quod frater is, qui non habet eandem matrem, excludatur à bonis à matre provenientibus, adeoque idem obtinebit in concursu fratrum consanguineorum & uterinorum.

Th. XXXV. Vers. *Etiā ultra.*

Quær. *An successio collateralium sit restricta ad decimum gradum?*

Neg. arg. *Nov. 118. c. 3. in fin.*

Opp. *§. ult. I. de success. cognat.* Resp. textus non restrictivè sed extensivè est accipiendus, ita ut sensus sit, etiam usque ad decimum gradum. Fit autem decimi gradus tanquam remotissimi mentio, cum vix ultra decimum gradum contingere possit successionis casus.

Th. XXXIIX. vers. *Obtinet.*

Quær. I. *An Constitutio Nov. 117. c. 5. & Auth. Preterea & c. C. undè vir & uxor. obtinet etiam in marito inope superstite?*

Affirm. quia eadem subest ratio.

Opp. *Nov. 117. c. 5. in fin.* ubi nihil de marito constitutum. Resp. Sufficit quod eadem subsit succedendi ratio, quod sc. æquum sit conjugem inopem ex bonis defuncti conjugis partem capere.

Quær. 2. *Si pater viduæ sit locuples, an possit portionem quartam capere?*

Neg. arg. d. Nov. it. Nov. 53. c. 6. §. ult. quia scil. tunc non opus habet.

Opp. quod hic casus non sit exceptus in d. Nov. 117.

Resp. Sufficit quod ratio cessans ipsum excipiendum ostendat.

EXERCITATIONE XXXIX.

Th. III. vers. *Atque binc etiam.*

Conferas quæ hæc de re David. de Argent. tit. de nov. op. nunc. scribit: Socius pro parte tantum suâ & pro suo interesse potest nunciare novum opus. At partem in re indivisa nequit socius demonstrare. arg. l. 5. §. qui nunciat. b. t. unusquisque ex sociis dominis in qualibet glebâ in parte minimâ, si vis in atomo partem habet, indivisam, ac juris intellectu constantem. Unde ista contraria simul vera: quod commune est, meum est, quod commune est, meum non est. Hinc etiam illud: socius socio adversarius in re communi citra divisionem esse non potest, l. 4. §. 7. ff. fin. reg. Deinde fieri potest per sequentem divisionem illius prædii communis, quod tale opus ad socium istum nil omnino pertinebit, si fundi locus, in quo sit novum opus ipsi ex divisione non cedat. Quidam verba l. 3. §. 1. referunt ad nunciationem simplicem, quæ verbo fit, aut eam, quæ per lapilli jactum, quasi de his tantum intelligi debeant ea verba generaliter negantia socium posse nunciare. Quæ divisio levis ac inutilis est, cum de re non agat, sed de solis verbis, ac de genere & nomine actionis, nam si detur hic agi posse quoquomodo, sanè vana erit nominum difficultas, ipso teste Justin. veluti hoc loco constat socium

cium in re communi opus novum illicitè facientem prohiberi à socio; & vanum esse altercari de verbo & nomine s. titulo hujus prohibitionis, an fiat per hoc interdictum, an per actionem & div. Verum & ceteri veteres erant curiosi in actionibus discernendis.

Th. VI.

Quær. An servitutem habens possit novum opus nunciare?

Aff. l. 6. §. fin. si serv. vindic.

Opp. l. 14. de nov. op. nunc. Resp. 1. Cum Cujac, qui viam habet in fundò, non potest ipsi Domino, à quo viam habet concessam, nunciare, sed actione confessoria servitutem ab eo petere debet, d. l. 14. Potest verò aliis non dominis novum opus nunciare, d. l. unic. §. 3. de remiss. Resp. 2. quod servitus viæ non impediatur per ædificium, quia vel per ædes adhuc potest via s. transitus patere, vel aliò loco in eodem fundo ubi ædificium non exstructum, servitus viæ concedi, vid. l. 2. §. 8. de relig. & sumt. fun. l. 9. de servit. Inepta est Zoësi responsio, nimirum textum loqui de casu, quò incertum est an quis viam habeat, sed est hæc responsio contra expressum textum, ubi dicitur qui viam habet.

Th. V.

Quær. An servus possit nunciare?

Neg. per l. 5. §. 1. b. t.

Dubium oritur (I) ex l. 3. pr. quod vi aut clam. Resp. est argumentum à diversis: In interdictò quidem quod vi aut

aut clam admissum est prohibitionem per servum factam valere, in odium scil. ejus qui violenter aut clandestinè aliquid agit.

Opp. (II.) quod servo concessa sit defensio. Resp. Defensio ipsi concessa, quando ex delicto accusatus est.

Th. VII.

Opp. l. 5. §. 1. de V. S. Resp. Loquitur ille textus de certo opere, scil. quod certam formam habet & extat, hic autem agimus de opere inhibendo, adeoque de futuro.

Th. X. num. II. vers. *morte nunciantis*.

Obst. l. 20. §. 6. b. t. Resp. Interdictum de opere demoliendo non datur heredi, si post mortem nunciantis factum sit novum opus; sed si eo vivo post nunciationem illud sit factum. E nunciatio finitur morte, quia post mortem nunciantis licet ædificare; sed interdictum est perpetuum, & heredi datur de opere tunc facto, cum nunciatio tenebat, vivente eo, qui nunciavit, vid. h. Exerc. XXXIX. t. b. 10. n. 2.

Th. XI.

Quær. *An si mutatio sit notoriè injusta, eam contemnere liceat?*

Affirm. quia in notoriis cessat juris regula.

Opd. (I.) l. 1. pr. b. t. Resp. non attenditur regulariter in ipsa mutatione, an jure, an injuriâ fiat opus, quia deum ex cognitione judicis de ea constabit add. t. b. 9. Aliud est, si statim ab initio de injuria ejus qui nuntiat, & de jure ejus qui ædificat, omnibus manifestissimè constet.

Opp. (II.) l. 20. §. 1. & 3. b. t. Resp. Sensus est, licet postea appareat, eum jus habuisse ædificandi, tamen qui
eo

eo tempore, quo nondum de hoc constabat, contra Edictum ædificavit, destruere tenetur. Aliud ergo est, si initio statim omnibus patet jure ædificium exstrui.

Opp. (III) quod nuntians juret de calumnia, adeoque nunquam possit notoria injustitia allegari. *l. 1. §. 4. b. t.* Resp. Juramentum exigitur, si causa ad prætorem est delata, præstito ergo juramentò non erit notoriè injusta nunciatio.

Th. XIV. *infin.*

Quær. I. An emtor, ædibus emtis nondum traditis, possit cautionem de damno infecto petere?

Neg. quia habet actionem ex emto contra venditorem, qui neglexit petere cautionem, *l. 18. §. 9. b. t. vers. sed nihil & c. l. 36. de act. emt.* quam cautionem si exegerit venditor, actionem exinde competentem cedere debet emtori. *l. 13. §. 12. de act. emt.* Ipsi ergo emtori, licet ante traditionem exegerit cautionem, non aliter utilis erit, quàm si post traditionem damnum acciderit, *d. l. 18. §. 7.* Sed quid, si nihil imputari possit, quod cautionem non exegerit? Pugnare videntur hæc de re. *l. 18. §. 7. & 9. & l. 38. b. t.* Verùm ex ipsis textibus solutio apparet, nimirum inutiliter stipulatur s. cautionem exigit emtor de damno, quod imminet, & postea accidit ante traditionem, si custodiam debet præstare venditor, *d. l. 18. §. 7. & 9.* Utiliter vero exigit emtor, si custodiam non debet præstare venditor, adeoque si sibi emtor hoc casu ante traditionem non prospiciat, sibi imputet; neque habebit actionem contra venditorem, quippe cujus culpa abest, neque actionem ratione damni ex hoc edicto, qui cautionem non exigit *d. l. 38.*

Ead. Th.

Quær. 2. *An socius propter ædes communes ruinosas
damnum minantes propriis ædibus cautionem
à socio possit exigere?*

Neg. quia ipse ædes communes reficere potest, & impensas pro socio aut communi dividendo iudicio pro parte repetere, *l. 32. b. t. add. l. 12. comm. divid.*

Obstare videtur *l. 39. b. t.* Verùm textus ille non loquitur de ædibus duorum Dominorum propriis, incumben-
tibus in muro communi, quem ita reficere, ut certò non ruat, non semper in unius potestate situm est, maxime si alter solus ædificet communem parietem ad suum usum, fortè quod majus onus imponat, *add. l. 40. §. 1. b. t. vers. quod si &c.* Si uterque reficiat parietem communem, & ædificet, inter se repromittere solent, *l. 43. §. 1. b. t.* Sed quod damnum communis parietis vitiò contingit, sibi invicem non præstent, *d. l. 40. §. 1. b.* item quod ob communem refecti-
onem evenit, *d. l. 43. §. 1. b. t.* nisi alter pretiosiora ædificia habeat altero, atque ita majus damnum patiatur pariete communi sublatò, quod cum alterius damno viliores ædes habentis non possit pensari, & tùm in eo quod excedit, alter alteri ob præstitam cautionem tenebitur, *d. l. 39. in fin. pr. l. l. 43. §. 1. inf. b. t.*

Th. XXIV.

Quær. *An dominium transferatur per missionem ex
secundo decreto?*

Aff. per *l. 3. §. fin. de A. vel A. P. l. 15. §. 16. & 33. de damn. infect.*

Opp. *pr. l. de bonor. possess.* ubi dicitur, quod Prator
non

non possit facere heredem. E. videtur quod neque Dominum possit facere. Responsio patet ex ipso text. Prætor non potest facere heredem propriè sit dictum s. civilem, potest tamen facere heredem prætorium. Ita & non potest facere Dominum propriè dictum, nim. civilem s. Quiritarium, potest tamen facere dominum prætorium.

Th. XXXIII. n. 5. vers. ex singulari natione.

Opp. l. 1. §. 3. verb. non quod agri b. t. Resp. Conciliatio habetur in ipsa Th. quod scil. non omninò negetur, quod etiam ob agrum colendum opus factum immune sit ab hac actione, sed quod solum distinctius & clarius explicetur, quod scilicet maximè si frumentum quærendum spectet opus, non locus sit huic actioni, uti ex toto textu, & juncto §. 4. & 15. apparet.

Th. XXXVII.

Quær. An filiusfam. possit conducere vectigalia?

Neg. arg. l. 3. §. 1. ad S. Ctum Maced.

Opp. l. 57. de judic. l. 39. de O. & A. ubi dicitur, quod in omnibus causis filiusfam. perinde ut paterfam. obligetur. Resp. singulariter hîc excipitur conductio reddituum publicorum, ne scilicet cum pater actione fortè de peculio conventus deducat, quod sibi naturaliter debetur, fisci conditio sit deterior, & ita à filiofam. quippe nihil in bonis habente, pensionem non possit consequi.

Ead. Th. vers. Mulieres.

Quær. An mulieres possint conducere vectigalia?

Aff. per l. 47. pr. de jure fisc.

Opp. (I.) l. 2. de R. J. ubi dicitur, quod foeminae sint immunes ab officiis publicis. Resp. 1. Regula illa & aliae suas habent exceptiones.

Opp. (II.) *l. pen. de edend.* Resp. N. C. Argentariorum enim officium s. munus erat publicum, sed non ita publicanorum.

Opp. (III.) *l. 9. §. 4. de publican.* Ubi videtur intercessionis quandam speciem continere, quando quasi conducit vectigalia. Resp. 1. solum ex textu illo sequeretur, quod non possit cum aliis simul conducere, non autem simpliciter negari potest, quod foemina possit conducere vectigalia. Resp. 2. Cum per accidens eveniat alterum sociorum fieri non solvendo, ideò itidem mulieri non potest inde denegari potestas conducendi, licet istò casu solum pro rata teneatur, propter beneficium S. Cti Vellejani. Vid. *Exerc. XXI. tb. 9.* Qui dissentiunt, respondent variè ad *l. Moschis. 47. de jure fisc.* quæ tamen responsiones omnes videntur divinatoriæ.

Th. XXXIIX. vers. *Hinc queritur.*

Opp. ex *l. 9. §. fin. b. t.* quod is, qui contraxit cum fisco, non habeat jura fisci, adeoque nec publicanum habere hoc jus fisci, ut ad ipsum perveniant commissæ. Resp. 1. Plane de alio casu loquitur textus, quod sc. mercator, qui de fundis finalibus mercatur aliquid, non possit immunitatem à vectigalibus allegare, quâ fiscus aliàs fruitur. Resp. 2. hîc locavit fiscus ipsa commoda ratione vectigalium obvenientia, licet ergo aliàs non simpliciter qui contraxit cum fisco, in ejus locum succedat s. ejus jure gaudeat, tamen quando fiscus certam pensionem percipit pro incertis proventibus & commodis, tunc necessariò illa commoda ad ipsum conductorem pertinebunt, præsertim cum defraudatione vectigalium ipsi Publicani lædantur eò casu, non fiscus; adeoque & meritò poena ob fraudatum vectigal ad Publicanum spectabit. Dein-

Deinde

Quær. *An si fundus Emphyteuticus sit locatus, si ob non solum canonem fundus amittatur, ad conductorem pertineat.*

Quod neg. cum hîc manifesta intercedat ratio differentiae.

Th. XLI. vers. *Si plures.*

Opp. *l. 9. de Jdict. & l. 34. de injur.* Resp. Stricto quidem jure in actionibus poenalibus noxalibus tot poenae à Dominò, qui non noxae dedit, essent præstandae, quot sunt personae servorum delinquentes, quod etiam servatur in textu opposito. Aliquando verò ex æquitate Domino succurritur, ut præstatione ejus, quod præstandum esset, si unus liber delictum commisisset, liberetur, ne totam familiam, vel tamen plures servos, teneatur propter unum delictum noxae, aut damnum luere, quo respiciunt verba *d. l. 9. Domino succurrendum &c.* add. textus in *tb. alleg.* Quae æquitas non attenditur in opp. *l. 9.* propter contemtam auctoritatem Prætoris, nec in *l. 34. de injur.* quia singulorum proprium est maleficium, s. plures sunt injuriæ, cum plures servi aliquem occiderint, uti ipsa lex hanc urget rationem. In nostro verò casu & similibus una est, v.g. illicita extorsio licet à pluribus facta, adeoque & ratione servorum unius domini æquum est, unam poenam solvere.

EXERCITATIONE XL.

Thes. II.

OPPonunt, quod genus: *Actus*: sit nimis remotum, ac generale. Resp. Cum varie donatio fiat, modo

per pactum, modo per traditionem, nec possit commode genus proximum exprimi, retinetur remotius & per additas differentias determinatur.

Thes. IX.

Quær. *An valeat donatio omnium bonorum?*

Affirm. per *l. 35. §. 4. 5. de donat. l. 8. C. de revocand. donat. l. 5. C. de inoff. donat.*

Opp. (1.) quod donatio sit titulus singularis, adeoque per eum non possit universitas transferri. Resp. N. C. per titulum enim singularem non potest quidem quis successor Juris fieri, sed per eum universitas rerum seu omnia bona possunt transferri.

Opp. (2.) quod ita adimatur facultas testandi, quæ tamen secundum jura debebat esse libera, *l. 15. C. de pact.* Resp. non potest auferri libera testandi facultas, à lege vel ab alio, sive extrinsecus, ipse autem quis utique disponere potest de rebus suis, ita ut non possit aliter disponere amplius. Quo ipso ostendit quod pro libero suo arbitrio nolit testari.

Opp. (3.) quod contra humanitatem esse videatur, admittere, ut aliquis nihil habeat, ex quo possit vivere. Responsio patet ex *tb. 12. vers. 5. Convenitur &c.* nimirum potest donator tantum conveniri in id, quod facere potest, i.e. ut ipsi sint salva alimenta s. victus & amictus. Item ex *tb. 15. vers. Inde queritur &c.*

Opp. (4) quod absurdum videatur donationem eundem effectum continere, quem testamentum. Verum Resp. nihil inde absurdi oritur, & in testamento majores solennitates desiderantur, quia ibi agitur de voluntate ejus qui amplius non est in vivis: hic autem ipse donans
vividus

vivus bona in alterum transfert, & quidem adhibitâ etiam insinuatione judiciali, *l. b. s. 10.* unde non ita facilè fraudes intervenire possunt.

Fad. Th. vers. Non tamen.

Quær. *An sub bonis omnibus simpliciter donatis comprehendantur jura?*

Affirm. quia jura sunt res incorporales, adeoque sub mentione bonorum s. rerum, ut species sub genere continentur.

Opp. (1.) *l. 86. pr. de leg. 2.* Responso peti potest ex *Exerc. XXXV. t. b. 13. n. 12.* quod scil. planè alia ibi tractetur quæstio, an nimir. sub illis verbis: *bona quæ ibi s. in domo sunt &c.* intelligantur etiam nomina & jura, quorum instrumenta ibi sunt.

Opp. (2.) quod donatio sit stricti juris, *l. 22. b. t.* adeoque non contineantur non expressa. Resp. utique expressa sunt nomina s. jura, quæ enim omnia bona dicit, exprimit etiam jura quæ sunt in bonis *l. 21. 23. 49. de V. S.*

Th. X. vers. Potest.

Quær. 1. *An insinuatio possit fieri coram Judice incompetente?*

Affirm. quia non agitur de sententiâ inter partes litigantes ferendâ.

Opp. diff. *l. 32. C. b. t.* Resp. nulla est consequentia. Solum coram Magistro census debuit fieri insinuatio. E. coram Judice, qui personis, quæ insinuationem petunt, est competens. Solum enim dicitur, quod certus Magistratus apud Romanos fuerit hac in re adeundus, non autem quod aliàs fuerit competens illarum personarum Judex. add. Giphani. *in d. l. 32.*

Quær.

Quær. 2. *An donatio non insinuata sit tota inutilis, an verò solùm pro parte, qua excedit 500. solidos?*

Est solùm pro parte inutilis, quia quoad 500. solidos nullum subest vitium.

Opp. quod contra LL. sit inita. Resp. Non in totum.
Th. XI. n. 1.

Opp. §. ult. I. quibus mod. test. infirm. ubi Princeps heres institutus in tabulis non legitimè factis hereditatem non potest percipere. E. etiam ex donatione illegitimè facta à privato nihil potest capere. Resp. in donatione nihil deest, quam judicialis insinuatio, quam hic quasi supplet ipsa autoritas Principis cui donatum est: at in testamento plures solennitates à LL. præscriptæ sunt.

Ead. Thes. vers. *Non vero.*

Opp. l. 34. inf. pr. C. b. t. ubi dicitur, quod excipiantur donationes, quæ in causis piissimis procedunt. Resp. quid intelligatur per causas piissimas, habetur in l. pen. eod. & l. 19. C. de SS. Eccles.

Th. XII. in fin.

Opp. l. 32. b. t. quæ videtur pugnare cum l. 27. eod. Resp. constat ex l. 32. quod singulariter constitutum sit, quod donato vel gratis concesso usu coenaculi, vel dietæ habitandi causa, non cogatur heres facere eum inquilinum s. habitatorem. Idem jus patet etiam ex d. l. 27. Ex illo jure mota fuit controversia Nicostrato, sed Papinianus decidit, non valere quidem eam donationem quoad heredes regulariter, istam autem tali casu esse remuneratorem.

Th.

Th. XIV.

Quær. *An donatio inofficiosa sit invalida in totum, an vero pro ea parte, quâ est inofficiosa?*

Pro ea parte, quâ est inofficiosa, *l. 1. 2. 7. C. d. revoc. donat.*

Opp. (1.) *l. 87. de legat. 2.* Resp. Commodè ex aliis text. interpretanda est hæc lex, ita ut sensus sit: id quod donatum est, pro dimidiâ, sc. quartæ bonorum, parte revocari. Nam Paulus ibi solum intendit tradere, quod alter nepos pro sua parte dimidia possit petere legitimam, & non totam quartam omnium bonorum exigere, cum habeat coheredem alterum nepotem.

Opp. (2.) *l. 16. §. 1. de Jure Patronat.* Resp. Quod in fraudem legis fit, non valet, in arbitrio tamen legis est, in quantum velit valere. Cum ergo indistinctè in *l. 7. C. b. t.* & aliis text. dicatur solum id revocari, quod immoderatè gestum est, ultra legis dispositionem revocatio non statuenda.

Opp. (3.) argumentum ductum à querela inofficiosi, cum quâ comparatur *b. l. ult.* Jam verò si planè nihil relictum sit, planè evertitur testamentum per querelam inofficiosi. E. etiam donatio. Resp. Comparatio secundum quid saltem fit in eo, quod utraque querela cesset, ubi aliud remedium superest, alias differentiæ intercedunt: per querelam enim in officiosi impugnatur testamentum; per hanc actus inter vivos: Ibi propter præteritionem & exheredationem injuria inferitur liberis, adeoque testamentum rescinditur; per hunc actum inter vivos læduntur quidem iidem liberi, attamen illam læsionem solum corrigunt LL. quoad legitimam.

Th. XV.

Quær. *An etiam ob alias ingratitudinis causas, quam quæ in l. ult. C. de revoc. donat. expressæ, revocatur donatio?*

Aff. quia in *d. l. ult.* solum regula proponitur, ut in legibus fieri solet, secundum quam casus varii determinandi.

Opp. vox *tantum*. **Resp.** non excluduntur ea, quæ ipsa ratio legis non excludenda esse dicitur, add. *Exerc. XXXII. tb. 33.*

Ead. Th. vers. Inde queritur.

Opp. quod donatarius naturaliter tantum obligetur ad remunerandum, & ita etiam ad alendum donatorem. *l. 25. §. 11. de hered. petit.* **Resp.** Nulla est consequentia, sufficit enim quod non levem inferat injuriam, qui inopem donatorem non alit.

Ead. Th. vers. Est illa.

Quær. *An hæc actio sit personalis?*

Affirm. *l. 1. C. de revoc. donat.*

Opp. *l. 7. C. de revoc. donat.* **Resp.** Vindicatio ibi non actionem in rem, sed vindictam s. ultionem significat, uti etiam verbum *vindicationis* accipitur ap. Cicer. *l. 2. de invent.* dum inquit: *Vindicationem, per quam vim & contumaciam defendendo aut ulciscendo propulsamus à nobis.* vid. tract. nostr. *de vind. privat. cap. 1. apb. §. exeg. num. 1.* Regerit alleg. Donell. lit. B. quod nullibi neque in ff. neque in C. vox *vindicationis* hoc sensu occurrat. **Resp.** Sufficit, quod non repugnet ipsi significationi vocis. **Resp. 2.** Ex ipso contextu apparet, non posse alteram significationem,

nem, quâ actionem in rem denotat, hic locum habere, sed quod sensus sit, hanc actionem instar aliarum personalium ex delicto vindicationem i. e. ultionem injuriæ personæ illatæ, concernentium, non dari heredi, nec in heredem. Ulterius regerit idem, quod opponatur ibi actio in personam vindicationi, adeoque intelligenda sit actio in rem. Resp. opp. actio personalis illa, quæ secundum regularem naturam hujusmodi actionum heredi & in heredem competit, illi actioni personali, quæ ultionem concernit, uti jam expositum. add. *Exerc. XLVI. thes. 80. & 81.*

Ead. Th. vers. *Non tamen.*

Quær. *An opus sit, ut heredes possint hac revocatoriâ actione uti, quod defunctus litem fuerit contestatus.*

Neg. arg. *l. ult. verb. si tacuerit & c. C. de revoc. donat.* add. *l. 32. §. 4. de donat. inter vir. & uxor.*

Opp. (1) quod actio injuriarum non detur heredibus, nisi lite contestatâ. §. 1. *l. de perpet. & tempor. act.* E. nec hæc, quæ isti est similis. Resp. in eo convenit, quod regulariter morte ejus, in quem ingratitude commissâ, finiatur: sed quoad perpetuationem sufficit hic querimonia, cum solum tendat ad revocationem donati, non ad aliam pœnam.

Opp. (2) *l. 7. C. b. t. vers. 5. actionem verò matris.* Resp. speciale est in matre, add. arg. *l. 30. C. de fideicommiss.*

Ead. Th. vers. *Illam verò.*

Quær. *An heres possit ex capite ingritudinis revocare donationem, si defunctus eam commissam esse ignoravit?*

Uuu 2

Neg.

Neg. arg. *l. 1. l. 7. l. ult. C. de revoc. don.* Neque enim illa limitatio ullibi in ejusmodi actionibus, quæ morte a-
ctoris extinguuntur, traditur.

Opp. quod tunc cesset ratio, præsumtio scil. remis-
sionis. Resp. quia incertum est, annon remisisset, si sci-
visset, tamen nihilominus pro remissa injuria habetur.
add. *Exerc. 46. tb. 81.*

Ead. Th. circ. fin. vers. (2) *Quod in heredem.*

Quær. *An contra heredem donatarii competat hæc
actio revocatoria?*

Neg. *l. 7. C. de revoc. donat. add. Exerc. 47. tb. 83.*

Opp. (1) quod hæc actio sit rei persecutoria, adeoque
etiam in heredes detur non mota *l. 35. d. O. & A.*
Resp. negatur. Expressè enim dicitur, quod ad vindi-
ctam s. pœnam tendat *l. 7. C. de revoc. donat.* & repugnat
etiam natura actionum rei persecutoriarum. Actiones
enim rei persecutoriæ sunt, quibus rem ex patrimonio
nostro ablatam repetimus, vel persequimur rem quæ abs-
que voluntate nostra nobis abest: rem verò hanc ipsi do-
navimus, & solum ad coercendam & puniendam ingra-
titudinem constitutum est, ut liceat revocare. Revoca-
tio igitur hæc instar pœnæ se habet.

Opp. (2) quod donatio sub conditione censeatur fa-
cta; si gratus fueris; adeoque persequamur deinde rem,
si gratus non fuerit donatarius. Resp. Nullibi hoc dici-
tur, quod talis conditio subintelligatur, sed potius lex in
pœnam ingratitudinis revocationem admisit.

Opp. (3) *l. ult. in fin. C. de revoc. donat.* ubi videtur
solum statui, quod heredes donatoris non possint agere:
admitti autem videtur donatorem contra heredes dona-
rarii

tarii posse agere. Verum resp. nulla inde necti potest firma consequentia, & expressè contrarium habetur in *d. l. 7.* quod in heredes non detur.

Opp. (4.) Exemplum revocationis in donatione conjugum, quæ adversus heredes competit, *l. 32. §. 10. de donat. inter vir. & uxor.* Resp. illa donatio inter conjuges est ipso jure nulla, adeoque non potest non etiam res ab herede repeti. Vid. *tit. de donat. inter vir. & uxor.*

Opp. (5.) quod in *l. 7. C. de revoc. donat.* in qua sententiam nostram fundamus, singulare sit in matre liberis donante, quæ injuriam dissimulatione abolevisse putabitur, si non fuerit vivis donatariis conquesta. Resp. 1. nulla est ratio singularitatis in matre: potius enim dicendum foret: si mater, in quam magis peccant liberi ingrati, non potest agere contra heredes donatarii, neque etiam alius donator poterit contra donatarii ingrati heredes experiri. Resp. 2. Lex expressè addit generalem rationem, quia in vindicationem, s. poenam ingratitudinis actio illa est comparata.

Th. XVI. vers. *Quæ sanè.*

Quær. *An l. 8. C. de revoc. donat. etiam pertineat ad extraneos donatores, s. an ob supervenientes post donationem liberos non solum Patronus, sed & quilibet donator possit donationem revocare?*

Aff. per rationem in thes. alleg.

Opp. *c. fin. q. ult. caus. 17.* Resp. 1. Cum alleg. Martertio per *jus fori* non intelligi *jus Rom.* sed quod favore Ecclesiæ contra *jus Rom.* & rationem boni & æqui irrepse-

rat, quasi diceret Augustinus : quamvis juris Civ. Interpretes ob favorem Ecclesiæ admittant, licet liberi nascantur, tamen Ecclesiam posse retinere donatum, attamen *jus poli* s. æquitas contrarium svadet, ut sc. potius etiam ipsa Ecclesia liberis postponatur. Resp. 2. Quod Augustinus ibi respiciat illam opinionem Interpretum, qui statuunt, quod lex ista non generalis intelligenda sit, quasi diceret : quamvis jure fori non possit revocari donatio ista, cum lex C. solum de donatione liberto facta loquatur, tamen jure poli s. ex æquitate aliud obtinebit.

Th. XX.

Opp. (I.) *l. 1. C. de donat. quæ sub modo.* Resp. Loquitur illa lex de casu in th. 18. proposito : nimir. in alimentis singulare est, ut propter illa suppeditanda, donatum, si hic modus non impleatur, ipsò jure redeat ad donatorem, s. ipsa lex revocat rei donatæ dominium : adeoque ista lex opposita ad diversum casum hunc non potest extendi.

Opp. (II.) quod inter illum tertium, & eum qui primum accepit à donatore, nulla inita sit obligatio, adeoque nec actio possit competere. Resp. Illa actio fluit ex donatione hac lege factâ ei, cui primum donatum ut restitueret, sicut ergo ipse donator possit condicere rem, ita & hic tertius, cui ex voluntate donatoris res restituenda, jure illo utitur, confer *l. 26 pr. de pos. add. Exerc. XX. th. vers. 5. potest.*

Ead. Th. vers. *Sed arripe.*

Opp. (I.) *l. 3. C. de donat. quæ sub mod.* Resp. tum demum datur actio tertio, quando tempus est transactum, add. *l. 3. qui sin. man. ad libert. perven.*

Opp. (II.) *l. 1. in fin. qui sin. man. ad lib. &c.* Ubi ser-

vo vendito, ut intra certum tempus manumitteretur, etiam si venditor mutaverit voluntatem, nihilominus competit libertas. Resp. (1.) hoc fit favore libertatis, quæ ab eo, qui semel dimisit seruum non potest revocari. Resp. (2.) dici potest, quod textus loquatur de mutata voluntate non ante tempus adjectum, sed post illud.

Th. XXIII. vers. *Hinc non solum.*

Quær. *An filius f. absque Patris permissione possit donare mortis causa de peculio adventitio?*

Neg. l. 7. §. 6. de donat. l. 25. §. 1. de donat. mort. caus.

Opp. l. 39. de O. & A. ex qua colligi potest, quod patris consensus non sit necessarius. Sed facilis est responsio: nim. filiusfam. potest quidem obligari, sed citra patris præjudicium; cum ergo hic in profectio peculio habebat proprietatem, in adventitio usumf. non potest donare de his absque ejus consensu, aliàs vero obligatur, sed ita, ut omnino ex propriis bonis vel post emancipationem satisfaciat obligationi.

Ead. Th. vers. *Et de adventitio.*

Quær. *An filius f. possit absque consensu patris de peculio adventitio extraordinario donare mortis causa?*

Aff. arg. N. 117. c. 1.

Opp. (1) quod filius de his bonis non possit testari. Resp. In testamentis obstat inhabilitas personæ, vid. Exerc. XXXII. lb. 7.

Opp. (2) quod & hic consensus patris ad solennitatem actus videatur necessarius. Resp. In donationibus factis à filiof. non requiritur consensus, ut quidam volunt ad solen.

solennitatem actus, sed solum propter præjudicium patris, si quod subest. Cum igitur in bonis istis adventitiis extraordinariis nullum sublit præjudicium patris, etiam non opus erit ejus consensu.

Th. XXIV.

Quær. *An donatio mortis causa excedens 500. solidos egeat insinuatione?*

Neg. *l. fin. C. de donat. caus. mort.*

Opp. *l. 25. C. de donat.* ubi expressis verbis etiam in hac donatione videtur desiderari insinuatio. Resp. olim quidem juxta Constitutionem Constantini in omni donatione insinuatio fuit necessaria, sed id mutatum est à Just. in *l. ult. C. de don. caus. mort.* Adeoque ex mente Justin. intelligenda est *l. 25. opp.* Et quod de insinuatione dicitur, solum ad donationes inter vivos referendum, vid. Gi-phan, in *d. l. 25.*

Th. XXV, vers. *Si enim.*

Opp. *l. 3. 4. b. t. l. 4. §. 1. de dol. mal. & met. except.*

Resp. ibi agitur de casu, quo expressè cogitatione mortis donatum est,

Th. XXVI.

Quær. *An si donetur mortis causa ita, ut revocatio non habeat locum, habeatur pro donatione inter vivos?*

Aff. *l. 27. b. t.*

Opp. *l. 13. §. 1. l. 35. §. 4. in fin. b. t. N. 87. pr. & c. 1.* ubi hæc donatio vocatur mortis causa. Resp. in his text. dicitur quidem donatio mortis causa, sed quæ quoad effectum convenit cum donatione inter vivos, confer. *l. 24. de pos.*

pos. vers. egreditur. & c. Sic si dederit aliquis depositum & concesserit usum, quoad effectum est merum mutuum.

Th. XXVII.

Quær. An rei mortis causa promissa dominium statim transeat?

Affirm. Quia hoc participat mortis causa donatio à legatis. Anton. Faber putat hoc singulariter obtinere in legatis. Verùm cum hæ donationes aliàs quoq; assimilentur legatis, & quoad hoc etiam nihil obstat, ideoq; etiam quoad ea rectè assimilari possit.

Th. XXX. in fin.

Quær. An reservatum in donatione mortis causa accrescat donatorio de jure Civili?

Neg. per rationem in th. alleg.

Allegat in contrarium Carpz. *l. unic. §. 14. C. de caduc. tollend.* Resp. de hujusmodi casu, quò quid specialis reservatum est, textus opp. non loquitur.

THES. XXXI.

Opp. *l. 8. si quis omiss. caus. test.* Resp. Non rectè dicit Wiesenb. Giphanium abuti *l. 3. §. fin. de condict. caus. dat.* cum manifestè hic casus ibi contineatur. Nos potius dicimus, quod dissentiens textu *d. l.* abutatur, cum in illâ L. non simpliciter & absolutè actio denegetur ratione mortis causa capionis, sed solùm dicatur, quod ad mortis causa capionem non spectet illud edictum: si quis omissa causa testamenti ab intestato possideat hereditatem, quia id edictum tantum propter legatarios & fideicommissarios sit propositum.

Th. XLI.

Opp. *l. 10. §. fin. de testam. tut. l. 9. C. de fideicommiss. hered.* Responsio habetur in notatis ad *Ex. 31. tb. 16. in fin.*

XXX

THES.

THES. XLIX.

Opp. l. 13. §. pen. de lib. & posthum. & l. 6. in fin. de hered. instit. ubi etiam testator libertatem non posse revocare videtur. Resp. Agitur ibi de casu, quo servus proprius & liber & heres est jussus, huic eodem testamento sola libertas sine hereditate adimitur inutiliter. Nostra autem th. loquitur de casu, quo sola libertas data est servo sine institutione in heredem, quæ libertas perindè ut legatum à testatore revocari seu adimi potest.

Th. L.

Quær. An statu liber sit servus.

Aff. per l. 9. pr. l. 16. l. 29. pr. de statu lib. l. 11. pr. de leg. 2.

Opp. (1.) l. 38. §. 3. de solut. Resp. quamvis servum promittens, statuliberum solvere non possit, inde tamen non sequitur, statuliberum non esse servum, sed solum sequitur, quod non sit talis servus, qui certo apud eum, cui solvitur, permanens sit in servitute, adeoque etiam præstito eo non rectè quis satisfaciat obligationi, cum existente conditione ad libertatem proclamare possit, add. l. ult. si ex nox. caus. ag. Regerere verò quis posset ex l. 9. §. ult. b. t. quod promittens hominem præstando statuliberum, liberetur. Resp. ibi in specie certus homo promissus est. E. præstando hominem illum in specie, licet sub conditione pendeat libertas, satisfacit obligationi. Rursus autem quis regerere posset ex l. 63. de condict. indeb. quod etiam certum hominem debens, si statuliberum solvat, non liberetur. Verum Resp. quod hoc ita sit, quando facto ipsius debitoris homo iste factus est statuliber, tunc enim non satisfacit obligationi, quâ Titium servum tenetur tradere, cui ipse sub conditione destinavit libertatem.

Opp.

Opp. (1.) *l. 9. §. f. de pæn.* Resp. Id non ideò fit, quod statuliber rectè sit liber, sed propter prærogativā libertatis, *l. 14. d. qu.*

Sed itidem obstat (3.) *l. 29. pr. de statulib.* communiter responderi solet, quod lex 29. loquatur de casu, quo servus non statuliber deliquit, cum sit inspiciendū in pœna infligenda tempus delicti, *l. 1. de pæn.* sed *l. 9. de pæn.* agat de casu, quo servus postquam statuliber factus est, deliquit. Alii respondent, quod statuliberi in publicis delictis puniantur ut servi, in privatis ut liberi. Denique alii dicunt, quod dist. inter delicta, quæ committit in dominum, & alia communia delicta, quæ committit ut alius homo.

Th. LI.

Opp. *l. 3. b. t. & l. 3. de serv. export.* Resp. Cujacius & Pacius in *l. 1. c. tit.* dicunt specialem esse casum, quod nimir. & venditor & emtor sine herede decesserint, unde cum nullius intererat hominem venditum in servitute manere, libertas competebat non obstante pœnitentia venditoris. Quæ responsio firmari potest, quodammodò ex alleg. *l. 3. de serv. export.* ubi innuitur, heredis voluntatem non esse exquirendam si venditor revocaverit, herede ergo non existente, non oberit revocatio defuncti.

Licet verò hæc responsio possit satisfacere pugnæ, inter *l. 1. & text. alleg. obst.*: tamen (2.) adhuc obstat *l. 8. de serv. export.* Undè variæ adhibentur responsiones ab Interpretibus. Resp. 1. quod post tempus mutata voluntas non obsit libertati. Resp. 2. quod eò casu, quo emtoris gratia pactum est adjectum, venditoris pœnitentia non obsit. Resp. 3. quod non debuerit quidem manumitti, sed non possit revocari libertas. Verùm cum neutra harum responsionum videatur textibus satis congruere, ideò nos 4. dicimus, quod heres non possit revocare, *l. 3. de serv. export.*

l. 3. b. t. Sed ipse, qui pactum adjecit, antetemporis lapsum possit revocare, modò alter etiam consentiat: sin verò alter dissentiat & nihilominus manumittat, valet manumissio, *l. 8. de serv. export.* quia sc. unius poenitentia non potest tolli, quod utriusq; consensu placuit, licet verò venditor revocaverit, nec tamen ipse reliquerit heredem, qui possit hanc revocationem urgere, nec etiam emtor reliquerit heredem, competit libertas. *l. 1. b. t.*

THES. LIII.

Qvæ. *An manumissio in fraudem creditorum facta, sit ipso jure nulla?*

Aff. per pr. §. 3. I. qui & ex quib. caus. man. non poss. l. 8. §. 1. l. 11. §. 1. b. t.

Opp. I. l. 5. §. 2. b. t. Ubi libertas vel manumissio revocatur, rescinditur. *Resp.* Non rarò & illud dicitur rescindi, revocari, quod ipso jure nullum est, nim. ipsa L. Ælia Sentia rescindit tales donationes libertatis, confer *l. 7. §. 16. de pact. l. 64. §. 1. de condit. & demonstr. l. 4. C. de lib. præter. l. 5. C. de rescind. vend. l. 7. pr. de dol. mal.*

Præterea II. opponi solet, l. 5. C. de serv. pign. dat. manum. *Resp.* tum demum nullius momenti est manumissio, si de animo & defraudationis eventu constet, vid. *tb. seqq.* Quoniam ergò hoc in facto consistit, ideò aliqua allegatione opus est & sententia declaratoria.

Opp. III. tot. tit. quæ in fraud. credit. it. §. 6. I. de act. *Resp.* alia ratio est aliarum rerum alienatarum, quæ demum per actionem revocantur, sed libertas quæ semel competit, non potest revocari, *§. 5. I. de eò cui libert. caus. add. l. 9. §. ult. de minor. l. 4 §. 1. de fideicom. libert. l. 2. de man. test. am.*

EXERCITATIONE XLI.

Th. III.

Opp. l. 3. C. de acquir. poss. ubi dicitur quod infans possit corporaliter acquirere. Resp. potius hic textus nostram firmat sententiam, sensus enim ejus hic est: nempe ex æquitate admitteretur, ipsa corporali apprehensione, infantum aliqualem, & infantilem effectum possidendi demonstrare, s. aliquod initium possidendi facere, etiam, quidem tutoris accedente autoritate possessionem acquireret infans, quia tutor supplet solum quod deficit, adeoque in infante aliquid requiritur, quod suppleri potest.

Th. IV. verb. & possessione.

Opp. (I.) l. 34. §. 2. de acquir. vel am. poss. Resp. Giphani in h. text. quod servus ignoranti domino. scil. in causâ peculiari acquirat possessionem. d. l. 1. §. 5. de acq. vel am. poss. sæpe namq; quid in uno loco dicitur simpliciter & absolute, quod ex alio loco distinctionem recipit. Conf. l. 28. d. n. sup. & l. 15. pr. eod. Cum enim domini voluntate peculiari teneat, etiam permissu & voluntate ejusdem ex illa causa, s. ratione rei peculiaris, ipsi acquirat: etiam si ignoret quo momento aut tempore possessionem servus apprehendat: quod utilitatis causa acceptum est, ne per singula momenta cogerentur domini causas & species peculiarium inquirere. l. 44. §. 1. b. t. Neq; obstat vers. subsequ. Nam & servus alienus d. l. 34. illa enim ratione, à servo alieno ductâ, hoc solum ostenditur, quod enim is sive à me b. f. sive à nemine possideatur, (ut si pro libero se gerat fugitivus) scilicet me volente & meo nomine apprehendens

possessionem, eam mihi acquirat. Giphani. & Jul. à Bigma
in d. l. 34. §. 2.

Opp. (2.) l. 31. §. 3. de usurp. & usucap. Ubi dominus per
servum dicitur ignorans possidere, vel etiam usucapere, si-
ve peculiari nomine, sive meo, i. e. domini nomine rem
teneat servus. Resp. in d. §. quæstionem principalem hanc
esse, an dominus, qui per servum possidere & usucapere
coeperat, postea desinat possidere & usucapere propter fu-
rorem supervenientem servi: Et ait non desinere, sed po-
tius remanere possessionem penes dominum & procedere
usucapionem nec eam interrumpi furore servi. Et ratio
est, quia furor est facti, & proinde non interrumpit usuca-
pionem, quæ est juris. l. b. f. 48. §. 1. de acq. rer. dom. Non
autem ibi quæritur, an dominus per servum possideat i-
gnorans aut sciens in re peculiari aut dominica. Et quod
fit mentio ignorantis, id factum est propter verbum pecu-
liare: Eo enim tantum id refertur.

Opp. (3.) Quod per procuratorem acquiratur pos-
sessio ignoranti l. 1. §. 12. de acq. vel am. poss. Resp. Id utili-
tatis causa receptum l. 8. C. b. t. At quæ utilitatis causa i. e.
jure singulari sunt recepta non debent produci ad conse-
quentias l. 14. de LL.

(4.) Adfert Cujac. hanc rationem quia dominium
acquiratur ignoranti ex omni causa. Ergo & possessio i. e.
etiam ex causa non peculiari. Resp. dominium esse Juris,
possessionem esse facti & animi, & proinde dominiū acqui-
ri etiam invito & furioso: possessionem non item: Nec va-
let argumentum à dominio ad possessionem, quæ nihil ha-
bent commune, ut ait l. 12. naturaliter §. 1. in fin. b. t.

(5.) Ad

(5.) Ad hæc adjungi quoq; potest arg. ex l. 24. *quod servus in f. b. t.* Ubi servus dicitur domino ignoranti acquirere possessionem justam, non verò injustam; Resp. id quoq; de peculiari causa intelligendum, ut apparet ex vers. statim subjuncto, *sicut id quod ex peculio.*

Th. vers. *Quær. secundo.*

Opp. l. 13. in fin. de don. Resp. 1. quod disting. sint duo casus: aut procurator animum quidem habet sibi acquirendi rem domini nomine traditam, sed tempore traditionis non exprimit, quod velit suo nomine acquisitam, & tunc in sua persona nihil agit, sed nihilominus cum de contrario animo non fuerit testatus, domino acquirit, d. l. 13. Aut verò expressè dissensum exprimit tempore traditionis & tunc simpliciter nihil agit, d. l. 37. §. ult. b. t. Resp. 2. quod procurator suo nomine accipiens rem nomine domini traditam, nihil agat in sua persona, sed suo domino acquirat, modò procurator deinde nomine domini, quo tradita est, teneat vel illi tradat.

Th. IIX.

Alleg. Grotius duo in primis opponit (1.) quod in aliis rebus licet possessionem amittamus, dominium tamen retineamus, v. gr. si furto nobis sint ablata. (2.) Quod illa differentia Jctorum videatur fundata solum in probabili quadam ratione, quod scil. difficilis sit ferarum persecutio, possit tamen per appensionem crepundiorum significari, quis sit dominus, ut alii ab istius feræ occupatione abstineant, vel si occupant priori domino reddant. Auctor qui notas ad Grotium scripsit, respondet, quod Jcti hoc solum tradiderint quoad effectum, quod scil. furtum non

non committat qui feras has occupat, verum hæc non videtur adæquata ratio LL. Romanorum. Nos respondemus ad primum, diversam naturam esse objectorum; aliæ res sine vi in potestate nostra retinentur, non autem feræ. Inde etiam secundò crepundiorum appensio non sufficit ad retinendum dominium, quia secundum naturam ferarum dominiū earum ita se habet; ut nō nisi vi & captura acquiri & retineri queant: & sanè fragile admodum remedium est, per crepundia rem retinendi. Nec is qui occupat rem natura sua feram, videtur obligatus esse ei, qui olim fuit dominus, istam rem restituere, cum ipse æque jure, quo alter per capturam sc. feræ, in naturali libertate versantis, feram habeat.

THEs. IX. vers. *Cum enim.*

Opp. l. 26. de usur. Responsio patet ex Ex. XII. tb. 16. quod sc. venatio s. ferarum occupatio non sit fructus fundi, sed quatenus fortè fundus in usumfr. datus maxime commodus est ad venandum, aliqua utilitas etiam ratione fundi quoad venationem obvenit, cum alias quis possit prohiberi ab ingressu, uti mox dicetur. Non igitur feras acquirit, quia fundum tenet vel jus in fundo habebat, sed quod occupet feras in fundo, & utilitas non in ipsa venatione s. occupatione quatenus tali consistit, sed quod prohibitione domini non possim impediri ab ingressu, sine quo occupare non possum, sed teneor actione injuriarum.

Ead. est responsio ad l. 62. de usufr.

Præterea obstare videtur l. 16. de S. R. P. ubi dicitur non est consentaneum ut per aliena prædia aucupium exercetur. Responsio patet ex ipsa tb. 9. aliud sc. est in alieno venari, aliud in alieno quid capere ut meum fiat. In alieno vena-

venari, & alio modo versari invito domino citra injuriam ejus non licet, at nihilominus captum in alieno meum est jure gentium.

Ead. THES. vers. *Nec interest.*

Opp. l. 55. verb. *videamus ne intersit meò an in alieno de A. R. D.* Resp. Initiò quidem facit ejus distinctionis mentionem Jctus, sed solum instar rationis dubitandi: *videamus*, inquit, *ne intersit &c.* In ipsa autem decisione, quæ habetur in vers. *summam &c.* non attendit illam distinctionem, sed simpliciter respondet, quod aper sit ejus, qui laqueum posuit, modò ab alio in libertatem naturalem non sit dimissus, sed ipse qui laqueum posuit, etiam exemerit aprum.

Ead. THES. vers. *Et placuit.*

Opp. d. l. 55. de A. R. D. ubi per positionem laquei dicitur acquisivisse. E. non per vulnerationem. Resp. I. per vulnerationem nihilominus adhuc potest evadere bestia, fera, non autem ita facilè laqueo irretita. Resp. II. Ipse textus requirit, ut postea etiam in potestatem ejus, qui laqueum posuit, fera pervenerit.

THES. XXI. in fin.

Opp. l. 1. §. pen. & l. 18. §. 2. de A. vel A. P. Resp. Hi textus loquuntur non de dominio noviter per occupationem acquirendo, sed de rebus natura nullius primum occupandis, & de dominio ex voluntate prioris domini in alterum transferendo, vel de rebus per traditionem acquirendis, in quibus sufficit ficta traditio & apprehensio, in illis actuali occupatione & apprehensione opus est, quia nemo ut dominus eas nobis ostendit, & ostendendo fictè tradit.

Y y y

THES.

Th. XXIX.

Opp. *l. pen. §. fin. b. t.* Responsionem vide in ipsa th. vers. *quamvis &c.*

Th. XXXVII. vers. *Verum.*

Opp. *l. 24. de A. R. D.* Resp. aut in verbis initialibus hujus legis vox: *non* secundum quædam exemplaria est o-mittenda; aut quid subintelligendum, ita ut primo dica-tur in textu: in omnibus quæ ad eandem speciem reverti non possunt, speciem esse ejus, qui fecit, dicendum. Dein-de subjiciatur alter casus, si materia prior maneat, id est, si res possit reduci ad priorem materiam, dominus materiæ manet etiam speciei dominus: aliàs si horum neutrum ad-mittas, verba priora posterioribus non congruent, cum ista priora loquantur de casu, quo species ad materiam priorem reverti non potest, verba verò ultima de casu, quò potest.

Ad *l. 61. de R. V.* latè resp. in *tb. 40.* quod scil. in ea non agatur de specificatione, sed de adjunctione.

Ead. THES. vers. *Sive sciens.*

Opp. *l. 12. §. 3. in fin. ad exhib.* Resp. Non loquitur textus de ipso modo acquirendi, sed de actione, quæ licet species sit alteri acquisita, tamen competit priori domino, uti latius explicatur in *tb. 39.* Quoad actionem igitur istam distinguendum: an quis bonâ vel m. f. specificaverit quid ex aliena materia, sed quoad acquisitionem speciei ipsam nihil interest.

THES. XXXIIX. *in fin.* vers. *Quid autem.*

Nos §. *si duorum, 27. l. de R. D.* accipimus de casu, quo
con-

confusio vel voluntate utriusq; fit domini, vel absque voluntate, sed ita ut forma in specie ex confusione oriente non prævaleat, & tunc utroq; casu res erit communis, uti latius traditur in *tb. 41.* Bachov. verò hanc rem paulò aliter explicat, qui tamen re ipsa nobiscum convenire videtur.

THEs. XLIII. *in fin.*

Opp. *l. 78. de solut.* ubi dicitur, quod nummi fiant ejus, qui accepit, non communes. Resp. 1. non ibi per commixtionem fit dominus nummorum, sed quod nummos à dante mixtos ipse in solutum b. f. accipiat. Resp. 2. Accipiens nummos alienos cum suis miscendo, perinde ut alius expendendo consumere videtur, sicut aliàs consumptio à b. f. possessore facta domini translationem inducit, add. *Ex. XVI. tb. 15.*

THEs. XLVI.

Quær. *An actio de tigno juncto omnibus casibus sit rei persecutoria?*

Nos affirm. vers. *Verùm quid si diceremus.*

Opp. *l. fin. de tign. junct.* Resp. 1. sicut aliàs quis, licet ab eo, qui dolo desiit possidere, æstimationem fuerit consecutus, tamen ipsam rem potest à b. f. possessore vindicare *l. 7. de R. V. l. 17. §. pen. de pet. hered. l. 95. §. 9. de solut.* vid. *Exerc. X. tb. 48. & Exerc. XI. tb. 12. in fin.* Ita quoque licet quis per actionem de tigno juncto æstimationem unà cum eo, quod interest, fuerit consecutus ab eo, qui dolo junxit tignum meum, & id dolo desiit possidere, tamen ipsam materiam separatam vindicare potest. Resp. 2. Loquitur textus opp. non de actione de tigno juncto, sed de

casu, quo tigni furtivi nomine actione furti fuerit actum, tunc enim extrinsecus est rei vindicatio, uti eod. modo loquitur §. ult. I. de obligat. quæ ex delict. nasc. Posset & 3. adhiberi responsio, quod quidem actum fuerit actione de tigno juncto, sed quia destiterit ab actione ista, etiam duplum non fuerit consecutus.

THES. XLVII.

Pugna inter l. 7. §. 12. de A. R. D. & l. 2. C. de R. V. In ipsa th. in fin. conciliatur.

THES. XLIIX.

Opp. l. 6. §. 2. arbor. furt. casar. Resp. Agit hic textus de radicibus, quæ originem habent in fundo nostro, & porriguntur saltem quoad extremitates in fundum vicinum: nostro autem casu ipsa arbor vicini terram premit.

Ad l. 22. pr. quod vi aut clam. Resp. Non negatur ibi, vitem meam in alienum fundum radices expositò modò agentem fieri vicini, sed dicitur, quod is, qui vi aut clam vitem depreffit, possit conveniri interdictò, quod vi aut clam.

THES. LV. vers. Nemo enim.

Opp. l. 49. mandat. Resp. Giphani. distingu. an ipse Dominus rem vendiderit, & procurator solum tradiderit; an verò procurator ipse contractum celebraverit, & juxta eum rem tradiderit. De priori casu accipit l. 35. b. t. de posteriori casu opp. l. 49 mandat. Verum I. hic textus l. 35. non commodè accipitur de priori tantum casu, & II. posteriori quoq; casui convenit ratio in fine ibi addita. Glossa ad d. l. 49. ita respondet, quod dominium quidem non transferatur, & detur ipso jure illi, qui errans tradidit, rei vindi-

vindicatio, *d. l. 35*. At obstat ipsi exceptio doli, quod sc. ob contractum, quem celebravit procurator vel tutor, obligatus sit ad evictionis prestationem, & non possit venire contra factum proprium *d. l. 49. add. l. 67. de procurat. l. 11. C. de evict. it. Exerc. XXVII. tb. 27. confer. gloss. in l. 1. C. de off. proconsul.*

Denique commodissimè fortè respondetur, quod distinguendum sit: An Dominus rem Titii haftenus pro sua possederit, & illi Titio procuratori mandaverit, ut istam rem venderet: atq; hic procurator non aliter existimans, quàm rem mandantis esse, vendiderit. An verò procurator ita erraverit, ut dum ex mandato scyphum Caji, qui apud ipsum erat, vendere vult, ipse per errorem suum scyphum tradiderit. Priori casu traditio & alienatio subsistit, & vindicatio non habet locum, saltem opposita exceptione eliditur, quia revera hanc ipsam rem à mandante sibi traditam animo alienandi tradidit, nec in ipsa rei traditione erravit, sed postea solum rescivit, istum, qui mandavit, tantum fuisse b. f. possessorem, se autem verum rei dominum, quem casum manifestis verbis ita proponit *d. l. 49*. Posteriori verò casu nulla est traditio & alienatio, quia in ipsa traditione s. re & corpore quod traditur, erratur, dum pro re, quæ domini mandantis reverà erat & tradenda fuerat, substituit ex errore propriam, de quo casu est *l. 35. b. r.*

Præterea ob stare videtur *l. 10. C. de curat. furios.* Resp. ibi nullus adest error, sed curator sciens rem esse suam, tamen tradidit, quasi furiosi esset, atq; cum ita velit transferre dominium, transfertur, quod non transferret, si ex errore traderet rem suam pro re furiosi.

THES. LIIX.

Opp. *l. 2. C. de consul. & non sparg. pec.* Resp. patet solum ex lege, quod postea fuerit prohibitum, pecuniam spargi à Consulibus; Exemplum autem allegat. text. respicit ad tempora, quibus adhuc in usu fuit.

EXERCITATIONE XLII.

THES. IV.

Opponere quis posset dari etiam possessionem injustam, adeoque non rectè jus possessionis dici vel saltem in genere, cum absurdum videatur, injustæ possessionis, seu possessionis contra jus esse jus, vel contra jus possidentem habere jus. Verùm responsio est facilis, injusta possessio dicitur respectu acquisitionis, quæ planè possessioni est extrinseca; jus autem possessionis dicitur ratione effectus, quod jus & quem effectum etiam tribuunt LL. Rom. possessioni injustè quæsitæ, quia scil. etiam injustus possessor propter possessionem s. quia possessor est, jus s. facultatem detinendi habet præ eo, qui non possidet, & à quo ipse non injustè possidet, uti expressè dicitur in *l. 2. uti possid.*

THES. V.

Opp. *l. 3. §. 1. b. t.* Resp. text. hic non loquitur de speciebus propriè dictis.

Th. VII. *in fin.*

Quær. *An usufructuarius fundum, in quo habet usufructum, possideat?*

Neg. per *l. 12. l. 49. de A. vel A. P. l. 1. §. 8. eod. l. 5. §. 1. ad exhib.*

Opp. *l. 1. §. 9. de vi & vi armat.* Unde diff. hoc argumentum deducunt; Cuicumque competit interdictum

un-

unde vi, ille vel civiliter, vel naturaliter possidet. Usufructuario competit interdictum unde vi. E. vel civiliter vel naturaliter possidet. At verò civiliter non possidet, uti in propatulo est. E. naturaliter. Resp. 1. textus loquitur de vera possessione rei corporalis, hæc possidetur vel civiliter vel naturaliter, & qui de re corporali quam s. civiliter s. naturaliter possidet, dejicitur, ex illo interdicto agit. Postea in l. 3. §. pen. eod. accommodatur hoc interdictum ad quasi possessionem usufructuarii, qui jus possidet, non rem, *dd. text.* Resp. 2. analogicè jus etiam potest dici civiliter possideri; habet enim usufructuarius dominium juris, adeoque jus animò Domini tenet.

THES. IIX.

Quær. *An duo possint eandem rem in solidum possidere, alter civiliter, alter naturaliter?*

Neg. per expr. text. l. 3. §. 5. b. t. vid. ips. tb.

Opp. (1.) l. 3. pr. uti possid. Ad illustrationem solutionum, quæ in hac thesi b. num. 1. subjiciuntur, addi possunt verba Argent. qui *ad tit. uti possid. pag. 52. ita d. l. 3. pr.* explicat: Finge ibi speciem valdè frequentem, iis locis, quibus fragilis & suspecta est testium fides: quod uterque litigator probat se possidere, & sua possessione turbatum ab adversario fuisse, uterque produxit testes, vel veros vel falsos, qui pro utriusque possessione graviter & strenuè testimonia hinc inde dixerunt: Contraria tamen, quia fieri nequit, ut duo simul in solidum eodemque modò unam rem possideant. l. 3. §. ex contrario. 5. de atq. poss. Quid hic Judex faciet, nam ex allegatis & probatis causa dijudicanda est; pro quo interdiceret? pro possessore. At uterque docet se possessorem, & neuter in probatione alterum vincit; neque

que hic locus est eligendi decisioni *c. licet de probat.* Scilicet in concursu probationum contrariarum, iis standum esse, quæ sunt verò propiores juvanturque aliis adminiculis & conjecturis : nam hic species est de probationibus, quæ omnino pares & æquales existunt. Ulp. *in d. l. 3 pr. ait.* si alter ab altero nec vi, nec clam, nec precario possidet, tunc neuter vincatur, neuter vincet. Prætor ergo non interdicet, de possessorio nil statuet, sed proprietatis causam citò definiet. Quod si verendum sit, ne partes veniant ad arma in concursu possessionis dubiæ & contentiosæ, rem penes sequestros deponet ex *l. aequissim. de usufr.* Hoc sensu *d. l. 3.* referes ad suum titulum & ad litem de interdicto uti possidetis, in qua lite uterque dicit, uterque probat se possidere, ac sufficit qualis qualis probata possessio, vel detentio & usus *l. officium de Rei vindic.* Hoc modo tantum fieri posse videtur, ut duo quodammodo possideant in solidum : alioquin generaliter verum est duo simul in solidum eandem rem non possidere. Nec video quomodo ad *l. un. C. uti possid.* pertineat illa de duobus simul possidentibus facti constitutio, nata ex eorum errore, quia accipiunt prima verba *d. l.* pro sententia seu periculo iudicati emissi ab Imperatoribus in iudicio retinendæ possessionis : quasi ab eo mandetur rectori provinciæ, ut sec. eam sent. tueatur litigantes in sua possessione, ut quæ eam sententiam ad effectum perducatur & exequatur. Quæ Interpretatio Romanorum iudiciorum moribus non congruit, nam in nostrâ *l. un.* sicut in aliis omnibus totius Cod. lecta est in auditorio Principis postulatio & consultatio utriusque litigatoris interdicto retinendæ invicem contendentis, in quo interdicto, quia vincit is, quem verè possessorem esse apparet,

ret, §. *retinend.* I. *de interd.* Ideò litigator uterque asser-
bat se esse possessorem, quæ facti quæstio probationibus
hinc inde prolatis dijudicanda est. Quare impp. facti quæ-
stionem hujusmodi remittunt ad Rectorem provinciae,
qui erat Judex ordinarius, ut litigatorum probationes & al-
legationes examinet, faciatq; ut is quem possessorem esse
constiterit, uti possedit, ita possideat deinceps, vimq; ei fi-
eri prohibebit. In eam rem Impp. utuntur verbis interdicti.
uti possidetis, quæ verba non continent sententiam (sc. in
plurali) sed tantum interdicti formulam. Non volunt am-
bos litigatores in possessione rei ejusdem esse retinendos,
quia hoc absurdum esset: volunt rectè possidenti servari
suam possessionem: id quod satis colligitur ex verbis seq.
d. l. un. ac satisfationis vel transferenda possessionis &c. quæ
docent uni, sc. melius probanti, possessionem esse tra-
dendam, dummodo satisfdet.

Opp. (2.) *l. 15. §. 4. de precar.* Responsionem, quam in
th. hac n. 2. adjecimus, pluribus eleganter confirmat jam
laudatus Argent. *d. tit. de interd. uti possid. pag. 53.* ubi inter
alia dicit: Dist. aut quiete per tempus possedit, qui vi de-
jecit, & ita animum possidenti omisit dejectus: & tum pos-
sidet occupator; aut nondum quiete possidet, qui vim fe-
cit, & tum animum possidendi non omisit dejectus, adeoq;
adhuc possidet: Inde q; & interdictum uti possidetis habet.
conf. c. 4. de restit. spoliat.

Opp. (3.) *l. 3. §. 6. 7. b. t. l. 6. §. fin. eod.* Ex quibus text.
deducere vult Frider. *de possess.* & alii, quod quis animo ad-
huc possit possidere rem quam alter v. g. qui vi occupavit,
corpore possidet. Responsio patet ex *th. 19. & seqq.* & cum-
primis firmatur ex *l. 25. §. fin. b. t.* quod sc. quam diu animo

adhuc nos possidemus alter verè non possideat, sed tum-
demum, si dimisimus animum possidendi, quod suspice-
mur non admitti nos, aut vim vereamur.

Opp. (4.) *l. 36. l. 37. b. l. 16. l. 33. §. 4. de usuc.* Resp. ex ipso
text *l. 1. §. 15. b. t.* quod scil. aliquo solùm respectu debitor
habeatur pro possessore, sc. ad usucapionem. Cum enim
res pignori creditori tradita sit, certò reversura ad debito-
rem, soluto sc. credito, ideo ex æquitate intermedium et-
iam tempus imputatur possessori, & sicuti non habetur
pro interruptione, si possessor moriatur, aut res vendatur,
sed tempora defuncti vel venditoris etiam successoribus
pro sint quoad usucapiendum; ita etiam non censetur
interrupta possessio, quando in creditorem, & à creditore
rursus in debitorem possessio transfertur, sed tempus, quo
creditor ex voluntate debitoris possedit, computatur;
idem obtinet, si precariò possessio fuerit concessa, *d. l.*
36. b. t.

Opp. (5.) *l. 40. b.* Resp. Apertè in illa *l. 40.* traditur,
quod creditor possideat, & quod servus ipsum non possit
deicere de possessione, quia per servum non acquiritur,
sed retinetur potius possessio, vide *l. 15. l. 14. princ. b. t. &*
l. bes. 21.

Opp. (6.) *l. 3. §. 12. ad exhib.* Resp. Non dicitur ibi, quod
omnes illi possideant, sed quod plures actione ad exhiben-
dum velint uti, quæ cuilibet competit, cujus interest rem
exhiberi. Ad quod interesse demonstrandum illò casu a-
lius possessionem, alius pignus, alius usumfr. prætendit:
si jam probatum fuerit, alteri pignori rem esse traditam,
alter possessionem justè allegare non poterit.

Porro novissimè Hieronymus de Oroz singularem
& sub-

& subtilem interpretationem afferre intendit, ac in sententiâ suâ latius explicandâ & defendendâ omnem adhibet operam, cujus autoris verba, ut melius de ejus sententia constet, adscribemus integra:

(N. 10.) *Ad clariorem hujus questionis intelligentiam scire oportet (quod valde notandum est) non posse unam rem possideri à duobus vel pluribus possessoribus in solidum uno, & eodem tempore respectu unius partis, & loci ejusdem rei quæ possidetur: nam occupata ipsius parte per apprehensionem realem, seu corporalem possidentis, non potest alia corporalis apprehensio ejusdem partis & loci esse, quin detur corporum penetratio: contra naturam quippe est, ut Paulus ait in l. possideri 3. §. ex contrario 5. ff. de acquir. poss. quod tu stes, ubi ego sto; vel ubi ego sedeo, tu quoque sedere videaris; si verò possessio unius rei apprehendatur, respectu diversæ partis & loci, ita ut tu ex una parte apprehendas rem incumbendo tuo juri, & ego ex alia parte eandem rem teneam animo mihi possidendi & incumbendo etiam meo juri & diverso respectu rem apprehendam, ut Bartolus ait in dict. l. 3. §. ex contrario, tunc duo, pluresve in solidum eandem rem poterunt possidere v. gr. tu jure domini fundum apprehendisti ex una parte, & illa apprehensio in illo loco realiter facta extenditur per interpretationem nostram, & fictionem juris per totum fundum, & illa possessio, quæ corporalis est respectu illius loci & partis, quæ verè apprehenditur, per animum nostrum extenditur ad omnes glebas fundi, textus in d. l. possideri 3. §. 1. ff. de acq. poss. ibi: & adipiscimur possessionem corpore & animo, neque per se animo, aut per se corpore. Quod autem diximus & corpore & animo acquirere nos debere possessionem, non utique ita accipiendum est, ut*

qui fundū possidere velit, omnes glebas circumambulet, sed sufficit quamlibet partem ejus fundi introire, dum mente & cogitatione hac sit, ut totum fundum usq; ad terminum velit possidere: ego postea vel in eodem tempore respectu juris ususfructus forsan, cui incumbo, ex alia parte distincta apprehendo ipsum fundum; & illa corporalis apprehensio, qua partem illam fundi realiter occupavi, similiter cogitatione mea extenditur per totum illum fundum: Et sic etiam ego iure ususfructus possideo totum fundum. Et hoc modo de aliis possessoribus respectu diversarum partium & juris nisi plurimi sint possesores, Philosophandum est.

(II.) Sed subtiliter objicies: hac licet vera sint, saltem in ea parte fundi, qua corporaliter tenetur à primo possessore, quia ea pars realiter occupata est, vera & naturali apprehensione; non poterit introire secunda possessio, quæ cæpit per apprehensionem diversæ partis, & loci: ergo saltem in eo loco non erit duplex possessor, & possessio: sed hoc sufficit, ut non possit dici in solidum possideri posse totum fundum à pluribus possessoribus; quia non potest dici totus fundus occupatus, cujus pars aliqua occupari non potest; ergo duo, vel plures in solidum unam eandemq; rem non potuerunt possidere. Hæc subtilissima sunt & nituntur in illis §. ex contrario verbis; contra naturam quippe est, ut tu stare videaris in eo loco, in quo ego sto, vel in quo ego sedeo, tu sedere videaris, sed eadem subtilitate dissolvuntur ex ipsa l. possideri §. & adipiscimur l. nam parte aliqua fundi corporaliter occupatâ, illa possessio; quæ incipit ex illa parte realiter per unam apprehensionem, extenditur ad cæteras omnes fundi illius partes; & simili modo realis, sicut incepit, est illa possessio, quæ transfunditur per totum fundum, non tamen realiter extenditur:

nam sicut Ulpianus tradit in d. l. si ut certo §. ff. commod. i-
bi: Quia non omnia vehiculi loca uterque teneat, non o-
mnia fundi loca realiter possessor tenet, sed per victionem ad
cæteras portiones prædii: audi dict. §. verba: non utique ita
accipiendum est, ut qui fundum possidere velit, omnes
glebas circumambulet; sed sufficit, quamlibet partem e-
jus fundi intoire, dum mente & cogitatione hæc sit, ut to-
tum fundum usque ad terminum velit possidere; ubi ex-
tensio possessionis fictitia est, ex mente & cogitatione nostra
pendens; itaque licet illa possessio, quæ realiter extenditur, sed
nostro intellectu fictitiæ creditur extendi ad cæteras illius
fundus, qui possidetur portiones; si ergo fictitia est, consistens
tantum in apprehensione mentis nostræ, & hæc cogitatio no-
stra, per quam transfunditur possessio, incorporalis est; quid
prohibet, ut illa intromittatur in partem illam occupatam,
per possessoris corporalem apprehensionem; si sicut est realis il-
la possessio respectu illius partis, quam occupat possessor, realiter
extenderetur etiam ad cæteras fundi partes; tunc quia pene-
tratio corporum impossibilis, & contra naturam est, impossi-
bilis, & contra naturam etiam esset extensio secundæ possessi-
onis ad illam partem, quæ per primam possessionem realiter
occupata est; sed non fit realiter extensio illa per reales actus
corporis, sed fictitiæ per animum & mentis apprehensionem
quæ quidem omnia penetrat, etiam intima corporalium re-
rum, ergo non est contra naturam, ut realis possessionis exten-
sio, quæ mente & cogitatione nostra fictitiæ sit, penetret illam
possessionem fundi, quam primus possessor realiter occupatam
tenet,

(12.) Expressus hac in re mea videre est Paulus in dict.

ZZZ 3

l. pos.

l. possideri 3. §. ex contrario ibi: Non enim magis eadem possessio apud duos esse potest, quam ut tu stare videaris in eo loco, in quo ego sto, vel in quo ego sedeo tu sedere videaris; quibus ponderanda sunt verba illa: Eadem possessio, nam bis docet consultus eandem possessionem respectu ejusdem partis, loci & juris apprehensam, apud duos esse non posse: quod verissimum est (& nos etiam libenter fatemur) non solum apud Sabinianos, & Proculejanos; sed etiam apud omnes tam Philosophos quam Jurisprudentes, nam omnium sententia absurdissimum est: contra naturam quippe est, ut cum ego aliquid teneam, tu quoque idem tenere videaris, non magis enim eadem possessio apud duos esse potest, quam ut tu stare videaris in eo loco, in quo ego sto, vel in quo ego sedeo, ut rectè Paulus argumentatur, de eodem, ut una possessione unius rei, non tamen ex eo negat, quod diversæ possessiones, & diversi possessores unius respectu diversarum partium esse possint: nam ut in precedentibus demonstravimus, eadem res à diversis possessoribus possideri potest: longè enim aliud est dicere, eandem habere possessionem unius rei respectu ejusdem partis & loci; aliud dicere duo in solidum eandem rem possidere quidem, sed diversis possessionibus respectu diversarum partium, & locorum, quod neminem Jurisconsultorum negasse firmiter semper mihi persuasum habui. Et hoc interpretationis genere interpretandi & intelligendi sunt text. in d. l. possideri 3. §. ex contrario text. in l. duo in solidum 19. ff. precar. l. si certo 5. §. duobus fin. ff. commod. & c.

(13.) Cum hac in publica concertatione sustinuissem, quidam objecit sic: si res possessa esset adeo exigua, ut per unum possessorem occupata, non relinqueretur ejus pars aliqua, ex qua

qua alter possessor apprehendisset, tunc duo possesores ejusdem rei esse non poterunt. Sed huic objectioni facile satisfacimus dicendo: verum esse tunc non posse dari duos possesores; id tamen non provenire ex eo, quod repugnantes sint ejusdem rei duae possessiones: sed ex eo, quod in tam exigua re nulla sit pars; quae nisi ab uno occupari queat: Et tota questio nostra semper praesupponit rem talem esse debere, quod per diversas partes diversae apprehensiones naturales fieri possint.

Verum nos ulterius objicimus Orozio: Aut istam partem, quam v. c. Titius occupat, etiam Sempronius possidet; aut non possidet. Si Sempronius partem, quam Titius juxta nimis subtilem istam doctrinam occupavit, etiam possidet, adhuc tamen contra expressam Pauli sententiam duo eandem rem, sc. partem illam, in solidum possidebunt: si Sempronius illam partem non possidet; tunc nec illo respectu, quem fingit Orozius, duo erunt ejusdem rei possesores in solidum. Sin verò hoc fortè velit autor jam allegatus, quod quidem Sempronius etiam possideat, sed Titius ratione alius juris cujusdam occupet partem, & hoc ipso totum fundum ratione istius juris: tunc Titius non erit ipsius rei propriè loquendo, sed solùm juris in illa re quasi possessor: quod ipsi admittimus. Neque tunc opus est tot inanibus subtilitatibus, & contortis explicationibus, quae legibus allegatis non congruunt.

Th. XII. vers. *In parte.*

Obst. huic assertioni argumentum: Quod potest vindicari, id possidetur; Res incerta potest vindicari, l. 9. l. 76. de R. V. E. possidetur. Resp. Est singularis casus in d. l. 76. ubi sc. res in se quidem certa est, sed ratione vindicantis aliqua.

qua incertitudo subest, ob futuram detractionem Falcidia.

TH. XIII.

Obstat *l. 1. §. 21. b. t.* Resp. Strictius ibi sumuntur verba: corpore & a^{li}u & c. pro apprehensione sc. quæ fit modo vero, ad distinguendum eum modum ab eo modo, qui quidem etiam fit corpore, sed fictione aliqua interveniente, v. gr. si quis è longinquo demonstret & alter quasi oculis apprehendat. vide *Exerc. preced.*

THES. XIV.

Quær. *An ex pluribus causis possit acquiri dominium.*

Neg. *l. 3. §. 4. de A. vel A. P. l. 14. §. pen. de except. rei judic. §. 10. I. de legat.*

Ad (1.) obst. text. Resp. loquitur iste de dominio per possessionem acquirendo, non de possessione in se considerata, confer *l. 78. de V. S.*

Ad (2.) text. obst. Resp. sunt quidem variæ causæ, s. tituli acquirendi dominii in genere, sed ex unâ tantum causa sum dominus unius rei, adeoq; si non in genere titulum acquirendi dominii actione mea fuerim complexus, sed unam solùm causam expresserim, quæ postea falsa deprehenditur, & inde succubuerim, possum ex alia causa denudò agere, & illam ipsam unam, ex qua sum vere dominus, exprimere & probare.

Ad textus (3.) loco alleg. responderi Wiesenb. *alleg. loco*, quod nihilominus ead. sit causa, scil. solutio, quæ facta ex duabus causis, nempe ex stipulatu & legato. Verum nihilominus adhuc obstat, quod duæ causæ s. tituli sint ex quibus

quibus transferatur dominium. Retinenda itaq; omnino videtur, quam ipse rejicit, responsio, quod sc. is qui semel verè dominus est, non possit ex nova causa iterum fieri dominus, cum non aliter dominium possit dici acquisitum, quam si nulli alii acquisitioni ulterius locus. At possessio est detentio cum animo habendi conjuncta, qui animus secundum diversos titulos præsertim successive variare potest, & ex alia causa possessio denuò acquiri. In opp. verò text. non ex alia superveniente causa quis iterum acquirit dominium, sed in prima eaq; plena ac vera acquisitione domini per accidens evenit, ut duo eod. tempore concurrant tituli.

Ad text. (4.) loco alleg. Resp. quamdiu non extitit conditio sub qua legatus est fundus, in pendent tali casu est, an jure hereditario, an legati fundus sit meus, si enim extitit conditio, ea retrahitur, ac perinde est, ac si statim tempore mortis testatoris extiterit, adeoq; tantum jure s. titulo legati dominium ad me pertinet, add. l. 68. de leg. 2. l. 6. C. ad l. Falcid. sin autem non existat conditio, perinde ac si non fuerit legatus fundus, adeoq; tunc jure hereditario meus est fundus.

THES. XVI.

Quær. An occupatione partis apprehendatur possessio totius?

Affirm. per l. 3. §. 1. de A. vel A. P.

Obst. l. 18. §. ult. eod. Responsio patet ex ipsa th. quod obtineat illud quando reliqua pars totius est vacua, scil. si possessio rei jam antea sit vacua ab alterius possessione, vel

in nos postea voluntate prioris possessoris transferatur, add. *tb. ii.* In casu verò legis opp. vi occupatur pars fundi, & ab altero pars altera adhuc detinetur.

THESES. XVII. vers. *Unde nec.*

Ad *l. 37. pr. de SCto Trebell.* Resp. per restitutionem alicujus rei hereditariæ jus hereditarium transfertur in heredem fideicommissarium, non possessio singularum rerum.

Ead. THESES. vers. *Neg. etiam in suos.*

Quær. *An in suos heredes possessio ipso jure transeat?*

Neg. per *l. i. §. 15. si quis testam. lib. junct. l. 15. pro emtor.* & quia eadem quæ in extraneis obtinet ratio.

Ad (1.) dubium Resp. Possessio defuncti transit ad heredem, quoad effectum usucapiendi, ut sc. tempora defuncti & heredis jungantur, *l. 31. §. 5. l. 40. de usucap. junct. l. i. pr. l. 23. §. 1. ex quib. caus. major.*

Ad (2.) dubium resp. dicitur ibi filium rem à patre donatam naturaliter possidere, non igitur possidet ut heres, sed ut naturaliter rem reverà tenens.

Ad (3.) dubium resp. suis existentibus heredibus & fortè hereditate abstinentibus, alius illas res ad hereditatem, quâ abstinēt, pertinentes, pro herede s. titulo heredis non potest usucapere, quia non est sine herede, qui suum heredem habet, licet abstinentem, *l. 30. §. 5. de fideicom. libert.*

Ead. TH. vers. *Recte.*

Quær *An statutum, quo constituitur, ut possessio ipso jure sine ullo facto ad heredes transeat, valeat?*

Affirm.

Affirm. quia ita effectus possessionis translata attribui possunt, perinde ac si apprehensa esset possessio.

Opp. Quod naturâ hoc sit impossibile, adeoque per legem fieri non possit, *l. 30. §. 5. h. t.* Resp. 1. ex ipso aliâs dissentiente Giphano. ad *l. 23. n. 7.* Solitos esse JCtos id, quod est contra principia Juris civilis etiam dicere esse contra naturam. Resp. 2. Licet apprehensio quæ factum requirit, naturaliter non possit statui, ut fiat absq; facto, tamen effectus per legem possint tribui, etsi actualis apprehensio non intervenerit.

THESES. XXI.

Obst. (1.) *l. 25. §. 1. de liber. causis.* Resp. Litis ordinatio, de quâ in opp. l. agitur, non simpliciter servum eximit à potestate domini, sed tantum secundum quid, i. e. quoad judicium, quod aliâs consistere non posset, quia cum servis nullum est judicium, *l. 8. C. de judic.* Ceterum adhuc possidetur *eod. textu.*

Ad (2.) dubium resp. sui furtum facere dicitur servus ad eum effectum s. eò respectu, ut ab alio non possit usucapi, & quod si apprehensus ab alio fuerit, interversa nobis sit possessio.

THESES. XXIII. vers. Hinc etiam si.

Opp. *l. 16.* Resp. Emancipati licet possideant bona, nihilominus tamen agentibus fratribus institutis tenentur illo casu probare, donationem illorum bonorum à patre sibi factam, quia sc. actores, dum probant se esse heredes, satis intentionem suam probârunt, adeoque ipsis restituenda esset res paterna. Emancipati igitur dicentes sibi donatas res esse, necesse est ut probent, add. *l. 11. C. de petit. hered. it. Exerc. X. th. 51.*

II. Ad text. n. 2. obst. Resp. Agitur ibi de causa status, quæ favorabilis est, ac semper quis talis præsumitur, qualis credebatur tempore commissæ violentiæ, secus verò se res habet, si de aliis rebus tractetur.

THES. XXXIII.

Opp. l. 18. de vi & vi armat. Resp. ibi solùm dicitur, quod si emtor non fuerit propter factum tertii, v. gr. coloni non admittentis, consecutus possessionem, venditor adhuc eam retineat. Nostro verò casu is, qui rem tradit furioso, quem putat sanæ mentis esse, non potest amittere possessionem.

Præterea obst. l. 34. b. t. Resp. Ibi circa ipsam rem tradendam occurrit error, ob quem non acquiritur alteri, ideoq; nec possessionem tradens amittit.

EXERCITATIONE XLIII.

Quær. An usucapio & præscriptio conveniant juri naturæ?

Affirm. per rationes in thesi expositas.

Opp. (1.) Nov. 9. Resp. 1. Impium præsidium dicitur præscriptio eorum respectu, qui eâ abutuntur, & scienter rem alienam acquirentes prætendunt usucapionem, s. ut textus verba sunt: *Est impium præsidium iniquis hominibus & scientibus.* Resp. 2. Textus loquitur de Romana Ecclesia, & quod in genere de Ecclesiis disposuit Justin. in l. ult. C. de S. S. Eccles. id speciatim applicat in hac Nov. ad Ecclesiam Romanam, quod sc. non nisi 100. annorum præscriptio illi possit opponi, & quod sit improba temporis 30. vel 40. annorum allegatio, & improbum tale præsidium

fidium contra Ecclesiam Rom. si quis velit breviori tempore res ejus usucapere, vid. *thefin* 19. Resp. 3. Notant alii, quod ista Nov. sit spuria s. supposititia, cum non inveniantur in Græco codice, & ex stylo & contextu arguant eam, non Justin. foetum esse genuinum, sed alicujus Pontificis, Duaren. Comment. alterò *ad b. t. c. i.* Firmiter tamen hoc probari vix poterit. Quod enim in Græco textu non habeatur, id inde est, quod latinè sit concepta & scripta ad Johannem Episcopum & Patriarcham veteris Romæ, ad quem idem Justin. latinè scripsit epistolam, quæ habetur in fin. *C. de summ. Trinit.* Neq; quid singulare ratione styli adfertur: quod autem adducit Wiesenb. *ad b. tit.* In Basilicis illam Nov. non inveniri, id inde est, quia rursus correctæ per Nov. 10. ut monetur in *tb. 19.* Jura verò antiquata non sunt in libros Basilicorum relata.

Opp. (2.) *l. unic. C. de usucap. transform.* item *pr. l. b. t.* Resp. Nocentia vocantur antiqua usucapionis Jura propter tempus nimis angustum.

Opp. (3.) *Nov. 49. c. i. §. i. vers. 5. volumus vers. non ex circumventionem nec tempore.* Resp. 1. Illa verba non disjunctivè, sed copulativè esse accipienda. Resp. 2. Nihil ibi agitur de usucapione, sed quid obtineat, si appellans debitor tempore litem non persequatur, & contra *l. ult. §. ult. C. de temp. appell.* noviter disponitur, quod non solò tempore sententia confirmetur, sed cognita causâ & pronuntiatione Judicis, ad quem appellatum est, licet appellans deseruerit litem, add. *N. 126. c. 2.*

Opp. (4.) *l. ii. de R. J.* Resp. Loquitur textus de translatione rei, non de adjectionibus domini per alium modum

dum legitimum acquirendi: & præterea hic etiam factum, aut si mavis dicere non factum domini adest, negligentia sc. tantò tempore continuata, confer. *l. 1. b. t. pr. l. eod. de V. O.* nam ejus, qui usucapi patitur, factum aliquod videtur *l. 28. de V. S.*

Opp. (5.) *l. 206. de R. J. Resp.* Additur in text. *cum alterius injuriâ.* Nulla autem adest injuria, quando LL. & jura ob rationes justas atq; negligentiam domini admittunt alterum lucrum capere.

Th. IX.

Opp. (1.) *l. 22. §. 1. C. de agric. & Censit. Resp.* Loquitur textus de adscriptitiis colonis & eorum liberis, qui quamvis quoad ipsum statum sint liberi, prædio tamen ita sunt addicti, ut instar ejus acquirantur.

Opp. (2.) *l. 2. si lib. ingen. esse dic. Resp.* Loquitur textus de speciali casu quò quis pro servo fuit habitus, deinde manumissus, hic si post manumissionem velit docere, se esse ingenuum non libertum, id intra quinquennium debebat ostendere, quod tamen sustulit Justin. *in l. ult. C. eod. vid. Exerc. XL. th. 64.*

Opp. (3.) *l. 6. C. de relig. Resp.* Ipse locus religiosus, quatenus religiosus non acquiritur longâ possessione, sed ad jus sepeliendi tuendum in monumento aliquo aliquando justis requisitis intervenientibus proficit longi temporis præscriptio. *d. l. 6. add. Ex. XV. th. 69.* licet aliàs longa possessio non tribuat jus sepeliendi ei, cui jure non competit, *l. 4. de mort. infer.*

Ead. Th. n. 1. verb. *vi possesse.*

Obst. *l. 3. C. de his, quæ vi met. caus. gest. Resp.* Textus hic loquitur de ejusmodi vi (compulsiva à nostris appellata)

à) quâ ille qui vim patitur, non omnino liberam voluntatem habet, aliquam tamen habet *l. 21. §. si metu coactus, de eo quod met. caus.* Thesis verò hæc agit de vi, quam vocant, expulsiuâ, quâ quis vi adhibitâ fundo deicitur.

Eâd. TH. vers. *Quaritur. verb. Idem obtinet.*

Opp. *l. 1. §. 5. de fugitiv.* Resp. Appellatione fugitivi non continetur natq; ex fugitiva, quoad hoc sc., ut qui eum celaverit, puniendus tanquàm fur, *l. 1. pr. eod.* Sed nihilominus vitio furtivi seu fugitivi laborat, quo minus usucapio locum habere possit, ne Domino sit damnosa fuga matris. *l. 12. C. de furt.* ipse partus non est fugitivus, i. e. ipse non aufugit s. non est erro, adeoq; non habet tale vitium, quod attenditur in *Ædilitio Edicto, l. 17. §. 14. de Ædilit. Edict. l. 225. de V. S.* Est tamen fugitivus s. laborat vitio fugitivi impediante usucapionem, quia ancilla aufugiens q; secum abstulit partum.

Eâd. THES. vers. *Vel alius b. f. possidens.*

Opp. *l. 44. §. 2. eod.* Vendita est illô casu ancilla prægnans atq; unô eodemque tempore tradita ipsa & partus. Cum ergo in usucapione sufficiat b. f. in initio, ideoq; etsi tali casu mal. fid. supervenerit, cognoscendô matrem esse alienam, antequam nascatur partus ille, tamen usucapitur partus, in quo tempus translationis inspicitur. Intelligendum tamen hoc de ancillâ alienâ, non de furtiva; si enim furtiva fuerit, opus est hóc casu, nativitatis tempore etiam nesciat quis esse furtivam, *l. 4. §. 18. b. t.*

Eâd. THES. vers. *Vel nescivit.*

Opp. *l. 4. §. 16. b. t.* Resp. Ibi servus furrupuit ancillam, (quæ non acquiritur Domino *l. 24. de acquir. poss. l. 4. de*

de manum. l. 7. C. de operis libert.) concepit illa cum apud Dominum (confer. *l. 68. de V. S.*) unà cum servo adhuc in potestate constituta esset; & tunc non procedit usucapio, quia vitiosa possessio servi obstat, quo minus Dominus partum istum eo tempore, quò adhuc quodammodo servi esset, conceptum usucapere possit. Verùm *l. 10. pro emt.* loquitur de casu, quò partus est conceptus post ancillam à domino acquisitam & quasi b. f. emtam. vid. lat. Franc. de Amaya *l. 3. obs. c. 1. §. 2. n. 10. & seqq.*

Ead. THES. vers. *Sin vero.*

Obst. *l. 4. §. 5. de usuc.* fructus & partus ibi fuere inventi in hereditate defuncti, quia defunctus ex re commodata vel deposita percepit eos, quos ut hereditarios iudicavit b. f. heres, & ab hoc rursus b. f. quis emit, in cuius persona procedit usucapio: licet non ita simpliciter in herede. Vid. Exerc. 43. *th. 32.* Add. Amaya *d. l. 3. c. 1. §. 1. n. 41.*

THES. X. num. 5. vers. *Nisi quis b. f.*

Pugna intercedere videtur inter *l. 4. §. 24. dol. mal. & met. except. & l. 2. pro emtor.* Resp. 1. Cujac. in not. ad *l. 4. §. 11. de usucap. & obs. 22. lib. 15.* legendum esse in *d. l. 4. §. 24.* existimat: *nec usu capta sit*: uti etiam legitur in Basilicis, aliàs enim non competeret rei vindicatio, si usucapta res esset. Resp. 2. Communiter retentà lectione vulgatà, quod textus in *l. 2.* loquatur de vindicatione sine restitutione, textus verò in *d. §. 24.* de persecutione rei mediante restitutione in integrum.

THES. XII. vers. fin. *Porro queritur.*

Opp. (1.) §. 2. vers. *item si is. l. b. t. junct. §. 37. l. de R. D.* Resp. Venditor ibi erravit in jure, non verò emtor qui accusavit.

Opp.

Opp. (2.) *l. 25. §. 6. de pet. hered.* Resp. Ibi solùm dicitur, quod non comprehendantur sub SCtò, quod proponitur in *l. 25. §. 2. de pet. hered.* illi qui in jure errant, quia dolò carent. Hic autem agitur de modo acquirendi rem per usucapionem, qui non subsistit, si initium possidendi ab errore juris proveniat.

THES. XIII.

Quær. An in titulo emtionis venditionis, si res usucapienda est, b. f. desideretur etiam contractus & traditionis tempore?

Aff. per *l. 2. pr. pro emt. l. pen. de usucap.*

Opp. I. *l. 10. pr. b. t.* Resp. Subaudienda ibi particula: *Etiam*, quod sc. etiam traditionis initium spectetur. Semper enim inter omnes constitit, spectari emtionis tempus oportere, quia sc. sincera fides non patitur, ut quis rem alienam sciens emat; atque id saltem tempus in emtione sufficere Proculiani existimarunt. Obtinuit tamen Sabinianorum sententia, qui utrumque tempus in emtione spectandum esse censebant.

Opp. II. *l. 7. §. 4. eod.* In quo textu JCtus usucapere posse negat, qui fundi, quem b. f. acceperat, amissam possessionem m. f. recuperavit, neque similem esse ei dicit, qui emtionis tempore putat fundum vendentis esse, sed cum traditur scit alienum esse, cui consequens videtur hunc usucapere posse, & sufficere tempore contractus intercedere b. f. Resp. I. Respicit iste textus sententiam Proculianorum, quasi diceret Julianus, posito, licet juxta Proculi sententiam sufficeret aliquem tempore emtionis putare fundum esse venditoris, tamen hic casus, quo amittitur possessio, & cum quis eam recuperat, scit alienum esse fun-

dum, non est similis. Resp. 2. In vulgata & Haloandrina editione *pro nec similis*, legitur, *nec dissimilis*.

THE S. XVI.

Quær. *An jus annuorum reddituum præscriptione possit acquiri?*

Aff. arg. l. 6. de usur. l. 20. C. de agric. & Censit.

Ad text. n. 1. & 2. alleg. Resp. Loquuntur text. de minori temporis spatio, quam decennium est, add. tit. de usur. Exerc. XXVII. tb. 46. 60.

Ad text. n. 3. alleg. Resp. Hoc casu stipulatio vel alia, iusta causa s. titulus ex diuturna perceptione præsumitur.

THE S. XIIX.

Quær. *An possessor singularis continuaturus usucapionem, & ipse in b. f. esse debeat?*

Aff. per l. 13. §. fin. de acquir. poss. l. 2. §. 17. pro emtor.

Opp. I. §. 7. & 8. l. b. t. Resp. Aliud est in herede, de quo agitur in §. 7. aliud in successore singulari, & textus in d. §. 8. non excludit b. f. initio acquisitæ possessionis, & licet non exprimat, tamen addendum id est ex text. alleg.

Opp. II. l. unic. C. de usucap. transf. Resp. dicitur, quod posterior scientia rei alienæ non officiat, ast hoc non intelligendum de scientiâ, quæ adest ipsô initio acquisitæ possessionis, sed de superveniente aliâ scientiâ rei alienæ.

Opp. III. l. 15. §. pen. l. 44. §. 2. b. t. Resp. potius hi text. confirmant hanc sententiam, quod sc. initium secundæ possessionis sit inspicendum, & præterea hi text. expofiti sunt in tb. 9.

Ead. THES. vers. *Successori verò universali.*

Quæritur: *An successori universali pro sit sola defuncti bona fides?*

Aff. per §. 7. *I. b. t. l. 2. §. 19. pro emtor.*

Opp. *I. l. 40. de A. R. D.* Resp. Loquitur textus de fructuum acquisitione, in qua non tantum possessionis initium spectatur, sed etiam ipsò tempore perceptionis debet b. f. adesse.

Opp. *II. l. 34. pr. b. t.* Resp. Loquitur textus de casu, quò ipsi heredi demum ex contractu à defuncto celebrato res traditur, tunc enim quia ipse heres incipit possidere, b. f. debet adesse.

Ead. THES. vers. *Sed quid si.*

Quær. *An successor singularis possit ex sua personâ b. f. inchoare usucapionem?*

Aff. per *l. 4. C. de R. V. l. 2. §. 17. pro emt. l. 5. de divers. & temp. præscript.*

Opp. *I. l. 4. §. 29. de dol. mal. & met. except.* Resp. non loquitur text. de usucapione, in qua initium possessionis spectatur.

Opp. *II. l. 117. de R. J.* Resp. Succedit quidem in rem & ejus jura, sed non in m. f. quæ consistit in scientiâ personæ.

Opp. *III. l. 35. de R. J.* Resp. Usucapiendi conditionem non transfert venditor, vel venditor non facit transferendo, ut usucapio procedat, sed ipse emtor ex sua persona, tradita possessione, incipit usucapere.

THES. XXI.

Quær. *An in præscriptione actionum etiam b. fid. jure Can. requiratur?*

Aff. arg. c. 5. 7. & ult. de præscript.

Opp. (1.) Ubi nulla est possessio, ibi nec b. nec m. f. in considerationem venit. Jam verò in actionibus personalibus nulla est possessio. E. nec b. nec m. f. attenditur. Resp. Major quidem vera de Jure Civ. sed jus Canon. in omni præscriptione, adeoque etiam in ea, in qua non attenditur possessio, b. f. requirit.

Opp. (2.) Actio ipso Jure est extincta. E. non potest reviviscere ob scientiam debitoris. Resp. Jur. Can. non est extincta actio, si adsit m. f.

Opp. (3.) Quod ita finis præscriptionum, ut sc. lites diminuerentur, non obtineatur. Resp. 1. Hoc etiam obstarat reliquis speciebus usucapionum. Resp. 2. Sufficit, quod b. f. ex tanto temporis decursu præsumatur, quod verò aliter ad probandam m. f. admittatur, ipsa æquitas dictare videtur.

THESES. XXIIIX. vers. Judicialis.

Quær. An usucapio non nisi L. C. interrumpatur?

Aff. de usucapione & præscriptione triennii ac longi temporis. l. 18. de R. V. l. 26. C. eod. l. 10. C. de præscript. longi temp.

Opp. (1.) l. 18. de R. V. l. 10. C. de præscript. long. temp. Resp. Pendente lite, cum nondum constat an Actor sit obtenturus, dicitur tamen servus usucaptus s. usucapio completa; sed quando sententia deinde pro actore fertur, & possessor succumbit, usucapio quippe L. C. interrupta, non habet effectum vid. tb. seqq.

Opp. (2.) l. 12. §. 8. pro emt. & alii alleg. text. Resp. Non interpellatur L. C. usucapio nisi sequatur sententia condemnatoria, vid. tb. seqq.

Ead.

Ead. THES. vers. *Sufficit.*

Alleg. Diff. Coler. opp. (1.) Quod denunciatio privata non interrumpat præscriptionem ut in ipsa th., dicitur. Resp. In ejusmodi juribus sufficit contrarius actus, per quem possessio continua interpellatur.

Opp. (2.) textus ex Jure Sax. *Landr. lib. 2. art. 24.* Resp. nihil ibi dicitur de usucapione.

THES. XXIX.

Quær. An si possessor absolvatur, nihilominus lis mota obsit præscriptioni?

Neg. arg. *l. 18. l. 27. de R. V. l. 9. §. 5. ad exhib. l. 2. §. f. pro emt. l. 2. pro donat.*

Opp. (1.) *l. 1. vers. quod si prior C. de præscript. long. temp.* Resp. Loquitur textus de casu, qui proponitur *n. 3. b. t. b.* quo sc. lis adhuc, & dicitur, quod tunc non sufficiat longi temporis præscriptio, sed longissimi temporis.

Opp. (2.) *l. 2. l. 10. C. de præscript. long. temp.* Resp. Text. hi accipiendi sunt de condemnato, quod scil. hic contra actorem non possit allegare præscriptionem vid., *Exerc. b. t. b. 26. n. 1.*

THES. XXXII.

Opp. *l. 2. §. 1. b. t.* Resp. patet ex ipsa th. quod sc. usucapio non procedat, si constet rem esse commodatam seu depositam.

THES. XXXIII.

Quær. An suus heres possit usucapere pro herede?

Aff. per *l. fin. pro hered.*

Opp. (1.) *l. 2. §. 2. b. t.* Ex quo textu colligunt, adeo filium cum patre possidere, ut nec usucapere pro herede possit, quod continuata non novo titulo acquisita sit pos-

sessio. Resp. Ille textus loquitur de rebus à patre vivo donatis & traditis, quas cum filius semel naturaliter possidere coeperit titulò donationis, pro herede deinde nequit possidere easdem, aliàs verò rerum hereditariarum possessio nec in suum heredem continuatur, vid. *Ex. preced. tb. 17.* Ceteras tamen res ipsum pro herede convenientibus casibus usucapere nihil prohibet.

Opp. (2.) *l. 11. de lib. & postb.* Resp. Dominium quod fuit apud defunctum, transit ipsò jure ad suos heredes, sed in aliis rebus, quarum defunctus non fuit Dominus, opus est usucapione.

Opp. (3.) *l. 2. b. t.* Resp. contra verborum ipsorum structuram explicatur textus, ac si sui heredes pro heredibus non possint usucapere, cum tamen apertè dicatur, suis heredibus existentibus alium non posse pro herede usucapere, vid. *d. tb. preced. in fin.*

THESES. XXXV.

Opp. *l. 9. §. fin. de donat.* Resp. Res aliena non potest donari, ita scil. ut statim sit accipientis & proprietas vero domino auferatur, sed ex hoc titulò acquisita possessione, potest per usucapionem acquiri ejus rei dominium.

THESES. XLI.

Ad text. opp. in th. allegg. quib. add. *l. 9. l. 10. pro emt.* Resp. quod dicitur, ex quâ causâ usucapere possum ancillam; ex eâ causâ me usucapere partum; intelligendum est hoc modo ex ea causâ, ex quâ possum matrem usucapere, etiam partum usucapere possum, non vi tituli, ex quo mater tradita est; sed occasione illius tituli s. mediante illò titulò: nisi enim quis emisset, s. titulò & causâ emtionis acquisivisset matrem, non potuisset conceptus & natus

tus apud ipsum partus pro suo usucapi, quippe cum titulus pro suo non procedat, si non aliqua causa præcedat s. tolerabilis ignorantia l. 3. l. 4. §. fin. b. t.

EXERCITATIONE XLIV.

THES. V. n. 3. vers. Si verò.

Qui statuunt, Judicem in tali casu secundum acta & probata judicare debere, allegare solent I. l. 6. §. 1. de off. presid. Verum non confertur ibi scientia Judicis cum probationibus prolatis in judicio, sed veritas rerum gestarum, quæ veris & idoneis probationibus confirmatur, cum erroribus veluti mendis testium vel instrumentorum, & dicitur veritatem errore non minui: conf. l. nec omissa 15. de liber. caus. l. 5. de jur. & fact. ignor. l. assumptio 6. ad municipal. Potius igitur ex eo textu apparet, quod si judex sciat probationes esse falsas, eum eas sequi non posse.

II. urgent: Quemadmodum etiam iniquam sententiam Judicis valere publicè interest, quàm incertam esse rerum judicatarum auctoritatem; ita multò melius est, probationes sequi Judicem; quàm quod se scire profiteatur, verè an falsò, cæteris tamen nescientibus. Resp. Inde saltem sequitur, quod non possit contra acta judicare; sed tamen non inde colligi potest, quod ita acta sequi debeat, ut contra conscientiam agat. Vide rationes pro nostra sententia in ipsa thesi. Omnino igitur media aliqua via eligenda.

III. Dicunt: Judex non potest simul esse judex & testis, haberet autem se ut testis, si sententiam fundet in sua scientia. Resp. Ex hac ratione itidem potius sequitur, quod

quod tali singulari casu singularis modus sit eligendus, & referenda causa ad superiorem, ut hic æstimet, an aliis probationibus, an verò asserto Judicis magis sit credendum, & quomodo lis componenda.

IV. Afferunt *c. pastoralis 28. vers. magis credendum. c. qui verò de off. & potest. delegat.* ubi dicitur, quod ordinarius ad mandatum delegati debeat exequi sententiam, etiamsi sciat eam esse injustam. Resp. Ibi non agitur de iudice, sed de executore, cujus officium est saltem exequi demandatò modò sententiam, non de causæ justitiâ vel injustiâ judicare, i. e. agitur ibi non de sententiâ ferendâ, sed jam latâ exequendâ.

Qui verò iudicem juxta conscientiam judicare debere existimant, his utuntur rationibus: i. Quia Judex secundum veritatem judicare debet, veritas autem una est, & hæc ipsa, quam iudex certò scit. Resp. Judex præsertim inferior veritatem facti non nisi per probationes regulariter percipit; quando ergo casu quodam singulari contingit, ut probationes & ipsius propria conscientia inter se non conveniant, apparet quidem, quod non possit contra conscientiam judicare, sed quia tamen acta repugnant, quæ aliàs sequi deberet, nec permittendum ei videtur, ut privatam scientiam, quam nemo alius scit, veram an falsam esse, (imò pluribus testibus falsam eam esse asserentibus) sequatur. Omnino igitur hoc singulari casu ad singulare & tutissimum remedium confugiendum.

Dicis: Si per appellationem causa ad alium deferatur, tùm demùm potest scientiam suam, in quâ sententia non attentis contrariis probationibus fundata est, exponere.

nere. Resp. Satiùs & tutius est, ut statim exponat rem, superiori quam ipse judicet (1.) Quia singularis casus est, quò acta cum Judicis scientiâ pugnant. (2.) Errare etiam judex potest in eò, quod se certò scire putet: Superior ergo scientiam Judicis inferioris examinabit, præsertim cum hòc casu Judex se non tam ut Judex, quàm ut testis habeat. (3.) Aliàs occasio daretur, ut obtentu scientiæ iniquam sententiam dicere posset.

II. Adducunt, quod Judex judicare debeat, quod sibi visum fuerit justius ac melius. *Auth. sed bodie. C. de jud.* Resp. ejusmodi jura hunc singularem casum non respiciunt, & licet inde colligi posset, non debere judicem contra conscientiam judicare, non tamen firmiter inde colliges, quod debeat ex suâ scientiâ contra aperta testimonia judicare, quæ aliàs omninò sequi teneretur. Tutius ergo est in casu hujusmodi legibus non definitò ad superiorem causam deferre.

III. Urgent, quod acta & probata in judicio non simpliciter valeant, sed ut à judice fuerint admissa. *l. 3. §. 1. l. 13. de testib.* Sed eadem est responsio, quod nimir. de tali casu ibi non agatur.

IV. Afferunt, quod probationes ideò fiant in judicio, ut Judex inde eruat veritatem: hòc autem casu ipse sciat veritatem, adeoq; recte non attendat alterum illud medium, sc. probationes per errores. Resp. quia alterum illud medium à partibus juxta jura est adhibitum, per quod informatur Judex, adeoq; insuper habere id, & suam scientiam isti anteferre haud tuto poterit.

Denique V. hâc utuntur ratione, quod posset Judex secundum tradita de testibus plenè & clarè probantibus ex

causa fidem non habere. Atqui quæ major potest esse, dicunt, causa, quam si ipse judex indubitato sciat testimonia esse falsa. Resp. patet ex prioribus, quod nim. licet aliàs Judex examinare debeat testimonia, an sint suspecta nec ne, & si aliqua causa appareat, ea non attendere possit; hoc tamen casu irregulari & singulari sibi optimè prospiciet, si causam superiori exponat.

Præterea mediæ, quam nos fovemus, sententiæ in specie opp. I. quod talis relatio ad superiorem non habeat effectum, cum utique duo pluresve testes alii præpolleant uni personæ Judicis contrarium asserentis. Resp. 1. Ponamus ita contingere, ut nihilominus superior Judex juxta testimoniorumque depositiones judicet, tamen tutus erit in suâ conscientia tunc Judex, qui si scientiam suam non denunciasset, sed juxta prius relatam sententiam, & sec. acta judicasset, non posset non dici contra conscientiam egisse; si verò secundum posterius relatam sententiam judicasset ipse secundum conscientiam & causa per appellationem ad superiorem delata fuisset, nihilominus etiam testimonia aliorum prævalere possent, & sententia ejus nullum effectum haberet. Resp. 2. Non id semper contingit, sed Judex superior accuratius causam examinabit, ac in testimoniorum depositiones diligenter inquiret, ut error ipsorum, si quis subest, fiat manifestus.

Opp. II. Quod id nec salvâ officii ratione, nec tuto à judice fieri possit. Non salvò officio, quia jurejurando obstringitur Judex, ut, quod sibi justum videatur, judicet. Edicunt, officium & jusjurandum exigit, ut omnimò judicet juxta id, quod exactè cognitum habet. Non tuto;

tutò; quod ipsi utpote uni nō credatur. Resp. patet ex dictis, salvâ nimir. officii ratione potest hoc singulari casu, quod acta & ejus scientia pugnant, hanc rem deferre ad superiorem, cum non satis ejus officio videatur convenire, ut ipse tali casu sententiam ferat; tutò quoque id fit tūm respectu ipsius Judicis, qui ita suam exonerat conscientiam, tūm respectu litigantis: quantum enim judici tali in casu credendum, & quantum aliis testibus, meritò hoc superiori relinquitur, quod etiam contingeret, licet ipse sententiā juxta scientiam proferat, & alter de iniquitate, quæ ex actis & probatis apparet, conqueratur, & ad superiorem, appellet.

Eād. THES. circ. fin. vers. *Attendit.*

Opp. l. 2. §. pen. & ult. de eō quod cert. loc. Resp. Ibi certa loci circumstantia stipulationi est addita. Inde videtur promissor in se recepisse præstationem omnis utilitatis, quæ ex ea loci circumstantia contingere potuit, quam alias non fuisset præstiturus.

Eād. THES. in fin. vers. *Porro sciendum.*

Quæritur : *An pœna conventionalis possit excedere duplum?*

Aff. quia l. unic. C. de sentent. quæ pro eo quod int. de istâ non loquitur.

Opp. (I.) quod pœna à contrahentibus addita, sit loco interesse. Resp. 1. Illa pœna conventa non semper est interesse, vid. §. alteri 19. l. de inutil. stipul. sed ideo tantum adjicitur, ut servetur contractus. Resp. 2. Positò, quod sit loco interesse, non tamen restringitur ad duplum, quia provisio hominis tollit provisionem legis.

Opp. (2.) Verba textus *d. l. unic.* eas tantummodò poenas exigi, quæ vel cum competenti moderamine proferuntur &c. Resp. Moderamen illud est in poenis conventionalibus ab ipsis partibus utriusque voluntate determinatum.

THES. IIX. vers. *Interpretes.*

Opp. I. *l. 28. b. t.* Resp. Agitur hæc vel de sententiis latis per Judices pedaneos, qui non habebant propriam Iudictionem, sed notionem, & sententiæ ab ipsis latae confirmandæ veniebant à magistratu, qui eos dedit, confer *c. fin. x. b. t.*

Opp. II. *l. 30. de liber. caus.* Resp. ibi sunt diversæ sententiæ latae in diversis judiciis.

THESIS X. *in fin.*

Obst. *l. 10. de his, qui sui vel al. jur.* Resp. Alimenta facile decernuntur, ubi saltem leves adsunt conjecturæ, imò etiam aliquando non filio adjudicantur. *l. 1. §. 7. de lib. agnos.* Nondum igitur decisa est causa præjudicialis, sed de veritate, scilicet filius quis sit nec ne, adhuc controversatur.

THES. XI.

Quær. *An Judex suam sententiam possit corrigere?*

Neg. per *l. 14. l. 45. §. 1. l. 16. l. 55. l. 62. b. t. l. 2. C. de sent. ex peric. recit.*

Opp. I. *l. 16. §. fin. de minor.* Resp. Aliud est sententiam suo arbitrio mutare, aliud ad justam petitionem minoris læsi eam rescindere.

Opp. II. *l. 5. §. 7. de don. inter vir. & ux.* Resp. Itidem ibi judex suo arbitratu non mutat sententiam, sed ob

fin-

singularem rationem datur conjugī conditio ejus rei, quæ colludentibus inter se donationis, aliàs prohibitæ, causâ, conjugibus, alteri conjugī est adjudicata.

Opp. III. *l. 10. de inut. stip. l. 16. de N. O. N.* Resp. Ibi solum dicitur, quod Judex vel Prætor mutare possit jussum s. mandatum suum.

THES. XVI. vers. *Quia per.*

Opp. *l. 16. de except. rei judic.* quod iniquum videatur eum qui ante quidem in solidum debebat, unc teneri pro parte virili, atque ita rem judicatam ei prodesse. Resp. Non omninò judicatum est contra eum. Nam ex parte absolvitur quodammodò, sc. à solidi exactione, s. res judicata non prodest judicato, quatenus condemnatus, sed saltem ex accidenti ei prodest, qt. plures simul sunt condemnati, adeoque quilibet pro suâ ratâ.

Th. XX.

Opp. *l. 4. l. 11. §. 7. de exc. rei jud.* Resp. Ibi sententia lata adversus procuratorem nocet Domino, quia procurator & Dominus existimantur una persona. *l. 8. §. fin. de relig. & sumt. fun.*

Opp. II. *l. 3. de pop. act. l. 30. §. 3. de Jurej.* Resp. Si unus de populo egerit, alius arcetur, quia una persona videtur esse populus, cujus singuli quasi sunt procuratores.

Opp. III. *l. 25. de statu homin.* Resp. Exigitur hic causa status, in quâ sufficit pronunciatum esse justò contradicatore præsentē, ut valeat sententia contra omnes.

THES. XXXV.

Opp. *l. 6. pr. h. t.* Resp. Quod quidem aliquando etiam ob debitum conditionale fiat missio, sed illa missio

C c c c 3

non

non habet effectum, antequàm conditio exstiterit, adeoque perinde est, ac si tum demùm fiat.

THES. XLVI. vers. *Etiam si usura.*

Opp. l. 7. §. 2. *depos.* Resp. Quod ibi agatur de nummis non amplius extantibus, sed consumtis s. expensis. vid. not. ad th. 56. num. 1. b. Exerc.

Ead. THES. in fin. vers. *At q. hinc.*

Opp. quod fiscus etiam præferatur creditoribus anterioribus hypothecariis in bonis, quæ debitor, postquam cum fisco contraxit, acquisivit. l. 28. *de Jur. fisc.* Berlich. part. 1. concl. 65. num. 122. Churfürstl. Gerichts-Ordn. tit. 43. §. *Der gleichen ob wohl/ &c.* Resp. quod hoc intelligendum sit de hypothecariis, quibus ab eodem illo debitore hypotheca constituta est; non verò extendendum ad casum, quo quis jam olim à venditore, cui nihil negotii intercessit cum fisco, hypothecam est consecutus. arg. d. l. 12. *C. de distr. pign. & d. tit. 42.* Churfürstl. Gerichts-Ordn. & Decis. Elector. 63. Iniquissimum enim esset, hypothecariorum conditionem fieri deteriore ex facto emtoris. l. 1. §. 2. vers. *& qui de separat.* l. 25. *C. de pact.* l. 2. §. *ex bis de V. O.* Carpz. *de def.* 22. n. ult.

THES. XLVII. num. IV. n. 1.

Rationes illorum, qui etiam privilegium tribuunt collectis extraordinariis, potiores sunt hæ: I. quod textus generaliter loquantur.

II. Quod ratio sit eadem: Obligantur enim cives ratione bonorum suorum ad præstandas collectas pro salute Reip. & videntur ab initio statim pro quibuslibet oneribus & collectis civium bona pignori esse obnoxia, l. 1. *C. si propter publ. pensit.*

Rationes verò istorum, qui aliud in collectis extraordinariis statuunt, potiores sunt hæ. (1.) quod textus, qui privilegium tribuunt, de ordinariis collectis s. pensationibus agant, adeoque ad extraordinarias non sint extendendi. (2.) quod intercedere etiam videatur ratio differentiae, cum ordinaria onera & collectæ non singulis annis noviter imponantur, sed antiquitus impositæ tantum renouentur atq; continentur, & uniformiter semper præstentur: extraordinariæ autem collectæ casu aliquo & necessitate obveniente hoc (illò annò noviter imponantur, & eodem quoque) alterò annò cessent, atque difformiter præstentur, quando nimirum necessitas subito obveniens fortè exigit. (3.) Quod sicuti in aliis hypothecis tacitis inspicitur tempus, quò incipiunt s. quò debitum contrahitur, ita & tacita hypotheca ratione extraordinarum collectarum competens à die, quò debentur s. quò imponuntur, incipiat. Quia ergo ab utrâque parte sunt rationes sat prægnantes, inspiciendi sunt mores locorum.

Ead. THES. vers. *Excludit.*

Quær. An etiam laudemia gaudeant prælatione?

Aff. quia ut onus reale se habent in recognitionem Domini solvendum.

Opp. Quod privilegium solum tribuatur canonì, quì contractu promittitur & annuatim in certa quantitate solvendus est. *Resp.* Inspicienda est ratio, quod scil. canon præstetur ratione domini directi & in ejus recognitionem, ob quam rationem Dominus videtur potior aliis, quæ ratio etiam obtinet in laudemio.

THES.

THE S. XLIX. vers. (2.) *Uxor.*

Quær. *An mulier ratione dotis præferatur etiam anterioribus hypothecariis expressis?*

Communis sententia negat, quia non possit iis, qui expressâ hypothecâ sibi ante prospexerunt, præjudicari.

Sententia contraria nititur I. generalitate textus in l. 12. C. qui pot. in pign. Resp. Si præcisè inhæreamus verbis illius legis, facile admittimus, quod contraria sententia juxta ista verba sit præferenda. Verùm communis sententia ut defendatur, restringi ita potest textus, ut referatur tantùm ad tacitas hypothecas anteriores, ex eâ sc. ratione, quod Justin. non videatur voluisse auferre jus illis anterioribus hypothecariis, qui expressâ sibi hypothecâ prospexerunt, antequàm matrimonium fuerit initum vel dos illata, sed solùm per hanc legem limitâsse solas hypothecas etiam à lege dependentes, & iis mulierem ratione hypothecæ suæ antetulisse.

Opp. II. N. 97. c. 3. & 4. ubi mulier præfertur creditori mutuant in refectionem ædium, qui tamen præfertur expressam hypothecam etiam anteriorem habenti. Resp. 1. Admittit alleg. Rauchbar. tali casu singulari obveniente præferri mulierem etiam expressæ hypothecæ anteriori. Resp. 2. Si inter se concurrant hæ duæ privilegiatæ hypothecæ tacitæ, tunc mulier ob ordinem temporis præfertur; at si inter se concurrat ille mutuans ad refectionem ædium & hypothecam expressam licet anteriorem habens, iste vi privilegii huic præfertur. Nihilominus tamen casu in objectione propositò fortè contingente, expressa hypotheca dotem mulieris præcedit, atque res per judicem ita nobis ordinanda videtur, ut quidem mulier dote

dote suâ hypothecario anteriori cedere debeat, & in quo hic prælatus est mulieri, id ordine & loco hypothecarii deinde petere possit.

Ead. THES. n. 4.

Quær. *An pupilli & minores privilegium prælationis habeant ratione eorum, quæ tutor vel curator debet?*

Neg. l. 20. C. de adm. tut. l. pen. C. in quib. caus. pign. vel hypoth. &c. Pupillos enim ac minores privilegium singulare ac hypothecas non habere ex alleg. text. clarè ita deduci potest. Qui cedit anterioribus hypothecis, is privilegium singulare inter hypothecarios non habet: Vis namque & efficacia privilegii hæc est, ut non simpliciter secundum ordinem temporis locentur. Atqui fiscus & similis pupillus & minor ex contractu agens contra administratores & tutores cedunt antiquioribus hypothecis, per dictos text. E. singulari privilegio non gaudent.

Ad text. allegg. obst. quibus privilegium iis tribuitur, Resp. quod intelligendi sint de privilegio inter personales creditores non hypothecarios, de hujusmodi privilegiis agitur *ib.* 4.

Verum huic responsioni gravius obstare videtur, quod opus sit fisco & pupillis, ad excludendos chirographarios, privilegio singulari, cum satis contra eos sint muniti tacitâ hypothecâ. Resp. Hic bene tempora sunt distinguenda & incrementa juris, quæ successu temporis contingere, notanda. Primum enim privilegium duntaxat habuerunt inter chirographarios, deinde etiam hypotheca data est, quæ privilegium quidem minus necessari-

um non tamen fortè prorsus inutile reddit. Quemadmodum enim saepe pluribus actionibus nobis consulitur, ut laxior esset agendi potestas; ita quidni creditoribus quibusdam pluribus possit consuli remediis, quo laxior & facilius esset suum consequendi facultas. arg. *l. 34. de O. & A. l. 76. §. pen. d. l. 2.* Privilegium autem illud esse antiquius hypothecâ tacitâ, inde constat, quod ejus ante Constantinum veteres J Cti meminerunt. *l. 19. b. t. l. 1. §. fidem ad L. Cornel. de fals. l. pen. §. si puella. s. de R. N.* Constantinus verò Imperator demum pupillis & minoribus tacitam hypothecam dedit. *l. 20. C. de adm. tut. l. pen. C. in quib. caus. pignor.*

Sunt quidem nonnulli, qui etiam tacitam hypothecam veteribus J Ctis cognitam fuisse, probare satagunt. *l. ex l. ult. in quib. caus. pign.* Sed Resp. verba: *in veterem contractum res jure obligata esset*: non rectè accipiuntur de hypothecâ tacitâ, cum vetus contractus sit tutela, pignus autem expressum non tacitum intervenerit.

II. Ex *l. ult. d. tut. & rat. distrab.* Resp. Ibi de privilegiis quidem dicitur, sed nihil de tacitâ hypothecâ.

III. Ex *l. ult. C. rem alien. gerent. & c.* Resp. Itidem commodè textus de pignore convento intelligi potest.

IV. Ex *l. unic. C. ne tutor vel curat. vectig.* Resp. Nulla est consequentia, tutor non potest vectigalia conducere. E. pupillus in bonis tutoris eo tempore jam habuit tacitam hypothecam, cum & aliâ sit evidens utilitas pupilli, si tutor ejus submoveatur ab hastâ fiscali seu publicâ istâ conductione.

Ead. THES. num. 5.

Quær. An fiscus præter tacitam hypothecam, etiam
ba-

habeat jus praelationis in bonis post contractum acquisitis?

Aff. juxta mores, sed neg. de jure Rom. *l. 8. l. 21. qui pot. in pign. l. 28. de jur. fisc. l. 2. C. de priv. fisc.*

Opp. I. *l. 28. de jur. fisc.* Resp. petenda est ex notatis ad *Exerc. XXVI. t. b. 30.*

Opp. II. *l. 34. b. t.* Resp. patet ex jam dictis de pupillis.

Præterea obstare videtur hoc argum. Qui ab hypothecariis, quibus fortè pecunia à debitoribus soluta est, extantem pecuniam vindicare, consumtam condicere potest, is pro aliis hypothecariis privilegium habebit. Atqui ista potest fiscus, per *l. 10. 18. §. ult. & LL. seqq. de jur. fisc.* E. Resp. Potest quidem ista fiscus, sed non passim, neq; semper, sed ut Imperator in *l. 5. C. de priv. fisci* ait: ex justâ causâ. Est autem justa causa, si is creditor, cui solutum est, Chirographarius tantum fuerit; aut hypothecarius quidem, sed posterior; aut hypothecam quidem habens anteriorem. *vers. secundi generis &c.* Cæterum si fisco ex contractu debeatur, antiquiori hypothecario pecuniam solutam nequaquam condicere poterit, cum & nondum solutâ pecuniâ fiscus antiquiori cedat, *l. 8. qui pot. in pign.*

THES. LVI. num. 1.

Quær. An depositarius præferatur aliis, si depositum non amplius extet?

Neg. per *l. 24. §. 2. de reb. aut jud. possid.*

Opp. *l. 7. §. 2. depos.* Resp. Quod ille textus in initio loquatur de pecuniâ depositâ extante, verba verò finalia de pecunia non amplius extante, vel extante quidem fortè ad-

huc, sed ratione cujus usuras non solum quis pactus est, sed & illas jam accepit: adeoque nihil intersit, an expenderit & moverit pecuniam nummularius nec ne, quia depositarius accipiendō usuras renunciavit deposito.

Porro in *l. seq. 8.* agitur de privilegio personali, & verba initialia monstrant, quod sc. privilegium non debeat referri ad vindicationem, cujus in *d. l. 7. §. 2.* fit mentio.

Nec obstat relativa vocula: *Quod*: Nam *lex 8.* est Papiniani, adeoque non ita specialiter cohaeret cum *l. 7.* quæ est Pauli, cum appareat de privilegio personali in præcedentibus locutum esse Papinianum: imo etiam in ipso *§. fin. d. l. 7.* agitur de concurrentibus depositariis, pecunia non extante in ordine personaliter privilegiatorum, & vindicatio, qua pecuniam depositam in loculis adhuc extantem vindicat Dominus, qui deposuit, non tam privilegium est, quam jus commune, addatur Cujac. in *Papin. ad d. l. 8.* Anton. Matth. de *Auction. l. 1. c. 18. §. n. 8. 9.*

THES. LXIV. vers. *Queritur autem.*

Opp. *l. 3. §. ult. b. t.* Resp. Dissensum hanc de re inter JCtos Rom. fuisse, patet ex *l. 1. §. 17. & l. 5. b. t.* Vulgò autem probatam esse, & probari etiam in ff. sententiam Ulpiani & Pauli, patet ex illis *text.* juxta quos *l. 3. §. fin.* est explicanda. Ita nimir. quod Papiniano quidem commodius videbatur admitti creditores defuncti rursus ad bona heredis: at verò in dubium hoc vocatum est ab aliis & contrarium receptum. Præterea etiam posset *l. 3. §. fin.* referri ad illum casum in *b. t. b.* exceptum in *l. 1. §. 12. in fin. b. t.*

THES. LXXIV. vers. *Non verò existimamus.*

Opp. *§. 6. l. de act.* Responsio patet ex ipsa TH. quod scil. verba: *bonis possessis*: non sint referenda ad verba præceden-

cedentia, quibus agitur de alienatione ; sed ad verba subsequenta, quibus agitur de instituenda actione Pauliana.

THES. LXXVII. vers. *Non autem, qui medio.*

Opp. l. 10. §. 22. b. t. Resp. quod commodum rerum, quæ fructum ferunt, concernit, omnia in pristinum statum restituuntur, si fructus tempore alienationis pendentes restituantur, in quibus cessat ratio in l. ult. §. 4. b. t. allata, quia fuere in bonis debitoris. Quoad usuras verò medii temporis, quatenus sc. obligatio est remissa, aliud quid obtinet, quàm in fructibus. Restitutâ enim obligatione usuræ, quæ ex eo tempore, quo remissa erat obligatio, debentur, jam tanquam residuæ debentur, sive ex stipulatione, sive ex contractu b. f. cum aliàs, si ita non restitueretur obligatio, usuræ non possent peti, quia in contractu stricti juris non aliter debentur, quàm si in stipulationem deductæ.

THES. LXXIIX. vers. *Qui computatur.*

Opp. l. 6. §. fin. l. 10. §. 18. b. t. Resp. 1. Quod non intelligenda sit venditio debitoris, sed venditio, quæ fit à creditoribus ex decreto prætoris, per quem excutiuntur bona, & inde constat, ea non sufficere creditoribus. Resp. 2. posset etiam dici, quod quidem à die factæ alienationis à debitore annus incipiat, sed utiles dies solum sint computandi, adeoque illud tempus inspiciendum, quo ex die factæ alienationis experiundi fuit potestas, nimir. post excussa bona.

THES. LXXXI. & ult. vers. *Utuntur.*

Quær. *An consumptam pecuniam à debitore, cui prius soluta, hypothecarius condicere possit?*

Negativa Wiesenbachii sententia propter l. 5. C. de priv. fisc. secundum jus Rom. videtur quidem verior, sed tamen æquitas & mores aliud suadent, ut ex practicis Autoribus allegatis constat.

THES. Eâdem vers. fin. *Porro.*

Opp. l. 24. b. t. Resp. verba l. 24. *si cum in eo essent, ut bona debitoris mei venirent &c.* civiliter sunt intelligenda, non ut significant missionem factam, sed potius futuram, i. e. ita inopem & obæratum fuisse debitorem, ut jam animo meo conjicerem, mox evigilatuos & reliquos Creditores, ac bonorum possessionem postulatuos.

EXERCITATIONE XLV.

THES. IIX.

Quær. *An sola interdicta retinendæ possessionis sint duplicia?*

A Firm. §. 7. l. b. t. l. 2. pr. eod.
Opp. l. 2. §. fin. b. t. Respondet l. Cujac. 7. obs. 2. & in explicatione LL. Pauli putat illa verba: *tam recuperanda, quàm adipiscenda*: esse spuria. Verùm uti rectè Anton. Faber 2. conject. 2. monet, tunc reliqua verba erunt manca & mutila, nec ullum commodum sensum habebunt. Resp. 2. Ipse Anton. Faber (quem etiam sequitur Friderus de Interdict. commt. 7. n. 77. & Ant. Picherd. in §. 7. l. de Interdict. n. ult.) rem ita exponit: Interdicta quidem retinendæ possessionis sola ex suâ naturâ & origine esse duplicia:

In

In aliis verò recuperandæ sc. nec non adipiscendæ possessionis interdictis aliquando ex accidente evenire, ut sint duplicia, si scilicet contingat talis casus, ut in reddendo interdicto Reus ab Actore discerni non possit: Exemplum, autem interdicti duplicis adipiscendæ possessionis sumi posse dicit ex Salviano interdicto: Etenim si colonus res suas in fundum duorum pignoris nomine intulerit, ita ut utrique domino in solidum obligatæ essent, constat non tantum ipsis duobus dominis adversus extraneum, sed etiam inter ipsos Salvianum Interdictum reddi posse, *l. 1. §. 1. de Salv. interdict.* Quo posteriori casu utrumque Actorem & Reum esse, necessarium est, prius quam sciatur, utrius conditio melior esse debeat, cum sibi uterque idem Jus asserat & vindicet. Idemque de interdictis quorum bonorum dici potest: Si duobus ejusdem hereditatis bonorumve possessio data esse proponatur, quo etiam casu ab initio dici non potest, quis Actor aut Reus esse debeat, duplex interdictum reddi necesse est. Similiter recuperandæ possessionis interdicta, unde vi & de vi armata, duplicia esse posse, idem notat, licet restitutoria sint, forte, si me ædium aut fundi possessorem vi dejeceris, ego autem ex continenti te quoque dejecero, ut in *l. 3. §. cum itaque, de vi & vi armata.* Nam si tu adversus me interdictum impetraveris, & ego adversus te, quod uterque nostrum se vi dejectum esse dicat, non potest apparere, quis Actor aut quis reus sit, priusquam constet, quomodo & cui vis facta sit. Addit Friderus *d. l. num. 28. & sequentibus*, etiam hæc exempla: Si me absente, sed redeunte, & animo possessionem continuante, tibi possessionem usurpes, *l. clam §. qui ad nundinas de acquir. vel*

vel A. P. Et ita actor contra alterum æquis tam rei, quàm actoris partibus experiatur, vel si in vasam ab utraq; parte possessionem, Judex propter scandalum seu periculum armorum sequestrari fecerit, & sic uterque litigator agendo & defendendo, editoque interdicto de recuperando ex *l. meminere. C. unde vi* experiatur.

Præterea (3.) Friderus novam addit explicationem, & putat commodè etiam ita intelligi posse textum, ut & adipiscendæ possessionis interdicta duplicia sint. Exemplum affert de casu, quo hereditate jacente, hereditariæ res sint interversæ, & postea heres rerum quarundam hereditariarum possessionem sit consecutus, quarundam verò non, tunc agere ipsum putat & recuperandæ & adipiscendæ interdicto. Verùm (1.) non congruit hæc explicatio textui: Refert enim se §. *fin. ad pr. hujus l. 2.* E. eo sensu, quo illo principio interdicta duplicia dantur, quo sc. uterque & actor & reus sit, etiam in hoc §. *ult.* dicuntur. Non etiam recte dicitur, quod unum interdictum sit simul recuperandæ & adipiscendæ possessionis, sed potius heres diversis interdictis tali casu utitur. Similiter nec glossæ exemplum quadrat ex *l. 3. §. 2. ne vis fiat ei &c.* quia (1.) itidem non congruit textui, uti jam dictum, & (2.) dicitur ibi, quod interdictum unum sit, & recuperandæ & adipiscendæ; sed quod & prohibitorium sit, & restitutorium, nisi forte glossa intelligatur, quod eo ipso prohibetur vis fieri, missio in possessionem seu quo minus possessionem apprehendat, sit illud interdictum adipiscendæ, quatenus verò est restitutorium, sit recuperandæ: ita ut sensus dicti §. *fin.* sit: sunt interdicta, uti diximus, quædam duplicia, scilicet retinendæ possessionis, quod uterque &

& actor & reus sit *pr. l. 2.* sunt verò alio sensu interdicta duplicia, tam recuperandæ quam adipiscendæ possessionis.

THE S. XVI. *in fine.*

Dissentientes putant, dari contra hereditarios debitores utile interdictum (1.) quia etiam petitio hereditatis detur contra debitores hereditarios. *l. 23. §. fin. de petit. hered.* Resp. Petitio hereditatis non datur contra debitores hereditarios, quatenus tales, sed quatenus ideo negant restitutionem debiti, quod se gerant pro heredibus. *vid. l. 42. l. 16. de pet. her.*

Opp. (2.) quod defunctus fuerit in quasi possessione, juris pro consequendo debito competentis. Resp. non sufficit quod defunctus possederit, sed opus est, ut is, qui debet hoc interdicto conveniri, rem vel jus pro herede possideat, *alleg. l. 2.*

THE S. XVII.

Quær. *An interdictum quorum bonorum pertineat etiam ad res incorporales?*

Aff. *l. 3. pr. l. 12. de acq. vel am. poss.*

Urget dissentiens Bachov. *l. 2. b. t.* Verum responsio patet ex ips. text. corporum sc. possessores, ibi non opponuntur rerum incorporalium possessoribus, quippe qui etiam jus aliquod circa corpus tenent *C. ad l. 17. de except.* sed debitoribus.

THE S. XIIX.

Quær. *An exceptio dominii per usucapionem quæsiti, recte opponatur agenti hoc interdicto?*

Aff. per *l. 1. b. t.* Verba possideresve, si nihil usucaptum

E e e e

esset:

esset: quod nos ita intelligimus, & explicamus in hac Thesi, quod sensus sit *possideres* sc. pro herede, *si nihil usucaptum esset* i.e. nisi per usucapionem dominium jam acquisiveris. Add. *tit. pro hered.* Alii verba ista accipiunt de tertio possessore, in quem forte is, qui primum pro herede possedit, rem alienavit, & deinde ab hoc tertio possessore res usucapta. Verum non commoda videtur hæc explicatio, aut enim de ipso tertio possessore conveniendo verba accipiuntur; quod non potest fieri, cum iste, qui titulo singulari possidet, non teneatur hoc interdicto *thes. 16.* aut vero de illo, qui alienavit, & hic si bona fide alienasset, non teneretur, sin vero dolo; tunc non commodum sensum habent ista verba addita: *si nihil usucaptum esset*: si enim dolo quis desit possidere, tenetur ad æstimationem, licet is, in quem res translata, non usuceperit.

THES. XXIV. *in fin.*

Opp. *l. 1. §. 5. b. t.* Resp. patet ex *tb. 27. vers. competit*, nimir. postquam oblatâ satisfactione legatarius denegat restitutionem non amplius Prætoris autore sive licitè possidet, sed illicitè, cum etiam à Prætoris missus debeat tunc restituere: adeoq; si non restituit, illicitè retinet, ac perinde est, ac si privata autoritate possideat.

THES. XXVI.

Competit hoc interdictum heredis heredi tam testamentario, quàm legitimo circa quem legitimum dubium occurrit ex *l. alleg. 8. §. 1. de vulg. & pup. subst.* Resp. continetur sub nomine heredis & heredis, heres & quidem legitimus quoq; quoties lex vel statutum heredis facit mentionem, secus est in verbis testatoris, de quo posteriori casu *d. l. agit.*

THES.

THES. XXVII. vers. *Non verò.*

Opp. I. *l. pen. C. ad L. Falcid.* Resp. Res donata mortis causa quidem etiam repeti potest, sed non per hoc interdictum, ut per rei vindicationem; vid *ips. ib.*

Opp. II. *l. 26. pr. eod.* Resp. nulla inde deduci potest consequentia, & agitur ibi de casu, quo non ipse testator legati causam tradidit, sed alias tempore mortis testatoris linea margaritarum apud eum cui legata est, fuit.

Præterea III. oppon. quod donationes mortis causa sint æquiparatae legatis §. 1. *Inst. de leg. l. 25. de mort. c. donat.* Resp. Hæc in re differentiam esse apparet ex ipsa

THESI.

Opp. IV. quod etiam in donatione mortis causa locus sit Falcidiæ. Resp. habetur in ipsa Th. quod sc. hoc interdicto non repetatur legata res propter Falcidiæ detractionem: & est allata differentia ratio ex *l. 1. §. 5. b. t.*

Opp. V. quod quarum rerum nomine detur rei vindicatio, pro iis facilius detur interdictum. Resp. modo causa s. objectum de quo agitur, id admittat, non autem id hic admittere patet ex Th.

Ead. THES. verb. *Sed quid si.*

Opp. Dissent: quod *text. l. 1. §. 1. b. t.* generaliter loquatur, si quis ex mortis causa donatione possidet ex traditione defuncti.

THES. XXVII. *in fin.*

Ad Obst. text alleg. resp. Incertæ actiones tum admittuntur, quoties ex facto incerti sumus, ultra actio competat.

THES. XXX.

Opp. (1.) *l. 5. de legat.* Resp. LL. istæ ad eum casum, pertinent, quo quis rem ab alio possessam vi seu propriâ authoritate occupat, legatarius vero rem sibi legatam nostro casu occupavit, cum ejus possessionem heres nondum apprehendisset, sed cum possessio vacaret.

Opp. (2.) *l. 173. de R. J.* Resp. I. Limitatur hæc regula, ubi agitur non de ipsa re, sed possessione interim restituenda.

Opp. (3.) *l. 156. §. 1. de R. J.* Resp. Quod quidem legatarius cum actionem habeat, quâ petat legatum, etiam exceptionem habeat, quâ retineat, hoc verò casu exceptio hæc possit elidi, quod contra legem occupaverit, indeque licet sit Dominus, tamen restituere teneatur.

THESES. XXXVI. vers. *si quis vero.*

Opp. *l. 15. §. 4. de R. J.* quod licet quis putet ita, non sit tamen legitimus contradictor, nisi de jure suo doceat, Resp. hic justus error à vi & dolo excusat.

Ead. THESES. in fine.

Opp. *l. 198. d. R. J. l. 11. quod vi aut clam. l. 6. C. und. vi l. f. de tab. exb.* Resp. Pupillo non nocere dolum tutoris sive hic solvendo sit, sive non: I. si simpliciter extra legitimam gestionem sive administrationem rei pupillaris tutor dolum admiserit *l. 4. qv. ex fact. tut. l. 198. de R. J. & reliquis text. alleg. in tb.* II. id regulariter obtinet, quando in negotio pupilli dolum admittit tutor: exceptio vero est addenda, si gestum id redundet in utilitatem pupilli, tunc enim & pupillus conveniri poterit, *l. 4. §. 44. de dol. except. l. 13. §. 7. de act. emt. l. 24. si quis omiss. caus. test. l. 3. §. quand. ex fact. tutel.* Item si actione ex dolo tutoris contra pupillum instituta damnum incurrat pupillus, tutor sit solvendo, ut
damni

damni reparationem ab eo possit consequi pupillus. l. 1. §. 6. b. t. t. *quand. ex fact. tut.* l. ult. *de admin. tut.* l. 3. §. 1. *de trib. act.* l. 21. §. 1. *de pecul.* Sin verò non sit solvendo tutor, liberabitur pupillus cedendo actionem contra tutorem. l. ult. *de adm. tut.*

THESES. XXXVII. *vers. proinde.*

Opp. I. l. 5. §. 1. *Ne quis eum qui in jus &c.* Resp. actio propter violentam exemptionem datur, & condemnatio in poenam fit, & si quis calumniosè in jus vocaverit, quia saltem vis eximentis ibi attenditur. vid. *ips. tit.* Licet enim & hic vis subsit, tamen Prætor interdicto suo non tam vim punit, quam interesse missi respicit.

Opp. II. l. 179. 193. *de V. S.* Resp. Formula illa, *quanti ea res erit*: veram æstimationem æstimare dicitur, ita sc. ut excludat interesse, quod est extra rei æstimationem: Quia autem res in iudicium deducta non semper certa est species s. corpus vel certa quantitas, sed quandoque aliud jus quoddam s. utilitas actoris, ideo veram rei seu causæ in iudicium deductæ æstimationem determinabit iudex: Ita hic non venit in æstimationem, quanti v.g. est fundus, in cuius possessionem est missus, sed quanti ea res, de quâ sc. hoc remedium s. interdictum instituitur, id est, quanti interest actoris possessionem habere, de isthac enim hoc remedio agitur.

THESES. XXXIX.

Cajus 100. debet; decernitur contra eum missio in possessionem: Sempronius impedit illam missionem, & conventus præstat interesse. Qv. An liberetur Cajus?

E e e e 3

Neg.

Neg. quia hic præstat interesse propter delictum suum. Cajus autem nihilominus debitor est, quia nihil solvit.

Opp. l. 51. de re jud. Resp. Venditor ibi nomine debitoris non admisit missum. c. l. 2. §. 1. b. t. ac nomine ejus præstat interesse. E. debitor ipse non potest denuò conveniri.

THES. XLIII.

Opp. l. 3. §. 14. Resp. Poena dicitur respectu rei, qui licet nihil ex detrectata exhibitione percepit, tamen tenetur solvere interesse, respectu verò actoris est rei persecutoria; persequitur enim quis id, quod suo patrimonio abest, ob id quod tabulæ non sint exhibitæ, indeque etiam post annum competit.

TH. XLVI. vers. Imo & ad test. nuncupativa.

Opp. Quod hoc testamentum non sit scriptum. Resp. Licet tale in scripturam non sit redactum, tamen melioris probationis ergo sæpius accedit, licet scriptura non sit de essentia testamenti nuncupativi.

Ead. THES. vers. Sive autem valet.

Opp. l. ult. in fin. b. t. Resp. patet ex tb. 44. circ. fin. quod scil. textus loquatur de jam ante institutâ & coeptâ falsi accusatione, quo casu pendente illâ accusatione non opus est hoc interdicto.

Ead. Th. vers. vel ab eo factum.

Opp. l. 6. ad L. Corn. de fals. Resp. Ob testamentum etiam imperfectum, sc. quod jure civili est imperfectum, ubi civilis aliqua solennitas deest, seu ob testamentum, quod licet imperfectum sit, visibili tamen vitio non laborat, datur hoc interdictum: Secus est si jure prætorio sit

im-

imperfectum, si vitio statim in oculos incurrente laboret, quod sc. non sit signatum.

Regeritur ex *l. 2. §. 1. quem testam. aper.* Quod sc. & non signatum testamentum sit imperfectum. Resp. i. Nulla est consequentia. Dicitur hoc imperfectum, E. etiam datur & ob illud hoc interdictum; Explicandum enim est, quænam imperfectio non obstat. 2. Potius tunc testamentum apparet nullum. Conf. Giphani. in *C. b. t.*

Th. XLVII. verb. *perinde ut in aliis.*

Quær. *An actio ex hoc interdicto de tabulis exhibendis sit arbitraria?*

Aff. arg. *§. 31. I. de action. verb. in his actionibus & ceteris similibus §. 3. de offic. jud. junct. l. 3. §. 11. b. t.* si enim ad jussum judicis non exhibentur tabulæ, judex ex bono & æquo æstimat, quanti interest tabulas non esse exhibitas *d. l. 3. §. 11.* quæ est natura actionum arbitrariorum. *d. §. 31. de action. & §. 3. I. de action.*

Opp. I. Giphani. in *C. b. t. pag. 310.* quod in *d. §. 31.* non dicatur, omnes actiones de exhibendo vel restituendo esse arbitrarías, sed exempli tantum gratia fiat mentio exhibitionis & restitutionis. Resp. Natura actionum arbitrariorum ibi diserte describitur, & de actione ad exhibendum expresse agitur.

Opp. II. quod in *l. 1. §. 11. b. t.* non dicatur; jussum præcedere condemnationem, sed hoc tantum in hoc interdicto, ut & in aliis, venire id, quod interdicētis seu actoris interest. Resp. Jussum præcedere patet ex *l. 1. eod.* quæ jungenda cum *d. §. 11. & §. 3. I. de off. jud.*

THESIS LIX. vers. *damnum pati*.

Opp. *l. 16. de damn. inf.* ubi distinguitur inter *damnum* quod alicui infertur, & *lucrum* quod alicui intercipitur. It. *l. 1. §. 21. de acq. & acq. plur. arc.* Resp. *Damnum* pati vel latius sumitur vel strictius. Latius sumitur hîc, quod sc. in loco publico, plane nullâ ratione quale quale incommodum alteri, qui idem jus in loco publico habet, debeat inferri. add. *l. 2. §. 2. b. t.* Strictius verò sumitur in *text. oppositis*, ubi solùm attenditur *damni* illatio, non *lucri* interceptio.

THES. LX.

Quær. *Si cui à Principe permissum, ut in publico loco ædificet, an cum damno alterius ædificare ipsi liceat?*

Neg. *l. 1. §. 10. 16. b. t.*

Opp. I. *d. l. 1. §. 16. junct. l. 12. pr. de rel. & sumt. fun.* Resp. Verba *d. §. 16. fin.* non respiciunt Principem vel superiorem, sed sensus est, nisi forte quis impetraverit ab eo, cujus interest ita ædificatum non habere, si cui incommodo est illa ædificatio. Simile exemplum est in *l. 12. pr. de relig. & sumt.*

Opp. II. *l. 24. pr. de damn. inf.* Resp. quod ibi dicitur, in fluminibus publicis cuilibet ædificare licere, id ita intelligendum est, quod ibi liceat casam ponere & domunculam extruere navigii, ejusque usus publici gratiâ *d. l. 24. vers. publicè*. Aliud est ad peculiare commodum ædificare quod non licet per *d. l. 12.*

THES. LXIX.

Resp. Glossa ad alleg. §. 44. quod speciale sit in hoc inter-

interdicto, quod etiam videtur innuere ipse §. Additur enim: pertinet ad publicam utilitatem. Præterea addit Gl. quod omnes actiones poenales ex delicto sint annuæ, hæc autem actio sit ex opere aliquo facto. Commodius ita dici Potest, ut distinguatur inter populares actiones poenales, quæ instar aliarum Prætoriarum sunt annuæ *d. l. fin. de pop. act. junct. l. 35. de obl. & act. & rei persecutorias*, ad quas referri potest hæc actio ex hoc interdicto, uti patet ex hac ipsa th. itaq; etiam post annum datur *d. l. 35.*

THES. LXXIIX.

Quær. 1. *An hoc interdictum pertineat etiam ad vias urbicas?*

Neg. *l. 2. 3. junct. l. 2. §. 24. ne quid in loc. publ.*

Opp. Frider. *tit. 4. n. 5.* quod subjungatur titulis: *ne quid in loc. publ. & ne quid in via publ.* adeoque & urbicarum viarum resectio hoc interdicto sit tuenda. Resp. Non opus erat, quoad urbicas, hoc interdicto, cum ædibus earum cura commissa: uti ipse Friderus monet *Tit. 3. n. 1.* Hoc sc. interdictum pertinet ad vim, quæ privato reficienti inferitur à privato; magistratui autem non facile vis inferetur à privato, nec alia ratione istam magistratus coërcebit.

Quær. 2. *An hoc interdictum sit restitutorium?*

Neg. (1.) Propter ipsa hujus interdicti verba: *vim fieri veto*, & (2.) quia hæc de re jam propositum *l. 2. §. 35. ne quid in loc. publ.*

Opp. Frider. *d. tit. 4. num. 73.* verba: *dum ne via illa illudve iter deterius fiat l. 1. pr. b.* Resp. Illa verba pertinent ad descriptionem ejus, cui reficienti non debeat fieri

vis, modo sc. refectione suâ non reddat viam de teriorem: non verò si reddat deteriore, hoc quidem interdicto, restitutio ipsi injungitur.

THES. LXXXIIX. vers. *Quaritur.*

Opp. l. 24. de damn. inf. Resp. est in notat. ad tb. 60. b.

Exerc.

THES. CI.

Cujac. alleg. loco triplicem inter hæc interdicta affert differentiam (1.) quod interdictum quotidianum s. de vi quotidianâ s. simplici, non nisi possidenti detur, cum dejicitur. Interdictum verò de vi armatâ, & creditori misso, item Colono; quod confirmat loco quodam Ciceronis (2.) Quod interdictum de vi non competat contra patronos & parentes: de vi autem armata competat, l. 1. §. 14. b. t. (3.) Quod interdictum quotidianum sit annuum l. 1. pr. b. t. De vi privatâ verò perpetuum, quod item confirmat ex Cicerone.

THES. CIV. init.

Alleg. §. 45. licet non corrigatur, ejus tamen sensus commodus est hic. Non alii quam ei, qui sc. *tempore dejectionis* possidet, interdictum unde vi competere, &c. add. d. l. 1. §. 9. b. t.

Eâd. THES. vers. *Licet quis &c.*

Dictum est ad tb. 101. quod Cujac. inter alia etiam hanc differentiam constituat inter interdictum de vi simplici & de vi armata, quod illud non detur ei, qui à deiciente vi, clam vel precariò possidet: Hoc verò detur: Quam differentiam etiam adhuc superesse, cum Duareno & Hotomanno statuit alleg. Wiesenb. d. loc. Verùm ex sententia Justiniani, qui LL. composuit ex scriptis JCtorum, non vi-

videtur hæc differentia adhuc obtinere. Quia (1.) nullibi in LL. à Justiniano compositis, omissis iis, quæ compilatores & Justinianus non amplius voluerunt obtinere, invenitur tradita. (2.) Quia expressè §. 6. l. de interd. etiam de vi simplici hoc asseritur. Non E. dicendum est cum Cuj. alleg. loc. hanc differentiam Justinianum *aut neglexisse aut non intellexisse*, sed potius illam ipsam noluisse amplius obtinere. Add. Donell. 15. comment. 32.

Opp. (1.) locus ex Cic. adductus. Resp. Non est quaestio, quid olim obtinuerit, sed quid secundum LL. uti à Justiniano compositæ sunt, obtineat.

Opp. (2.) Quod in sententiis Pauli legatur *lib. 5. tit. 6. §. qui vi aut clam*. Resp. (1.) eodem modo, quo ad locum Ciceronis; neque enim illæ sententiæ Pauli omnes inter leges à Justiniano compositas relatae. (2.) textus etiam posset accipi juxta l. 3. §. 9. b. t. quod sc. is impunè dejiciat, qui in continenti dejicit.

Opp. (3.) l. 14. b. t. Resp. Primò non constat in præcedentibus Pomponium de vi quotidianâ egisse, & per particulam illam adversativam: *Sed*, differentiam inter interdictum de vi illâ & de vi armatâ constituisse. (2.) Posito, quos res ita se habeat, tamen illam differentiam non retulit Justinianus inter suas LL. & ille text. l. 14. propterea solus in ff. relatus, quod cum fundo & res mobiles tradat esse restituendas: unde priora verba Pomponii omisere compilatores, & solùm illa verba, quibus hoc traditum est, retinuere.

Ead. THES. vers. unde patet. n. 1.

Opp. l. 3. §. 8. b. t. Resp. text. loquitur de casu, quo
Ffff 2 quis

quis peregrè absens reversurus in possessionem, quàm ante habuit, & hætenus animo retinuit, impeditus vi, quominus rursus possit venire in possessionem; add. *l. 1. §. 24.*

Ead. Th. d. vers. *num. 2.*

Opp. (1.) *l. 3. pr. uti possid.* ubi dicitur; dejectus est superior interdicto. Resp. agit text. de interdicto uti possidetur & explicatur *Exerc. 42. tb. 8.* Quod autem dicitur, quod is sit superior interdicto, intelligendum est, quod is qui probat se possidere, alterum ipsum vi, clam aut precario in possessione turbasse, vincat isto interdicto.

Opp. (2.) *l. 11. b.* Resp. Solum explicatur ibi, quid sit vim facere, quando igitur illa vis ita comparata, ut alicui plane possessio adimatur, competat hoc interdictum, si, saltem turbetur, competit interdictum uti possidetis.

Opp. (3.) *l. 17. pr. de acq. poss.* Resp. Dejectus perinde habetur, ac si possideret, sc. in damnis & fructibus *l. 1. §. 34. b. t.* & eo sensu, quod habeat remedium ad recuperandam possessionem. Add. *d. tb. 8. circ. fin.* Non verò quod verè possideat, add. *l. 5. de usuc.*

Ead. THES. n. 4.

Opp. *l. 12. l. 18. b. t.* Resp. patet ex alleg. Exerc. quod sc. colonus, quamdiu colonus est, solum detineat, adeoque non possit uti hoc interdicto: Si verò ex colono fiat possessor violentus, quod sc. dominum, vel eum, quem dominus voluit possessionem occupare, vi repulerit, tunc si hic colonus qui fuit, à quodam vi deiciatur, datur ei interdictum.

Ead. THES. vers. *Si igitur illi.*

Opp. *l. 46. de acq. poss.* Resp. Idem patet ex alleg. Exerc.

Exerc. quod sc. si ipsi rem possideamus ignorantes, non amittamus possessionem: si per servos ac colonos possideamus ipsis dejectis statim amittimus, licet ignoremus. Ratio differentiae est, quod ibi nullum factum interveniat, quo persona nostra detinens deiciatur; Hoc verò casu, hoc ipso, quo servus, per quem possideo, deiciatur, & ipse deiciatur.

THES. CV.

Quod de molendino navali hic dicitur, in dubium vocatur, quod utique navale molendinum moveatur in aqua de loco in locum, adeoque mobilis res sit, & licet molendinum navale firmiter alligari soleat terræ, tamen etiam navis sæpius firmatur per anchoras. Resp. Navi accidit id, ut firmetur, cum per se ad motionem de loco in locum sit destinata: Molendino verò navali per se convenit, ut firmetur. Et nullus ejus usus est, nisi firmiter cohaereat terræ, accidit verò ipsi solum moveri.

THES. CVI. vers. Nisi quis visis.

Opp. (1.) l. 4. §. 21. de usuc. Resp. In casu hujus legis, quis metu non aufugit, sed vere per vim dejectus est possessione, licet violentus dejector non retinuerit possessionem, sed vacuum deinde reliquerit.

Opp. (2.) l. 33. §. 2. de usuc. Resp. Est quidem talis vis dejectus hoc sensu, quod amiserit possessionem per metum violentiæ alterius: propriè tamen vi alterius perfectâ, quæ in hoc interdicto requiritur, non est dejectus. Breviter; non est verè vi dejectus, amisit tamen possessionem ob vim, quam metuit.

THES. CVII.

Præterea quær. An competat hoc interdictum here-

di, si quis vi ipsum impedit in apprehensione rerum hereditariarum?

Neg. arg. *l. 23. pr. de acq. vel am. poss. Argent. ad rub. de interd. unde vi. pag. 22. Add. tb. 119. b. Exerc.*

THES. CII. verb. *Etiam si unus servus.*

Opp. *l. 40. §. fin. de V. S. Resp.* Familia ibi consideratur ratione essentiae suae, seu quot personae ad constitutionem familiae requirantur. Hic sufficit unum ex illis, ad familiam pertinentibus, deiecisse.

Ead. THES. vers. *Cum autem falsus.*

Opp. *l. 6. §. 2. de cond. indeb.* ubi dicitur, quod factum etiam veri procuratoris non noceat domino. Resp. agitur ibi de mandato rei in se licitae eoque generali, quod procurator solvendo indebitum excedit: Hic autem in *l. 1. §. 13. b. t.* agitur de procuratore speciali mandatum habente, ad delictum patrandum s. vim inferendam.

THES. CIX.

Pugna videtur esse inter *l. 1. §. 24. b. t. & l. 4. §. 28. de usuc.* nec non *l. 1. §. 28. vers. fin. sed qui per vim b. t.* Verum (1.) *d. l. 4. §. 28. de usuc.* loquitur de possessione vacua sine vi, sed clam occupata: at *d. l. 1. §. 24.* agit de eo, qui in hoc ipsum (uti loquitur *d. l. 1. §. 28. de vi & vi arm.*) aptatus & praeparatus venit, ut vi occuparet, atque ita instructus possessionem, quam quidem vacuum invenit, occupat. Vel (2.) dici potest, quod in usucapione spectetur initium: superveniens autem violentia non facit rem inhabilem ad usucapiendum. Porro *d. vers. fin. d. l. 1. §. 28. b. t.* qui possessionem, quam sive bona sive mala fide quaesitam, hactenus habuit, vi contra turbatorem defendit, non vi possidet.

THES.

THESES. CX. vers. *Et prædonem quoque.*

Benè hanc in rem Argent. in b. t. pag. 38. Actor spoliatus illam dominii exceptionem & probationem rejiciet, nec ei respondebit, ac judex eâ repudiat à spoliato, restituet sine cunctatione. Alioqui reo spoliatori liceret possessorio judicio admiscere petitorium, id quod omnia jura omnium populorum & ætatum tantopere vetârunt. Sane si actor spoliatus tam supinus est, ut admittat dominii exceptionem à spoliatore objectam, & contra vindicat. &c. tunc interdicto renunciasse intelligitur: ideoq; de proprietate cognoscetur. Idem porro addit, propter odium vis & violentiæ, quæ nullo prætextu debet excusari, etiam spoliato prædoni possessionem esse restituendam.

Eâd. THESES.

Uterius quær. *An tertius interveniens, dominum se asserens, obtinere possit, ne invasor spoliato, sed sibi restituat?*

Neg. quia hic deinde judicio petitorio ab eo, cui restituenda possessio, rem petere debet. Vid. Argent. de interd. unde vi pag. 35.

Opp. l. bona fides 31. de pos. Resp. Ibî non agitur de spoliato, cui ante omnia possessio restituenda.

THESES CXII. vers. *Et quidem.*

Opp. l. 3. de interdict. ubi generaliter dicitur: *In interdictis exindè ratio habetur fructuum, ex quo edita sunt, non retro: i. e. ex quo die proposita sunt in judicio, non ante.* Resp. Id verum non esse in hoc interdicto unde vi. Sic leges ex legibus contrariis interpretationem s. limitationem accipiunt, neq; pugnant, ut monet Justin. contra istos antinomiarum fautores. Argent. d. l.

Eâd.

Ead. THES. in fine.

Quær. *An hoc interesse etiam pertineat, quod usucapio sit interrupta per dejectionem à possessione?*
l. 7. in fin. pro emt.

Opp. *l. 7. §. 5. comm. div. Resp. ex allegg. l. 3. §. 12. b. t.* quod sc. post annum quidem detur, sed solùm ad id, quod pervenit ad dejicientem.

Neque responsioni huic obst. quod regerit, Bachov. *vol. 2. ad Treutl. disp. 25. th. 1. lit. F.* ita nullam esse rationem legis. Nam utique bene subsistit ratio: prius nim. de vi cognoscendum, quàm potest agi aliâ actione. E. non solùm eo casu, quo intra annum agitur de possessione restituendâ, sed & quando post annum de illo, quod pervenit ex vi, restituendo agitur, prius interdicto unde vi agendum. Ipsius Bachovii ratio nullum habet fundamentum. Facile quoque ab absurditatis notâ, quam opponit, Wesenbecius potest hoc, *quod scilicet post annum saltem detur in id, quod pervenit*, liberari, quia specialis est ratio interdictorum, quippe quæ ratione possessionis solùm dantur: actio vero furti, licet prætoriam poenalis sit, in perpetuum datur, cum ratione ipsius proprietatis competat. *pr. inst. de perp. & temp. act.* Argent. ita respondet: *Non dari Judicium communi dividundo prædonibus s. male f. possessoribus, qui rem ingressi sunt vi, aut clam, aut precario, si illi præposita actione communi dividundo, me ad divisionem rei communis provocent: excipiam eum non esse dominum, sed possessorem, improbum vi aut clam, aut precario, cum quo non valeat, nec teneat facta rei communis divisio, quam postea verus dominus ratum non habebit.* Hic verò si mihi reponat & objici-

at,

at, se per annum integrum rem possedisse, atque ita securum esse adversus interdicta, quia post annum sit possessor effectus. Ego replicabo, non ideo magis eum esse justum ac legitimum possessorem & dominum, sed vitium possessionis perdurare. l. vitia. C. de acq. poss. Imò quodam casu fieri potest, ut violentus iste possessor etiam post annum aliquando teneatur interdicto unde vi, veluti in specie. l. ult. C. unde vi. & l. 1. C. si per vim vel al. mod. Sic ergo in proposita questione, priusquam agatur communi dividundo possessionis causa & questio erit disceptanda, titulus etiam & causa Juris excutienda.

THES. CXIX. vers. Rei incorporalis.

Quær. An hoc interdictum etiam competat ratione rerum incorporalium? Aff. l. f. b. t.

Opp. I. Quod rerum incorporalium non sit vera possessio, adeoque nec interdictum ratione earum competat, arg. l. 1. §. 2. & 3. b. t. Resp. Loquitur quidem ipsum edictum Prætorium de rebus soli, non autem verisimile est, ipsum velle exclusas res incorporales per analogiam immobiles etsi non directum, utile tamen interdictum competat.

Opp. II. Quod ratione servitutum alia specialiora interdicta sint, uti patebit inferiùs. Resp. his casibus facile admittimus, hoc interdictum generalius non competere.

Opp. III. quod in l. 8. §. 5. si serv. vind. non agatur de possessione rei incorporalis tuendâ, sed de usu rei immobilis non impediendo. Resp. textus ille in fine generaliter loquitur & rectè etiam ad usum rei incorporalis applicari potest.

Opp. IV. *l. ult. b. t.* Respicere interdicta illa specialiora de servitutibus. Resp. utique aperte text. de usufructu loquitur tuendo per interdictum uti possidetis, cum specialiora illa interdicta ad servitudes rusticas reales spectent.

Ead. THES. vers. *Patet hinc. num. 1.*

Opp. *l. 17. de A. vel A. P.* Resp. ex *tb. 8. vers. Similiter ultimo Exerc. 42.*

Ead. THES. *n. 1. vers. Vel quod.*

Quær. I. *An hoc interdictum detur heredi?*

Neg. arg. *l. 23. pr. de acq. poss.*

Oppon. quod dicitur in *thesi 107.* Actionem semel natam ad heredem transire & eodem jure competere, quo defuncto competiit : Jam vero sine dubio etiam actio ex hoc interdicto defuncto est nata. Ergo etiam in heredem transibit. Resp. hæc actio non est ex obligatione uti illa, de qua in *thesi 107.* Adeoque obligatio indeque Jus agendi descendens non transit in heredes, sed est ex jure possessionis *thesi 118.* Quod jus enim cum non transeat in heredem, nec actio transibit : Tunc vero dabitur heredi, si turbatio ita se habeat, ut etiam heres adhuc turbetur, vel incommodum circa possessionem inde habeat : Non verò quat. heredi, sed ut ipso turbato. Quod si lis jam fuerit mota à defuncto, ea in heredem transibit. vid. *Exerc. seq.*

Ead. THES. vers. *nec ob id, quod jacente.*

Opp. I. *l. 138. l. 193. de R. J.* Resp. Pertinent illæ regulæ ad ea, quæ juris sunt, non ad ea, quæ sunt facti, ad quæ possessio, qt. est acquirenda, pertinet : unde etiam ibi additur particula *Ferè.*

Opp.

Opp. 2. l. 13. §. 5. *Quod vi aut clam.* Resp. alia est ratio interdicti, quod vi aut clam, quod ob factum & opus perdurans & ad illud tollendum datur, adeoque necesse non est, ut hoc interdicto acturus eo tempore, quo opus factum est, possideat: quia idem opus ipsi deinde, cum possessionem occupat, nocet.

THESES. CXX. vers. *Nec elidere.*

Opp. I. Quod dolo faciat, qui petit id, quod mox est restitutus. l. 8. pr. de dol. mali & met. except. Resp. pertinet ista regula ad eum casum, quo exceptione, jus agendi perimitur, s. ex exceptione constat, ipsum nullum jus agendi habere. Hic vero ipsi actori competit revera jus possessionis, & non perimitur per exceptionem dominii, cum causa possessionis & proprietatis maximè distincta. l. 1. uti possid. Non ergo dolo facit, qui possessionem in separato judicio defendit, usque dum dominus in alio judicio dominium rei probet.

Opp. II. quod jam probationes liquidissimæ adsint de dominio, adeoque non possit non iudex super iis probationibus judicare. Conf. l. 9. ut in poss. l. 13. §. si de test. ad SCt. Trebell. Probationes quidem adsunt, sed in judicio non convenienti s. intempestivè sunt prolatae: Adeoque iudex non potest invito actore, quippe qui de possessione solum libellum proposuit, & possessionem probavit, super aliâ re, quàm quæ in iudicium deducta est, sententiam ferre.

THESES. CXXII. in fin. vers. *Cautio.*

Opp. I. l. un. C. uti possid. Resp. vera sententia illius text. est, ut qui vicit interdicto: uti possidetis, satisfaciat alteri parti de restituendâ possessione, si vincatur in iudicio petitorio, aut eo non satisfaciente & alterâ parte offerente,

satisfactionem, possessio transferatur, add. *l. 5. §. Imperator. Ut leg. nom. cav. l. 45. de damno infect. l. 6. §. ult. de Carbon. Edict. l. 5. de pet. hered. l. 15. §. fin. de question.*

Opp. II. *l. 7. de acq. quot. §. estiv.* Resp. Non loquitur text. de interdicto uti possidetis, sed agit de servitutibus, in quibus sæpius est opus cautione. add. *l. 7. l. 12. si serv. vind.*

THESES. CXXV.

Quær. *An interdictum hoc detur contra solum eum, qui concessit superficiem; an vero competat etiam adversus extraneum?*

Aff. quod etiam contra quemvis turbantem detur, modo ab eo nec vi nec clam nec precario possideat. arg. *l. 1. pr. b. t.*

Opp. Ant: Fab. *error. pragm. dec. d. err. 9. I.* quod adversus tertium s. extraneum sufficiat actio in rem. Resp. uti aliàs ita etiam hoc casu duplex remedium petitorium & possessorium competit superficiario: alioquin hic deterius esset conditionis, quàm malæ fidei possessor, cui interdictum, uti possidetis, non denegatur, contra quemlibet turbantem.

II. Quod dicatur in interdicto *l. 1. pr. b. t. alter ab altero fruemini*, quæ verba spectant ad eum, à quo superficiarius rem habet. Resp. eodem modo loquitur Prætor in Interdicto uti possidetis, & hoc tamen contra quemlibet turbantem datur: significat enim illis verbis tantum Prætor, contra quem competat, quod sc. non detur alteri, seu ei, à quo alter vi, clam, aut precario tenet vel fruitur.

III. Quod hoc interdictum sit personale. Resp. 1. negando hoc, vid. *tb. 118. it. tb. 123. §. 128. 2.* Neg. conseq. & po-

potius contrarium inde sequitur, quod sc. detur contra quemlibet turbantem, seu delinquentem.

THES. CX XLIX. verb. *Et usucapione.*

Quæritur : *An superficies possit per usucapionem acquiri?*

Opp. l. 26. l. 39. de usuc. Resp. textus loquuntur de superficie, ut est pars ædium integralis, & de proprietate seu dominio pleno earum acquirendo : hujus superficiei s. harum ædium dominium non possum acquirere, nisi & soli dominium acquiram, domino enim soli cedunt ædes l. 2. b. t. §. 2. Inst. de rer. div. Hic autem agitur de singulari jure superficiei in alieno solo acquirendo, quod quis perinde ut usufructuarius, formaliter ita dictus, usumfr. in alieno per usucapionem acquirere potest.

Præterea in dubium vocat Ant. Faber. *decad. 64. error.*

3. *An is qui non est superficiarius, sed gerit se pro superficiario & superficiem alteri in solo alieno vendit, conditionem usucapiendi b. f. emptori præstet?*
Quod affirmat Accurs. ad b. r. Ille verò negat ex hac ratione, quod fieri non possit, ut te dominum credat is, qui ab eo acquirat, qui me superficiarium putat esse, cum sciat non esse dominum venditorem. Resp. Non agitur hic de dominio acquirendo, sed de jure superficiei. Sufficit autem quod non aliter putet emptor quàm jus superficiei competere venditori.

THES. CXXIX.

Quær. *An superficiarius possit usumfr. alteri concedere in superficie?*

Gggg 3

Affirm.

Affirm. arg. *l. 1. pr. quib mod. ususfr. amitt.*

Opp. I. *l. 6. de usufr. junct. l. f. b. t.* Resp. non excluditur is, qui habet jus dominio proximum; & solus dominus potest usumfructum rei constituere, sed superficiarius usumfructum superficiei ex jure & facultate à Præatore tributa superficiario. Ita & servitutes prædiales aliàs solus dominus constituit, & tamen etiam superficiarius uti emphyteuta permittit.

Opp. II. Quod perinde sit ac si usufructuarius usumfructum rursus velit constituere, arg. *l. 1. §. 6. b. t.* quod non valet *l. 1. de usufr. leg.* Resp. Simile quidem quodammodo jus superficiei est usufructus, attamen aliud seu diversum jus est ab usufructu: sicuti enim alios effectus domini Prætor tribuit superficiario, ita etiam hunc effectum.

Opp. III. quod usufructus rursus in re quâdam incorporali haud constitui possit. arg. *l. 1. pr. de us. & usufr. leg.* Resp. Non constituitur usufructus juris superficiei, sed vi illius juris, in ædibus superficiariis, perinde ut usufructus non constituitur in jure domini, sed in re cujus proprietatem retinet.

THES. CXXXI. *pr.*

Quær. *An hoc interdictum etiam pertineat ad servitutes urbanas?*

Neg. per *l. 1. §. 1. verb. rusticas tantummodo b. t.*

Non obst. quod alleg. dissent. Frider. dicit, etiam de interdicto de fluminibus dici, quod *tantum* pertineat ad navigabilia flumina & tamen etiam utile dari de non navigabilibus. *l. 1. §. 12. de flum.* Resp. statim correctio prioris

oris sententiæ subjicitur, in *d. §. 12.* & sensus est, licet verba edicti solum loquantur de fluminibus navigabilibus, quod colligitur ex verbis: *ne statio iterve navigio deterius fiat*; tamen per interpretationem Labeo accommodat ad non navigabilia: ast in text. *n. l. 1. §. 1. b. t.* habetur interpretatio edicti Prætoris & expressè restringitur ad servitutes rusticas, & de utili interdicto nihil additur E. nec nobis licet addere.

THES. CXLIII. vers. *quid specus.*

Opp. *l. 3. pr. b. t.* Responsio patet ex *l. 2. eod.* ubi rivus apertus opponitur terreno. Terrenus verò est canalis sub terram positus s. est specus seu locus in terram profundus, qui etiam est apertus seu planus. Breviter rivus apertus in opp. *l. 3.* non opponitur clauso; sed propter profunditatem non ita aperte apparente.

Ead. THES. in fin.

Opp. *l. 1. §. 10. b. t.* Resp. text. de eo loquitur, qui rivo non indigente ullâ refectione eum ex terreno vult Signinum (*à Signio oppido Campaniæ ita dictum; ubi primum ejus structura cœpit, uti notat Cujac.*) seu lapideum facere, sed *l. 3. §. 1.* agit de eo, qui urgente necessitate, quod terrenus aquam non contineat, coementitium s. lapideum facere vult.

THES. CXLVI. in fin. verb. *uti etiam agit.*

Quær. *An ad fontium reparationem etiam ille vicinus teneatur, qui nunquam illis utitur?*

Affirm. Gail. *l. 2. obs. 56. n. 6.* etiam si renunciare vellet commoditati in posterum utendi. Roman. *sing. 68.* cum in his, quæ ad plures spectant, ut universos, quod major pars

pars velit, omnes censeantur voluisse. *l. 19. ad municipal.*
 Carol. Emman. Vizzan. *de mand. Princip. ad l. 3. c. 4. §. 1.*
n. 56. p. 155.

THES. CLV. num. 2.

Pugna videtur intercedere inter *l. 7. §. 4. quod vi aut clam.* Et *l. 49. §. 1. ad L. Aquil.* Verum resp. Non datur actio ex *L. Aquil.* tali casu, licet ignis non pervenerit, quia justus metus à culpâ, ob quam illa actio datur, excusat, *l. 49. §. ad L. Aquil.* Datur vero actio ex hoc interdicto, ubi attenditur vim esse factam à privato in ædibus vicini, quæ aliàs non periissent. *d. l. 1. §. 1. b. t.*

THESIS CLIX. vers. *Rei suæ.*

Ad text. obst. resp. rei suæ, ratione proprietatis, nullum est precarium. *d. text.* Ab illo vero cui rem suam, v. g. quis pignori dedit, rursus possessionem rei suæ precario quis petere potest. Sic etiam usum rei suæ quis condicere potest. *l. 43. §. 4. de contr. emt.* Addatur Jac. Gothofr. in alleg. *l. 35. de R. J.*

Eadem THES. in fin.

Ad text. obst. resp. tempus quidem aliquando adjicitur, & licet tempus finitum sit, tamen videtur rursus dominus, qui non revocat, precario concessisse, sed inde non sequitur dominum, non attento isto tempore adjecto, revocare non posse.

THES. CLXX.

Putat alleg. Wiesenbach. ex *l. 1. §. 2. b. t.* luculenter probari, reddito interdicto à Prætore, judicem pedaneum, de controversiâ possessionis cognoscere solitum esse; Verum nos existimamus quod ibi dicitur: *extra ordinem subveniri posse*, non oppositivè dici ad ordinarium modum judi-

judicii, quo Judex præscriptâ formulâ à Prætorē dabatur, quatenus hic modus in hoc interdicto fuerit observatus: Sed per verba; *Extraordinem*: hic significari alios modos extraordinarios, quibus per actus mixti imperii exequitur statim prætor, & imploranti succurrit, veluti per manum militarem, item per mulctæ dictionem. Simile exemplum est in l. 3. prin. *ne vis fiat ei qui in possessionem miss.* Add. *ib.* 47.

THES. CVXII. verò *Ceterum.*

Opp. à dissent. quod hæc exceptio saltem pertinere videatur ad petitorium & non locum habere in possessorio, quo strictè de possessione agitur. Resp. Quia tertio possessori subvenitur, ne ob pignus conveniatur, non ex cusso reo principali; ideo omninò & in hoc interdicto ob eandem æquitatem videtur exceptio ista locum habere, cum possessio non videatur antea restituenda esse, s. possessionem debere restitui, quàm si reus principalis non sit solvendo. Et aliàs facile ista constitutio elideretur, cum quilibet creditor usurus esset hoc interdicto.

THES. ult. vers. *Potest tamen quis.*

Dissent. opponunt l. post litis contestationem libelli mutationem non admitti. Resp. in eodem Judicio hoc non licet, sed aliud est, si quis prius omittat, & novum instituat.

Opp. II. *autb. qui semel. C. quom. & qn. Jud.* Resp. tx. loquitur de eo, qui tergiversandi animo causam semel susceptam deserit, cujusmodi animus hîc non adest, cum potius petitorium suspendat solùm, & de eadem re commoditatis majoris gratia, possessorium instituat.

Porro in specie quoad interdictum retinendæ pos-

H h h h

ses-

sessionis opponitur, quod is qui rei vindicationem instituit, eo ipso concedat, se non possidere, adeoque non possit deinde ex jure possessionis interdicto retinendæ agere. Resp. Erravit actor in eo, putans se non possidere, quem errorem, mutato jam judicio, vult corrigere.

Ead. THES. vers. *utrumque*.

Opp. I. l. 18. §. 8. *de vi & vi arm.* Resp. Dicitur solum ibi, quod vi vindicare non cœpit, possit suspenso illo judicio possessorium instituere, ut in verbis antecedentibus hujus TH. est explicatum. Nihil verò de utroq; simul proponendo dicitur.

Opp. II. l. 6. *de exc. rei judic.* Resp. nihil aliud in isto tx. dicitur, quàm sufficere ad exceptionem rei judicatæ, rem quamq; semel judicis sententiâ terminandam esse, nec debere eandem sententiam apud eundem judicem retractari.

Opp. III. Nov. 4. c. 2. Resp. 1. in cumulatione actionis personalis & hypothecariæ, de qua ibidem Justin. nihil est præposterii. Et 2. Potius est cumulatio, alternativa non simultanea.

EXERCITATIONE XLVI.

THESIS V. vers. *sed quid si.*

HAnc quæstionem cum Berlichio ita decidimus; quod reus qui comparuit, possit exceptione litis pendentis uti, si deinde in alio judicio actor velit actionem institueret; licet actor in priori judicio non comparuerit, actor verò litis pendentiam tali casu contra reum allegare nequeat.

Planè

Planè litis penitentiam negat alleg. dissent. Zanger. ex hac ratione, quod citatio ista planè sit invalida, eo casu, quo actor non comparuit. Verum responsio patet ex decisione quæstionis nostræ, quod sc. actor non possit allegare pro se effectum quendam istius citationis, cum ipse non comparuerit, respectu verò rei litis pendentia, per citationem inducta, non potest hanc contumaciam actoris annihilare in præjudicium rei, qui comparuit citatus.

THES. IIX. n. 9.

Quær. *An exceptio divisionis sit peremptoria, & post L. cont. etiam possit opponi?* Aff.

Opp. I. Quod exceptio divisionis non perimat actionem, sed nihilominus peragatur iudicium. Resp. licet non perimat in totum, perimit tamen pro parte, quat. sc. quis liberatur à reliquorum correorum portione.

Opp. II. quod si ante lit. cont. non sit opposita hæc exceptio, videatur totum debitum agnovisse reus. Arg. §. 4. *Inst. de fidej.* Resp. neg. conseq. revera enim debuit in solidum, adeoq; litem contestari potest reus, & nihilominus postea pro parte exceptione divisionis actionem perimere & ex verbis *d. §.* quod scilicet tempore litis contestatæ quis non sit solvendo, non sequitur post litem contest. non posse opponi hanc exceptionem, sed solum tempus describitur, quo correi debent solvendo esse vel non.

THES. XI. in fin.

Opp. I. *l. 14. solut. matrim.* Resp. defensor planè eandem numero actionem suscipit, quam absens suscipere debuisset, & nomine absentis exceptionem proponit, ad-

H h h h 2

eoq;

eoq; nihilominus exceptio ista personæ absenti coheret, *l. 51. §. 1. de procur.* Regereret autem quis forte: etiam heres convenitur eadem actione, nec tamen gaudet beneficio competentiae. Resp. hoc beneficium ad personam est restrictum, adeoq; ad heredem, qui etiam proprio nomine jam convenitur, non transiit. Defensor autem solum nomine ipsius, qui in vivis est, convenitur, adeoq; & ejus, non suo nomine hoc beneficio utitur.

Opp. II. *l. 28. Mand.* quod sc. si fidejussori non competant exceptiones personales, & fidejussor conveniatur atq; solvat, actione mandati totum, quod solvit, repetere possit, ac proinde reo principali non futura sit utilis exceptio ista. Resp. 1. aut fidejussor non renunciavit beneficio excussionis, & poterit id opponere, & tunc principalis conventus utitur exceptione competentiae, & liberatur per consequ. etiam fidejussor: aut renunciavit illi beneficio, & sibi imputet si damnum incurrat, & nequeat totum, quod solvit, repetere. Præterea 2. Resp. licet contingat, tali casu à fidejussore adigi reum principalem, ut totum, quod solvit, restituat, tamen per accidens eveniret, ut hoc speciali casu beneficium competentiae isti reo principali non proderet.

THEs. XV.

Opp. *l. 2. §. hujus tit. l. 7. §. 1. de curat. furios.* Resp. 1. triplicationis verbo ibi duplicatio significatur, sicuti namque exceptionis nomine etiam replicatio continetur, & replicationis nomine duplicatio, ita etiam triplicationis voce, duplicatio venit, quia est rei (separatim ejus allegationes in judicio considerando) 2. exceptio s. potius prioris exceptionis confirmatio. Germ. Sein anderer Satz/ der

derandere Satz oder einbringen/ primo enim excipit, deinde contra replicationem actoris duplicat: Triplicatio dicitur actoris (si & hujus proposita in judicio separatim consideres:) tertia allegatio s. propositio in judicio, Germ. des Klägers dritter Satz/ oder der dritte Satz/ einbringen: quia primum agit, deinde ad exceptionem rei replicat: tertio deniq; ad duplicationem rei triplicat. Alio verò sensu duplicatio rei triplicationis nomine venit LL. *oppos.* quia est exceptio, quæ tertio loco in judicio proponitur, si sc. actoris & rei conjunctim exceptiones consideres. Primum enim reus excipit, deinde actor in contrarium excipit s. replicat, & tertio reus iterum contradicit s. contra replicationem excipit, quæ tertia oppositio s. mutua contradictio hoc sensu triplicatio dicitur in *xxx. oppos.* Germanicè brevibus potest efferri, triplicatio communiter dicitur in §. 2. *inst. h. t.* des Beklagten dritter Satz/ in Tx. v. *oppos.* der dritte Satz/ so in Gerichten von Klägern und Beklagten excipiendo einbracht wird.

THES. XIX.

Opp. l. 7. in fin. pr. vers. it. si quis verb. aut insulam de exc. rei. Resp. aut tigna & cœmenta petit, ut partes ædificii illius, quod priori judicio tanquam dominus vindicasti, sed succubui; & nocet tibi exceptio rei judicata, quia apud judicem posteriorem idem quæritur, quod apud priorem, v. *tb. preced.* & de hoc casu loquitur *l. oppos.* Aut tigna & cœmenta petis, ut dominus materiæ separata, quod sc. ex sua materia aliis ædificium in solo suo extruxerit, & non nocet hæc exceptio, add. §. *cum in suo* 29. *Inst. de R. D. & Ex.* 41. *tb. 45.* similiter ad pr. vers. *si quis navem.* Resp. aut quis tabulas singulas aut partes navis istius, cui dominium sibi arrogat, & de quo antea egit, & victus est, petit; & nocet ex-

ceptio hæc, aut petit ut dominus tabularum, extra navim consideratarum, quod sc. alius carinæ suæ tabulas ejus adjunxerit, & non nocet hæc exceptio, add. *d. Ex. 41. §. 40.* Alia enim quæstio tunc in judicium deducitur, seu ex alia causa agitur. Vid: §. *seq. b. Exerc.*

Opp. *l. 7. §. 1. b. t.* Resp. itid. disting. aut ex alia causa partus & fructus petuntur, (v. g. non jure dominii, sed jure ususfructus) & non nocet exceptio, quia est alia quæstio §. *seq. 20. & 21.* aut ex eadem causa quod sc. res in meo sit dominio, ex qua quid postea natum, & nocet exceptio *oppos. l. 7. §. 1. b. t.*

THES. XXI.

Opp. *l. 5. b. t.* Responderi potest i. cum glossa, quod, licet diversa actione agatur, obstat exceptio rei judicatæ, dummodo causa petendi eadem sit, quæ ab initio i. e. priori judicio, quod contingit, si plures actiones de eadem re concurrant, & ad idem tendant: exemplum habetur in fine *l. oppos. add. l. 35. de negot. gestis. l. si remunerandi 51. §. apud Julianum, & l. si negotia. l. si duobus. §. exceptio de jurejurand. l. edita. C. de edend. §. si quis aliud Inst. de action. Vel 2. dici potest, quod quidem sit eadem res s. idem objectum vel corpus *l. 12. b. tit.* sed hoc etiam sufficiat ad impediendam exceptionem rei judicatæ, *d. l. 5.* cum debeat concurrere, ut sit alia causa petendi, quæ si adsit, tunc alia causa erit, uti res sumitur, in *l. 14. princ. §. b. t.**

Ead. THES. in fin.

Opp. *l. 3. l. 7. §. 1. versic. toties hic,* Resp. patet ex ipso §. quod sc. non sit eadem quæstio, cum in priori actor egerit, sibi quid deberi, in hoc posteriori autem judicio actor agat, se indebitè quidem solvisse.

THES.

THES. XXVI. *in fin.*

Opp. I. *l. 6. §. fin. de re judic.* Resp. nulla est consequentia; actori, si vicerit, datur actio ex re judicata. E. altero casu, quo actor non obtinuit, obligatio est ipso jure sublata: Datur enim actio rei judicatæ, non quod priori actione quis non possit agere, sed quod aliàs ipsi res judicata esset inutilis. Ineptus verò esset qui velit priorem actionem denuo instituere, & litem ingredi dubiam, cum jam per sententiam res sit decisa, quam per actionem rei judicatæ ad effectum perducere possit.

Opp. II. *l. fin. C. de usur. rei jud.* Resp. concedendo, quod eo casu, quo actor vincit, aliqua fiat novatio, quam vocant necessariam, vel potius nova obligatio priori adjiciatur eaque firmior & sæpè plenior: inde autem non sequitur. E. ipso jure & eo casu, quo reus absolvitur, sublata est prior obligatio, cum nec hoc casu, quo nova actio datur, prior obligatio sit sublata.

Opp. III. *l. 66. de R. J.* Resp. desinit esse debitor, id est, non potest cum effectu conveniri, quia tutus est exceptione.

Præterea IV. opponi solet *l. 95. §. 4. de solution.* Resp. Civilis obligatio ipso jure certis tantum modis tollitur, *l. 44. §. vers. num quod. De O. & A. §. 6. inst. quib. mod. tollitur oblig.*

Denique V. oppon. *l. 20. §. 1. l. 2. §. penult. l. 14. de do. lo.* Ubi absoluto reo, cum plane non fuerit debitor, sententiam ipso jure tollere priorem obligationem, tradit Cujac. *ad Pauli edictum lib. 11. in d. l. 20.* Resp. 1. posito, ita se rem habere, tunc esset specialis casus. Resp. 2. non admitimus illud Cujacii traditum; neq; enim firma, quod isto casu

casu id obtineat, potest differentiae ratio ab aliis casibus dari. Dicendum verò putamus, quod *d. l. 20. §. 1. & l. 25. de dolo* loquantur de casu singulari, quo ipsius actoris voluntate reus est absolutus. Quo casu videntur istae leges distinguere an admiserit actor in ipso iudicio & inde absolutus sit, quod nulla, ipso fatente & consentiente, subsit obligatio, & tunc recurrendum erit ad actionem de dolo. *d. l. 20. §. 1.* Similiter & si Procurator actoris colluserit, ac passus fuerit reum absolvi, quasi nulla obligatio aut actio subesset, itidem ad actionem de dolo recurrendum, quia factum procuratoris nocet domino, nisi ipse procurator solvendo sit, *l. 7. §. penult. l. 14. de dolo.* An verò admiserit dolo inductus actor obligationi, quam reus confessus est, satisfactum esse, & tunc dabitur prior actio & non opus est, ut recurratur ad actionem de dolo. Dicis tamen inde sequeretur, exceptionem rei iudicatae aliquando non ob stare. Resp. utique datur exceptio rei iudicatae, sed haec isto speciali casu, quo dolus intervenit, per replicationem rursus eliditur. *d. l. 25.*

THESES. XXIX.

Opp. *l. 3. l. 9. b. t.* Resp. per mancipia intelliguntur ea, quae praediis cohaerent in *d. l. 3.* & ad ea etiam respicere videtur appellatio mobilium in *l. 9.* add. *l. 2. C. in quibus causis longi temporis praescript.* Posset etiam dici, in istis legibus esse reliquias juris veteris, & loqui istas de illis rebus mobilibus, in quibus olim locus erat usucapioni, sed ex iure Praetorio praescriptione opus erat, quae vocatur diutinae possessionis praescriptio, vid. *Ex. XLIII. tb. 5.*

THESES. XXXI.

Opp. *l. 25. de stipul. servor.* Resp. *l. 4.* loquitur de reis;
ad

at *l. 25. de actoribus*. Reis veluti fidejussoribus, qui pure in diem certum fidejusserunt, velut usque ad 60. dies, tempus cedit statim paratis excipere actionem, & ideo, si intra eum diem cum iis actum non sit, agentem creditorem postea repellent præscriptione temporis in obligatione positi, *d. l. 4.* Actoribus autem quibus competit actio temporalis, tempus actionis non cedit, antequam agendi facultas fuerit, *l. 1. b. t.* Et ita accipienda *d. l. 25.* quæ non loquitur de tempore satisfactionis ut *d. l. 4.* sed de tempore actionis; non de tempore dato fidejussori sed de tempore dato actori. Vid. Cujac. *lib. 16. obs. 38.*

THESES. XXXV. vers. *Et in genere.*

Innuitur hinc pugna inter *l. 5. pr. b. t.* & *l. 36. de reb. cred.* In illa *L.* dicitur actorem petentem non submoveri exceptione doli, ea ratione, quod conditio possit deficere. In hac vero dicitur, primum stipulatorem interim i. e. pendente conditione petentem exceptione submovendum esse. Quæ pugna ita conciliabitur, quod *d. l.* loquatur de legatario, qui non potest dici creditor, pendente conditione: propterea quod ante ejus eventum non cesserit dies legati *tôt. tit. quando dies legat.* At *l. 36.* loquitur de creditore conditionali, qui interim pendente conditione est creditor; *l. 42. de O. & A.* Nam in contractibus conditio ponit spem, quæ ad heredes transit, §. 4. *Inst. de V. O.*

THESES. XL. *in fine.*

Quær. *An exceptio doli opposita omnem contractum faciat bonæ fidei?*

Neg. per rationem in *th.* assignatam.

Opp. *l. l. 42. de don. mort. caus.* Resp. cum Wiesenbach. proponitur ibi talis casus: Seja bona sua omnia Titio dona-

tionis causa cessit, traditionibus etiam factis, sibi tamen usufructum reservavit & convenit, ut si Titius ante ipsam vitam decederet, proprietas ad se rediret; si postea superstitionibus Titii liberis Seja moreretur, tunc ad eos bona pervenirent: Titius viva Seja decessit, si heredes Titii res singulas vindicent, doli exceptio opponenda erit, quia prior donatio extincta per conventionem donationi additam, ut si ante Sejam Titius moreretur, dominium rerum donatarum ad Sejam rediret: at si petitione hereditatis agatur, quæ est bonæ fidei actio, non erit necessaria exceptio doli, quæ inest bonæ fidei judiciis ipso jure. His ergo verbis *d. l. 42.* significatur mota petitio hereditatis. Huic responsioni Cujacius opponit (I.) quod non nominata sit hæc petitio hereditatis. Respondet sententia Papiniani ex contextu legis & oppositione actionis in rem singularis, facile deprehenditur.

Opp. II. quod dicatur *constituto* iudicio, non *instituto*. Resp. qui instituit actionem, etiam constituit iudicium.

Opp. III. *l. ult. in fin. C. de petit. hered.* Resp. I. aliquando Justinianus sibi ea adscribit, quæ innovavit s. luculentius proposuit. Resp. 2. non dicit se primum istam actionem facere, sed dubitationem de ea, quæ apud veteres erat, tollit, vid. *ipse text.*

Opp. IV. *l. 3. C. de except.* Resp. Sensus istius legis est: actio tutelæ (quæ bonæ fidei est actio) exceptione doli quasi extincta & exclusa instauratur & redintegratur, replicatione doli ab actore objecta.

Denique opp. *l. ult. Cod. de compens. inst. de action.* Respondetur I. Non sequitur, exceptio compensationis & doli

doli mali obtinet in actionibus stricti juris. Ergo indefinite fiunt bonæ fidei, vide *ipse* §. Resp. 2. additur in *d. §. oppos.* 30. quod hoc sit effectum constitutione Marci, ac proinde tribuitur vitiosè naturæ & conditioni exceptionis. Nec quicquam in *d. §. & d. l. ult.* significatur, nisi quod Imperat. Marcus ut & Justinianus voluerint etiam in stricti juris judiciis admitti compensationem, ex ista regula: quod dolo faciat, qui petit, quod restitutus est; inde reo convento exceptio doli fuit accommodata.

THES. LIV.

Quær. An jus ad rem creditori competens & obligatio, qua debitor est obstrictus, sint relata: seu an inter jus ad rem & obligationem detur relatio vel potius inter creditorem & debitorem?

Affirm. Ea enim sunt relata, quorum esse idem est eo, quod est ad aliud quodammodo affectum esse: Vel ut græca ipsa Aristotelis verba sunt: *τὸ πρὸς τὴν εἶναι, οἷς τὸ εἶναι αὐτὸν ἐστὶν, τὸ πρὸς τὴν πᾶσι ἔχειν.* Ejusmodi verò habitudinem unius ad alterum, quā unum ad alterum, ut ad terminum co-existentem, refertur, esse inter jus ad rem ac obligationem; vel inter creditorem & debitorem, quis negabit? In dubium tamen hoc vocat Gerh. Feltmannus D. in Academia Electorali Brandenburgica, quæ est Duisburgi in Clivis professor, *tract. de jur. in re & ad rem cap. 26. num. 11. 12 & 13.* scribens: *Aliis existimandi copiam facio an sequi velint. D. Struve ad tit. ff. de O. & A. tb. tb. 54. & elegantissimi ingenii virum Hald. Eyben. ad pr. l. d. obl. obs. 3. n. 38. quando relationem ponunt inter jus ad rem & obligationem, ut illud dicatur in persona creditoris, hæc vero in debitoris persona ha-*

habere locum. Relatorum quippe, scribit ille, hæc est ratio, ut uno posito, alterum necessario ponatur: tanta enim eorum est necessitudo à natura, ut alterum esse sine altero non possit atque adeo ordine natura, alterum altero prius non sit. Quam reciprocationem nemo facile hic admittat, si modo præter id, quod dixi, mente verset, quod is etiam, qui ejuravit bonam copiam & bonis cessit, obligatus maneat suis creditoribus §. ult. I. d. action. l. 4. l. 7. de cess. bonor. Qui tamen jus neque ex post facto ad rem habere dicuntur, nisi ejus sit magna quantitas. l. 6. d. t. Verum (1.) ex ipsa b. l. 6. manifeste constat, quod iste debitor, qui bonis cessit, non desinat esse debitor, adeoque nec jus ad rem nec obligatio cessat. Et (2.) posito, non amplius jus ad rem habere creditorem, id tamen per accidens contingeret, ac ipsam essentiam rei ac relationis non mutaret, & propriè loquendo effectus solum juris ad rem ac obligationis simul existentium per accidentem debitoris inopiam, impediretur. Præterea (3.) ex scholis Philosophorum sciendum est, duplicem esse relatorum considerationem: relata namque spectantur vel materialiter vel formaliter. Relata materialiter considerata sunt res ipsæ, quibus relatio accidit, e. g. homo, persona, mas est relatum materialiter, quia ipsi accidit relatio, nempe paternitas, per quam pater dicitur. Relata formaliter sumta præcise ratione relationis considerantur, e. g. pater, quando præcise ratione paternitatis consideratur, per quam ad filiū, ut filium refertur, dicitur relatum formaliter. Cum ergo dicitur, relatorum uno posito, poni etiam alterum; it. alterum relatorum sine altero esse non posse; vel: unum relatorum altero non esse prius &c. id verum est de relatis formaliter sumtis, qua ratione si ponitur jus ad rem, ponitur etiam

etiam obligatio, & contra, positâ obligatione ponitur etiam jus ad rem, quod ex ipsis terminis eorumque explanatione apparet. Quod vero attinet relata materialiter spectata, de iis vera non sunt allata axiomata, quod scilicet posito uno relato (materialiter sumto) ponatur & alterum. Neque enim posito homine illo, qui aliquando pater nominabitur, statim filius ponitur; nec posita persona illa, quæ filius dicitur, necesse est patrem adhuc in vivis esse. Quamvis ergo citra præjudicium veritatis ponamus, uti putat dissentiens autor, eum, qui bonis cessit obligatum manere suis creditoribus, nec tamen creditores habere jus ad rem: (quod nobis quidem, uti ex superius dictis constat, ἀποπov videtur) nihil obtinebitur aliud, quam quod talis obligatio per accidens & propter aliquem eventum sive singularem casum non amplius sit relatum formaliter tale. Sufficit igitur, quod sub initium contractæ obligationis creditor, eique competens jus ad rem, atque debitor, eique inherens obligatio, fuerint relatâ: licet postea per accidens fiat, ut si alterum horum relatorum esse desinat, alterum quoque desinat esse relatum formaliter sumtum, quia non amplius habet, ad quod actu refertur, & manet tantum relatum materialiter sic dictum: unde tamen non sequitur, quod nunquam fuerit relatum formaliter. Sic pater & filius sunt relatâ formaliter, quia hic ad illum, & ille ad hunc actu refertur: si vero per accidens eveniat, ut alterum horum relatorum intereat, verbi gratia, pater moriatur, filius non amplius est relatum formaliter, sed tantum materialiter: inde tamen non sequitur, quod filius & pater nunquam fuerint relatâ formaliter talia. Simili modo, spectato contractæ obligationis

Initio, creditor ejusque jus ad rem & debitor, hujusque obligatio sunt relata formaliter talia, licet ex mente dissentientis auctoris accadat, ut, si unum horum esse definat, fiat relatum tantum materialiter sic dictum: sed hoc fieret per accidens, & inde nullo modo concludere convenit, quod debitore ejusque obligatio, & creditor eique competens jus ad rem, nunquam relata *formaliter* fuerint. Porro refert se iste Auctor *d. num. 13.* ad id quod ante dixit: Ita verò ille in præcedentibus & quidem *num. 1. omnibus manifestum videtur jus ad rem & obligationem esse synonyma vocabula &c.* Verum si synonyma essent, definitio obligationis, quæ habetur *pr. Institut. de obligat.* aptare quoque posset juri ad rem: quod planè absolum. Obligatio etiam definitur, quod sit juris vinculum, quo necessitate adstringimur alicujus rei solvendæ: At jus ad rem est, quo alium ad rem præstandam obstrictum habemus. Porro *num. 4.* addit: *Putavi semper à quo tempore juri operam dedi, quod obligatio sit proxima causa juris ad rem, & quod hoc jus ab obligatione differat veluti effectus sua causa.* Verum primò quomodo hæc congruunt cum traditis *num. 1.* Synonyma enim dixit esse *jus ad rem & obligationem*: at causa & effectus non sunt synonyma. Considerabimus secundò rationem ejus, quam subjicit *n. 5.* his verbis; Dicere id vero fortius audeo, quia per rerum naturam certum est, obligationem prius existere, quam jus ad rem, illa enim nascitur statim, ubi contractus intervenit *l. 20, de judic.* & tunc illico adstringitur persona debitoris *l. 3. pr. de O. & A.* Sed hæc licet ita se habeant, inde tamen id, quod *num. 11.* inducit, non sequitur, non recte scil. relationem asseri inter obligationem & jus ad rem: cum potius contrarium appareat: nam causa & causatum etiam sunt

sunt relata : ac si loquamur de causa, formaliter sumpta, siue in actu secundo, nulla tempore prior est causato formaliter, siue in esse causati, ut Philosophi loquuntur ; sed simul. Vide Aristotelem 2. *Physic. cap. 3. & 5. met. cap. 2.* Denique *num. 10.* idem argum. *Jus ad rem potest esse inpendenti, etiam quando obligatio pure nascitur.* Nam qui rem futuram dare promisit, is continuo obligatur *leg. 213. de de V. S. arg. l. 99. de cond. & dem.* stipulator vero quanquam creditoris loco habeatur *l. 10. de V. S.* jus nihilominus non potest habere ad eam rem, quæ nondum est in rerum natura. *l. 73. de V. O.* Resp. uti se habet obligatio istiusmodi, eodem modo se habet simul existens jus ad rem : obligatio statim nascitur de re futura, v. g. modo nascatur, præstanda : ita & jus ad rem statim competit creditori sc. ad rem futuram : quod una cum obligatione ad effectum demum perducitur v. c. fructibus promissis natis.

THESES. LIX. *in fin.*

Quær. *An definitio in pr. Inst. de action. recte referatur etiam ad actiones in rem?*

Affirm. per d. pr. junct. §. 1. *Inst. de action.*

Opp. verba : *quod sibi debetur.* Resp. ista verba latius sunt accipienda : ut in ipsa thesi explicatur. *vers. sumitur.*

THESES. LXVI.

Quær. *An dentur actiones mixtæ?*

Aff. §. 20. *Inst. de action. l. 22. §. pen. fam. hercisc. l. 4. §. 3.*

Comm. div. l. 8. pr. fin. reg. it. l. 4. §. 1. eod.

Opp.

Opp. l. 22. §. pen. fid. fam. ercisc. ex quo text. colligunt dissentientes, quod actio fam. ercisc. sit actio personalis. Verum Resp. 1. inde non sequitur eam non esse etiam sub certa ratione in rem sc. ratione rei, quæ ex jure heredit. dividenda petitur. 2. Resp. verba quæ sunt actiones personales; pertinent ad verbum proximè antecedens: *præstationes*; ita ut sensus sit: *præstationes continent id, quod actiones personales*. Unde alibi *præstationes personales* vocantur l. 25. §. 28. de petit. hered. 3. Resp. posset cum Ant. Faber. in juris rational. ad h. textum. Cum non satis sit commoda hæc locutio, *præstationes, quæ sunt actiones personales*: verbum: *actiones*: irrepsisse & delendum esse, atque legendum: *quæ sunt personales*; atque ita congruit d. l. 25. §. 18.

THESIS LXXI.

Quær. An omnes actiones b. f. in §. 28. & 29. Inst. de action. sint enumeratæ?

Affirm. verb. sunt b. f.

Opp. Præter text. in tb. alleg. l. 2. §. pen. de sicar. Resp. aliud est actionem civilem ex bono & æquo, sive ex b. f. introductam esse, aliud est actionem esse bonæ fidei: Illæ enim dicuntur, quæ postulante æquitate sunt inventæ ac introductæ, & æquitas earum intra certum & definitum modum se cōtinet, quem nim. jus voluit esse. Hæc verò sc. b. f. ita se habent, ut secundum ipsam naturam negotii, ex quo fluunt, alterum alteri ex bono & æquo præstare quid oporteat. Vide ipsa tb. 71. tb. 75.

Ead. THESIS, vers. sub actione.

Quær. I. An contractus innominari: do ut facias; facio ut facias, & facio ut des: sint bonæ fidei?

Affirm.

Aff. quia & in his sunt mutuae praestationes respectu conventionum, actuale alterutrius praestationem praecedentium.

Opp. (1.) quod in §. 28. *I. de action.* duo casus vel species actionum praescriptis verbis nim. ejus, quae de aestimato proponitur, & quae ex permutatione competit, referantur: ceterae ergo actiones stricti juris erunt. Resp. actiones praescriptis verbis in genere inter b. f. actiones ibi numerantur: nec per duas species, post nominatum genus expressas, id restringitur, reliquis speciebus exclusis, sed istae tanquam exstantiores afferuntur, sicut & in Digestis peculiaribus titulis eadem solae tractantur: licet ad tit. generalem de praescriptis verbis & ipsae pertineant.

Opp. 2. quod ratio specialitatis subsit propter quam, actio aestimatoria, & ex permutatione solae inter b. fidei actiones sint numeratae: cum de utroque contractu ob affinitatem dubitatum sit an emptio venditio; an locatio; an mandatum ejusmodi conventiones dicendae sint.

Resp. Ejusmodi affinitas etiam subest in contractibus, do ut facias; facio ut facias, & facio ut des. Vid. *Exerc. 25. thes. 25. 29. & 33.*

Ead. th. in fin.

Quær. 11. An actio finium regundorum sit bonae fidei?

Neg. quia nec nominata est in d. §. 28. nec sub nominatis ulla ratione comprehenditur.

Opp. §. 20. in fin. *Inst. de action.* Resp. nulla est consequentia: actio finium regund. cum actionibus b. fidei sc. communi divid. & fam. ercisc. in eo convenit, quod iudex possit ex bono & aequo rem uni adjudicare. E. & haec est b. f. Quod enim iudici hoc liceat in istis tribus actionibus,

Kkkk

ratio

catio non est, quod sint bon. f. sed quod res aliter dividi, vel causa non aliter dijudicari possit. Vid. *Ex. 14. tb. 50.*

Ead. thes. *in fin.*

Quær. III. An actio ex testamento b. f. fit? Neg. ex eadem ratione.

Opp. *l. 34. d. usur. l. 3. C. in q. c. restit. in integr.* Resp. Actionem hanc stricti juris esse patet ex *l. 6. l. 5. §. fin. de in lit. jur.* Comparantur vero in oppos. txx. actionib. b. fidei solum, quoad præstationes usurarum, & fructuum, legata & fidei commissa, uti patet ex *d. l. 3. ubi dicitur in b. fid. contra-ctibus & legatis.*

THESES. LXXIX. *vers. similiter.*

Quær. An actiones ex contractu dentur contra unum heredem in solidum, an vero tantum pro ea parte, quâ heres est?

Aff. Posterius, per *l. 157. d. R. f. l. 2. C. d. hered. act.*

Opp. (1.) *l. 3. §. 3. commod.* Resp. ñ in solidum teneri; vel opponitur illi, quod pervenit ad heredem; vel opponitur ei parti, quâ quis heres est: priori sensu sumitur in th. ibique text. alleg. uti patet ex *L. 151. d. R. f.* Posteriori sensu sumitur in *l. oppos.* & meritò is heres, qui ipsam speciem commodatam detinet, eam reddere debet, cum ex facto suo conveniatur, quod scil. detrectet, rem restituere, add. *l. 17. §. 1. commod.*

Opp. (2.) *l. 22. depos.* Resp. ibi agitur de actione, quæ competit ob factum ipsius heredis.

Opp. (3.) *l. 3. vers. solent. d. alim. & cib. legat.* Resp. id ita singulariter fit ob favorem alimentorum relictorum.

Opp. (4.) *l. 22. l. 23. de religios.* Resp. non agitur ibi de actione, quæ datur ex contractu, à defuncto inito, adeoque

que nec actione ea, quæ transit à defuncto in heredem. Resp. 2. singulare est, quod ibi maritus, licet non heres, teneatur ad funus uxoris pro rata dotis conferre. *l. 27. eod.*

Opp. (5.) *l. fin. si fam. furt. fec. dic. l. 59. l. 120. d. R. 7.* ex quibus text. deducitur, quod heres non sit melioris conditionis, quam defunctus, uti ergo defunctus non potuit partem solvere, ita heres. Resp. heres pro rata, quæ est heres, non est melioris conditionis. Unus verò fuit defunctus, qui totum debuit, heredes autem universaliter sumti, demum totum debent, adeoque necesse est, quemlibet suam partem solvere.

Opp. (6.) *l. 2. §. 2. vers. non enim d. V. O.* Resp. Conditio s. qualitas obligationis hic non mutatur, sed solum debitum, quod à pluribus jam debetur personis, & divisionem recipit, sigillatim ab heredibus pro rata solvitur; in ead. ergo qualitate & quantitate, qua defunctus debuit, solvunt heredes, quolibet partem suam conferente.

Ead. THEs. vers. venit autem.

Quær. *An actio contra heredes detur ex aditione hereditatis?*

Neg. §. 5. de oblig. quæ ex quas. contr. nasc. *l. 5. §. l. 43. de O. & A.*

Oppon. *l. 40. de O. & A.* Resp. hæreditariæ dicuntur actiones, quæ legatariis competunt, quia legata ex testamento & hereditate pendent s. hereditatis sunt delibationes. Sic, si testator promiserit, se daturum, cum moreretur, id æs alienum s. debitum, etsi nunquam peti potuit à defuncto, sed demum ab herede, rectè dicitur hereditarium. *l. 7. de auctor. judic. possid.*

THES. LXXX.

Quær. *An actio ex delictis pœnalis detur heredibus?*

Aff. §. 1. *I. de perp. & temp. action. l. 1. §. 1. de priv. delict. l. 42. de furt.*

Opp. (1.) *l. 5. §. 5. de bis qui dej. vel effud.* Resp. in *Exerc. 14. tb. 32.*

Opp. (2.) *l. 9. de rel. & sumt. fun.* Resp. Cajus in ista *l. 9.* quando mirari se dicit, negat potius quam affirmat, & reprehendit eos, qui putant eam actionem non dari heredi aut in heredem. Sic enim mirari nos modestè dicimus id, quod non approbamus.

THES. LXXXII.

Quær. *An actiones rei persecutoria ex delictis in solidum adversus heredes competant?*

Neg. *l. 4. §. de alien. jud. mut. c. f. l. 44. de R. J. l. 1. §. f. l. 3. pr. de vi & vi arm. l. unic. C. ex del. defunct. in quant. hered.*

Opp. (1.) *l. 35. b. ubi de honorariis s. Prætoriiis actionibus*, quæ intra annum solum dentur, dicitur, quod non transeant in heredes nisi quatenus pervenit: Unde colligendum videtur, in iis, quæ anno non finiuntur, cujusmodi sunt rei persecutoria, in solidum teneri heredes. Resp. in verbis initialibus illius vel oppos. agitur de rei persecutoriiis in rem, & ex contractibus, uti patet (1.) ex exemplis in versic. *ille autem* allatis, ubi per verba: *ut cum agimus cum bonorum possessore debitoris nostri*: intelligit Hubert. Giphani. actiones ex contractibus, quæ accom-
modantur contra bonorum possessorem, h. e. heredem, prætorium defuncti debitoris. Sicut enim bonorum
posses.

possessori accommodat prætor actiones ex contractibus hereditariis contra defuncti debitores. *pr. Inst. de perp. & temp. action.* ita & contra bonorum possessorem. Prætor actiones accommodat Creditoribus hereditariis. (2.) patet ex *d. pr. Inst. ut & §. 1. eod.* ubi solum dicitur, quod actiones ex contractu in solidum contra heredes dantur. (3.) ex oppositione actionum quæ intra annum dantur, & in heredem non transeunt, nisi quatenus provenit, ubi habentur exempla actionum ex delicto rei persecutoriarum Prætoriarum, nimir. actionis de dolo, actionis ex interdicto unde vi. Et (4.) quod & aliæ actiones prætoræ ex delicto rei persecutoriæ non dantur in heredes, nisi quatenus pervenit vid. *l. 9. §. 1. quod fals. tut. l. 1. §. fin. de eo per quem fact. l. fin. de edend. l. 4. §. 5. & l. 7. de alien. judic. m. c. f.* in qua *l. 7.* expressè hæc ratio adjicitur: quia pertinet quidem ad rei persecutionem, videtur autem ex delicto dari; & hoc etiam innuitur per verba: *& similiter:* in oppos. *l. 35. b. tit. add. glossa in istum text.*

Opp. (2.) *l. 21. §. 5. rer. amot.* ubi directè contra jam illatam *l. 7.* convertitur ratio, & dicitur, quia rei persecutionem continet, ideo datur adversus heredem, licet ex delicto sit. Resp. Nulla subest pugna. Textus hic in *l. 21.* oppositivè loquitur ad pœnales, & in specie ad actionem furti, quippe cujusmodi actiones in heredes planè non dantur; actiones autem ex delicto rei persecutoriæ quoad antenus dantur; scil. si quid lucri pervenit ad heredes. Sensus ergo *d. l. 21. §. 5.* est, actio rerum amotarum est quidem ex delicto, sed quia non pœnalis est, ut actio furti, verum rei persecutionem continet, ideo non planè denegatur contra heredes, sed dicitur, cum quid pervenit.

Sensus verò *d. l. 7.* est; pertinet quidem ista actio ad rei persecutionem, ideo videri posset, perinde ut alias rei persecutorias ex contractu, & istam in solidum adversus heredes dari; sed quia ex delicto est, ideo non datur, nisi quatenus pervenit.

Opp. (3.) *l. 7. §. fin. de condict. furtiv.* Resp. Itidem illud oppositivè dicitur, ad actiones poenales ex delicto, quæ nulla ratione in heredes dantur.

Opp. (4.) *§. 9. ad l. Aquil.* Resp. 1. Joh. Fab. *ad illum §.* subintelligendum esse *in fin.* nisi descenderet ex delicto: quamvis enim una ratio impediens, quo minus scil. actio in heredes transeat, tantùm ponatur in text. quod scil. ultra damnum æstimatio fiat, & ita poena subsit, non tamen excludatur altera, quod scil. ex delicto sit. Resp. 2. nos dilucidius ex ipsis verbis rem exponimus, & putamus, *d. §.* sensum esse: actio ex L. Aquilia ratione æstimationis damni, cui conjuncta est poena, non transit in heredes, transitura enim fuisset, ratione illius æstimationis damni, si ultra damnum poenam non contineret. Non excluditur tamen his verbis (1.) quod modo convenienti in heredes transeat, sc. si ex damno, à defuncto illo illato, heredes facti fuerint locupletiores. (2.) non excluditur etiam, quod licet actio ista natura sua, & quatenus æstimatio poenam continet, non detur contra heredes; abstracta tamen q̃s. illa poena & solum considerato damno & cum primis locupletatione inde heredi obveniente detur actio. Quod cum rarius contingat, inde ejus casus in *d. §.* oppos. non fit mentio. Add. *l. 23. §. 8. ad L. Aquil.* (3) Aliter ista verba obscura exponit Hottomann. loca ex Platone & Demosthene in hanc rem eleganter adhibens.

Opp.

Opp. (5.) quod regula negativè solum de pœnalibus traditur *d. §. 1. d. perp. & temp. act. & similibus.* Resp. hoc itidem fit oppositivè; quod scil. pœnales planè non transeant, hæc quidem etiam non transeant, sed tantùm cum limitatione, nisi quid pervenerit ad heredes.

Opp. (6.) *l. 9. cond. furt. §. f. de oblig. quæ ex del.* Resp. patet ex *Exerc. XVIII. tb. 54.* quod scil. peculiare quid sit in condictione furtiva ob moram, in qua fur perpetuo censetur esse, dum rem non restituit, quam auferre non debuisset *l. ult. de condict. furtiv.*

Denique (7.) oppon. *l. 6. §. 4. rer. amot.* ubi simpliciter dicitur, heredem teneri. E. in solidum tenetur.

Resp. neg. Conseq. simile enim exemplum est in *l. 33. pr. de dol. junct. l. 17. §. 1. l. 26. de dol. & d. l. 35. b.* Et ipsam actionem rerum amotarum solum dari, quatenus pervenit ad heredem, patet ex *l. fin. C. rer. amotar.*

THES. LXXXIII.

Quær. I. An actiones pœnales dentur contra heredes?

Neg. *§. 1. §. f. d. oblig. quæ ex del. nasc. §. fin. l. d. perp. & temp. act. l. 38. l. iii. d. R. 7.*

Opp. *l. 3. §. 5. quod quisq. jur. in al.* Resp. ibi non agitur de pœna ejusmodi, qua delinquentes mulctantur, neque de pœnali actione adversus heredes rei danda: Verùm de aliqua coërcitione, quod jus novum sit impetratum in actione ex contractu, quæ etiam in heredem suo modo h. e. cum illa qualitate, quod eo jure impetrans debeat uti, affecta transit, & heres ibi sæpius est actor, de quo casu loquitur *d. l. 3.* adeoque non potest non heres eodem jure in illa actione, quam jure hereditario instituit, uti, quo defunctus fuisset usus. Similiter si forte contrarium, ejusque heredes.

dem retorquendum sit jus iniquum, tamen excipiendo instar actoris se habet. V. aph. 73. Tractat. *de vindicta priv.*
Ead. thes. vers. *etiamsi.*

Quær. *An actio pœnalis detur contra heredes, quatenus pervenit?* Neg. per text. alleg.

Opp. (1.) *l. 38. de R. J. l. 35. b. t.* Resp. patet ex ipsa thesi, nimirum quod pervenit, debet restituere heres, sed non actione pœnali, sed persecutoria conventus.

Oppon. (2.) *l. ult. §. pen. de publ. & vectig.* Resp. ipso jure defunctus dominium amisit, adeoque illud in heredem non transit, ac proinde res ab eo petitur. Vid. *Alleg. Exercit.*

Denique (3.) dubium oritur ex *l. 35. vers. honoraria, de obl. & A.* ubi videtur agi de actionibus Prætoriiis pœnali-bus, quippe quæ sunt annales, & tamen dicitur, quod heredes inde teneantur, quatenus pervenit. Resp. etiam rei persecutoria ex delicto quædam sunt annales, & de his ibi agi supra ad th. 82. demonstratum est.

THESES. LXXXIV.

Ex'tx. in fin. alleg. hoc oritur dubium; quod scil. actio in factum de calumnia defuncti detur in heredem, cum tamen alia itidem sit actio, quæ datur eo casu in heredem, nimir. condictio ob turpem causam. Resp. (1.) Gi-phan. alleg. loc. actionem vi bonorum raptorum ipso nomine magis famosam esse, quam actionem de calumnia, ideoque hanc in heredem facilius dari potuisse, quam illam. 2. Resp. condictionem furtivam ob res surreptas & ereptas (quia etiam raptor est fur improbus *pr. inst. de vi bon. raptor.*) repetendas esse introductam, adeoque contra raptoris quoque heredem dari, & cum heredes solum ratione

ratione rei surreptæ conveniantur, ipsa hæc actio est commodissima, & non opus est actione vi bon. raptorum. Actio verò de calumnia ex speciali quodam delicto oritur: inde etiam specialiter adversus heredem & hæc dari dicitur; heredi verò non datur propter specialem ejus naturam *l. 4. de calumniat.* Condictio verò ob turpem causam in generalioribus quidem cum ista actione convenit, adeoque & cum ea convenit, *d. l. 5. de calumniat.* aliud tamen ab ista fundamentum habet.

THESES. LXXXVI. *vers. similiter.*

Quær. *Si ex delictis privatis criminaliter agatur, an lite contestata contra heredes rei actio competat?*

Neg. arg. *l. 26. de pæn.*

Opp. (1.) *l. 32. b. t.* Resp. Loquitur tx. de actione civiliter intentata, uti regulariter ex delicto privato fit.

Opp. (2.) *l. un. C. ex del. def.* Resp. itidem loquitur tx. de actionibus ratione vis & concussionis illatæ civilibus.

THESES. XC.

Opp. (1.) *l. 35. de solut.* ubi videtur obstare, quod iniquum sit, unam actionem tolli per alteram, cum actor non obtinuerit: nec enim liberari debitorem oporteat aliter, quam solutione vel satisfactione. Resp. non obtinuisse creditorem, quod nullam planè justam agendi causam contra reum habuerit.

Opp. (2.) *l. 7. & 8. de jur. & fact. ignor.* unde hoc emergit dubium, quod si fortè actor minus idoneam elegerit actionem, hic error juris ipsi non debeat nocere. Resp. 1. non semper hic suberit error juris, sed potius facti. Et licet 2. subsit error juris, non tamen hic nocet tali casu,

sed quod victus ista actione, secundum naturam tali actioni legi tributam, non possit alteram instituere.

EXERCITATIONE XLVII.

THES. III. verb. *continuo subsequente.*

Opp. l. 1. §. 1. b. tit. Resp. per vocem *congrue*, seu *continuo* removetur solum longius temporis intervallum, & actus extraneus interveniens, responsionem ab interrogatione dividens.

Ead. THES. verb. *nuncupatis.*

Opp. l. 57. de donat. inter vir. & uxor. Resp. Quod illa explicanda sit ex alleg. l. 30. b. tit. & l. 1. C. de contrah. & committ. stipul. it. §. 12. de inutil. stipul. Quod scilicet ista scriptura præsupponat stipulationem legitimè verbis esse celebratam. Similiter obstare videtur, l. 1. pr. C. de rei uxor. action. ubi neutro loquente est stipulatio. Resp. est stipulatio tacita à lege ficta & inducta, perinde ut pignus tacitum.

Ead. THES. verb. *ne quidem naturaliter.*

Opp. l. 52. §. fin. de O. & A. Resp. patet ex verbo: *pleraque* & in casu l. 1. §. 2. de V. O. nec pactum initur, quod fuit paciscendi, sed stipulandi.

Præterea opp. l. 8. l. 19. de acceptil. l. 27. §. pen. de pact. ubi licet acceptilatio sit inutilis, tamen valet ut pactum, ex quo aliàs naturalis oritur obligatio. Resp. i. cum Cujac. acceptilatio tendit ad liberationem, cujus major est favor, quàm obligationis. 2. animus ibi fuit recedendi ab obligatione, s. tollendi obligationem, ad quod cum sufficiat etiam civili jure pactum, vi pacti ista liberatio contingit. Qui autem
stipu-

stipulatur non habet animum sibi alterum obligandi saltem naturaliter. E. nec naturaliter quidem annuens obligatur. Sed contractus est inutilis, ideoque nullum parit effectum, perinde ut alii actus, qui ipso jure nulli sunt.

THES. IV. *in fin.*

Quær. *An stipulatio valida sit, cui non subest causa?*

Neg. l. 2. §. 3. d. exc. dol. l. 15. de fidejuss.

Opp. I. l. 108. b. tit. Resp. utique subest hic causa, nim. donatio non conditio, quæ ibi denotat stipulationem conditionalem.

Opp. II. l. 21. b. Tit. Resp. Imo & ibi stipulationis causa subest, videl. donatio: maritus enim qui facto divortio, mulieri indotatæ centum dotis nomine sibi stipulanti reddi sciens promittit, centum donare voluisse censetur.

Opp. III. l. 6. C. sic cert. pet. ubi per substantiam obligationis significari videtur stipulatio, quæ sine alia causa est firma. Resp. imo & ibi subest causa. Debebatur scilicet pecunia venditori ex causa venditionis, quam novandi animo ab emptore stipulatus est, qs. ex causa mutui debitam; quæ stipulatio quoque valet, quia debitor fuit, etsi non ex mutuo.

Opp. IV. §. 1. Inst. per quas person. ubi simpliciter dicitur, quod servi stipulantes acquirant dominis. Resp. præsupponenda est legitima stipulatio, quæ habet causam.

Opp. V. quod stipulatio sit proprius contractus. Resp. etiam in aliis contractibus debet subesse causa. Vid. l. 7. §. 1. de pact. vid. ips. thes.

THES. V. *vers. vel in quantitate.*

Quær. *An stipulatio valeat quoad summam concurrentem?*

Affirm. *l. 1. §. 4. de O. V.*

(1.) Obst. *l. 22. loc.* Resp. ibi secundum naturam illius contractus, is, qui de majori summa sensit, & mercedem in illo vult constitutam, minori summa non est contentus; adeoque ibi non obtinere potest, quod contractus iste valeat quoad concurrentem summam, quia minor merces non respondet usui rei, sed operæ, quam majoris æstimat locans.

Præterea (2.) Cujac. urget §. 6. *Inst. de inutil. stipul.* ubi stipulatio, in qua ratione qualitatis est diversitas, comparatur cum illa, quæ est in quantitate, & tota vitiosa dicitur. Verum resp. comparantur in eo, quod utræque, uti conceptæ, sint inutiles, sed in hoc sit differentia, quod altera quoad summam saltem concurrentem subsistat, licet inutilis sit quoad totam summam, atque ita in eo, quod utilis sit, conveniat cum altera, in qua est diversitas in qualitate. Differentiæ verò ratio est manifesta: quantitas enim minor inest utique majori, quinque v. c. insunt decem, sed non ita qualitas hæc, quæ purè fit stipulatio, inest conditioni, & vice versa. Unde & in *l. 1. §. 3. b. tit.* requiritur ad subsistentiam stipulationis, hoc casu, ut diversitas responsionis illico placuerit, non verò in altero casu exigitur, *d. l. §. 4. b. tit.*

THES. IIX. verb. *alias stipulatio.*

Opp. (2.) *l. pen. de condict. ob turpem causam.* Resp. aut constat judici, coram quo stipulator egit contra promissorem, ob turpem causam quidem esse promissum, & statim

tim denegabitur actio, quod ipso jure nulla sit stipulatio: aut de hoc non constat, quippe actore id negante, & tunc utique opus est exceptione rei, ut stipulatio reddatur inanis. Et de eo casu loquitur *d. l. pen. Conf. (1.) l. 9. in pr. de jurejur. (2.) l. 1. pr. l. 7. §. non solum, §. sed Julianus, §. sed etsi. §. mutui dationem in fine & seqq. l. 9. §. hoc. de S. Cto Macedon. l. 19. l. 11. in pr. eod. l. 2. l. 8. §. mulier. in fin. §. interdum. & seq. d. S. Cto Vellej.*

Opp. (2.) *l. 4. §. 3. eod. responsio est petenda ex Exerc. XVIII. §. 22.*

Opp. (3.) *l. 18. C. de transact.* Resp. quod ibi non pactum ineatur de delicto committendo, sed de actione super delicto commisso, contra reum instituenda, vel instituta: add. *Exerc. VI. §. 60. & 61.*

THESIS X.

Opp. *l. 14. §. fin. de legat. 3. & §. 4. I. de legat.* Resp. alia est ratio in re aliena legata, quæ est in commercio & dari & haberi potest: quod autem non possit præstari, saltem impedimento est, quod dominus nolit alienare.

Ead. THES. *sed quid si pœna.*

Opp. *l. 38. §. 17. de V. O. ut & §. 18. de inutil. stipul.* Resp. ibi stipulationes non sunt de eo, quod per rerum naturam vel jure præstari nequit, sed de re, quæ dari potest, & de facto, quod jus non impedit, quo minus præstetur: licet ad id cogi nec tertius nec promissor possit. Quare pœnæ stipulatio, quam sibi stipulator acquirit, vitio tunc caret, & rectè coërcetur is, qui alteri recusat dari id, quod promisit, vel temerè se ad alterius factum obligavit, qui deinde non vult id præstare.

Eâd. THES. vers. fin. *quid si stipulator.*

Opp. §. fin. de emt. vend. l. 4. l. 62. §. 1. l. 70. de contr. emt.
 Resp. venditio liberi hominis æque ac stipulatio non valet,
 quantum ad hoc, ut liber homo debeatur, valet tamen ven-
 ditio, quantum ad hoc, ut ad interesse venditor teneatur, si
 emptori ignorantiam hominis conditionem, cum vendiderit,
 vid. Exerc. 23. tb. 10. n. 5. Cæterum promissio liberi hominis
 in stipulatione neque ad interesse obligat permittentem.
 Differentiæ ratio est, quia in contractu emtionis, quacun-
 que ratione contractus non subsistat, emptor, qui ignorans e-
 mit, evictionis ratione agit ad interesse l. 1. de evict. quod in
 stipulatione locum non habet, cum nihil amittat stipulator,
 & ideo ad interesse non possit cogi, si verò ut in fin. §. mone-
 tur, ex causa onerosa interposita sit stipulatio liberi homi-
 nis, dabitur actio ad interesse propter dolum promissoris.
 Arg. l. 4. de usur. l. 11. §. si sub condit. legat. l. fideicom. causa ca-
 veat. l. 18. §. fin. de donat.

THES. XIII. in fin.

Opp. l. 6. §. 1. de contrab. emt. Resp. in venditione in-
 tervenit pretium, ideoque contra bonam fidem & naturam
 ejus contractus est, ut pretium detur pro auro, & tamen
 præstetur æs pro auro.

THES. XIV. vers. Promissor verò.

Quæritur : *An promissor possit mutare voluntatem, et-
 iam si electionem sibi non reservaverit ?*

Affirm. per l. 138. §. 1. b.

Opp. l. d. l. verb. diversa est causa voluntatis expresse.

Resp. Istis verbis continetur stipulatoris ac promissoris
 com-

comparatio, quia stipulatoris non est electio, nisi expressa, sed promissoris est tacita, & ipso jure: Nec solent promissores, sed stipulatores sibi electionem expressè reservare. vide alleg. l. 112. § l. 76. b. t.

Opp. II. l. 84. §. 9. de legat. 1. Resp. alia est ratio in legato: quando enim heres declaravit voluntatem suam, quam rem ex duabus, alternativè legatis, & heredi optione relicta, velit præstare, tunc illa res alterutra jam determinata statim fit legatarii, quod secus in stipulationibus: adeoque dominium rei semel post electionem heredis quæsitum legatario, non potest per mutationem voluntatis heredis rursus adimi.

THES. XV. vers. *illo casu.*

Oppon. I. l. 4. §. 1. de V. O. ubi pœnalis stipulatio non committitur in solidum, sed pro parte hereditaria. Resp. ix. iste agit de heredibus promissoris, si nim. unus horum, contra promissionem defuncti fecerit, & factum in stipulationem deductum fuerit individuum, tota quidem & solida pœna debetur, sed singuli ad illam simul præstandam pro hereditaria tenentur: quæ unius heredis contrarium factum in individuis stipulatori perinde nocet, ac si omnes heredes prohibuerint; qui verò nihil deliquit, is in judicio familiæ erciscundæ repetit quod præstat, ab eo, qui contra stipulationem fecit. Si verò unus heredum solvendo non sit, cœteri onerantur.

Oppon. II. quod cum pœna adjiciatur, non habeatur ratio ejus, quod interest l. 38. §. *alteri h. t.* adeoque non videntur illi exceptione removeri posse, contra quos nihil factum. Resp. Id verum est, cum incertum est, an & quid intersit, sed ubi certum est, nihil planè interesse, ut

in hoc nostro casu nihil planè interest heredis non prohibiti, ibi certè æquitas svadet, ut fiat comparatio pœnæ cum eo, quod interest, præsertim cum pœna in locum ejus, quod interest, adjiciatur. Cum ergo nihil intersit heredis non prohibiti, iniquum esset pœnam deberi. Ita Respondet alleg. Giphani. in *d. l. 2. §. ult. b. tit.* Verùm cum simpliciter in LL. dicatur, non haberi respectum ad interesse, ubi pœna est adjecta, ideo vix admittenda videtur ista limitatio. Commodissimè ergo & simplicissimè resp. ex ipsa *l. 2. §. f.* quod quidem pœna ob illam rationem stricto jure debeatur, licet nihil intersit heredis non prohibiti. Ex singulari autem æquitate cum ratione reliquorum coheredum nihil sit & contra stipulationem factum, iis succurritur per exceptionem doli.

THES. XIIX. vers. *Adeoque.*

Opp. *l. 10. de V. S. & l. 4. de reb. auct. jud. poss.* Resp. debetur quidem sub conditione s. sub certo eventu, & est creditor conditionalis. *l. 54. de V. S.* Et hoc respectu inter creditores certis in causis numeratur. *dd. txx. add. l. 9. §. ult. l. 11. §. 1. qui pot. in pign. l. 78. de V. O. l. 16. de solut. l. 42. de O. & A.*

Ead. THES. vers. *sed tantum &c.*

Opp. (I.) *l. 4. l. 5. §. quando dies legat.* Resp. agitur ibi de legatis; ratio differentia est, quod testator legando personæ, quam affectione singulari prosequitur, tantum legatarios videtur respexisse. At in contractibus stipulator ipse sibi & suis heredibus prospicere videtur. *l. 9. d. probat. junct. l. 46. de stipul.*

Opp.

Opp. II. l. 69. de condit. & demonstr. l. 48. de V. O. l. 46. §. 2. l. 43. l. 44. eod. unde colligunt, quod spes quidem transmittatur in heredes, quantum attinet conditiones casuales: quod autem arbitraria spectat, post mortem ejus, in cujus arbitrio collata, deficiat. Verum nos existimamus, in istis conditionibus nihil singulare subesse: aut enim vera conditio est, & deficit, & tunc non potest ad heredes stipulatio pervenire, ut si factum istius defuncti requiratur, aut non est vera conditio, & tunc non defecisse dici potest, adeoque perseverat etiam contractus quoad heredes, hujusmodi casus est in alleg. l. 48. b. tit.

Ead. THES. vers. *sin verò.*

Opp. l. 69. Resp. Ibi non est stipulatio sub conditione negativa, s. in non faciendo consistente, sed res omninò pure est promissa; & addita pœna, si quis stipulationi non satisfaciat: In casu vero istius legis stipulatio est nulla ob rem inhabilem, quippe quæ non potest dari, s. in rerum natura non est, adeoque & pœna adjecta est nulla, quia de re addita, quam dare impossibile est.

THES. XIX.

Quær. *An valeat promissio in arbitrium promissoris collata?*

Neg. l. 8. de O. & A. l. 17. b. tit. l. 13. C. de contrah. stipul.

Opp. I. l. 7. de contrah. emt. Resp. Illa conventio s. conditio, si rationes arbitrio domini computaverit, non de mero domini arbitrio, sed de boni viri arbitrio accipienda. Vide ipse tx.

Opp. II. l. 55. de condit. & dem. Resp. Ibi in arbitrium contrahentis confertur quidem contractus, sed tacite & non expressè, uti habetur in ipsa lege.

M m m m

Opp.

Opp. III. l. 55. *de cond. & demon.* Resp. ibi non obligatio ipsa, sed tempus solvendi confertur in voluntatem ementis: potest, verò in arbitrium debitoris conferri, quando, sed non, an debeat, l. 2. §. *Scævola. de eo quod cert. loc.*

Præterea IV. opp. l. 3. *C. de dot. prom.* Resp. non de obligatione, sed de quantitate tantum dotis, arbitrium fuit promissori relictum, id quod arbitrium non est merum, sed boni viri.

Opp. V. l. 69. *de condit. & demonst.* Resp. ibi confertur legatum in arbitrium legatarii, seu ejus cui debetur.

Opp. VI. l. 46. §. 2. *b. t.* ubi valet stipulatio: *cum volueris*; quæ continet conditionem *si volueris*: l. *si Titio, qn. dies legat. vel fideicom.* Resp. ex ipsa *t. b. vers. valet autem.* Hac enim stipulatione *si volueris*: expressè obligatio refertur in voluntatem debitoris; ista vero *cum volueris*: expressè tempus tantum confertur in voluntatem rei.

Denique VII. opp. quod fieri possit, ut qui promisit, possit postea velle, atque ita postea existat conditio, & jam adstringatur necessitate, postquam voluit. Resp. obligatio omnis, licet sub conditione inita, vires debet habere ab initio l. 26. *de stipul. serv.* Ast hæc: *si voluero*: ab initio non valet, quia ab initio non inest necessitas, in aliis conditionibus statim adest consensus & voluntas promissoris, licet in subsequenter eventum dilata obligatio, d. l. 26.

THES. XX. *in fin.*

Opp. I. l. 58. §. 1. *loc.* Resp. ideo temporis angustia contractum non vitiat, quia quamvis verum sit, impossibiles conditiones reddere contractus inutiles; id tamen non procedit. quoties testator vel contrahentes existimabant fieri posse.

Opp.

Opp. II. l. 141. §. 4. b. t. Resp. ex ipsa L. apparet, casum specialem ibi tractari.

Opp. III. l. 12. §. Proculus de legat. 1. Resp. alia est ratio in ultimis voluntatibus, sicut nec eas vitiant adjectæ conditiones impossibiles.

THESES. XXI. in fin.

Quær. *An stipulatio prior novetur per posteriorem poenalem?*

Neg. l. 115. f. b. l. 10. de pact.

Opp. l. 44. §. f. de O. & A. Resp. est ibi quædam exceptio in casu, si prior stipulatio sit faciendi, ac, si non feceris, 100. promiseris: hoc enim casu prior stipulatio tollitur, & quasi novatur, (quia ab initio duplex fuit obligatio, pura sc. & poenalis s. conditionalis: Posteriore quia id quod interest, ad quod agitur, morâ commissâ in facto, quod ex prior debetur, posteriore stipulatione poenali æstimatur certæ poenæ adjectione.

Huic responsioni iterum obstat videtur l. 28. de act. emt. Sed resp. ibi prior obligatio est ex venditione, quæ non ita per sequentem stipulationem poenalem censetur sublata: uti stipulatio præcedens tollitur per stipulationem sequentem poenalem. Cæterum juxta l. fin. Cod. de novation. nec hoc casu erit novatio, nisi animus novandi sit verbis expressus.

THESES. XXII. vers. obligatur verò quis.

Quæritur: *An promissor rei liberetur, præstando interesse?*

Neg. l. 75. §. f. de V. O. L. 25. in fin. de contr. emt.

Opp. l. 38. §. 17. b. tit. ubi dicitur quod stipulationes inventæ sint, ut quisque consequatur, quod sua interest, unde

de dicendum videtur, etiam in obligationibus dandi sufficere, si loco rei, quod sua interest, præstetur stipulatori. Resp. Illud quod sua interest, non dicitur ibi oppositive ad rem ipsam, ratione cujus interesse præstandum, sed oppositive sua dicitur interesse ad id, quod aliena interest. Resp. 2. stipulatoris rem ipsam promissam petentis interest, ut illa ipsa præstetur, quo dominus ejus fiat.

Ead. TH. vers. *in faciendi itaque, in fin.*

Quær. *An promissor facti liberetur, præstando id, quod interest?*

Affirm. l. 72. b. t. l. 13. pr. §. fin. de re judic.

Opp. I. l. 20. pr. l. 21. §. 4. de nov. op. nunc. Resp. Agitur ibi de restitutione novi operis, quod contra denunciationem factum est, ac imminuit jus alterius, adeoque cum non legitimè factum sit, omninò restituendum in priorem statum s. destruendum est, præsertim cum de vindicanda auctoritate Magistratus ibi agatur.

Opp. II. l. 11. §. f. de legat. 3. l. 13. de pollic. Resp. casus illarum LL. est specialis, quia testatoris voluntas stricte effectum habere debet. l. 1. C. de S. S. Eccles. Nov. 21. c. 2. vers. disponat. Et agitur ibi de commodo & honore Reip. cujus semper major habetur ratio, quam privatorum. Agitur denique de honore & memoria defuncti, in cujus scil. memoriam opus exstrui debet. Illud autem interesse respectu defuncti nulla pecunia æstimari potest, & si æstimaretur, non ad alium, quàm ad ipsum heredem perveniret.

Præterea III. opp. l. 99. b. t. quod scil. interesse non sit in stipulationem verbis deductum. Resp. Patet ex ipso vers. th. illud scil. stipulatione non continetur, quod neque verbis apertè significatur, neque ex natura objecti promissi sub promissione ista comprehenditur. Conf. l. 4. de usur.

THES. XXIV. vers. *quando igitur &c.*

Resp. ad alleg. l. 69. de V. O. patet ex ipso text. quod sc. agat de servo occiso, cum deprehenderetur in facinore, ut in adulterio.

TH. XXVI. vers. *nihil autem.*

Opp. l. 9. §. 1. de duobus reis. Resp. in casu l. 7. b. t. est temporale impedimentum. quod desitutum est adveniente die: qua imparitate ita sublata, tandem propriè sunt duo rei, tum demum pari obligatione inter eos facta: in casu verò oppos. l. 9. planè impar est suscepta obligatio, ita ut imparitas tempore non desinat.

THESIS XXVII. vers. *sciendum.*

Quær. *An non solum fidejussores plures correi, sed etiam alii correi habeant beneficium divisionis, licet convenierit, ut in solidum teneantur?*

Affirm. per Nov. 99.

Dissentientes allegati existimant Nov. 99. non agere de duobus correis in genere, seu quibuslibet, sed de duobus reis illis tantum, qui fidejussores vice mutuâ accepti sunt, & urgent vocem ἀλληλέγγυοι, quæ in authentico græco textus habetur. Verum allegat. Giphani ex Harmenopulo & aliis Græcis autoribus & juris interpretibus notat, quod ἀλληλέγγυοι in genere Latinè dicantur rei debendi. Sic & Hesychius ἀλληλέγγυον explicat: ἢ ἐξ ἀμφοτέρων πίσις fides ab utrinque vel ab utroque data. Accedit, quod Imperator se non fundare videtur in speciali aliqua ratione concernente solum pro se invicem vice mutua fidejubentes correos, sed in æquitate, quæ in genere

omnibus correis debendi convenit. vid. dissert. sub Præsidio nostro habita de *Except. divisionis*. Gudelin. *d. Jur. nov. l. 3. c. 18. in fin.*

THESIS XXIX. in fin. vers. sed quid si &c.

Dissent. alleg. Carpz. adfert *l. 18. Cod. de pæn.* Verùm iste tx. agit solùm de casu excepto, de quo in *Thes. versic. excipitur.*

THES. XXXV.

Opp. *l. 95. §. 3. de sol.* Resp. fidejussoris obligatio ibi dicitur principalis non respectu debitoris, sed ratione causæ juris honorarii s. restitutionis in integrum, quæ minori decepto jure Prætorio conceditur. Proponitur enim ibi, fidejussorem intercessisse pro minore annis 25. qui nummos mutuo acceptos perdidit; an intra tempora in integrum restitutionis decessit, herede ejus existente fidejussore.

THES. XXXIX. verb. naturali.

Opp. *I. l. 11. b. 1.* ubi fidejussor acceptus est pro filiofam. qui contra S^ctum Macedon. mutuam pecuniam accepit, & dicitur, quod non teneatur: cum tamen filiusfam. videatur naturaliter obligatus. Resp. Ideo non tenetur fidejussor isto casu, quia mortuus erat filiusfam. pro quo intercesserat, & sic extincta fuit etiam naturalis obligatio, si quæ subfuit, cum nullus sit heres filiofam. jure veteri.

Opp. *II. §. 5. Inst. b. tit.* Resp. patet ex *tb. 41.* Nimirum quod efficacius possit obligari fidejussor, licet non in plus, quam est in principali obligatione.

THES.

THES. XL. vers. *sed quid si &c.*

Opp. I. l. 11. de constit. pecun. Resp. 1. Ibi nulla est stipulatio, adeoque difformitas non vitiat actum. 2. in constitutum deducitur ab ipso debitore, quod ante debuit. E. quoad quantitatem debiti prioris valet constitutum.

Opp. II. l. 33. mand. Resp. quod pertineat illa lex ad priorem nostræ distinctionis casum, adeoque confirmet nostram sententiam.

Præterea III. opponere quis posset, quod etiam hoc posteriori casu, majori quantitati insit minor, adeoque perinde ut priori casu possit valere fidejussio, quoad summam concurrentem. Verum resp. patet ex ipsa thes. quod scil. illud, summam scil. minorem inesse majori, spectat, si alter contrahens minorem stipuletur, alter majorem promittat. Quando verò uterque contrahentium aliam quantitatem exprimunt in fidejussione quam est in obligatione principali, inutiliter contrahunt: nec minor quantitas, quam neuter expressit, potest dici inesse majori.

THES. XLII.

Quæritur: *An etiam fidejussor teneatur ad id, quod ex morâ culpæ debitoris obligationi accessit?*

Neg. regulariter l. fin. de fideicom. l. 8. de eo quod cert. loc.

Opp. l. 17. ut legat. nom. carv. Resp. ibi in id, quod accrescit, tenentur fidejussores propter quandam fictionem juris, quod uno heredum repudiante, perinde habeatur, ac si alter ab initio in solidum scriptus fuisset.

THES.

TH. XLIII. vers. *etiamsi juramento &c.*

Quær. *An juramento fidejussionem qui firmavit, possit
uti exceptione excussionis?*

Affirm. ex ratione in thesi addita.

Obstare videtur *cap. ex rescripto de jurejur.* Resp. ibi mulier specificè juravit, se soluturam: non potest ergo solutionem citra perjurium recusare, objecta SCti Vellejani exceptione: nostro autem casu firmavit quis juramento solum fidejussionem, cujus naturam sequitur juramentum additum.

THES. XLIV. *in fin.*

Quær. *An illæ formulæ sämtlich und sonderlich &c.
excludant exceptionem divisionis?*

Neg. quia nihil aliud continent, quam descriptionem correorum in solidum obligatorum: sicut ergo obligatio in solidum non excludit exceptionem divisionis, ita nec hæc verba.

Opp. quod verba debeant quid operari. Resp. verba non possunt amplius quid operari, quam significant.

TH. XLV. vers. *quæritur autem.*

Opp. I. l. 15. §. *fin. de fidejuss.* Resp. text. iste accipien-
dus de exceptione confidejssoris, quod sc. nulla exceptio-
ne, quæ confidejssori, qui pactum iniit, & quam dedit, com-
petiit, submovere possit alter fidejssor creditorem: non au-
tem denegantur exceptiones ipsi huic alteri fidejssori, per-
inde ut aliis omnibus fidejssoribus jure tributæ, quippe
quæ pacto confidejssoris ipsi auferri nequeunt, aliàs nec
exceptio divisionis competeret: quod tamen nec dissentien-
tes admittunt.

Opp.

Opp. II. l. 23. de pact. Resp. prodesse quidem non debet fidejussori pactum confidejssoris, sed nec nocere debet; hîc vero noceret, si beneficium cessionis actionum, quod LL. ei tribuunt, adimeretur.

Eâd. THES. vers. quær. 2. An etiam fidejssor &c.

Opp. I. l. 76. de solution. Resp. ibi solutione extincta est obligatio, adeoque cedi potest: hîc autem per solutionem creditori factam ab uno fidejssorum, non extinguitur ipso jure obligatio, qua creditor debitorem & reliquos fidejssores tenet obligatos.

Opp. II. l. 39. b. l. 11. C. eod. Resp. non negant hi txx. actionem ex intervallo post solutionem præstari posse fidejssori, sed tantum docent, fidejssori, qui solvit, in fidejssorem non competere actionem; nisi ei à creditore cessa fuerit: nec disquiritur, an etiam post solutionem actio cedi possit.

Opp. III. §. 1. I. q. m. toll. obl. l. 13. §. 7. de acceptil. Resp. solutione & acceptilatione fidejssoris etiam reus & fidejssor liberatur, sed diversimodè fidejssor enim solvens ipso jure; reus per exceptionem l. 28. mandat.

Præterea IV. oppon. quod nulla detur actio, qua fidejssor, qui solvit omisâ exceptione cedendarum actionum, possit creditorem convenire, ut post solutionem cedat actiones. Resp. qui habet exceptionem, illi etiam regulariter datur actio, & vice versa. Cum igitur in l. 2. C. b. tit. & Nov. 4. c. 1. in fin. non exprimatur beneficium cedendarum actionum, solum ante solutionem competere:

N n n n

ideo

ideo vel condictio ex lege dabitur fidejussori, qui solvit, ut adhuc consequatur cessionem actionum.

THES. XLVII. *Quer. autem.*

Dissent. potissimum hac ratione utuntur, quod hic subsint duæ distinctæ obligationes, altera quidem principalis, altera accessoria; adeoque separatim cuilibet obligationi præscribatur, & separatim quilibet ad interrompendam præscriptionem sit interpellandus. Cum ergo solus debitor principalis fuerit interpellatus, & non fidejussor, poterit fidejussor se præscriptione tueri. Verum tum demum currit præscriptio, cum quis jure suo, quo debebat & poterat uti, non utitur: fidejussor autem ante reum principalem non debebat conveniri & interpellari. E. sufficit hactenus interpellasse reum principalem; nec præscriptionem allegare potest fidejussor, quippe quem interpellasse hactenus non fuit opus.

THES. LVII. *vers. sed queritur.*

Allegatus dissentiens Bacchovius ad Treutlerum *disput.* 29. *th. 5. lib. 5.* opponit I. quod durum & absurdum videatur, urgentes conjecturas, quibus voluntas novandi satis significatur, non admittere, adeoque qualis qualis interpretatio Constitutioni novæ adhibenda sit, ne absurdum inde oriatur. Resp. nihil duri neque absurdi est, legislatorem præscribere certum & definitum modum novandi, quò non observato non sit novatio.

Opp. II. quod habeant suos gradus conjecturæ, & earum quædam ejus sint qualitatis, ut citra manifestam iniquitatem saltem exceptio debitori denegari nequeat. Resp. (1.) hac argumentatione petitur id, quod in principio est, (2.) ob hoc ipsum dubium, quod de gradibus conjecturarum fue-

rit

rit controversia, Constitutione expressa, & clarè Justinianus hanc dubietatem sustulit : addatur responsio ad objectionem primam.

Denique III. urget verba dicta legis ultimæ; *Non lege esse novandum.* Quasi sc. his verbis solum sit correctum, quod non & legis præsumptione inducenda sit, sed partium voluntate, s. expressa, s. tacita, debeat fieri novatio.

Resp. tacita novatio, s. quæ ex conjecturis inducitur, intelligitur ibi per verba: *non lege esse novandum*; uti ex contextu *d. leg.* apparet: Et hoc ipsum est tacitum, quod ex facto aliquo lege præsumitur.

Ead. THES. vers. *Constat igitur.*

Opp. §. 3. vers. *sed si eadem & c. Inst. quib. mod. tollit. oblig.* Resp. patet ex verbis ultimis *hujus* §. quod sc. in dicto §. 3. recenseatur, unde jure veteri collectus fuerit animus novandi. Deinde in isto §. additur jus novum, secundum quod ex verbis expressis de novatione constet non opus est, quid aliud accedat.

THES. LX.

Quæritur: *An per novationem purgetur mora?*

Affirm. per *l. 31. l. 82. b.*

Opp. *l. 72. §. 1. de solutione.* Resp. Licet ibi nondum perfecta sit Novatio, quippe pendente adhuc conditione, *l. 43. in principio de novat.* tamen purgatur mora, quia noviter etiam sub conditione promittens alteri, promissionem acceptanti, non videtur in solutione cessasse, *d. l. 72. & l. 43.*

Nnnn 2

THES.

THES. LXIII.

Quær. An etiam in delegatione opus sit, ut novandi animus sit expressus? Aff. l. 3. C. b.

Opponit itidem Bachovius *d. l. tb. 16. lit. a.* (1.) quod constitutio nova, & non satis rationi conveniens, sit coarctanda. Resp. constitutio hæc, cum tollat litem & dubietates, rationi satis convenit; & non extenditur ultra verba, uti ex ipso §. apparet.

Opp. II. quod Justin. loquatur de casibus, quibus voluntas est obscurior, in delegatione autem vix dubitari possit de mente contrahentium.

Resp. utique non semper constat satis de animo novandi, si non verbis sit expressus, adeoque eo non expresso, non erit perfecta delegatio.

THES. LXIV. vers. *servus non est idoneus.*

Ex txx. alleg. hoc argumentum obstandi formatur: omnis naturalis obligatio potest novationem inducere per *tb. 59.* Atqui servi obligatio est naturalis per *l. 13. de Cond. indeb. l. 14. de O. & A. E.* servi obligatio potest novationem prioris obligationis inducere.

Resp. ad maj. limit. O. naturalis obligatio potest novationem inducere, modo personæ inhabilitas non impediat. Quamvis enim servus aliquo respectu naturaliter obligatus dicatur, tamen ipse ratione personæ servilis planè est incapax novationis, & cum primis non est idoneus expressor.

THES. LXX. vers. *Sed etiam.*

Quær. An etiam pro ignorante ac invito rectè solvatur?

Affirm.

Affirm. *l. 53. b. l. 39. de neg. gest.*

Opp. *l. 69. & l. 156. §. fin. de R. J.* Resp. (1.) Barrabas Brissonus, quod invito beneficium non præstetur, hunc sensum habere, ut quæ legum beneficio alicui præstantur, invito non tribuantur, *l. pen. C. de pacto.* Verum regula, etiam ista de beneficio privato vera est, uti patet ex *l. 19. §. non potest de donat. l. 16. C. de jure deliber.* & de eo loqui videtur. Potius ergo (2.) respondetur, quod ratione ipsius, qui beneficium accipit, non possit obtingere invito beneficium; sed aliquando ratione tertii, ipso jure actus subsistit, & effectum habet, ut hoc casu. Cum enim creditor recuperet pecuniam creditam, non potest non ipso jure deliberatio debitoris sequi. Vel breviter: Regula ista pertinet ad beneficia, quæ solum dependent ab exceptione ejus, cui dantur, non ubi etiam adest juris necessitas seu ipsa legis operatio, aut tertii concurrat utilitas.

THES. LXXII. *n. 1.*

Opp. *l. 34. §. 6. l. 58. pr. §. 1. l. 71. §. f. b. t.* ubi rati habitio domini desideratur; Resp. illi textus de negotiorum gestore accipiendi sunt. Nam & is, qui sine mandato se alienis negotiis offert, Procuratoris que nomine, licet falso, quid agit, Procurator appellatur, *l. 58. circa fin. princ. de solut. l. 24. de neg. gest. l. 22. §. 1. & 8. rem ratam haberi.*

Ead. THES. *num. 2. vers. etiam creditore.*

Opp. *l. 95. §. 6. ff. de solut.* Resp. *l. 38. b. tit.* dicitur quod tacite insit hæc conditio, si in eadem causa maneat adjectus, idque ex præsumta mente contrahentium. So-

lūm ergo in hac *lege 95.* monetur, quod aliquando alia mens possit colligi, cum & expressè aliter conveniri possit.

THESES. LXXIV.

Opp. *l. 84.* Resp. supponendum ibi est dominium de peculio servi nomine conventum, non solidum, sed partem debiti solvisse.

THESES. LXXIX. vers. *atque hac &c.*

Opp. *l. 7. de usur.* Resp. Si post depositionem creditor conveniat debitorem, ut debitum solvat, tunc utique si moram committat, hoc est non faciat, ut depositam ante pecuniam, quam jam paratus est creditor accipere, accipiat, tenetur ex eo tempore ad usuras debitor propter novam supervenientem moram.

THESES. LXXXII.

Opp. *l. 85. de R. J.* Resp. re semel plenè perfecta & consummata nihil officit, si quid postea contingat. *d. leg. 85.* sed hoc casu, de quo in thesi res promissa nondum est, tradita, adeoque si ante inhabilis fuit, perinde est, ac si interierit.

THESES. LXXXV. *init.*

Opp. I. *l. 6. C. ad L. Falc.* Resp. ex illa *l.* deduci non potest, aditione non esse confusas actiones, sed cum debitori suo creditor succedit, minus in hereditate esse videtur: tanquam ipsa hereditas heredi solverit. Necesse ergo est, ut in *L. Falc.* ratione incunda reputentur ea, quæ mortis tempore vel heredi defunctus, vel defuncto heres debuit. Etenim cum bonorum quantitas ad calculum illis revocetur, hujus quoque æris alieni ratio haberi debet, ex quo augeri vel minui patrimonium intelligitur.

Opp.

Opp. II. l. 59. *ad SCtum Trebell.* Resp. singulare quid est, quando hereditas per cujus aditionem ipso quidem jure confusa fuit obligatio, propter fideicommissum est restituenda, si enim non deducto isto ære alieno res omnes hereditariæ restituuntur, non consequitur iste heres suum creditum; adeoque non extinguitur pignus, quippe quod non permanfit apud creditorem, sed pervenit ad heredem fideicommissarium. Conf. l. 38. §. ult. *de solutione*, ibique Cujac. *ad Affric.*

Ead. THES. vers. *vel tantum subsistentes.*

Opp. l. 3. *de separationibus.* Resp. licet ratione ipsius confidejussoris obligatio sit ipso jure confusa, tamen ne damnum inde contingat creditori, separationem concedit ex æquitate Prætor.

THES. LXXXIIX.

Opp. l. 8. §. 4. *de accept.* Resp. (1.) quatenus consensum conventionemque continet, acceptilatio, & iis, qui juris Civilis non sunt participes, permittitur ad, jus Gentium in dicto textu refertur, aliàs est juris Civilis. (2.) dicitur, quod hodie jure hoc utamur, ut juris Gentium sit acceptilatio, quia hodie inventa est via, inventus modus, quo accommodaretur acceptilatio omnibus juris gentium obligationibus. Add. Cujac. 5. *obs.* 36.

THESIS XC.

Opp. l. 1. §. 2. V. O. l. 30. §. fin. *de pact.* Resp. acceptilatio nihil aliud intendit quam liberationem, adeoque si propter defectum vi acceptilationis ipso jure non possit induci liberatio, tamen pactum, quod revera adest, exceptio-

ceptionem de non petendo operatur. Stipulatio verò & novatio, de qua in *obst. txx.* obligationem intendit, quæ, si quid deficiat, inde oriri non potest. confer *l. 47. de oblig. & action.*

THES. XCI.

Opp. *l. 3. b. t.* Resp. explicanda est hæc lex ex *l. 13. §. 10. eod.* quod sc. sine mandato de novando, non possit fieri à procuratore acceptilatio.

EXERCITATIONE XLIX.

THES. IV.

Quær. *An cogitatio in foro exteriori puniatur?*

Neg. *l. 18. de pæn.*

Opp. I. *l. 6. pr. verb. nuda & c. C. de his, qui ad Eccl. confug.* Resp. nuda cogitatio non denotat ibi simplicem, latentem in animo, ac planè non detectam cogitationem, sed opponitur perfectæ expulsionis: adeoque denotat conatum aliquem, ut apparet ex verbo *tentare*; item ex voce *Contra-* *Et* per particulam connectentem atque cogitationi additâ.

Opp. II. *l. 5. C. ad L. Jul. Maj.* Resp. voluntas intelligitur, quæ quodammodo in actum deducta. Vid. *tb. 6.*

Opp. III. *l. 14. Codic. ad L. C. de sicar.* Resp. (1.) sensus hujus leg. apparet ex *l. 1. §. 3. ad L. Corn. de sicar.* quod scilic. non sufficiat exitum spectasse in maleficiis, sed quod voluntas seu dolus requiratur: verb. gr. quod non omnis occisio sit crimen homicidii, sed occisio dolosa. Non autem inde sequitur, E. nuda voluntas etiam punitur. (2.) Lege Cornel. de sicariis voluntas non nuda est, sed quæ quo-

quodammodo in actum deducta & conatus dicitur, puni-
tur. *l. 16. §. de pœn. vid. d. tb. 6.*

THES. VII. *init.*

Opp. *l. 5. §. f. l. 16. §. de pœn. l. 9. de incend. ruin. naufr. l. 2. in fin. de term. mot.* Resp. Agitur ibi de ejusmodi casibus, quibus culpa conjuncta est: oppon. enim illi quod dolo fit. gr. si quis ramum decidat, & non moneat prætereuntem, casu quidem committitur homicidium, sed ejus culpâ commissum, quod non admonuerit.

THES. II. *num. 1.*

Opp. *l. 40. de R. J.* Resp. pertinet textus ad obligationem ex contractu, non ad delicta & crimina: nam ratione bonorum solùm nulla voluntas est in prodigo *l. 1. de curat. furios.* & inde ipsi bonis interdictum.

THESIS XII. *vers. unius.*

Quær. 1. *An electione actionis Civilis ex delicto tollatur accusatio criminalis, & vice versa?*

Affirm. *l. 6. de injur. l. 56. §. 1. de furt. l. 14. de accus.*

Opp. *l. un. C. qn. act. civ. crim. præjud.* Resp. (1.) quoties de re familiari seu eo quod nobis abest, & civilis & criminalis actio competit: toties utraque experiri possum, at cum actio meram vindictam persequitur, cum accusatio concurrere non potest; sed altera institutâ altera perimitur: E. gr. actio injuriarum meram vindictam persequitur, quare eâ institutâ consumitur criminalis; criminali item instituta consumitur civilis. Resp. (2.) quando concurrit actio pœnalis civilis & accusatio criminalis ex publico judicio, utraque licet experiri: quo pertinet exemplum in *d. l. unic. actionis furti*, & judicii ex lege Flaviâ de pla-

gio : addatur *Exerc. 46. §. 95. Vid. Cujacius lib. 20. Observ. 26.*
 THES. XV.

Quær. *An furtum possit committi sine contrectatione?*

Neg. *l. 67. b. l. 3. §. 28. de acquir. vel am. poss.*

Opp. *l. 47. de acqu. vel amit. poss.* Resp. ex ipsa *l. 67. de furt.* patet quod nuda inficiatio nec possessorem nec furem faciat aliquem, sed si alter amittat, & hic acquirat possessionem; quod fit confestim, modò alter inficiationi & proposito depositarii, quod sc. ipse sibi arroget possessionem acquirerit, & non competentibus remediis possessionem suam defenderit : tunc enim intervertitur possessio, perinde ac si ablata res fuerit, & ista interversio est loco contrectationis.

Ead. THES. vers. *alterutrum.*

Opp. I. *l. 46. §. 8.* Resp. 1. solum referri videtur Pomponii sententia, verbis : *ait Pompon. furtum me facere*, correctà ab Ulpiano vers. *Verum tamen est.* 2. Pomponii sententiam solum esse, quod quidem talis, quantum in se est, furtum faciat ; verum cum alterum desit requisitum, perfectum furtum non committi, adeoque nec domino, quippe qui voluit, furto istum obligari.

Opp. II. *§. 7. l. de oblig. quæ ex del. nasc.* ubi utrumque videtur adesse : fit enim invito domino, & lucrifaciendi causa fit contrectatio, & tamen non est furtum. Resp. utique non adest animus furandi in eo, qui putat, se permittente domino uti : uti ratio in *fin. §. 7.* assignatur.

Ead. THES. vers. *non etiam est furtum.*

Quær. *An sit furtum, si desit animus lucrum faciendi?*

Neg. *l. 39. b.*

Opp. I. *l. 82.* Resp. textus in *l. 39.* loquitur de meretrice : tx. in *leg. 82. de ancilla non meretrice* : sed nihilominus
 ma-

manet dubium, quod utroque casu foemina libidinis causa fuerit subrepta. Et licet differentia allegetur ista, quod ancilla honesta per libidinem corrupta fuit minoris pretii, atque ita quid intervertatur domino per surreptionem, libidinis causa factam, *l. n. 5. d. de action. emt.* itidem tamen manet dubium, quod nullum lucrum neque intenderit, neque acceperit surripiens. Verum resp. quod ancillam alienam honestam usus istius inhonesti gratia surripiens utiq; circa ipsum usum rei furtum committat, cum invito domino ancillam, quæ est in patrimonio, ut alia res, ad usum inhonestum adhibet: alia ratio est in meretrice ancilla, quæ corpus suum prostituit, adeoq; qui istam ad illum usum, quem ipsa proficitur, surripit non est fur, neque domino ancilla intervertitur, sed solum ad tempus detinetur absque ullo furandi animo.

Ead. Th. vers. *non verò.*

Quær. *An famis necessitate coactus esculenta surripiens, furtum committat?*

Aff. arg. §. 16. in f. I. de R. D. add. art. 106. Ord. Crim.

Opp. I. quod non videatur esse animus lucrificiendi.

Resp. utique lucrum facit, & animum lucrificiendi habet, qui ex alieno sibi victum quærit invito domino.

Opp. II. Quod tempore necessitatis res censeatur communis. Resp. hoc principium negamus, licet enim necessitas tali casu minuat dolum; nihilominus tamen manet contractatio rei alienæ invito domino, animo cujuscunque lucrificiendi, & res alteri propria propter necessitatem surripiantis non fit communis.

THESES. XVI.

Opp. *l. 27. §. fin. b.* Resp. per deletionem instrumenti, literæ sunt amotæ, seu deletio instrumento idem est ac

si instrumentum amotum sit : quia non amplius adest instrumentum, sed charta, in qua fuit ante deletionem scriptum instrumentum. THES. XIIIX.

Opp. l. 22. §. 2. b. Resp. furtum committitur contrectatione & animo lucrum faciendi, ac licet ablationem non perfecerit, contrectaverit tamen ut auferret, & totum potuerit auferre, poenam dupli vel quadrupli, ratione totius rei computati, juxta LL. Rom. præstare tenetur, *tb. 16.* Si igitur animum habens lancem auferendi, & dum rasit, (fortè ut cognosceret, sitne ænea an aurea s. argentea) impediatur, tunc non pretium lancis rasæ, sed & quod interest, rasam non esse, in æstimationem dupli vel quadrupli venit, addatur *thesis 20.* THESIS XIX.

Quæritur : *An detur mixta species furti?*

Neg. arg. §. 3. I. de obligat. quæ ex delict. nasc.

Opp. l. 21. in pr. b. t. Resp. non dicitur & ejusdem rei & eodem actu atq; tempore, utrumq; committi furtum; sed ejusdem quidem rei, attamen diversis actionibus. Nam dum fraudulosè & lucrificandi animo contrectat, ejus quod contrectat, non manifestus fur est, sed dum aufert atq; deprehenditur, manifestus fur est.

THES. XX.

Quæritur : *An interesse, an verum pretium rei quadrupletur vel dupletur?*

Affirm. posterius per l. 50. pr. l. 80. de furt.

Opp. l. 22. §. f. b. t. Resp. patet ex dictis ad *tb. 18.* nim. non venit in æstimationem poenæ illud, quod interest domino rem non esse ablatam : v. g. quod fructus per lucrum inde potuerit percipere; sed si ipse fur inter furandum damnum rei intulerit, tunc utique ratione hujus deteriorationis hoc interesse venit in æstimationem. THES.

THES. XXX.

Opp. I. l. 7. §. 10. de R. V. & §. 30. l. de R. d. rubr. C. ut nemo invit. ager. cog. Resp. (1.) illa quidem est ratio hujus introductæ actionis, ne quis cogatur eximere; non tamen inde semel introducta hac actione ob istam rationem impulsivam, potest quis præstationem dupli, quam actio requirit, evitare, si tignum eximere velit. Resp. (2.) jungendi sunt tx. alleg. quibus simpliciter exemptio prohibetur. (3.) Non sequitur: Possessor non potest cogi, E. invito actori, qui petit, quod actionis natura exigit, tignum obtrudi potest: si autem uterque consentiant & ædes inde non ruant, vel saltem periculum ruinæ inde non oriatur, tunc nihil prohibet, quò minus eximatur.

Opp. II. l. 37. de R. V. Resp. non ibi agitur de tigno alieno eximendo; sed planè alius casus proponitur; & totum ædificium extignis meis in areâ aliena exstructum permittitur inde tolli, & in alium locum transferri.

THES. XXXV.

Quær. An hic alia actio proponatur ab ista, de qua instit. naut. caup. stab.?

Neg. per l. 1. §. 3. 6. b. junct. l. 6. §. 3. l. f. §. 4. naut. caup. stab. vid. ips. tb.

Alleg. diss. autor (1.) dicit quod differant hæ actiones nomine, cum illa appelletur in factum adversus nautas d. l. 6. in pr. §. ult. Inst. de oblig. quæ ex quasi delicto nascuntur. Hæc furti actio adversus nautas &c. Resp. appellatio hîc solùm specialis adhibetur ratione furti, de quo hîc in specie agitur, cum in altero titulo generalius tractetur, & actio in factum

seu prætoria quæ & de furto & de damno est, vid. ipsa thes.

II. Existimat, illam actionem esse tantum ex quasi delicto *dd. txx.* hanc aliquando etiam ex vero delicto. Resp. Neque hæc actio nunquam ex vero delicto est, sed semper ex quasi delicto, uti ex dicendis ad *tb. 36.* apparebit.

III. Dicit quod differant objecto : cum illa hominis incerti furtum arguatur *d. l. 6. §. 4. naut. caup. stab.* hac verò tantum furtum certi hominis monstretur, nempe vel ipsius exercitoris vel eorum, quorum opera utitur. Resp. & hoc negamus uti in *tb. 36.* demonstrabitur.

IV. Ait, quod differant forma, cum illa sit in factum, actio, adeoque generalis & mixta; hæc verò est actio furti adversus nautas, adeoque specialis & mere pœnalis. Resp. utraq; actio est in factum s. prætoria & nulla alia intercedit differentia, quam quod actio ista, quæ & damnum & furtum continet, hîc in specie tractetur quoad furtum, neque probari potest illam esse mixtam, hanc verò pœnalem, sed & ista merè pœnalis est. Vid. *Exercitatio IIX. thesis 116.* nec ex alleg. *leg. 6. §. 3. & 4. naut. caup. stabul.* contrarium ullo verbo probari potest, add. *tb. 117. d. Exerc. IIX.* ibiq; notata.

V. Afferit, quod ita quis simplum, hac duplum loco pœnæ consequatur. Resp. nullibi hæc differentia habetur, & iisdem planè verbis duplum proponitur in utroque tit. quod merè pœnam esse putamus.

Ead. TH. vers. *Ceterum in fin.*

Opp. *l. 5. §. 10. de his qui dejec. vel effud.* Resp. in casu illius leg. cessat ratio : furtum enim non ita potest dominus præcavere, ne fiat à servo in navi, aut ne positum quid habe-

atur

atur periculo si in suis adibus facilius praeavere potest, & positum ita tollere potest, vel non pati, vid. ipse. §.

THESIS XXXVI.

Quær. *An detur contra ipsum furem hac actio?*

Neg. l. 1. §. 6. & 2. b.

Dissent. Autor urget l. *un. in pr. b. t. verb. eorum* & c. Resp. l. *vox eorum*, (præsertim juxta nostram lectionem) non pertinet ad eos, qui naves exercent; sed vox, *eorum*, pertinet ad subsequencia, (uti ex ipsa constructione apparet) quod scilicet in Exercitorem detur actio ob furtum eorum, quos ibi habet. (2.) posito, quod ita legendum sit: *in eos, qui naves cauponas, stabula exercent, si quid & quoque eorum quos ibi habebunt* & c. tamen commodissime vox *Eorum* ad subseq. adhuc pertinebit: (3.) Licet ad præcedentia sit vox *eorum* referenda; tamen non inde probabitur, ipsum furem seu certum hominem, ut talem, hinc conveniri. Quamvis enim aliquando teneatur exercitor hac actione, si ipse furtum commisit, non tamen exprimendum aut probandum est in hac actione, sed tantum, quod in navi furtum sit commissum, cum ipso enim Exercitore fure ob furtum proprium non hac honoraria, sed alia actione agitur expressus textus *leg. unic. §. 3. b. tit. cum*, quo exactè congruit *d. leg. 6. §. 3. naut. caup. stab.* exemplum simile est in actione de posito aut suspenso, vid. *Exercit. XV. tb. 36.*

II. Urget verba: *Seu ope & consilio Exercitoris factum, sit d. l. 1. pr. b. tit.* Resp. eodem modo, quod scilicet in hac actione nihil intersit, an ab ipso Exercitore, ejusve ope & consilio, an ab illis illorumve ope & consilio, qui in navi sunt, furtum sit commissum: quia scil. certam personam non

non opus est designare ; sed omni casu Exercitor tantum, non ipse fur hac actione convenitur. *l. un. §. 3. b. tit.* Et licet Exercitor fuerit ipse fur, non tamen hic tenetur ut ipse fur, sed quatenus in ejus navi caupona vel stabulo res furto perit expresso text. *d. l. un. §. 2. 3. b. tit.* quod ipse alio loco sc. §. 22. videtur concedere Autor aliàs dissentiens.

III. Putat quod similitudinem habeat hæc actio cum actione ex Lege Aquilia, quam dari dicit ex vero delicto, si ex dolo ; sed ex quasi delicto, si ex culpa agatur. Resp. hoc itidem negatur, nec ullo text. probari potest. Quamvis enim aliàs ad alia delicta verus dolus requiratur, tamen singulare est in damno, quod L. Aquilia vindicatur ; quippe quo solum attenditur damnum cuidam illatum, quod damnum idem est, s. dolo, s. culpa fuerit illatum ; inde autem non potest dici quasi delictum. Patet ergo ex his, & ad *tb. 35.* notatis, quod nimis confidenter Autor ipse hæc §. 33. subjiciat verba : hæc utrum ante hac aliquis alius tam perspicue declaraverit, cordatiores judicent.

THES. XXXVII. vers. *non autem &c.*

Quær. *An expressa promissio de re salva præstanda requiratur ?*

Neg. *l. unic. §. 4. b.*

Putat alleg. dissent. quod verb. *recipere* hic significet polliceri, sed ita non sumi, patet ex *l. 1. §. 6. & 8. naut. caup. stab.* ubi licet de actione ex quasi contractu agatur, tamen apparet, quomodo Leges verbum *recipere* accipiant, quando de nautis, cauponibus & stabulariis loquuntur.

THES.

THESES. XLVII.

Opp. l. 3. C. b. tit. Resp. agit ille tx. de creditore rem oppignoratam eripiente debitori, hic utique revera rem alienam surripit; licet jus pignoris seu hypothecæ in ea sibi constitutum habet.

THESES. LVI. vers. *etiam servus.*

Quæritur : *An in servum committatur injuria?*

Affirm. per l. 15. §. 34. & 35. de injur.

Opp. l. §. 3. I. b. tit. Resp. servo non fit injuria, ita scil. ut ipse agere possit actione injuriarum, sed actio injuriarum competit domino per servum læso, hoc §. 3. quod si verò non in contumeliam domini servo injuria illata, ipse Prætor imploratus extra ordinem coërcet injuriam servo factam, l. 25. §. 35. b. t. l. 1. C. eod.

Porro II. opp. l. 2. de bis. qui sui vel alieni juris sunt; & §. fin. Inst. eod. tit. Resp. itidem ibi ex rescripto Imperatoris nimia domini sævitia & intolerabilis injuria singulariter coërcetur.

Ead. THESES. vers. *sit verò.*

Quær. *An heredibus fiat injuria, si defuncto inferatur?*

Aff. l. 1. §. 4. l. 27. de injur. l. 8. de relig. & sumt. funer.

Opp. l. 2. de sepulchr. viol. Resp. aliud est deicere statum vel auferre, aliud contumeliæ gratia in monumenta defuncti quid facere: illud sepulchri violati, hoc injuriarum judicio vindicatur.

THESES. LX.

Quær. *An actio ad palinodiam cumulari possit cum actione injuriarum etiam civili?*

Aff. quia sc. actio injuriarum est poenalis, actio verò ad palinodiam instar rei persecutoriæ, vid. Exerc. XLVI. tb. 97.

P p p p

Dissent.

Dissent. oppon. (1.) quod utraque petitio, palinodia scil. & æstimationis privatum interesse concernant: jura verò non admittant, ut duplex interesse simul petatur, *l. 6. in fin. de injur. l. 7. §. 1. eod.* Resp. (1.) Neg. conseq. sic & conditio furtiva & actio furti pœnalis, privatum interesse concernunt, & tamen cumulari possunt per jura notissima. (2.) Actio ad palinodiam est instar actionis rei persecutoria, actio vero injur. & pœnalis §. 10. *Inst. de injur. junct. §. 1. Inst. de perpet. & tempor. action.* Ipsa enim æstimatio injuriæ pœna est *d. tx.* actionem autem rei persecutoriam & pœnalem rectè cumulari traditur *Ex. XLVI. tb. 97.*

Opp. II. quod non possit ablati restitutio & simul ejus æstimatio peti, *arg. l. 57. de R. J. res & ejus æstimatio*, quatenus per æstimationem quis rei persecutionem intendit, non possunt simul peti. At hoc casu æstimatio non continet rem sed pœnam, cujus quantitas solum per æstimationem rei s. delicti determinatur. Sic & pœna furti determinatur per duplicatam æstimationem rei furtivæ, & tamen præter istam duplicatam æstimationem, quæ pœna est, etiam restitutio per conditionem furtivam peti potest.

Opp. III. quod existimatione seu fama per palinodiam qs. restitutâ, injuria sublata censeatur: adeoq; non possit etiam æstimatio injuriæ peti. Resp. eodem modo quis dicere possit, re furtiva per conditionem recuperatâ, non posse æstimationem in duplo exigi, quod tamen est contra fundamenta juris.

Opp. IV. quod utraq; actio ex eodem fundamento oriatur, adeoq; una alteram consumat. Resp. negando conseq. uti patet ex jam alleg. exemplo de conditione furtivâ & furti actione pœnali & similibus.

Opp.

Opp. V. quod ita quintuplici onere gravaretur is, qui injuriam intulit, scil. (1.) palinodia, (2.) infamia, quæ inde resultat. (3.) æstimatione injuriarum, s. poena ista civili, (4.) refusione expensarum. (5.) poena, quam judex fortè ex officio imponit. Resp. licet hoc aliquando contingat, nihil tamen absurdi est, quia quælibet hæc onera sua peculiaria habent fundamenta.

THESIS LXVI.

Quær. *An etiam sit famosus libellus, licet auctoris nomen sit expressum?*

Aff. arg. l. 5. l. 9. de injur. Ordin. Polit. An 1577. Tit. 35. §. und sehen.

Opp. art. 110. Ordin. Crimin. Resp. verba illa non eò sunt referenda, quasi hoc necessariò requiratur, sed quod sæpius hoc fieri soleat.

TH. LXXIV. in fin.

QV. *An arbitraria poena ad poenam mortis extendi possit?*

Affirm. l. 9. de extr. Crim. l. 1. §. f. l. 13. de poen.

Opp. l. 1. §. f. de effract. l. 3. §. pen. de stellion. Resp. ideo in puniendis effractoribus & stellionibus non debet judex excedere metalli poenam, vel operis publici, quia regulariter ista admissa, tanta non sunt, ut propterea morte quis plectendus veniat. Si verò ex circumstantiis valdè aggravetur delictum, etiam mortis poena rectè infligitur: l. penult. de vi publ.

THES. LXXVII in fin.

Opp. §. 4. de publ. Jud. Resp. Ex lege quidem Julià poena stupri non fuit capitalis, sed extra ordinem, si accusatur reus, etiam capitalis poena, circumstantiis exigentibus irrogari potuit.

THESIS LXXIIX.

Opp. *l. 8. ad l. Corn. de sicar.* Resp. quod eo casu, quo certum est, partum perfectum & vitalem esse, referatur hoc crimen inter delicta publica, cum vero aliquando incertum sit, partum esse vitalem, ideò etiam extraordinarium crimen abactio partus constituit.

THES. LXXXVII. n. 1.

Opp. *l. 27. de injur.* Resp. aliud est disjicere statuam, vel auferre, aliud contumeliæ inferendæ causa saxi cedere, illud sepulchri violati, hoc injuriarum judicio vindicatur.

TH. LXXXIIX. vers. *spoliatione cadaveris.*

Opp. *l. 4. ad L. Jul. pec. l. 39. de legat. 1. l. 14. de relig.* Resp. dicitur solùm in his text. quod & pecuniæ in monumentis obstrusæ vel vestes & ornamenta erui possint ab iis, quibus jus est auferendi, nec sepulchri tunc religionem violari, modo ne qua cineribus injuria fiat, aut ossa extrahantur.

Ead. TH. n. 3. in fin.

Opp. *l. 8. de religios.* Resp. 1. quod quidem crimen aliquod incurrat, qui sine permissu Pontificum mortuum in locum alienum illatum rursus aufert non tamen incidit crimen sepulchri violati. Resp. 2. quod in *l. 2. §. pen. de relig. & l. 2. C. eod. t.* non excludatur permissus pontificum adhibendus, sed illum adhibendum esse ex *junct. d. l. 8.* apparet.

THES. LXXXIX. vers. *quod centum.*

Quær. *An pœna dividatur inter actorem & fiscum?*

Neg. *l. 3. in pr. & §. 5. de sepulchr. violat.*

Opp. *l. 15. §. fin. ad SCtum Silan.* Resp. quod sit argumentum à diversis. Nam pœnam ejus, qui non vindicata nece defuncti testamentum aperuit, recitavit, descripsit, dividendam esse inter fiscum & actorem, disertis verbis Præ-

tor edixit, non vero idem habetur de sepulchri violati poe-
nâ. Ead. THES. vers. *Fit autem, in fin.*

Quær. *An accusatio extraordinaria consumat actionem
prætoriam?*

Affirm. quia utrumque meram vindictam continet. *l.
6. l. pen. de sep. viol. l. 7. §. 1. de injur.*

Opp. I. *l. 9. de sep. viol.* Resp. ex particulâ : *quoq.* : haud
colligi potest, utraque actione posse agi simul, sed quod u-
traque concurrat electivè.

Opp. II. *l. 112. c. qn. civ. act. crim. præjudic.* Resp. Hæc
lex non loquitur de criminibus extraordinariis, sed de pu-
blicis. Publica verò judicia concurrunt cum privatis his,
quæ sunt de damno pecuniario & re familiari : actio verò
de sepulcro violato, extraordinaria & prætoria, utraque ad
pœnam tendit.

Opp. (3.) *l. 4. C. b. t.* Quod ibi dicitur, accedere pœnam
priscae severitati, id intelligendum de pœna decem libra-
rum auri fisco inferendarum, non de accusatione atque
actione prætoria : & cum singularis sit ista constitutio, non
producenda erit ad consequentiam.

Th. XC. *in fin.*

Opp. *l. 37. de reb. aut. judic. possid. junct. l. 8. qui pot. in
pign.* Resp. Antiochienses beneficio seu concessione Prin-
cipes singulari istam legem specialem habuerunt, contra
jus generale, quod habetur in *d. l. 8. qui pot. in pign.*

Th. C. *in fin. vers. incidit.*

Opp. (1.) *l. 14. §. patroni. C. de judic.* Resp. Non loqui-
tur hic text. de eo, qui dolo malo simulavit se patrocinium
velle præstare : deinde causa secretis cognitis transit ad ad-
versa-

versarium, de quo hac th. agimus, sed de eo, qui jurisjurandi præstiti reverentia, & conscientiaë stimulis adactus, malam causam deserit.

Opp. II. l. 1. 2. C. de adv. fisci. Resp. non loquuntur isti tx. de transfugientibus dolosè, sed de dimissis, exacto nimirum biennio officii sui, de quo l. 12. C. de advoc. 1. Prohibetur nimirum ne Advocati fisci dimissi postea præstent privato patrociniū in causa, in qua ante patrocinati sunt.

THEs. CIV. init. vers. si quis.

Opp. l. 65. de furtis. Resp. quod perfectum delictum, ut furtum v. gr. non possit per pœnitentiam fieri infectum: adeoque meritò pœna adhuc sit infligenda in foro civili, etiamsi pœnitentia supervenerit. Hoc autem casu delictum non videtur perfectum, dum per receptionem non subtrahitur reus pœnæ, sed potius per denunciationem subjicitur.

THEs. CVI. vers. licet & c.

Opp. l. 26. de capt. & postlim. rev. Resp. Non loquitur textus de incarcerato à judice, sed capto ab hostibus, qui quocunque modo evaserit potestatem hostium, jus postliminii habet.

THEs. CVII. vers. cum enim.

Opp. l. 12. C. ex q. c. inf. irrog. Resp. Non vocatur ibi expilatio furtum improbius, sed hoc duntaxat vult Imperator, expilatorem, licet fur non sit, infamiam tamen furis improbioris sustinere.

THEs. CXII.

Opp. l. 16. C. de nupt. Resp. Lex illa intelligenda est de eo, qui filiam sanguinolentam extrema egestate compulsus

ex

expofuit in publicum : hic non punitur gravius propter duriffimum egeftatis telum.

THE S. ult. 117. verf. *cujus*.

Tres hæc de controverfia funt ſententiæ : Alii regulariter poenam auctori applicandam ſtatuunt, quibus nos ſubſcribimus : quia (1.) in plerisque actionibus popularibus vel hoc exprimitur, vel ſimpliciter dicitur, quod auctor petat, adeoque in dubio etiam petitori lex applicat id, quod petitur. (2.) Ex definit. actionis in *pr. inſt. de act.* confirmatur hæc ſententia : quod ſcil. actio ſit jus perſequendi in judicio, quod ſibi debetur. Alii deinde dicunt, quod tota poena ſit fiſco addicenda, allegantes *l. 3. §. 5. de ſepulchr. viol.* Ad quem textum reſpondeo, non agitur ibi de populari actione ſepulchri violati, ſed de poena ſingulari ex reſcripto Hadriani vid. *th. 90.*

Porro II. allegantes *l. ult. de termin. mot.* Verum reſp. non ibi dicitur, quod in publicum ſit inferenda poena, ſed ſolum deſcribitur actio quædam popularis ex Leg. agraria.

It. III. *l. pen. §. 1. de popul. action.* Reſp. ante litem conteſtatam cui competit actio popularis, non dicitur locupletior : quia ab alio præverti poteſt vel etiam concurrens magis idoneus præferri, vel mori quiſ poteſt ante litem conteſtatam : at poſt litem conteſtatam agens ex cauſa populari creditor dicitur *l. 12. pr. de V. S.* & in bonis actio computatur *l. 28. de injur.*

Præterea IV. argumentum ducitur ex *l. 41. in pr. de procurat.* Reſp. ibi non ideo negatur, Procuratorem poſſe dari, quod poena ad fiſcum pertineat ; ſed quia ante litem conteſtatam omnium æquale jus eſt accuſandi.

Opp.

Opp. V. c. *un. quæ sint regalia* 2. Feud. 56. Resp. verum est, quod mulctæ ad fiscum pertineant ex criminibus aliis, sed nulla consequentia est, idem in actionibus popularibus obtinere.

Alii denique statuunt, quod pœna sit dividenda inter actorem & fiscum per *l. 25. §. ult. ad SCtum silan.* Respond. ibi lex hoc singulariter exprimit : non vero hoc extendi potest ad alias actiones populares, de quibus idem non dicitur.

EXERCITATIONE XLIX.

THES. XIV.

Opp. *l. 8. verb. officio judicis. de custod. & exhib. reor.* Resp. (1.) Brunnem. in *Com. ad l. 4. C. de custod. reor.* textum, in *b. l. 4.* loqui de eo, qui jam ad certam pœnam condemnatus est, quod probare vult ex verbis : *cui obnoxius docebitur.* Et *l. 8. de incarcerato* nondum condemnato accipit. Verum illa verba potius ostendunt istum dimissum nondum condemnatum esse, sed condemnandum : *voc. docebitur* : ideoque (2.) Resp. quod *l. 4.* tunc obtineat, si postea docebitur, illum fuisse revera nocentem, & pœnæ alicui obnoxium, tunc hac pœna, qua afficiendus fuisset reus, plectitur custos, qui dimisit, at *l. 8. de casu* loquitur, quo non satis constat de delicto commisso, quod reus non satis convinci potuit. (3.) Resp. quod pœna variet pro modo admissi, aliquando enim dolus, aliquando culpa subest. Variæ ergo in alleg. text. recensentur pœnæ, ut aliquam inde casui obvenienti congruam applicet iudex.

TH. XX. n. 4. vers. nepotes.

Quær. *An etiam nepotes rei criminis læsæ Majestatis fiant infames?*

Neg. Infamiam enim ad nepotes non extendi, patet ex voce *filii*; quæ habetur in ista l. 5. à cujus verbi proprietate non recedendum, cum primis in pœnalibus.

Opponere solent dissent. I. quod aliàs filiorum appellatione nepotes contineantur, l. 84. l. 201. §. fin. l. 220. de V. S. Resp. patet ex ipsa l. 201. quod placuerit id ex justa interpretatione in quibusdam sc. causis sive casibus ob præsumtam mentem loquentis: sed hæc interpretatio extensiva huc non pertinet.

Opp. II. l. ult. in fin. C. de bon. præscript. Resp. bona auferuntur posteritati, sed non universa posteritas fit infamis.

Opp. III. quod eadem ratio videatur esse in nepotibus. Respond. 1. in dict. l. 5. potius est figurata locutio, quam adæquata ratio. Resp. 2. non licet ita in pœnalibus ob ejusmodi rationem legem extendere, & à proprietate verbi recedere.

Ead. THES. in fin. vers. *Ceterum.*

Non de perduellionis crimine, sed de simplici aliquo Majestatis crimine loqui legem 5. laudatus Autor ex duabus potissimum confirmat rationibus; vel quia agit solum de nece virorum illustrium. 2. quod noviter quid in ista constitutione statuatur.

Obst. I. verba: *etiam virorum illustrium.* Resp. illa verba declarant, de quam factione Imp. loquatur: sc. de tali, in qua etiam insimul de nece personarum Principi proximarum cogitatur.

Q q q q

Obst.

Obst. II. verba : *Et ipsa pars corporis nostri sunt.* Resp. verba hæc respiciunt ad illustres Consistoriales, quasi diceret Imper. non solum illustres illi, sed etiam senatores nostri corporis pars sunt.

Ead. THES. verb. *nihilominus.*

Opp. quod hæc poena sit valide acerba. Resp. Reip. necessitas crescentibus præsertim malis passimque invalescentibus, nonnulla, quæ alioqui sæva videri possunt, extorquet & suadet, ut extraordinaria & aspera constituentur, nempe cum Arcadius Imperator assiduis querelis edoctus esset, in reip. administratione & dignitatibus positos, factionibus passim obnoxios, omniaque turbarum plena pœnas exasperandas esse credidit, & sanè in Imperatoris arbitrio est, ex iusta ratione constituere, ut memoria & familia alicujus pro infami habeatur, nec admittatur ad honores in rep. multò magis ut filii solum in familia ita se habeant, ad criminis atrocitatem, reip. necessitate exigente, ostendendam.

THESIS XXVI.

Quær. *An adulterium sit, si maritus cum soluta rem habeat?*

Neg. de jur. Rom. argumento l. 2. §. 2. L. 13. §. 2. ad l. Jul. de adulter. l. 34. §. eod.

Argumenta illorum, qui existimant, etiam de jure Civ. adulterium esse, si maritus cum soluta concumbat, hoc unico solvi possunt, quod sc. adulterium in jure civili non in genere definiatur, violatio thori conjugalis, quæ fit concubitu cum alia persona, quam cum conjugē: sed solum respectu leg. Jul. quæ pro adulterio propriè dicto solum vindicat concubitum cum nupta alii, & nuptæ commixtionem cum alio, quam marito. l. 2. §. 2. b. t. Add. l. 1. C. eod.

THESIS

TH. XXXIII. n. 4.

Opp. l. 13. §. 2. *ad L. Jul. de adult.* Resp. 1. in *tb.* 27. circa fin. Resp. 2. quod hæc l. 13. §. 2. loquatur de ipsa uxore, quam accusat maritus ob adulterium. At l. 22. l. 23. l. 29. *Cod. h. t.* de adulterio siue concumbente cum uxore, venalem pudicitiam habente, siue meretricio more vivente.

THES. XLI.

Quær. *An raptus crimen sit perfectè commissum, etiam si raptor non concumbat cum raptâ?*

Aff. d. l. unic. *C. de rapt. virg.* l. 5. *C. de Episcop. & Clericis.*

Opp. verba l. unic. *C. de rapt. virg.* quibus fit mentio adulterii, & quod virginitas amissa non possit restitui. Resp. ostenditur iis gravius esse delictum, si concubitus sequatur, non verò quod non sit raptus si non sequatur, vide ipsum textum.

THES. XLV. vers. *Si quis.*

Opp. l. 2. *ad L. Jul. de vi priv.* Resp. patet ex alleg. l. 5. *ead.* qui textus manifestè innuit distinguendum esse, an quis congregatis hominibus cum armis vim fecerit, an verò sine armis: priori, vis publica erit; posteriori, vis privata: add. §. 8. *Inst. de publ. judic.*

THESIS L.

Quær. *An etiam ambulans cum telo occidendi causa, licet non occiderit, pœna Legis Cornelia teneatur?*

Aff. de J. Rom. §. 5. *Inst. de publico judic.*

Opp. l. 16. §. *eventus de pœn.* Resp. 1. singulare est in sicariis ob securitatem publicam; quod sc. etiam propositum

occidendi, & ambulatio cum telo morte puniatur. Resp. z. non traditur in *d. l. 16.* non puniri conatum eventum non fecuto, sed istud potius puniri eventum, mitius tamen absque consilio, i. e. cædem non dolo, sed culpâ factam.

Præterea oppon. *l. 1. pr. §. ult. de extraordin. criminib. l. 6. l. 22. §. etsi. ad L. Cornel. de fals. l. 1. §. fin. quod quisq. jur. in alterum.* Resp. agitur ibi planè de aliis delictis, L. enim Cornel. de sicariis ob publicam securitatem etiam propositum occidendi, per ambulationem cum telo in actum, quodammodo deductum, singulariter coërcet.

THES. LII. *init.*

Quær. *An αὐτοχρεία Jure Rom. sit licita?*

Neg. *l. 3. §. 6. de bon. eorum qui ante sent. l. 38. §. fin. de pignor.*

Opp. *l. 1. §. 7. de pecul.* Resp. quæritur ibi: an dominus possit de peculio servi, ex quo debet satisfacere creditoribus ante deducere pretiū servi vel damnum quod contigit ipsi, cum servus se ipsum occiderit? quod negatur, quia *naturaliter* h. e. servo extra conditionem servilem considerato in se favire licet; Ita scilicet quod nemini faciat injuriam, sicut & liber homo, quando in se ipsum favit, nemini facit injuriam, nihilominus & servus & liber contra leges peccant. Add. *l. 23. §. 3. de Edil. edict. l. 8. de re milit.* quod & vox *favere* innuit.

Quamvis ergò dominus servo carere debeat, non tamen pretium deducere potest de peculio; quia hoc factum perinde ut liber homo in se ipsum absque injuria perpetrat mortem antevertendo seu citius sibi inferendo: & perinde habetur

habetur, ac si aliàs sit mortuus servus, atque casum fortuitum debet ferre dominus.

Opp. II. l. 3. pr. & §. 1. *de bon. eorum, qui mort. sibi.* Resp. Nulla est consequentia: bona non confiscantur. E. licita est *ἀντοχευία*.

Ead. THES. vers. *Quæritur.*

Opp. l. 3. §. fin. l. 4. *de injur.* Resp. abest ibi planè dolus, s. injuriandi animus ab eo, qui servum suum verberaturus est, quod jure dominicæ potestatis licet, aut virgines meretricio habitu indutas pro meretricibus habet: quia errori huic ipsæ virgines causam dedere: Qui verò dolosè & injustè vult occidere Titium & alium occidit, revera homicidium committit, quod utique intendit, licet in alia persona, quam intendit, contigerit.

THES. LIX.

Unde venerit quod Mathematicorum nomine, planè aliud significante, appellati sint malefici, eleganter & latè exponit Salmasius diatribe de annis Climactericis, & antiqua Astrologia. vid. Progymnasm. nostr. ad *Cod. l. 10. C. de Episcop. audien.*

THES. LXXIX.

Quæritur: An sit sacrilegium, si res profana in loco sacro auferatur?

Neg. l. 5. *ad L. Jul. pecul.*

Communitè responderi solet, quod aliter senserit Saturninus Jctus in l. 16. §. 4. *de pœn.* aliter rescripserint Impp. in l. 5. b. *tit.* Cujusmodi exempla itidem occurrunt alibi, vid. Cujac. XIII. *obs.* l. 9. Et cum in ista l. 16. in genere de circumstantiis agatur, ob quas varient delicta, eorumque

Q q q q 3

pœna,

poena, exemplum illud ratione circumstantiæ loci ibi ex sententia Saturnini relictum, ipsam tamen rem in titulo proprio sc. ista *l. 5. b. tit.* decidi ex constitutionibus Impp. Præterea responderi potest, quod non solus locus, sed etiam simul res faciat differentiam, si nim. in loco sacro res sacra, in loco profano ab ignorante rem esse sacram, surrepta, furtum erit. Quo casu locus accedente tamen ignorantia qualitatis rei, facit differentiam inter sacrilegium & furtum.

THES. XCIV. circa fin. vers. *iste annus.*

Opp. *l. 2. C. de requir. reis.* Resp. (1.) agimus hic de eo, contra quem absentem accusatio est instituta: opposita lex agit de eo, adversus quem præsentem ab initio iudicium est institutum, & postea abest; tunc ex die accusationis, quo sc. instituta est, annus computatur. Resp. (2.) Quod accusatio includat subsequentem statim citationem.

THES. C. vers. *vel propinqua. & c.*

Quæritur: *An propter unius testis assertum tortura discerni possit?*

Aff. ordin. Crim. art. 30. & 23.

Opp. *l. 20. de quest. l. 9. §. 1. de testibus.* Resp. in casu *l. 20. b. tit.* ancilla non fuit quæstioni s. torturæ subjecta ob delictum, quod eam amisisse testis unicus affirmasset; sed ut testimonium perhiberet contra dominum, de quo testis deposuerat, quod depositam pecuniam acceperat, adeoque in causa pecuniaria illicite ancilla, ut contra dominum testimonium ferret, quæstioni subjecta *l. 1. C. de question.* Quod verò attinet quæstionem alteram, quod sc. unius testimonio non sit credendum, illa solum eo pertinet, quod unius testimonium non plenam inducat fidem.

EXERCITATIONE L.

TH. III. vers. *secus tamen* &c.

Quær. *An appellatio in criminalibus hodie recte non admittatur?*

Affirm. quoad process. inquisitorium (1.) per tx. Rec. Imp. zu Augspurg. de an 1530. §. item als etliche 2c. Ordin. Cam. Imp. Part. 2. Tit. 28. §. item.

Accedit (2.) ratio, ne scil. causa ab ipso iudice & officio diligenti exploratione & inquisitione ritè examinata, pœna per appellationem differatur, & interim fuga aliisve modis reus elabatur, & sumtibus magnis iudex oneretur, vel planè ob istos impendendos ab inquirendo & puniendo deterreatur. Nihilominus reus loco appellationis, defensio breviori incluso tempore, & non adeo magnos desiderans sumtus conceditur.

Dissent. Oldekop. opp. I. quod all. tx. ex Rec. Imp. & ordin. Cam. nihil aliud dicatur, quam quod ad Cameram in criminalibus non liceat appellare. Resp. eadem tamen obtinet ratio in judiciis intermediis inferioribus, ne scil. causæ criminales protelentur.

Opp. II. quod non verò simile sit Principes jure suo superioritatis renunciassè & potestatem cognoscendi de tam arduis causis subditorum vitam concernentibus abdicassè. Resp. nihilominus est integrum reo, superiorem implorare, innocentiam defendendo probare; & licet Principi, acta, si opus est, avocare, & inspicere.

Opp. III. quod eadem ratio sit admittendi vel dene-gandi appellationem in processu ordinario, quæ in inquisitorio. Resp. negando in illo enim ordo procedendi ordinarius

rius inter actorem & reum servatur, adeoque nec cum hanc viam elegerit actor, nec actori, nec reo appellatio denegari potest, ubi verò judex ipse inquirat, brevius & citius causa venit expedienda.

THES. XI. vers. *Sed queritur.*

Opp. I. l. 1. in pr. de Appellat. rec. vel non l. 24. de Appellat. l. 31. §. 2. de negot. gest. l. 39. §. 1. de damn. infect. Resp. patet ex ipsis textibus quod sc. negotiorum gestor possit appellare, uti conceditur in ipsa thesi; debet tamen subsequi rati- habitio domini.

Opp. II. l. 10. de Appell. ubi actor videtur datus ad certum actum, & tamen tenetur appellare. Resp. actor est substitutus à curatore ad suscipiendam litem indefinitè.

Opp. III. l. 14. de Procurat. Resp. admittendo, præsertim jur. Can. quod is, qui indefinitum mandatum habet, invitatus non teneatur prosequi appellationem in d. l. 14.

THES. XIV.

Opp. l. 4. C. de temp. Appell. Resp. quod lex intelligenda sit de exceptionibus peremptoriis, & iis quæ post litem contestatam opponi & tractari possunt.

Ead. THES. circa fin. vers. *potest verò.*

Opp. l. 4. C. de temp. appell. Resp. Ibi solùm dicitur, quod sententiâ non possit scindi in partes ita, ut de ea re, quæ in judicium venit, partim judicetur, partim non judicetur. Imò propter partem, quæ omissa est, etiam pars, de qua judicatum est, pro non judicata habetur: nostro autem casu de omnibus articulis in posteriori instantia sententia est probata, licet quoad quosdam articulos se referat ad priorem, eamque confirmet.

Opp. l. 27. de re judic. ubi contra ipsum jus pronunciatum

tum est, & tamen sententia executioni mandatur. Resp. quod condemnatus quis sit in quantitatem certam, sub qua latere dicebat condemnatus usuras usurarum, non verò expressè in usuras usurarum est condemnatus, subest ergò etiam adhuc quæstio facti, an usuræ usurarum ibi comprehendantur.

THEs. XLIX. vers. *Hoc civitatis jus.*

Opp. *l. fin. §. 3. b.* Resp. Mulieres extra patriam originis nuptæ eximuntur origini quantum ad munera personalia sexui eorum congruentia, quæ non apud originem suam obeunt, sed ubi est domicilium mariti, *d. l. fin.* Munera autem patrimonialia agnoscunt apud originem propriam, non apud domicilium mariti. *l. 1. Cod. de mulier. in quo loco mun. agnosc. lib. X.*

THESIS LXXIV. vers. *à molestia.*

Opp. *l. f. §. 24. de muner. juncta l. 3. C. de muner. patrim.* Resp. tx. loquuntur in genere, quod sc. ex privilegio, concernente personalia non immunis quis sit à muneribus patrimonialibus. Singulari ergo opus est exemptione quoad onus recipiendi hospitem. *d. l. f. §. fin. de muner.*

Præterea obst. rubric. *Cod. de immunit. nemini conced.* Resp. Loquitur tit. de immunitate illicitè seu fraudulenter impetrata & sine causa justa non concedenda.

THEs. XC. vers. *non verò sterilia &c.*

Qr. *An etiam sterilia bona in censum referantur?* Neg.

Dissent. opp. *l. 4. C. de censib.* Resp. loquitur lex de uno eodemq; possessore sterilium & opimorum prædiorum, & de iis sterilibus, quæ tamen aliquem ferunt fructum, dicitur, quod quoad præstandum censum sterilia cum opimis sint conferenda. add. *l. 9. 10. C. de omni agro desert.*

R r r r

Opp.

Opp. II. l. 2. C. de omni agro defert. Resp. dicitur ibi, quod in damnum fisci non possit vergere, si quis alienet sterilia, & solum opima velit retinere; sed ut nihilominus ratione sterilium ab opimis separatorum sint praestanda, sibi enim imputet, qui ista emerit.

Opp. III. l. 4. §. 7. de censib. Resp. hic tx. potius contrarium probat, & solum ei injungit, pro sterilibus censum praestare, qui ipse in causa est, quod fructus non ferat praedium.

Opp. IV. l. 1. C. de muner. patrim. Lib. X. & quod praedia reip. sint obligata pro muneribus. Resp. Non ob solas facultates seu dominium, sed ob fructus & ratione fructuum simul onera imponuntur.

Vers. Sed & negotiationes.

Opp. l. 5. §. 3. de jur. immunit. Resp. tx. est singularis de iis, qui annonae urbis serviunt, & limitatur in §. 4. & 9. ejusd. Leg. add. Dn. Marquart. tract. de jure mercat. lib. 1. cap. ult.

THESES. XCI.

Opp. dissent. autor. alleg. quod cum dimidiam partem fructuum capiat colonus, dimidiam tributorum debeat sustinere. Resp. fructuum capit dimidium pro opera, quam omnem solus adhibet in colendo agro, is vero debet tributa praestare, qui dominus est, & fructus capit, nisi si quid nominatim convenit.

SOLI DEO GLORIA.

GEORGIUS ADAM *Struve* D.

Prof. Publ. Facult. Jurid. h. t. Dec.

JURISPRUDENTIÆ

CULTORES IN ILLUSTRI

SALANA

AD PRÆLECTIONES

PUBLICAS

D. XXVII. August. Hor. X. promer.

inchoandas

Amanter invitat.

Quemadmodum omnium artium atque scientiarum principia, docente Aristotele, ab experientia & singularium inductione proveniunt: Ita quoque leges ferendi ac justum ab injusto discernendi prudentia ex diligenti particularium observatione est producta. Quamvis enim communia liciti & illiciti principia naturâ hominibus sint indita: ulteriorem tamen deductionem, latiore explicationem & convenientem determinationem rerum moralium atque casuum in vita civili occurrentium conditio desiderat. Neque verò quid secundum rectam rationem æquum sit vel iniquum cuivis obvium est, ac præsertim in conclusionibus ex primis principiis formandis facile error committi potest: *sicut namque in speculativa ratione ex principiis indemonstrabilibus naturaliter cognitis producuntur conclusiones diversarum scientiarum, quarum cognitio non est nobis naturaliter insita, sed per industriam rationis inventa: ita etiam ex præceptis legis naturalis quasi ex quibusdam principiis communibus*

libus necesse est, ut ratio humana procedat ad aliqua magis particulariter disponenda: uti ex Thomâ tradit, & latius exponit Michael Ulcurrinus in suo de regimine mundi libello. Quod igitur de Arte supra laudatus docet Philosophus, illam fieri ὅταν ἐκ πολλῶν τῆς ἐμπειρίας ἐνοημάτων καθόλου μία γένηται διὰ τῶν ὁμοίων ἐπόληψις, quando ex multis experientia confirmatis conceptibus una de similibus fit universalis opinio. Idem de legumlatione æqui ab iniquo est asserendum: rectissime nimirum eam institui, si ex prudenti variorum casuum decisione regula exstruatur communis: quod etiam innuere videtur Idem Stagirita: αἱ μὲν, inquit: νομοθεσίαι ἐκ πολλῆς χρόνου σκεψαμένων γίνονται, Legumlationes ex longi temporis considerationibus fiunt. Præclarè verò hoc ipsum in componendis & promulgandis legibus observavit Justinianus Imperator, quippe qui relatas in Pandectas leges ex plurimorum Jurisconsultorum responsis ac scriptis collegit: & Codicem ex Imperatorum rescriptis & constitutionibus, quæ itidem operâ & consilio juris & æqui peritissimorum sunt latæ, concinnavit. Illi Jurisconsulti, ex quibus jus suum condidit laudatissimus Imp., eo, quo instructi fuere, acerrimo judicio, summâque prudentiâ, multijugi experientiâ sibi comparatâ, artem æqui & boni in variis obvenientibus casibus secundum ipsa juris naturalis principia optimè excoluerunt, æquitatem ad magis particularia egregiè applicârunt: adeoq; quæ ab iis juri naturali sunt de jur. nat. superinductâ, velut surculi per insitionem accedentes, à trunco, gent. præf. cui inseruntur, sustentantur & aluntur. Unde ipsi quoque Theologi Morales ad Leges Justinianeas tanquam ad sacram confugiunt anchoram; ac non nisi in paucissimis ab iisdem recedunt. Id quod ingenuè fatetur Johannes de Dicastil-

castillo his verbis: *Multa quæ ad Jus Canonicum & Civile spe-* *de Justit. &*
Etant necessario mihi advocanda fuerunt, sine quibus solo jure Jur. præf.
naturali vix potest aliquid certo & tuto definiri. Et alibi di-
 cit idem: *Quidam peccasse videntur in eo, quod jus naturale* *d. tr. L. 2. tr.*
& Juris positivi non memores, tantum hoc sequuntur, in quo *2. D. 5. dub.*
labi quandoque contingit. Atque ob illam singularem æ- *8. n. 156.*
 quitatem ac præstantiam leges Romanæ non solum in Im-
 perio nostro vigent, sed etiam in aliis Europæ terris rece-
 ptæ; & ubique ferè gentium magnæ sunt autoritatis: ex quo
 satis colligi potest, illas naturali æquitati & gentium juri o-
 ptimè convenire. Sunt quidem nonnulli, etiam ex edecu-
 matæ eruditionis Virorum numero, qui inter morbos Reip.
 nostræ referre non dubitant, quod Legibus à Justiniano
 compositis utamur; sed nescio an illorum argumenta ad
 exterminandas sacratissimas Justiniani Leges sufficiant. Ex
 veteri Romanorum Republ. dicunt, leges ad nostram ab i-
 stâ longè diversam esse translatas, cum tamen ex politicis
 constet, quod leges sint ad rempubl. accommodandæ, &
 quod pro variis rerumpubl. formis & ipsæ sint variæ. Ve-
 rum salva res est: non enim agimus de Jure ad publicum,
 imperii statum pertinente, sed de legibus, ex quibus priva-
 torum lites de negotiis inter eos contractis orientes diri-
 muntur; quæ sanè negotia, cum in iis plures quoque gentes
 conveniant, ex iisdem in diversis Rebuspubl. possunt deci-
 di juribus. Regerunt quidem, leges omnibus, quibus sunt
 præscriptæ, notas esse debere; legum autem Justinianeæ-
 rum abstrusam esse cognitionem, quam non omnes capiant
 cives. Sed primum negamus omnia omnino, quæ in le-
 gibus continentur, debere plebi esse nota: præsertim cum
 in Justiniani opere non leges solum, sed tota interpretandi

jura & æquum ab iniquo rectè discernendi prudentia comprehendatur : quâ quemvis civem instructum esse, non est opus. Deinde plebeji quoque homines in nostra republ. ea, quæ sub pœna quadam sunt prohibita, non ignorant, similiter & illa, quæ in negotiis frequenter occurrentibus requirantur, satis perspecta habent : in reliquis verò difficili-
l. 9. §. 3. de oribus facilè peritos possunt consulere, ad quos J Ctus Pau-
jur. & fact. lus eos remittit. Objiciunt porrò, simpliciores leges mi-
ign. nus parere litium : & ipsam rem loqui, quod occasione Legum Romanarum variæ fuerint natæ opiniones, ita ut judex, quam ex illis tutò sequatur, sæpius hæsitet. Respondemus autem, vitium non inesse ipsis legibus, sed hoc adscribendum iis, qui leges minus rectè adhibent : ac opiniones illæ non ex legibus ipsis, sed ab interpretibus à fontibus legum recedentibus sunt productæ, uti pluribus con-
spec. aur. o- queritur Hieronymus de Cavallos. Eodem aliàs argu-
pin. com. o- mentandi genere rejicere liceret alias artes atque scientias,
rat. ad Lect. quibus magis expolitis plures sunt enatæ controversiæ : & si rudis arridet simplicitas, quidnî etiam in aliis disciplinis illam urgent : quidnî, cum alias scientias & artes magis excultas laudent, prudentiam etiam judicariam magis excultam præ rudibus amplectuntur legibus. Denique propter multitudinem, quam inter signa ægrotantis reipubl. referunt Politici, leges nostras vituperant. Advertendum verò, uti jam superius monitum, corpore nostro juris civilis non tantùm legum sancita contineri, sed ipsam quoque leges ad facta singularia applicandi prudentiam inibi proponi, quod, si vel unicum Digestorum titulum perlegas, deprehendes. Neque etiam simpliciter verum, quod multitudo legum vitiosam arguat rempublicam.

Ipse

Ipse namque Aristoteles *maximè*, dicit , *convenit rectè la-1. Rhet. 1.*
tas leges, quantum fieri potest, omnia definire, & quàm pau-
cissima judicis arbitrio relinquere : quod sanè absque plu-
 rimis legibus vix fieri potest : quò enim pauciores sunt
 leges , eò major judici conceditur potestas secundum jus,
 quod ipse sibi fingit , lites decidendi ; quò verò plures
 sunt leges , ex quibus omnis generis casus licet decidere,
 eò minus judici relinquitur. Quapropter sinistra quo-
 rundam de Legibus Romanis judicia nos minimè turbent,
 sed potius cum S. Gregorio , qui à miraculis quibus
 claruit *ἡ ἀρετὴ* Ⓞ fuit dictus , illarum singularem sa- *orat. Pande-*
 pientiam , pietatem & admirandam varietatem prædi- *gyr. ad ori-*
 cantes nocturna eas diurnaue versabimus manu : Et qui- *gin.*
 dem quod DEUS bene vertat , P A N D E C T A R U M
 E X P L I C A T I O N E M , exantlatò jam molesto Rectoratùs
 munere, die perendino Hora decima pro meridiana exor-
 diemur. Cum verò Jurisprudentiam docendi ratio ferè
 in his tribus consistat, in tradendis solidis cujusque mate-
 riæ principiis ac fundamentis ; in evolvendis controversis
 quæstionibus ; atque in exponendo ipsarum legum textu :
 nos neutrum horum negligemus, ita tamen, ut, cum singu-
 larum juris materiarum principia , ac nervosam contro-
 versiarum decisionem nostris ad Pandectas Dissertationi-
 bus, (quarum limatiorem nunc adornam⁹ editionem) com-
 prehenderimus, Publicis his Prælectionibus circa ipsum le-
 gum textum præcipuè simus occupati : quem summa, quan-
 tum fieri potest , brevitate dilucidabimus ; faciliora
 prætermitturi , ut possimus difficilioribus immorari : no-
 tabilia ad calamum dictabimus, reliqua differendo adde-
 mus : & cum non scholæ solùm , sed etiam vitæ sit di-
 scen-

scendum , ea quoque quæ usu obtinent , annotabimus.
Vestrum est , *Nobilissimi atque Eximii* DN. STUDIOSI,
ea , quâ hactenus consuevistis, attentione me porro audire :
ac industria atque frequentia vestra meum erudiendi vos
ardorem fovere atque augere. Ita enim fiet ut vestra o-
pera laborem meum, & meus labor vestram allevet o-
peram. B. V. P. P. XXV. Aug. A. O. R.

clō Ioc L.

Jova

¶ (C. J.) ¶
Jova Juva !

REPERTORIUM

Omniū, quæ in his evolutionibus expli-
cantur aut conciliantur, legum & textuum
Juris.

Numerus à *sinistrâ* positus *textus*, à *dextrâ* verò *pagi-*
nam denotat.

EX SACRA SCRIPTURA.

G <i>Enes. 2. vers. 24</i>	<i>pag. 404</i>	<i>Matth. 18. v. 17</i>	<i>442</i>
<i>Exod. 22. v. 25</i>	<i>383</i>	<i>19. v. 5. 6</i>	<i>404</i>
<i>Levit. 18. v. 8</i>	<i>405</i>	<i>Marc. 10. v. 7</i>	<i>ib.</i>
<i>25. v. 35</i>	<i>383</i>	<i>Luc. 6. v. 24</i>	<i>383</i>
<i>Deut. 6. v. 13. & 20</i>	<i>251</i>	<i>Epist. ad Rom. 7. v. 3</i>	<i>406</i>
<i>17. v. 17</i>	<i>405</i>	<i>Epist. 1. ad Cor. 5. v. 11</i>	<i>ib.</i>
<i>23. v. 19. & seq.</i>	<i>383</i>	<i>6. v. 16</i>	<i>404</i>
<i>2. Sam. 12. v. 8</i>	<i>405</i>	<i>7. v. 9. & 39</i>	<i>406</i>
<i>Psalms. 37. v. 21</i>	<i>285</i>	<i>Epist. 1. ad Timoth. 5. v. 24</i>	<i>251</i>
<i>Ezechiel 18. v. 8</i>	<i>383</i>	<i>ad Ebr. 6. v. 16</i>	<i>ibid.</i>

EX INSTITUTIONIBUS.

LIBER I.

Proœm.

§. 2
§. 3
§. 4
§. ult.

15

14

ibid.

ib.

TIT. I.

de Just. & Jure.

§. 2
§. 3

14

4

princ.

§. 2

§. 6

§. 9

§. 10

§. 11

§. fin.

TIT. II.

de J. N. G. & C.

419

71

20

17

17

178. 419

14. in fin.

ssff

TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. VI.		TIT. XXI.	
Qui & ex quib. caus. man. non lic.		De Author. tut. vel cur.	
<i>princ.</i>	530	<i>princ.</i>	89
<i>§. 3.</i>	<i>ibid.</i>	<i>§. 3.</i>	428
<i>§. 5.</i>	118	TIT. XXIII.	
<i>§. ult.</i>	90	De Curatoribus.	
TIT. IX.		<i>princ.</i>	119
De Patria potestate.		<i>§. 2.</i>	420
<i>§ fin.</i>	27	<i>§. 3.</i>	428
TIT. X.		TIT. XXV.	
De Nuptiis.		De Excus. tut.	
<i>princ.</i>	125	<i>§. 13.</i>	219
<i>§. fin.</i>	29	<i>§. 16.</i>	433
TIT. XI.		<i>§. pen.</i>	436
De Adoption.		TIT. XXVI.	
<i>§. 2.</i>	14. in fin. 184	De Suspect. tut.	
<i>§. 3.</i>	92	<i>§. 5.</i>	437
TIT. XII.		LIB. II.	
Quib. mod. patr. pot. solv.		TIT. I.	
<i>§. 6.</i>	15. in pr.	De Rerum divisione.	
TIT. XIII.		<i>§. 2.</i>	603
De Tutel.		<i>§. 10.</i>	34
<i>princ.</i>	89	<i>§. 16.</i>	132. 657
TIT. XIV.		<i>§. si duorum. 17.</i>	536
Qui testam. tut. dar. poss.		<i>§. 30.</i>	214. 611. 659
<i>§. 1.</i>	424. seq.	<i>§. 32.</i>	213
<i>§. ult.</i>	423	<i>§. 34.</i>	15. in pr.
TIT. XVI.		<i>§. 35.</i>	209. 210
De Cap. min.		<i>§. 37.</i>	221. 558
<i>§. 2.</i>	158	<i>§. 38.</i>	221
TIT. XX.		<i>§. 41.</i>	141
De Attilian. tut.		<i>§. 42.</i>	319
<i>§. 3.</i>	428	TIT. II.	
<i>§. 4.</i>	50	De Reb. corpor.	
		<i>§. un.</i>	35
		TIT.	

REPERTORIUM LL.

TIT. III. De Servitut.		TIT. XIV. De Hered. instit.	
§. 1.	226	§. 2.	415
§. 3.	229	§. ult.	453. seq.
TIT. IV. De Usufructu.		TIT. XVI. De Pupill. substit.	
§. 3.	221	pr.	456
TIT. VI. De Usucapion.		§. 4.	455
princ.	555. 556	TIT. XVII. Quib. mod. testam. infirm.	
§. 2.	558	§. 7.	452
§. 7.	560. 561	§. ult.	518
§. 8.	ibid.	TIT. XIX. De Inoffic. testam.	
§. fin.	329	princ.	177
TIT. VII. De Donation.		§. 2.	184
§. 2.	14. in fin. 337	§. 3.	195
TIT. IIX. Quibus alien. lic. vel non.		TIT. XIX. De Hered. qual. & diff.	
§. fin.	245	§. 2.	450
TIT. IX. Per quas person. cuique ac- quir.		TIT. XX. De Legatis.	
§. 4.	209	§. 1.	585
TIT. X. De Testam. ordin.		§. 4.	362. 635
§. 3.	16	§. 6.	198. 271
§. 5.	441	§. 8.	469
§. 9.	439	§. 10.	550
§. 10.	441	§. 19.	65
§. 11.	440. 441	§. 34.	448
TIT. XIII. De Exhered. lib.		TIT. XXIII. De Fideicommiss. hered. & ad SCtum Trebellian.	
§. 2.	450	§. 6.	109
		§. fin.	442
		S f f f 2 LIB.	

REPERTORIUM LL.

LIB. III.		TIT. XVI.	
TIT. I.		De Verb. oblig.	
de Heredit. quæ ab intest. de-		§. 4.	615
fer.		TIT. XX.	
princ.	178	De Inutilib. stipul.	
§. 13.	498	§. 1.	318
TIT. II.		§. 4.	124. 273
de Legitim. agnat. success.		§. 6.	634
princ.	497	§. 9.	85. 89. 258
§. 3.	16	§. 12.	632
§. 4.	ibid.	§. 18.	635
§. 7.	497	§. alteri 19.	569
§. ult.	62	TIT. XXI.	
TIT. V.		De Fidejuss.	
De success. cognat.		§. 4.	609
§. ult.	507	§. 5.	644
TIT. IX.		TIT. XXII.	
De Assign. libert.		De literar. oblig.	
§. 2.	494	tot. tit.	248. 250
TIT. X.		TIT. XXIII.	
De Bonorum possessione.		De Emt. vendit.	
princ.	237. 512	§. 1.	337
TIT. XII.		§. 2.	349
De Eo, cui libert. caus.		§. 3.	278. 338
§. 5.	531	TIT. XXV.	
TIT. XIV.		De Loc. conduct.	
De Obligation.		princ.	378
princ.	620	§. 3.	219. in pr. 344. 426
§. fin.	248	§. pen.	339
TIT. XV.		§. ult.	277
Quib. mod. re contrah. oblig.		TIT. XXVI.	
§. 1.	244. 263	De Societate.	
§. 2.	127. 274	§. 1.	308
§. ult.	227. 279. 280. 281	§. 2.	609
		§. fin.	

RÉPERTORIUM LL.

§. fin.	277. 279	§. 10.	664
TIT. XXIIIX.		TIT. V.	
De oblig. quæ quas. ex contract.		De Oblig. quæ quas. ex delict.	
tot. tit.	162	§. ult.	659
§. 1.	125. 127. 277	TIT. VI.	
§. 2.	38	De Actionibus.	
§. 3.	ibid.	Princ.	621
§. 5.	625	§. 1.	174. 621
§. 6.	263	§. 2.	14. 227
TIT. XXIX.		§. 3.	589
Per quas person. nob. acquir.		§. 5.	130. in pr.
Princ.	493	§. 6.	530. 578
§. 1.	ibid. 633	§. 7.	84. 356
TIT. XXX.		§. 10.	281
Quib. mod. toll. oblig.		§. 14.	244
§. 1.	647	§. 20.	174. 623
§. 3.	649	§. 28.	623
§. 6.	613	§. 29.	410
LIBER IV.		§. 30.	298
TIT. I.		§. 21.	142. 589. 616
De Oblig. quæ ex delict.		§. 33.	77
§. 1.	629	§. 34.	65
§. 3.	658	§. 35.	ibid.
§. 7.	657	§. penult.	435
§. 14.	58	§. ult.	618
§. ult.	269. 538. 629	TIT. VII.	
TIT. II.		Quod cum eo, qui in alien. pot.	
De vi bon. rapt.		est. est, negot. &c.	
Princ.	630	§. ult.	281
TIT. III.		TIT. VIII.	
De L. Aquil.		De Noxal. Action.	
§. 9.	628	Princ.	67
TIT. IV.		TIT. IX.	
De Injuriis.		Si quadrup. paup.	
§. 3.	693	§. 1.	231
		§. ult.	232
		§. sss 3	TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. XI.		§. retinenda. 4.	543
De Satisfation.		§. 6.	593
§. 4.	59	§. 7.	580
§. 5.	16	TIT. XVI.	
Tit. XII.		De pœn. tem. litig.	
De Perpet. & temporal. action.		§. ult.	56
Princ.	203. 627	TIT. XVII.	
§. 1.	521. 626. 629. 664	De Offic. Judic.	
§. fin.	629	§. 2.	36. 213
TIT. XIII.		§. 3.	589
De Exception.		§. 5.	374
Princ.	133	§. 11.	589
§. 1.	69. 91. 134	TIT. XIX.	
§. 2.	69. 134. 250. 631	De Publ. Judic.	
§. 3.	69. 70. 72	§. ult.	14
§. 4.	36. 69	§. 5.	673
TIT. XV.		§. 8.	ibid.
De Interdict.			

EX PANDECT.

De Confirm. Digest. ad Sen.		§. 5.	2
& omn. pop.		§. 9.	12. in med.
§. 23.	14	§. 13.	ibid.
L I B. I.		§. 29.	45
TIT. I.		§. 32.	45
De Just. & Jur.		TIT. III. De Legib.	
l. 1. §. 1.	3	l. 10.	23
§. 3.	9	l. 12.	ibid.
§. pen.	10	l. 14.	532
l. 16.	69. 70. pr. 284. 419	l. 17. §. 1.	36
l. 9.	21	l. 20.	11
l. 10. §. 1.	4. in med.	l. 31.	17. in fin.
§. 2.	2	l. 32. §. 1.	18. & 19
TIT. II. De Orig. Jur.		l. 49. §. 1.	36
l. 2.	334	TIT. IV.	
§. 3.	45	De Constitution. Princip.	
		l. 1. pr.	20
		TIT.	

REPERTORIUM LL.

Tit. V.		Tit. XIV.	
De Statu hominum.		De Offic. Prator.	
<i>l. 5. §. 2.</i>	25	<i>l. 3.</i>	40
<i>l. 7.</i>	25. 421	Tit. XV.	
<i>l. 14.</i>	25	De Offic. Præs. Vigil.	
<i>l. 17.</i>	34	<i>l. 3. §. 1.</i>	332
<i>l. 19.</i>	26. in pr.	Tit. XVI.	
<i>l. 24.</i>	26	De Officio Proconsulis.	
<i>l. 25.</i>	571	<i>l. 2. §. 1.</i>	42. in pr.
<i>l. pen.</i>	421	<i>l. 4.</i>	
Tit. VI.		<i>§. ult.</i>	41
De His, qui sui vel alieni Juris.		<i>l. 6. §. 1.</i>	41
<i>l. 6.</i>	27	<i>l. 7.</i>	
<i>l. 9.</i>	27. in pr.	<i>§. ult.</i>	46
<i>l. 10.</i>	570	<i>l. 13.</i>	41. 50
Tit. VII.		<i>l. 15.</i>	42. 50
De Adoption.		Tit. XIX.	
<i>l. 15.</i>	32	De Offic. Præs. id.	
<i>l. 17.</i>		<i>l. 3.</i>	48
<i>§. 2.</i>	32	<i>l. 4.</i>	42
<i>§. 3.</i>	ibid.	<i>l. 5.</i>	ibid.
Tit. IIX.		<i>l. 6. §. 1.</i>	42. 365
De Divis. rer. & qual.		<i>l. 16.</i>	47
<i>l. 1. §. 1.</i>	35	Tit. XIX.	
<i>l. fin.</i>	34. in med.	De Offic. ej. cui est mand.	
Tit. IX.		Jurisd.	
De Senatoribus.		<i>l. 1. princ.</i>	44. ab init. 45. 50. 57
<i>l. 3.</i>	39	<i>§. 1.</i>	41
Tit. XII.		<i>l. 4.</i>	51
De Offic. Præs. Urbi.		LIB. II.	
<i>l. ult.</i>	43. 48	Tit. I.	
Tit. XIII.		De Jurisdic.	
De Offic. Quæstor.		<i>l. 1.</i>	51. in pr.
<i>l. unic.</i>	503	<i>l. 3.</i>	45. 49
		<i>l. 4.</i>	131
			<i>l. 9.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 9</i>	460. 317. 514	<i>l. 9</i>	161
<i>l. 10</i>	167	<i>l. 10</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 6</i>	44. <i>in fin.</i> § 45	<i>l. 15</i>	59. 60
<i>l. 16</i>	41	§. 3	204
<i>l. 18</i>	47. <i>in fin.</i>	TIT. IX. Si ex noxal. caus. ag. &c.	
<i>l. ult.</i>	46		
TIT. II. Quod quisq; Jur. in al. stat. &c.		<i>l. 5</i>	61
		<i>l. ult.</i>	528
<i>l. 1</i>		TIT. X. De eo, per quem fact. est quo min. quis in jud. fist.	
§. <i>fin.</i>	674		
<i>l. 2</i>	111	<i>l. 3. §. 1</i>	121
<i>l. 3</i>		TIT. XI. Si quis caution. in jud. fist. &c.	
§. 5	54. 624		
TIT. III. Si quis Jus dic. non obtemp.		<i>l. 1</i>	
		§. 4.	279
<i>l. 1. pr.</i>	55	<i>l. 4.</i>	
§. 2	121	§. <i>pen.</i>	62. 340
TIT. IV. De in Jus Vocando.		<i>l. 5.</i>	101
		TIT. XII. de Feriis.	
<i>l. 8</i>	14. <i>in fin.</i>		
<i>l. 10</i>		<i>l. 1. pr.</i>	63. <i>in princ.</i>
§. 22	114	§. 1.	106
TIT. VII. Ne quis eum qui in jus voc. vi exim.		TIT. XIII. de Edendo.	
<i>l. 1</i>		<i>l. 1. in pr.</i>	56. <i>in fin.</i> 63. <i>in fin.</i> 94
§. <i>fin.</i>	57	§. 3.	08
<i>l. 4. §. 1</i>	57	<i>l. pen.</i>	514
<i>l. 5. §. 1</i>	57. 60. 55. 587	TIT. XIV. de Pactis.	
§. <i>pen.</i>	137		
TIT. IIX. Qui satisd. cog. &c.		<i>l. 1. pr.</i>	25. 95. 142. 249
		§. 3.	101
<i>l. 2</i>		<i>l. 4.</i>	
§. <i>fin.</i>	60	§. 3.	79
<i>l. 6</i>	369	<i>l. 7.</i>	
			§. 1.

REPERTORIUM LL.

§. 1.	3. 2. 633	l. 35.	103
§. 2.	2. 2. 70	l. 38.	286
§. 4.	345	l. 39.	82. 313
§. 5.	75. 76	l. 40. §. 2.	83
§. 6.	2. 2. 72	l. 46.	93
§. 7.	72. 351	l. 48.	79. 247. 316. 317
§. 14.	19. 351	l. 52. §. ult.	23
§. 15.	279	l. 61.	316
§. 16.	530	l. ult.	97
§. ult.	92. 97	Tit. XV.	
l. 10. §. 1.	108. 641	De Transact.	
§. 2.	97	l. 2.	101
l. 12.	96	l. 3. §. 1.	103
l. 13.	ibid.	l. 6.	102. 103
l. 14.	101	l. 7. pr.	102
l. 17. §. 1.	75	l. 8. pr.	104
§. 2.	72	§. 6.	ibid.
§. 4.	82. 97	§. 15.	ibid.
l. 18.	90	§. 17.	ib. 106
l. 21. §. 1.	90	§. 20.	104
§. 2.	97	l. 9. §. ult.	103
§. ult.	96. 97. 98	l. 11.	102
l. 23.	99. 647	l. 15.	101
l. 24.	99	l. 16.	108
l. 25. pr.	98. 99.	l. 75. §. 3.	105
§. 9.	99	LIB. III.	
l. 26.	ibid.	Tit. I.	
l. 2. pr.	100	De Postulando.	
§. 2.	73. 97	l. 2. §. 5.	166
§. 3.	90	§. 6.	110
§. 4.	83. 96. 100	Tit. II.	
§. 6.	77	De his, qui not. infam.	
§. pen.	632	l. 3.	114
l. 28. pr.	96	l. 4.	ibid.
§. 2.	116	§. ult.	75. 103
l. 30. §. fin.	653	l. 5.	75. 103
l. 33.	96. 97. 412	l. 6.	l. 6.

REPERTORIUM MELI

l. 6.	115	l. 3. §. 8.	127
§. 3.	75. 103. 104	§. 9.	24. in fin.
§. 4.	104	§. 10.	ibid.
§. fin.	115	l. 6. §. 3.	125
l. 10.	113	§. 9.	303
l. 11. §. 4.	115. 275	l. 10. §. 1.	246
l. 22.	113	l. 11.	126
Tit. III.		l. 23.	288
De Procurator. & defens.		l. 24.	265
l. 14.	678	l. 29.	422
l. 16.	123	l. 31. §. 2.	678
l. 22.	273	l. 32. pr.	126
l. 25.	122	l. 35.	612
l. 28.	116	l. 39.	31. 100. 651
l. 33. §. 3.	122	l. 41.	124
§. 4.	ibid.	l. 45.	305
§. 5.	122	Tit. VI.	
l. 35. §. fin.	96	De Calumniatoribus.	
l. 39. §. 1.	118	l. 1. §. 3.	104
l. 42.	669	l. 4.	631
l. 43. §. 4.	96	LIB. IV.	
l. 45.	124	Tit. I.	
l. 46. §. 3.	129	De Inintegr. restitut.	
l. 51.	118	l. 4.	132. 147
§. 1.	129. 618	l. 9. pr.	136
l. 64.	123	§. 1.	146
l. 67.	523. 539	l. fin.	149. 159
Tit. IV.		Tit. II.	
Quod cujusque Univers. nom.		Quod met. caus.	
l. 4.	124	l. 1.	136
l. 5.	ibid.	l. 7. pr.	136
l. 6. pr.	22. pr. 124. 426	§. 1.	ibid. 262
l. 7. pr.	246. 247	l. 8. pr.	ibid. 262
Tit. V. De Negot. gest.		l. 14. §. 3.	134
l. 1. §. 2.	125	§. 13.	135. 143
l. 2.	125. 305	§. ult.	

REPERTORIUM LL.

§. ult.	137	l. 3. pr.	421. 428
l. 17.	146	§. 5.	415
l. 20.	ibid.	§. 6.	147
l. 21. §. 5.	557	l. 6.	ibid.
l. 22.	134. 211. 447	l. 7. §. 2.	434
l. ult.		§. 9.	155
§. 1.	133	l. 9. pr.	147
§. 3.	ibid.	§. 2.	155. 275
Tit. III. de Dol. mal.		§. 4.	151
l. 1. §. 2.	89	§. ult.	530
l. 6.	376	l. 11. §. 6.	289
l. 7. pr.	135. 138. 140. 141. 530	l. 12.	289
§. 2.	89	l. 15.	149
§. 3.	143	l. 16. pr.	69. 149
§. 6.	631	§. 1.	135. 138
§. pen.	614	§. fin.	570
l. 9. pr.	143	l. 23.	118. 119
§. 2.	145	l. 24. §. 4.	148. in fin. 150. 212
§. 4.	144	l. 25. pr.	157. in fin.
l. 14.	613. 614	l. 27. §. 1.	148. 149. 212
l. 15. §. 1.	146	l. 29. §. 5.	157
§. 2.	ibid.	l. 37. §. 1.	155
l. 17. §. 1.	629	l. 38.	156. 393
l. 19.	144	l. pen.	147
l. 20.	ibid.		
§. 1.	613. 614		
l. 22.	255		
l. 23.	143		
l. 25.	144. 614		
l. 26.	629		
l. 33. pr.	ibid.		
l. 36.	111		
Tit. IV.			
De Minorib. 25. an.			
l. 1. pr.	23. in fin. 150		
§. ult.	420		
		l. 3. pr.	421. 428
		§. 5.	415
		§. 6.	147
		l. 6.	ibid.
		l. 7. §. 2.	434
		§. 9.	155
		l. 9. pr.	147
		§. 2.	155. 275
		§. 4.	151
		§. ult.	530
		l. 11. §. 6.	289
		l. 12.	289
		l. 15.	149
		l. 16. pr.	69. 149
		§. 1.	135. 138
		§. fin.	570
		l. 23.	118. 119
		l. 24. §. 4.	148. in fin. 150. 212
		l. 25. pr.	157. in fin.
		l. 27. §. 1.	148. 149. 212
		l. 29. §. 5.	157
		l. 37. §. 1.	155
		l. 38.	156. 393
		l. pen.	147
		Tit. V.	
		De Capit. minut.	
		l. 3. §. 1.	15. in pr.
		l. 5.	158
		§. 1.	438
		Tit. VI.	
		Ex quib. caus. maj. 25. an. &c.	
		l. 1. princ.	552
		§. 1. in fin.	122. 138
		§. 5.	130
		l. 3.	240
		l. 22.	157
		l. 23.	157

REPERTORIUM LL.

		LIB. V.	
		TITULUS I.	
		De Judiciis, &c.	
<i>l. 23. i.</i>	552	<i>l. 2. §. 1.</i>	49
<i>l. 26. §. 1.</i>	559	<i>§. 2.</i>	48
<i>§. 7.</i>	129. <i>in fin.</i> 130	<i>§. 4.</i>	170. 172
<i>§. 9.</i>	159	<i>l. 5.</i>	46. <i>in fin.</i>
<i>l. 28. pr.</i>	159	<i>l. 6.</i>	166. 167
<i>§. ult.</i>	130	<i>l. 8.</i>	171
<i>l. 39.</i>	159	<i>l. 12. §. 1.</i>	42
TIT. VII.		<i>l. 14. §. 1.</i>	110. <i>in fin.</i>
De Alienation. Jud. mut. caus.		<i>l. 19. pr.</i>	170
&c.		<i>§. 1.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 3. §. ult.</i>	206	<i>§. 2.</i>	179
<i>l. 4. §. 5.</i>	626	<i>§. fin.</i>	169
<i>l. 8. §. 3.</i>	453	<i>l. 20.</i>	620
TIT. IIX.		<i>l. 23.</i>	66. 198
De Recept. qui arbitr. recept.		<i>l. 24. §. fin.</i>	173
<i>l. 27.</i>	161	<i>l. 28. §. fin.</i>	203
<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 30.</i>	299
<i>l. 34.</i>	100	<i>l. 33.</i>	49. 64
<i>l. 32. §. 9.</i>	161.	<i>l. 35.</i>	198
<i>§. 14.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 37.</i>	175
<i>l. 46.</i>	66	<i>l. 38.</i>	173
TIT. X.		<i>l. 43.</i>	272
Naut. caup. stabul. &c.		<i>l. 44. §. 1.</i>	40
<i>l. 1. §. 2.</i>	162	<i>l. 46. pr.</i>	257
<i>§. 5.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 48.</i>	47
<i>§. 6.</i>	662	<i>l. 54.</i>	174
<i>§. fin.</i>	162	<i>l. 56.</i>	303
<i>l. 3. §. 1.</i>	163	<i>l. 57.</i>	513
<i>§. fin.</i>	165	<i>l. 64. pr.</i>	94
<i>l. 5. pr.</i>	162	<i>l. 77.</i>	26. <i>in fin.</i> 47. 124
<i>l. 6. pr.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 78.</i>	27. <i>in pr.</i> 47
<i>§. 2.</i>	163	<i>l. 79.</i>	65
<i>§. 3.</i>	<i>ibid.</i> 659. 661	TIT. II.	
<i>§. 4.</i>	659. 660	De Inoffic. testam.	
<i>l. 7. pr.</i>	163. 164. 282	<i>l. 1.</i>	
<i>§. pen.</i>	164		

REPERTORIUM LL.

l. 1.	186	§. 2.	559
l. 2.	177	§. 6.	200. 559
§. 9.	485	§. 11.	201. 520
l. 6.	33. in pr.	§. 17.	199
§. 1.	196	§. 28.	622
l. 8. §. 5.	197	l. 39.	214
§. 8.	32. 191	l. 41.	455
§. 9.	484	l. 42.	197. 198
l. 8. §. 11.	484	l. 51.	386
§. 16.	177	TIT. IV.	
l. 9. §. 10.	ibid.	Si pars hered. pet.	
l. 13.	195	l. 3.	203
l. 14.	187	l. 4.	ibid.
l. 15.	189. 197. 449	TIT. V.	
l. 16. §. 1.	190	De Fideicom. hered. pet.	
l. 17. §. 1.	177. 191	l. 1.	203
l. 19.	189. 190. 191	l. 2.	ibid.
l. 20.	177	LIB. VI.	
l. 23. §. fin.	193	TIT. I.	
l. 24.	190	De Rei vindicat.	
l. 32. pr.	187	l. 3. §. ult.	207
l. 35. §. 1.	93	l. 7.	537
TIT. III.		l. 9.	542. 549
De Heredit. petition.		l. 10.	173
l. 5.	602	l. 18.	359. 562. 563
l. 7. pr.	202	l. 23. §. 3.	15. in pr.
l. 9.	177	§. 6.	208
l. 13. §. 1.	199	l. 24.	175. in fin.
§. 9.	ibid.	l. 25.	66
§. fin.	197. 198	l. 27.	563
l. 16.	583	§. 3.	205
l. 17.	202. 537	§. 24.	206
l. 18. §. 1.	198	l. 36. §. 1.	206
l. 20. §. 14.	201	l. 38.	29
l. 23. §. fin.	583	l. 41. §. 1.	116
l. 25. §. 1.	373. 385	l. 44.	321
		TIT. 3	
		l. 48	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 48.</i>	213	<i>l. 44. §. 1.</i>	223
<i>l. 52.</i>	205	<i>l. 47.</i>	220. <i>in fin.</i>
<i>l. 56.</i>	117	<i>l. 53.</i>	225
<i>l. 58. in fin.</i>	206	<i>l. 56.</i>	202. 224
<i>l. 61.</i>	536	<i>l. 58. §. 1.</i>	473.
<i>l. 63.</i>	206	<i>l. 61.</i>	222
<i>l. 68.</i>	96	<i>l. 62.</i>	534
<i>l. 76.</i>	549	<i>l. 65.</i>	223
<i>l. 86.</i>	259	TIT. II.	
TIT. II.		De Usufr. accrescend.	
De Publician. in rem act.		<i>l. 1. §.</i>	266
<i>l. 7. §. 1.</i>	108	TIT. III.	
<i>§. 14.</i>	217	Quand. dies ususfr. leg. ced.	
<i>l. 9. §. 4.</i>	365	<i>l. un. pr.</i>	224. 473
<i>l. 11. §. 3.</i>	217	<i>§. 1.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. III.		<i>§. fin.</i>	220
Si ager vectig. i. e. emphyt.		TIT. IV.	
pet.		Quib. mod. ususfr. vel us.	
<i>l. 1.</i>	219	amitt.	
<i>§. 1.</i>	217	<i>l. 1. pr.</i>	604
LIBER VII.		<i>l. 5. pr.</i>	224
TIT. I.		<i>§. fin.</i>	143. 225
De Usufruct. &c.		<i>l. 6.</i>	143. 144
<i>l. 6.</i>	604	TIT. VI.	
<i>l. 8.</i>	223	Si ususfr. pet. &c.	
<i>l. 9. §. 2.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 1. §. 2.</i>	220
<i>l. 12. §. 2.</i>	221. 233	<i>l. 3. pr.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 13. §. 5.</i>	223	<i>l. 5. §. 4.</i>	222
<i>§. 6.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 46. §. 1.</i>	220
<i>l. 15.</i>	<i>ibid.</i>	TIT. IIX.	
<i>l. 20.</i>	473	De Usu & habitatione.	
<i>l. 26.</i>	221	<i>l. 12.</i>	241
<i>l. 33.</i>	328	TIT. IX.	
<i>l. 34. §. ult.</i>	225	Usufruct. quemad. cav.	
<i>l. 36. §. 1.</i>	224	<i>l. 14. §. 2.</i>	220
		<i>l. 19.</i>	<i>ibid.</i>
		LIB.	

REPERTORIUM LL.

L I B. IIX.		<i>l. 10.</i>	230
TIT. I.		<i>l. 12.</i>	602
De Servitute.		<i>l. 14. §. 1.</i>	236
<i>l. 5. §. 1.</i>	221	<i>l. fin.</i>	229
<i>l. 9.</i>	509	TIT. VI.	
<i>l. 14. §. 1.</i>	228	Quemad. servit. amitt.	
<i>l. fin.</i>	230	<i>l. 14.</i>	231
TIT. II.		<i>l. 17.</i>	ibid.
De Servit. Præd. urban.		L I B. IX.	
<i>l. 4.</i>	227	TIT. I.	
<i>l. 16.</i>	227. 228	Si quadrup. paup. fec. dic.	
<i>l. 17. §. 2.</i>	228	<i>l. 1. §. 2.</i>	231
<i>l. 27.</i>	236	<i>§. 6.</i>	232
<i>l. 40.</i>	228	<i>§. 7.</i>	231. 232
TIT. III.		<i>§. 10.</i>	231
De Servitut. præd. rust.		<i>l. 2. §. 1.</i>	232
<i>l. 5.</i>	229	<i>l. pen.</i>	ibid.
<i>l. 13.</i>	231	<i>l. 5.</i>	232
<i>l. 16.</i>	534	TIT. II. Ad L. Aquil.	
<i>l. 23. §. ult.</i>	229	<i>l. 5. §. fin.</i>	233
<i>l. 24.</i>	361	<i>l. 11. §. 3.</i>	235
<i>l. 33. §. ult.</i>	ibid.	<i>l. 15. §. 1.</i>	ibid.
<i>l. 35.</i>	160	<i>l. 23. §. 8.</i>	628
<i>l. 40.</i>	229	<i>§. fin.</i>	155
TIT. IV.		<i>l. 24.</i>	ibid.
Commun. præd. &c.		<i>l. 27. §. 3.</i>	235
<i>l. 6. pr.</i>	229	<i>§. 29.</i>	278
<i>l. 7. §. 1.</i>	ibid.	<i>l. 32.</i>	460
<i>l. 13.</i>	79	<i>l. 33.</i>	257
TIT. V.		<i>l. 37.</i>	303
Si servit. vindic. &c.		<i>l. 44.</i>	280
<i>l. 3. §. 1.</i>	227	<i>l. 49. §. 1.</i>	234. 606
<i>l. 4. §. 2.</i>	221	<i>l. 51.</i>	235
<i>l. 6. §. 3.</i>	241	TIT. III.	
<i>§. fin.</i>	509	De His qui effud. vel dej.	
<i>l. 7.</i>	602	<i>l. 1.</i>	
<i>l. 8. §. 5.</i>	599		

REPERTORIUM LL.

<i>l. 1.</i>	164	<i>l. 41.</i>	239
<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 52. §. 1.</i>	241
<i>l. 5. §. 5.</i>	626	<i>l. 54.</i>	237
<i>§. 10.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. ult.</i>	239
TIT. IV.		TIT. III.	
De Noxal. action.		Commun. divid.	
<i>l. 4. §. fin.</i>	65. 67	<i>l. 1.</i>	141
<i>l. 11.</i>	235	<i>l. 2. pr.</i>	99
<i>l. 12.</i>	232	<i>l. 4. §. 1.</i>	215
<i>l. 13.</i>	235	<i>§. 3.</i>	621
<i>l. 19.</i>	312	<i>l. 6.</i>	243
<i>l. 21. pr.</i>	232	<i>§. 2.</i>	241
<i>l. 24.</i>	198	<i>l. 7. §. 5.</i>	598
<i>l. 26. pr.</i>	198	<i>l. 12.</i>	512
<i>§. 2.</i>	104	<i>l. 18.</i>	66
<i>§. 5.</i>	67	<i>l. 19. §. 4.</i>	221
L I B. X.		<i>l. 25. §. 16.</i>	38
TIT. I.		<i>l. 28.</i>	315
Finium regund.		TIT. IV.	
<i>l. 4. §. 1.</i>	621	Ad Exhibend.	
<i>§. 4.</i>	236	<i>l. 3. §. 12.</i>	544
<i>§. 7.</i>	236. 508	<i>l. 5. §. 1.</i>	540
<i>l. 8. pr.</i>	621	<i>l. 9. §. 5.</i>	563
TIT. II.		<i>l. 12. §. 3.</i>	536
Famil. erciscund.		L I B. XI.	
<i>l. 1.</i>	240	TIT. I.	
<i>l. 2. §. 1.</i>	237	De Interrog. in Jur. fac.	
<i>l. 20. §. 4.</i>	239	<i>l. 20. §. 1.</i>	242
<i>§. 6.</i>	493	TIT. IV.	
<i>l. 22. §. pen.</i>	621. 622	De Fugitiv.	
<i>l. 25. §. 6.</i>	238	<i>l. 1. §. 5.</i>	557
<i>§. 16.</i>	276. 277. 279	TIT. VI.	
<i>l. 27.</i>	239	Si mens. fals. mod. dix.	
<i>l. 33.</i>	238	<i>l. 1.</i>	65
<i>l. 36.</i>	237	TIT. VII.	
<i>l. 37.</i>	<i>ibid.</i>	De Relig. & sumt. funer.	
		<i>l. 1.</i>	

REPERTORIUM LL.

l. 1. §. 16.	590	l. 22.	248
l. 2. §. 2.	243	l. 27.	148. 157. 247
§. 8.	509	l. 31.	261
l. 8.	663. 666	l. 32.	211. in med. 216
§. fin.	571	l. 36.	615
l. 9.	626	l. 40.	78. 392
l. 11.	316. 317	l. 41.	282
l. 12. pr.	590		
l. 14. §. 1.	84. 357. 666		
§. 2.	145. 305		
l. 22.	624		
l. 23.	ibid.		
l. 27.	625		
l. 33.	324		
l. fin.	24		

TIT. IIX.

De mort. infer. & sepulchr.
ædif.

l. 4.	556
-------	-----

L I B. XII.

TIT. I.

De Rebus cred. &c.

l. 2. §. 1.	244. 245
§. pen.	245
l. 3.	77. 248
l. 4.	244
l. 5.	392
l. 6.	247
l. 10.	77
l. 11. §. 1.	247. 382
l. 12.	245
l. 13. pr.	245
§. 1.	ibid.
l. 15.	244. 388
l. 19. §. 9.	245

TIT. II. De Jurejurand. &c.

l. 2.	101. 350
l. 9. pr.	635
§. 4.	89. 147
l. 13.	256
l. 17. §. 3.	304
l. 20. pr.	258
l. 27.	100
l. 28.	ibid.
l. 30. §. 1.	271
§. 3.	571
l. 33.	254
l. 34. §. 1.	101
§. 4.	260
l. 35. pr.	116. 254
l. 40.	350

TIT. III. De in lit. jurand.

l. 1.	257
l. 2.	ibid.
l. 3.	257. 259
l. 4. §. 4.	259
l. 5. pr.	169. 258
§. fin.	259. 624
l. 6.	624
l. 7.	57. 258
l. 8.	169. in fin.
§. 2.	257

Uuuu

TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. IV.		<i>l. 38.</i>	265
De condict. caus. dat. caus. non fecut.		<i>l. 39.</i>	264
		<i>l. 40. pr.</i>	70. 216
<i>l. 3. §. 4.</i>	72. in pr. 346. sq.	<i>l. 44.</i>	263. 264. 298
§. pen.	263	<i>l. 46.</i>	35
§. 9.	527	<i>l. 53.</i>	244
<i>l. 5. pr.</i>	348	<i>l. 56. pr.</i>	266
<i>l. 10.</i>	261	<i>l. 57.</i>	216
<i>l. 14.</i>	260	<i>l. 59.</i>	70. 71. pr.
<i>l. ult.</i>	348-349	<i>l. 60. pr.</i>	70. 350. 370
TIT. V.		<i>l. 63.</i>	528
De condict. ob turp. vel injust. caus.		<i>l. 65. §. 1.</i>	108. 379
		§. ult.	261
<i>l. 4. pr.</i>	262	<i>l. 66.</i>	265
§. 3.	635	<i>l. fin. §. 1.</i>	266
<i>l. pen.</i>	91. 634	§. 3.	ibid.
TIT. VI. de Condict. indeb.		LIB. XIII.	
<i>l. 6. pr.</i>	596	TIT. I. De Condict. furtiv.	
§. 2.	ibid.	<i>l. 1.</i>	269. 271
§. fin.	266	<i>l. 7. §. fin.</i>	628
<i>l. 8.</i>	264	<i>l. 8. §. 1.</i>	271
<i>l. 13. pr.</i>	106. 256. 650	<i>l. 9.</i>	268. 269. 629
§. 1.	86	<i>l. 15.</i>	268
<i>l. 14.</i>	ibid.	TIT. IV.	
<i>l. 15.</i>	254	De eo, quod cert. loc. dar. op.	
§. 1.	267	<i>l. 2. §. 3.</i>	640
<i>l. 26. §. 1.</i>	388	§. pen.	569
§. 12.	560	§. fin.	389
§. 13.	266. 267.	<i>l. 4.</i>	272
<i>l. 27.</i>	272	<i>l. 6.</i>	79
<i>l. 29.</i>	263	<i>l. 8.</i>	645
<i>l. 32.</i>	267	TIT. V. de Pecun. constitut.	
§. ult.	266	<i>l. 1. pr.</i>	23. in fin.
<i>l. 33.</i>	214. 216	<i>l. 2.</i>	283
§. 15.	267	<i>l. 3. §. 1.</i>	70
<i>l. 36.</i>	264		15.

REPERTORIUM LL.

<i>l. 5. §. 1.</i>	171	<i>§. ult.</i>	116
<i>§. 2.</i>	471	<i>l. 19.</i>	<i>ibid.</i>
<i>§. 5.</i>	273	<i>l. 21.</i>	369
<i>l. 8.</i>	273	<i>l. 22.</i>	277
<i>l. 9.</i>	261. 273	<i>§. 2.</i>	94
<i>l. 10.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 26.</i>	438
<i>l. 11.</i>	645	<i>l. 34.</i>	352
<i>l. 14. §. ult.</i>	273	<i>l. 36. §. 1.</i>	144
<i>l. 15.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 39.</i>	296
<i>l. 16. §. 1.</i>	272	<i>l. 41.</i>	359
<i>l. 21. §. fin.</i>	58	<i>l. 84.</i>	351

TIT. VI. Commod. vel contra.

<i>l. 3. pr.</i>	86. 212
<i>§. 3.</i>	259. 624
<i>l. 5.</i>	223
<i>§. 2.</i>	126. 274. 277. 280
<i>§. 4.</i>	274
<i>§. fin.</i>	547. seq.
<i>l. 16.</i>	94
<i>l. 17.</i>	245
<i>§. 1.</i>	624
<i>l. 18. pr.</i>	278
<i>§. 4.</i>	301
<i>§. 5.</i>	280

TIT. VII.

De Pignorat. act. vel contra.

<i>l. 1. §. fin.</i>	313
<i>l. 4.</i>	368
<i>l. 8. pr.</i>	215
<i>l. 9. §. 5.</i>	279
<i>l. 11. §. 5.</i>	359
<i>l. 13. pr.</i>	320. 321
<i>§. 1.</i>	274. 277. 280
<i>l. 14.</i>	277. 279
<i>l. 18. §. 2.</i>	367
<i>§. 3.</i>	362

LIB. XIV.

TIT. I.

De Exercitor. act.

<i>l. 1. pr.</i>	282
<i>§. 5.</i>	<i>ibid.</i>
<i>§. 12.</i>	<i>ibid.</i>
<i>§. 20.</i>	355
<i>§. 24.</i>	289
<i>l. 2.</i>	164. 282
<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i> 282
<i>l. 4.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 5. §. fin.</i>	164
<i>l. 7. §. 2.</i>	282
<i>§. 3.</i>	<i>ibid.</i>

TIT. II.

De Leg. Rhod. de jact.

<i>l. ult. §. pen.</i>	345
------------------------	-----

TIT. III.

De Instit. action.

<i>l. 5. §. pen.</i>	283
----------------------	-----

TIT. IV.

De Tribut. action.

<i>l. 3. §. 1.</i>	587
--------------------	-----

U u u u 2

TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. V.		l. 47. pr.	288
Quod cum eo, qui in alien. pot.		l. 48. §. ult.	116
est, neg. gest. esse dic.		TIT. III. De in rem verso.	
l. 2.	303	l. 1. §. ult.	289
TIT. VI.		l. 3.	288
De SCto Macedon.		§. 1.	246. 289
l. 1. pr.	635	§. 2.	ibid.
§. fin.	287	§. 7.	289
l. 3. pr.	398	§. 8.	ibid.
§. 1.	513	§. ult.	246
§. fin.	286	l. 10. §. 5.	560
l. 7. pr.	635	§. 6.	289
§. 2.	283	l. 11.	ibid.
§. 3.	635	l. 17. pr.	246. 289
§. 5.	ibid.	TIT. IV.	
§. 6.	ibid.	Quod jussu.	
§. pen.	488	l. 14.	247
§. fin.	287. 288	LIBER XVI.	
l. 9. §. 2.	635	TIT. I.	
§. pen.	296	Ad SCtum Vellejanum.	
l. 10.	284	l. 1.	289. 291
l. 11. pr.	635	l. 2. pr.	ibid. 292. 635
l. 17.	416	§. 1.	290. 292
l. ult.	398	l. 8. §. 3.	635
LIB. XV.		l. 18.	290
TIT. I.		l. 19.	291
De Peculio.		l. ult. §. pen.	293
l. 3. §. 10.	66	TIT. II.	
§. 11.	38	De Compensation.	
§. 12.	270	l. 2.	298
l. 5. §. 2.	ibid.	l. 4.	436
l. 9. §. 7.	675	l. 8.	299
l. 21. §. 1.	587	l. 10. §. 1.	298
l. 29. §. 1.	388	§. 2.	111. 269
l. 44.	270	l. 14.	294
		l. 21.	291.

REPERTORIUM LL.

l. 21.	436	l. 26. §. 6.	241
l. 22.	297	l. 28.	610. 647
Tit. III.		l. 29. pr.	159
Depositi vel contra.		l. 30.	304
l. 1. §. 2.	346	l. 33.	645.
§. 12.	305	l. 34.	244. 245
§. 13.	ibid.	l. 40.	365
§. 16.	86	l. 41.	304
§. 39.	94	l. 49.	538
§. 45.	348	l. 52.	470
l. 5. §. 1.	302	l. 56.	415
l. 7. §. 1.	139	l. 59. §. 1.	142. 304
§. 2.	572. 577. seq.	§. ult.	58
l. 8.	578	l. 60. §. fin.	116
l. 12. §. 2.	302	Tit. II.	
l. 17.	ibid.	Pro socio.	
l. 22.	624	l. 1.	309
l. 24.	526	l. 2.	ibid.
l. 26. pr.	96. 524	l. 3. §. fin.	135
l. 31. §. 1.	94. 285. 597	l. 6.	315
l. 32.	276. 301	l. 29. §. 1.	310
LIB. XVII.		l. 31.	99. 106
Tit. I. Mandati.		l. 38. §. 1.	241
l. 3. §. 2.	305	l. 43.	241
§. 3.	91	l. 45.	64. 233
l. 4.	305	l. 52. §. 2.	279. 309
l. 5. pr.	304. 305	§. 3.	274
l. 6. §. 3.	435	§. 4.	305. 310
l. 7.	112	l. 59. pr.	309
l. 9.	303	l. 60.	337. 387
l. 10. pr.	304	l. 65.	241
l. 12. §. 11.	283. 435.	§. 10.	311
§. 16.	348	l. 72.	279. 333
§. fin.	145	l. 74.	312
l. 24. §. 9.	92	l. 75.	162
		l. 63. §. 1.	311

REPERTORIUM LL.

LIB. XIIIX.		TIT. III.	
TIT. I.		De Lege Commiss.	
De contrah. emt.			
l. 1.	35	l. 4. §. 2.	156
l. 4.	425. 636	l. 6. §. ult.	156
l. 5.	ibid.	l. 7.	ibid.
l. 7. pr.	315. 318. 639	TIT. IV.	
l. 8.	425	De Hered. vel action. vend.	
l. 9. pr.	397	l. 2. pr.	328
§. 1.	636	§. 2.	92
l. 13.	372	§. 4.	328
l. 21.	313	§. 9.	ibid.
l. 25.	641	l. 2. §. 18.	328
l. 26.	244	TIT. V.	
l. 34. §. 4.	606	De Rescind. vendit. &c.	
l. 35. §. 1.	315	l. 3.	76
§. 4.	277. 333	l. 50.	338
§. 5.	245	TIT. VI.	
§. 6.	ibid.	De Peric. & commod. rei	
l. 38.	308	vend.	
l. 50.	76	l. 1. pr. §. 2.	205
l. 52. §. 3.	333	l. 2.	277
l. 62. §. 1.	636	l. 2. §. 1.	277. 335. 336
§. 2.	426	l. 3.	276. 277
l. 70.	636	l. 5.	334
l. 72.	76	l. 7.	328
l. 78. §. ult.	341	l. 10. §. 1.	336
l. ult. pr.	352. seq.	l. 11.	277. 278. 332. 333
TIT. II. de In diem addict.		l. 12.	334. 335
l. 2. §. fin.	319	l. 13.	ibid.
l. 4. §. 3.	318. 320	l. 14. §. 1.	333. 334. 336
§. 4.	319	TIT. VII.	
§. 5.	331	De Serv. exportand.	
l. 6.	ibid.	l. 3.	529
l. 16.	319. 331	l. 7.	106
l. ult.	106	l. 8.	529
			LIB.

REPERTORIUM LL.

L I B. XIX.		§. 6.	342.343
Tit. I.		l. 22.	634
De Action. emt. & vend.		l. 24. pr.	315
l. 1. pr.	337.378	§. 1.	359
l. 2. §. 1.	338	l. 25.	314
l. 3. pr.	ibid.	§. 7.	277.278.340
l. 11. §. 2.	337	l. 28.	641
§. 5.	138. 657	l. 30. §. fin.	333
§. 8.	374	l. 31.	341.
§. 9.	337.374	l. 33.	339
§. 12.	380	l. 38. §. 1.	113
§. 16.	381	l. 39.	339
§. fin.	333.380	l. 44.	361
l. 12.	337	l. 45. pr.	233
l. 13. §. 4.	138	l. 46.	314
§. 5.	ibid.	l. 54. pr.	272
§. 7.	586	l. 55. §. 7.	126
§. 12.	512	l. 56.	366
§. 19.	336	l. 58. §. 1.	640
§. 20.	ibid.	l. pen. §. 1.	342
§. 27.	138	Tit. IV. De Rer. permut.	
l. 21. pr.	425	l. 1. §. 2.	345.346.347
§. 2.	313	l. 7. §. 2.	346
l. 23.	92	Tit. V. De Præscript. verb. &c.	
l. 28.	641	l. 1.	64
l. 30. §. 1.	379	l. 2.	ibid.
l. 36.	277.338.511	l. 3.	ibid.
l. 42.	313.314	l. 5. §. 1.	348
l. 46.	337	§. 4.	305
l. 53. pr.	359	§. 5.	144
l. 54.	132. 277	l. 9.	261
Tit. II. Locat. conduct.		l. 14.	274
l. 2.	371	l. 15.	144.262.346.347
l. 9. §. 2.	339.340	l. 17. §. 5.	303. in pr.
l. 13. §. 5.	339	l. 19. §. fin.	345
l. 15. §. 2.	340	l. 22.	144
		l. 24.	

REPERTORIUM LL.

l. 24 384
l. ult. 349

LIB. XX.

TIT. I.

De Pignor. & hypothec.

l. 1. 355
§. 7. 106
l. 4. 80
l. 5. pr. 350
l. 6. 83. 358
l. 7. 358
l. 8. *ibid.*
l. 9. §. 1. 359
l. 12. 361
l. 14. §. 1. 350
l. 16. §. 1. 117
§. 2. 369
§. 7. 359
§. 8. 363
§. ult. 351. 353
l. 18. 366
l. 22. 359. 360
§. 2. 370
l. 29. §. 1. 362
l. 31. 320
l. 34. 362
l. 38. §. fin. 674

TIT. II.

In quib. caus. pign. vel hypothec. tacit. contr.

l. 1. 355
l. 3. 84
l. 4. 84. 357
§. 1. *ibid.* 226
l. 5. §. 1. 85. 357

l. 6. XIX. 366
l. 7. §. 1. 83. 85. 356
l. pen. 366

TIT. IV.

Qui pot. in pign. &c.

l. 3. 365
l. 5. 355
l. 6. *ibid.*
l. 7. 205
§. 1. 365
l. 8. 365. 577. 667
l. 9. §. ult. 638
l. 10. 363
l. 11. §. 1. 638
§. 2. 357
l. 12. §. 4. 369
§. fin. 364
l. ult. 365. 577

TIT. V. De Distract. pign.

l. 1. 370
l. 3. 424
l. 7. 316
§. 1. 321
§. ult. 367
l. 8. 316
l. 16. 370

TIT. VI.

Quib. mod. pign. vel hyp. solv.

l. 5. §. ult. 350
l. 6. 370
l. 8. §. 15. 368
l. 9. §. 1. 369
l. 10. 337
§. fin. 321
l. 12. pr. 368. *seq.*
l. 13. 350

LIB.

REPERTORIUM LL.

LIB. XXI.		LIB. XXII.	
TIT. I.		TIT. I.	
De Ædilit. Edict. &c.		De Usuris. &c.	
l. 1. §. 11.	372	l. 1.	248
l. 3.	<i>ibid.</i>	§. 1.	384. 392
l. 4. pr.	371. 372	l. 3. §. 2.	488
l. 9.	<i>ibid.</i>	§. 3.	487
l. 17. §. 14.	557	§. fin.	386
l. 23. §. 1.	323	l. 4.	96. 636. 642
§. 3.	674	l. 6.	560
l. 37.	371	l. 7.	385. 652
l. 40.	334	l. 9.	388. 393
l. 42.	<i>ibid.</i>	l. 13.	385
l. 43. §. 6.	372	l. 17. §. fin.	386
l. 63. §. 1.	371	l. 18. pr.	394
l. fin.	<i>ibid.</i>	§. fin.	392
TIT. II. De Eviction.		l. 24. §. 2.	128
l. 11.	334. 338	l. 25. pr.	211
l. 29. §. fin.	378. & seq.	l. 26.	534
l. 34. §. 1.	374	l. 28.	210
l. 37.	324	l. 32. pr.	392. 434
l. 42.	375	§. 1.	393
l. 43.	<i>ibid.</i>	§. 2.	336
l. 49.	375	l. 34.	208. in fin. 624
l. 51.	334. 374	l. 39.	303
l. 53. §. 1.	380	l. 38. §. 1.	261
l. 55. §. 1.	378	§. 3.	384
l. 56. §. 2.	379. 274	l. 45.	210
§. ult.	391	TIT. II. De Nautic. fœm.	
l. 64.	375	tot. tit.	309
l. 65.	370	l. 6.	395
l. 68.	381	l. 32. §. fin.	144
l. 69.	380	TIT. III.	
l. 73.	204	De Probation. &c.	
l. 74. §. fin.	575	l. 2.	147. 149
		Xxxx	l. 9.

REPERTORIUM LL.

<i>l. 9.</i>	638	<i>l. 6. pr.</i>	414.415
<i>l. 12.</i>	254	<i>l. 9. pr.</i>	139
<i>l. 16.</i>	27	<i>l. 12. §. 1.</i>	<i>ibid.</i> 150
<i>l. 24.</i>	81	<i>l. 17. pr.</i>	277
<i>l. 25. §. 1.</i>	148.149	<i>l. 20.</i>	29
TIT. V. De Testibus.		<i>l. 23.</i>	409
		<i>l. 26.</i>	352
<i>l. 3. §. 1.</i>	397.567	<i>l. 33.</i>	417
§. 5.	440	<i>l. 41. §. 3.</i>	375
§. 6.	<i>ibid.</i>	<i>l. 44. pr.</i>	407
<i>l. 9. §. 1.</i>	676	<i>l. 51.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 10.</i>	440	<i>l. 54.</i>	409
<i>l. 12.</i>	567	<i>l. 56. §. 1.</i>	415
<i>l. pen.</i>	440	<i>l. 63. §. 1.</i>	380
TIT. VI. De Jur. & fact. ignor.		<i>l. 66.</i>	221.314
		<i>l. 69. §. 4.</i>	409.474
<i>l. 5.</i>	565	<i>l. pen.</i>	417
<i>l. 7.</i>	264.631	TIT. IV. De Pact. dotal.	
<i>l. 8.</i>	160.631		
LIB. XXIII. TIT. I. De Sponsalibus.		<i>l. 2.</i>	417
		<i>l. 7.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 14.</i>	399	<i>l. 11.</i>	414. seq.
TIT. II. De ritu nuptiali.		<i>l. 12.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>l. 23.</i>	415. seq.
<i>l. 3.</i>	401	<i>l. 26. pr.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 12.</i>	135	§. 2.	415
<i>l. 18.</i>	33	§. 4.	416
<i>l. 19.</i>	407	TIT. V. De Fund. dotal.	
<i>l. 59.</i>	423.460		
<i>l. 64.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 17.</i>	412
<i>l. pen. §. 5.</i>	576	<i>l. ult.</i>	418
TIT. III. De Jure dot.		LIB. XXIV. TIT. I. De Donation. int. vir. & ux.	
<i>l. 11.</i>	411	<i>l. 3. §. 2.</i>	388
<i>l. 5. §. 5.</i>	407		<i>l. 5.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 5. §. 7.</i>	570	<i>l. 39.</i>	296
<i>l. 7.</i>	411	<i>l. 47.</i>	296. 186. 163
§. 2.	413	<i>l. 52. §. 5.</i>	124
<i>l. 26. §. 2.</i>	414		
<i>l. 45.</i>	223	LIB. XXV.	
<i>l. 32. §. 4.</i>	421	TIT. I.	
§. 10.	523	De Impens. in res dotal. fact.	
§. 11.	413	<i>l. 5.</i>	35
<i>l. 46.</i>	<i>ibid.</i>	§. 2.	298
<i>l. 48.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 7. §. 1.</i>	418
<i>l. 50.</i>	212	TIT. II.	
<i>l. 53.</i>	414	De Action. rer. amot.	
<i>l. 57.</i>	632	<i>l. 1.</i>	297
TIT. II.		<i>l. 6. §. 4.</i>	629
De Divort. & repud.		<i>l. 8.</i>	298
<i>l. 11.</i>	406	§. 1.	259
<i>l. 20.</i>	<i>ibid.</i>	§. 2.	<i>ibid.</i>
TIT. III.		<i>l. 9.</i>	257
Solut. matrim. quemad. dos pet.		<i>l. 21. §. 5.</i>	627
<i>l. 2.</i>	415	<i>l. fin.</i>	629
§. 1.	411	TIT. III.	
<i>l. 4.</i>	414	De Agnoscend. & alend.	
<i>l. 6.</i>	<i>ibid.</i>	lib. &c.	
<i>l. 7.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 1. §. 1.</i>	33
§. 5.	297	§. 7.	570
§. 13.	418	<i>l. 4.</i>	419
§. ult.	215	<i>l. 5. §. 7.</i>	408
<i>l. 11.</i>	245	TIT. IV.	
<i>l. 13.</i>	356	De Inspiciend. ventr. &c.	
<i>l. 14.</i>	609	<i>l. 1. §. 1.</i>	375
<i>l. 18. §. 1.</i>	411		
<i>l. 22. §. 2.</i>	375	LIB. XXVI.	
§. 3.	468	TIT. I.	
§. 5.	48. in pr.	De Tutel.	
<i>l. 24. §. 5.</i>	277	<i>l. 6. §. 2.</i>	50
<i>l. 25. §. 1.</i>	257	<i>l. 9.</i>	270
		XXXX 2	<i>l. 10.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 10.</i>	428	<i>l. 20.</i>	433
<i>l. 15.</i>	430	<i>l. 23.</i>	126
<i>l. 22.</i>	85	<i>l. 27.</i>	96
TIT. II. De Testam. tutel.		<i>l. 32. §. 4.</i>	148. in fin. 149
		<i>l. 33. §. 1.</i>	421
<i>l. 3. §. 1.</i>	427	<i>l. 42.</i>	356
<i>l. 4.</i>	422	<i>l. 46. §. 6.</i>	428
<i>l. 6.</i>	423	<i>l. 54.</i>	429
<i>l. 10. §. ult.</i>	424. 425. 527	<i>l. ult.</i>	587
<i>l. 19. §. 2.</i>	422	TIT. VIII. De Authorit. & consens. tut. & curat.	
<i>l. 26. §. fin.</i>	422. seq.	<i>l. 5. in fin. pr.</i>	86
<i>l. 31.</i>	422	<i>§. 1.</i>	ibid.
<i>l. 32. §. fin.</i>	425	<i>§. 2.</i>	429
TIT. III. De Confirmand. tut. vel cur.		<i>§. 4.</i>	ibid.
<i>l. 2.</i>	427	<i>l. 7. pr.</i>	ibid.
<i>l. 11.</i>	ibid.	TIT. IX. Quando ex fact. tut. &c.	
TIT. V. De Tut. & Curat. dat. ab his &c.		<i>tot. tit.</i>	587
<i>l. 1. §. 1.</i>	42. 50	<i>l. 3. §. 1.</i>	586
<i>§. fin.</i>	50	<i>l. 4.</i>	ibid.
<i>l. 3.</i>	50. 421	<i>l. pen.</i>	430
<i>l. 4.</i>	124	TIT. X. De Suspect. tutorib.	
<i>l. 13.</i>	420	<i>l. 1. §. 3.</i>	51
<i>l. 19. §. 1.</i>	428	<i>§. 4.</i>	ibid.
<i>l. 27. pr.</i>	50	<i>l. 3. §. fin.</i>	115
TIT. VII. De Administ. & peric. tut. &c.		<i>l. 4.</i>	ibid.
<i>l. 5.</i>	429	<i>l. 8.</i>	432
<i>§. 5.</i>	421	<i>l. 11.</i>	51
<i>§. 6.</i>	430	LIB. XXVII. TIT. I. De Executionibus.	
<i>l. 10.</i>	126. 277	<i>l. 1. §. 5.</i>	436
<i>l. 12. §. pen.</i>	408	<i>l. 2.</i>	
<i>l. 13. §. 1.</i>	126		
<i>§. fin.</i>	408. seq.		

REPERTORIUM LL.

<i>l. 2. §. 1.</i>	<i>27. in fin.</i>	LIBER XXIIIX.	
<i>l. 4.</i>	<i>433</i>	TIT. I.	
<i>l. 6. §. ult.</i>	<i>432</i>	Qui testam. fac. poss. &c.	
<i>l. 20.</i>	<i>436</i>	<i>l. 3.</i>	<i>436</i>
<i>l. 41. §. fin.</i>	<i>290</i>	<i>l. 5.</i>	<i>89</i>
TIT. II.		<i>l. 6. pr.</i>	<i>436</i>
Ubi pupill. educ. &c.		<i>l. 8. §. fin.</i>	<i>436</i>
<i>l. 4.</i>	<i>475</i>	<i>l. 13. §. fin.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. III.		<i>l. 16.</i>	<i>436</i>
De Tutel. & ration. distrah. &c.		<i>l. 18.</i>	<i>434</i>
<i>l. ult.</i>	<i>576</i>	<i>l. 20. §. 2.</i>	<i>439</i>
TIT. VI.		<i>§. 5.</i>	<i>440. seq.</i>
Quod fals. tut. negot. gest. eff.		<i>l. 21. §. fin.</i>	<i>438</i>
dic. &c.		<i>l. 22. pr.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 9. §. 1.</i>	<i>268. 627</i>	<i>l. 24.</i>	<i>81</i>
TIT. VII.		<i>l. 29. pr. & §. 1.</i>	<i>466. 195</i>
De Fidejuss. & nominato-		TIT. II.	
rib. &c.		De Lib. & posthum. &c.	
<i>l. ult. §. 1.</i>	<i>433</i>	<i>l. 7.</i>	<i>451</i>
TIT. IIX.		<i>l. 11.</i>	<i>564</i>
De Magistr. conveniend.		<i>l. 13. §. pen.</i>	<i>527</i>
<i>l. 1. §. 2.</i>	<i>50</i>	TIT. III.	
<i>§. 6.</i>	<i>428</i>	De Injust. rupt. & irr. fact.	
TIT. IX.		test.	
De Reb. eor. qui sub tut. &		<i>l. 2.</i>	<i>451</i>
cur. &c.		<i>l. 15.</i>	<i>450</i>
<i>l. 10.</i>	<i>199</i>	<i>l. 18.</i>	<i>448</i>
TIT. X.		TIT. IV.	
De Curatorib. furios. & al. &c.		De His, quæ in testam.	
<i>l. 1. pr.</i>	<i>85. 87. 434. 436. 655</i>	del. &c.	
<i>l. 6.</i>	<i>85</i>	<i>l. 1. §. 3.</i>	<i>490</i>
<i>l. 7. §. 1.</i>	<i>610</i>	<i>l. fin.</i>	<i>81</i>
<i>l. 10.</i>	<i>87</i>	TIT. V.	
<i>l. 16.</i>	<i>85</i>	De Hered. instituend.	
<i>l. 17. §. 5.</i>	<i>435</i>	<i>l. 3. §. 1.</i>	<i>461</i>
		<i>Xxxx 3</i>	<i>l. 6.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 6.</i>	528	<i>l. 24.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 9.</i>	476	<i>l. 26.</i>	429
§. 2.	65		
§. 13.	451	LIB. XXIX.	
<i>l. 31.</i>	467	TIT. I.	
<i>l. 32.</i>	454	De Testament. milit.	
<i>l. 35. pr.</i>	453	<i>l. 17. pr.</i>	461
<i>l. 37. pr.</i>	445	<i>l. 37.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 38. pr.</i>	453	TIT. II.	
<i>l. 40.</i>	454. seq.	De Acquir. vel omitt. he- red.	
<i>l. 42.</i>	476	<i>l. 5. §. 1.</i>	434
<i>l. 49. §. 1.</i>	452	<i>l. 6. §. 1.</i>	490
<i>l. 50.</i>	237. 476	<i>l. 12.</i>	149
<i>l. 58. §. 1.</i>	179	<i>l. 21. §. ult.</i>	462
<i>l. 66.</i>	462	<i>l. 25. §. 4.</i>	490
<i>l. 68.</i>	424	<i>l. 30. §. 4.</i>	106
<i>l. 82.</i>	444	§. 6.	203
<i>l. 85.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 34. §. 1.</i>	461
<i>l. 86.</i>	454	<i>l. 37.</i>	462
TIT. VI.		<i>l. 43.</i>	<i>ibid.</i>
De Vulgar. & pupillar. substit.		<i>l. 54.</i>	456
<i>l. 1. §. 2.</i>	456	<i>l. 82.</i>	452. 466
<i>l. 8. §. 1.</i>	584	<i>l. 83.</i>	328
<i>l. 10. §. 5.</i>	456	<i>l. 86.</i>	160
<i>l. 37.</i>	445	TIT. III.	
<i>l. 42.</i>	456	Testam. quemad. aper. &c.	
<i>l. 43. pr.</i>	436	<i>l. 2. §. 1.</i>	589
TIT. VII.		<i>l. 5.</i>	95. 103
De Condition. instit.		TIT. IV.	
<i>l. 4.</i>	477	Si quis omitt. caus. testam.	
<i>l. 8. pr.</i>	478	<i>l. 6. §. 8.</i>	111
§. pen.	479	<i>l. 8.</i>	527
<i>l. 11. §. 13.</i>	478	<i>l. 24.</i>	586
<i>l. 12.</i>	456	TIT. V. De SCto Syllan. &c.	
<i>l. 15.</i>	478	<i>l. 3. §. 4.</i>	24. circ. f.
<i>l. 23.</i>	479		<i>l. 15</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 15. §. fin.</i>	666	<i>§. 9.</i>	637
<i>l. 25. §. ult.</i>	670	<i>l. 86. §. 2.</i>	425
TIT. VII.		<i>l. 91. §. fin.</i>	221
De Jur. Codicill.		<i>l. 108. §. 12.</i>	468
<i>l. 3. §. 1.</i>	465.	<i>l. 114. §. 5.</i>	467
<i>l. 8. §. 1.</i>	445	<i>§. 15.</i>	324
<i>§. 3.</i>	465	<i>§. 16.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 11.</i>	<i>ibid.</i>	LIB. XXXI.	
<i>l. 16.</i>	103	TIT. II.	
<i>l. pen.</i>	465	De Legat. & fideicommiss.	
LIB. XXX.		<i>l. 1. pr.</i>	424. 528
TIT. I.		<i>l. 3.</i>	479
De Legat. & fideicomm.		<i>l. 7.</i>	472
<i>l. 1. pr.</i>	454. 472. 473	<i>l. 10.</i>	266
<i>l. 11.</i>	482	<i>l. 17.</i>	476
<i>l. 12.</i>	641	<i>l. 19.</i>	266
<i>l. 15. §. fin.</i>	423	<i>l. 27. §. 29.</i>	465
<i>l. 16. pr.</i>	470	<i>l. 34. §. 1.</i>	469
<i>l. 17.</i>	423	<i>l. 49. §. 1.</i>	467
<i>l. 20.</i>	468	<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 34. §. 9.</i>	469	<i>l. 56.</i>	18. in pr.
<i>l. 39.</i>	666	<i>l. 57.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 40.</i>	468	<i>l. 67. pr.</i>	324
<i>l. 41. §. 1.</i>	355	<i>§. 2.</i>	324
<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 68.</i>	551
<i>l. 43. §. 1.</i>	223	<i>l. 73.</i>	375
<i>§. pen.</i>	424	<i>l. 76.</i>	446
<i>l. 44. §. 4.</i>	468	<i>l. 77. §. 5.</i>	446
<i>l. 45. §. 5.</i>	276	<i>§. 8.</i>	238
<i>l. 47. §. pen.</i>	468	<i>§. 31.</i>	171
<i>l. 54. §. 1.</i>	478	<i>l. 82.</i>	468
<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>	<i>§. fin.</i>	466. 468
<i>l. 68. §. 1.</i>	466	<i>l. 68. pr.</i>	517
<i>l. 75. §. pen.</i>	576	<i>l. 87.</i>	516
<i>l. 84. §. 8.</i>	471	<i>§. 1.</i>	393
			<i>l. 88.</i>

REPERTORIUM LL.

l. 88. §. fin. 442
l. ult. §. 2. 467

LIB. XXXII.

TIT. III.

De Legat. & fideicommiss.

l. 1. §. 4. 43
§. pen. 484
l. 3. 80
l. 7. 451
l. 11. §. 1. 466
§. 5. 479
§. 11. 477
§. ult. 95. 642
l. 14. §. fin. 635
l. 22. 450
l. 29. §. 3. 378
l. 34. 324
l. 37. §. 5. 438
l. 38. §. 2. 470
l. 39. §. 4. 474
l. 41. §. 7. 416
§. 9. 472
§. 11. 406
l. 59. 469
l. 73. §. pen. 362
l. 79. §. 2. 468
l. 87. 473

LIB. XXIII.

TIT. I.

De Annuis legat. &c.

l. 8. 221. 473
l. 20. §. 1. 478. 340
l. 20. 478
§. 1. 340

TIT. II.

De Ufu & usufr. &c.

l. 22. 473
l. 26. 220. 224
l. 38. 473
l. 41. 224. 473

TIT. IV.

De Dot. præleg.

l. 1. §. 12. 483
l. 2. §. 1. 487

TIT. VII.

De Instruēt. fund. vel instrum. legat.

l. 5. 469

TIT. IIX.

De Pecul. legat.

l. 1. pr. 474
l. 3. *ibid.*

TIT. X.

De Supelleēt. leg.

l. 3. §. fin. 40. *in fin.*

LIB. XXXIV.

TIT. I.

De Aliment. vel cibari. leg.

l. 3. 624
l. 6. 475
l. 7. *ibid.*
l. 12. 437

TIT. II.

De Aur. argent. mund. &c.

l. 32. §. 4. 362

TIT. III.

De Liber legat.

l. 3. §. 3. 98. 100
l. 28. §. 4. 475
l. 29

REPERTORIUM LL.

<i>l. 29.</i>	8	<i>l. 55.</i>	477. 639. 640
<i>l. ult. §. 2.</i>	475	<i>l. 64. §. 1.</i>	531
TIT. IV.		<i>l. 67.</i>	477
De Adimend. vel transfer.		<i>l. 69.</i>	639. 640
leg. &c.		<i>l. 72. §. 5.</i>	472
<i>l. 10. §. fin.</i>	476	<i>§. 7.</i>	263
<i>l. 14.</i>	476	<i>l. 74.</i>	472
<i>l. 27.</i>	ibid.	<i>l. 94.</i>	477
<i>l. pen. §. 1.</i>	475	<i>l. 99.</i>	621
TIT. V.		<i>l. 102.</i>	445
De Reb. dub.		TIT. II.	
<i>l. 7.</i>	203	Ad Leg. Falcid.	
<i>l. 9. §. 3.</i>	477	<i>l. 3. §. 2.</i>	485
<i>l. 14.</i>	440. 441	<i>l. 5.</i>	468
<i>l. 24.</i>	463	<i>l. 6.</i>	482
TIT. IIX.		<i>l. 8.</i>	468
De His, quæ pro non script.		<i>l. 14.</i>	486
hab.		<i>l. 15. §. 1.</i>	482
<i>l. 3.</i>	451	<i>l. 21. pr.</i>	86
TIT. IX.		<i>l. 24. §. 1.</i>	221
De His, quæ ut indign. aufer.		<i>l. 26. pr.</i>	585
<i>l. 12.</i>	451	<i>l. 30. §. 6.</i>	485
LIB. XXXV.		<i>l. 32. §. 4.</i>	480
TIT. I.		<i>l. 35.</i>	481
De Condition. & demonstr.		<i>l. 40.</i>	ibid.
&c.		<i>l. 43.</i>	394. 481
<i>l. 1. §. 1.</i>	479	<i>l. 46.</i>	482
<i>l. 5.</i>	429	<i>l. 56. pr.</i>	481
<i>l. 6.</i>	479	<i>§. 1.</i>	288
<i>l. 7.</i>	477	<i>l. 62.</i>	312
<i>l. 17.</i>	23	<i>l. 63.</i>	257
<i>l. 37.</i>	479	<i>l. 68.</i>	224
<i>§. 1.</i>	480	<i>l. 71.</i>	480. 481
<i>l. 40. §. 2.</i>	ibid.	<i>l. 83.</i>	288
<i>l. 52.</i>	479	<i>l. 91.</i>	472. 486
		rrrr	TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. III.		l. 25. §. 1.		429
Si cui plus, quàm per leg.		§. 5.		86
Falcid. &c.		TIT. III.		
l. 1. §. pen.		Ut legator seu fideic. serv.		
484		caus. cav.		
LIB. XXXVI.		l. 1. §. 10.		473
TIT. I.		l. 5. §. 1.		602
l. 1. §. 1.		l. 7. in fin.		59
§. 6.		l. 11.		636
§. 8.		l. 14.		673
§. 14.		l. 17.		645
§. 17.		l. ult. §. pen.		44
§. 19.		TIT. IV.		
l. 6. §. 2.		Ut in possess. leg. vel fideic. &c.		
l. 9.		l. 6.		225
l. 13. §. 2.		l. 9.		601
l. 14. §. 4.		l. 11.		205
l. 22. §. 2.		LIB. XXXVII.		
§. 3.		TIT. I.		
l. 32.		De Bonorum possess.		
l. 37.		l. 7. §. 2.		490
l. 43.		l. 14.		491
l. 45.		TIT. II.		
l. 50.		Si tab. testam. extab.		
l. 55. §. 2.		l. unic.		452
§. 3.		TIT. IV.		
l. 58. §. 4.		De Bonor. poss. contr. tab.		
l. 59.		l. 3. §. 5.		187
l. 64. pr.		l. 10. §. 4.		191. 193
l. 74. pr.		l. 12. §. 1.		451
l. 78. §. ult.		l. 16.		211
TIT. II.		l. pen.		69. 421
Qn. dies legator. vel fideic. &c.		l. 21.		ibid.
l. 16. §. 1.		TIT. V.		
l. 22.		De Leg. præstand. &c.		
l. 24.		l. 15.		

REPERTORIUM LL.

<i>l. 15. §. 1.</i>	491	LIB. XXXIIX.	
<i>l. 16.</i>	<i>ibid.</i>	TIT. I.	
TIT. VI. De Collat. bonor.		De Oper. libert.	
<i>l. 1.</i>	492	<i>l. 3. §. 14.</i>	445
<i>§. 9.</i>	58	TIT. II.	
<i>§. 16.</i>	493	De Bon. libert.	
<i>l. 6.</i>	406	<i>l. 10. §. fin.</i>	324
<i>l. ult.</i>	25	<i>l. 44. §. fin.</i>	194
TIT. VII.		TIT. V.	
De Ventr. in possess. mittend.		Si quid in fraud. patron. &c.	
<i>l. 8.</i>	494	<i>l. 5. §. 1.</i>	259
TIT. IX.		TIT. IX.	
De Conjung. cum emancip.		De Success. Edict.	
lib. ej.		<i>l. 1. §. 10.</i>	187
<i>l. 1.</i>	496	TIT. X.	
<i>§. 3.</i>	187	De Gradib. &c.	
<i>§. 5.</i>	189. 191. 193. 456	<i>l. 4. §. 2.</i>	69
<i>l. 3.</i>	139	<i>l. 10. pr.</i>	494
TIT. X. De Carbon. Edict.		TIT. XII.	
<i>l. 1. §. ult.</i>	494	De Veteran. & milit. success.	
<i>l. 6. §. 5.</i>	475	<i>l. 2.</i>	495
<i>§. ult.</i>	602	TIT. XV.	
TIT. XII.		Quis ordo in poss. serv.	
Si à parent. quis manumiss. sit.		<i>l. 2. §. 1.</i>	51
<i>l. 3. §. fin.</i>	195	TIT. XVI.	
TIT. XIII.		De Suis & legitim. hered.	
De Bonor. possess. ex testam.		<i>l. 1. §. 4.</i>	158. 187
milit.		<i>§. pen.</i>	420. 421. 456
<i>l. unic.</i>	461	<i>l. 2. §. 6.</i>	421
TIT. XIV.		<i>l. 3. §. 10.</i>	203
De Jure patronat.		<i>l. 11.</i>	503. 505
<i>l. 16. §. 1.</i>	519	<i>l. ult.</i>	92. 93
TIT. XV.		TIT. XVII.	
De Obseq. parent. & patron.		Ad Sctum Tertull. &c.	
præst.		<i>l. 2.</i>	190
<i>l. 2.</i>	113	<i>§. 28.</i>	423
		<i>ryyy 2</i>	LIB.

REPERTORIUM LL.

LIBER XXXIX.

TIT. I.

De Oper. nov, nunc.

l. 1. pr.	510
l. 3. §. 1.	508
l. 5. §. 1.	509
§. 8.	118
§. 15.	508
l. 14.	509
l. 16.	571
l. 20. pr.	95. 642
§. 1.	510
§. 3.	ibid.
§. 6.	509
l. 21. §. 4.	95. 642
l. penult.	54

TIT. II.

De Damn. infect. &c.

l. 13. §. 2.	232
l. 15. §. 15.	364
§. 16.	512
§. 17.	364
§. 33.	512
l. 16.	590
l. 18. §. 7.	511
§. 9.	338. 511
l. 21. pr.	132
l. 24. pr.	590. seq.
§. fin.	284
l. 32.	512
l. 38.	338. 511
l. 39.	512
§. 1.	678
l. 40. §. 1.	512
l. 43. §. 1.	512
l. 45.	602

TIT. III.

De Aq. & aq. pluvi, arc.

l. 1. §. 3.	312
§. 4.	313
§. 15.	513
§. 21.	590
l. 2. §. 3.	23
l. 6. §. 2.	236
§. 3.	ibid.
l. 11. §. 5.	236

TIT. IV.

De Publican. &c.

l. 9. §. 4.	513
§. 5.	119
§. fin.	514
l. ult. §. pen.	630

TIT. V.

De Donation.

l. 7. pr.	116
§. 6.	525
l. 9. §. fin.	564
l. 13.	533
l. 18.	385
§. fin.	373. 636
l. 19. §. 2.	651
l. 22.	517
l. 27.	373. 519
l. 28.	96
l. 31. §. 2.	492
l. 32.	518
l. 33.	171
l. 34. §. 1.	373
l. 35. §. 4.	416
§. 5.	ibid.
l. 36.	486
	TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. VI.		l. 4. §. 1.	478
De Mort. caus. donation. &c.		§. 5.	343
l. 3.	526	l. 9. pr.	528
l. 4.	ibid.	§. ult.	ibid.
l. 13. §. 1.		l. 16.	ibid.
l. 25. §. 1.	437. 525	l. 29.	528
l. 27.	526	TIT. VIII.	
l. 35. §. 4.	ibid.	Qui sine manum. ad libert.	
l. 42.	615. 616	perven.	
LIB. XL.		l. 1.	524. 529. 530
TIT. I.		l. 3.	524. 529
De Manumission.		TIT. IX.	
l. 4.	558. in pr.	Qui & à quib. manum. lib.	
TIT. II.		non fiunt, &c.	
De Manumiss. vindict.		l. 5. §. 2.	530
l. 9.	53	l. 8. §. 1.	ibid.
l. 17. §. 1.	42	l. 11. §. 1.	530
TIT. IV.		l. 12. §. 1.	12. 22
De Manumiss. testam.		l. 19.	40
l. 2.	530	l. 27. pr.	473
l. 12. pr.	478	TIT. XII.	
l. 39.	469	De Liberal. caus.	
l. 56.	427	l. 15.	565
TIT. V.		l. 20. §. 3.	69
De Fideicom. libert.		l. 25. §. 1.	553
l. 3.	24. in fin.	§. 2.	426
l. 4. §. 7.	530	l. 29.	ibid.
§. 8.	59. in pr.	l. 30.	570
l. 24. §. 10.	90. 95. 195	TIT. XIV.	
§. 11.	465	Si libert. ingen. esse dicetur.	
§. 17.	24	l. 2.	556
l. 30. §. 5.	552	LIB. XLI.	
l. 38.	489	TIT. I.	
TIT. VII.		De Acquir. rer. domin.	
De Statulib.		l. 7. §. 1.	323
		xyxy 3	§. 12

REPERTORIUM LL.

§. 12.	223. 538	l. 23. pr.	596. 600
l. 24.	536	l. 24.	533. 557
l. 26.	369	l. 25. §. fin.	543
l. 35.	141. 263. 538	l. 30. §. 5.	553
l. 37. §. 1.	492	l. 34.	554
§. ult.	533	§. 2.	531
l. 40.	561	l. 36.	544
l. 44. §. 1.	531	l. 37.	ibid.
l. 48. §. 1.	217. 532	l. 39.	302
l. 49.	492	l. 40.	544
l. 55.	535	l. 46.	594
l. 65. §. ult.	536	l. 47.	656
l. ult.	362	l. 49.	540

TIT. II.

De Acquir. vel amit. possess.

l. 1. §. 3.	86
§. 5.	531
§. 8.	540
§. 12.	532
§. 15.	544
§. pen.	535. 550
l. 3. pr.	583
§. 1.	540. 545. 551
§. 4.	550
§. 6.	543
§. 7.	ibid.
§. ult.	86. 512. 656
l. 6. §. fin.	543. 582
l. 12. §. 1.	176. 532. 540. 583
l. 13. §. fin.	560
l. 14. pr.	544
l. 15.	ibid.
l. 16.	ibid.
l. 17. pr.	594. 600
l. 18. §. 2.	535
§. ult.	551

TIT. III.

De Usurp. & usucap.

l. 1.	556.
l. 2.	564
§. 1.	563
§. 2.	ibid.
l. 3.	565
l. 4. §. 5.	558
§. 11.	ibid.
§. 16.	557
§. 22.	595
§. 27.	69
§. 28.	596
§. fin.	565
l. 5.	594
l. 7. §. 4.	559
l. 10. pr.	ibid.
l. 15. pr.	531
§. pen.	217. 560
l. 26.	603
l. 28.	531
l. 31. §. 5.	260. 502
l. 32.	200
	l. 33

REPERTORIUM LL.

<i>l. 33. §. 2.</i>	136. 595	<i>l. 6. §. 1.</i>	67
<i>§. 4.</i>	544	<i>§. fin.</i>	613
<i>l. 39.</i>	603	<i>l. 13. pr.</i>	642
<i>l. 40.</i>	552	<i>§. fin.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 43. pr.</i>	561	<i>l. 14.</i>	570
<i>l. 44. §. 2.</i>	200. 557. 560	<i>l. 15. §. 4.</i>	586
TIT. IV.		<i>l. 16.</i>	311. 570
Pro emtore.		<i>l. 27.</i>	679
<i>l. 1.</i>	108	<i>l. 28.</i>	570
<i>l. 2. pr.</i>	558. seq.	<i>l. 41.</i>	417.
<i>§. 3.</i>	319	<i>l. 45. §. 1.</i>	570
<i>§. 6.</i>	236	<i>l. 51.</i>	588
<i>§. 15.</i>	200. 361	<i>l. 55.</i>	570
<i>§. 17.</i>	560. seq.	<i>l. 62.</i>	570
<i>§. fin.</i>	563	TIT. II.	
<i>l. 3.</i>	108	De Confess.	
<i>l. 7.</i>	598	<i>l. 6. §. pen.</i>	155
<i>§. 1.</i>	236	TIT. III.	
<i>l. 8.</i>	283. 434	De Cession. bonor.	
<i>l. 9.</i>	564	<i>l. 4.</i>	618
<i>l. 10.</i>	558. 564	<i>l. 6.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 12. §. 8.</i>	562	<i>l. 7.</i>	618
<i>l. 15.</i>	552	TIT. IV.	
TIT. V.		Quib. ex caus. in poss. eatur.	
Pro hered. vel pro possess.		<i>l. 6. pr.</i>	571
<i>l. fin.</i>	563	TIT. V.	
TIT. VI.		De Reb. auth. Jud. possid. &c.	
Pro donato.		<i>l. 1. §. 11.</i>	576
<i>l. 2.</i>	563	<i>l. 2.</i>	272
LIB. XLII.		<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. I.		<i>l. 4.</i>	638
Re Re Judic.		<i>l. 6.</i>	370
<i>l. 4. §. 1.</i>	430	<i>l. 7.</i>	625
<i>§. 8.</i>	144	<i>l. 12.</i>	364
<i>l. 5.</i>	49	<i>l. 16.</i>	325
		<i>l. 19.</i>	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 19.</i>	576	TIT. III.	
§. 1.	256	Quod Legator.	
<i>l. 24. §. 2.</i>	377	<i>l. 1.</i>	473
<i>l. 26.</i>	355	§. 1.	585
<i>l. 34.</i>	355. 577	§. 2.	411
<i>l. 37.</i>	667	§. 5.	585
TIT. VI.		§. 16.	58
De Separation.		§. 17.	<i>ibid.</i>
<i>l. 1. §. 2.</i>	572	§. <i>fin.</i>	584
§. 12.	578	<i>l. 2. §. 3.</i>	58
§. <i>pen.</i>	378	TIT. IV.	
<i>l. 3.</i>	653	Ne vis fiat ei, qui in possess. &c.	
§. <i>ult.</i>	578	<i>l. 1. §. 6.</i>	597
<i>l. 5.</i>	578	<i>l. 2. §. 1.</i>	588
TIT. VIII.		§. 8.	473
Quæ in fraud. cred. fact. &c.		<i>l. 3. pr.</i>	607
<i>tot. tit.</i>	530	§. 2.	582
<i>l. 6. §. 6.</i>	294	TIT. V.	
§. 9.	125	De Tabb. exhibend.	
§. <i>fin.</i>	579	<i>l. 1. §. 2.</i>	103
<i>l. 10. §. 12.</i>	264	§. 11.	589
§. 18.	279	<i>l. 3. §. 11.</i>	<i>ibid.</i>
§. 22.	579	§. 14.	588
<i>l. 17.</i>	264	<i>l. fin.</i>	586. 588
<i>l. 24.</i>	580	TIT. VIII.	
<i>l. fin.</i>	370	Ne quid in loc. publ. &c.	
§. 4.	579	<i>l. 1. §. 10.</i>	590
LIB. XLIII.		§. 16.	<i>ibid.</i>
TIT. I.		<i>l. 2. §. 2.</i>	590. 591
De interdict. &c.		§. 24.	<i>ibid.</i>
<i>l. 2. pr.</i>	580	§. 35.	591
§. <i>fin.</i>	580	<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 3.</i>	597	TIT. XI.	
TIT. II. Quor. bonor.		De via publ. & itin. publ. reficiend.	
<i>l. 1.</i>	583	<i>l. 1. pr.</i>	591
<i>l. 2.</i>	538	TIT.	

REPERTORIUM LL.

Tit. XII. De Fluminib. &c.		l. 7.	602
l. 1. §. 12.	604	Tit. XXI. De Rivis.	
Tit. XVI. De Vi & vi arm.		l. 1. §. 10.	605
l. 1. pr.	592	l. 2.	ibid.
§. 6.	300	l. 3. pr.	ibid.
§. 9.	540. 392	Tit. XXIV. Quod vi aut clam.	
§. 12.	424	l. 1. §. 1.	606
§. 14.	592	l. 3. pr.	128. 509
§. 24.	396	l. 7. §. 4.	234. 606
§. 28.	ibid.	l. 11.	586
§. 33.	300	l. 13. §. 5.	601
§. 34.	594	l. 18.	64
§. 45.	592	l. 22. pr.	538
§. fin.	626	Tit. XXV. De Remission.	
l. 3. §. 8.	ibid. 593	l. unic. §. 3.	509
§. 9.	581. 593	Tit. XXVI. De Precar.	
§. 12.	598	l. 10.	336
§. pen.	541	l. 14.	15. in pr.
l. 4.	247	l. 15. §. 4.	543
l. 11.	594	l. 19.	548
l. 12.	ibid.	Tit. XXIII.	
l. 14.	593	De Salvian. Edict.	
l. 18. §. fin.	65. 175. 554. 594. 608	l. 1. §. 1.	581
Tit. XVII. Uti possidetis.		LIB. XLIV.	
l. 1. §. 2.	599. 601	Tit. I.	
l. 3. pr.	541. 594	De exception præscript. &	
l. fin.	599. 600	præjud.	
Tit. XIX. De Superficieb.		l. 1.	148. in pr.
l. 1. pr.	602	l. 7. §. 1.	142
§. 3.	539	Tit. II. De Except. rei judic.	
§. 6.	604	l. 2. . 3.	610
l. 2.	603. 604	l. 3.	612
Tit. XIX. De Itin. actuq; priv.		l. 5.	ibid.
l. 1. §. 1.	604. seq.	l. 6.	608
Tit. XX. De Aq. quotid. & æstiv.		l. 7. pr.	611
l. 4.	221	§. 1.	612
l. 5.	ibid.	Z z z z	
		§. ult.	

REPERTORIUM LL.

<i>§. ult.</i>	200	<i>l. 5. pr.</i>	125
<i>l. 11. §. 5.</i>	207	<i>§. 1.</i>	38
<i>l. 14. §. pen.</i>	206. 207. 550	<i>§. 2.</i>	625
<i>l. 51. §. 1.</i>	198	<i>§. 3.</i>	241
TIT. III.		<i>l. 8.</i>	639
De Divers. temporal. præ-		<i>l. 10.</i>	71
script. &c.		<i>l. 14.</i>	90. 268. 650
<i>l. 3.</i>	614	<i>l. 21.</i>	633
<i>l. 5.</i>	561	<i>l. 24.</i>	246
<i>l. 4.</i>	614. seq.	<i>l. 33.</i>	54. 631
<i>l. 9.</i>	614	<i>l. 34.</i>	165. 576
<i>l. 14. pr.</i>	434	<i>l. 35.</i>	130. 522. 591. 626
<i>l. pen. §. 3.</i>	116		627. 629. & seq.
TIT. IV.		<i>l. 39.</i>	89. 513. 525
De Dol. mal. & met. except.		<i>l. 40.</i>	625
<i>l. 2. §. 3.</i>	633	<i>l. 42.</i>	615. 638
<i>l. 4. §. 1.</i>	571. 526	<i>l. 43.</i>	88. 625
<i>§. 7.</i>	108	<i>l. 44.</i>	613
<i>§. 24.</i>	558	<i>§. fin.</i>	641
<i>§. 29.</i>	561	<i>l. 47.</i>	385. 654
<i>§. 44.</i>	586	<i>l. 52. §. fin.</i>	632
<i>l. 5. pr.</i>	615	<i>l. 108.</i>	633
<i>l. 8. pr.</i>	641		
<i>l. 11. §. 7.</i>	571	LIB. XLV.	
<i>l. 16.</i>	ibid.	TIT. I.	
TIT. V.		De Verborum oblig.	
Quar. rer. actio non datur.		<i>l. 1. §. 1.</i>	103. 632
<i>l. 2.</i>	101	<i>§. 2.</i>	80. 632. 653
TIT. VI. De Litigiosis.		<i>§. 3.</i>	634
<i>l. 2.</i>	372	<i>§. 4.</i>	ibid.
TIT. VII. De Oblig. & action.		<i>l. 2. §. 2.</i>	434. 572. 615
<i>tot. tit.</i>	242	<i>§. 6.</i>	638
<i>l. 1. §. 1.</i>	246	<i>§. 11.</i>	241
<i>§. 2.</i>	244	<i>l. 4. §. 1.</i>	637
<i>§. 4.</i>	127. 277	<i>l. 6.</i>	85. 87
<i>§. 5.</i>	276	<i>l. 17.</i>	315. 639
<i>l. 3. pr.</i>	37. 60	<i>l. 22.</i>	312
		<i>l. 23.</i>	

REPERTORIUM LL.

l. 23.	144.392.393	§. 2.	272
l. 24.	391	§. ult.	97
l. 26. §. 1.	90. 110. 556. 97	l. 138. §. 1.	636
l. 30.	632	l. 141. §. 4.	641
l. 34.	478	TIT. II. De Duob. reis constit.	
l. 35. §. 1.	90		
l. 36.	108. 109. 142. 332	l. 2.	100
l. 38. §. 10.	637. 224	l. 7.	643
§. 12.	94	l. 9.	438
§. 17.	82. 97. 635. 641	§. 1.	643
l. 43.	639	l. pen.	100. 273
l. 44.	ibid.	l. ult.	370
l. 46. §. 2.	639. 640	TIT. III. De Stipul. serv.	
l. 48.	639		
l. 25. §. fin.	80	l. 25.	614. seq.
l. 59.	394. seq.	l. 26.	318. 640
l. 61.	91	LIB. XLVI. TIT. I.	
l. 68.	95		
l. 69.	639. 643	De Fidejuss. & mand.	
l. 72. pr.	95. 337. 642		
l. 75. §. fin.	94. 244. 641	l. 8. §. 1.	249
l. 76.	637	l. 10. §. 1.	26
l. 78.	638	l. 11.	644
l. 88.	144. 273	l. 15.	633
l. 91. §. 3.	2	§. fin.	646
l. 99.	332. 95. 110. 642	l. 16. §. 3.	70
l. 110.	88	§. 4.	71
l. 108. §. 1.	315	l. 25.	85
l. 112.	637	l. 39.	647
l. 115.	397	l. 47.	370
§. fin.	641	l. 49. §. 1.	216
l. 122. §. fin.	108	l. 56. §. 1.	26
l. 132. pr.	91. 93	l. 58. §. 1.	273
l. 134. pr.	91	l. 70. §. 4.	85
§. 2.	80. pr.	TIT. II. De Novation. & deleg.	
l. 135. §. 2.	80. 393.		
§. 3.	79. 316	l. 1. §. 1.	249
l. 137.	478	l. 31.	100. 649
		l. ult.	116

REPERTORIUM LL.

TIT. III. De Solution.		l. 13. §. 7.		647
		§. 10.		654
l. 5. §. 1.	462.338	l. 19.		632
l. 7.	271	TIT. V.		
l. 16.	638	De Stipul. Prætoriiis.		
l. 34. §. 6.	651	l. 1. §. 5.		59
§. fin.	99.100	l. 10.		571
l. 35.	631	TIT. VIII.		
l. 38.	651	Rat. rem hab. & de ratih.		
§. 3.	528	l. 15.		295.296
§. ult.	653	l. 22. §. 1.		651
l. 39.	334	§. 8.		ibid.
l. 47. §. 1.	246	l. ult.		303
l. 53.	651	LIB. XLVII.		
l. 58. pr. & §. 1.	ibid.	TIT. I.		
l. 59.	424	De Delict. Priv.		
l. 66.	86	l. 1. §. 1.		626
l. 68. §. ult.	208	l. 2. §. 3.		271
l. 69.	144	l. fin.		37
l. 71. §. fin.	651	TIT. II.		
l. 72. §. 1.	395.694	De Furtis.		
l. 76.	647	l. 12. §. 1.		273
l. 78.	537	l. 14. §. 16.		269.333
l. 84.	652	l. 15. §. 1.		297
l. 92. §. 4.	271	l. 21. pr.		658
l. 95. §. 13.	644	l. 22. §. 2.		ibid.
§. 4.	70.73.198.613	§. fin.		ibid.
§. 6.	651	l. 27. §. fin.		657
§. 7.	198	l. 39.		656
§. 9.	537	l. 42. pr.		268.626
l. fin.	305	l. 43. §. 11.		216
TIT. IV.		l. 45. §. 1.		201
De Acceptilation.		l. 46. §. 8.		656
l. 3.	654	l. 50. pr.		658
l. 8.	632	l. 54. §. 3.		165
§. 4.	653			1.56.

REPERTORIUM LL.

<i>l. 56. §. 1.</i>	655	<i>l. 1.</i>	372
<i>l. 59.</i>	297	<i>l. 9.</i>	655
<i>l. 64.</i>	220	TIT. X. De Injur. & famos. libel.	
<i>l. 65.</i>	668		
<i>l. 67.</i>	656	<i>l. 1. §. 4.</i>	663
<i>l. 76.</i>	271	<i>§. ult.</i>	120
<i>l. 80.</i>	658	<i>l. 3. §. fin.</i>	675
<i>l. 82. §. fin.</i>	656. 261	<i>l. 4.</i>	ibid.
TIT. III. De Tign. junct.		<i>l. 5.</i>	665
		<i>l. 6.</i>	655. 664
<i>l. 1. §. ult.</i>	242	<i>l. 7. §. 1.</i>	664. 667
<i>l. fin.</i>	537	<i>l. 9.</i>	665
TIT. IV. Si is, qui testam. lib. esse iuss. er. &c.		<i>l. 15. §. 34.</i>	663
		<i>§. 35.</i>	ibid.
<i>l. 1. §. 15.</i>	552	<i>l. 17. §. 4.</i>	40
<i>l. fin.</i>	208	<i>l. 25. §. 35.</i>	663
TIT. V. Furti advers. naut. caup. stabul.		<i>l. 27.</i>	663. 666
		<i>l. 28.</i>	669
<i>l. 1. pr.</i>	661	<i>l. 34.</i>	515. seq.
<i>§. 2.</i>	ibid.	TIT. XI. De Extraord. Crimin.	
<i>§. 3.</i>	659		
<i>§. 4.</i>	662	<i>l. 1. pr.</i>	674
<i>l. 6.</i>	659. 661	<i>§. ult.</i>	ibid.
<i>l. fin.</i>	625	TIT. XII. De Sepulchr. viol.	
TIT. VII. Arbor. furt. cas.		<i>l. 2.</i>	663
		<i>l. 3. pr.</i>	666
<i>l. 6. §. 2.</i>	538	<i>§. 5. 20. in pr.</i>	666. 669
<i>l. pen.</i>	64	<i>l. 6.</i>	667
TIT. VIII. De Vi bon. rapt. &c.		<i>l. 9.</i>	ibid.
		<i>l. pen.</i>	667
<i>l. 2. §. 8.</i>	135	TIT. XIII. De Concussion.	
<i>§. ult.</i>	270		
TIT. IX. De Incend. ruin. naufr. &c.		<i>l. 2.</i>	104
		TIT. XV. De Prævarication.	
		Zzzz 3	<i>l. ult.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. ult.</i>	<i>106. in pr.</i>	<i>l. 8.</i>	<i>670</i>
TIT. XIIIX.		TIT. V.	
De Effract. & expil.		Ad L. Jul. de adult. coërc.	
<i>l. 1. §. fin.</i>	<i>665</i>	<i>l. 2. §. 2.</i>	<i>672</i>
TIT. XX.		<i>§. 4.</i>	<i>296</i>
Stellion.		<i>l. 11. §. 2.</i>	<i>120</i>
<i>l. 3. §. pen.</i>	<i>665</i>	<i>l. 13. §. 2.</i>	<i>672. 673</i>
TIT. XXI.		<i>§. 5.</i>	<i>296</i>
De Term. mot.		<i>l. 20.</i>	<i>33</i>
<i>l. 2.</i>	<i>655</i>	<i>l. 29. pr.</i>	<i>105</i>
<i>l. ult.</i>	<i>55. 669</i>	<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. XXII.		<i>l. 34. §. 1.</i>	<i>672</i>
De Colleg. & Corporib.		TIT. VI.	
<i>l. ult.</i>	<i>22</i>	Ad L. Jul. de vi publ.	
TIT. XXIII.		<i>l. 2.</i>	<i>673</i>
De Popular. action.		<i>l. 5. §. ult.</i>	<i>105</i>
<i>l. 3.</i>	<i>571</i>	<i>l. pen.</i>	<i>665</i>
<i>l. 5.</i>	<i>119</i>	TIT. IIX.	
<i>l. 7.</i>	<i>ibid.</i>	Ad L. Cornel. de fizar. &c.	
<i>l. pen. §. 1.</i>	<i>119. 669</i>	<i>l. 2.</i>	<i>622</i>
<i>l. fin.</i>	<i>591</i>	<i>l. 8.</i>	<i>666</i>
LIB. XLIIIX.		TIT. IX.	
TIT. I.		Ad L. Pompej. de parricid.	
De Public. Judic.		<i>l. 3.</i>	<i>470</i>
<i>l. 4.</i>	<i>175</i>	TIT. X.	
<i>l. 11.</i>	<i>120</i>	Ad L. Cornel. de fals. &c.	
<i>l. 13. §. 1.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 6.</i>	<i>106. 588. 674</i>
<i>l. ult.</i>	<i>106</i>	<i>l. 7.</i>	<i>90. 106</i>
TIT. II.		<i>l. 22. §. 4.</i>	<i>674</i>
De Accusationib. &c.		<i>l. 31.</i>	<i>46</i>
<i>l. 7. §. 2.</i>	<i>105</i>	TIT. XI.	
<i>l. 14.</i>	<i>655</i>	Ad L. Jul. repetund.	
<i>l. fin.</i>	<i>172</i>	<i>l. 1. §. 1.</i>	<i>412</i>
TIT. III.		<i>l. 6.</i>	<i>413</i>
De Custod. &c.		<i>l. 7. §. 1.</i>	<i>412</i>
		TIT.	

REPERTORIUM LL.

TIT. XIII.		TIT. XXII.	
Ad L. Jul. pecul. & de sacril. &c.		De interdict. & releg. & deport.	
l. 4.	666	l. 6. §. 1.	43
l. 5.	675	L I B. XLIX.	
TIT. XVI.		TIT. I.	
Ad SCtum Turpill. &c.		De Appell. & relation.	
l. 2. §. 7.	104	l. 9.	246
§. 11.	51	l. 10.	678
TIT. XIX.		l. 17. §. 1.	88. 433
De Quaestio.		l. 18.	119. 120
l. 14.	528	l. 19.	22
l. 17. §. fin.	602	l. 20.	431
l. 20.	397. 676	l. 24.	678
TIT. XIX.		TIT. III.	
De Pœnis.		Quis à quo appell.	
l. 1. pr.	61. 529	l. 1. §. 1.	41
§. fin.	665	l. 2.	41
l. 5. §. fin.	655	TIT. IV.	
l. 6. §. fin.	43	Quand. appell. & inter quæ temp.	
l. 9. §. fin.	528. 529	l. 1. §. fin.	121
l. 10. §. 2.	115	TIT. V.	
l. 11.	22	De Appell. recip. vel non.	
l. 13.	665	l. 1. pr.	678
l. 16. §. 4.	675	TIT. IIX.	
§. 8.	655. 673	Quæ sent. sine appell. rescind.	
l. 18.	654	Rubric.	139. 153. pr.
l. 26.	631	tot. tit.	182
l. 28. §. 15.	172	l. 1.	22
l. 29.	438	§. 2.	ibid.
TIT. XXI.		§. 3.	
De Bon. eor. qui ant. sent. &c.		TIT. IX.	
l. 1.	263	An per al. caus. appell. red. pos.	
l. 3. pr.	675	l. 1.	119. 120
§. 1.	ibid.	TIT.	
§. 6.	674		

REPERTORIUM LL.

TIT. XIV. De Jure fisci.		TIT. IV.	
<i>l. 10.</i>	577	De Munerib. & honorib.	
<i>l. 18. §. ult.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 6. pr.</i>	166
<i>l. 28.</i>	365. 572. 577	<i>l. fin. §. 24.</i>	679
<i>l. 34.</i>	37	TIT. V.	
<i>l. 47. pr.</i>	513. <i>seq.</i>	De Vocatione & excus. mun.	
TIT. XV.		<i>l. 2.</i>	44
De Captiv. & postlim. revers.		<i>§. 1.</i>	432
<i>l. 19. §. 7.</i>	430	<i>l. 8. pr.</i>	<i>ibid.</i>
<i>§. 8.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 11.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 26.</i>	668	TIT. VI.	
<i>l. 29.</i>	194	De Jure immunit.	
TIT. XVI. De Re milit.		<i>l. 5. §. 3. 4. 5.</i>	680
<i>l. 3.</i>	172	TIT. XII. De Pollicit.	
<i>§. 17.</i>	34. <i>in med.</i>	<i>l. 13.</i>	95. 642
<i>l. 8.</i>	426. 674	TIT. XIII.	
<i>l. pen.</i>	343	De Var. & extraord. cognit.	
<i>l. pen.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 1. §. 5.</i>	114
TIT. XVII.		<i>§. 13.</i>	113
De Castrenf. pecul.		<i>l. 5. §. fin.</i>	158
<i>l. 3.</i>	493	TIT. XIV.	
<i>l. 4.</i>	<i>ibid.</i>	De Proxenetis.	
L I B. L.		<i>l. 2.</i>	140
TIT. I.		TIT. XVI.	
Admunicipal. & de incol.		De Verbor. signif.	
<i>l. 6.</i>	42. 565	<i>l. 5. §. 1.</i>	509
<i>l. 19.</i>	606	<i>l. 10.</i>	69. 621. 638
<i>l. 23.</i>	169	<i>l. 12. pr.</i>	38. <i>in pr.</i> 669
<i>l. 26.</i>	131	<i>l. 15.</i>	247
<i>§. 1.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 16.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 29.</i>	168. 428	<i>l. 21.</i>	517
<i>l. fin. §. 3.</i>	679	<i>l. 23.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. II.		<i>l. 28.</i>	556
De Decurion. & fil. eor.		<i>l. 40. §. fin.</i>	596
<i>l. 2. §. 2.</i>	99	<i>l. 46.</i>	169. <i>in fin.</i>
		<i>l. 47.</i>	<i>ibid.</i>
			<i>l. 49.</i>

REPERTORIUM LL.

l. 49.	517	l. 8.	385
l. 53.	421	l. 11.	216.555
l. 54.	638	l. 12.	463
l. 55.	69	l. 19.	441
l. 61.	59	l. 21.	43
l. 68.	558	l. 23.	107.274.276.279.280.304
l. 78.	550	l. 25.	58
l. 84.	422.671	l. 29.	412
l. 88.	469	l. 39.	385
l. 98.	146	l. 35.	606
l. 101.	421	l. 38.	629. seq.
l. 105.	53	l. 39.	479
l. 120.	469.489	l. 40.	85.655
§. 1.	423	l. 43. §. 1.	200
l. 121.	385	l. 44.	626
l. 122.	283	l. 53.	561
l. 129. §. 1.	422	l. 54.	197
l. 135.	25	l. 55.	284.285
l. 161.	412	l. 57.	198.664
l. 178.	283	l. 59.	625
l. 179.	587	l. 60.	125.246.303
l. 190.	168	l. 66.	69.613
l. 193.	587	l. 73. §. 1.	422
l. 198.	84	l. 75.	65. in fin.
l. 201. §. fin.	671	l. 77.	423.428.456
l. 211.	84	l. 68.	356
l. 213.	621	l. 69.	651
l. 220.	671	l. 81.	415
l. 225.	557	l. 85.	652
l. 226.	276.206	l. 88.	392
		l. 106.	95
		l. 111.	391.629
		l. 112.	69
		l. 116.	134
		l. 117.	561
		l. 120.	625

TIT. XVII.

De Regul. Juris.

l. 2.	513	l. 116.	134
l. 4.	135	l. 117.	561
l. 7.	451	l. 120.	625

AAAAA

l. 122.

REPERTORIUM LL.

<i>l. 122.</i>	90	<i>l. 156. §. 1.</i>	586
<i>l. 132.</i>	111	<i>§. fin.</i>	651
<i>l. 136.</i>	211	<i>l. 157.</i>	624
<i>l. 138.</i>	600	<i>l. 173.</i>	586
<i>l. 139.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 181.</i>	422
<i>l. 145.</i>	125	<i>l. 185.</i>	90
<i>l. 147.</i>	96	<i>l. 198.</i>	586
<i>l. 149.</i>	360	<i>l. 203.</i>	285
<i>l. 151.</i>	624	<i>l. 206.</i>	211. 556

EX CODICE.

LIB. I.		<i>l. 9.</i>	17. <i>in pr.</i> 22
TIT. I.		<i>l. 12. §. 1.</i>	3
De Summ. Trin.		<i>l. 17.</i>	36
<i>l. 2.</i>	384	<i>l. ult. pr.</i>	3. 22
TIT. II. De SS. Eccles.		<i>§. 1.</i>	22
<i>l. 1.</i>	90. 95. 642	TIT. XVII.	
<i>l. 19.</i>	518	De Veter. Jur. enucl.	
<i>l. 23.</i>	202	<i>l. 2. §. 17.</i>	2
<i>l. ult.</i>	554	TIT. XIX.	
TIT. III.		De Jur. & fact. ignor.	
De Episcop. & Cler.		<i>l. 5.</i>	42
<i>l. 5.</i>	673	<i>l. 10.</i>	264
<i>l. 7.</i>	252	TIT. XXXV.	
<i>auth. sed Judex.</i>	<i>ibid.</i>	De Offic. Proconf. & leg.	
<i>l. 8.</i>	8. <i>in pr.</i>	<i>l. un.</i>	46. 539
<i>l. 25. §. 1.</i>	252	TIT. L. De Mod. mult.	
<i>l. 33. §. ult.</i>	64	<i>l. 5.</i>	55
TIT. XII.		LIBER II.	
De His, qui ad Ecclesiam		TIT. I.	
confug.		De Edendo.	
<i>l. 6. pr.</i>	654	<i>l. 1.</i>	68
TIT. XIV.		<i>l. 3.</i>	63. <i>in fin.</i> 64. 65-67
De Legib. & Const.		<i>l. 4.</i>	254
<i>l. 1.</i>	3. 22. 23	<i>l. 5.</i>	68
<i>l. 5.</i>	36	TIT.	

REPERTORIUM LL.

TIT. III. De Pactis.		TIT. VI. De Postulando.	
l. 1.	91	l. 6. §. 2.	112
l. 2.	83	TIT. VII. De Advoc. divers. Jud.	
l. 13.	76	l. 12.	668
l. 16.	92. 94	TIT. VIII. De Advoc. fisc.	
l. 19.	91	l. 1.	668
l. 21.	101	l. 2.	ibid.
l. 25.	572	TIT. XII. Ex quib. caus. infam. irrog.	
l. 27.	79	l. 11.	115
l. 28.	325. 560	l. 12.	668
l. pen.	47. 93. 102. 351	l. 13.	113
l. ult.	91. 93	l. 20.	384
TIT. IV. De Transactionibus.		TIT. XIII. De Procuratorib.	
l. 1.	101	l. 1.	118
l. 2.	ibid.	l. 5.	96
l. 3.	ibid.	l. 17.	122
l. 6.	72	l. 19. inf.	120. 121
l. 11.	94	l. 19.	106
l. 12.	101	l. 22.	258
l. 16.	110	l. 23.	4. in pr. 258
l. 17.	108	TIT. XIX. De Negot. gest.	
l. 18.	103. 105. 635	l. 3.	241
l. 19.	109	l. 15.	128
l. 20.	105	l. 17.	126
l. 23.	110	l. 20.	127
l. 31.	102	l. 22.	279
l. 32.	ibid. 133	TIT. XX. De his, quæ vi metusve caus. &c	
l. 33.	375	l. 3.	556
l. 37.	108	l. 5.	133
l. 39.	347	Aaaaa 2	
l. 40.	108	TIT.	
l. 41.	255		
l. 42.	106		

REPERTORIUM LL.

TIT. XXI.		l. 1.		149
De Dolo malo.		TIT. XLI.		
l. 1. §. 1.	142	In quib. caus. in integr. restit.		
§. 4.	<i>ibid.</i>	necess. non est.		
l. 5.	108	tot. tit.	149	
l. 7. §. 4.	142	l. 3.	624	
TIT. XXII.		TIT. XLII.		
De in integr. rest. min.		Qui & advers. quos in integr.		
l. 3.	87	rest. &c.		
l. 5.	147	l. fin.	145. 154	
TIT. XXV.		TIT. XLIV.		
Si aut. vel cur. interv.		Si sap. rest. in integr. post.		
l. 1.	88	tot. tit.	155	
l. 2.	<i>ibid.</i>	TIT. XLV.		
l. 3.	149. in fin.	De his, qui ven. atat. impetr.		
TIT. XXVII.		l. 1.	151	
Si advers. rem judic.		TIT. XLVII.		
l. 2.	145. 154	Ubi & ap. quem cognit. &c.		
TIT. XXVIII.		l. 2.	131 132	
Si advers. vend.		l. ult.	131	
l. 1.	152	TIT. L.		
auth. sacramenta puberum	135	In integr. restit. postul.		
	152	l. un.	133	
l. fin.	156. in pr.	TIT. LIII.		
TIT. XXX.		De temporib. in integr. restit.		
Si advers. donation.		l. 3.	321	
l. ult.	155	l. ult.	137	
TIT. XXXI.		TIT. LIV.		
Si advers. libert.		Quib. ex caus. maiores &c.		
l. 3.	141	l. 4.	157	
TIT. XXXV.		l. pen.	246	
Si advers. delict.		l. ult.	129. in fin. 130	
l. 1.	275	TIT. LVI. De recept. arbitr.		
l. 2.	<i>ibid.</i>	l. 5.	161	
TIT. XXXIIX.		TIT. LVII. De recept. arbitr.		
Si advers. credit.		l. unic.	16	
			l. 5.	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 5. pr.</i>	161	<i>l. 4.</i>	48. 167
TIT. LII.		<i>l. ult.</i>	22. 46
De formul. & impetr. subl.		TIT. XVI.	
<i>l. 2.</i>	63. in fin. 65.	Ubi de possess. ag. op.	
		<i>l. un.</i>	169. 172
		TIT. XIX.	
		Ubi in rem actio &c.	
		<i>tot. tit.</i>	172
		<i>l. fin.</i>	132. 169. 173
LIB. III.		TIT. XV.	
TIT. I.		Ubi de crimin.	
De Judiciis.		<i>l. 1.</i>	172
<i>l. 6.</i>	553	TIT. XX.	
<i>l. 8.</i>	24	Ubi de heredit.	
<i>l. 13. §. ult.</i>	121	<i>l. unic.</i>	172. seq.
<i>l. 14. §. 1.</i>	111. 667	TIT. XXI.	
<i>l. 16.</i>	167	Ubi de ratiocin. tam publ.	
<i>auth. si verò contigexit</i>	<i>ibid.</i>	quàm priv. &c.	
<i>auth. hodiè.</i>	23	<i>l. 1.</i>	131
<i>l. 35.</i>	66	TIT. XXIV.	
TIT. IV.		Ubi senat. vel clariss. civil. vel	
Qui pro sua Jurisdic. t.		crim.	
<i>l. unic. pr.</i>	43	<i>l. 2.</i>	168. 169
TIT. VI.		TIT. XXII.	
Qui legitim. pers. stand. in jud.		De Inoffic. testam.	
<i>l. fin.</i>	119	<i>l. 1.</i>	177
TIT. IX.		<i>l. 5.</i>	32
De lit. contestation.		<i>l. 6.</i>	192. 154
<i>l. 1.</i>	56	<i>auth. novissima.</i>	192
<i>auth. offeratur.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 11.</i>	185
TIT. XII.		<i>l. 24.</i>	113. in fin.
De Feriis.		<i>l. 27.</i>	114. 185
<i>l. ult.</i>	63	<i>l. 28.</i>	185
TIT. XIII.		TIT. XXVII.	
De		Qn. lic. unicuique fin. jud.	
Jurisdic. omn. jud.		<i>tot. tit.</i>	243
<i>l. 3.</i>	48	<i>l. 29.</i>	
		Aaaaa 3	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 29.</i>		408	TIT. XX XVI.	
	TIT. XXIX.		Famil. ercisc.	
	<i>De</i>		<i>l. 1.</i>	239
	Inoffic. donation.		<i>l. 4.</i>	493
<i>l. 5.</i>		515	<i>l. 18.</i>	491
	TIT. XXXI.		<i>l. ult.</i>	443
	De Petition. hered.		TIT. XXXVII.	
<i>l. 1. §. 1.</i>		214	<i>l. pen.</i>	240
<i>l. 2.</i>		624	TIT. XXXIIX.	
<i>l. 7.</i>		168. 177	Commun. utriusque Judic.	
<i>l. 11.</i>		242	<i>l. 3.</i>	139. 239. 240
<i>§. 6.</i>		264	<i>l. 7.</i>	381
<i>l. fin.</i>		202. 616	TIT. XXXIX.	
	TIT. XXXII.		Finium regund.	
	De Rei vindicatione.		<i>l. 5.</i>	236
<i>l. 2.</i>		215. 538	<i>l. ult.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 3.</i>		204	TIT. XLI.	
<i>l. 4.</i>		561	De noxal. action.	
<i>l. 5.</i>		215	<i>l. 1.</i>	268
<i>l. 6.</i>		297	TIT. XLIV.	
<i>l. 9.</i>		411	De Relig. & sumt. fun.	
<i>l. 14.</i>		204. 360	<i>l. 6.</i>	556
<i>l. 15.</i>		342. 364		
<i>l. 17.</i>		208	LIB. IV.	
<i>l. 24.</i>		106. 130	TIT. I.	
<i>l. 26.</i>		562	De reb. cred. & jurejur.	
	TIT. XXXIII.		<i>l. 2.</i>	256
	De usufruct.		<i>l. 11.</i>	254
<i>l. 1.</i>		225	<i>l. 12. pr.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. 14.</i>		224	TIT. II.	
<i>l. 16.</i>		220	Si cert. petatur.	
<i>l. fin.</i>		219. 224	<i>l. 6.</i>	106. 633
	TIT. XXXIV.		TIT. V.	
	De servitut. & aq.		De condict. indeb.	
<i>l. 2.</i>		160. 230	<i>l. 1.</i>	267. 384
<i>l. 6.</i>		274	<i>l. 5.</i>	264. 265
			<i>l. 6.</i>	143
				<i>l. 7.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 7.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 3.</i>	440
<i>l. 8.</i>	261	<i>l. 6.</i>	<i>ibid.</i>
<i>l. pen.</i>	267	<i>l. 7.</i>	254
TIT. VI.		<i>l. 9. §. 1.</i>	397
De Condict. ob caus. dator.		<i>l. 17.</i>	441
<i>l. 1.</i>	260	TIT. XXII.	
<i>l. 3.</i>	316, 317	Plus val. quod ag.	
<i>l. 4.</i>	261	<i>l. 1.</i>	42
TIT. VII.		TIT. XXIII.	
De Condict. ob turp. caus.		De Commodato.	
<i>l. 1.</i>	249	<i>l. 1.</i>	279
TIT. IIX. De Condict. furtiv.		TIT. XXIV.	
<i>l. 1.</i>	137	De Pignorat. action.	
TIT. IX.		<i>l. 6.</i>	279
De Condict. ex lege.		<i>l. 9.</i>	310
<i>l. ult.</i>	332	<i>l. 10.</i>	245
TIT. X.		TIT. XXVI.	
De Oblig. & action.		Quod cum eo, qui in alien. pot.	
<i>l. 4.</i>	332	<i>l. 10.</i>	116
<i>l. 5.</i>	66	TIT. XXIX.	
TIT. XIV.		Ad SCtum Vellejan.	
An serv. pro suo fact.		<i>l. 6. §. 1.</i>	291
<i>l. 4.</i>	268	<i>§. 2.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. XVII.		<i>l. 8.</i>	290, 370
Ex delict. defunct.		<i>auth. si à me.</i>	292
<i>l. unic.</i>	270, 431, 626, 631	<i>l. 9.</i>	291
TIT. XIX.		<i>l. 13.</i>	290
De Probation.		<i>l. 22.</i>	292
<i>l. 4.</i>	396	<i>l. 23.</i>	293
<i>l. 10.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. ult.</i>	411
<i>l. 15.</i>	353	TIT. XXX.	
<i>l. 16.</i>	<i>ibid.</i>	De Non numer. pecun.	
<i>l. 20.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 1.</i>	250
<i>l. 23.</i>	147	<i>l. 2.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. XX.		<i>l. 3.</i>	249
De Testibus.		<i>l. 5.</i>	<i>ibid.</i>
		<i>l. 8.</i>	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 8.</i>	503	TIT. XXXIIX.	
<i>l. 9.</i>	<i>ibid.</i>	De Contrah. emt.	
<i>l. 10.</i>	249	<i>l. 5.</i>	429
<i>l. 13.</i>	250	<i>l. 13.</i>	76.310.315
<i>l. 14. pr.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. fin.</i>	314
§. 2.	<i>dict. loc.</i>	TIT. XLIV.	
§. ult.	131	De Rescindenda vendit.	
TIT. XXXI.		<i>l. 1.</i>	134
De Compensation.		<i>l. 2.</i>	138.110.240.330.332
<i>l. 4.</i>	294	<i>l. 5.</i>	138.139.152.448.530
<i>l. 6.</i>	295.298	<i>l. 10.</i>	141.240
<i>l. ult.</i>	616	<i>l. 12.</i>	330
TIT. XXXII.		<i>l. 14.</i>	323
De Usuris.		<i>l. 16.</i>	330
<i>l. 3.</i>	384	TIT. XLVI.	
§. 6.	106	Si propt. publ. pens.	
<i>l. 5.</i>	102.385	<i>l. 1.</i>	572
<i>l. 10.</i>	389	TIT. XLIX.	
<i>l. 11.</i>	386	De Action. emtion.	
<i>l. 12.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 2.</i>	182
<i>l. 23.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 4.</i>	258
<i>l. 25.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 5.</i>	336.384
<i>l. 26. pr.</i>	201	§. 13.	336
§. 1.	384.395	<i>l. 8.</i>	338
<i>l. 27. §. 1.</i>	389.390	<i>l. 10.</i>	259
<i>l. 28.</i>	386. seq.	TIT. L.	
TIT. XXXIV.		De reb. alien. non alienand.	
Depos. vel contrà.		<i>l. fin.</i>	316
<i>l. 1.</i>	279	TIT. LIII.	
<i>l. 11.</i>	301	Rem alien. gerent.	
TIT. XXXV.		<i>l. unic.</i>	576
Mandati vel contrà.		TIT. LIV.	
<i>l. 3.</i>	123	De Pact. int. emt. & vend.	
<i>l. 13.</i>	304	<i>l. 2.</i>	322.323.337
<i>l. 15.</i>	282	<i>l. ult.</i>	316.317.367
<i>l. 21.</i>	115.126.277.304		TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. LVII.		l. 25.	4. pr.
Si mancip. ita fuer. al. ut.			
l. pen.	317	TIT. V.	
TIT. LIX.		De Incest. & inutil. nupt.	
De Ædilit. action.		l. 1.	406
l. 3.	75	l. 4.	260
TIT. LXIII.		auth. incestas. <i>ibid.</i>	
De Commenc. & merc.		TIT. IX.	
l. 2.	94	De Secund. nupt.	
TIT. LXIV.		l. 1.	129
De Rer. permut. & præscr.		l. 2.	<i>ibid.</i>
verb.		l. 3.	<i>ibid.</i>
l. 1.	347	l. 6. §. 1.	386
l. 2.	<i>ibid.</i>	TIT. XI.	
l. 3.	346. seqq.	De Dot. promiss.	
TIT. LXV.		l. 3.	409. 640
De Locat. conduct.		l. ult.	407. 408
l. 5.	84. 125. 357	TIT. XII.	
l. 25.	302	De Jure dotium.	
TIT. LXVI.		l. 1.	373
De Jure emphyteut.		l. 15.	106
l. 1.	217. 344. 426	l. 29.	354
l. 2.	<i>ibid.</i>	l. 30.	204. 410
		l. ult.	410
LIB. V.		TIT. XIII.	
TIT. III.		De Rei ux. action.	
De Donation. ante nupt.		l. unic. pr.	632
l. 19.	354	§. 1.	354
l. 20.	414	§. 5.	295
auth. dos data.	<i>ibid.</i>	§. 6.	416
TIT. IV.		§. 7.	484
De Nuptiis.		§. 15.	354
l. 5.	125. 400	TIT. XIV.	
l. 7.	33. circ. fin.	De Pact. Convent.	
l. 14.	135	l. fin.	355
l. 16.	668	TIT. XVI.	
l. 19.	406	De Don. int. vir. & ux.	
		B b b b b l. 2.	

REPERTORIUM LL.

<i>l. 2.</i>	413.416	TIT. XLIIX.	
<i>l. 8.</i>	212	Ut caus. post pub. adfit tut.	
		<i>l. unic.</i>	430
TIT. XXI.		TIT. L.	
Rer. amot.		De Alim. pupill. præstand.	
<i>l. fin.</i>	270	<i>l. ult.</i>	475
TIT. XXVII.		TIT. LIII.	
De Natural. liber.		De in lit. jurand.	
<i>l. 6. in fin.</i>	29. pr.		
<i>l. 8.</i>	407	<i>l. 2.</i>	206
<i>l. 11.</i>	29	TIT. LIV.	
TIT. XXIIIX.		De heredib. tut. vel cur.	
De Testam. tutel.		<i>l. 1.</i>	126. 432
<i>l. 4.</i>	426	<i>l. 4.</i>	126
TIT. XXXIV.		TIT. LV. Si tut. vel cur.	
Qui dar. tut. vel cur.		<i>l. 2.</i>	126
<i>l. 3.</i>	436	TIT. LVII.	
<i>l. 2.</i>	<i>ibid.</i>	De Fidejussorib. tut.	
<i>auth. minoris.</i>	329	<i>l. 1.</i>	436
<i>l. ult.</i>	433	<i>l. fin.</i>	<i>ibid.</i>
TIT. XXXVH.		TIT. LIX. De Auctor. præst.	
De Administr. tut. vel cur.		<i>l. 2.</i>	89
<i>l. 20.</i>	575.576	TIT. LXII.	
<i>l. 26.</i>	88	De Excusation.	
<i>l. ult. §. 3.</i>	59	<i>l. 4.</i>	634
TIT. XXXIIIX.		<i>l. 8.</i>	432
De Peric. tut. vel cur.		<i>l. pen.</i>	290
<i>l. 4.</i>	428	TIT. LXIII.	
TIT. XLI.		Si tut. vel cur. fals. alleg.	
Ne tut. vel cur. vestig. &c.		<i>l. 2.</i>	436
<i>l. unic.</i>	576	<i>l. 3.</i>	144
TIT. XLIII.		TIT. LXV.	
De Suspect. tut.		De Excus. veteran.	
<i>l. 2.</i>	431	<i>l. ult.</i>	290
<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>	TIT. LXVI.	
<i>l. 7.</i>	431	Qui num. liberor. se excus.	
		<i>l. 1.</i>	432
		TIT.	

REPERTORIUM LL.

TIT. LXVII. Qui morbo se excus. <i>l. unic.</i> 167. 436	TIT. XIIIX. Unde vir & ux. <i>auth. præterea</i> 507
TIT. LXX. De Curat. furios. vel prodig. <i>l. 6.</i> 106 <i>l. fin.</i> 28. circ. pr.	TIT. XX. De Collation. <i>l. 3.</i> 93 <i>l. 13.</i> 491
TIT. LXXI. De præd. & al. reb. min. sine decret. non alien. <i>l. 1.</i> 331 <i>l. 10.</i> 149 <i>l. 16.</i> 147. in fin. 212	<i>l. 17.</i> <i>ibid.</i> <i>l. 20. pr.</i> <i>ibid.</i> <i>§. 20. pr.</i> <i>ibid.</i> 493 TIT. XXI. De Testam. milit. <i>l. 2.</i> 463 <i>l. 3.</i> 461 463 <i>l. 16.</i> 461 <i>l. fin.</i> <i>ibid.</i>
TIT. LXXIV. Si maj. fact. alien. fact. rat. hab. <i>l. 1.</i> 330	TIT. XXII. Qui testam. fac. poss. <i>l. 8.</i> 464 <i>l. 11.</i> 436. 437 <i>l. ult.</i> <i>ibid.</i>
LIB. VI. TIT. II. De Furt. & serv. corrupt. <i>l. 1.</i> 200 <i>l. 12.</i> 557 <i>l. fin. §. 3.</i> 269	TIT. XXIII. De Testam. & quemad. testam. ordin. <i>l. 1.</i> 40 <i>l. 5.</i> 444 <i>l. 16. §. 1.</i> 488 <i>l. 21. §. 1.</i> 327. 443 <i>l. 27.</i> 452 <i>l. fin.</i> 16
TIT. III. De Oper. libert. <i>l. 7.</i> 558	TIT. XXIV. De Hered. instituend. <i>l. 1.</i> 451 <i>l. 3.</i> 455 <i>l. 13.</i> 191
TIT. XII. De Bonor. possess. contra tab. <i>l. 2.</i> 452. 490	TIT. XXIV. De Hered. instituend. <i>l. 1.</i> 451 <i>l. 3.</i> 455 <i>l. 13.</i> 191
TIT. XIV. Unde liberi. <i>l. ult.</i> 496	<i>B b b b b 2</i> TIT.

REPERTORIUM LL.

TIT. XXV.		TIT. XXXIIX.	
De Instit. & substit.		De Verbor. & rer. signif.	
<i>l. 3.</i>	455. 477	<i>l. ult.</i>	424
<i>l. 5.</i>	478	TIT. XLII.	
<i>l. 7.</i>	457	De Fideicomm.	
<i>l. fin.</i>	197	<i>l. 1.</i>	386. 560
TIT. XXVI.		<i>l. 2.</i>	442
De Impub. & al. substit.		<i>l. 9.</i>	424. 425
<i>l. 4.</i>	197	<i>l. 4.</i>	445. 521
<i>l. fin.</i>	124. 455	<i>l. fin.</i>	254. 442
TIT. XXIIIX.		TIT. XLIII. Commun. de leg.	
De Liber. præterit.		<i>l. 1.</i>	220
<i>l. 4.</i>	457. 530	<i>l. ult. §. 1.</i>	474
TIT. XXIX.		<i>§. fin.</i>	381
De Posthum. hered. inst.		TIT. XLV.	
<i>l. 2.</i>	550	De his, quæ sub mod.	
TIT. XXX.		<i>l. 2.</i>	483
De Jure delib.		TIT. XLVI.	
<i>l. 5.</i>	490	De Condit. insert. tam leg.	
<i>l. 16.</i>	651	quàm fideic.	
<i>l. 21. §. 2.</i>	397	<i>l. 2.</i>	478
<i>l. ult. §. 10.</i>	254	TIT. L.	
<i>§. 12.</i>	470	Ad L. Falcid.	
TIT. XXXV.		<i>l. 6.</i>	551. 652
De his, quib. ut indign.		<i>l. 7.</i>	481
<i>l. 3.</i>	106. in fin.	<i>l. 9.</i>	264
<i>l. 4.</i>	451	<i>l. pen.</i>	585
<i>l. 11.</i>	3	TIT. LI.	
TIT. XXXVI.		De Caduc. tollend.	
De Codicillis.		<i>l. unic. §. 1.</i>	469
<i>l. 7.</i>	103	<i>§. 10.</i>	ibid.
<i>l. ult.</i>	195. 443. 452. 465. 466. 490	<i>§. 11.</i>	ibid.
TIT. XXXVII.		<i>§. 14.</i>	527
De Legatis.		TIT. LIII.	
<i>l. 5.</i>	586	De his, qui ant. ap. tab.	
<i>l. 10.</i>	25. in pr.	<i>l. unic.</i>	464
		TIT.	

REPERTORIUM LL.

Tit. LIII.		l. r.		152. in fin.
l. 5.	Quand. dies leg. ced.	479	Tit. XVI.	De Liberal. caus.
Tit. LIV.		l. 7.	360	
	Ut in possess. legat.	l. 15.	42	
l. 3.		364	Tit. XIX.	De Ordine cognit.
Tit. LIX.		l. fin.	133	
	De Legitim. hered.			
l. 6.		496	Tit. XXXI.	De Usucap. transform.
l. 11.		92		
l. 13. §. 2.		499. 506	l. univ.	555. 560
l. 15.		16. 506	Tit. XXXII.	De Acquir. & retin. pos-
Tit. LXI.				session.
	De bon. quæ lib. in pot.			
l. 3.		499	l. 3.	86. 531
l. 6.		219	l. 8.	532
auth. excipitur.		439	l. 11.	200. 209. 599
l. 7.		437	Tit. XXXIII.	
l. fin.		222	De Præscript. long. temp. de-	
§. 5.		283. 436		cem vel vig.
Tit. LXII.		l. r.	563	
	De heredit. decurion. & c.	l. 2.	ibid.	
l. 2.		94	l. 5.	230
LIB. VII.		l. 10.	562. 563	
Tit. IV.		l. ult.	230	
	De Fideicommiss. libert.		Tit. XXXIV.	
l. 9.		527	In quib. caus. cess. long. temp.	
Tit. VII.			præscr.	
	De Commun. serv. manum.	l. 2.	614	
l. r.		4. pr.	Tit. XXXVII.	
Tit. IIX.			De quadrien. præscript.	
	De Serv. pign. dat.	l. 2.	199	
l. 5.		530	l. ult.	35. 199. 329
Tit. XI.			Tit. XXXIX.	
	Qui manumit. non poss.		De Præscript. 30. vel 40.	
			an.	
			B b b b b 3	l. 1.

REPERTORIUM LL.

<i>l. 1.</i>	160	<i>l. ult.</i>	115
TIT. XLIII.		TIT. LXXIII.	
Quomod. & qn. jud. sent.		De Privileg. fisc.	
<i>auth. qui semel.</i>	667	<i>l. 2.</i>	365. 577
TIT. XLIV.		<i>l. 5.</i>	577. 580
De Sent. ex per. recit.			
<i>l. 2.</i>	166. 570		
<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>	LIBER IIX.	
TIT. XLVII.		TIT. I.	
De Sentent. quæ pro eo, quod		De Interdict.	
interest.		<i>l. 1.</i>	65
<i>l. unic.</i>	259. 390. 569	<i>l. ult.</i>	64
TIT. LI.		TIT. IV.	
De Fructib. & lit. expens.		Unde vi.	
<i>l. 2. in fin.</i>	200. 309	<i>l. 6.</i>	582. 586
TIT. LIII.		<i>l. 9.</i>	57
De Execut. rei judic.		<i>l. ult.</i>	599
<i>l. 1.</i>	431	TIT. V.	
TIT. LIV. De usur. rei jud.		Si per vim vel al. mod.	
<i>l. fin.</i>	613	<i>l. 1.</i>	599
TIT. LXII.		TIT. VI.	
De Appell. & Consultation.		Uti possid.	
<i>l. 1.</i>	175	<i>l. unic.</i>	542. & seq. 601
TIT. LXIII.		TIT. X.	
De temp. appell.		De Ædificiis priv.	
<i>l. 4.</i>	678	<i>l. 3.</i>	21
TIT. LXIV.		<i>l. 12. §. 3.</i>	228
Quando provoc. non est ne-		TIT. XIV.	
cess.		De pignorib.	
<i>l. 7.</i>	106	<i>l. 5.</i>	366
TIT. LXVI.		<i>l. 9.</i>	367
Si pend. appell. mors inter-		<i>l. 13.</i>	351
ven.		<i>l. 17.</i>	355. 356
<i>l. fin.</i>	457	<i>l. 19.</i>	280
TIT. LXXI.		TIT. XV.	
Quib. n. ced. poss.		In quib. caus. pign. tacit.	
		contrah.	
		<i>l. pen.</i>	

REPERTORIUM LL.

<i>l. pen.</i>	575. 576	<i>l. 3.</i>	64. 616
<i>l. ult.</i>	84. 357. 576		
	TIT. XVI.		TIT. XXXV.
	Si alien. res pign. dat.		De Pact. pignor.
<i>l. pen.</i>	359	<i>l. 1.</i>	362
<i>l. 8.</i>	106	<i>l. ult.</i>	351. 352
	TIT. XVII.		TIT. XXXIIX.
	Quæ res pign. obl. poss. vel non		De contrah. & committ. stipul.
	&c.	<i>l. 1.</i>	632
<i>l. 7.</i>	83. 358	<i>l. 7.</i>	89
<i>l. 8.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 12.</i>	393
<i>l. 18.</i>	358	<i>l. 13.</i>	639
	TIT. XIIIX.	<i>l. 14.</i>	42
	Qui pot. in pign.		TIT. XXXIX.
<i>l. 2.</i>	364. 365	<i>l. 2.</i>	478
<i>l. 3.</i>	<i>ibid.</i>		TIT. XL.
<i>l. 7.</i>	355. 356		De Duobus reis stip.
<i>l. 12.</i>	574	<i>l. 2.</i>	99
	TIT. XXVI.		TIT. XLI.
	De Remiss. pign.		De
<i>l. 1.</i>	368		Fidejuss. & mandator.
<i>l. 8.</i>	<i>ibid.</i>	<i>l. 2.</i>	647
<i>l. ult.</i>	369	<i>l. 11.</i>	<i>ibid.</i>
	TIT. XXIIIX.	<i>l. 26.</i>	394
	De Distract. pignor.		TIT. XLII.
<i>l. 12.</i>	366. 272		De Novat. & deleg.
<i>l. ult.</i>	351	<i>l. 3.</i>	650
	TIT. XXX.	<i>l. ult.</i>	357. 641
	Si vend. pign. ag.		TIT. XLIII.
<i>l. 1.</i>	381		De Solution. & liber.
	TIT. XXXI.	<i>l. 2.</i>	298
	De luit. pignor.	<i>l. 20.</i>	296
<i>l. 1.</i>	319. 370		TIT. XLV.
<i>l. 2.</i>	<i>ibid.</i> 370		De Eviction.
	TIT. XXXVI.	<i>l. 2.</i>	373
	De Except. præscr.	<i>l. 5.</i>	334
		<i>l. 7.</i>	378
			<i>l. ult.</i>

REPERTORIUM LL.

<i>l. 11.</i>	377.378.539	<i>l. 1.</i>	519.520.522
<i>l. 18.</i>	374	<i>l. 7.</i>	519.520. seq.
<i>l. 20.</i>	578		523
<i>l. 27.</i>	381	<i>l. 8.</i>	516.523
<i>l. fin.</i>	205.324.376.377	<i>l. ult.</i>	519.521. seq.
TIT. XLIIIX.		TIT. LVII.	
De Adoption.		De donation. caus. mort.	
<i>l. pen. pr.</i>	498	<i>l. fin.</i>	526
TIT. XLIX.		LIBER IX.	
De Emancip. liberor.		TIT. IV.	
<i>l. 1.</i>	22	De	
<i>l. 4.</i>	197	Custodia reorum.	
<i>l. ult.</i>	92	<i>l. 4.</i>	670
TIT. LI.		TIT. IIX.	
De postlim. revers. & redemt.		Ad L. Jul. majest.	
ab hostib.		<i>l. 2.</i>	256
<i>l. 18.</i>	130	<i>l. 5.</i>	654. 671
TIT. LIII.		<i>l. ult.</i>	37
Quæ sit long. consuet.		TIT. IX.	
<i>l. 2.</i>	19	Ad L. Jul. de adult.	
TIT. LIV.		<i>l. 1.</i>	672
De donation.		<i>l. 4.</i>	284
<i>l. 7.</i>	521	<i>l. 10.</i>	105
<i>l. 25.</i>	526	<i>l. 22.</i>	673
<i>l. 27.</i>	440	<i>l. 23.</i>	ibid.
<i>l. 32.</i>	517	<i>l. 29.</i>	673
<i>l. 34.</i>	518	TIT. XIII.	
<i>l. 35. §. fin.</i>	337	De Rapt. virgin.	
<i>l. pen.</i>	518	<i>l. unic.</i>	673
TIT. LV.		TIT. XVI.	
De		Ad L. Corn. de sic.	
Donation. quæ sub modo &c.		<i>l. 14.</i>	654
<i>l. 1.</i>	524	TIT. XIX.	
<i>l. 3.</i>	96. 524	De Sepulcr. viol.	
TIT. LVI.		<i>l. 4.</i>	667
De Revocand. don.		TIT.	

REPERTORIUM LL.

TIT. XXII. Ad L. Cornel. de fals. <i>l. 2.</i> 133. 426	TIT. V. Ne fiscus rem, quam vend. evinc.
TIT. XXVII. Ad L. Jul. repetund. <i>l. fin.</i> 28	<i>l. 1.</i> 298 TIT. XXXI. De Decurion. & fil.
TIT. XXXI. Quand. civil. act. crim. præ- judic. <i>l. unic.</i> 175. 655. 667	<i>l. 11.</i> 432 <i>l. ult.</i> 39 TIT. XXXIIX. De Municip.
TIT. XXXIII. De vi bon. rapt. <i>l. 3.</i> 663	<i>l. 2.</i> 428 TIT. XXXIX. De Incolis, &c.
TIT. XXXV. De Injuriis. <i>l. 1.</i> 663 <i>l. ult.</i> 720	<i>l. 2.</i> 168 TIT. XLI. De Muner. patrim. <i>l. 1.</i> 680
TIT. XL. De Requirend. reis. <i>l. 2.</i> 676	<i>l. 3.</i> 673 TIT. XLV. De Vacat. mun.
TIT. XLII. De Abolition. <i>l. 1.</i> 105	<i>l. 1.</i> 432 TIT. XLIX. Qui ætat. vel profess.
TIT. XLVII. De Pænis. <i>l. 18.</i> 644 <i>l. 22.</i> 187	<i>l. fin.</i> 432 TIT. LII. De Profess. & Medic.
TIT. XLIX. De Bon. præscript. <i>l. 2.</i> 303 <i>l. ult.</i> 671	<i>l. 6.</i> 33 TIT. LXII. De Mulierib. & in quo loc. mun. sex &c.
TIT. L. Ad L. Falcid. <i>l. 9.</i> 143	<i>l. 1.</i> 679
LIB. X. TIT. I. De Jure fisci. <i>l. 1.</i> 106	LIBER XI. TIT. XXIX. De Jure Reipubl. <i>l. 3.</i> 148. in med. Ccccc Tit.

REPERTORIUM LL.

TIT. XL.		l. 9.		ibid.
De Spectac. & Scenic. & lenon.		l. 10.		ibid.
l. 4.	114		TIT. LIX.	
TIT. XLVII.			De Fund. limitroph.	
De Agric. & censf.		l. 3.		236
l. 1.	63		L I B. XII.	
l. 4.	342		TIT. I.	
l. 7.	201		De Dignitat.	
l. 20.	302. 560			
l. 21.	26	l. 11.		39
l. 22. §. 1.	556		TIT. III.	
TIT. XLIX.			De Consulib. & non sparg.	
In quib. causf. colon. censf.			ab his pec.	
l. 2.	26	l. 2.		540
TIT. LVII.			TIT. XXII.	
De Cenfib.			De Princip. ag. in reb.	
l. 4. §. 7.	280	l. fin.		59
TIT. LIIX.			TIT. XXXVI.	
De Omn. agr. desert.			De Re milit.	
l. 2.	680	l. 1.		343
		l. 5.		ibid.

EX NOVELL.

Novell. 1. c. 2.	457. 482	Novell. c. 4.	ibid.
c. 3.	482	c. fin.	66
c. 4. §. 1.	647	17. in pr.	397
6. pr.	397	c. 12.	438
7. c. 5.	381	18. c. 1.	179. 180. 184. 192
8. in fin.	23	c. 5.	184
9.	554	c. 6.	492
10.	555	c. ult.	31. in fin.
12. c. 1.	260	21. c. 2.	642
14.	3	22. c. 27.	185. 188
15. c. 1.	23	c. 37.	406
c. 3.	66	c. 43.	ibid.
		c. 47.	

REPERTORIUM LL.

Novell. 22. c. 47.	185	Novell. 112. c. 1.	367
39. c. 1. 485. 180. 188. seq.		c. 3.	66. in fin.
47. c. 1.	398	115.	177
48.	397	c. 3. 181. 182. 188. 191. 195	
49. c. 1.	555	447. 448. 449.	
53. c. 6. & ult.	508	c. 4. 188. 189. 191. 196	
61. c. 1.	292	§. 9. 182. 185. 435	
69. c. 1. §. 1.	120	447. 449	
74. in fin. pr.	31	c. 13.	449
c. 2.	28	117. c. 1.	436. 525
c. 3.	29. in pr.	c. 2. 27. & seq. in fin.	
c. 4.	3	c. 5.	507. 118. 158
78. c. 3.	31		181. 182. 498
79. c. 3.	574	c. 1.	496. 498
c. 4.	ibid.	c. 2.	499. 500
86.	167	c. 3.	186. 190. 501. 506
87. princ.	326	c. 4.	192. 427
c. 1.	ibid.	c. 5.	192
89. c. 1.	32	119. c. fin.	487
c. 9.	31	121. c. 1.	389
c. 10.	28	c. 2.	ibid.
§. 2.	29. in pr.	123. c. 7.	252
c. 12. §. 4.	184. 407	126. c. 2.	555
c. fin.	419	127. c. 1.	186. 190
90. princ.	397	131. c. 3.	390. 384
92. in praf.	180	c. 12.	483
97. c. 3.	355	134	397
c. 6.	354	c. 8.	292. 294
99.	643	c. ult.	437
106.	395	135.	115
107. c. 1.	443	137. c. 2.	252
c. 3.	ibid.	138.	389. 390
110. pr.	395	160.	390

REPERTORIUM LL.

EX LIBR. FEUDORUM.

	2. F. 8.	217
<i>c. un. quæ sint regalia.</i>	2. F. 56.	670

EX JURE CANON.

Decreti prima pars.

<i>C. 3. distinct. 4.</i>	23. pr.
<i>C. 11. distinct. 4.</i>	384

Decreti secunda pars.

<i>c. si qua de rebus. 42. C. 12. q. 2.</i>	140. in pr.
<i>c. final. C. 17. q. ult.</i>	523
<i>c. puella. 8. C. 20. q. 1.</i>	74
<i>c. juramenti. 12. C. 22. q. 5.</i>	ibid. in pr.
<i>c. quomodo. 10.</i>	
<i>c. aperiant. 11.</i>	
<i>c. DEUS 12.</i>	
<i>c. indignantur. 4. C. 32. qu. 6.</i>	
<i>C. 31. quest. 1.</i>	406

DECRETAL.

LIB. I.

TIT. XXIX.

De Offic. & pot. jud. deleg.

<i>c. relatum. 199.</i>	44.
<i>c. pastoralis. 28.</i>	566
<i>vers. quia verò.</i>	ibid.

TIT. XXXV.

De Pact.

<i>c. 1.</i>	73
<i>c. 6.</i>	74

TIT. XXXVI.

De Transactionibus.

<i>c. 1.</i>	110
<i>c. fin.</i>	103. in pr.

TIT. XL.

De his, quæ vi med. caus.

<i>c. 4.</i>	251
<i>c. 5.</i>	133. in fin.
<i>c. fin.</i>	57

TIT. XLI.

De in integr. restit.

<i>c. 8.</i>	327
--------------	-----

TIT. XLIII.

De Arbitr.

<i>c. 9. in fin.</i>	253
----------------------	-----

LIB. II.

TIT. I.

De Judiciis.

<i>c. 7.</i>	294
<i>c. 13.</i>	285

TIT. II.

De For. compet.

<i>c. 13.</i>	169
<i>c. 17.</i>	ibid.
<i>c. fin.</i>	172. 253

TIT. VII.

De Juramentis calumn.

c. 1.

REPERTORIUM LL.

c. 1.	252	c. 5.	469
c. ult.	ibid.	c. 10.	442
		c. 11.	444
TIT. XIII. De Restit. spol.		TIT. XXXIIX. De Sepult.	
c. 4.	543	c. 1.	243
TIT. XXIV. De Jurejurand.		TIT. L. Ne cler. vel mon.	
c. pervenit. 2.	251. 299	c. fin.	53
c. ad nostrum 7.	299	LIB. IV.	
c. 8.	251	TIT. I.	
c. 9.	293. 253. 646	De Sponsalibus.	
c. 12.	8. 252	c. 14.	137
c. 15.	251	TIT. V. De condit. appof.	
c. 18.	ibid.	c. ult. in fin.	399
c. 28.	393. 287	TIT. VII.	
TIT. XXV. De Exception.		De eo, qui dux. in ux.	
c. 4.	133	c. 5. in fin.	420
c. 5.	ibid.	TIT. XVII.	
TIT. XXVI.		Qui fil. sint leg.	
De Præscript.		c. 13.	420
c. 5.	562	TIT. XXI.	
c. 7.	ibid.	De Secund. Nupt.	
c. ult.	ibid.	c. pen.	406
TIT. XXVII.		c. ult.	ibid.
De sent. & rejud.		LIB. V.	
c. fin.	570	TIT. XVI. De Adult.	
TIT. XXIIX.		c. ult.	296
De Appell.		TIT. XVII.	
c. 61.	167	De Raptorib.	
LIB. III.		c. 4.	53
TIT. XVI.		TIT. XIX.	
De Depof.		De Usur.	
c. fin.	301	c. 1.	384
TIT. XXVI. De Testam.		c. 2.	ibid.
c. 4.	443	c. 3.	ibid.
		Ccccc 3	
		c. 6.	

REPERTORIUM LL.

c. 6.	384. 252	c. odia. 15.	460
c. 8.	ibid.	c. 31.	379
c. 9.	384	c. qui contra. 82.	201
c. 14.	ibid.	Clementin.	
c. 16.	383	LIB. V.	
c. fin.	384. 396	TIT. III. De hæred.	
	TIT. XXVII.	Clem. 1. §. 1.	53
	De Excomm.		
c. 5.	249. seq.	Ex Recess. Imp. & aliis Imperii	
		Const.	
	LIB. VI.	Recess. Imp. de an. 1529. §. item als	
	TIT. X V I.	bissher	501
	De	de an. 530. §. it. als etliche	677
	Offic. & pot. jud. deleg.	Ordin. Regiminiis zu Nürnberg de	
c. ult.	44	anno 1521.	501
	TIT. XXI.	Ord. Polit. de an. 1577. Tit. 35. §.	
	De in integr.	und sehen ꝛc.	665
c. 1.	153 in pr.	Ord. Cam. Imp. part. 2. Tit. 28. §.	
	LIB. III.	item &c.	677
	TIT. X I.	Ordin. Criminal. art. 23.	676
	De Testamentis.	art. 30.	ibid.
c. 1.	192	art. 106.	657
	LIB. V.	art. 110.	665
	TIT. V.	Ex Jure Saxon.	
	De Usur.	Landr. lib. 2. art. 24.	563
c. 12.	384	lib. 5. art. 77.	343
	TIT. XI.	l. 11. art. 59.	344. in pr.
	De Sent. excomm.	Decis. Elect. 63.	572
c. 8.	294	Churfürstl. Gerichts Ordn.	tit.
	De Reg. Juris.	43. §. deßgleichen ob wohl ꝛc.	
c. 10.	303		572

INDEX

I N D E X

Rerum præcipuarum in hoc Opere comprehensarum.

Numerus, qui adest unicus, monstrat paginam.

A.		Actio ad supplementum.
Absentia.		<i>An hæc actio ad supplementum le- gitimæ quinquennio extingua- tur? Negatur, & ad dubium, motum respondetur.</i> 139
E xceptio absentia extendi- tur etiam ad infirmita- tem talem, ob quam im- peditur Magistratus fun- gi suo officio. 44		Actio civilis. <i>Vocabulum civilis est equivocum</i> 203. in fin.
Absolvere.		Actio communi dividundo. <i>An hæc actio sit mixta, affirmatur, & ad leges obstantes responde- tur.</i> 241
<i>Sensus hujus verbi in jure Canoni- co.</i> 252. in fin.		<i>Propter gestum in re communi da- tur actio communi dividundo, idque probatur per textum, & duo contrarii pro obstantibus al- lati resolvuntur.</i> ibid.
Actio.		Actio contra heredes. <i>An detur ex aditione hereditatis? Neg. opponentium dubio resp.</i> 625
<i>Absurdum est, actionem competere ante obligationem.</i> 38. pr.		<i>Ex delictis an pœnalis detur heredi- bus? Aff.</i> 626
<i>An definitio in princ. Inst. de action. rectè referatur etiam ad actio- nes in rem? Affirm. oppositi tex- tus resolvuntur.</i> 621		<i>An actiones ex contractu dentur contra unum heredem in soli- dum, an vero tantum pro ea par- te,</i>
<i>An omnes actiones b. f. in §. 28. & 29. Inst. de action. sint enumera- te? Affirm.</i> 622		
Actio ad exhibendum.		
<i>Hæc actio oritur ex jure rerum, non vero est nativa.</i> 242. in pr.		
<i>An conveniat hæc actio cum rei vin- dicatione.</i> ibid. in med.		

I N D E X.

- qua heres est? Affirm. oppositis
textibus resp. 624
- An actio ex testamento bon. f. sit?
Neg. ad dubium resp. 624
- Actio de dolo.
- Actionem de dolo esse in personam
affirmatur per textum, & dubio
ex alio textu occurrenti respon-
detur. 142. in med.
- Hac actio non datur, si alia civilis
competit, contrariantes hic tex-
tus latè componuntur. 142. in f.
143. 144. & 145
- Actio de dolo prius est introducta,
quam actio quod metus causa.
143. circ. pr.
- Propter legatam ex dolo adversarii
soluta competit actio de dolo, sin
vero ex errore; competit condi-
ctio indebiti. 143. opp. 3.
- Propter servum ante mortem occi-
sum à promissore datur actio de
dolo. 144
- Actio de dolo datur ad rescinden-
dum contractum, actio vero præ-
scriptis verbis ad implendum.
dict. 144. in med.
- Actio de dolo non est deneganda a-
ctori, si nullam mentionem fece-
rit metus. 143. in med.
- Non aliam actionem quam de dolo
habet heres contra legatarium,
si huic à testatore quid injun-
ctum. 144
- Si à testatore legatario quid injun-
ctum, hic verò legatum quidem
accipit, sed injunctum non præ-
stat, non alia competit heredi a-
ctio, quam de dolo. 145
- Actio de dolo non datur contra uni-
versitatem. 146. in pr.
- Actio de dolo datur contra heredes
quantum ad ipsos pervenit. 146
in med.
- Actio de eo quod certo loco.
- An ob temporis adjectionem similis
actio ut loco adjecto, sit constitu-
ta? Negatur & argumentum
ex textu opposito deductum re-
solvitur 272. in pr.
- Eum, qui destinato loco non solvit,
quovis loco posse conveniri, ne-
gatur per textus & tria dubia
resolvuntur. 272
- Actio de in rem verso.
- An detur contra dominum, etiamsi
utilitas interversa fuerit? Aff.
per textus, & ad obstantem re-
spondetur per distinctionem. 289
- Actio de temperie.
- Eum, qui culpa lata vel dolo desit
possidere animal, teneri negatur
per textus, & dissentienti respon-
detur? 232. in fin. & pr. seq.
- Actio de recepto.
- An hac actio oriatur ex locato vel
deposito? Negatur utrumque &
duo dubia remonentur. 162
- In hac actione sufficit probasse,
merces esse receptas & damnum
datum, non autem requiritur
personam,

personam, quæ damnum dedit, nominare & probare. 163. in fin. ubi etiam textus obſtans reſolvitur.

Actio exercitoria.

Contra nos ex aliorum geſto non datur, dubium obſtans reſolvitur. 281

An formâ præpoſitionis non ſervatâ obligetur exercitor? Negatur, & nodi textuum obſtantium diſſolvuntur. 282

Ex contractu magiſtri quilibet exercitorum in ſolidum tenetur; ad obſtanteſ legem reſpondetur. ibid.

Actio ex quaſi maleficio.

Si plures ſocii navem exercent, quilibet pro ſua parte convenitur ſecus eſt in actione exercitoria & pœnali; & hæc reſtrictione dubia allata tolluntur. 164

Ab hac actione caupo non liber eſt, etiamſi claves cubiculi viatori tradiderit, niſi adſit proteſtatio, cui non contraxit viator; nam abſque hac proteſtatione etiam aliamens cauponis, quam quod cuſtodiam viatori commiſerit, poteſt præſumi. 164. in fin. & pr. p. ſeq.

Actio furti & actio ex L. Aquilia conſumuntur per has actiones de recepto, & actionem ex quaſi maleficio, ita ut, electâ unâ, alterâ non poſſimuti, nam eo ipſo,

quo eligo verum delinquentem, non poſſum convenire quaſi delinquentem; ſecus eſt de actionibus concurrentibus ratione ejusdem delicti. 165. & 166. ubi duo textus obſtantes mediante hac limitatione reſolvuntur.

Actio familiæ erciſcundæ.

Hæc actio non datur bonorum poſſeſſori; ad oppoſitum textum dupliciter reſpondetur. 237

An per hanc actionem inſtitutam, quis eum contra quem inſtituit agnoſcat pro herede ita, ut licet poſtea deprehendatur iſtum non eſſe verum heredem, tamen diviſioni judiciali ſit ſtandum? Affirmatur & textus obſtans removetur. d. p. 237

Pars alienata non venit in hoc judicium ibid. in fin. textus obſtans enodatur. 238. in pr.

Patre diviſionem inter filios faciente alter coheredum alteri præſtare debet eviſtionem. Hæc aſſertio ſtabilitur per textus, contra quam nihil obtinent duæ rationes dubitandi, quippe quarumvis reſponſionibus ſubnexis & caſuum figuratiōe eliditur ibid.

In hoc judicio condemnationes & abſolutiones in omnium perſonas ſunt faciendæ; Lex hic in contrarium adducta reſolvitur.

Rebus hereditariis divisis super unâ re hoc iudicio agi non potest.
dict. loc.

Divisio hereditatis extrajudicialis per fraudem inaequaliter facta, etsi non subsit lesio ultra dimidium, rescindi potest, juxta quam sententiam respondit Scabinatus Jenensis. Circa hanc materiam duplex Interpretum dissensus notatur; alii pugnant pro rescissione ob lesionem ultra dimidium, alii in quamlibet inaequalitatem: illi nituntur tribus fundamentis, hi itidem tribus, sed utrisque respondetur. 239. & 240

Etiam divisio per sortem facta, si dolus subest rescindi potest. 140 in fin.

Actio finium regundorum.

Hac actio non datur inter socios, ne contra se agat socius, rem enim pro indiviso tenent socii, secus est, si socius quid illicitè egit in re communi. 236

Huic actioni longissimo tempore praescribi potest; contrariantes hic textus componuntur. ibid.

Actio finium regund. an sit bona fidei? Neg. dubium resolvitur. 623

Actio furti.

Actio furti adversus nautas, caupones, stabularios, an alia proponatur ab ista de qua in tit,

nautae, caup. stab.? Neg. dissentientibus respondetur. 659

An detur contra ipsum furem hac actio? Neg. dissentienti Dn. Tabori respond. 661

Actio hypothecaria.

An detur contra possessorem rei tacito oppignoratae ante praeclosurem alienae? Affirmatur per rextus, & ad contrariantem respondetur. 366

Actio in factum.

An actio in factum locum habeat contrapatrem? 145. circ. fin.

Actio in rem.

An actio in rem possit institui in foro domicilii? 169

Actio institutoria.

An detur contra heredes domini ex contractu cum institore post mortem domini inito? Affirm. & duo textus contrarii enodantur. 182. in fin.

Actio judicati.

Ex anteriori condemnatione finita tutela debet institui contra eum, qui fuit pupillus, non contra tutorem. 429

Actio legis Aquiliae.

In hac actione non distinguendum inter culpam omissionis, & commissionis, contrariatur huic sententiae textus, sed frustra, quod ostendit data responsio. 233

An, si secundum naturam contratus non sit actio, nisi ex levi culpa,

pa,

I N D E X.

pā, possit tamen agi *Aquiliā* actione ratione levissimæ culpæ? Negatur & ad rationes dubitandi respondetur. 233. & seq. in pr.

Actiones ex contractu & hæc actio oriuntur ex diversis principiis. 234. in pr.

Hæc actio datur ob damnum injustè datum, si quis ob magnum periculum incendii ædes vicini diruat. dict. 224. in med.

Hæc actio datur soli domino; duo scrupuli hic eximuntur. cit. p.

In hac actione Auctor ob duplicem rationem non agnoscit differentiam inter forum soli & poli. 235 in med.

Actio mixta.

An dentur actiones mixtæ? Affirm. 621

Dantur actiones mixtæ, non obstantibus tribus allegatis dubitandi rationibus, ad quas singulas respond. 174

Actio nativa.

An actio nativa an dativa competat contra pupillum? prius Aff. 87. in pr.

Actionis nomen.

Nomen actionis in libello non est necessario exprimendum, sed sufficit, si ipsum negotium satis clarè describitur, & commodæ petitio adjungitur; & hoc modo ad quatuor dubitandi rati-

tiones respondetur 63. in fin. & seq per tot.

Inepta actio nominata non vitiat libellum; vid. libellus.

Actio noxalis.

Actio noxalis non amplius habet locum, si semel quis noxæ dedit. 145. in pr.

Actio noxalis est personalis, & datur, ut quis habeat damni reparationem. 198. in fin.

Hæc actio datur quidem tam adversus b. quam m. f. possessorem; sed tamen quoad b. f. possessorem temperamentum adhibetur. 235. in fin. & 236. in pr.

Actio pœnalis.

Actiones pœnales nunquam aliam aliam consumit; limitatur. 252

Actio pœnalis an detur contra heredes? Neg. scrupulosus textus resolvitur. 629. 630

An detur contra heredes quatenus pervenit? Neg. allata pro aff. rationes refelluntur. 639

Actio præscriptis verbis.

Ex contractu innominato datur actio præscriptis verbis. 72. opp. 2. & 3

Actio publiciana.

Superveniens mala fides non impedit publicianam, & hoc probatur per textus, quibus contrarii resolvuntur, & sic antinomia tollitur. 217

Publiciana se fundat in prima possessione. dict. loc.

Actio quod metus causa.
Si unus illorum, qui metum simul intulerunt, sponte restituerit metu oblatum, etiam reliqui non possunt conveniri hac actione, quia hic agitur de actione rei persecutoria, qua contra reliquos cessat quando ab uno res est reddita; & hac responsione tres contrariantes textus componuntur. 137

Annus utilis, quo Edicto Prætoris restricta est hac actio, in l. ult. C. de tempor. in integr. restit. non est mutatus in quadriennium, quia ille annus ibi ne verbulo legitur extensus, 137. in fin. nec evincunt contrarium dissentientes generalitatem istius l. ult. urgentes, nam non extendenda est illa ad reliquas causas restitutionum, uti pag. 138. pr. uberius explicatur.

Actio quod metus causa locum habet sive singularis sit persona, sive universitas. 146. in pr.

Cessat hac actio, quando non præsens est mortis aut vinculorum metus. 262

Actio rei persecutoria.

Actio rei persecutoria quid? 522
An ex delictis in solidum adversus heredes competat? Neg. ad dissentientium rationes respond. 626. 627

Actio: Si quis jus dic. non obt. &c.

Actio hac in quo conveniat cum popularibus actionibus & in quo discrepet ab iisdem, docet Auctor 55. pr.

Pœnam in hac actione fisco applicari duabus rationibus probatur, & contrariis resp. 55. in fin.

Actor.

Actor debet probare fundamentum intentionis suæ. 149. in pr.

Accessorium.

Intereunte principali interit accessorium. 238

Accusare.

Quid notet verbum accusare, vid. pag. 106. non proc. à fin.

Accusatio criminalis.

An electa actione civili ex delicto tollatur accusatio criminalis, & vice versa? Affirm. Opposita lex resolvitur. 655

Accusatio extraordinaria.

An accusatio extraordinaria consumat actionem prætoriam? Affirm. Ad obstantes leges respondetur. 667

Acquirere.

Prohibetur naturæ infans & furiosus. 531

Adoptatus.

Adoptati à naturalis patris successionem non excluduntur. Obstant Bachovii sententia inspicitur.

498
Ad-

Adscriptitii.

An adscriptitii sint servi ? Neg. & simulrationi dubitandi resp. 26

Adulterium.

An sit, si maritus cum soluta rem hab. at ? Neg. dissentientium dubium solvitur. 672

Quod de adulterio gratis liceat pacisci probatur per textum, & ad duos pugnantes textus respondetur. 105. circ. princ.

Advocatus.

Advocatus non potest uti dolo contra dolum. 110. in fin. nec probant contrarium leges obstantes, quis enim illarum sit sensus palam sit ex princ. p. 111

Advocatus non tenetur ob levissimam culpam quamvis peritia & prudentia in eo exigatur, non tamen exactissima requiritur. 111 in med.

An advocatus cum cliente ultra salarium possit etiam pacisci de certo palmario, si vicerit ? Negatur verbis legum strictè acceptis : communis vero sententia affirmantium approbatur, & ad leges pro negativâ allatas respondetur 11. in fin. & seq.

Advocatus potest etiam petere promissum salarium in casum victorie, licet cliens transigat, nec expectet litis eventum, per ipsum enim non stetit, quo minus obtineret victoriam. 112. in fin. ubi tamen limitatio additur.

Si post mortem Advocati lis feliciter finiatur, promissum palmarium heredes petere non possunt, quia fuit promissum sub conditione, sc. in casum obtentæ victoriæ, hanc conditionem autem Advocatus non implevit ; secus est in annuo salario, licet operâ haud perfecte præstitâ, illud enim non restrictum ad certam conditionem. 113

Advocatus in propriâ causâ ab adversario condemnato in expensas non potest exigere salarium, nisi hanc causam, agendo aliam agere impeditus fuerit, tunc cessans salarium petere potest. 113 circ. fin.

Ædificium.

An cum damno alterius ædificare alicui liceat, etsi à principe ipsi sit permissum, ut in publico loco ædificet ? Neg. ad obstantes rationes respondetur. 590

Ædilitium edictum.

Ad locationem conductionem an pertineat ? Neg. 371

Æquitas.

Æquitas alia dicitur imaginaria, seu cerebrina, alia cum ratione conjuncta. 2. in med. & 22. opp. 2.

Æquitas est præferenda stricto juri. 22. in qua pag. & seq. septem rationibus dubitandi respondetur.

Æquitatem non excludit vigor legis. ibid.

Quæ ratione dura sive iniqua videatur. l. 12. §. 11. qui & à quibus manum. qua ratione vero æqua sit dicta lex, explicatur cit. pag. 22. in fin.

Qui interpretatur juxta æquitatem leges, non de legibus, sed secundum leges judicat. 23. circ. pr.

Si judex, juxta æquitatem secundum leges judicando, abutitur sua potestate, id fit per accidens, nec ideo strictum jus æquitati præferendum. 23. n. 5.

Non datur scripta æquitas, quæ juri sit contradistincta. 23. in fin.

An æquitas naturalis sit causa conditionis indebiti. 265. in fin.

Alere.

An patruus fratris filium egenum alere teneatur? Neg. 418.

An liberi incestuosi sint alendi à Parentibus? Neg. dissentientium, argumenta refelluntur. 419.

Secundum Jus Canonicum ejusmodi liberi sunt alendi. 420.

Aleator.

An edictum, quo Prætor susceptoribus aleatorum denegat judicium, sit justum? Affirmatur, & ad tres rationes dubitandi respondetur, quod (1.) ob odium harum personarum, (2.) publica utilitas exigat, ut (3.) hoc mo-

do, utpote pœnâ digna, puniantur. 242. in fin. & princ. 243.

Alienatio.

An alienationem prohibere ita possit testator, ut nec ex causa dotis aut donationis propter nuptias liceat alienare? Neg. appositæ rationes infringuntur. 489.

Ἀλλοτρίοι.

Qui dicantur. 346.

Amicus.

An dentur casus pro amico? Neg. & quatuor dubitandi rationibus respondetur. 24.

Appellatio.

An in criminalibus hodie recte non admittatur? Affirm. dissentientibus respondetur. 677.

An quis statim potest à nominatione appellare? Affirm. & oppositæ leges explicantur. 433.

Arbitrium judicis.

Præstat habere certam regulam s. legem, quam solum sequi arbitrium judicis. i. & 23. opp. 6.

Aristoteles.

Opinio Aristotelis de proportionem Arithmetica in contractibus observanda refertur & explanatur. 307.

Ars ludicra.

An exercere volens artem ludicram, non tamen exercuit, notetur infamia? vid. infamia.

As

I N D E X.

As. <i>As imperiti Scriptores acceperunt pro notis A. S.</i> 456	<i>defuncti bona fides? Aff. ad oppositas binas leges resp.</i> 592 Bonæ fidei possessor.
Augusta. <i>Augusta non per se, sed per participationem est soluta legibus.</i> 17 in fin.	<i>Errantem in jure haberi pro bon. fidei possessore probatur per legem, & ad obstantes respondetur</i> 200 in fin. & 201. in pr.
Authent. Sacramenta puberum. <i>Hanc authenticam non loqui solum de contractibus jure invalidis, negatur quod invaliditates à minore etate provenientes, & respond. ad tres dubitandi rationes.</i> 152	<i>An b. f. possessor sit dominus fructuum, tam naturalium quàm industrialium? Affirmatur de utrisq; remissivè, & ad textus oppositos latè respond. 209. & 210 explicatur l. 45. de usur.</i> <i>An argumentum ab usufructuario ad b. f. possessorem procedat</i> 210 in pr.
αὐτοχρεία. <i>An jure Romano sit licita? Neg. & ad dubium resp.</i> 674	Bonorum possessio contra tab.
B. Beneficium competentix. <i>Locum habet in societate particulari.</i> 311 <i>Ei qui promisit dotem, non competit.</i> 417	<i>An bonorum possessio sit abrogata à Justiniano?</i> 182. in med. <i>Quo tempore Prætor introduxerit hanc bonor. possess.</i> 193. in med. Bruta. <i>An ob sagacitatem brutorum, & quod quadam illorum à delictis abhorreant, dici possit, jus nature in illa cadere.</i> III
Beneficium excussionis. <i>Beneficio excussionis etiam tertius possessor rei specialiter oppignoratæ uti potest. 366. Ad oppositam Novell. 112. c. 1 respond. 367</i> <i>An juramento fidejussionem qui firmavit, possit uti exceptione excussionis? Aff. ad obstantem legem respondetur.</i> 646	C. Canon. <i>An & quatenus canon sit remittendus.</i> 344 Capitis diminutio. <i>Jure Novellarum emancipatio non amplius inducit capitis diminutionem inter alia ideo, quia sta-</i>
Bona fides. <i>An successori universali profit sola</i>	<i>rus</i>

<i>tus mutatio non amplius fit in deterius 158. ubi quoque ad rationem dubitandi respond.</i>		<i>An socius propter aedes communes ruinosas damnum minantes propriis aedibus cautionem à socio possit exigere? Neg. obstat ibi lex resolvitur 512. & seq.</i>	
<i>Deportationem pertinere ad mediam capitis diminutionem Autor statuit, & textus contrariantes componit.</i>	150	<i>Cautio iudicio fisti.</i>	
<i>Casus fortuitus.</i>		<i>In hac cautione quidam nude promissioni committuntur, in quibus non simul requiritur oppignoratio bonorum aut cautio juratoria 59. in med. ubi tres contrarii textus diluuntur.</i>	
<i>An casus sint exprimendi, quando de casu fortuito suscipiendo convenit? Neg. per textus, & obstantes excutiuntur.</i>	279	<i>Qui bona mobilia pretiosa possident, certo modo liberantur ab hac cautione secundum bodicernam observantiam, si scil. possessor sit vir frugi nec de fuga suspectus. 59. in fin. & seq. pr.</i>	
<i>Sua naturâ continet inopinata.</i>	341	<i>Census.</i>	
<i>Causa.</i>		<i>An etiam sterilia bona in censum referantur? Negatur & ad quatuor textus obstantes respondetur. 679. in fin. & 680</i>	
<i>Causa vendicationis & causa legati distinctio.</i>	379	<i>Cessio bonorum.</i>	
<i>Causa piissima.</i>		<i>Cessio bonorum infamiam non irrogat. vid. infamia.</i>	
<i>Causa piissima quales sint?</i>	518	<i>Chirographum.</i>	
<i>Cæcus.</i>		<i>Reddito chirographo presumitur inita conventio tacita de non petendo, chirographum enim pertinet ad essentiam contractus chirographarii, secus est in pignore, quippe à debito principali est separatum. 80. in fin. & pr. seq.</i>	
<i>In codicillis etiam octo testes non debet adhibere.</i>	464	<i>Ex</i>	
<i>Cautio.</i>			
<i>Cautio in genere tam pignoribus quam fidejussoribus fieri potest.</i>	58. in init.		
<i>Qua ratione verum sit; plus cautionis in re esse, quam in persona; explicatur.</i>	58. n. 2		
<i>Testator usumfructum legans, non potest remittere fructuario cautionem. Dissidentes hoc medionituntur; quia in testatoris arbitrio est, proprietatem relinquere; ex his neclunt argumentum, ad quod resp.</i>	225		
<i>& 220. in pr.</i>			

Ex chirographo cancellato apud debitorem invento non inducitur solutio, nisi probet debitor, sibi redditum esse à creditore; secus est si inveniatur apud creditorem. 81. in pr.

Si plura chirographa de eodem debito sint conscripta, tunc reddito uno remissionem factam non censi probatur tribus rationibus, & ad tres adversantes rationes respondetur. 81. & seq.

Si ex pluribus debitoribus solum chirographum uni tantum restituatur, illi soli remissum censeatur debitum, cui redditum chirographum, per textus pro hac sententia allatos. 82. quam non infringunt tria dubia in contrarium ibi adducta, quibus resp. ibid.

Citatio s. vocatio in jus.

Vocatio in jus est initium iudicii suscipiendi, litis contestatio vero suscepti 56. pr.

Non potest omitti, ne quidem in notoriis, quia pertinet ad essentiam iudicii 56. Ampliatur, quod reus praesens, non tamen citatus, respondere non teneatur, quia non paratus & instructus ad respondendum adest, ibid. in fin.

Citatio duos habet fines. dict. loc.

Citra.

Quanam sit vera significatio vocis citra, in l. 18. C. de transact. ex-

ponitur. 106. circ. pr. & 107. itidem in pr.

Clausula codicillaris.

An tanta sit vis clausulae codicillaris, ut testamentum subsistat, etiam si filius sit praeteritus vel ini- que exheredatus? Aff. & aculeus legi obstanti adimitur. 195. in pr.

Adjecta non operatur, quod posthumus censeatur rogatus restituere hereditatem, etiam si defunctus ignoraverit uxorem esse praegnantem. 465. opposita dubia declinantur. ibid.

An valeat ultima voluntas, si inceperit illam scribere testator, sed non ad finem perduxerit forte, aut praetermiserit clausulam codicillarem? Neg. Oppositus textus enodatur. 466.

Codex.

Codex non derogat Digestis. 15. qv. 2,

Duo sunt Codices à Justiniano editi, unus prior Institutionibus, alter posterior, qui vocatur repetitae praelectionis 15. qv. 3. neque ille, quippe qui amplius non extat, neque hic Institutionibus derogare potest. 16. ubi simul dissentientium opinionibus satis fit.

Codilli.

An l. 6. ff. de transact. valeat in codicillis. vid. transactio.

E e e e

An

I N D E X.

*An is codicillos possit facere, cui
statuto testamenti factio est in-
terdicta? Neg. ad obstantem ra-
tionem resp.* 464

Cogitatio.

*An in foro exteriori puniatur?
Neg. ad oppositas adductarum
legum rationes resp.* 654

Cognatio Juris Naturalis.

*Cognatio Jur. Nat. dicitur, quæ ex
naturalis sanguinis commixtio-
ne oritur; civilis, quæ sine illa
fit.* 69. in fin.

Collectæ.

*Cur pignus tacitum demum nasca-
tur, postquam collectæ extraor-
dinariæ impositæ sint?* 353

Colonus.

*An Colonus debeat tributa sustine-
re.* 680. in fin.

Commixtio.

Quid operetur? 537

Commodatum.

*In commodato præstanda est levissi-
ma culpa. 273. in fin. Dissenti-
entes opponunt tres leges, quæ
explicantur.* 374. in pr.

*An quis res commodatas debeat re-
bus suis præferre? Aff. & ad tres
rationes dubitandi resp. 274. in f.
& 275. in pr.*

Compensatio.

*In quibus rebus locum habeat com-
pensatio?* 213. opp. 7

*Compensationem etiam objicere
posse excommunicatum proba-*

*tur per textus: Dissidentes ne-
gant per tria argumenta, quo-
rum medii sunt, 1. quia excom-
municatio obstat exceptio, nec
2. potest reconventionem institu-
ere, & 3. non potest petere; quæ ra-
tiones omnes discutiuntur & ita
argumentorum vis eliditur. 294*

in fin. & 295. in pr.

*Compensatio etiam locum habet in
dote, textus obstandans removetur
dict. p. 295. in f.*

*In criminibus non obtinet, tres tex-
tus oppositi declarantur & con-
ciliantur.* 296.

*Debitum naturale potest compensa-
ri cum debito civili. Rationes
dubitandi, quæ ex textibus par-
tim, partim aliunde desumuntur,
per responsiones remonentur. 296.*

& 297

*An compensatio de jure civili sit in-
venta?* d. p. 97

*Non datur compensatio speciei; tex-
tus hic obstandans resolvuntur. i-
bid.*

*Compensatio interdum sumitur im-
propriè pro retentione cit.
loc.*

*Confusio & compensatio non sunt
confundenda 298. in pr.*

*An, si solvens emittat exceptionem
compensationis, quam habet,
condicere solutum possit? Aff. per
textus, & textus obstandans sol-
vuntur.* 298

Is etiam compensationem uti potest, qui iuravit se soluturum, quia compensatio est species solutionis, itidem textus obstantes conciliantur. 299

An debiti ratione, cuius actio instituta est in alio iudicio, possit compensatio allegari? Aff. & ad textum pugnantem resp. dict. p. 299. in fin.

Condicere.

An consumptam pecuniam à debitore, cui prius soluta, hypothecarius condicere possit? Neg. Wiesenbachii sententia quidem verior videtur, sed observantia fori aliud suadet. 580

Condictio causa data, causa secuta non secuta.

Si matrimonium est nullum, dos potest condici; duo textus hic obstantes resolvuntur, respondendo, quod agant de diversis casibus. 260

Hac conditio datur etiam contra Procuratorem falsum: dissidentes tribus textibus oppositis obtinere volunt, conditionem indebiti hoc in casu locum habere, quib. resp. 260. fin. & 261. pr.

Liberatio quæ etiam ad res incorporales pertinet, potest condici, per legem pro stabiliendâ sententiâ citatam, quam non diruunt textus in contrarium allati, quippe quibus resp. 261

Hac conditione recte etiam petuntur accessiones ante litis contestationem perceptæ; dubium quod movetur, agit de alio casu, hinc non obstat 261. in fin. & pr.

seq.

Condictio furtiva.

Hac conditio secundum Autorem, oritur ex delicto alii aliam statuunt originem; ad aliquot textus hic contrariantes resp. 268

& seq.

Hac conditio etiam datur bon. fid. possessori 269. ubi etiam solvitur dubium.

Commodatario non datur. Dissentit Wiesenbecius per textum, cui respondetur. ibid.

Datur contra heredes furis in solidum; quatuor dubia ex textibus movent Cujacius & Marcus Lyclam. quibus omnibus & singulis resp. 270. per tot.

An si plures fuerint fures, contra singulos in solidum detur ita, ut unius præstatione ceteri liberentur? Affirm. per textum, & ad dubium ex textu obstante motum dupliciter resp. 271

Si furi iterum ab alio fure res auferatur, contra utrumque furem datur hæc conditio. cit. loc.

Æstimatur res furtiva hic secundum tempus, quo unquam plurimi fuit. 271

Æstimatio ex hac conditione differt

fert ab aestimatione ex L. Aquilia in eo, quod in hac retrorsum fiat aestimatio, quanti eo anno plurimi fuerit secus est in conditione furtiva. 271. f.

Condictio indebiti.

Hac condictio datur etiam procuratori & tutori: pugna hic inter textus contrariantes tollitur. 266

Solvens qui simul renunciat huic conditioni, potest ea nihilominus uti. dict. loc.

Si quis ex alternativa obligatione utrumque solverit, electio est solventis; pugna inter veteres & Ctos hic notatur. 267. & 268. in pr.

Condictio ob turpem causam. Quando cesset hac condictio? 262 in med.

Conditio.

An conditio possit per equipollens adimpleri? Neg. dubia remouentur. 477

Conjugata.

Argumentum à conjugatis non est firmum, v. gr. jus dicere sumitur de causis criminalibus, E. etiam jurisdictio. 45. circ. fin.

Consanguineus.

Frater simul cum patre defuncto non succedit; ad oppositam legem resp. 500

Consensus.

In contractibus consensus nonnunquam nutu exprimitur, scil. in

quibus verba non exiguntur, neque propositum fuit stipulationem inire. 80. in med.

Consensus Patris circa mortis causa donationem de peculio aduentitio extraordinario Filii famil. non requiritur. 525

Consiliarius.

An consiliarius domicilium constituisse praesumatur in urbe, ubi officio suo fungitur. 169

Consuetudo.

Consuetudo non solum in statu populari, sed etiam in statu Monarchico introduci potest, utrinque enim idem modus constituendi & eadem essentia consuetudinis. 18. Ubi dissentientium opinionibus respondetur, & simul horum verborum: rebus ipsis & factis &c. l. 32. §. 1. de ll. verus sensus ostenditur, dissentientis quoque Cypriani Regneri ratio ibid. & p. 19. rejicitur.

Consuetudo rationabilis derogat legi, si (1.) est posterior lege. (2.) nisi expresse reprobetur per legem; nec enim maiorem vim, quam lex, habet, 19. (3.) nisi prohibeatur per rescriptum Principis. 20. in pr.

Constitutum.

Constitutum inducere aliud forum contractus in loco scil. ubi constitutum celebratum negatur per textus, & ad legem obstantem respon-

respondetur distinguendo tres casus, qui ex dicto obstante textu proponuntur & explicantur. 171

An ex eo, quod Procuratori constitutum est, domino detur actio directa? Neg. & textus obstant diluitur. 273

Contractus.

Contractus est nomen commune ab uno ad unum primario competit veris contractibus; secundario nexibus ex contractibus venientibus. 38. circ. med.

Qua ratione contractus quidam dicantur mere civiles. 71. opp.

XI.

Neque b. f. neque stricti juris contractus metus initus est ipso jure nullus, quod probatur aliquot textibus. 133. in fine. Ad contrariantes textus & in primis Jac. Gothofredo urgenti vocem: sustinet. l. 116. de R. J. resp. insimulq; vera ejusmodi vocum significatio traditur. 134. & seq.

Ad contractus requiritur consensus; consensus autem metu vel vi extortus liber quidem non est, contractum vero metu initum esse ipso jure nullum, exinde haud sequitur. 134. opp. 2.

Contractus æstimatorius.

Refertur ad contractus innominatos. Textus hic obstant declaratur. 345

An hic contractus ideò, quod vocetur æstimatorius; sit nominatus? ibid.

Contractus bonæ fidei.

Plurimi contractus b. f. solo consensu sustentur, secus ac contractus stricti juris quorū nullus solo consensu constat. 134. non procul à fin.

Dolus dans causam contractui b. f. illum reddit ipso jure nullum, in qua sententia etiam sunt Citramontani; dolis namque horum contractuum naturæ planè videtur contrarius. 138. & seq. ubi septem rationes dubitandi & ad singulas quoque responsiones adducuntur.

Est in arbitrio decepti, an velit contractui insistere, an saltem damnum s. interesse petere actione ex contractu remedium enim nullitatis in favorem decepti est introductum, 139. ubi in fin. ad duas in contrarium pugnantes rationes respondetur.

Regulariter contractus non potest ex unâ parte valere, & ex alterâ claudicare, nisi alterutrius partis dolus interveniat. 139. in fin.

Si alius, quam ipsa pars contrahens, dolo dat causam contractui, contractus subsistit per textus, cit. p. 140. in med. ubi duæ

*quoq; dubitandi rationes removen-
ventur.*

*Ex contractu, ita ob dolum nullô, ni-
hilominus transfertur domini-
um, si traditio est secuta. 140. in
fin. per textum & rationem 141. in
pr. allatam; ubi itidem tres du-
bitandi rationes diluuntur.*

Contractus chirographarius.

*An olim fuerit hic contractus, & an
distinctus à mutuo? 149. in pr.*

Contractus do ut des.

*Hic contractus & permutatio non
sunt distincti contractus. Ratio
dubitandi resolvitur. 348. in fin.*

Contractus innominatus.

*Contractus innominatus statim,
atq; initi sunt, obligare, licet ni-
hil datum sit vel factum, nega-
tur, & ad tres rationes dubitan-
di respond. 347*

*In his contractibus licet penitere;
Rationes pro contrariâ senten-
tiâ adductæ confutantur. ibid.
& p. seq.*

*An contractus innominati: do ut
facio; facio ut facias; & facio
ut des: sint b. fid.? Affirm. 622
oppositi textus enodantur. 623*

Contractus stricti juris.

*Contractus stricti juris, cui dolus
causam dedit, est ipso jure nul-
lus, quam sententiam non ever-
tit textus in contrarium allega-
tus, ille enim resolvitur. 142. in
pr.*

Correus.

*An non solum fidejussores plures
correi, sed etiam alii correi ha-
beant beneficium divisionis, licet
convenerit, ut in solidum tene-
antur? Affirm. dissentientibus
resp. 643*

Creditor hereditarius.

*Si creditor hereditarius actionem
movit contra emtorem heredita-
tis litemque suscepit, tacitum
subest pactum de non convenien-
do herede, non obstante, quod res
inter alios acta, aliis non profit,
hoc enim eatenus procedit, nisi
ex necessaria consequentia fluat
ad alium utilitas. 82. in fin. &
83. in pr. ubi & alia objectio re-
solvitur.*

Crimen falsi.

*An & quatenus sit permissum tran-
sfigere de crimine falsi, vid. trans-
actio.*

*Si crimen falsi est capitale, tunc li-
cet de eo transfigere. 197*

Crimen læsæ Majestatis.

*An etiam nepotes rei criminis læsæ
Majestatis fiant infames. Neg.
& ad opposita dubia resp. 671*

Criminalis causa.

*Causa criminalis præ civili est ex-
pedienda. 174. in fin. ubi quin-
dubia diluuntur.*

Culpa.

*Lata culpa in irroganda infamia
dolo non equiparatur. 275*

*Lata culpa & dolus sunt essentia-
liter*

liter distincta. us. n. 3.

Heredes Curatoris perinde ut heredes tutoris solum latam culpam, præstant. 126. circ. fin.

Neque in restitutione minorum assimilatur dolo; textus obstantes declarantur. ibid.

Culpa levis.

An heres tutoris teneatur ob levem culpam? Neg. Oppositæ rationes contrariæ rejiciuntur. 432.

Culpa levissima.

Est præstanda in omnibus contractibus, in quibus culpa levis præstanda dicitur. 275. in fin. excepta societate, per l. 23. ff. de R. J. quam legem, singula ejus verba ponderando, dilucidius explicat Autor. 276. & seqq.

Tota culparum præstatio ferme prudenti judicis arbitrio est relinquenda. 278. in med.

Differentia inter culpam levem & levissimam an toleranda? 338. 340.

Etiam præstatur ab herede circa rem legatam, 469. oppositæ rationes resolvuntur. ibid.

Curator.

Curator rebus datur, ideoq; in obligationibus circa res initis necessarius est, non in stipulationibus faciendi. 88. in med.

Curatoris auctoritate interveniente minori leso beneficium restitu-

tionis non datur. 89. in med.

An minoribus invitis dentur Curatores? Neg. ad oppositos textus resp. 420.

An Curator semper à Magistratu datur? Aff. 421.

Cyprianus Regner.

Argumentum Cypriani Regneri, quod habet circa testamentum inofficiosum, resolvitur. 183. in fin. & pr. seq.

D.

Damnum.

Quod quis sua culpa sentit, sentire non videtur. 285.

Damnum infectum.

An emtor ædibus emtis nondum traditis, possit cautionem de damno infecto patere? Neg. 511.

Debitor.

Quomodo liberetur per singularem casus alicujus fictionem, differitur. 587. & seq.

Denuntiatio.

An etiam præsentis in judicio debeat denunciatio fieri? Aff. 379.

An scienti, litem motam esse, denunciandum sit? Aff. ibid.

An etiam possit post litem contestatam fieri denunciatio? Aff. pag. ead.

Denunciatio Evangelica.

Quid sit, quando locum habeat, & quomodo fiat. 285. in pr.

Dejectio.

An ad ejus interesse, qui vi est dejectus, etiam

etiam pertineat, quod usucapio sit interrupta per dejectionem à possessione, variè disquiratur. 598

Delictum privatum.

Si ex delictis privatis criminaliter agatur, an lite contestata contra heredes actio rei competat? Neg. ad opposita dubia resp. 631

Depositum, Depositarius.

An res immobiles sint objectum contractus depositi? Negat. propter legum in hac re silentium. Dissentientes tribus fundamentis pro stabilienda sua sententia utuntur, sed dirutis per responsiones fundamentis, cadunt & superstructa. 300

Ad depositum non sufficit rem commendari ut custodiatur, sed debet ita commendari, ut asseruanda & recondenda detur. ib.

An depositarius teneatur res depositas præferre suis? Neg. quia lata culpa hic non habet locum. Ad duos textus in contrarium pugnantes resp. 301. in med.

Res deposita potest ob impensas in eam factas retineri, secus est in retentione rei ex alia causa. ib. in fin.

Concessus usus, quo ad effectum, est merum mutuum. 526

Dies bissextilis.

Dies bissextilis habetur pro uno die in illis negotiis, ubi annus vel dies captus habetur pro completo, secus est in favorabilibus & ubi

lapsus anni vel totius diei consideratur. 146. in f. & 147. in pr.

Digesta.

An Digesta derogent Institutis, vid. vocem: institutiones.

Dignitas.

Amisio dignitatis non est capitis minutio, 39. in fin. ubi ad textus contrarios per distinctionem respondetur.

Diligentia.

Exactissima diligentia est, quando quis adeo est diligens, ut non sit alius, qui potuisset diligentius administrare 107. circ. fin.

Contractus in quibus major diligentia, quam quis negligens suis rebus adhibet, sit adhibenda, recensentur, 277. in quibusdam tamen casibus præ aliis singularis industria desideratur, qui itidem ad dubia facilius enodanda enumerantur 277. in fin. & uberius exponuntur. 278

Dispensatio.

An quis juxta jus divinum, & ita ex dispensatione Principis, possit ducere in uxorem ex sorore defunctæ uxoris genitam filiam? Aff. 400

Doctoralis dignitas.

Doctoralis dignitas non liberat à patria potestate 33. ubi textus obstans resolvitur.

Doctor Juris.

An Doctor Juris minorennis læsus restituatur in integrum? Autor distin-

I N D E X.

distinguendum sententiam approbat. 154. in med.

Domicilium.

Potest quis in Domicilio originis conveniri. 168

An decennio constituatur domicilium? ibid. ubi notatur, hanc in parte singulare esse in studioso.

Consiliarius Principis non praesumitur in urbe domicilium constituisse, ob rationem datam; quam sententiam non infringunt dubia probata, illis enim per responsionem satisfi. 169

Dominium.

Non transfertur dominium, si emptor qui ipso tempore emtionis solvendo non est, fraude inducit venditorem, ut fidem habeat de pretio per rationem datam 141 *circ. fin. ubi textui obstanti respondetur.*

Dominium recte dividitur in directum & utile, licet hac divisio τὸ πρῶτον non inveniatur in LL. habetur tamen τὸ δεύτερον av. 217. in fin. & 218. pr.

Dominium traditione acquiritur, & is solus dominus est, cui res est tradita, licet alteri prius sit vendita. 364. in pr.

In dominio inspicienda prioritas traditionis non conventionis. 366 *circ. fin.*

An transferatur per missionem ex secundo decreto? aff. textus In-

stit. in contrarium adductus enodatur. 512

An rei mortis causa promissa dominium statim transeat aff. 526. seq.

An ex pluribus causis possit acquiri dominium? Neg. & ad obstantes textus resp. 550

Donare, Donatio.

Animus donandi non facile praesumitur. 129

An donatio 500. solidos excedens, juramento tamen confirmata, valida sit? 253

Donationes inter virum & uxorem non sunt licitae? 442

Sed donatio reciproca vel remuneratoria inter virum & uxorem subsistit. 413

An dote data etiam donatio propter nuptias necessario constituenda sit? Neg. ad oppositum textum resp. 414

An uxor fructus percipiat ex donata re propter nuptias? Neg. & oppositus textus removetur. 414

An donatum liberis conferatur? Neg. obstacula removentur. 491

An valeat donatio omnium bonorum? aff. dissentientibus resp. 516 & 517.

An sub bonis omnibus simpliciter donatis comprehendantur jura? aff. oppositi textus resolvuntur. 517. 518.

An donatio inofficiosa sit invalida in totum, an vero pro ea parte, Fffff quâ

I N D E X.

- qua est inofficiosa? affirmatur posterius. 519. ad oppositos textus resp. ibid.*
- An etiam ob alias ingratitudinis causas, quàm quæ in l. ult. C. de revoc. don. expressæ, revocatur donatio? aff. 529.*
- Donationis actio revocatoria est personalis. 520. ubi l. ult. C. de revoc. don. explicatur. ibid.*
- An opus sit, ut heredes possint hac revocatoria actione uti, quod defunctus litem fuerit contestatus? Neg. ad opposita bina dubia respond. 521.*
- An heres possit ex capite ingratitudinis revocare donationem, si defunctus eam commissam esse ignoravit? Neg. ad dubium aliquod resp. 125.*
- An contra heredem donatarii competat hac actio revocatoria? Neg. opposita rationes diluuntur. 522.*
- An l. 8. C. de revoc. donat. etiam ad extraneos donatores pertineat, s. an ob supervenientes post donationem liberos non solum Patronus, sed & quilibet donator possit donationem revocare? aff. & allatum dubium infringitur. 523.*
- Donatio mortis causa.**
- An filiusfam. absque patris permissione possit donare mortis causa de peculio adventitio? Neg. ad oppositam legem facili negotio resp. 525.*
- An filiusfam. possit absque consensu patris de peculio adventitio extraordinario donare mortis causa? aff. opposita duo dubia resolvuntur. 525.*
- An donatio mortis causa excedens 500. solidos egeat insinuatione? Neg. opposita ratio infirmatur. 526.*
- An si donetur mortis causa ita, ut revocatio non habeat locum, habeatur pro donatione inter vivos? aff. 526.*
- An reservatum in donatione mortis causa accrescat donatario de jure Civili? Neg. allegato in contrarium Carpzovio respondetur. 527.*
- Dos.**
- Dos non necessario requiritur ad matrimonium. 29. in med.*
- Stipulatio dotis concepta in ultimum vitæ articulum non valet. ibid.*
- Uxor non potest vindicare dotem, quia constante matrimonio dominium ejus in dotem quiescit, nisi maritus illicitè alienaverit dotalem rem. 204.*
- An pater teneatur dotare filiam naturalem? Neg. 407.*
- Pater filiam locupletem dotare non tenetur. ibid. Rationes in*

contrarium adducta repelluntur.
ibid.
An frater teneatur dotare sororem?
Neg. 408. ubi simul opposita ar-
gumenta diluuntur.
An dotis indefinita promissio sit va-
lida? Neg. & ad leges contrarias
resp. 409.
An actio pro dote exigenda sit bonae
fidei? Neg. & ad opp. dubia resp.
407.
An liceat marito propter dotem non
secutam domo expellere uxorem?
Neg. 411.
An maritus sit dominus dotis? aff.
ibid.
An pactum filiae de dote profecti-
tia noceat patri? Neg. 411. ad
dubia obstantia responderetur.
ibid.
An alienatio dotis convalescat,
quando mulier moritur, & dos
marito ex pacto cedit? aff. 412.
& responsiones ad mota dubia
afferuntur. ibid.
An finito matrimonio morte uxoris
dos profectitia ad patrem rever-
tatur, etiam si liberi ex matrimo-
nio extent? aff. in contrarium
adducta argumenta resolvuntur.
414.
An marito sit restituenda dos ab eo
propter inopiam repetita, si ad
melio rem fortunam pervenerit?
Communiter aff. 417. Dissentien-
tium opinio rejicitur.

Dotalia pacta.

Dotalia pacta non ad essentiam, sed
ad probationem legitimationis
faciunt. 30. pr.

E.

Edicta Praetorum.

Quo respectu edicta Praetorum aequa
dicantur. 24. in pr.

Edictum: ne quis eum, qui in
jus vocab. vi exim.

An etiam contra eum detur hac a-
ctio, qui contra edictum in Jus
vocatum vi eximit, quod nega-
tur, & textus obstandans resolvitur.
57.

Edictum: quod quisque Jur.
in alt. stat. &c.

Vis hujus edicti etiam contra here-
des transit, non obstante, quod
actiones penales non transeant
in heredes, quod dubium dilui-
tur, & notatur opinio Cypriani
Regneri, dispositionem hujus E-
dicti iniquitatem redolere dicen-
tis, cui responderetur. 54.

Emancipatus.

Si emancipatus heres institutus ad-
eat, & frater ejus prateritus pe-
tat bonorum possessionem contra
tabb. utrum emancipatus legatz
exceptis tantum personis praestet,
an omnibus legatariis? Prius a-
que ac posterius assertum in jure
reperitur. Tota res distinctio-
ne expeditur. 491.

Filius hodie non conjungitur cum

<i>nepote in potestate retento. Op- ponitur Novel. 118. sed ad eam resp.</i>	496	<i>Non potest subsistere, si intotum in materia erretur, secus est in sti- pulatione, & contractu pignoris.</i>	312. in fin. & 313. pr.
<i>Emphyteusis.</i>		<i>An, si minor quantitas postea appa- reat, defectus supplendus, aut ra- tione ejus pretium imminuen- dum sit? Autor negativam am- plectitur, & textus contrariantes conciliat.</i>	312. in fin. & 314
<i>Scriptura non est de essentia hujus contractus</i>	218. in fin. & pr. seq.	<i>Emtio non potest fieri uno nummo, si res vendita majoris pretii.</i>	313
	541	<i>Rectè in e mentis & vendentis arbi- trium definitio pretii confertur. Textus hic obstantes enodantur.</i>	315
<i>Eo casu, quo quis planè fundo em- phyteutico non potest uti, remit- tendus est canon ex æquitate, se- cus est stricto jure.</i>	344	<i>An pacto prohibeatur alienatio? Variæ hic Dd. textuum contra- rariantium conciliationes asserun- tur.</i>	316
<i>Idem dicendum de canone magno ob sterilitatem remittendo. ibid.</i>		<i>Si res contra pactum alienatur, ni- hilominus ejus dominium trans- fertur. Textus pro contraria sententia pugnantes evolvuntur.</i>	317
<i>Emphyteusis Ecclesiastica.</i>		<i>Pignus à priori emtore constitu- tum dissolvitur, si posteriori em- tori res addicatur. Nodi contra- rariantium legum hic solvuntur.</i>	318
<i>An etiam Emphyteusis Ecclesiastica ad quaslibet heredes transeat?</i>		<i>Prior emtor fructus debet restituere venditori.</i>	319
<i>Aff. quia nullibi hac in re diffe- rentia est constituta ideoque ni- hil operatur in contrarium fa- vor Ecclesiæ, utpote cum non ad- sit lex specialis.</i>	218	<i>Extrajudicialis interpellatio vendi- toris sufficit secundum Autorem, ut emtor incidat in pœnam com- missi.</i>	ibid. & 320. pr.
<i>Verba: Pro se & heredibus: et- iam in hac Emphyteusi intelli- genda sunt de aliis, quam descen- dentibus heredibus; Frustrà ur- getur favor Ecclesiæ, quippe qui non potest vergere in alterius in- juriam.</i>	ibid.		
<i>Emphyteuticus fundus.</i>			
<i>An si sit locatus, & ob non solum canonem amittatur, ad condu- ctorem pertineat? Neg.</i>	515		
<i>Emtio venditio.</i>			
<i>Quatenus procedat comparatio in- ter emtionem & divisionem he- reditatis.</i>	240. in pr.		

An in titulo emtionis venditionis si res usucapienda est, b. f. desideretur etiam contractus & traditionis tempore? Aff. opposita leges diluuntur. 559

Emtor.

Emtor, qui à fisco emit hereditatem tanquam vacantem, conveniri potest ab herede actione utili. Cum quâ sententiâ apertâ fronte pugnat lex opposita, quæ tamen adhibitis aliquot responsionibus conciliatur. 199

Emtor actionis.

Non plus acquirit ex actione emta, quàm ipse pretii nomine creditori exsolvit, reliquum pertinet ad debitorem. Quidam dissidentes addicunt creditori, quidam fisco, utrorumque rationes excutiuntur. 329

Error.

Errorem non facere jus statuitur remotis tribus dubitandi rationibus. 40

Error juris.

An error juris non inducat malam fidem in petitione hereditatis, sed tamen in materia usucapionum? 200. in fin.

Illis qui putant nunquam dari conditionem ob errorem juris, resp. 265. pr.

An ob errorem juris detur conditio? Neg. & ad quatuor rationes latè resp. 264. & seq.

Juris error non quidem præbet erranti titulum ad rem aliquam, acquirendam, sed tamen non nocet suum repetenti. 264.

Evacuare, rescindere.

Vera horum verborum significatio traditur. 182. in fin.

Eviçtio.

Rei donatæ non est præstanda eviçtio. 373.

Sed præstanda est in donatione remuneratoria. ibid.

An Autor s. venditor possit conveniri ab emptore, ut eviçtionem præstet, coram judice, ubi liti adstitit? Neg. 379.

An si causa notoriè sit injusta, vel etiam emptor probare velit, justè rem esse eviçtam, adeoque non potuisse defendi causam à venditore, actio ad præstandam eviçtionem locum habeat? Affirm. 380.

An inito pacto de eviçtione non, præstanda, tamen, re eviçta, teneatur venditor pretium restituere? Aff. ibid.

An is, qui sciens rem esse alienam emit, possit præstationem eviçtionis, vel saltem pretii restitutionem exigere? Neg. 381.

Exactio.

Exactiois vocabulum est ambiguum. 416

Exceptio.

An exceptio doli opposita omnem
Fffff. 3 con-

I N D E X.

contractum faciat bonæ fidei?
Neg. opp. textibus resp. 615.
*An exceptio divisionis sit peremptoria, & post L. C. etiam possit opponi? Affirm. 609. opponenti-
 bus respondetur ibid.*
*An illa formulæ sāmmtlich und son-
 derlich. &c. excludant exceptio-
 nem divisionis? Neg. dubium
 discutitur. 646.*

Executio.

*Executio non commissa censetur,
 causæ cognitione delegata & vi-
 ce versa ad exequendum datus
 non distincte habet jus cogno-
 scendi 45.*

Exercitor.

*Exercitor ex receptione nautarum
 non tenetur, sed ob damnum à
 nautis illatum in rebus à Magi-
 stro navi præposito receptis. 162.
 in fin.*

*Quamnam culpam præstare tenea-
 tur exercitor. 163.*

Exheredatio.

*Jure veteri exheredatio duplicem
 habuit effectum, sed citra utrum-
 que Jure novo aliquid est muta-
 tum 183. in med.*

*An justa sit exheredationis causa, si
 filius filiave absque parentum
 consensu matrimonium inierit?
 Neg. 449.*

Exheredatus.

*An & quatenus exheredatus habe-
 atur pro mortuo. 191. 193.*

Existimatio.

*Existimatio non indistinctè homi-
 num opinione læditur, sed viro-
 rum cordatorum. 114. circ. pr.*

Expensæ.

*Ob dignitates sunt conferendæ;
 mens opposita legis explanatur.
 493.*

Experientia.

*Sicut in omni scientiâ ab experien-
 tia & singularium inductione
 principia sunt ducenda, ita quo-
 que in Jurisprudentiâ. 681. &
 seq.*

F.

Falcidia.

*Legatarius aut fideicommissarius
 non potest detrabere Falcidiam
 480. adducitur in contrarium
 textus, sed ad eundem responde-
 tur. ibid.*

*An testamentum militis sit liberum
 à detractioe Falcidiæ? Affirm.
 dissentientibus resp. 481.*

*An his verbis: integra legata præ-
 stentur, censeatur prohibita de-
 tractio falcidiæ? Neg. ad Fin-
 ckelthausii object. respond. 481. &
 seq.*

Famofus libellus.

*An etiam sit famofus libellus, licet
 Autoris nomen sit expressum?
 Aff. ad dubium resp. 665.*

Famulus.

*Famulum morbo impeditum diuti-
 us integram mercedem petere
 posse*

posse negatur per textum, & ad
leges obstantes resp. 343.

Feria.

*Feria messium & vindemiarum non
tantum rusticis, sed & aliis pro-
sunt per rationem, quæ habetur
pag. 62 in fin. & 63. duobus tex-
tibus resp.*

*An iudex ferias eo die, quo ipse ser-
vat, attendere debeat, & an illi
liceat terminum à lege præscri-
ptum prolongare aut coarctare?
resp. per distinctionem remissive.
63.*

*An diebus feriatis possit transigi. vid.
transactio.*

Fidejussor.

*Ad quid teneatur fidejussor, per
quem satis datum est, si reus se non
stiterit, tradit Autor p. 60. & si-
mul explicat, quid in l. 2. §. fin.
qui satisd. cog. per quantitatem
& veritatem intelligatur.*

*Ad quid hodie teneatur fidejussor,
id dicitur p. 60. f.*

*Quid valeat, si fidejussor caverit de
servo sistendo postea manumisso,
an post manumissionem rectè si-
statur, vid. vocem servus.*

*An heres fidejussoris possit vindica-
re remita, ut non teneatur ex
fidejussione defuncti ad interesse
emtori? distingu. 376.*

*Differentia inter fidejussorem & e-
jus heredem. 377. 378.*

*An etiam fidejussor teneatur ad id
quod ex mora culpave debitoris
obligationi accessit? Regulariter
negatur. 645.*

Fides.

*An & quatenus fides prædoni sit ser-
vanda. vid. prædo.*

Filius.

*Filius & pater an & quatenus ea-
dem persona habeantur. 26.*

Fiscus.

*An incapacibus relictum fisco ac-
quiratur? Neg. 451.*

Fons.

*An ad fontium reparationem & ille
vicinus teneatur, qui nunquam
illis utitur? Aff. 605.*

Forum contractus.

*Potest quis in foro contractus conve-
niri licet ibi non reperiatur; 170
ubi latè respondetur ad duo du-
bia.*

Forum delicti.

*An reus etiam si absens sit, in foro
delicti conveniri possit? Aff. per
textus, & ad legem obstant. resp.
172.*

*In loco criminis inchoati & non
consummati etiam potest conve-
niri reus, nec requiritur consum-
matio delicti, quippe inchoando
statim delinquit delictum incho-
ans. ibid.*

Forum domicilii.

*Forum domicilii est forum genera-
le, cum omnibus aliis concur-
rens*

- rens, non autem excludit forum speciali ratione rei sitæ. 132. in med.*
- Actionem in rem etiam posse institui in foro domicilii probatur per textus, & ad dubitandi rationes resp. 169.*
- Forum domicilii non transit in heredem, sed cum persona extinguitur, nihilis cum defuncto sit capta, vel heres ratione contractus sive hereditatis ibi sitæ conveniatur. 170.*
- Is qui in alio loco deliquit, potest etiam conveniri in loco domicilii, utpote quod forum generale est, nec à speciali foro excluditur. 172.*
- Forum rei sitæ.**
- An ratione rei sitæ quis conveniri possit licet in loco rei sitæ non reperiatur? Aff. per textus, & lex obstans resolvitur & explicatur. 172. in fin. pr.*
- Etiam petitio hereditatis rectè instituitur in foro rei sitæ. 173.*
- Forum rei sitæ etiam ad res mobiles non diu ibi permansuras pertinere asseritur per multos textus, & contrariantes componuntur. 173.*
- Fratres adscititii.**
- An fratribus adscititiis debeatur legitima. 179.*
- Fructus.**
- Fructus sunt vel naturales vel civiles, illi sunt vel in specie tales, vel industriales. 208. in med.*
- M. f. possessor, qui titulum habet, tenetur omnes fructus restituere. ibid.*
- Quatenus fructus & usura comparari possint? 208. in fin. & 210.*
- Cultura non est adequata ratio percipiendi fructus, alias etiam m. f. possessor perciperet fructus. 209. circ. fin. & 211. pr.*
- Quinam fructus dicantur consumpti? 211. opp. 2.*
- Fur.**
- Furi non datur actio ex improbitate sua. 273. in fin.*
- Furtum.**
- An possit committi sine contrectatione? Neg. & in contrarium allata lex enucleatur. 656.*
- An sit furtum, si desit animus lucrum faciendi? Negat. productum dubium resolvitur. 656. seq.*
- An famis necessitate coactus, esculenta furripiens, furtum committat? Aff. oppositæ rationes diluuntur. 957.*
- An detur mixta species furti? Neg. opposita lex resolvitur. 658.*
- G.**
- Græci.**
- An Græci rectas interpretationes ac sententias legum inde usq; à tempore Justiniani retinuerint? 107.*
- Gratis.**

I N D E X.

Gratis.

Regulariter obligati non sumus, pecuniâ vel rebus nostris alteri gratis succurrere. 382. ad oppositum textum resp. 383.

H.

Hereditas.

An pacta de hereditate futurâ vel acquirenda vel conservanda vel omittendâ valeant. vide pactum.

An portio hereditatis post venditam hereditatem obveniens in emptorem hereditatis transeat? circa hanc questionem contrariantes textus conciliantur. 328.

Heredis institutio.

Non potest conferri in arbitrium tertii. 452.

Heres.

Quatenus factum defuncti probare teneatur. 323. & 324.

Heres fiduciarius.

Non potest pœnitere, & sponte jam restituere hereditatem ad oppos. leg. resp. 487.

Homo.

An homo præsumatur 100. annos vivere, ita ut his nondum elapsis semper debeat mors probari? Neg. quia ll. silent, sed actor intentionem suam probare debet, siue in morte siue in vita absentis se fundet. Textus in contrarium allati datis respons. amittuntur. 202.

Hypotheca.

An partus ancilla sub hypotheca comprehendatur? Aff. & textus obstandans mediante distinctione resolvitur. 362.

Hypotheca generalis.

Merces venales continentur sub hypotheca generali. Ad textus oppositos dupliciter resp. 362.

Hypotheca tacita.

An competat in bonis mariti uxori propter nuptias? Aff. communiter; Dissentiunt quidam duabus rationibus; Textus hic obstandans non sine resolutione abeunt. 354.

An ratione paraphernalium constituatur? itidem communiter affirmatur, sed juxta ll. Romanas negandum. 355. in pr.

Alii non competit tacita hypotheca, qui ad navis instructionem crediderat. Tres rationes dubitandi variè resolvuntur. ibid.

An transeat ad heredes? Tam negativa quam affirmativa sententiae fundamenta referuntur, sed affirmativa plausibilior pronunciatur. 356.

Invecta in prædium rusticum esse tacito pignori obligata negatur, & hæc negativa mediantibus responsionibus vindicatur à rationibus dissentientium. ibid.

An distinctio inter sciente & ignorante domino illata procedat. 357.

An & res minoris hoc pignore affi-

Ggggg

cian-

ciantur? Autor distinguit, & distinctionem suam à rationibus contrarium statuentium asserit. 357.f.

Libri studiosorum taciti pignoris loco pro mercede obligantur, idque probatur duabus rationibus, & ad dubia aliud sentientium resp. 358.

Si conductor iterum locaverit aedes alteri, an secundi quoque conductoris res domino taciti pignoris jure teneantur? Negatur per duas rationes, & contrarius textus removetur. 359.

I.

JCti.

JCti sunt necessarii in Republ. 2.

Dissensio inter JCtos veteres notatur 316. 319.

Ignorantia.

Ignorantibus per remedia ordinaria & justo tempore est subveniendum 159. in fin.

Propter juris ignorantiam quis suum jus non amittit. 160. pr.

Prescriptio currit etiam contra ignorantes. ibid.

Longo tempore ignorare est negligere. ibid.

Illata in prædium rusticum.

An illata in prædium rusticum censeantur tacito pacto oppignorata? Negativam amplectitur Autor,

eamque respondendo ad sex con-

trariantes textus defendit, 84 seq.

Impensæ.

An & quatenus edificans vel serens in alieno solo impensas petere possit? 213. in f. & 214. pr.

An pro consequendis impensis in rem bon. fid. possessori detur actio negotiorum gestorum? Neg. & dubia ex legibus opposita diluuntur. 214. in fin. & 215. in princ.

Ad consequendas impensas non datur condictio incerti, cui assertioni oppositum resolvitur argumentum respondendo tam ad majorem quam ad Minorem 215. in fin. & 216. in pr.

Incendium.

An præsumatur culpa inhabitantis venditoris ortum. 332.

An Paterfamilias teneatur ob incendium culpa familiae ortum? Neg. & ad obstantem legem resp. 333.

Indebitum.

Solutio indebito transfertur dominium, adhibita tamen distinctione duplici. 263.

Quatenus error hic impediatur translationem domini. ibid.

Indicium.

Quid sit indicium in l. 15. de prescript. verb. 262.

Infamia.

Pœna infamiae recte refertur ad tertium

vium gradum animadvertendi in delicta, quamvis interdum pœna mortis & infamiae comparentur, quod saltem sit secundum quid. 53. pr.

Infamiam recte dividi in infamiam facti & juris, probatur, per textus, 113. in fin. & ad textus ad-versantes resp. 114.

Qui propositum habuit artem ludicram quasi causa exercendi, nec tamen exercuit, non notatur infamia. 114. ubi ad textum ob-stantem per distinctionem respon-detur.

Latam culpam in irroganda infamia dolo non equiparari asseri-tur tum per textus, tum quoque per rationem, quod lata culpa & dolus sint essentialiter distincta. 114. in fin. & seq. princ. & duo dissentientium fundamenta de-struuntur. ibid.

Cessio bonorum non irrogat infami-am, quamvis non satis decorum videatur, bonis cedere. 115. circ. fin.

An si pœna quæ infamiam operatur, temporalis fuerit, infamia etiam elapso tempore cesset, traditur remissivè 115. in fin.

Infantiæ proximus.

Infantiæ proximum naturaliter ob-ligari negatur, & ad duas oppo-sitiones respondetur. 85. in fin. & 86. pr.

Injuria.

An in servum committatur inju-ria? Aff. oppositæ rationes excu-tiuntur. 663.

An heredibus fiat injuria, si defun-cto inferatur? Affirmatur dubi-um resolvitur. 663.

Insinuatio.

An possit fieri coram judice incom-petente? Aff. dissentientibus re-spondetur. 517.

An donatio non insinuata sit tota in-utilis, an verò solum pro parte, qua excedit 500. solidos? Resp. pro parte. 518.

Insinuatio solum ad donationes in-ter vivos referenda. 526.

Institutiones.

Nec institutiones digestis, neque di-gestæ in institutionibus propriè derogant, quia neutrum alteri directò contrariatur 13. fin. & 14 ubi quatuor rationibus dissenti-entium resp. 14. seq.

Institutiones etiam non derogant Codici repetito. 16. pr.

Instrumenta.

Instrumenta illa, quibus rebus exce-ptionem suam potest probare, a-ctor debet edere, si penes se ha-bet. 67. in f. & 68. pr.

Æquum est, reum edere instrumen-ta ad probandam replicationem actoris. 68. in med.

Invocatio nominis divini ad essen-tiam instrumenti non requiritur 398.

I N D E X.

Interdictum.

An sola interdicta retinenda possessionis sint duplicia? Aff. dubitantibus scrupulus adimitur. 580.

An interdictum quorum bonorum pertineat etiam ad res incorporales? Aff. ad motum dubium resp. 583.

Interdictum unde vi.

An pertineat tantum ad res immobiles? 300. in fin. & pr. 301.

Interesse.

An interesse, an verum pretium rei quadrupletur vel dupletur? posterius affirmatur, & in contrarium allata lex inspicitur. 658.

Interrogatio.

An interrogationes etiam obtineant in actionibus in rem? negatur & ad duos textus respondetur. 242.

Interusurium.

Debitor ante diem solvens, non potest petere interusurium; rationes dubitandi hic resolvuntur 264.

Invasor.

An tertius interveniens, dominum se asserens, obtinere possit, ne invasor spoliato, sed sibi restituat. Neg. 597.

Inventarium.

An heres directus perdat ob non confectum inventarium Trebellianicam? aff. opposita ratio infringitur. 459.

An filius ob neglectam confectio- nem inventarii perdat legiti- mam? affirmatur, opposita rati- ones responsione diluuntur. 460.

Iter actusque privatus.

An interdictum de itinere actuque privato etiam pertineat ad ser- vitutes urbanas? Neg. 604.

Judex.

Judex non de LL sed secundum leges judicare debet. 23. circ. princ.

Tam judices quam defensores de- bent juxta justum & æquum ju- dicare. 23. n. 7.

An judex debeat judicare secundum acta & probata, an vero secun- dum conscientiam? Dubium, quod ex l. 6. §. 1. de off. pres. moveri posset, sic removetur, quod ibi fides eorum, quæ proba- buntur, non opponitur judicis scientiæ sed erroribus rerum ge- starum 42. in med.

Judex non tam instrumentis, quæ falsa esse possunt, quam veritate rei moveri debet 42. in med.

Cæcus potest esse judex, quamvis non corporis, mentis tamen ocu- lis discernere alterum ab altero & interdum per alium expedire potest, quod ipse non valet, quæ sententia defenditur contra quinque rationes dubitandi 166. & 167.

Quomodo judicare debeat? 565. sq. Judex

Judex incompetens.

Citatus à Judice, qui illius Jurisdictioni non est subiectus, comparere non debet, si manifestum est, citantem nullam habere in ipsum Jurisdictionem, secus est si non manifestò constet de Jurisdictione citantis. 46. in fin. & seq.

Judicium.

Judicium pendet ab actione, quæ mutata necesse mutari & ipsum quatenus hoc procedat. 67. num. 10.

Judicium aulicum Cæsaris.

In judicio aulico Cæsaris vel Camerali non omnes qui imperio sunt subiecti, si sibi reperiuntur, conveniri possunt. 168.

Judicium rescindens & rescissorium.

In restitutione in integrum non sunt duo judicia, rescindens sc. & rescissorium pag. 129. in med. Dissentientiũ tria argumenta resolvuntur, & quidem per casus figurationem latè resp. ibid. & seq. pag.

Secundum veterem procedendi modum in omnibus actionibus imago quadam duplicis judicii occurrebat, quod demonstratur. 130. in med.

Juramentum.

Juramentum non est vera species transactionis, sed habet saltem affinitatem cum ea, 101. in fin.

Jure Canonico omnia juramenta, quæ sine detrimento aeternæ salutis servari possunt, inviolabiliter sunt servanda. 155. fallit hæc regula interdum. 287. pr.

Juramentum non potest fieri per Angelos; quo minus obstant duo dubia pro obstantibus allata faciunt responsiones. 251.

Juramentum vi extortum ipso jure Canonico non est nullum; textus hic juris Canonici explicatur. 251. in fin. & seq.

Clerici etiam jurare tenentur, id quod probatur per aliquot textus, quibus non obstant alii in contrarium allati, agunt enim de diversis casibus. 252.

Juramentum super illicito, jure positivo præstitum, jure canonico non est nullum; textus obstandi resolvitur. ibid.

Juramentum promissorium, cui non subest contractus, de jure canonico producit actionem. 253.

An donatio 500. solidos excedens non insinuata juramento tamen confirmata valida sit? cum communi sententia affirmatur & dissentientibus resp. ibid.

Post testes & instrumenta producta de jure civili rectè deferri juramentum probatur per multos textus, & tres contrariantes leges conciliantur & explicantur. 254.

- Juramentum confirmat etiam actum ipso jure nullum de Jure Canonico. 293.*
- Contra juramentum per Principis salutem dubium movet Antonius Matth. cui resp. Autor & simul explicat quid hoc modo jurantes indicare voluerint. 254.*
- Juramentum per salutem Principis olim validissimum fuisse probatur autoritate scriptorum quorundam. 255.*
- Juramentum calumniæ.*
- An mutans libellum agat contra juramentum calumniæ 67. circa fin.*
- Juramentum in litem.*
- Per juramentum in litem pœnam, quæ imponitur juxta id, quod actor in judicio petit non æstimari probatur duab9 rationibus 57. & duo dubia removentur. ibid.*
- Juramentum in litem in pœnalibus non habet locum, sed solum in actionibus rei persecutoriis. ibid.*
- An hoc juramento æstimetur res restituenda secundum affectionem? Affirmatur de casu remissivè tradito, ad dubia allata latè respondetur. 257. per tot.*
- Procuratori non potest deferri juramentum in litem. Ad dissentientium textus oppositos, & præprimis ad argumentum respondetur limitando majorē hoc modo : quicumque est dominus litis, & litem etiam suo nomine contestatus est, illi potest deferri hoc juramentum. 258.*
- Juramentum in litem affectionis non desertur in actione emti. Ad rationes dubitandi resp. 258. in fin.*
- In stricti juris judiciis habet locum juramentum in litem veritatis non verò affectionis. 259.*
- An ob latam culpam juretur in litem? distinguitur remissivè ibid.*
- Æstimatio secundum affectionem, potest excedere duplum rei petite. Ad textum obstantem resp. dict. pag.*
- Jurisdictio.*
- Jurisdictio non potest mandari illi, qui est extra territorium mandantis. 43. ubi textus obstandi explicatur.*
- Plenissima Jurisdictio denotat ordinariam & extraordinariam. 46. n. 5.*
- Vox Jurisdictionis in LL. Romanorum non significat cognitionem in causis criminalibus; sex rationes ex legibus desumptæ removentur. 45. seq.*
- Utrum jubere cavere pratoria stipulatione, restituere in integrum, mittere in possessionem, jurisdictionis sit, an mixti imperii, traditur remissivè, mirus interpretum*

terpretum dissensus & difficultatis causa hujus materiae affertur. 49.

Tutoris dationem esse jurisdictionis ordinariae negatur, & ad quatuor argumenta in contrarium allata resp. 50. 51. Cognitio tamen de suspectis tutoribus est jurisdictionis ordinariae, quia potest mandari in specie non vero in genere 51. ubi ulterius ad duo dubia resp.

Bonorum possessio decretalis spectat ad contentiosam jurisdictionem, scilicet quia lis aliqua intercedit 51. in fin. ubi insimul traditur, in quo consistat differentia jurisdictionis inter contentiosam & voluntariam, in quo vero non.

Concessa jurisdictione in genere non intelligitur jurisdictio superior. 35.

Jurisdictionem à Principe neque cumulativè neque privativè concedi statuit Auctor. ibid.

Jurisdictio mandata.

Capta jurisdictionis mandata administratio non finitur morte mandantis quod asseritur contra quosdam textus, qui resolvuntur. 44. Durat autem solum in causa coepta. 45.

Sufficit rem esse coeptam, licet litis contestatio non sit secuta. ibid. Nec obstat text. allegatus cui respondetur. 45.

Jurisdictio prorogata.

Ubi prorogata dicatur à litigantibus jurisdictione certo respectu opus est litis contestatione ad jurisdictionem scil. tacito consensu prorogata requiritur, secus in prorogata expresso consensu, in qua sufficit aditio judicis 47 fin. & seq. ubi simul duo diluuntur dubia.

Non sufficit conventio de adeundo iudice sed ipsa etiam judicis aditio requiritur. 48. in med.

Non datur prorogatio de loco ad locum & tempore ad tempus; illo casu quia magistratus extra fines territorii habetur pro privato itidem & hoc casu tempore finito est privatus 48. in fin. ubi resolvitur textus obstant.

Ante litis contestationem est locus poenitentiae in tacita prorogatione, non vero in expressa. 49.

Jurisprudencia.

Necessaria est Jurisprudencia in Republica ut mediante hac leges rite applicentur ad facta singularia. 2. circ. fin.

Jurisprudencia pertinet ad judiciariam prudentiam 2. fin. Quirque rationes dubitandi referuntur, quibus respondetur. 2. & 4.

Jus accrescendi.

Diversa est ratio in Jure accrescendi, ac est in alluvione. 328. opp. 3. Testa-

I N D E X.

Testator non potest prohibere jus accrescendi 451.

An in testamento militis locum habeat jus accrescendi? Negatur & ad oppositam legem respondetur. 463.

An portio deficientis legatarii accrescat illi, qui deficienti est sive verbis sive re conjunctus? Affirmatur, oppositæ leges resolvuntur. 469.

Jus ad rem.

Autor defendit definitionem suam juris ad rem contra Dn. Gerhardum Feltmannum, qui quatuor argumentis dictam definitionem Autoris impugnat, Tractatu de jure in re ad rem, ad quæ respondetur 36. 37. & seq.

An jus ad rem creditori competens & obligatio, qua debitor est obstrictus, sint relata, seu an inter jus ad rem & obligationem detur relatio, vel potius inter creditorem & debitorem? Affirmatur & dissentientium rationes examinantur. 617. & seq.

Jus civile.

Jus nostrum ratione nititur, quamvis illa non statim cuique pateat. 11.

Jus civile nunquam est sine fundamento Juris naturæ. 69. circ. pr. & 70. opp. VI. 86. circ. fin.

Jus civile obligationem ex tempore æstimat. 87. n. 5.

Jus dicere.

Nemo sibi & suis jus dicere potest, nisi sit judex pedaneus, quem certa à Præatore præscripta formula in terminis continet. 47.

Jus fori.

Quid intelligatur per jus fori & poli. 523.

Jus in re.

Quot species juris in re sint, traditur remissivè. 35.

Jus naturæ.

An Jus naturæ propriè competat brutis? Negatur per duas rationes, & ad quinque dubitandi rationes respondetur, p. 9. usque ad p. 11.

In quâ significatione Jus naturæ ab Ulpiano accipiat. dict. p. 9.

Justitia.

Justitiam rectè dividi in universalem & particularem probatur per duas rationes, & objectioni dupliciter respondetur. 4. in med.

Sola justitia particularis non est finis Jurisprudentiæ, quod probatur tum ratione tum auctoritate Aristotelis 4. in fin. & 5.

Pœnæ infliguntur juxta justitiam correctoriam. vid. pœna.

L.

Laudemium.

An etiam gaudeat prælatione? Aff. & ad oppositam dubitandi rationem respondetur. 573.

Lau-

I N D E X.

Laudum.

Ab arbitrorum sententiis appellari non potest, quia non sunt veri iudices; nec contrarium evincunt textus obstantes allegati ad illos enim respondetur. 161.

Reductio ad arbitrium boni viri contra laudum locum non habet. ibid.

Alaudo, quod nec per subscriptionem, nec per lapsum 10. dierum est confirmatum, licet recedere. ibid. in fin.

Legatum.

Legatum Augustæ relictum extinguitur, si moritur ante delationem legati, secus est in Principe; ratio differentiae traditur. 18. in princ.

Legata debentur tam ex testamento fratris per querelam rescisso, quam ex testamento ob exheredationem ipso jure nullo. 177. & seq.

An legatis alimentis etiam comprehendantur sumtus ad disciplinas humaniores addiscendas necessarii? Neg. ad oppositos textus respondetur. 474.

An rei legata, cujus commercium non habet legatarius, aestimatio saltem sit praestanda? Negatur, oppositæ rationes refelluntur. 467.

An legata ad pias causas simpliciter sint exempta, an verò demum

si mora sit commissa? Affirmatur prius 483. ad obstantem Novelam respondetur. ibid.

Legatarius.

Rectè solvitur legatariis à possessore post litem motam. 202. ubi vis duorum textuum obstantium frangitur.

Legatarius potest esse testis in testamento nuncupativo. Allegantur in contrarium textus, ad quos respondetur. 440. & seq.

Legatus Proconsulis.

Quod Legatus Proconsulis non habeat propriam jurisdictionem, asseritur, & ad tres obstantes rationes respondetur. 41. Neque habuerit legis actiones sive voluntariam jurisdictionem, nisi mandata fuerit. ibid. in fin. & 42. in pr.

Legitima.

Legitima neque à parte parentum, neque à parte liberorum in totum tolli potest, ob ipsum jus naturæ, quod latius demonstratur, & ad contrariantes rationes respondetur. 178. seq.

Fratribus adscititiis neque naturæ neque lege debetur legitima; quæ sententiâ stabilitur per responsionem datam ad legem obstantem, dict. p. 179

Augmentum legitime etiam ad parentes & fratres spectare asseritur, & ad quatuor rationes du-

Hb h h h bitandi

bitandi respondetur. 179. in fin. & seqq.

Dubium quod specialiter circa legitimam parentum movetur. 181 in pr. removetur.

Hodiè legitima relinquenda est parentibus & liberis titulo institutionis, hic enim bonior & utilior est titulo legati, quæ utilitas demonstratur, & simul ad textus adversantes respondetur 191. in fin. & pr. seq.

An quoad computationem legitimæ sit inter liberos connumerandus justè exheredatus? Affirmatur remissive, & tres dissentientium textus resolvuntur & conciliantur. 193.

Si Titius filius sit institutus in legitima, filius verò Sempronius iniquè exheredatus, an ille sit liberis accensendus, & an heredi extraneo accrescat portio? Distinctè respondetur, & dubium oppositum resolvitur. 194.

Augmentum bonorum post mortem patris accedens, quoad computationem legitimæ non esse attendendum, probatur per textus, itidemque ad textum obstantem respondetur. ibid.

Legitima impedimenta.

An valeat renunciatio legitimorum impedimentorum? Affirmatur, & duabus, quæ opponuntur, rationibus respondetur; tum,

quia hæc renunciatio est specialis, quæ locum habet, tum, quia renunciens cogitare debet, an renunciet casibus evitabilibus, secus si fiat imputet deinde sibi. 61. in fin. & seq. in pr.

Legitimatio.

Tres sunt modi legitimandi, non plures, quamvis hoc ex quibusdam textibus colligi posse videatur, qui explicantur. 28. & seq.

An legitimatio etiam possit fieri matrimonio contracto in ultimo vite articulo? Affirmatur per textus & Dd. adque negantium tres rationes respondetur. 29.

Spes sobolis non necessario requiritur ad legitimationem. ibid. in fin.

Quatenus dotalia pacta ad legitimationem adhibeantur. vid. dotalia pacta.

Ad legitimationem non requiritur, ut filii alii legitimi non extent. 31. in fin. quamvis hoc ex cit. authentica colligi posse videatur, ad quam alleg. loc. respondetur, & simul authenticam illam cum fonte non convenire notatur.

Lex.

Leges in Republica sunt necessariae, tutius enim est, Judicium sequi certam regulam, quam inconflans suum arbitrium, deinde errare quoque facile potest, facilius affectibus corrumpi. 1. & 2.

Leges

I N D E X.

Leges non tantum intendunt obedientiam externam. 8. in fin.

Quid sit lex eterna. 10.

Quod in fraudem legis sit, non valet. 519.

Lex correctoria est stricte accipienda, nisi ipsa generaliter loquatur. 180. vel mens corrigentis infallibiliter appareat. 188. in pr.

Essentia legis non in scriptura sed in promulgatione à majestate subditis facta consistit. 16. in fin. non obstante, quod appelletur jus scriptum, nam scribere leges hoc loco est sancire leges. 17. in pr. ubi Imperatoris mens in S. 9. & 10. I. de I. N. G. & C. explicatur.

Leges humanae certo modo obligant in conscientia. 18. in med.

An consuetudo deroget legi. vide consuetudo.

Lex commissoria.

An jure nostro omnino sit prohibita? Affirmatur per legem, & ad oppositas late respondetur. 351.

An ex intervallo pignoribus adjectum hoc pactum subsistat? Negatur & duae rationes contrariae diluuntur. 352.

Ob favorem dotis vel transactionis non valet hac lex commissoria.

Textus hic obstans duplici responsione dimittitur. ibid.

An conveniri possit ut suo die non soluto debito, creditor sibi pignus habeat justo pretio constitutum?

Affirmatur addita ratione & datis responsionibus ad duas dubitandi rationes. 353.

Lex Julia de vi.

Judicium legis Juliae de vi recte mandatur, neque comprehenditur sub exceptione de non mandando mero imperio per duas rationes. 43. in fin. & seq.

Lex Regia.

An sub Augusto sit lata peculiaris lex regia? affirmant Ulpianus & Justinianus cit. loco p. 20. Alii negant partim ex historia Romana, partim silentio Historicorum, quibus respondetur dict. p. 20. insimulque refutantur novatores Michael de Luna & Arellano, nec non Martinus Schokius, quorum ille novam tradit opinionem & explicationem, hic verò planè vocat figmentum dict. pag. & seq. in pr.

Lex 2. C. de Resc. vend.

Hæc lex non solum pertinet ad contractus bonæ fidei, sed ratio æquitatis illam etiam extendit ad contractus stricti juris, ne scilicet alter cum tantâ jacturâ alterius locupletior fiat. 110. circ. pr.

Hujus legis remedium locum non habet, quando requirit æstimari læsio ibid. circ. fin.

An remedium hujus legis etiam competat emtori? Affirmatur,

H b h b h 2

&

Et dissentienti Cujacio, qui duas
urget rationes, respondetur. 330.
An onus rei ab emtare impositum
resolvatur, cum is rem vendito-
ri restituit? Autor negativam
amplectitur, Et ad dissentienti-
um rationes respondet. 331.
Rectè etiam porrigitur hoc remedi-
um ad stricti juris contractus.
Duo dubia hic resolvuntur. 332.

Libellus.

Libellus sustinetur, etiamsi inepta a-
ctio nominetur. 64. in fin. nam
error in nomine non vitiat, in
pr. ubi ad tres contrarios textus
respondetur.
Mutatio libelli post litem contesta-
tam Jure Civili est licita, si (1)
actor mutandi facultatem impe-
trat à Prætorè. (2.) si litis expen-
sas Et damnum refundit. (3.) si
datur reo spatium ad deliberan-
dum (4.) si emendationis justa est
causa. 65. in fin. Hisce præmis-
sis. Autor. p. seq. 66. Et 67. un-
decim oppositionibus satisfacit.
Mutans libellum non calumniosè a-
git respectu juramenti calumnie,
error enim ipsum excusat 67.
circ. fin.

Liberi.

Liberi conditionem matris sequun-
tur in conjunctionibus illegiti-
mis, in legitimis vero conditio-
nem patris in fin. Et 26. in pr.
Liberi non invitati sed consentientes

legitimantur, quod etiam in le-
gitimatione per rescriptum Prin-
cipis obtinet. 30. ubi ad quinque
rationes dubitandi responderur.
31.

Liberi naturales.

Quinam intelligantur per liberos
naturales in §. 2. Inst. de inoffic.
testam. 184. in fin.

Libertas.

Est inestimabilis, Et ob hanc cau-
sam obligatus ad manumitter-
dum servum præcisè cogi potest.
95. opp. 3.
Servus alienus non consequitur di-
rectam, sed fideicommissariam
libertatem. 423. Dubia quæ ob-
stant longo ordine diluuntur. i-
bid.

Libertatis favor. 525.

Litis contestatio.

Litis contestatio est contractus tam-
diu durans super isto, quod in li-
bello expressum, quamdiu id per
errorem non mutatur. 66. n. 5.
Litis contestata tempus spectatur,
quod attinet casum fortuitum.
146. in med.
Litis contestatio potest dividi in
affirmativam Et negativam rati-
one scil. externæ formæ verborum
176. in med.

Quisnam sit effectus hujus divisio-
nis. ibid.

Locatio conductio.

An locatio ad longum tempus trans-

seat in aliud genus contractus ?
Negatur & textus obftans resol-
vitur. 339.

Conductor non præstat leviffimam
culpam. Textus hic pugnans
conciliatur ibid. in fin.

Conductor casu speciali pacto susci-
piens, illos in specie exprimere
non tenetur, expreffo enim gene-
re, exprimuntur fingula species.
340.

Casus etiam insoliti sub tali pacto
continentur. Textus dissenti-
entium excutiuntur & concili-
antur. ibid.

Conductor ædium non tenetur fer-
re sumtus metatorum 341. in fin.

An is fit potior in locatione, cui u-
sus rei prius concessus ? Negatur
& dissentienti Zafio respondetur
342.

Locatio conductio non transfert do-
minium 343.

Merces non debetur, si opera ob ca-
sum non fit præstita. Textus ob-
ftans explicatur. ibid. in fin.

Famulus morbo impeditus diutius
integram mercedem exigere non
potest. 343.

Quomodo ab emtione venditione,
permutatione & similibus con-
tractibus differat locatio condu-
ctio. 371.

Locuples.

Regula : nemo cum alterius jactu-
ra locupletari debet ; quatenus

procedat. 211. in fin. 212. & 216.
Minor tenetur restituere, quatenus
locupletior est factus. 212. vers.
porro, usque ad fin.

M.

Magistratus.

Ordinarius etiam Magistratus ut
suspectus recusari potest ; hoc
probat per textus, & obftantes
resolvuntur. 167.

Malæ fidei possessor.

Non tenetur ad usuras præstandas
ratione pecuniæ, quam potuisset
fœnori dare, nec valet hoc in pas-
su argumentū à fructibus ad usu-
ras, uti explicatur. 201.

De malæ fidei possessore non dici
potest, quod gerat negotia 215.
vers. opp. 2.

Mandatum.

Quicumque condemnatur ob perfi-
diam, fit infamis. 115. in med.

Manumissio.

An manumissio in fraudem credito-
rum facta sit ipso jure nulla ? Af-
firmatur & oppositis textibus re-
spondetur. 530.

Mare.

Hodierno usu mare justè posse occu-
pari affirmatur remissivè. 35. in
pr.

Mater.

Matri filium legitimum esse asseren-
ti in dubio creditur, secus si con-
trarium vel in agone asserat. 27.

I N D E X.

ubi insimul tres dubitandi rationes removeantur. 28. pr.

Matrimonium.

Matrimonium neque filium neque filiam liberat à patria potestate. De filia dubitatur, quia si non tollitur patria potestas per maritalem potestatem, minimum tamen minuitur. Cui & aliis dubitandi rationibus respondetur. 33. in fine & 34. in pr.

Si de contrahendo matrimonio tractatur, valet transactio, licet dissolutio contingat, per rationem quæ subjicitur. 104. in fin. ubi pag. seq. in princip. ad rationem obstantem respondetur.

Matrimonium metu contractum est ipso jure invalidum, quia ad matrimonium requiritur consensus omnino liber, quam libertatem non impedit metus reverentialis patri debitus. 135. in fin.

Mathematici.

Cur malefici veniant nomine Mathematicorum. 675.

Merces.

An merces venales contineantur sub hypotheca generali. 362.

Merum imperium.

Mandatâ Jurisdictione non transfertur merum imperium, illa enim jure magistratus, hæc ex speciali concessione competit. 45. in fin. & pr. seq.

Ratione Jurisdictionis Proconsul

tractabat causas civiles, vi meri imperii causas criminal. 46. n. 4.

Merum imperium non differre à Jurisdictione criminali probatur duabus rationibus, non obstante, (1) quod sicuti mixtum imperium & Jurisdictio sunt diversa, ita quoque jurisdictio criminalis & merum imperium, nam planè diversa subest ratio. (2.) quod merum imperium habens aliquando absolvat; nam ob eventientem absolutionem non opus est distinguere cognitionem ab executione. 52.

Merum imperium Jure Canonico non posse mandari statuitur, & ad tres dubitandi rationes respondetur. 35. in fin.

Metus.

Non est planè eadem natura doli & metus, sed vel (1.) cum metu aliquando calliditas est conjuncta, vel (2.) in metu dicitur dolus consensus, quo dolus significat propositum nocendi. 135. in pr.

An matrimonium metu extortum sit ipso jure invalidum, vid. matrimonium.

Plus facit ad metum inferendum visus quam auditus. 136. in med.

Miles.

Quinam milites capite damnato succedant, & qui non damnato succedant. 495.

Mi-

I N D E X.

Militis testamentum.

Testamentum militare jure novo est immune à querelâ inofficiosi. Ad dubia contra hanc sententiam, mota latè respondetur. 195. & seq. Jus civile non vult, ut miles sine causa prætereat, causam tamen exprimere non necesse habet. 196. circ. fin.

An privilegia militaris testamenti spectent ad non milites, qui fortè in castris constituti ibi decedunt? Affirmatur, ad obstantem textum respondetur. 461.

Minor.

An minor obligetur civiliter, si consensus curatoris non interveniat? distingu. aut minor curatorem habet aut non; posteriori casu quidem firmiter obligatur, sed restitutionis beneficium ei competit, secus priori casu, quod quibusdam textibus probatur 87. & octo textibus obstantibus respondetur, 88. & seqq.

Minor nullum damnum patitur, quando testamentum facit, potest enim illud, quamdiu vivit, revocare & demum post mortem ejus effectum habet, 90. in pr.

Nec etiam damnum sentit quando postulat, ad illum enim damnum redundat, qui patronum magis idoneum cum posset, sibi non elegit. ibid.

An minor possit esse procurator, vid. procurator.

An minor mutuam pecuniam accipiens lationem debeat, probare, an vero creditor pecuniam esse versam in utilitatem minoris? Prius affirmatur per textus, & obstantes conciliantur. 148. in med.

Quatenus comparatio minoris & Reipublica procedat in casu adducto. ibid.

An emtor repetens pretium rescissâ venditione teneatur probare, id ipsum versum esse in utilitatem pupilli? Negatur per textus 148. in fin. & ad obstantes leges & argumenta respondetur. 149.

Minor ob malitiosam statûs mutationem non restituitur. 151.

Contracontractus juratos curatoris minor potest restitui, sed non contra illos, quos ipse juramento firmavit. 153. in pr.

Si minor in negotio, quod juramento confirmavit, enormiter sit latus, restitutionem in integrum petere potest, ob solidam rationem, quæ subijcitur. 153. in med. ubi etiam ratio dubitandi resolvitur.

Si minor jurato renunciavit restitutioni, ipsi non est concedenda absolutio à juramento. d. p. in fin. quia scilicet expressè ob beneficium ætatis juravit; secus si dolo

I N D E X.

*dolo inductus, vel alia circumstantia adsit, tunc in arbitrio majestatis est, an velit absoluti-
onem concedere* 154. in pr.

Molendina.

Molendina pneumatica & navalia mobilibus rebus annumerantur.

5.

Monachismus.

Solvit patriam potestatem, quia monachus transit in potestatem Abbatis. 33.

Monogamia.

An magis Juri Naturæ quam Polygamia conveniat 403. affirmatur per adductas rationes ibidem & 404. Testimonium Aristotelis & Thomæ in hac re adducitur. ibid.

Mora.

An ex mora debeantur usuræ in contractibus stricti juris? Neg. 384.

An ob moram singularem seu quod fors fuerit petita & non soluta, debitor ultra alterum tantum teneatur? Affirmatur. 390.

An pupillus possit ipse committere moram? Negatur 391. Oppositi textus resolvuntur, ibid.

An mora etiam regulariter interpellatione committatur? Negatur 392. Mora dubia declinatur. ibid.

An sufficiat interpellatio creditoris, ut constituatur debitor in mora?

Aff. 392. Oppositi textus ibi eliduntur.

An unita interpellatio sufficiat? Aff. in contrarium adducti textus enodantur. 393.

An aliquando ex re seu sine interpellatione contrahatur mora? Aff. & ad oppositas leges respondetur. 393.

An existentia conditionis constituat statim debitorem in mora? Neg. & obstantes leges resolvuntur. 394.

Mora purgatio. 394.

Mulier.

An ratione dotis præferatur etiam anterioribus hypothecariis expressis? pro & contra disputatur. 574.

Municipium.

Muri municipiorum etiam sunt sancti, illosque hostili animo transcendens capite plectendus; resp. ad duas rationes contrarias. 34.

Mutatio.

Mutationis genera. 369.

An eam contemnere liceat, si sit notorie injusta? Aff. & ad rationes respondetur. 510.

Mutuum.

Natura mutui in eo consistit, ut æque bonum reddatur. 77. circa med.

Mutuum non rectè distinguitur in naturale, civile, & mixtum. 244

In

I N D E X.

In mutuo esse alienationem domini adstruitur per multos textus, & dissentienti Salmasio respondetur ibid.

Mutuum potest contrahi per fictionem brevis manus, textus obstandi resolvitur. 244. in fin.

In grege ad numerum dato potest consistere mutuum. 245.

Panes etiam possunt esse objectum mutui. ibid.

Consumptis nummis alienis mutuo datis condictio sine causa datur; textus contrariantes conciliantur. ibid.

An, si is, qui alienare nequit, tradat pecuniam mutuo, & accipiens eam consumsit, mutuum convalescat? Neg. per textus & ad rationes dubitandi respondetur. 245. & seq.

Civitas tenetur, si mutuum ab administratoribus initum ratum, habet. 246

Satis probat versionem creditor, si pecuniam in negotium publicum civitatis impensam esse probet. ibid.

Sufficit etiam semel esse versum, licet casu fortuito damnum acciderit. ibid.

Et si versio sit probata, tamen restitutio in integrum locum habere potest, ob rationem subjunctam. 246. in fin.

An in aliis quoque universitatibus

ut pagis & collegiis obtineat l. civitas 27. π. de R.C. Affirmatur duabus rationibus & ad dubium resp. 247.

Administratores civitatum tenentur condictione ex mutuo, quamvis non acceperint nomine proprio pecuniam, sufficit, quod consumserint nomine proprio. ibid.

Is, qui accepit decem, valide obligari non potest ad reddenda undecim; Et textus & ratio hic pugnantes componuntur. 247. f. Pro aureis nummis argentei vel alia moneta recte solvitur, rationes hic à dissentiente oppositæ cum thesi conciliantur. 248.

Mutuum non recte dividitur in verum & presuntum. ibid. in fin. opponuntur quidem tres rationes dubitandi, sed ad singulas respondetur. 249.

Creditor tenetur probare pecuniam esse numeratam, id quod palam fit ex testibus allegatis, cum quibus colliduntur tres alii textus, qui datis responsionibus rursus eliduntur. ibid. & seq.

Quod debitor, si post elapsum biennium probare velit pecuniam non esse numeratam, audiendus sit, probatur (1.) ex communi omnium exceptionum natura, quod perpetuo possint opponi, (2) ne fraus fiat debitori. Dissentientium dubia non sine respon-

fionibus dimittuntur. 250. & sq.
Mutui contractus quidem est gratu-
itus, sed nihil prohibet, quo mi-
nus usuras exigamus ob rationem
in ista pag. datam. 382.

N.

Naturaliter.

Significatio hujus vocis in l. 22. §. f.
locat. quæ sit. 315.

Nauticum fœnus.

Quale periculum in nautico fœno-
re intelligatur? Respondetur
quodlibet periculum quod in
mari contingere potest. 395. Ad
Cujacii dissensum respondetur.
ibid.

An fœnus nauticum possit excedere
usuras centesimas? Neg. 395. ad
opp. dubia respondetur. ibid.

An fœnus nauticum sit jure Cano-
nico sublatum? Neg. oppositus
ibi textus explicatur. 396.

Navis.

An navis possit dici fructus sylvæ?
362.

Negativa.

Quatenus possit probari? 250. inf.

Negotium.

In negotiis civilibus non id attendi
debet, quod aliquando per acci-
dens evenit. 383.

Negotiorum gestio.

An sit negotiorum gestio, an vero
mandatum, si præsentis vel ab-
sentis quidem, sed tamen scientis

negotia geruntur? Aff. de utro-
que casu, quod sit negotiorum
quasi contractus per tres ratio-
nes, præprimis per differentiam
specificam, quæ est, quod ad con-
tractum mandati requiratur spe-
ciale mandatum, non verò ad
negotiorum gestionem. 124. inf.
& pr. seq. Ubi per tot. p. 125. va-
ria ad leges obstantes afferuntur
responsiones.

Negotiorum gestor.

Negotiorum gestor tenetur præsta-
re culpam levissimam. 126. circ.
pr. Cui sententiæ septem ratio-
nes dubitandi opponuntur, ad
quas singulas resp. 126. & seq.

Gestor negotiorum ideo levissimam
culpam præstat, quia sponte hoc
munus subit. 127. in princ.

Negotiorum gestor debitorem ejus,
cujus negotium gerit in judicio,
conveniendi illam constituit in
morâ, 127. in fin. Ob rationes
quæ adduntur. p. 128. pr. Ubi
etiam duabus in contrarium pu-
gnantibus rationibus responde-
tur.

An dominus possit conveniri propter
indebitum solutum à negotio-
rum gestore. 288.

Nepos.

Nepotes per matrimonium avi, post
mortem filii naturalis legitiman-
tur, non obstante (i.) quod suf-
ficiat, illos legitimos esse proge-
nitos

nitos à patre; (2.) quod principium legitimationis possit subsistere in nepotibus; quibus rationibus resp. 30. in med.

An admittatur ad hereditatem avi missa hereditate paternâ? Negatur, unum & alterum in contrarium assertur, verum sine effectu. 496.

An jure novissimo hoc sit correctum? iterum neg. & ad obstans dubium resp. 497.

Nomen.

An qualitas nominis sit præstanda si cessionarius eam ignoraverit? Neg. 375.

In nominibus leges expressè requirunt curiositatem eorum, quibus ceduntur. 376.

Novatio.

An per novationem purgetur mora? aff. ad dubium resp. 649.

An etiam in delegatione opus sit, ut novandi animus sit expressus? Aff. dissentienti Bachovio & aliis resp. 650.

Novell. 117. c. 5. & Nov. 118. Commentarius Franc. Balduini in hanc Nov. 118. habetur. 495. seq. Obtinet etiam illa sc. Nov. 117. in marito inope superstite. 507.

Novi operis nunciat.

An servitutem habens possit novum opus nunciare? aff. 508. inepta Zæsi responsio rejicitur. ibid.

An servus possit nunciare? Ne-

gatur, ad metā dubia respond. 509.

Titulus à David. de Argent. explicatur. 508.

An si mutatio sit notoriè injusta etiam liceat contemnere, & ita intermittere nunciationem novi operis. 510.

O.

Obligatio.

Obligationis in diem, & obligationis sub conditione comparatio. 394.

Obligatio civilis.

Obligationem civilem non rectè dividi in merè civilem & mixtam probatur tribus fundamentis; & undecim argumentis contrariis resp. 68. in fin. & seqq. 69. 70. 71.

Obligatio dandi.

In obligationibus dandi quem non liberari præstando interesse, sed præcise dare teneri assertit Autor per textum, & obstantem textum resolvit. 94. & 95.

Obligatio faciendi.

In obligationibus faciendi non præcise tenetur quis factum præstare, sed præstando interesse liberatur. 95. circ. pr. pro contraria sententia septem moventur dubia, quæ tamen cit. p. & seq. etiam remonentur.

Obligatio in delictis.

In delictis privatis obligatio regulariter eò tendit, ut quid præstetur, & extra ordinem quidem, ad animadversionem agitur, obligatio tamen ad patiendum subest, ob maximè necessariam connexionem inter crimen & pœnam. 37.

Obligatio naturalis.

An obligatio naturalis exinde estimanda, quod actionem non producat. 71. in fin.

Nulla obligatio naturalis producit actionem nisi accesserit civile robur. 86. circ. fin.

Oppignoratio.

Res majoris pretii pro modico oppignorata denuò potest oppignerari 144.

Ordinatio.

*Regiminis zu Nürnberg. 500.
Juri Ducum Saxonie non derogat, ibid.*

Ornamenta.

Mulier legans sua argumenta, quænam intelligat. 362.

P.

Pactio.

Pactio gratuita admittitur etiam non inspectis verbis testamenti. 103. circ. fin. ubi ad duas rationes dubitandi resp. Admittitur quoque de alimentis absque auctoritate Prætoris. 104. ubi iti-

dem & rationes & textus in contrarium pugnantes componuntur.

Pactum.

Per pactum remissio injuriarum, item furti fieri potest, si sit antequam res deducta est in judicium neque pretium intervenerit. 75. in princ.

De illicitis futuris non licet pacisci, ne per ejusmodi pactum quis invitetur ad malum committendum; secus est de præteritis 90. in fin. seq. in pr.

Pactum de futurâ hereditate acquirendâ non valet 91. in med. neque de futurâ hereditate conservandâ. 92. in med. ubi & textus contrariantes componuntur. Secus est in societate omnium bonorum contractâ, ut & in arrogatione, per rationem pag. 91. in fin. traditam, ubi p. 92. tribus insuper dubitandi rationibus respondetur.

Nemo contrahendo ordinem & rationem successionis mutare potest. 92. in med.

Neque pactum de futura hereditate omittendâ valet, quia & hoc est contra bonos mores. 93. Nec obstat, quod hic non subsistat votum captandæ mortis. Respondetur quod implicite & respectu tertii utiq. subsist, ibid. ubi ulterius duodiluuntur dubia.

Nemo

Nemo alteri pacisci potest, non obstante, quod tutor pupillo, curator prodigo &c. rectè paciscatur, hi enim sunt loco dominorum. 96. in med.

Pactum unius heredis prodest etiam ceteris. 96. fin. & 97. pr. quatuor textus contrarii resolvuntur.

Pactum debitoris prodest etiam fidejussoribus 197. circ. fin. ubi etiam ad textum obstantem resp.

Pactum unius ex correis debendi, qui est socius, prodest etiam alteri socio, secundum regulam, quod pactum ei prodesse debeat, cui ut profit, ipsius interest paciscentis, contra quem alter, si ipsi pactum hoc non etiam prodesset, haberet regressum. 97. f. & 98. pr. ubi objectio affertur, quæ Bachovio non levis videtur, unde etiam nihil solidi respondet. Verum autor ex textu opposito casum format, verum & Cti mentem eruit, & sic aliam responsionem suppeditat 98. & seq.

Pactum unius ex correis debendi, qui non est socius, alteri neque prodest, per textus citatos 99. in med. quibus aliquod obstantes opponuntur, & ad eosdem resp. ibid. & pag. 100. pr. neque nocet. d. p. 100. circ. med.

Pactum unius ex correis credendi sociis non nocet alteri, neq. hoc

extrunt quatuor textus pro contrariâ sententiâ allegati, nam his resp. dict. loc. & pag. 101.

An de adulterio gravis liceat pacisci? vid. adulterium.

Pactum de quota litis.

Pactum de quota litis est prohibitum propter metum concussionis 112.

Item pactum quod post litem jam coeptam init cum advocatione cliens. ibid.

Pactum de retrovendendo.

An venditor redimente vi pacti rem, evanescat pignus ab emtore constitutum? Neg. per rationem & ad textus oppositos resp. 320.

Ex hoc pacto non datur contrarium possessorem retrovenditio. Dissidentes per aliquot textus moventur in contrarium, quibus respondendo satis fit. ibid. & seq. p. in pr.

Minor tenetur retrovendere, si emtori qui init hoc pactum, successit. 321.

Fructus pro rata temporis sunt dividendi inter emtorem ac venditorem, ob datam rationem. Cui adversantur quidem quatuor rationes dubitandi, sed responsionibus datis declinantur. dict. loc. & 322.

Augmentum fundo interim accedens pertinet ad emtorem jure

dominii. Rationes dubitandi ex tribus textibus motæ resolvuntur. 323.

Pactum in continenti adjectum.

Illud pactum quod contractum perfectum illicò sequitur, etiam pro pacto in continenti adjecto habetur per textus 75. in med. Ubi quoque ad pugnantem textum resp.

Ex pacto in continenti adjecto illa datur actio, quæ aliàs ex contractu, cui adjicitur, datur, quia informat contractum, imò ipsi inest. 75. fin. & 76. pr. ubi dubium ex contrario textu proveniens tollitur.

Pactum ex intervallo contractui adjectum, non inesse contractui, asseritur per textus & tribus contrariis respondendo satisfit. 76. & seq.

Pacta contractibus stricti Juris in continenti adjecta illis ita non insunt, ut ipsum contractum informant. 77. in med. ubi & seqq. 78. & seqq. novem contrariantes textus componuntur.

Pactum liberatorium.

An pactum liberatorium tollat obligationem civilem ipso jure? quod negatur & textibus obstantibus resp. 72. in fin.

Pactum hoc rursus per pactum contrarium s. iterum promissorium seu restitutorium non tollitur i-

pso jure, per textum p. 73. explicatum, ubi etiam contrarius resolvitur.

Pactum nudum.

Ex pacto nudo de Jure Romano dari actionem negatur, & quatuor textus obstantes conciliantur. 71. & 72.

Jure Canonico ex pacto nudo datur actio, quia non solum hoc jure in genere dicitur: pacta servantur, sed etiam si non servatur tale pactum, violatur fides, & disciplina Ecclesiastica habet locum 73. f. Accedunt in super textus & ratio, quod jus Can. nullibi distinguat inter stipulationem & pactum 74. in pr. ubi 4. dubitandi rationes remonentur. ib. per tot.

Palinodia.

An actio ad palinodiam cumulari possit cum actione injuriarum etiam civ. ? aff. dissentientium dubia inspiciuntur. 663. & seq.

Partus.

Quatenus partus, qui in utero adhuc est, pro jam nato habeatur. 25

Partus monstrosus non quidem est computandus in numerum liberorum, prodest tamen matri, ne incidat in pœnam L. Juliae Papiae. ibid.

Magnus est favor partus. 29. n. 2.

Partus ancillæ.

Partus ancillæ non est in fructu, aliquando tamen & in quibusdam ma-

I N D E X.

materiis cum fructibus convenit
221.

Partus legitimus.

*An præsumtio pro legitimo partu
valeat contra certitudinem
commissi adulterii. 28. in med.*

Pater.

*Pater & filius interdum pro eadem
personâ habentur, interdum ve-
ro non, uti ex duobus textibus
demonstratur. 26. in fin.*

Patria potestas.

*Tres sunt causæ patriæ potestatis.
27. ubi duabas contrariis ratio-
nibus resp.*

*Filiusfam. per dignitatem solvitur
à patriâ potestate quoad favo-
rabilia; fallit hoc interdum. vid.
p. 287. in med.*

*Nobilitas non liberat à patriâ pot-
estate. 287.*

Pauperies.

*Si quis commodit animal, ut da-
mnum daret, dominus non potest
conveniri 231.*

*Utilis actio de pauperie non rectè
applicatur ad feras bestias, op-
ponantur hic quinque textus, &
ad singulos resp. 231. in f. & 232.*

Peculium.

*Circa hanc materiam peculii ali-
quot textus conciliantur & ex-
plicantur. 288.*

Pecunia.

*Pecunia est res corporalis, aestima-
tio vero ejus in jure consistit. 35.*

Peccatum.

*Qui vult peccatum per consequen-
tiam etiam vult pœnam. 37.*

Periculum rei venditæ.

*Incendium, quo res vendita consu-
mitur, an præsumatur culpâ in-
habitantis venditoris ortum?*

Neg. sed culpa est probanda 332.

An periculum spectet ad emtorem?

*Aff. & ad quatuor rationes du-
bitandi resp. 333. & 334.*

*Venditor generis tenetur pericu-
lum ferre, usque dum in specie
annumeret. 333. f.*

*Ob publicationem rei venditæ, abs-
que culpa venditoris factam,
sufficit, si emtori à venditore pre-
tium reddatur. 334.*

*Damnum & periculum, quod ven-
ditoris culpa, accidit sustinere
venditor debet, secus est si culpa
emtoris evenerit. 334 & 335.*

*An nihilominus possit pretium pe-
tere venditor, licet res perierit?
Neg. dict. p. 335.*

*An si res ob damnum eveniens tra-
di vel plenè vel incorruptè so-
lùm nequeat, nihilominus ad in-
teresse agere possit emtor? Quæ-
stio deciditur adhibita distin-
ctione. 336. pr.*

Perjurium.

*Circa pœnam perjurii concordat
cum Autore Jacobus Gothofre-
dus, cujus verba referuntur. 255.
& 256.*

Per-

Permutatio.

Causa in hoc contractu est, quæ producit obligationem. Dissentit Mastertius, qui refutatur, ejusq; septem rationes dissentiendi exputantur. 345. & seq.

Quomodo illa Proculi verba: Permutationem esse propriam speciem contractus, sint intelligenda? 349.

Quatenus sit permutatio, si pecunia datur, ut merx detur? Textus hic contrariantes resolvuntur. ibid.

In permutatione dominium transfertur. d. loc.

Ex permutatione datur actio præscriptis verbis alleg. loc.

Petitio hereditatis.

Est actio in rem, & præter estimationem acceptam adhuc durat contra possidentem rem 199. in pr.

Petitio hereditatis potest cumulari cum rei vindicatione, quia hæ actiones non sunt contrariæ, sed disparatæ. 200.

In petitione hereditatis mulier prægnans in dubio pro tribus personis computatur, & coheres quartam partem petere potest. Textus hic obstantes enodantur. 203.

Fideicommissoria hereditatis petitio est actio civilis, itidem textibus obstantibus respondendo satisfit. 203. fin. & pr. seq.

Quatenus procedat comparatio petitionis hereditatis & reivindicationis. 213. pr.

Petitorium Judicium.

Petitorio pendente ad possessorium transire licet, sed non vice versa 175. in fin.

Pignus.

In hoc contractu levem culpam præstari statuit Autor, & suam assertionem contra quatuor rationes dubitandi defendit, præprimis autem antinomiali quamdam Jacobo Gotthofredo indissolubilem visam solvit, insimulque ad rationes Nicolai Burgundi respond. 280. & seq.

Si non satis securus est de pignore, creditor, datur actio contraria. 313.

An obligationi tantum naturali possit accedere pignus? aff. per textum ejusque rationem, & textus obstantes cum thesi conciliatur & explicatur. 350.

Res aliena non potest oppignerari. Duo textus hic obstantes resolvuntur. 359.

Si dominus rei ab alio oppignerata postea fiat debitor, an convalescat pignus? Neg. & antinomia in hac questione occurrens quadruplici responsione resolvitur. 359. 360. seq.

An servitutes reales possint oppignerari? Aff. certo modo. Opponuntur

I N D E X.

nuntur tres rationes dubitandi, quibus singulis duplex responsio accommodatur. 361.

In pignore pari passu ambulant traditio & conventio. 366. circ. init.

Si quis solum scit pignus alienari, in pignore tamen sibi non praedat. Opponitur quidem unus & alter textus, sed ad istos resp. 368.

Is censetur remisisse pignus, qui consentit, ut res alteri oppigneretur. 368. Opponuntur quidem textus, sed ad eos resp. 369.

Plus petitio.

Qui ex alternativis promissis alterum tantum petit, plus causa seu modo petit, nisi pactum de altero petendo sit interpositum. 77. pr.

Polygamia.

An iure naturae & divino prohibita sit 403. affirmatur per rationes 404.

Polygamia in V. T. prohibita non legitur. 404.

In Novo Testamento Christus, Matthaeus, Marcus & Paulus eam prohibent. ibid.

Qui probatam in Veteri Testamento dicunt, cum suis rationibus refutantur. 405.

Pœna.

Pœnas secundum proportionem Arithmeticam & iustitiam corre-

ctoriam infligi probatur. (1.) quia in pœnis non commune quid inter cives, ut cives distribuitur, sed uni singulare quid assignatur. (2.) per argumentum à factis licitis ad illicita (3.) per textus Juris. (4.) per authorit. Arist. p. 5. & 6. pr. dissentientium quatuor argumentis responderetur. 6. 7. & 8.

An id sit conferendum, quod pater pœna loco pro filio solvit? aff. ad dubium ibi allatum resp. 492.

An pœna dividatur inter actorem & fiscum? Neg. ad dubium legis opposita resp. 666.

Pœna arbitraria.

An arbitraria pœna ad pœnam mortis extendi possit? Aff. opposita lex, ut videtur contraria, resolvitur. 665.

Pœna conventionalis.

An possit excedere duplum? Affirm. oppositis dubitandi rationibus responderetur. 569.

Pœna legis Cornel.

An etiam hac pœna teneatur, si quis ambulaverit cum telo occidendi causa, licet non occiderit? Aff. & ad oppositas leges resp. 673. seq.

Pœnitere.

Quatenus verum sit, eum, cuius precipue gratia initus est contractus posse pœnitere & à contractu recedere. 348.

Kkkkk

An

An is possit pœnitere, qui rem accepit, vel cui factum præstitum? Neg. ibid.

Possessio, possidere.

Prius debet cognosci de possessione quam de proprietate, & hoc probatur per textus; pugna, quæ his cum aliis intercedit, tollitur. 175 f. & 176. pr.

Bonum initium possessionis, si quis possidet non vi, non clam, non precario. 230.

An duo possint eandem rem in solidum possidere, alter civiliter, alter naturaliter? Negatur, oppositis juris textibus respondetur. 541.

Hieronymi de Oroz singularis & subtilis hanc in rem interpretatio narratur. 544. seqq.

Occupatione partis apprehenditur possessio totius. 551.

An in suos heredes possessio ipso jure transeat? Neg. & ad dubia resp. 552.

An statutum, quo constituitur, ut possessio ipso jure sine ullo facto ad heredes transeat, valeat? aff. dubium resolvitur. 553.

Quædam possessio etiam potest condici. 267.

Possessor.

Etiam is, qui initio quidem non possidet, sed postea adeptus est, condemnatur, 198. Ubi textus pro obstantibus allatus non ob stare ostenditur.

Etiam si æstimationem præstiterit is, qui dolo desit possidere, nihilominus quoque possessor potest conveniri ut rem restituat; quam sententiam quidem premunt leges obstantes, sed ob paratas responsiones non supprimunt. 198. & seq.

Posthumus.

An posthumi appellatione continentur etiam tam filii quam nepotes posthumi? Aff. 423.

Prædium rusticum.

Differentia inter prædia rustica & urbana secundum Autorem dependet ab usu, alii aliam afferunt, sed invito textu, quod demonstratur insimulque alia dubia diluuntur. 226.

Prædo.

Fides etiam prædoni est servanda, fides enim non est ex objecto, sed ex subjecto æstimanda. 94. Ubi insimul dubium removetur.

Promissio pretii pro servandâ vitâ stricto jure prædoni est servanda, datur tamen exceptio metus, & juramenti si adjectum fuerit, relaxatio ibid.

Prælationis jus.

Prioritas etiam ratione honorum, & momentorum est attendenda. Ad obstantem textum dupliciter respondetur, & latè illius explicatur sensus. 363.

An jus prælationis locum habeat in hypo-

I N D E X.

<i>hypothecâ conventionione constitutâ, licet pignori alteri eadem res sit tradita? Affirmatur per textum, & ad obstantem resp. 364. pr.</i> <i>Prioritas temporis non obtinet in pignore Pratorio. Textus hic obstantes resolvuntur. ibid.</i> <i>An creditor prior præferatur fisco in bonis post hypothecam fisco constitutam acquisitis? Aff. per textum. Legem oppositam varii variè explicant, sed ultimam, explicationem Autor approbat & confirmat. 365.</i> <i>Prælationis privilegium pupilli & Minores non habent ratione eorum, quæ tutor vel curator debet 575. Allegantur quidem, in contrarium textus, sed ad eosd. resp. ibid.</i> <i>An fiscus præter tacitam hypothecam etiam habeat jus prælationis in bonis post contractum acquisitis? Aff. ad productos è Romano jure textus resp. 577.</i> <i>An depositarius præferatur aliis, si depositum non amplius extet? quod neg. Oppositæ leges infringuntur. 577. & seq.</i> Præscriptio. <i>An præscriptio conveniat juri naturæ? Aff. Oppositi scrupulosi textus dilucidantur. 554. & seq.</i> <i>An jus annuorum reddituum præ-</i>	<i>scriptione possit acquiri? Aff. ad obstantes duos textus respondetur 560.</i> <i>An si possessor absolvatur, nibilominus lis mota obsit præscriptioni? Neg. oppositis legibus resp. 563.</i> <i>An ob ignorantiam ejus, contra quem præscribitur, præscriptio rescindatur? Negatur & ad sex dubitandi rationes respondetur pag. 159. & seq.</i> Præses. <i>Præses habuit jus gladii, non tamen jus deportandi, (1.) quia pæna deportationis ademit jus civitatis, in quâ præses nullam obtinebat auctoritatem, (2.) quia deportatio specialis pæna fuit sub Augusto, & Principis approbationi reservata. 42. & 43. ubi duabus rationibus adversantibus resp.</i> Prætor. <i>Prætor non habuit jus animadvertendi in facinorosos. 40. pr. Ubi textus pugnans resolvitur.</i> Princeps. <i>Princeps est solutus legibus positivis; alii, sed minus congrue distinguunt inter vim coactivam, & directivam, quod ostenditur per duas rationes. 17. in med.</i> Privilegium. <i>An tribui possit collectis extraordinariis disquiritur 572. seq.</i>

Privilegium de non evoc.
Privilegium de non evocando non
potest opponi in foro contractus.
171.

Probatio.

An probatio recte dividatur in
plenam & semiplenam? Re-
spondetur quod sic, 396. Ad op-
posita dubia respondetur ibid.

Procurator.

Procurator recte distinguitur in
Procuratorem cum liberâ & si-
ne liberâ. Alii tribus argu-
mentis moti dissentiunt, quæ re-
solvuntur. 116. seq.

Quatenus alienandi potestas Pro-
curatoribus competat, exponitur
eâd. pag. quatenus non, 117. pr.
Gesta à falso procuratore dominus
per subsequentem ratihabitatio-
nem sententiâ jam latâ approba-
re potest scil. si sententia contra
procuratorem est lata, secus est,
si pro Procuratore lata sit, ob so-
lidam rationem, quam tradit
Auctor 117. ubi simul duos contra-
rantes textus conciliat.

A vero Procuratore exigì posse cau-
tionem negatur per textus, & ad
obstantem legem duæ afferuntur
responsiones. 118. pr.

Minor potest esse Procurator sed
non defensor, ratio differentie
est, quia Procurator mandatum
habet à Domino, Defensor vero
non, & sic ob defectum ratihabi-

tionis iudicium redderetur elu-
sorium, si minor defensor obtine-
ret restitutionem in integrum
118. & seq. ubi & aliis tribus du-
bitandi rationibus satisficit.

Procurator in criminalibus à parte
accusatoris non admittitur,
quando pœna relegatione minor
aut pecuniaria obtinet. Quæ
opinio stabilitur per textus, qui-
bus non obstant leges p. 119. alla-
te, conciliatio quippe earum i-
bid. habetur.

In causis tantum civilibus potest agi
per Procuratorem. 119. in fin.

Procurator in criminalibus neque à
parte Rei admittitur per textus.
120. pr. ubi itidem contrariantes
textus componuntur. Ampli-
atur, ut etiam pater ad defen-
dendum filium in causis crimi-
nalibus non admittatur, nullibi
enim Pater excipitur. Limitatur
de Domino, qui appellationis
causas pro servo propter singu-
lare interesse potest allegare. 120.
in med.

Contumacia & culpa Procuratoris
Domino principali nocet quoad
processum & litem, non verò
quoad pœnam singularem insti-
gendam. 120. in f. & seq. pr.

Dominus latus per Procuratorem,
qui non est solvendo, non potest
uti beneficio restitutionis in in-
tegrum. Hæc sententia tribus
sum.

fundamentis firmatur, & contra-
tria dissentientium argumenta
defenditur. 121. & seq.

Procuratorem Aëtoris etiam teneri
defendere Dominum suum in ju-
dicio, si in eo reconveniat a
Reo, affirmatur, & ad legem ob-
stantem variè tam à Glossa, quæ
quidem responsio non satis textui
congrua, tam ab Autore, præpri-
mis tamen resp. per hanc distin-
ctionem: Procurator aut susce-
pit in se defensionem, aut non;
priori casu cogi potest ad defen-
dendum, secus posteriori. 122. &
seq.

An Procurator in rem suam tenea-
tur dominum defendere, resp.
per distinctionem remissivè. 123.
in med.

Procuratorem s. mandatum liberè
potest quis revocare; contra-
quam sententiam pugnantes
textus resolvuntur. 123. f. & pr.
124. scil. quod aliud obtineat in
defensore, qui sine mandato se-
liti obtulit, & judicatum solvi
cavit, qui sine causæ cognitione
revocari non potest, ob rationem
quæ habetur. p. 123. f.

Prodigus.

Decreto Magistratus opus est, ut
quis dicatur prodigus 85. in med.
An prodig. aliis saltem naturaliter
obligetur? Neg. & ad contrari-
am textum responderetur. ibid.

An prodigis interdicatur admini-
stratio per sententiam, quâ latâ
curator iis datur. Aff. ad oppo-
sita dubia resp. 434.

An prodigi cura ipso jure finiatur?
Neg. Opposita lex explicatur.
436.

Promissio.

An expressa promissio de re salva,
præstanda requiratur? Neg. &
ad oppositam dubitandi ratio-
nem resp. 662.

Promissor.

An possit mutare voluntatem, etiâ si
electionem sibi non reservaverit?
Affirm. obstantes textus enodan-
tur 636. & 637.

An valeat promissio in arbitrium
Promissoris collata? Neg. oppo-
sita rationes eliduntur. 639. &
seq.

An promissor rei liberetur præstan-
do interesse? Neg. 641.

An promissor facti liberetur præ-
stando id, quod interest? Aff.
Oppositique textus resolvuntur.
642.

Proportio Geometrica.

In illo negotio proportio Geometri-
ca est, ubi nulla alia est equali-
tas, quam respectiva, & non alia
ratione dicere quis potest, equali-
ta esse assignata, quam respectu
habito ad duo diversa. 7.

An solus respectus personarum re-
quiratur ad hanc proportionem?

Provincialis. <i>Quomodo differant provincialis & oriundus ex provincia. 168.</i>	<i>plenda causa data sunt imputentur in quartam Trebellianicam? Aff. mota dubia resolvuntur. 485</i>
Publicæ res. <i>Usus publicarum rerum in specie tallium omnibus patet, & differunt à rebus communibus in eo, quod hæ quo ad proprietatem sint nullius, illæ verò certi populi. 34. f.</i>	<i>An Trebellian. detractio censeatur prohibita, si totam hereditatem jusserit restitui testator? Neg. tela opponentium avertuntur. 487</i>
Pupillus. <i>Pupilli, quatenus locupletiores facti sunt civiliter obligantur; dissentit Mæstertius, cui & simul aliis quatuor dubiis resp. 86. & seq.</i>	<i>Detractio quartæ hujus utrum prohibita esse intelligatur, cum testator alienationem bonorum, prohibuit? Neg. & oppositæ Novell. sensus enucleatur ibid.</i>
Q. Quarta. <i>Quamnam quartam impubes arrogatus & injustè exheredatus aut emancipatus accipiat, an omnium bonorū, an tantum portionis ab intestato debitæ? prius affirmatur & tribus rationibus, uni ab absurdo, alteri ab impossibili, tertiæ ex textu desumptæ resp. 32. & seq.</i> <i>Si pater viduæ sit locuples, an possit portionem quartam capere? Negatur. 108.</i> <i>An donatio simplex computetur in quartam? Dubitatur. 492.</i> <i>Quæ imputantur in quartam illa non statim etiam sunt conferenda. ibid.</i>	Querela inofficiosa. <i>Hodie non est opus illo colore, de quo in pr. Inst. h. t. ratio est, quia Imperator legem ex suprema potestate ferens, non opus habuit illo colore, quem J. Cti, legum nudi interpretes, adhibuerunt. 165 166. f. & pr. seq.</i> <i>Querela inofficiosa est quædam species hereditatis petitionis, non verò distinctum ab hac remedium præparatorium; cui sententiæ opposita aliquot argumenta resolvuntur. 177. & seq.</i> <i>Querela inofficiosa non datur contra verum heredem, sed qui iniquè est institutus. 178.</i> <i>Hæc querelâ tanquam ab intestato petitur hereditas, quia testamentum quidem adest, sed injustum, adeoque rescindendum. 178. in med.</i>
Quarta Trebellianica. <i>An etiam ea quæ conditionis im-</i>	<i>Argumentum à querela inofficiosa ad successionem ab intestato ductum,</i>

- Etum, est invalidum.* 186
- Testamento fratris per querelam e-*
verso nihilominus subsistunt le-
gata. 187. fin. ratio traditur 188.
pr. & ad textum obstantem re-
spondetur. ibid.
- An Pater si solus hac querela uta-*
tur, legitimè exclusis defuncti
fratribus, consequatur totam he-
reditatem, an vero solum portio-
nem virilem? Posterius affirma-
tur & ad quatuor dubia resp.
189.
- An fratre aliquo consanguineo re-*
scindente testamentum per que-
relam, etiam cum ipso succedant
fratrum germanorum defuncto-
rum filii? quod negatur, & tria
dubia illata diluuntur. 190.
- Duobus filiis extantibus, altero ju-*
stè exheredato, altero iniquè,
hic movens querelam, heredita-
tem totam non obtinet; 191. Con-
trarius huic sententiæ textus in
concordiam reducitur. ibid.
- Si aliud remedium competit, que-*
rela hæc nō datur, nisi querela sit
pinguius remedium illo altero.
195. in med.
- R.
- Raptus crimen.
- An sit perfectè commissum, etiam si*
raptor non concubabat cum ra-
ptâ? Aff. 673.
- Ratihabitio.
- Ratihabitio firmat præcedentia,*
nisi fiat in præjudicium tertii.
117. fin.
- An inducat mandatum 303.*
- Ratihabitio Patrisfam. post matri-*
monium initum accedens non
sufficit de jure Romano. 400. op-
positæ rationes infirmantur.
ibid.
- Rei vindicatio.
- Dominus, qui heres est venditoris,*
ab hac actione doli mali exce-
ptione repelli potest, duæ leges
contrariantes hic conciliantur.
204. fin. & 205. pr.
- In iudicio rei vindicationis senten-*
tia contra detentorem lata, obest
possessori, qui se pro domino ge-
rit, leges hic obstantes diluun-
tur. 205. & 206.
- In hac actione lata culpa & dolus*
non equiparantur; leges pro ob-
stantibus allatæ non obstare re-
sponsiones ostendunt. 206. in
med.
- Actor rei vindicationem instituens,*
non necesse habet exprimere ti-
tulum, quia actionum in rem re-
mota causa est titulus, ideoque
non exprimendus; secus est in a-
ctionibus personalibus, quarum
proxima causa est contractus,
qui est exprimendus. 206 fin. &
pr. seq.
- Si adjecta fuerit causa & succubue-*
rim in iudicio, deinde ex alia
causa possum agere, non obstan-
te

I N D E X.

<i>te exceptione rei judicatae, secus est, si nullâ causâ expressâ egerim. 207.</i>	<i>respectus personarum, sed saltem ubi persona qualitas inducit differentiam, ob quam in hac persona non esset pœna delicto equalis. Hinc in delictis atrocioribus, ubi pœna mortis dictatur, conditio personæ non inducit diversitatem pœnarum. 6. in med.</i>
<i>Tignum adibus junctum non potest vindicari; secus est si sit solum, à mala fidei possessore potest peti utili rei vindicatione. 207. in fin. & pr. seq.</i>	<i>Restitutio in integrum.</i>
<i>Remittere.</i>	<i>Quenam sit generalis causa restitutionis in integrum 122. pr.</i>
<i>De significatione hujus vocis cujusdam opinio notatur. 260. pr.</i>	<i>Restitutionem in integrum esse Jurisdictionis non vero mixti imperii, Autor statuit tribus fundamentis. 130. in fin. & seq. ubi quoque textum obstantem, resolvit & explicat.</i>
<i>Remittere in l. 34. §. 4. de Jurejur. quid denotet. ibid.</i>	<i>Restitutio in foro contractus contra contractum ibi initum non potest institui, quia forum contractus fundatur in ea ratione, quod quis ibi videtur impletum obligationis promississe, & sic per consequens non potest ibi de rescindendo agi. 131. in med.</i>
<i>Renunciatio.</i>	<i>Qui dissentiunt, duas adducunt rationes, quibus respondendo satisficit. 131.</i>
<i>Quod merè nostri Juris est, id potest tolli per renunciationem. 102. in fin.</i>	<i>In foro autem rei sitæ aliquando peti potest restitutio 132. ubi itidem duo removentur dubia.</i>
<i>Regula: Quilibet beneficio pro se introducto renunciare potest, quatenus vera. 266. circ. fin.</i>	<i>Ob rem minimam non datur restitutio in integrum. 132. f. ubi textus obstantes resolvuntur.</i>
<i>Repræsentationis jus.</i>	<i>Petitâ restitutione suspendi executionem. probatur partim textibus</i>
<i>Quær. si solum extent fratrum filii, an hi etiam jure repræsentationis concurrant cum ascendentibus? Aff. opposita ratio eliditur. 500.</i>	
<i>Rescindere, evacuare.</i>	
<i>Vera horum verborum significatio traditur. 182. f.</i>	
<i>Res furtiva.</i>	
<i>Ementi rem ablatam eo fine, ut domino restituat, pretium non est restituendum, nisi rem, aliâs perituram, emendo servaverit. 216. fin.</i>	
<i>Respectus personæ.</i>	
<i>Non in omnibus delictis observatur</i>	

- bus partim auctoritatibus tribus & fundamentis pro stabilenda contrariâ sententiâ adductis respondetur. 133.*
- Datur restitutio ei, si deprehensus in adulterio promittat aliquid, ut dimittatur, per textus 136. pr. adductos, ubi simul ad legem obstantem respond.*
- Non sufficit ad impetrandam restitutionem suspicio mali inferendi, 136. in med. ubi ad legem obstantem dupliciter respondetur.*
- Ob modicam lesionem minor restituitur. 147. circ. pr.*
- Precise non requiritur enormis lesio vel ultra dimidium, sed iudex arbitrio suo pro diversitate casuum estimabit damnum. ibid. in med.*
- Minor tenetur probare lesionem, nisi adversarius excipiat, utiliter esse contractum, tunc enim exceptionem suam probare debet. 147. & seq. pr.*
- Restitutio in integrum non pertinet ad gesta interea eo tempore, quo habuit veniam ætatis & nondum de impetratione imprudenti conquestus fuit ob rationem subjectam ab Autore 151. & 152. pr. ubi duo dubia removen-
tur.*
- Restitutio locum non habet, si aliud remedium ordinarium habet minor. 149. f. Ubi etiam ad ra-
tionem dubitandi respondetur.*
- An emtor offerens justum possit avertere restitutionem? Neg. atque ad leges & rationes dissentientium respond. 150.*
- Restitutio etiam peti potest contra impetrationem venia ætatis scil. ob generalitatem rationis. 150. in fin. ubi insimul ad tres rationes dubitandi resp.*
- Contra gesta Parentis vel Patroni non dari restitutionem asseritur per textum, & ad obstantes textus resp. 154. & 155. pr.*
- Contra delicti confessionem ex lubrico ætatis factam restituitur minor, secus est si certo constat de delicto minoris. 155. in med.*
- Contra denegatam restitutionem non concedi restitutionem probatur per textum, & ad legem obst. resp. ibid.*
- Minor heres adversus gestum à defuncto, cujus est heres, non restituitur per textum, cui non obstat textus in l. 38. de min. ad cujus textum casum indeque deductam regulam latè respondetur 155. & seq. per. tot.*
- An etiam civitas aliave universitas possit restitui? Aff. per textus, & ad obstantes respond. 157. secus est, si probatum fuerit, pecuniam esse versam in utilitatem civitatis. ibid.*
- Etiam minoribus universitatibus*

- hoc auxilium competit ob paritatem rationis. ibid.*
- Curator nomineminioris restitutionem recte petit. 157. f. & pr. seq. ubi dubium aliquod resolvitur.*
- An restitutioni ob absentiam sit locus s. quis procuratorem reliquit, sive non? Aff. per textus, & ad obstantes resp. 159.*
- In prescriptione angusti temporis facilius est restitutio, quam in prescriptione longi vel longissimi temporis. 161.*
- Retraetus gentilitius.*
- Filius heres patris potest retrahere rem à Patre venditam. Textus hic obstans resolvitur. 323. in fin.*
- Etiam filius exheredatus fundum à patre venditum retrahere potest, quæ sententia tribus fundamentis innititur. 324.*
- Hoc jus datur proximiori contra remotiorem agnatum eumentem. ibid.*
- Si plures sint v. c. fratres, & unus sit vendita, tunc reliqui fratres pro rata eam non possunt retrahere. Rationi dissentient. resp. 324. & 325. pr.*
- Consanguineum rem sub hasta venditam posse retrahere affirmatur, & rationes dissentientium excutiuntur. 325. & seq.*
- Hoc jus non habet locum, si quis transigendo rem transferat in alterum. Duæ rationes dubitandi diluuntur. 326.*
- Tempus in hoc retractu observari solitum currere incipit à tempore initæ venditionis. ibid.*
- Terminus annalis pupillis ac minoribus non currit. 327.*
- Renuntiatio huius juris etiam fieri potest his verbis, si quis dicat, se emere nolle. Duo hic dubia remouentur. ibid.*
- An emptor & venditor resilire possint in præjudicium retrahere, volentium? Distinguitur & dissentienti Joh. à Sande respondetur 327. f.*
- Retrahens sententia in iudicio pro se lata invito emptore pœnitere potest. Affirmativa sua Autor reddit rationem, & ad dubium resp. 328.*
- Revocatio.*
- Revocatio instar pœnæ se habet. 522.*
- Romana Respubl.*
- Reipublicæ Romanæ mutatio in regium statum rectè factionibus adscribi probatur tum ex Tacito, tum ratione contra quosdam Pomponii Censores. 13.*
- S.*
- Sacrilegium.*
- An sit, si res profana in loco sacro auferatur? Neg. 675.*
- Satisfactio.*
- Satisfactionem posse fieri per pigno-*

*ra negatur, & ad quinque dubi-
tandi rationes resp. 57. f. &
seqq.*

Cas.

*Erster Cas/ anderer Cas/ drit-
ter Cas 610.*

S. Ctum.

*Causam, quam assignat Pomponius
in l. 2. §. 9. ff. de O. J. quâ scil.
creverit authoritas S. Ctorum,
esse veram, probatur contra Ba-
chov. Sutholt. & alios, & simul
illorum objectioni resp. 12.*

S. Ctum Macedonianum.

*An pertineat solum ad pecuniam
numeratam? aff. & tria dubia
in contrarium moventia diluun-
tur. 283. in med.*

*An tutus quis sit in conscientia, qui
hoc S. Cto utitur? Affirmativam
suam Autor rationibus consoli-
dat, cui ad stipulatur Dn. Gotho-
fredus de Jena, cujus verba affe-
runtur. 284. quam sententiam
non evertunt rationes contra-
riae, ad quas resp. d. pag. & seq.*

*Non valet renunciatio hujus S. Cti
à filiofam. facta ob tres rationes
ab Autore allatas, quibus opposi-
ta duo dubia resolvuntur. 286.*

*Ampliatur, etsi mediante juramen-
to renunciavit, quod testantur
duae rationes subjectae. 286. in
fin. quibus opponitur textus juris
Can. cui resp. 287. pr.*

Locum non habet hoc S. C. Ctum, si

*contrabatur cum liberato à pa-
tria potestate per dignitatem,
quia non est filiofam. 287. in
med.*

*Etiā filiofam. nobili competit hac
exceptio. ibid.*

*Filiofam factus paterfam. sibi non
prejudicat solvens partem debi-
ti; duo hic dubia evodantur 287.
in fin. & pr. seq.*

S. Ctum Vellejanum.

*Femina etiam pro femina interce-
dens potest uti hoc S. Cto, pro-
pter generalitatem textus. Re-
sponsiones ad duo dubia propo-
sita eò redeunt, quod privilegia-
tus adversus privilegiatum non
possit uti privilegio, si scil. uter-
que sit laesus, secus est si saltem u-
nus. 289. in f. & 290. pr.*

*An habeat locum si creditor scive-
rit, mulierem pecuniam, quam
mutuo acceperit, marito datu-
ram? Aff. quia non est interces-
sio pro alio, sed mulier proprio
nomine contrahit mutuum. 291.
pr.*

*Iterata intercessio uxoris pro mar-
ito non valet. Dubium ex Nov.
ortum resolvitur. 292. pr.*

*Potest renunciari huic beneficio?
Dissentientes opponunt duas ra-
tiones dubitandi, ad quas late
resp. ibid.*

Renunciatio etiam extrajudiciali-

I N D E X.

<i>ter fieri potest; Textus obstantes excutiuntur 293.</i>	<i>actum, & hoc modo pugna inter textus intercedens tollitur. ibid.</i>
<i>Intercessio juramento firmata excludit hoc S. Ctum. Rationes dubitandi cum thesi conciliantur. dict. loc.</i>	<i>Ex sequestro dari specialem actionem sequestrariam constat ex textibus allegatis, ad textus qui alias actiones probare videntur, respondetur dict. loc.</i>
<i>An renunciatio hujus S. Ct. jurata valeat pro marito, etiamsi speciatim non sit renunciatum beneficio Aut. si qua mulier? Aff. & dissentienti resp. 294. pr.</i>	<i>An sit species depositi? 300. in med.</i>
<i>Mulier non obligatur, si una cum marito se obliget, ne fraus fiat hoc S. Cto, secus est si certo constet, ipsius subesse utilitatem. ib.</i>	Servitus.
Senator.	<i>Servitutes prædiales non sunt dividua, textus obstantes resolvuntur. 221.</i>
<i>Filii ante dignitatem susceptam nati sunt filii Senatoris, ex benignâ interpretatione, non verò stricto jure, ad textus obstantes resp. 39.</i>	<i>An prædium sit necessarium ad constitutionem servitutis? Aff. & textus obstantes solvuntur. 229. pr.</i>
Sententia.	<i>Talis vicinitas requiritur ad servitutem, ut servitus sit usui, licet non sit immediata. ibid.</i>
<i>In quo sententia cum transactione comparetur. vid. transactio.</i>	<i>An ad præscriptionem servitutum requiratur titulus? Neg. & ad textus obstantes latè resp. 230. per tot.</i>
<i>An judex suam sententiam possit corrigere? Neg. oppositæ leges responsione infringuntur. 570.</i>	<i>Intereunte prædio interit servitus, 231.</i>
Sequester, Sequester.	Servitus altius tollendi.
<i>Sequester potest decerni à Judice ob malitiam & contumaciam partis non comparentis. Textus hic quidem committuntur, sed mediante responsione dirimuntur. 302.</i>	<i>Servitus altius tollendi & altius non tollendi sunt distinctæ servitutes, nec altera alteram semper comprehendit, nisi interdum per accidens 227.</i>
<i>An sequester possideat? regulariter negatur, nisi id speciatim fuerit</i>	<i>Servitus altius tollendi & servitus ne officiatur luminibus differunt. 228.</i>

Servitus continua. <i>Servitutes non recte dividuntur in continuas & discontinuas, nam in se sunt continua, licet ratione exercitii tales non sint</i> 229. inf.	<i>negatur, quia deterior est conditio Actoris, si non sistatur in illa servili conditione, in qua fuit tempore delicti. 61. ubi variæ textus obstantis afferuntur resolutiones.</i>
Servitus luminum. <i>Servitus luminum & ne luminibus officiatur, differunt.</i> 227. <i>Invito vicino potest quis fenestram facere in suo pariete; cui sententia opponuntur quidem quatuor rationes dubitandi, sed iisdem quoque subjunguntur rationes decidendi.</i> 227. & 228.	<i>Servum ex sua persona alium posse obligare negatur, & ad textum pugnantem respondetur.</i> 90. in med.
Servitus onera ferendi. <i>Hæc servitus est passiva.</i> 229.	Differentia servi & Procuratoris. 372.
Servitus realis. <i>Servitutes reales certo modo possunt oppignerari, non impediendo quod servitus sit accidens, accidens autem de subiecto in subiectum migrare nequit.</i> 361. f.	Simultanea Investitura. <i>Simultaneè investitus non liberatur à satisfactione, quia nondum possidet feudum, quamvis in illo habeat ius radicum, multis enim casibus potest impediri, quominus feudi successionem consequatur.</i> 60.
Servitus urbana. <i>Servitus aliàs regulariter urbana aliquando est rustica, salvâ distinctione inter genera & species servitutum.</i> 227. pr.	Socius, Societas. <i>In societatem nemo diligentiam majorem quam quis suis rebus impendit, præstare tenetur.</i> 226. fin.
Servus. <i>Ea quæ servus tanquam liber fecit propria auctoritate, non sunt rata.</i> 40. in med.	<i>In hæc eiq; cognata rerum communiōe quoad culpæ præstationem diversa est ratio, quod uberius explanatur.</i> 278. fin. & pr. seq. <i>An etiam imputentur sociis, quæ unus sociorum loco dotis filie dat, aut filio loco studiorum? Aff. per textus & ad obstantes resp.</i> 306.
<i>Servus deliquit, capet aliquis de cōsistendo, manumittitur deinde, & post manumissionem sistitur, queritur, an recte sistatur, quod</i>	<i>An in societate servetur proportio Geometrica an Arithmetica?</i> prins.

I N D E X.

- Prius affirm. & tres rationes dubitandi diluuntur. 307.*
- Pactum ut quis solum damnum alteri lucrum accipiat, non valet, idem iudicium est de similibus, quia sunt contra essentiam huius contractus. Alii tribus rationibus moti dissentiunt, quibus resp. 308*
- Valet pactum inter duos socios, ut ad unum duae partes & lucri & damni pertineant, ad alium tertia, nec subest usuraria pravitas, hoc lucrum enim non simpliciter ut lucrum obvenit, sed respectu periculi. ibid. & 309. pr.*
- An is qui pecuniam contulit altero solum operam conferente, eam habeat praecipuam? Aff. per tres rationes, hisce tria adversantur dubia, quae datis responsionibus declarantur & diluuntur. 309. & 310.*
- An pecunia soli conferenti pereat? Pro affirmativa faciunt quinque rationes, ad negantium duas rationes ex textibus fluentes resp. 310.*
- An in societate particulari locum habeat beneficium competentiae? Affirm. & ad textum obstantem resp. 311.*
- An lucrum pertineat ad heredem defuncti socii post mortem obveniens? Aff. & ratio dubitandi resolvitur. ibid.*
- Comparatio mandati & societatis in quo procedat. 311.*
- An uni ex sociis recte solvatur à debitore societatis? Neg. regulariter, opponuntur tres textus, ad quos variè respondetur. 312.*
- Solennitas.*
- An testamentum valeat & obliget in conscientia solennitatibus destitutum? Neg. dubia ordine solvuntur. 442.*
- Solvere.*
- An pro ignorante & invito recte solvatur? aff. opposita dubia diluuntur. 651.*
- Sponsalia.*
- Sponsalia impuberum contraria voluntate dissolvi possunt, nisi novo consensu expresso vel tacito puberum ratificentur. 85. fin. & pr. seq.*
- Conditio impossibilis adjecta, vitiat sponsalia. 399.*
- Nec non turpis conditio vitiat. ib.*
- An sponsalia recte distinguantur in sponsalia de presenti & de futuro? Aff. ibid.*
- Statuta.*
- Statuta non valent sine superioris consensu, quia statutum est lex particularis quam ferre nemo, nisi tō vōeu habens, potest. 21. in med. Mastertius per distinctionem respondet. alleg. loc. ubi quatuor rationibus in contrarium pugnantibus resp. 21. & 22.*
- Statuliber.*
- An sit servus? Aff. Obstacles juris textuum removentur. 528.*
- Stipu.*

I N D E X.

Stipulatio.

Stipulationes inventae sunt, ut quisque consequatur quod sua interest, 94. in fin.

An stipulatio valida sit, cui non subest causa. 633.

An stipulatio valeat quoad summam concurrentem? Aff. contradicentibus resp. 634.

An stipulatio prior novetur per posteriorem pœnalem? Neg. & ad oppositam dubitandi rationem respondetur. 641.

Stipulatio duplæ.

An possit agi hac stipulatione ob partum vel fructum evictam. 375

Stoici.

Stoicorum opinio circa immissionem notatur 227. in fin.

Studiosus.

An Studiosus decennio contrahat domicitium. 168. in fin.

Substitutio pupillaris.

An mater justè excludatur per substitutionem pupillarem ab hereditate filii? Affirmativa suo nititur fundamento, quod ne diruatur, prohibent responsiones ad tria dissentientium argumenta datae. 196. & 197.

Idem quoad matrem etiam obtinet in tacitâ pupillari substitutione 197. circ, fin.

Substitutus.

An filios. repudiante hereditatem admittatur, an vero pater? Aff. sed sub conditione. 456.

An exhereditato possit pupillariter substitui? Aff. & opposita leges discutiuntur. 418. & seq.

Successio.

An in successione ascendentium attendatur bonorum, unde venerint, differentia? Neg. 499.

An fratrum filii soli exstantes succedant in stirpes? Neg. ad opposita argumenta respond. 501.

An frater uterinus & consanguineus succedant parentibus sine distinctione bonorum? Neg. opposita dubia remonentur. 506.

Collateralium successio non est restricta ad decimum gradum. 507

Successionis jus 505. seq.

Successio agnati collateralis. 501.

Suitas.

Suitatis effectus 489.

Sumptus.

In studia ex communi hereditate suppeditati non sunt conferendi 493.

Neque libri extantes. 493. Ratio hujus rei affertur & ad opposita dubia resp. 493. & 494.

Suppellex libraria.

Suppellex libraria studiosi etiam est subiecta tacito pignori, quod asseritur contra duo argumenta, unum est desumptum ab instrumentis rusticis ad instrumenta libraria, alterum à generali hypotheca ad specialem, quæ resolvuntur. 83.

Su-

I N D E X.

Superficies.

An hoc interdictum speciale detur contra solum eum, qui concessit superficiem; an vero competat etiam adversus extraneum? Aff. contrarium statuentibus resp. 602

An superficies possit per usucapionem acquiri? Aff. Contrarium sentientibus resp. 603.

An superficiarius possit usum fr. alteri concedere in superficie? Aff. oppositæ leges resolvuntur. 603.

Suspectus.

Etiam ob omissionem gestionis quis removeri potest ut suspectus, 429

Ad oppositam legem resp. ibid.

An pendente cognitione accusatus, ut suspectus demonstrare possit? Neg. ad oppositam rationem dubitandi resp. 431.

Syndicus.

Syndici civitatum de rebus civitatum transigere possunt, non verò possunt iuramentum adversario deferre, quia hoc magis periculosum, quam illud, 101. circ. f. & 102. pr. ubi etiam alia dubitandi ratio resolvitur.

Etiam is, qui eligitur Syndicus suffragio suo numerum auget, & simul maiora suffragia constituit, secus est in illo casu, ubi unus tantum est, qui eligit, ille sibi ipsi votum dare non potest; hic verò plures sunt, qui eligunt. 124.

Patris etiam suffragium filio pro-

dest, & vice versa, nec impedit, quod vox patris, sit vox filii; hæc enim regula non procedit in causis publicis. ibid.

T.

Tabulæ exhibendæ.

An actio ex hoc interdicto sit arbitraria? Affirm. 589.

Terminus.

Questio hæc: an dies termini computetur in termino: in Camera quidem habet usum, sed in iudiciis Saxon. nullum. 62.

Testamentum.

Voluntas testatoris strictè effectum habere debet. 95. opp. 2. 90. circ. princ.

Etiam si testamentum sit ipso jure nullum, tamen legata subsistunt, ob generalitatem clausulæ in Novell. alleg. propositæ. Argumentum oppositum triplici responsione eliditur. 188.

An filius fam. de bonis adventitiis, in quibus plenam habet proprietatem, possit testari? Neg. obstantes textus enodantur. 436.

An damnatus capitis jure civ. nov. testamentum condere possit? Neg. ad argumentum dissentientium resp. 437.

Contractus in testamento celebrari non potest. Opponuntur quidem à nonnullis leges, sed ad eas resp. 438.

An

I N D E X.

An opus sit testibus saltim duobus in testamento inter liberos, quo extraneae personae legatum est, ut hoc subsistat? Neg. 443.

An testamentum, in quo exheredatus est filius non expressâ causâ sit ipso jure nullum? Affirm. & allegati in contrarium textus eliduntur. p. 44. & duab. seqq.

An si priori Testamento sit adjecta clausula, quod nolit testator revocare, nihilominus rumpatur prius? Aff. allegata in contrarium leges explicantur. 450.

An testamentum perfectum rumpatur per posterius imperfectum ob praeteritionem, si illi instituti sint, qui remoto filio alias essent successuri? Aff. Oppositus textus eliditur. 451.

An nudis verbis possit revocari testamentum? Neg. & in contrarium adductus textus responsione eliditur. 451.

An testamentum nuncupativum in scripturam redactum, deletionem irritum sit? Aff. & dissentientium opinio infringitur. 452.

Teste uno aut altero ante recognitionem mortuo fides testamenti non intercidit. 464.

Testamentum inofficiosum.

Testamentum, in quo filius est exheredatus non adjectâ causâ, est ipso jure nullum, nec opus est, ut rescindatur per querelam inoffi-

ciosi. Contra quam sententiam dissentientes multa moliuntur, multosque opponunt tam textus quam rationes, sed datis ad singula responsionibus dimittuntur. 181. 182. & seq.

Ne testamentum dicatur inofficiosum, insertio causae tanquam sollemnitas necessaria, requiritur. 181. circ. fin. & 183. pr.

Testamentum inofficiosum non est absolute nullum, sed solum respectu filii non rectè exheredati. 183. circ. med.

Filii naturales non possunt uti querelâ inofficiosi, quia illis non est decreta legitima, cum qua sententiâ pugnantes textus componuntur. 184.

Testamentum fratris, in quo turpem personam instituit, ipso jure non est nullum ob omissam insertionem causae, quia in jure nihil dispositum ratione fratris, sed querela inofficiosi rescindendum est. 185. ubi itidem ratio dubitandi resolvitur.

Cur causae in testamento fratris sint exprimendae 185.

Etiam is frater potest querelam instituere, qui ipse est infamis, contra testamentum fratris, in quo infamis est institutus ob particularitatem textuum distinctionem non admittentium; nec infringunt hanc sententiam duae

M m m m m

leges

leges oppositæ ; conciliantur enim 185. & pr. seq.

Institutâ turpi personâ in testamento fratris defuncti, simul cum fratre, non admittitur fratris alius defuncti filius ad querelam. 186. ubi itidem duæ rationes dubitandi resolvuntur.

An si is, qui prior admittitur ad accusandum testamentum, nolit aut non possit accusare, sequens admittatur? per distinctionem Autor in thes. cit. decidit hanc questionem, contra quam decisionem allatæ quinque rationes dubitandi resolvuntur. 187.

Testamentum inter liberos.

In testamento inter liberos & ad pias causas etiam obtinet, ut filius sit instituendus; Secus enim vergeret ad injuriam filii & omitterentur solemnitates intrinsecæ contra earum indolem 192.

Testis.

An pater possit esse testis in testamento filii fam. de castrensi peculio post missionem testantis? Affirm. & pugna inter textus juris conciliatur. 439. & seq.

Tignum.

Actio de tigno juncto omnibus casibus est rei persecutoria. Opposita lex explicatur. 537.

Tortura.

An propter unius testis assertum de-

cerni possit? Affirm. oppositum dubium resolvitur. 676.

Tradere.

Non est nudum factum, sed prægnans. 338. in pr.

Transactio.

Signatio trabis est instar traditionis. Textus in contrarium moti remonentur. 205.

Transactio.

Transactio dieb. feriatis ordinariis inita non quidem est nulla, indecorum tamen est, sabbatum transactionibus operosum negotium exigentibus profanare. 63. ubi insimul textus obstans removetur.

Transactio non est ipsa conventio, sed actus quidam, qui per conventionem peragitur, aliud enim est modus, per quem transigitur, aliud ipsa transactio. 101. in med.

Tutores in causis pupillorum transigere possunt. 102. pr.

De re decisa & certa non potest transigi. Distingvendum est tamen inter certitudinem causæ litis & inter certitudinem objecti de re certâ, hoc casu potest transigi, illo vero non. 102. in med. ubi & alia objectio resolvitur.

In transactione non potest renunciari dispositioni l. 6. b. t. quia hæc renunciatio esset contra singularem prohibitionem legis 102. circ.

I N D E X.

circ. fin. ubi duo dubia diluuntur. Allegata l. 6. etiam valet in codicillis & testamento nuncupativo, prout asseritur 103. & due rationes in contrarium pugnantes resolvuntur.

Quatenus transactio locum habeat circa matrimonium, vid. matrimonium.

De privato delicto, quando criminaliter agitur, transactionem non esse licitam, probatur duabus rationibus & ad contrariam resp. 103.

Transigens post litem contestatam non habetur pro judicato & confessio per textus 103. quest. 2. allegatos, ubi etiam ad pugnantem rationem respondetur.

Gratis paciscens de delicto privato non notatur infamia, non enim confitetur, quia nihil prestat vel facit, ex quo confessio possit elici, secus est in transigente, qui aliquid prestat, ut liberetur ab actione. 104. qv. 3.

Transigens accusator sive ob pecuniam desistens ab accusando, non incidit in crimen concussionis; hanc assertionem non evertunt textus in contrarium allegati 104. th. 61. ad illos enim resp. d. loc.

Transactione inita cum uno accusatore, alius nihilominus potest accusare, vel etiã hodie magis stra-

tus ex officio punire, non obstante ista transactione, nam crimen saltem tollitur respectu transigentis, & hac responsione due rationes dubitandi remonentur. 105. in med.

Transactio cum sententia saltem in eo comparatur, quod neutra temerè rescindi possit. ibid.

De crimine falsi posse transigi negat Autor tribus rationibus, & ad affirmantium sex rationes respondet. 105. f. & seq. 106. 107.

Si pœnalis stipulatio adjecta est transactioni, non potest quis simul pœnam petere & transactionis commodo frui, quam sententiam confirmant aliquot textus citati. 108. pr. ubi textus bis obstantes etiam resolvuntur.

L. 2. C. de resc. vend. etiam locum habet in transactione secundum communem DD. opinionem, quam tribus fundamentis stabiliunt, 108. eamque à septem dissentientium rationibus respondendo liberant. ibid. f. & 109. & 110. ubi in pag. 109. aliquot responsiones ad l. 78. §. fin. ad SCt. Trebell. referuntur, quibus sepositis Autor suam responsionem subnectit.

An transactio possit resuscitari Rescripto? Distingvit Autor. 110. opp. 6.

Transmissio.

M m m m m 2

Ex

I N D E X.

Ex potentia sanguinis etiam extendenda est ad heredes ab intestato. 464.

Tutela.

An tutela confirmata sit species testamentaria? Aff. 426. ad allata dubia resp. ibid. seq.

An tutela simul patri & fratribus deferatur? Neg. & dubium aliquod diluitur. 427.

Tutor.

An posthumos. nascituro possit dari testamento tutor? Aff. 421.

An exheredato possit dari tutor? Aff. & oppositæ leges eliduntur. 421. 422.

An si filio sit datus tutor etiam nepotes intelligantur? Neg. 421.

Non potest esse Auctor in propria causa. 429.

Morte tutoris perimitur accusatio. 430. una & altera legis obstantis mens resolvitur. ibid.

V.

Valentinianus Imperator.

*Hujus lex de duabus uxoribus du-
cendis 405.*

Vectigal.

*Filiusfam. non potest conducere. Ad
oppositam legem resp. 513.*

*An mulieres possint conducere vecti-
galia? Aff. opposita dubia remo-
ventur. 513.*

Vel : particula.

*Particula vel in l. 5. fin. π. qui-
bus mod. ususfr. vel us. amit. non*

*electivè sed adversativè est acci-
pienda. 143. in fin.*

Venatio.

Non est fructus fundi. 534.

Venditor.

*Præcisè tenetur tradere per textus
allegatos? Nec præstando inter-
esse liberatur, nisi emtor nolis
rem sed interesse, vel utrumque
simul habere. 337.*

*Tenetur vacuum possessionem rei
venditæ tradere emtori. 338.*

*An teneatur ante traditionem ad
levissimam culpam? Negatur &
ad textus obstantes resp. ibid.*

*Veniæ ætatis impetratio. Vid.
etiam restitutio in inte-
grum.*

*An pro minore habendus, qui veni-
am ætatis impetruit à Principe.
150. in fin.*

*Quamdiu durat veniæ ætatis impe-
tratio, non potest quis pro mino-
re censer. 151.*

*Contrà imprudentem veniæ postula-
tionem potest restitutio obtineri.
ibid. in fin.*

Via & iter publicum.

*An hoc interdictum pertineat et-
iam ad vias urbicas? Neg. dubi-
tandi ratio resolvitur. 591.*

*An sit restitutorium hoc interdi-
ctum? Neg. & dubium eximitur.
591.*

Vox : Videtur.

*An vox : Videtur semper sic
no-*

- nota improprietatis ? 474.*
Vindicatio.
Hujus vocabuli significatus. 520.
Vis.
Compulsiva. 556.
Expulsiva. 557.
Vis & vis armata.
An competat hoc interdictum here-
di, si quis ipsum vi impedit in ap-
prehensione rerum hereditaria-
rum? Neg. 596.
Vitricus.
Vitricus in dubio non presumitur
animo donandi non suppeditasse
alimenta privignis ob cessantem
causam presumptionis, quæ est af-
fectus paternus. 128. in med. ubi
etiam tres dubitandi rationes
diluuntur. 129. pr.
Vitricus est quidem eodem loco, sed
non eodem affectu, quo parens.
128. tirc. fin.
Usucapio.
Nulla usucapio rerum corporalium
procedit sine titulo, eoque vel
presumpto. 230. in fin.
An usucapio conveniat juri natu-
ra? quod affirm. & ad allatas ra-
tiones dubitandi resp. 554.
An possessor singularis continuatu-
rus usucapionem & ipse in b. f. ef-
se debeat? Aff. oppositis legibus
resp. 560.
An successor singularis possit ex sua
persona b. f. inchoare usucapio-
nem aff. opposita dubia enucle-
antur. 561.
An non nisi litis contestatione in-
terrumpatur? Affirm. obstantia
dubia removentur. 562.
An suus heres possit usucapere pro
herede? Aff. opposita in contrari-
um leges explicantur 563. & seq.
An exceptio dominii per usucapio-
nem quasiti, rectè opponatur a-
genti interdicto quorum bonor.?
Affirm. 583.
Usufructuarius.
An fundum in quo habet usumfru-
ctum, possideat? Neg. opposita
lex cum responsione negativè da-
ta conciliatur. 540.
Fructuarius potest jus percipiendi
fructus alteri concedere. 221.
Si proxime ante messem decedat,
fructus non pertinent ad ipsius
heredes; textus hic contrarian-
tes componuntur. 221. fin. & 222.
Usufructuarium non posse ædifici-
um, cujus ususfructus est legatus,
consummare, asseritur per tex-
tum, & ad dubia allata variè re-
spondetur. 222.
Proprietarius sine consensu usufru-
ctuarii potest alienare rem, secus
est in patre & filio ob patriam
potestatem. 222. fin.
Ipsius rei immutatio usufructuario
non est concessa, sed usus rei ali-
quando mutari potest, salva ta-
men conditione domini. 223. in
pr.
Usufructuarius ædificans regulari-
ter

- ter non potest repetere impensas. ibid. in med.*
- Sufficit si usufructuarius præstet culpam levem; antinomia hic occurrens tollitur. ibid. in fin.*
- Usuræ.**
- Dubitatur: An debitor in mora existens teneatur totius summae usuras solvere, an vero ejus solum pensionis, in qua exsolvenda moram commisit? Aff. posterius 78. ubi per tot. difficilis casus l. 40. ff. de reb. cred. late explicatur.*
- Usuræ præstantur secundum morem regionis, ubi contractum est 248.*
- An usuræ de jure Can. sint illicitæ? 252.*
- An usuræ rectè petantur ratione soluti indebiti? Neg. per textum & rationem 267. in pr. traditam.*
- An usuras ob fructus solvat emtor? Neg. per textus & ad obstantes textus resp. 136. & seq.*
- Quid requiratur ut quis usuras ex sorte debeat. 337.*
- An juri naturæ adversentur usuræ? Neg. 382. ad opposita ibi argumenta resp.*
- Usuræ mordaces. 384.*
- An in contractibus stricti juris saltem post litem super actione ex iis instituta contestatam debeantur usuræ? Neg. 384.*
- Comparatio fructuum & usurarum non per omnia procedit. 385.*
- An si quis præstiterit usuras, ulterius eas præstare licet, non constet de obligatione, teneatur? Neg. regulariter. 385.*
- An usuræ etiam non solum ratione quantitatis, sed etiam corporis debiti sint præstandæ? Neg. 386.*
- An usuræ sorti annumerari, & inde ita rursus usuræ exigì queant? Neg. 386.*
- An novatione facta ratione usurarum, in novationem s. obligationem novam deductarum, & sorti ita junctarum rursus usuræ debeantur? Neg. 387. dissentientium rationes excutiuntur. ibid.*
- An justa hæc sit restrictio usurarum ad alterum tantum? Affirm. 388. opposita dubia solvuntur. ibid.*
- An etiam usuræ particulariter solutæ fistantur quando computatæ alterum tantum consiciunt? Affirm. 389. Rationes dubitandi inspicuntur. ibid.*
- Ufus.**
- Ufus non est dividuus. Contrarium non evincit textus oppositus, nam eidem respond. 220.*
- Ufus rei non semper significat perceptionem fructuum. 337. pr.*
- Ufusfructus.**
- Divisio ususfructus in causalem & formalem est saltem vocabuli æquivoci in sua æquivocata 219.*
- An filius acquirens usumfructum ipsum jus ususfructus acquirit Patri,*

I N D E X.

<i>Patri, an vero solum utendi commoditatem? Aff. prius per legem, & ad duas rationes dubitandi resp. ibid.</i>	<i>fructum universitati relictum. d. loc.</i>
<i>Quenam sit natura ususfructus? ib. in fin.</i>	<i>Ususfructus heredibus relictus non transit ad heredes heredis, ob multos textus hoc confirmantes quibus opponuntur alii, sed conciliantur. 224. fin.</i>
<i>Ante traditionem ususfructus legati datur actio confessoria, cui assertioni obstantes textus resolvuntur. 220.</i>	<i>Totali mutatione rei interit ususfructus. 225.</i>
<i>Ipsam jus utendi fruendi absque traditione transfertur, sed non quasi possessio ususfructus. ibid.</i>	<i>Utile.</i>
<i>An dies ususfructus in menses annosve relictus cedat initio simul, an vero singulis mensibus annisve sequentibus? posterius aff. per textum. 224. ubi simul textus obflans explicatur.</i>	<i>Quae utilitatis causa sunt recepta, non debent produci ad consequentias. 532.</i>
<i>Centum annos esse praefinitos usufructui relicto civitati asseritur per textum, & ad obstantem respondetur. ibid.</i>	<i>Uti possidetis.</i>
<i>Quid hodie obtineat circa usum-</i>	<i>An hoc interdictum etiam competat ratione rerum incorporalium? Aff. opposita dubia eliduntur. 599.</i>
	<i>An hoc edictum heredi detur? Neg. dubium hac in re resolvitur. 600</i>
	<i>Vulnus.</i>
	<i>Quotupliciter dicatur vulnus mortiferum? 235.</i>
	<i>Uxor.</i>
	<i>Jure Civili uxor non prohibetur contrahere cum marito. 294.</i>

F I N I S.

天目山志

Struve, Georg Adam,

Evolutiones controversiarum in syntagmate iuris civilis

Frankfurti ; Lipsiae 1675

Augsburg, Staats- und Stadtbibliothek -- 4 Rw 655#(Beibd.
urn:nbn:de:bvb:12-bsb11222090-6